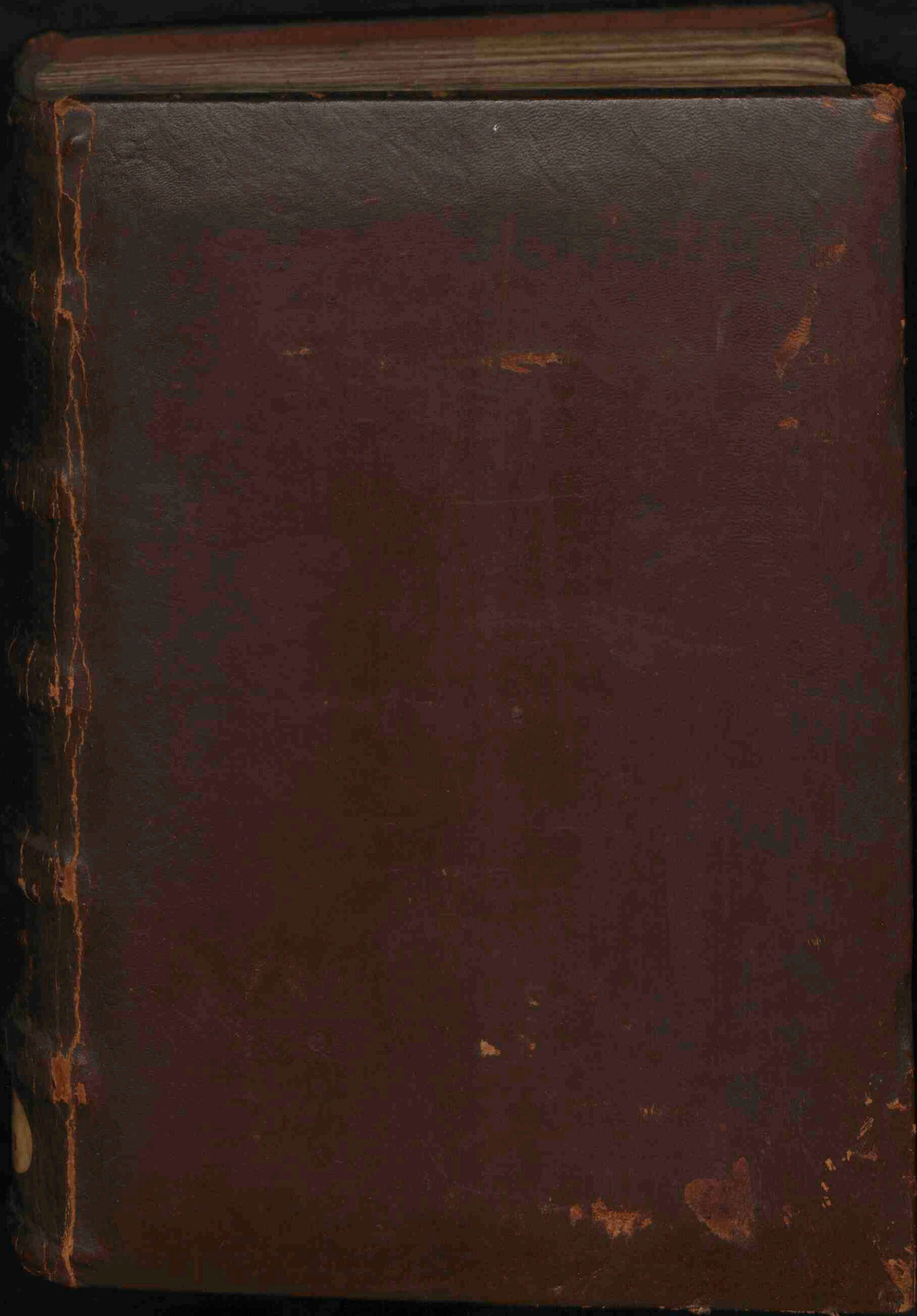




Het Nieuwe Testament met de glossen en prologen, tweede deel.

<https://hdl.handle.net/1874/330694>



44.

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
No.

Kast 2
O. B. N: 13
J. 1008

Hs.
2 B 13

1008 (*Eccl. 44, antea 290.*) *Membr. et charta. 220 ff. 2 col. Saec. XV.*
Het Nieuwe Testament met de glossen en prologen, II^e dl. inhoudende
S. Pouwels Epistelen, Der Apostelen Werc, Die seuen Epistelen,
Apocalypsis, Die Prophecien (en) Epistelen van den heiligen (uit
het O. Testament, te lezen op de heilige dagen), Glose van
Apocalypsis.
(Fol. 1, 2. Register der leesteksten. Fol. 3 vacat). Fol. 4. Paulus die apostel
ons heren jhesu christi heeft ghescreuen xiiii epistelen. Die x scryft hi tot kerken
of tot helen stichten. Die kersten gheworden waren om hem luden int gheloue te
stercken etc. Fol. 220 a (in fine).... te regneren eweliken sonder eynde Amen etc.
Het is dezelfde vertaling waarover Le Long handelt, Boekzaal bl. 280 vv.
„Ex dono Jo. van de Water Icti. 1708.”

Op s' valentijns dach **wylsh b**
 Op s' petrus dach **act. i.**
 Op s' mathys dach **act. i.**
 Op s' gregorius dach **wylsh b**
 Op s' benedictus dach **wylsh b**
 Op onse vrouwe s' inholen **ylaras**
 Op s' tribunus d' en valein d' **wylsh b**
 Op s' jorns dach **wylsh b**
 Op s' vitalis dach **wylsh b**
 Op s' philypus en s' jacobs d' **wylsh b**
 Op s' jans ewangeliste s' **wylsh b**
 Op s' gordianes et epymathus d' **wylsh b**
 Op s' pancras en syrethe s' **wylsh b**
 Op s' laruarus dach **wylsh b**
 Op s' marcellus en petrus dach **wylsh b**
 Op s' odulphus dach **wylsh b**
 Op s' alerius dach **wylsh b**
 Op s' baptisten auont **themys**
 Op s' jans baptiste auont **ylaras**
 Op s' lewinus dach **wylsh b**
 Op s' petrus en s' paulus auont **act. i.**
 Op s' petrus en s' paulus dach **act. i.**
 Op s' martijns dach **act. i.**
 Op s' dach d' apostele uscheide **act. v.**
 Op s' marien magdalen d' **wylsh b**
 Op s' jacobs dach **wylsh b**
 Op s' petrus dach ad uytula **act. i.**
 Op s' steuens dach i nencio **wylsh b**
 Op s' laurens auent **wylsh b**
 Op s' tyburcius **wylsh b**
 Op onser vrouwen auent **wylsh b**
 Op onse vrouwe hemelvare d' **wylsh b**
 Op s' baernaerts dach **wylsh b**
 Op s' bartholomeus auont **wylsh b**
 Op s' augustynus dach **wylsh b**
 Op s' jans dach dat othoelst **wylsh b**

Op s' felix en adauctus dach **wylsh b**
 Op s' jehes dach **wylsh b**
 Op onse vrouwe d' ghebotens **wylsh b**
 Op s' matheus auent **apot. i.**
 Op s' murtius en s' geelle **wylsh b**
 Op colua en damyans d' **wylsh b**
 Op s' michiels dach **apot. i.**
 Op s' heronymus dach **wylsh b**
 Op s' huenus en s' geellen **wylsh b**
 Op s' echte en s' geelle d' **apot. i.**
 Op s' rmon en jude dach **act. i.**
 Op al heilighen auont **apot. i.**
 Op s' villeboerts dach **wylsh b**
 Op martijns auent **wylsh b**
 Op martijns dach **wylsh b**
 Op lewinus dach **wylsh b**
 Op elsbetten dach **wylsh b**
 Op katharynen dach **wylsh b**
 Oen kerms dach **apot. i.**
 Allen vande zielehout **apot. i.**

Dr. Bank Book for
Continued by [unclear]

Continued by [unclear]

[unclear]

[unclear]

[unclear]

[unclear]

Dulcus die apostel ons heren ihu xpi heeft ghescreuen sijn epistelen die x scrijft hi tot kerken of tot helen stichten. die heiliche geworden waren om hem lude int gheloue te stercken Ende die ander vier scrijft hi tot ghenocmden personen hoe si hem regieren souden en ander luden mede inden kersten gheloue Ende mit dierhande ghertughe scrijft hi. en proest dat hijlere wil want daer isser inden hemel die ghetughe gheuen. daer om neemt hi die ghetughen oec inder aerden. Als moyses. en die pheten. en die ewangelien. dese drie sijnt daer in op tucht. Dnn woerden sijn grondich. en waer te istaen den onstandelen. en den onghestadighe mit gheloue Als **peter** seit Ende of **peter** zwact dichten te istaen wat sullen si ons dan wesen. **Hets** theen wonder dat si den menschel in dien dien deel. daer sise mensche liken istaen willen. uburghen sijn want hi tughet selue. en seit op oerde. **Ad** ueders ic maect u kenlic. dat ic dat ewangelium. dat v oimms my ghepredit is. met vanden menschen ontfaen en hebbe noch vanden menschen gheleert. mar ouermits die openbaringhe ons heren ihu xpi. En daer om en machse me mant istaen ten si. dat hi die synne heeft. die paulus hadde. of ten mynsten hem seluen daer nae begheerte verhten. paulus is also veel te segghen als cleyms ende want hi cleyne was. in hem selue. daer om wort rust groet in hem. **Doe** wie istaen wil die warde cley

want den cleynen gheest god istat dat waerom en die sake alle sime scruend. en sime epistelen is. dat wi dat ewangelium. nader rechter edelhe ontfanghen souden. en den ewangelien inder waerhe. mitten leuen ghehoersam warden. **Want** op gheen ander fundament. en heeft ghesicht. noch tot anders gheuen smgghen. en diecht sime ringhe. **Het** was wel noot dat hi die ghene diet gheloue ontfanghe hadden totter ghelicheit der ewangelien dallen. en stueren woude. want daer wasser veel. dese daer of togghen. als hi dit wil beclaecht in sime epistelen. en dit mach die sake wesen. **want** inder ewangelium is een edele myrthe. die sob is van alre anderheit. en een onbegrepe lic licht. en een onuganclicheit leue. **En** die ewighe ducende waerhe uburghen. also dat die duister oetien der sinnen. dat met begrepen en comen. **En** om dat si dat met en istaen. so wanen si dat dat met en is. en trecten dat ewig tot alsulken sijn. als si selue sijn. **En** en volghen noch en dienen der edelheit d ewangelien met. mar si willen dat ewangelium hem volghe en dien nae haren istaen als hem ghenoecht. **En** hier wt comt menighe dwalughe om dat een ygheliche sinnen sijn ghenoecht wesen wil. **Dit** te uhoeden. en alle menschen totte sijn xpi te trecten. so heeft **paulus** sijn epistelen ghescreuen. sijn in latinscher talen. sijn in grieger talen. en som in hebreusch tale. op dat een nygheliche daer ist gheleert wde. **En** ist dat dese epistele den genen die latinen griegen hebreusche istaen. oerblic sijn en nutte. soe sijn

si oec den duitschen guet. Ende het
vremde dat men soe menich du
itsche scrift vint ghemact. En
dese licht schijnende claer epistele
wt den gheest des leuende gods
ghedicht met ghemeeere en sijn
onder den ghemenen luden die
nyime hebben tot xpi leuen. Wat
naest den ewangelii. sijn hi die
leerheste scriftuer die ghescreuen
is. Ende want die epistelen wa
sijn. en diuynl mit luttel woerde
veel sijn begripen heeft. en dat
latijn bequaemer is mede te spre
ken dan dat duitsche. daer om
is men hem teghen ghetomen mit
heiligly kerken. en des leeraers
glose om dat men den sinte ber
staen en gheheel bliue onghie
broken. want also veel sijn als
hi meent. en mach men mit al
so luttel woerden met beduden
als hise wtghesproken heeft.
Dijn eerste epistel scrift hi totte
romeynen. die wt ioedschap
en wt heydenschap totte kerste
gheloue ghetomen waren. dit
was die sake. want die witter
ioedschap bekeert ware. woude
beter wesen. dan die wt heyde
schap hem bekeerden. En seyden
wn sijn vanden heilighen vaders
patriarchen pphete ghetomen.
wn hebben die ewe. buten alle
heydenen ontfanghen. En ouer
mits die ewe. die wn ghehoude
hebben. en ghehoersam gheueest
Doe hebben wi der gracen xpi.
en dat gheloue der heiligher ewa
ngelien u dient. wn sijn abramoge
slachte. die die eerste belofme ghe
daen wart. wn sijn eenrehande
sonderlinghe volc gods. wn sijn
die god wt egipten leyde. drooche

voets doer dat rode meer. wn sijn
die hi voede inder woestme mit
hemelschen brode. wn sijn die hi
water darrhen ghaf. springhende
wt enen haden steen. wn sijn alle
waerachtich gheueest. die ewe
gods te ontfanghen en sijnen wil
le te bekenen. Hier om is die soe
gods sonderlinghe tot ons ghero
men als hi selue seit inder ewangelie
It en bin niet dan totten uloren sca
pe ghesent. des huus van isrls
Die wt heydenschap waren. seyde
hier teghens. en dit waren haer re
den. Hoe dat ghi meer gauen ont
fanghen hebt. hoe dat ghi myn
te pisen sijn. want mit den selue
voeten. dier gi mede doer dat ro
de meer mede ghint. daer hebt
mede ghespronghen voerden af
goden. die ghi makede mit uwe
selues handen. Ende mitte selues
monde. daer ghi gode louede mede.
Doe pharo en die van egipten ver
droncken waren. daer hebt die
afgoden mede an ghebeedt. Ende
op dat hemelsche broet. dat inder
woestmen ghegheuen was. had
di een walghinghe. en begherde
weder in egipten te keren totter
vleischeliken potten. en ghi mur
mureerde op den ghenen. die in
god tot voerganghe en tot leyfslu
den ghegheuen hadde. en vnaethe
of in egipten gheen grauen en wa
ren. en ghi hebt alre menich waf
gode uoert. En ten lesten hebt
xpi die u inder ewen. en vanden
ppheten beloest was u slaghen. Hier
om sijn wi meer te louen dan ghi.
Want ten eersten doe wn xpi in
den gheloueden wi in hem. Als va
ons ghescreuen is in een pphete.
Dat volc dat ic niet en kende heeft

[Faint, mostly illegible text in the left column, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, mostly illegible text in the right column, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Hier beghint s' paulus epistle
le totten romemen en is die e
pistel opte herfauont Dat eerste

D

au capittel
lus knecht
Ihu xpi ee
gheroepe
apostel wt
ghelondeert
glā vander

leermijche der scrabē en s' phariseen
en alle s' gheerne die ocrane s' wa h
lyn **E**nd' ewangelen gods. die god
te voren doer den ppheten in die he
gheschriftuerē beloest hadden van
suen zoen die hem ghebozen is. vā
dauits gheslachte nad' melch. die
van ghenaden wtuoren is een soen
gods mo' moghentheit vande heilige
gheest. wt' iursemille s' dode die onse

heer Jhm xpm toebehoere glā Die
hi mit hem op dede staen vander
doot. Omnits wien dat wy ghe
nade. dat u latenisse d' sonde. en
der apostelen waerdich ontfangen
hebben. den gheloueghehoer sam te
welen in sine naem onder alle lude
mit wien dat ghy oec gheroeppen
syt xpm jhm toe te horen wtganc
Gracie en vrede moet welen den
wtuicoren gods. den gheroepe he
lighē. v allen die te romen sijn. Inde
eersten danc ic mynen gods omnits
jhm xpm van valre weghē. Want u
gheloue wart ghecondicht in alle
die werlt glā Eerst smeect hi aldus
namels berispt hi hardelich. Ende
god is myn ghetuyghe dien ic diene
in mynen gheest in sijn 30 en 30 ewāgē
dat ic sonder onslaet altoes nwer
ghedencke in myn ghebede. beghe
rende hoe dat ic eens ten lesten ee
gheluckighe wech mochte hebbe
in die wille gods romen tot v glā
Want die reysen ghescheien in die wil
le gods. die sijn stichtich en mitte. W
want ic begheer v te zien. op dat ic
wat gracen gheestelike leermighe
mach mede deylen. om v te stichten
dat is te gad in v ghetroest te warde
omnits den ghemene gheloue. dat
v en myn is. Broeders ic wil dat ghyt
weet. dat ic die wil vor ghenomen
heb tot u te romen heb tot u te ro
men. en ic ghelyndert byn. tot noch

toe. op dat oec in u wat vanchte
mochte hebben als ic in ander
lu den den grieken en den bar
baren doe. Ic bin sculdich den
wisen en den onwisen en den
onwisen glā Dat ewangeliem
predike. Allo dattet my bereet
is. v oec te prediken die te romē
syt. Ic en scame mi d' ewangeliē
met glā Ic en scame mi met te
draagen. alle datt' ewangeliē
op gheleit wart. als hongher
roude confule uismaetheit gecht
nader werlt te welen. en alle
dat des gheleit is. Want her
boetscap die moghentz gods
in saligheden. elc die gheloeft
den joden ten eersten. en den
heyden. Want die gherechtichz
gods wart daer in gheopen bant
wren gheloue inden gheloue als
ghescreuen is. die gherechtich
leest vanden gheloue. Want
die gramscap gods wart ghe
condicht glā Dat hi romen sal
inden toecomenden oerdel. O
uer alre menschen af godie
ende ogherechtichheit. die ghe
ne die die waerheit op houde
inder gherechtichz bliuende
Want daermen gode in ken
nen mach dat is hem ghe
openbaert. glā Gracie helpt
die natuerlike reden altoes
dat hi mach lezen hemmen.

onreynicheit. quaetheit. ontu-
 ulcheit. ghiernicheit. scalcheit.
 vol nydicheit. manslachtich stri-
 dinghe loelheit. archeit. twee-
 dracht. zeyende dat goede
 in dat quade. kerende. gode
 hatelich. vol kyninghe. houaer-
 dich. hoichmoedich vunder-
 des quats. Den onders onge-
 hoersam. on wys onghelich.
 sonder mynne totten euen ker-
 ten. sonder ghesellicheit. sonder
 ontfemherticheit. Doe dese
 die gherechticheit gods kende
gla Quermits die reden diele
daer toe leyde. **C** Nochtan en
 verstondeu sij niet dat die sul-
 ke dinghen doen sculdich syn
 der ewigher doot. niet alleen
 die gheue diet doen. mar oit-
 mede diet den doerre consen-
 tieren **gla** Die dwalninghe lede
ende daer toe zuyghen als sij
wel rechten mochten die con-
sentieren **Dat anderde en**
Hier om en biste **pitte**
 niet te onsculdighen
 Omensche elck die den ande-
 ren oerdelste. want daer du
 den anderen in oerdelste. dair
 in verdoemste di seluen in.
 want du doeste die dinghen
 diestu oerdelste. **W**ij weten
 datter oerdel gods nader waar-
 heit is opten ghenen die sulke

dinghen doen. wancstu dat
 o mensche **gla** vleischelic me-
 sche. **C** Die ander luden daer
 oerdelste die sulke dinghen
 doen. ende du die selue doeste
 dattu dat oerdel gods ontulien
 sulste. **O**f uismaerstu die ryc-
 ke sijne guedertierenheit en
 de sijne laurmoedicheit. **E**nde
 en weetstu niet dattie goedertie-
 renheit gods gods di tot peny-
 tencien leit **gla** Also verre alst
in di is. **C** Mar du wanttu ver-
 hart biste niet quade daer om-
 en beuoelste niet nae dynre
 hartheit. en nae dyn ouberou-
 welike harte sigaderstu di de
 toerne tot enen hope inden
 daghe des toerns en der open-
 baeringhe des gherechtighen
 oerdel gods die enen yghelike
 louen sal na sinen werker.
Den ghenen die ouermits v-
 duldicheit des gueden wezde
 ewich leuen soeken dien sal
 in gheuen glorie ende eer-
 en onsterfelycheit. **M**ar den
 ghenen diet leuen soeken in
 kyninghe **gla** Alsoe ghi lude
doet die te romen sijt ende
gheen penytenyen doen en
wilt. **C** Ende der waer-
 heit niet volchsamich en sijt
 op hem sal comen toerne
 ouwaerdicheit bedruetheit.

ende banghthitheit op elcker
 zielen der menschen. die
 quaet werken. Den heyden
 ende den joden sonderlinge
 mar glorie ende eer vrede
 elken die gode verachtet. son
 derlinge den joden. en den
 heyden. want voer gode
 en is gheen uerkiesinghe
 der perzoenen. Hoe wieso
 der ewee ghesondicht he
 uet. die sal sonder ewee ver
 oerdelt warden. **glā** Dit sijn
 die heyden. die die ghesette ghe
 sette ewee niet en hebben ont
 faen. daer om en sullen si
 niet ouermits den belcreue
 re ewe ver oerdelt warden
 mar want si naeder natuer
 liker ewee niet en leefden
 dien hem ende een yghelich
 mensche in gheplant. ¹⁰ daer
 om sullen si ver oerdelt wa
 den. **E**n so wie inder e
 wee ghesondicht hebben
 die sullen ouermits der e
 wen ver oerdelt warden. **glā**
 Dit sijn die joden. die die
 belcreuere ewe ontfanen
 hadden. en nochtants daer
 nae niet en leefden. **W**at
 die hoerers der ewen en
 sijn niet gherechtich voer
 gode. mar dien weathers

der ewen sullen l gherechtuuer
 dicht warden wanneer die
 heyden die die ghesette ewe
 niet en hebben. ende nochtā
 doen datter natuerliker ewe
 toe behoerddese sijn hem
 seluen een ewe. want sijn
 bewisent tweit der ewer
 in hoerre herten belcreuen.
Ende en haer consciencie
 ghift ghetughe ende dien
 ghedachten wroeghen in hem
 seluen en belcreuen hem
 inden daghe. also god dien
 heymelike dinghen oerdelen
 sal ouermits ihelum cristum
 na myne ewangelien. **glā**
Niet alleen dien ghedachten
 dien wy dan hebben sullen
 ons wroeghen. mar dien
 beelden die wy van dien ghe
 dachten nu ter tyt in ons ghe
 print warden van binnen.
 dien sullen wy myt ons bren
 ghen. **E**n wy sollen daer oer
 of ghewroecht warden. **E**n
 de oft tu een jode hietste ende
 rusteste inder ewen. ende dy
 verhefste inden kinnen gods.
Endā sijn wille kienst. **E**n
 de wanttu ouermits der ewen
 gheleert biste. soe konstu dat
 beste wt kiesen. en du dy selue
 betrouwste een leyder der

blynden te wesen. ende een
 licht den gheene die in
 duisternissen sitten of sijn
 ende een leerer te wesen
 der onghelerder en eer
 meester der kynder ende
 du een wise hebste inder
 ewen der wetenheit ende der
 waerheit **gla** O Jode want
tu alle dese dinghen waenste
te hebben waer om leerste
enen inder ewen ende dy seluen
en leerste met Du predieste
dat men niet stelen en sel en
du steelste selue **gla** Du stel
ste den sijn cristi die inden scif
tueren verborghen is. datte
anderen luyden niet loeken
en moeten. waer om doestu
dat **C** Du seggheste dat men
niet vrien en sal tot oncuul
heden ende wintste selue **gla**
Dit is ouerspul dattu die waer
heit cristi wter ewen weetste
En lozhen in die stede setste
waer om doestu dat **C** Du
veromwaertste die afgoden
ende du doestu den afgoden
dien dienste. diemen gode is
sculdich te doen Du glorieer
ste inder ewen. ende du on
eerste gode ouermits der ouer
tredinghe der ewen. want die
naem gods want ouermits

In gheblasphemert onder
 die heyden also gheleit is **Ist**
 dattu die ewe houste so vor
 det dy dyn belyndemisse
Maer bistu een ouertreder
 der ewen soe is dyn belyn
 demisse die heydenscap ghe
 worden **Ende** die heydenscap
 doet die dinghen die der
 ewen toe behoerten. sal sijn
 heydenscap dan niet belynde
 misse gherekent warden en
 sal oerdele dat van natue
 ren heydenscap is. een ewe
 te wesen **Ende** sulche heyde
 scap suldi volcomen maken
Du die ouermits der letter
 ende der belyndemisse. een
 ouertreder biste der ewen.
 want niet die niet openba
 re van buten een jode is
 noch die belyndemisse die niet
 openbaer inden uleysche is.
Maer die niet uerburghen een
 een jode is **Ende** daer die
 belyndemisse des herten is
 inden gheeste. niet inder
 letter. **Wes** lof niet vanden
 menschen en is. **Maer** van
 gode **gla**

dems des heereus in gheeste in
 inder letter. wes lof met vā
 den menschen en is: mar van
 gode **gla**. Dit is die sinne dat
 die besydinghe inden vleysche
 en die ewe van buten nader
 letter te houden en maect die
 joden met salich. **as** naden sin
 xpi die in ewen iurghen is:
 in waerly; gherecht te staen
 dat maect den mensche salich
 Een jode wort een heiden ghe
 rekent: wanneer hi der ewen
 nader innersten sinne in ghe
 noech en is. En dier gheht een
 heiden wt gherekent een jode
 nader waerly; en in de gheest
 abrahams kint: wanneer hi ee
 oimms d' ingheplant natuerlyk
 ewen bynnen in hien besnede
 wort: in een wt doe des oude
 daer ons alle besceue ewe op
 wist: mar die besydinghe vā
 van buten en salicht met. **mar**
 si is een bewysinghe gheestelike
 besydinghe van bynnen. En
 die is van gode gheloest: ende
 met vanden menschen. **Dat**

Wat is een so **de capittel**
 de te bet: dat hi een so
 de is: of wat orbaer isser inder
 besydinghe veel malre manne
 ren. Ten eersten war die wt
 sprekkinghe gods sijn hem hede
 gheloest **gla**. In dien dat si die

aplyeten hadden die hem wt con
 trichden vanden toecoenst xpi.
En want hoerre sommich met
 en gheloefden: heeft daer om haer
 haer ongheloue: dat gheloue te
 met ghemact: dat si ure. **Want**
 god is waertichtich en allenensche
 loghenachtich als ghescreuen is
 dattu gherechtuaerdicht wortste se alstu sal dich
waeste
 in dinen woerden **gla**. alle men
 schen sijn van hem loghenachtich
as hi mach waertichtich warde
 als god in hem spreekt. Item god
 wort gherechtidicht doe hi da
 uid sijn sonden iugat. **O**f dan
 die gherechtich; wart gheloest
 van onser ongherechtich; wat
 sullen wy segghen is god dan qu
 aet: die die udoememisse: om d'
 sonden wille henghet. Dit seg
 gheht na den mensche. dat si
 ure **gla**. Dato een vraghe der
 ongheloueghe en des vleysche
 liden iustandes. want god euw
 ing ongherecht: noch hi en wart
 van onse quaeth; met gheloest.
Oft also met en is: hoe sal god
 dese werelt oerdelen. En of die
 gherechtich; gods of sijn waerly;
 ouvloedich wt oimms myneson
 den in sijnre glorien: waer om
 worde ic noch seluer als een son
 der gherekent. En wy aposte
 len wardē gheblasphemert. En
 sommich betiden ons dat wy

gheseyt hebben. laet ons dat qua-
de doen op datter goede come
Dier luden udoemnisse is ghe-
rechtich **glosa** Is god ongherech-
tich so en mach hi die werelt in
oerdelen. want een recht hoert
gherecht te wesen En en wart
oer met ongherechtich van on-
ser quaeth. want so waer hi
quaet. dat ure is. Het waren somi-
ghe onuistandel ukeerde mensce
Doe si van sinte pouwelo en va
anderen apostelen hoerde pre-
dichen. daer die sonde ouvloet
dich gheweest heeft. daer sel-
oer die ghenade ouvloeyendit
toghen si na hazen sin en vston-
dent aldus Dat men veel soden
doen souden op dat men veel
ghenade uzegeuen want hi wil
dat wy sondighen op dat hi
wat heeft te ugeuen En in veel
uigeuen. so wart hi barmhertich
gheloest. Dit toghen si wt s pouwels
woerden. mar het was ure van
synen sinne. Daer om seyde hi dat
tie lude te recht udoemt waren
Want hier om gae wy ioden de
heyden te bouen **gla** In der gra-
rien Een wy niet want wy
hebbent mit reden gheproest
dat ioden en heyden al ons die
sonden sijn **gla** Doer die tyt der
gracien Als ghescreuen is. het

is nyemant vstandel. noch ghe-
rechtich. noch gode soeliende
glosa Die niet tot xpm en comt
By sijn alle afghekeert. ende
te gader onnutte ghe worden
glosa In der oflicien Het en is
nyemant die guet doet. heren
is memant altot enen toe **glosa**
Dat is tot xpm want daer en
is nyemant die wel doet. dan
xps alleen in hem seluen en in
den synen Haer keel is een
open graf **gla** want so die dode
grauen stincken. also stincken
hoer woerden en hoer werken
want die quade sijn bereet En
begheren die goede te uflynde
in haer qualic rukkende graue
Nyt hazen tonghen hebbent
scaldich ghevracht. der slanghe
venyn is onder haer lippen En
haer mont is quaet sprekens
en bitterheden vol. haer voeten
sijn snel dat bloet storten. bedruet-
heit en onsalich **gla** Dato tntitire
xpm en ewighe pime Is in ha-
ren weghe **gla** Dat is in haer wils
En den wech des vreden **glosa**
is xpm En hebben si niet be-
kent. die vrese gods en is voer
haer oghen **gla** Dit sijn al dauids
woerden. die paul allegiert
vanden ghenen die tot xpm
en comen Oyten somvendach

binnen der octaue vā s̄tēne
 dach En des woensdaechs na
 deerste sonnen dach nae die oct
 taue van dertien dach. **W** we
 ten al dat die ewe sprecht dat
 sprecht si den ghenen die inder
 ewen sijn. op dat elke mont
 ghestopt worde En alle die we
 relt gode onderdanich worde
 want vanden werken der ewe
 En want gheen mensche gherecht
 uaerdicht voer hem want ou
 mits d'ewen kent men die sonde
 war w is die gherechtich gods
 sond' ewe gheopenbaert ende
 ghetuych vā d' ewe en vander
 ppheten war die rechtuaerdic
 heit gods oumits den gheloue
 ihu xpi is ou hem allen die ghe
 louen het en is ghecond'scheit
glā Twischen joden en heyden
Want si hebben alle gheson
 dicht en behoenen der ghenade
 den gods. si sijn te uirheef. **glā**
Dat is sonder ewe en eyghen u
dient **R**echtuaerdicht oumits
 sijn ghenade en oumits den scat
 die daer is in xpo ihu. dien god
 enen ufoeme in openbaer ghe
 set gheest oumits den gheloue in
 sijn bloede tot enen bewisen
 sijnre rechtuaerdich Om die u
 latemisse der voertgaende sonde
 inder ophoudinghe gods **glā** dat

is die gherechtighe die voerden
 roetdempt xpi mit voerburch vā
 der hellen waren die waren op
 ghehouden vander glorie. **W**
 Tot enen bewisen sijnre gherech
 tich in deser tyt op dat in ghe
 rechtich si in deser tyt En recht
 uaerdich makende den ghenen
 die vanden gheloue ihu xpi is
 onse heer **wt gant**

Want is Dat in Capittel
dan dijn glorie glā Die
 joden u lieuen hem want si die
 ewe ontfanghen hadde. En abra
 hams kindeer waren dat hem
 niet en uiderde Dier omwraech
de hi hem waer is dijn gloriacie
En is wt ghesloten oumits
 welker ewen oumits der ewes
 werken Reen mar oumits der
ewe d'ghelouen want in mine
dat die mensche rechtuaerdicht
worden oumits den gheloue so
der wert der ewen glā Dat is
den wtwendighen werken als
befindemisse en des ghehijc dat
in der ewen gheboden **W** is hi
 alleen der joden god is hi niet
 mede der heydenen god **Hi** is
 oet ymmer d'heydenen god **Wat**
 het is een god die die befinde
 misse witten gheloue gherecht
 uaerdicht heeft en oet die hey
 den scap oumits den gheloue

destrueren wy dan die ewe ouer-
 mits den gheloue dat si in **mar** wy
 stichtighen die ewe **glā** Die ewe en
 wart niet vdiuet wanneer si na-
 den gheest iuuult wart en nad'
 letter swicht **want** die dode de-
 lett' wart ghestijlt oimits den le-
 uende gheest die mō ewangelen
 gheopenbaert is **W**ar sullen wy
 dan segghen dat abrahem onse
 vader gheuonden heeft naden
 vleysche **glā** dat is mitte wtven-
 dighen werken der ewen **W**at
 is abrahams gherechtuaerdicht-
 wt den werken der ewen soe
 heeft hi glorie **ā** niet bi gode **glā**
Mar alleen ons den menschen
Wat seyt die scriftuer abrahā
 ghelouede gode en tis hem tot ghe-
 rechtich gherekent Den ghenen
 die arben en wart dat loen niet
 toe ghereken van gracie. mar vā
 scouts weghen Den ghenen die
 niet en werct. men ghelouet mō
 ghenen die die ongherechtighe
 gherechtich maeect sijn gheloue
 wart gherekent tot gherechtich
glā **w**ele gheloue die werke niet
 vdiuent en hebben **N**ader voer-
 settynghe s' gracen gods **A**lso oic
 dauidt seyt die salicheit des mē-
 schen die god mder ontfandiker-
 tnt gherechtich gheest gheest hi
 sonder die werken **S**alich sijn si

die hoer ongherechtighe **S**alich
 is die man dien die heer die son-
 den niet vdiuten en sal. **b**lijft dā
 dese salich mden joden of oer-
 mede mden heyden **w**ant wy
 segghen dat gheloue abrahams
 gherekent is m gherechtighe
glā **D**at is tot vlatemisse der son-
 den **T**hoe is hi dan gherekent
 mder besnydinghe of mō heyden-
 scap **N**iet alleen mder besnyde-
 misse. mar mede mō heyden scap
En hi ontfynt een teyken der
 besnydinghe tenen teyken der
 gherechtigheden des ghelouen-
 die mder heyden scap. op dat hi
 een vader si alre ghelouygher
 mder heyden scap. dar dat hem
 oer gherekent vde tot gherechtich-
 heden. en hi een vad' si s' besnyde-
 misse **N**iet alleen den joden die
 vad' besnydenisse sijn. mō oer den
 ghenen die die voetstappen des ghe-
 louen volghen **w**ele gheloue daer
 is m die heyden scap ons vaders
 abrahams **glā** **D**it is die sijn dat
 abrahams oimits s' besnydinghe
 van buten gode niet en behagede
 ā oimits s' mwendigher besny-
 dinghe des gheloues van bynne
want hi was een heyden en van
 buten onbesneden. doe hi gode
 ghelouesam was en sijnen zoen
 offerde en hi ontfynt die besnydi-

ghe van buiten met dat hi daer
 in gherechtmaerdicht worden sou
 de war dat hi gherechtich was
 En tot enen reynen dat daer sijn
 gheloesamh; in openbriert wode
 En men oec bekennen mocht die
 gherechtich; sijn; gheloues. daer
 hi voer gode te voren in gherech
 tich was. **W**ant oümits d' eeu
 wen so en is die beloffemisse met
 gheschiet abham of sijnen sate
 dat hi een erfghenaem wesen
 soude der werelt; m' oümits der
 gherechtich; des ghelouen. **W**ant
 sijn sijn erfghenaem oümits der
 ewe so is dat gheloue te ü gheefs
 soe is die beloften of ghedaen.
 Die ewe is daer om ghegeuen.
 dat men die misdadighen kene.
Want waer gheen ewe en is. daer
 en is gheen oütre. **D**aer om is
 die erfmissse wren gheloue. op dat
 die beloften oümits der gracie
 vast si elken mensche die een vol
 gher is. **N**iet allene den ghenen
 die wt ewe is. **W**ar oec d' ghene
 die van abrahams gheloue is.
 die onse alte vads is als ghescrene
 is. **I**c heb di ghemaect een vader
 van veel heyden voer gode dien
 du gheloeft hebste. **D**ie die dodele
 uende maect. en roept die ghene
 die niet en sijn. als die ghene die
 sijn. **w**elt abraham ghelouede ye
 ghen. der hopen m' hopen. dat

hi warden soude een vad van ve
 le volcs. **N**ae dat hem toe ghesent
 was **D**ijn gheslachte sel wesen als
 die sterren des hemels; en des sams
 des oeüs. **E**n hi en is niet crant
 inden gheloue noch hi en merke
 de sijn onurichtbaer lichaem
 m; doe hi bi na hondert jaer out
 was; noch den onurichtbaeren
 buucts sijn; wijso sara. **O**ec en twy
 uelde hem niet in wantrouwel; m'
 m' beloften gods. **W** hi was start
 mt gheloue. en hi gaf gode die e
 re **g**lansand' volstandich; des ghe
 loues. **V**olcomenheit kennende
 so wat god gheloeft hadde. dat
 hi oec machtich te doen was.
Daer om ist hem tot gherechtic
 heit gherekent. **N**iet en is niet
 alleen om hem ghescreuen dat
 ter hem tot gherechtich; ghereket
 is. **m**ar oec om ons die in hem
 ghelouen dien dat toe ghereket
 sal warden. **D**es woensdaghes
 naden anden sonnen dach na
 pynsteren. **D**e capittel
I **w** sijn gherechtmaerdicht
 wt den gheloue. **I**act ons
 vrede hebben voer sijn xpm onsen
 heer tot gode. **o**ümits wien wy on
 den toe grant hebben doer dat
 gheloue in deser gracie daer
 wy in staen. en vrocht ubliden
 die hope d' glorie der konder go
 ds. **N**iet alleen en sijn wy blide

vander hopen d' glorien. mar
 oec in druckelichede **glā** Die wy
 om xpm hden die een wech sym
 tott' glorien. **W**ij weten dat in
 bulacie iduldich weert iduldich
 maect beproeftich beproeftheit
 maect hope. en die hoep en doet
 niet scamen **glā** Want dat wi hope
 sullen wi seker besitten of ont
 fanghen Die seient hem die
 die niet en ontfanghet dat hi
 hoepet. **W**ant die mynne gods
 is ghestort in onser herte ouer
 mits den heilighen gheest die
 ons ghegheuen is **W**iganc wat
 waer om is anders xps. doe
 wy noch crant waren voer die
 ongherech nader tyt ghestorue
Want nauwe steruet yemant
 voer den gherechtighen **W**ant
 wie darre licht voer die guede
 steruen **W** god maect sijn my
 ne louelic in ons **des woensda**
ghes naden achtente somen
Want xps is voer **tach**
 ons ghestoruen doe wy noch
 sonders waren veel te meer
 sijn wy dar om gherechtuaer
 dicht en sellen nu in sinen bl
 oede vanden oerdel behouden
 wesen oimms hem **W**ant sijn
 wy mit gode isoent oimms
 den doot sijn doens doe wy
 noch inanden waren veel te
 meer wy die isoent sullen

in sinen leue behouden worde
Niet alleen en sullen wy be
 houden wesen in wy iiblide
 ons vroht in gode oimms sijn
 xpm onsen heer **glā** want wy
 sullen een wesen mit hem met
 van natueren mar in mynne
En in een drachtich des wille
Want wi en sullen niet wille
 noch mynnen dan hi wil **W**
ganc Oimms ^{wien} wy nu isoent
 ghe ontfanghen hebben **al** soe
 als doerden eersten mensche
 die sonden inder werelt gheco
 men is en doet die sonden die
 doot en also is die doot doir ghe
 gaen in alle menschen **I**n wel
 ken eerste mensche sy alle ghe
 sondicht hebben **D**ie sonde en
 was inder werelt niet al tott
 een toe **W**ant die sonde en wt
 niet gherekent **W**anneer die
 ewe niet en is **glā** **D**at is die
 erfsonde en was hem niet ghe
 rekent tot dat hi die ewe ont
 fanghen **E**n sond die ewe en
 konsten sy niet bekenen **T**ac
 die doot regneerde al van ada
 tot moyses toe oet in den ghe
 nen die niet en sondichde in
 der ghelich des outrechts van
 adam welke adam een forme
 is des toetomende xps **glōsa**
Adam is een forme xpi **W**at
 alsoe is een vad' alre mensche
 adam

naden vleische also is xps nade
gheeste En also wt adam een
ribbe ghenomen was wt synre
siden en syn wif eua daer of
ghemaect. Also syn wt siden
die sacramenten gheuloeyt. **¶**
Nar met also die misdact is dat
dit also die graue yet is. **¶** **Gla** wat
die gracie xpi is meerre dan adams
misdact. **¶** Want synre veeldoot
in eens menschen sonden veel
te meerre is die gracie gods en die
gracie ms ghenaden. **¶** **Ihu** xpi eens
menschen. In veel mensche ouer
vloedich gheweest. En met also
tgheschiedt oimms een sonde. dat
tet opt also gheschiedt oimms die
ghenade. **¶** want dat oerdel gods
is van eenre erfsonde ms udoe
menisse. **¶** die ghenade is wt ve
le sonden in die rechtuadich ma
kynghe. **¶** want heeft die doordo
enen mensche in eens mensche
misdact gheregneert. **¶** veel te
meer die ouuloedich der ghe
naden en s grauen s gherechtic
heit ontfanghen sullen regneren
inden leuen. oimms een **Ihu**
xpi. **¶** Daer om also dat oerdel is
ghetomen in die udoemenisse
in allen menschen. **¶** om eens
menschen misdact. **¶** Des gheht
wt ghetomen om eens mensche
gherechtich in allen mensche
in die rechtuadich matynghe

des leuens. **¶** Ghehkerwis alse ve
le sondaers ghemaect sijn. oimms
eens mensche ongheloeer sants.
Also sahe veel gherechtich ghe
maect worden ou eens mensche ghesolaf.

¶ Die ewe is nae in ghetomen. **¶** op
dat die sonde ouvloedich. **¶** **Gla** dat
is die ghescreuen ewe quam in
der natueren ewe. **¶** op dat die so
den die ms natueren ewe vborge
waren in die ghescreuen ewe
ghkopenbaert warden. **¶** **¶** want
daer die sonde ouvloedich was.
daer is die ghenade boue ouer
vloedich gheweest. **¶** Op dat al
so die sonde regneerde ms doot.
dat also die ghenade regneren
sal oimms die gherechtichz met
ewighe leuen doer **Ihu** xpi
onsen heer. **¶** **Dat vi. capittel.**

¶ **D**at sullen wy daer om seg
ghen sullen wy inden son
den bliuen. **¶** op datne ghenade
ouvloeye. **¶** dat si iur. **¶** want wy
der sonden ghestorien sijn. hoe
sellen wy noch daer in leuen.
¶ **O**pten eersten sonnedach nae
¶ **O**f en wetti met **¶** **pyrter**
dat wy alle die in xpi **Ihu** ghe
doept sijn. **¶** dat wy in synre doot
ghedoept sijn. **¶** want wy sijn me
dennt hem begrauen oimms
den doepsel inden doot. **¶** Op dat
hoe xps opustaen is vander do
ot oimms der glorien ds vaders

Maect ons oec also in een weelich
des leuens wandelen want si
wi gheworden mede gheplant
der ghelijchz sijnre: also sullen wi
oec mede gheplant wesen d' ghe
lijchz sijnre iuriscensse weet dat
onse oude mensche mede ghecu
tet op datter behaem d' sonde on
der ghedaen warde: op dat wi wo
ert an die sonden niet en dienen
want die ghestoruen is: die is rech
tuuerdicht vans sonde En sijn
wi ghestoruen mit xpo: wi ghe
louen dat wi oec mit xpo leue
sullen. Wi weten oec dat xpo op
iustien is vands doot. Du voert
an en steruet hi niet: Die dooten
sal he voert meer niet uheren:
Want dat hi ghestoruen is voer
die sonden: daer is hi een waf
voer ghedoot. glā want eens te
steruen was hem ghenoech alle
sonden mede of te doen. Mar
dat hi leeft: dat leeft hi gode. glā
Dat is als god sijn vad' die ontst
erflic is. Also inmoet voer doot
te wesen die sonden. mar gode leuende
in xpo ihu. Witgan. Daer om en
laet die sonden in vsterflic lich
nem niet regneren: dat ghy sijn
re begheerlichz ghehoersam sijn
Noch en bier niet in leden wa
pene te wesen den sonde der on
gherechtigichz: maer maect wi go
de bequaem: recht als leuende

widen doden. Ende maect wi
leden gode bequame wapen te
wesen der gherechtigichz. Die son
de en sal wi niet uheren: wat
ghy en sijn ons die ewe methmar
onder: der die gratie wat hebbe
wi dan ghesondicht: want wi
sijn ons die gratie: en niet ond
die ewe: dat sijn iure. Des woens
daechs naden v' den sommendach
En weetti niet dat ghy knech
ten sijn: des gheens die ghy gheho
sam hebt gheweest: en die ghy
u seluen knechten bieder ghehoer
sam te wesen: weder datter sijn d'
sonden der doot of d' ghehoersa
heit tott gherechtigichz: Ic dancke
gode dat ghy die knechten der so
den waert: wt herte ghehoersam
hebt gheeweest: in die forme d'
lerynghe daer ghy in gheset sijn:
ghy sijn vlost vander sonden: En
ghy sijn knechten gheworden der
gherechtigichz. Outen seunden
Sommen dach na pinxtere
Ec spreect menscheit om die
cranchz in v' vleischer: Also als
ghy in leden hebt ghegheuen te die
nen Sommen dach: en der boeslyz
tott quaetheden: Also bereet mi
in leden der gherechtigichz te diene
in heilicheden: want doe ghy kne
chten der sonden waert: doe wa
di d' gherechtigichz vzeemde: Mar
wat vruchten haddi doe: daer

ghu nu in scaemt: want dat eyn
 de der sonden: is die doot. Nu si
 di ghevriet vander sonden: en
 gods knechten gherworden. Ghu
 hebt w vruchten in heilicheden:
 en dat eynde ewich leuen wat
 dat loen der sonden: is die doot:
 en ewich leuen is vander gheua
 den gods in xpo ihu onsen heer.

Of en wien **Dat viij. capittel**
 met broeders ic spreek de
 ghenentoe die die ewe kennen
 die ewe heert in den mensche:
 alle die tyt dattie mensche leuet
 want dat wyf die onder de ma
 is: also langhe als die man leeft:
 soe is si an die ewe ubonde: want
 ist dat haer man steruet: so is si
 ghevriet vande ewen des mans
 Daer om is si mit enen anderen
 mane also langhe als haer ma
 leeft: si sel een oufpeelster heten
 want ist dat haer man steruet:
 dan is si ghevriet vande ewe des
 mans: dat si gheen oufpeelster
 en is: al is si mit enen anden ma
glā Dit is die syn Dintc pomvelo
 woude den romeynen die die na
 tuerlike ewe hilden: mitten ere
 pelen der menscheliker ewepro
 uen: hoe die mensche comen mocht
 te wt der bescreuenre ewe onder
 die ewe s gracen. Want die be
 screuen ewe is des menschen

wyf. Also langhe als die mensche
 oumits bande s ewe en met wt
 mynen en doet dat hi doet: en
 laet dat hi laet: so leeft dat wyf
En al ist datter wyf sterft: noch
 tin en is hi van haere ewen niet
 va: want hi blift onderghedaen
 die ewe der natueren: **En** die ewe
 der gracen. **Des** ghehrt broed
 nimm so sidi oic s ewen gheslorue
 oumits den lichaem xpi: op dat
 gheghe anders sijn die witte doot
 opustien is: en guede vruchten
 bryngghen souden. **Want** doewin
 inden vleysche waren: doe wroch
 ten in onse leden die begheerliche
 den der sonden: die oumits der
 ewen bekent waren: dat si der
 doot vruchten makeden. **glā** **Dat**
die begheerlich wrochten oec
sulcke vruchten: die waerdich
waren s ewigher doot. **En** nu
 sijn wy ulossent vande ewe s doot:
 daer wy in ghebonden waren
 Also op dat wy dienen sonde in
 die wyheit des gheests: en met
 in die outh: s letteren wat sel
 len wi daer om segghen: is die
 ewe sonde. **glā** **lerende.** **Wat** si
 ure: mar ic en bekende die sonde
 niet: dan oumits die ewe. **Want**
 ic en bekende die begheerliche
 den niet. **glā** **Dat** si also grote
 sonden was. **En** het en ware

dat die ewe seyde: dien selte
 met begheren die sonde **glā** Die
 viant. **¶** Doe hi een sake des be
 hulps ontfync: heeft hi alle be
 gheerlich; in my ghevracht: **Wāt**
 sonder die ewe: was die sonde
 doot. **glā** Die sonde des outzets
 was onbekent. **¶** Of heb ic som
 tijt sond' ewe gheleest. **¶** Mar doet
 t'ghebodt quam: stont die sonde
 op **glā** want doe die wvendi
 ghe mensche t'ghebodt inam wt
 hi weder spannich den ghebode:
 en den mire mensche wed'staen
 de. **¶** Ic byn doot: en dat ghebot
 dat totten leuen streckende was:
 is in my gheuonden tott' doot:
 die sonde doe si dat behulp ont
 fync oimms den ghebode heuet
 s my bezoghen: en oimms dien
 ghedoot. **glā** Dit spreket hi inde
 persoendes gheens die md' ewen
 waenden worden gherechtuaer
 dicht. **¶** Alsd' die ewe is heilich:
 en dat ghebot is heilich: en ghe
 rethich en guet: dat dan guet
 is in hem seluen: is my dat die doot
 gheworden dat si ure. **¶** Mar die
 sonde: op dat si die sonde open
 laet make: heeft si my oimms
 dat goede **glā** dat die ewe die
 guet is. **¶** Die sake des doots ghe
 vrocht: also dat die sonde **glā**
 dat dat in gheplante wetsels

d'sonden. **¶** wort bouē maten
 sonde doende oimms die ghe
 boden: **¶** Wā weten dat die ewe
 gheestelic is **¶** Mar ic byn vleische
 lic broft ons die sonde. **¶** Dat ic
 werck: en istae ic met **Wāt** dat
 guet dat ic wil dat en doe ic m
 Mar ic doe dat quade dat ic ha
 te **glā** Hier spreket wt een mire
 men^{sc} en wten wtere mensche.
¶ Ist dat ic doe dattic met en wil
 soe gsenteerde ic die ewe. **¶** Want
 si guet is **glā** wāneer men die
 wterste mensche met en volghet
 en die begheerlich; op ghebonde
 is dan doet men van natueren:
 dat selue dattic ewe ghebiet. **¶**
¶ Mar no voert an en werck ic
 dat met m' die sonde die in my
 woent. **¶** Ic weet dat in my: dat
 is in mynen vleische: dat guede
 met en wonet. **¶** Want die wille
 leyt my an m' ic en vynde met
 dat guede te volbrengghen. **¶** Wāt
 dat guede dat ic wil: dat en doe
 ic met m' dat quade dat ic met
 en wil: dat wick ic. **¶** En ist dat ic
 doe dat ic met en wil: so en wick
 ic dat met: mar die sonde die
 in my woent: hier om vynde ic
 een ewe die my guet doen wil:
 want dat quade is my na by. **¶** Ic heb
 een mede gheuoegghen: of een me
 de wenschen mit ewen goide

naden innersten mensche. **A**n
 ic sie een and' ewe in mynen
 leden wed' verchtende d' ewen
 minne ghemoets. en vanghet my
 inder ewen d' sonde. die in my
 leden is. **I**c onsalich mensche.
 wie sal my ulossen vanden lichaem
 deser doot. **glā** Dats vanden heere
aprie des vleisches. daer die doot
 in is. **E**n vanden ugnad' inghe der
 muallende quade. Oumits my
seluen en umach ic met. wie
 salt doen dan die goede god. **C**
 Die gracie gods oumits ihu xpm
 onsen heere. daer om diene ic sel
 ue der ewen gods mitte ghemoe
 de. in mitte vleische die ewe der
 sonden. **glā** Daer om en selmen
met zandelic toe sien. in hoetti
 dattet vleische met en regneet.
Des woensdaechs nade vij. son
O daer om en is **nendach**
 den ghenen gheen udoemnisse
 die in ihu xpo sijn. die met na
 de vleische en wanden. **W**ant
 die ewe des **gheuanghen ewes**
 sonde en d' doots. **dat vij. cap.**
Want datt' ewen onmoghe
 lic was. daer hi zandeli
 m was nade vleische. heeft god
 synen doen ghesent in die gheluc
 h' des vleisches d' sonden wed' er
 sonde. **glā** Die in xpo begaen was
heest hi die sonde udoemit.
 geests d' leuens in xpo ihu heeft my ulost vād

inden vleische op dat die rechtua
 digh' d' ewe monne inuillet warde.
Wan die met inden vleische en wa
 dere. in nade gheest. **W**ant die na
 den vleische sijn. die smaken des vleische
 ma die nade gheest sijn. die ghe
 uoelen des gheestes. **W**ant die wils
 heit des vleisches is die doot. **E**n
 wilsheit des gheests is leuen en vre
 de. **W**ant die wilsheit des vleische
 is gode een vyant. **H**y en is der ewe
 gods niet onsd' daem en si en umache
 oet met. **glā** alsoe als si is oumits haer
seluen. **C** die inden vleische. **E**n mo
 ghen gode met behaghen. **G**hy en
 sijn inden vleische met in inden
 gheest. **I**st saet nochtant dat die
 gheest gods in u woent. **H**oe wie
 den gheest xpi met die en is sijn
 met. **aj** is dat xps in u is. al is
 dattet lichaem doot d' is oumits
 der ghebreken. nochtan so leeft die
 gheest om die gheest rechtuaerdich
 makynge. **E**n ist dat sijn gheests
 die ihu xpm vanden doot uwecke
 de in u woent. die ihu xpm van
 der doot uwecke. die heeft vsterf
 like lichaem leuendich ghemaect.
 om sijn inwonende gheests in u
Opten achtende sonnendache
Daer om broeden wy **naxpint**
 sijn sculdich met den vleische. dat
 wy na den vleische leuen. **W**ant
 ist dat ghy naden vleische leuet

ghi sult steruen **is** ist dat ghi mit
 ten gheest die werken des vleische
 doot ghi sult leuen. want soe wie
 naden gheest gods ghebraecht
 wden. dat sijn kind gods. want ghi
 en hebt den gheest s knechticheit
 niet ontfanghen anders werue i we
 sen **is** ghi hebt ontfanghen den
 gheest des vreesens s kinden in
 wellken wy roepen vad **Die geest**
 selue gheest onsen gheest ghetuge
 dat wy kind gods sijn En sijn
 wy kind so sijn wy erfghenane
 gods. en mede cruerd **yni wigat**
ist saet nochtant dat wy mede
 den op dat wy mede gheglori
 fiserit warden **Opte vierdenso**
nen dach nae pyasteren
Want ic vmoede dat gheen lide
 en is in deser tijt die waerdich
 sijn die toetomende glorie te vdie
 nen die m ons gheopenbaert sal
 warden. want die vberdinghe
 der creatueren vberit die open
 baermighe der kinder gods **Want**
 die creatuer is ons gheworpen
 der ydelh. met willens. mar do
 hem diese ons gheworpen heeft
 in hopen want die creatuer sel
 ue vlost warden vaden dienst
 s vgtanchth. n. d. wrlh. s glorie
 s kinden gods want wy weten
 dat elke creatuer vsucht en arbeit
 mit drut al tot nu **gla** **Om onsen**

wille suchen wille sijn al die in
 den hemel sijn en inder aerden
 tot dat alle arbeit uoleynit wt
mar met die sonda alleen in
 die wy selue die ernstichs des
 gheests hebben En wy selue such
 ten in ons totten kiesinghe der
 kind gods vberdinghe s vlos
 singhe des lichaems **Des woens**
daghes naden xijsten sonendach
Jnder hopen sijn nae pyaster
 wy behouden gheworden **Want**
 die hope diemen siet en is ghee
 hop want dat yemant siet
 wat hoopt hi mar hopen wy
 dat wy niet en sien so vberde
 wy ommits vduidichs **Des ghe**
lyc oec helpt die gheest onser cracht
want wat wy bidden sellen alle
 behoerlic is en weten wy niet
is die gheest selue eyschet von
 ons mit ontspreklicher suchte
 die die herte ons vmi die weet
 wat die gheest eyschet want al
 so die wille gods is eyschet hi
 voer die heiligen **Wanden**
heiligen apostele sijn mon en lu
Wy weten dat die gode in da
 nen alle dinghen mit goede me
 de ghewrocht worden **Die ghe**
ne die nad ordmantien ghewe
 gods heiligen gheroeppen sijn
want die hi voer kennede en
 bereit makede medeformichte

worden den beelde sijn 4008:
 op dat hi selue si die eerste ghe
 boren in veel broeden En die
 ghene die hi te voren bereyde:
 die heeft hi ont gheropen en
 die hi riep die heeft hi ont ghe
 rechtuaerdicht En die hi ghe
 uaerdicht heeft: die heeft hi ont
 groet ghemact: wat sullen
 wy daer om hier toe segghen
 is god voer ons wie is teges
 wie is teghen ons: die oec sine
 eyghen zoen met ghespaertken
 heeft in heeft voer ons
 allen gheathenen Hoe en heeft
 hi ons ont mit hem alle dinc
 met ghegheue Wie salre wro
 ghen yeghens die gods wtuo
 ren God is die gherechticht
 maect: wie is die udoemt ihs
 xps die ghestorien is **glā** voer
 hem En die oec ymer op ghe
 staen is: die tot des vads reche
 sidis: die oec mede voer ons
 bidt: wie sal dan ons scheidē
 vands mynnen xpi: ghedruith
 of vanghich: of uvolghinghe
 of naecth: of hongher of anrt
 vander doot of zwert: als ghe
 staenen is want om di warden
 wy alle den dach ghedoot: wy
 sijn gherekent als scapen die de
 doot toe behoren **glā** Die met
 en doghen dan u slaghen **ca**
 in allen desen ghe wy te bouen

om den ghenen die ons ghemit
 heeft **glā** Des mynes mynne
 wids te vuerigher en te meer
 inwect: wanneer men hem uer
 bieden wil te mynnen de ghe
 nen wes mynne hi beuoelt he
 uet **I**t bms seker dat doot
 noch leuen noch enghel noch
 pynnatē noch virtutē **glosa**
 Dat sijn die enghelen vanden
 nedersten thoren noch vande
 middelsten noch vande ouste
Noch teghenwoerdighe dinc
 ghen noch toecomende dinc
 noch hoch noch dieph noch
 tunds emch cretuer: ons schei
 den sal moghen vands mynne
 gods die in onsen heer ihu xpi is
It segghe die **1^o capittel**
 waerh in xpo: ic en lieghe
 niet: myn conuictie gheest my
 ghetuith: inden heiligen ghe
 est: datter my een grote bedruit
 heit is: en een eenpaerlike seer
 myns herten. Want ic wens
 chede selue een gheschepende misse
 te wesen van xpo: voer myn
 broeders die myn maghen
 sijn vanden vleysche Die isrl
 sche luden sijn: wien dat die
 ulesinghe der kynden toe be
 hoert En die glorie en dat testa
 ment en die ontbryndinghes
 ewen en den dienst en die be
 loften En wies die vaders wa

ren: daer xps naden vleische of
 gheboren is: die bouen al een
 ghebenedyt waerlic god is in
 der ewicheit. **glā** In dien tiden
 woude paulus van xps ghe-
 scheiden wesen doe hi die ghe-
 loughe persequeerde: **Onder**
Joden ewe te beschermen die
sin broeders waren of aldus
mach die sin wesen: na dat hi
dat gheloue ontfanghen had
de so wort sin hert mid myn
nen gods idroncken: dat hi
van ouvloedichz d herten sprac
nae dat hi hem doe gheuoelde
Cayar met dattet woert gods
te uigheefs hi **Glā** **al en warde**
si met alle behouden **Want**
ten sin met al isrls luden
die wt isrls sin: Noch daer d
en sin si met al kinde: dat si
van abrahams gheslachte sin
war in ysaac sal dat gheslach
te gheropen worden **Dat is:**
die en sin met lamd gods: die
kinde des vleische war die
kinde d belosten sin warde
gherelient: moe gheslachten
Dit dat woert der belosten
na deser tyt sal ic comen: en
sara sal een kinde hebben **glā**
Dit was inden eersten boets
bybelen abraham beloeft dat
sara sin wyf tenden de jaer

opten seluen dach een kinde heb-
 ben soude **Met allen dier en**
oet reberke die onsen vader
ysaac twee kinde droech in
eenre drachtē: want hi noch
met gheboren en en waren of
yets guets of quaets ghedaen
en hadden op dat van ghenade
die voer wetens gods vuilt
warden met wt den werken
en vanden ghenen diese riep
is der moed toe gheset: dattet
meerre de mynre dienen sal
als ghescreuen is Jacob myde
ic war esau heb ic ghehaet
Wat sullen wy hier om segge
asser met ongherechtichz bigo
de: dat si ure: want god seide
moyses **ic sal ontfarmen dies**
ic ontfarme: en gheuen ontfar
hertichz: dien ic ontfarme sal
Daer om ist met: des gheens
scout dien den wille heuet: noch
des loyers: war gods scout: die
die outfermhertichz doet **glā**
God is die den wille heeft: ente
dat volbrenghen des willen **Die**
scristuer spreket spreket tot
pharo: daer in heb ic di iawet:
Dat ic di mijn moghent open
baer make: en dat mijn naem
in allen lande gheboetscap w
de **Daer om dien in wil ontfert**
hi en die hi wil uhart in: alsoe

segstu my: **Wat salmen meer**
 vraghen want wie weder sta
 et sinen wille **glā** Die quacch
 die te voren was in pharao wt
in wet ommits die mynkele:
die god doer moyses wrocht
In dien dat hi die mynaten
weder staen woude **O** men
 sche wie biste die daer gode at
 worde **Segt een dinc dat ge**
maect is totten ghenen diet
 makede waer om maectstu my
 als of en heeft die pottemake
 die machit met ou die aerde va
 enen stukke te maken een vat
 mō eren **glā** te besighen **E**n
 een and tottor oneren **glā** wat
 salstu and worden **O**f god si
 nen toerne tonen wil **glā** in die
 udoemde **E**n sijn moghentis
 bekent maken **Hi** heeft die va
 te des toerns die waerdich wa
 ren der doot in groter ghedoech
 sambz gheleden **O**p dat hi open
 baer maect die rijchz sijne glo
 rien bereyt heeft en die hi ghe
 roepen heeft **En** alleen wtte
 joden mar oic mede wt den he
 den als hi in posee de **apheet** sp
 reect dat volt dat myn met en
 is sal ic myn volt hieten en die
 gheen ontfarmhertichz ontfan
 ghen en hebben dat si ontfarmh
 gherzeghen **Ende** het sal wesen
 In die vate s' ontfalichz die hi mō glozie

in die stede daer hem toe ghe
 seyt is: ghy en syt myn volt
 met daer sullen si kynd des
 leuende gods gheheten wor
 den **Mar** ysayas roept von
 die van isrl al worde dat ghe
 tal alle die kynder van isrl
 als dat scants des meers die
 after ghelaten sijn sullen be
 houden worden **glā** **D**at wa
 ren die apostelen die usmaect
 waren en ghelaten waren
 vander werlt **D**ats dat
 woert dat alle dinc volbreent
En cozt maect mō gherech
 tichz want een cozt ghema
 ect wort sal die heer maecte
 opter aerden **glā** **D**at cozt ghe
 maect wort is xps want
 alle die ewe en die apheeten
 sijn in sijnre mynnen besloet
En als ysayas te voren
 gheseyt heeft en haad ons
 die heer van sabaoch ghelate
 gheen vrucht **glā** **D**ats xps
Ghelic sodoma waren wy
En ghelic gomorra hadden
 wy gheweest wat segghe
 wy daer om dat die heyde
 ne die de gherechtichz der
 ewe met en volchde dat si
 die gherechtichz ontfanghe
 hebben **glā** **M**et alle gherech
 tichz **Mar** die gherechtichz

die wten gheloue is. **I**her die
de ewe der gherechtich; vo
lchde: en quam tott ee der
gherechtich; met waer om
di en sochtens totten ghelo
ue met. **M**ar witten werken
du sneelden anden steens
sneuelinghe als ghescreuen
is. **H**ier ic sette in syon een steen
der sneuelinghe en een leyde
d' scandelheringhe. **E**n soe
wye in hem gheloefft die en
sal hem niet scamen. **gla** Die
steen d' sneuelinghe is xps
daer hem die joden an stier
oumit sijnre oetmoedigher
Bleyheit. **D**aer capittel
Roeders die wille mis
herten en die bedinghe tot
gode gheschiet voer hem lu
den inder salich; want ic
gheue hem ghetughe dat si
een mynne gods hebben: **o**
met nader weten; **W**ant
sien kenden die gherechtich;
gode niet. **E**n die haer won
den si setten. **S**i en sijn d' gherech
tich; gods niet ond' daer. **W**ar
dat eynde d' ewen is xps tott
gherechtich; elcken die ghe
loeft. **W**ant moerkes heeft
ghescreuen. **D**ie mensche die
gherechtich; wken die vands
ewe is die sal in haer leuen

gla Dat is die hout van buite
dat die ewe ghebet die en sul
di niet stenen of des ghelits.
Casar die gherechtich; die wt
den gheloue is die seit aldus
En seg met in dinnre herten wie
isser inden hemel gheclommen
dat is xps te lochenen of te wed'
sprecken. **E**n wie isser ned' ghe
daelt tott hellen dat is xps van
der doot wed' te roepen. **gla** **D**at
met te ghelouen ^{dat is te hellen} voer. **C**asar
wat seit die scriftuer dat wort
is na bi **gla** dat is orbalit. **I**n
dinen monde en in dinnre dat **hate**
is dat wort. **D**at is dat wort
des ghelouen dat wi predike
Want behyfte sijn den heer in
dinen monde. **E**nde gheloefftu
in dinnre herten datten gode wt
ten dode in vecker heeft. **D**u sal
ste behouden wesen **vanden**
heilighen apostel s' andries **o**.
Want mit herten gheloefftme
war dat behen mitten monde
gheschiet tott salich; want die
scriftuer seit so wie in hem ghe
loeft die en sal hem niet scamen.
Het en si gheen steel wed' joden
of heyden. **W**ant hi alleen een
heer is van al. **n**iet malle den ghe
nen dien an roepen. **W**ant alle
die gheen die aen roept den nae
ons hein die sal behouden wesen.

Hier sullen si hem an roepen da
 si met in gheloest en hebben en
 hoe sullen si den ghenen ghelo
 uen: die si met ghehoert en heb
 ben En hoe sullen si hem hore
 sons predicatie: en hoe sullen si
 predicken of si met ghesent en
 den Als ghescreuen is: scoen sijn
 haer voeten: die den vrede boet
 strappen: die dat goede predicke
glā Dat toetomende dat is vrede
 bouen vrede: **glā** si en sijn alle
 die ew^m met ghehoersam Want
 ysayas seyt: heer wie heeft onse
 horen gheloest: met veel en isse
 die dat horen: dat wi van dighe
 hoert hebben ghelouen willen.
 Daer om dat gheloue comt wt
 ten horen: mar dat horen oūmis
 den woerden xpi: **glā** ic segghe
 hebben sijn met alle ghehoert En
 trouwen haer ghelouut is wtge
 ghaen in allen landen en haer
 woerden in die eynde snerden
wtganc **glā** seg ic: heeft oer
 isrl met bekent: **moyses** die eers
 te **glā** Die dat bekende **Aspar**
 ic sal u totten benydinghe laten ^{me op}
 comen v in toune teghens dat dion ^{die heide}
 se volt **glā** Die heydene waren dwa
 se want si enkende gode met Da
 om benydent die wise joden mit
 toune: doe die dwaze tot xpm lā
 misse creghen en hem te boue gh
 ghen En ist des ghetroust **glā**

alwist in dat hem pyne: daerof
 nakende was En seyt: ic bin
 geuoden vande ghenen: die my
 met en sochten ic isree mit ope
 haer den ghenen: die my met en
 vnaethden **glā** Dat is vanden
 heyden gheseyt **glā** war tot den
 joden seyt hi al den dach heb ic
 wt gherect min hant tot dien
 volke dat met en gheloest: en
 my weder spreect **glā** Beg ic dar
 om of god sijn volt mit allen u
 worpen heeft: dat si in want
 ic bin selue een jode: van abin
 has sade: en van benyamynus
 gheslachte God en heeft sijn
 volt: dat hi te voren bereyde met
 u worpen: of en weetti met wat
 die scriftuer seyt: daer si van
 heham spreect: hoe in gode tot
 enen rechter begheerde twys
 schen den joden en hem: en sei
 de: heer si hebbe dyn ppheten
 u sleghen: en dyn altaer om
 gheworpen En ic bin alleen
 ghelaten: en si soeken my te do
 den **glā** wat seyt he die godh
 ke antwoerde ic heb min vij
 manen ghelouden: die hoer
 kmen met gheboeghen en heb
 ben voer baal den afgod **glā**
 Die yselabel dat quade wif pl
 ach an tebeden: dat si alle die
 ppheten om u sloech **glā** alsoe
 sic in deser tyt die op houde

sin nas wt kiesinghe d'gracie:
die sin behouden En ist vā grā.
so en ist niet wt den werken.
En and's en waer' graci gēe grā
glā m' scouit. **W**āt daer om ist
en heesto met dattet socht; mar
die heydenhebbent **glā** wāt die
sode sochtent oūmto den wltē
as die heyden oūmto gracie. **W**
Mar die and' sin vblint als ghe
screuen is God i'henghet dat
men hem gaf. den gheest d' m
dich; En oghen dat sy niet en
saghen en oren dat si niet en
horen al totten daghe van hūde
En dauid spreekt; haer' tafel mo
et hem worden in een stant en
in een uangheinsse; en in een scā
de en in een weder louen **glā**

Die tafel is die heilige scrift:
daer die ghelouyge sielen of
gheuoet en ghemeeft sin. Die
op die letter hem i' laten Ende
die gheestelic iustant i' smaden:
die sitten hongeric bider tafel:
die hem een stant gheworden
is: daer sin si in gheuanghen
Wāer oghen moeten i' dūmste
ren: dat si niet en sien En maect
haer rugghe altoes crom **glā**
Die rugghe is die vilt; des wil
len. Die altoes op gherechter
soude staen. die wort oūmto
den voersyden dīnghen ghe
cromet. **Dat xi de Capittel**

ad rōmos

Dit ic hebben si alle so ghe
sneuel: dat si vielen **glā**
synnimeer wed' op te staen
Dat si i'ze war' van haeren
sonden: is den heyden heilich;
gheschiet. dat si bemden die he
denen En of haer' misdaet: der
werelt rīcheden sin. en haer' i
werpynghe rīch; der heyden si
vele te meer haer' vollich; **glā**
In dier misdaet dat die joden
ihū xpm doden: is die wlt rīch
ghemaect: En die heyden sin in
die rīch; ghetreden Daer die so
den wt gheworpen sin **S**anctus
dan den afkeer' d' jodem den hey
den mit guede kerē: vele te meer
den toelker' d' joden: want si alle
mit eynde vā d' wlt die dan sin
ghelouygh warden sullen **W**āt
ic seg v heyden: also langhe als ic
d' heydene apostel byn: so sal ic
mynen dienst eren **glā** **D**at is doe
bouen dat my beuolen is: in wāt
alleen d' heyden apostel **O**f ic in
enigher' wys: myn gheslachte
i'werken mochte my te volghen:
En somygh van hem te behouden
Want of haer' ongheloue d' werlt
i' soemighe is: wat sal die behou
dinghe d' and' and's wesen dan
een leuen **glā** Den heydenen **W**
anden doden **glā** Die apostele
en die vanden joden staende ble
uen mit gheloue: die waren een

sake dat die heyden leuende w
 den mit gheloue Die heyden waer
 den somylich en imaten hem dat
 alle die joden inworpen waren
 dat wed' proeft & pouwels In die
 dat die apostelen al ware si ghe
 boren joden behouden worde en
 seit **I**s een deel of een stut rey
 so is oit dat heel reyne **glā** hyn
 die apostelen reyn die jode wa
 ren: so moghen oit alle die jode
 reyn warden **I**s die wortel rey
 ne: so is oit die telgheren reyne
 En isser sommich vande tellige
 ren ghebroken en du heyden biste
 daer weder ingheplant Doe du
 een onuzuchtbaer olyuen boem
 waerste En du biste een ghesel
 le des wortels d' wettichz d' vanch
 tbare oheue boom ghe worden
 En en wildi niet uilheffen: teges
 die telligheren En al wed' staetstu
 se: du en draghste die wortel: in
 die wortel draecht di **glā** Die hey
 den hebbent vande joden ont
 fanghen: nu die joden vanden
 heyden niet **O**ftu segste daer
 om sijn die telgheren te brooke
 op dat ic da' in worde wel ghep
 lant Om d' onghelouen sijn sy
 ghebroken: **en** stant du mit ghe
 loue en en wil niet hoghe smake
 in heb vrese Want of god die
 natuulike telghere **glā** die joden
Niet ghespaert en heeft: hyn

sel di oit **glā** heyden **N**icht in
 sparen Daer om sich die guetf
 en die strenghz gods: inden gene
 die gheuallen sijn In die stren
 gichz en guethz **I**st dattu in die
 guethz bliueste ander salstu oit
 wt uallen **en** ist dattie niet en vol
 dueren: si sullen in dat onghel
 loue gheplant worden Want
 god is machtich di anders warf mit
 te planten Want of du van ene
 natuerliken onvruchtbaeren oly
 uen boem of ghesmede biste en
 teghens d' natueren in enen vr
 uchtbaeren olyue boem ingeplant
veel te meer sullen dese na na
 tueren in gheplant warden in
 haer olyue boeme **O**pten **xxij**
Broeders sonendach na pinxte
 ic en wil niet dat ghi omwete
 de sijn dese uilolentheit: op dat
 ghi in v seluen niet wint en sijn
 want die blinthez ghesiede een
 deels in isrl **glā** in sommighen
 joden en niet maken **T**ot
 dat die volhz d' heydenen in
 quamen: en also als isrl behou
 den worde **glā** In eynde van
 der werlt by enoch en by helias
 predikinghe **A**ls ghescreuen
 is: hi sal comen in syon die uer
 lossen sal: en of doen sal: die on
 gherechtichz van iacob En dat
 sy hem een omronde van my:
 als ic of neme sal haer sonde

Aden ewangelien sijn si vā
 den om v: mī nae die iūtesijn
 ghe sijn si die alre lieffte omde
 vaders **gla.** Dat is om den belof
 ten die totten vaders ghedaen
 waren. **W**ant sond' peniten
 tie sijn die ghyften: en roepinge
 gods. **w**ant also ghy enyghet
 gode oic met en gheloest: mar
 nu hebdi iūvolghet die ontfer
 hertich: om der gheerne onge
 louch: also en hebben dese mī
 gheloest in uwer ontfermhert
 tich: dat si oic iūvolghen die
 ontfermhertich: **w**ant god he
 eft alle dinc besloten in die on
 ghelouch: op dat in haere alle
 ontferme **vand' heiligher die**
W du hoethe **woudich**
 den des rīdoems s' wijsheit
 en der wetent: gods: hoe onbe
 grypelic sijn dīn oerdelen. En
 hoe onbesoekelic sijn dīn we
 ghen. **w**ie heeft den sijn des he
 ren bekent: of wie heeft sijn
 raet sijnan gheueest. **O**f wie
 heeft hem eer ghegheuen: en
 men sel hē wed' gheuen: wāt
 wt hem: en oīnmt hem: en mī
 hem so. sijn alle dinghen: hem si
 glorie van ewen tot ewen **amē**
O pten eersten somēdach nad'
 octaue vā dertienē dach. **D**at
Broeders ic bid **ijste capittel**
 v bider ontfermhertichheit

gods: dat ghy in lichaem biet: ee
 leuende reyne offerhande gode
 behagghede uwen dienst si rede
 lic. En en wilt dese werlt niet
 ghelijc wesen: mī wart vīnwerlt
 in die myheit uwes sijn: op dat
 ghy proeuen mocht: wēt die
 guede wille gods sijn: en wel beha
 ghen en volmaect. **w**ant ic segt
 bider ghenaden die mī ghere
 uen is hem allen die ond' v sijn:
 datt' ynu gheen meer en smaect
gla. En ond' soeke die iūburghen
 dinghen gods. **D**an behoort te
 smaken tott soberly: **gla.** Dat is
 sonder vmetelich. **E**nde enen
 ygheliken **ijste** **G**hebiede ic te sma
 ken. **C**als hem god die maect des
 gheloefs ghedeelt: **w**ant also wī
 in een lichaem veel leden hebbe
 n: alle die leden en hebben niet
 een werlt. **A**lso sijn wī veel een
 lichaem in xpo: **w**ar sond'inghe
 sijn wī: die een des and' leden.
Des and' sonendach nader
Wī hebben ghyfte **tienē dach**
 nad' grātien die ons ghegheue
 is: ondschēdēde of pphētie: na re
 delich: des gheloefs: of in dienst
 in diestacht: of die daer leest
 in leringhe. **O**f die daer troest
 in troestinghe: of die daer ghyft
 in eenvoldich: **O**f die voert is
 in die besoringhe. **O**f die dan tot
 fermt in vrolicheden. **D**ie mīne

sal wesen sonde bewisth. haet dat
 quade: en aenhanghet dat guede
glā want wi alle sondinghe in
 xpo lede sijn: soe sal een vghelic
 lie den anden dienen: na die dat
 hi onfanghen heeft: in alle dien
 alv voer seyt 10 **C** Die mynne der
 broederlich: weest ondinghe my
 nende: in eersamhede malcander
 voergaende **glā** In alre dienstach
 tich: **C** sozthoudich: met traech
 in gheest vernende **glā** **O**f ghys
 mitten werken met en inmoghet
C Den heer dienende: in hopen
 vblidende: in beduc iduldich: in
 ghebede naerstich: in nootruftich
 d'heilighen alle dinc gheemeen
 makende Die heylinghe oefende:
 ghebenedytse die v aen vechten:
 spreket wel: en en wilt met quaet
 sprekeng **glā** alle dit leert hi teghes
 die ghemene ghewoentē **C** vblut
 mitten vbliden: seynt mit den
 seyyende **C** In ondinghe alleens
 voelende **C** hoghe dinghen met su
 akende **C** eendrachtich: mitten
 oetmoedighen dinghen **Op tē dē**
sonnedach nae dertien dach
C En wilt met vroet wesen by iu sel
 uen: en en ghelt nyemant quaet
 om quaet: voersiet dat guede: met
 alleen voer gode: in voer alle me
 schen **glā** Dat guede selmen voersie.
 niet alleen in dat heymelic d'her
 ten voer gode: in dat oit gheorlof
 den dinghen oit met en gheschen

Daer yemant in gheschandelisat
 mach worden **C** **O**ft ghesaen
 mach: also wie alst in v is **C** Hebt
 vrede mit alle menschen: met
 v seluen beschermende alre lief
 ste: mar gheuet den toern stede
glā Die gheuet den toern stede
 die de wed'staet met wed' en sta
 et: mar laet hem doen wat hy
 wil **C** **D**ant het is gheseyt: die
 heer seyt **C** Ghif my die wrake
 en ic salt wreken **I**st dat d'yn
 ant honghet ghif hē teten **I**st
 dat hem dorst ghif hem te drin
 ken **D**oestu dat soe sult te colen
 vuers op sijn hoeft in gnderen
glā Dat is mitten brande d' myn
 nen salstu sijn ghemoeude onste
 ken of ontfoncken **C** En wil vāt
 quade met inwonnen worden:
 war inwint dat quade mit guede
E **E**lc **D**at **xiii** Capittel
 mensche sel die moghent
 heit die bouen hem is ondda
 nich wesen: wand die moghet
 heit is van gode: en die dinghen
 die van gode sijn redelic gheor
 denyert: also wie d' moghenth
 weder staet: die wed' staet die
 ordinantie gods: en die de wed'
 staen: utzighen hem seluen die
 vdoemnisse: **C** **W**ant die pincē
 en sijn met om vresen willend
 goets weat: war des quaets **E**n
 wil met ontsien: doe wel en du
 salste daer lof of hebben: want

die deeme gods is di mit goede
war ist dattu quaet doeste ot
sich di: want hi en draecht in
sond' saet: die deeme gods is
een wreker daer god in intoert
is: den ghenen die quet doet
Daer om weest van node on
sdanich met alleen om die wa
ke war oic om die ofacae wat
daer om gheest hi den tribunt
In dat selue die di goede wat
si sin diemes gods **glo** wy en
sullen dat ghevout der prime
met ontsien om dat si welke
moghen in mynen dat wy ons
hem te laten hebben. dat mae
ct ons een guede scientie. die de
tribunt gheest van mynen.
en nyet en betaelt van rechts
weghen Want si is va en met
suldich en daer in dient si god.
Gheest alle tribunt. dienghi
tribunt sculdich sijn. veersat die
ghi veersat sculdich sijn. men
schen dat ghi sculdich sijn. Vre
set den ghenen die ghi vrese
sculdich sijn. **E**et den ghenen die
gheer sculdich sijn **gla** want
hier in wart die leer der ewan
gelien gheloeft. **O**pten vier
den sonnendach na xmdach
Niemant en sidi met sculdich
dan dat ghi malcans ondhinge
mynt. Die sinen naesten inut
die heeft die ewe inwilt want
dese gheboden Du en sulste ghee

oupel doen Du en sulste met do
den Du en sulste nyet stelen Du
en sulste gheen ualsche ghetuich
segghen Du en sulste met beghe
ren of anders enich ghebot die
warden in desen woerden inwilt
Du salste dyn euen mensche my
nen ghelyc di sellien myne des
naesten en werct gheen quaet
Daer om is myne volly; der ewe
En weet desen **O**pten eersten
tijt want **sonendach vns aduēt**
nu is die vre ons vns slaep op
te staen Want onse salich is nu na
rer dan doe wi gheloesden **gla**
Want alleen te ghelouen en is in
ghe noech in mede te leuen. Of
hoe wilangher leuen: hoe wy
naerre sijn ter salich; die wi na
der doot ontfanghen sullen. **E**n
die nacht is in ghengne. en
die dach die naker. laet ons of
werpen die werken s diuistusse
en aen doen die wapenen ds licht
Also op dat wi inden daghe eerli
ken moghen. met in werescapen
in dronckenscap. met in traethe
den met in cameren en onscamel
heden Nyet in knuynghe en in uy
dicheden. in doet anden heer **in**
ypin gla Dat is wandert in allen
dinghen. **N**ae alsulck formen als
hi dede **wegant** En en doet des
vleische wille met in begheerliche
D gla war ms nootzuste **xmca**
He tranck is mit gheloue die

en neemt tot v met in heymelick
 kunnighe d'ghedachten **H**ult ghe
 loeft datmen alle dinc eten mach
W die ted' is die sal wmoes etc
 Die ghene die alle dinc eten die
 en sal den etende met uismaden
 En die alle dinc met en et die en
 sel den etende met uoerdelen.
Want god heeft die tot hem ghe
 nomen. **D**u wie bistu die da' on
 delste enen vreemden kinethe
 staet in of valt in in staet of ualt
 sinen heer in sel staen want god
 ic machtich den staende te hou
 den **glā** Dat is die sinne die wt
 soetscap quame totte gheloue.
 die en wouden noch sommich
 die spise eten die mē ewe uode
 waren En die wt heydenscap
 quamen die woudeut alle eten
 En aldus was da' een kunnighe
 ons hem Daer om begheerdes
 pouwels dat si malcand' met en
 oerdelden. m' dat si den cranck
 en mit gheloue op holpen Ende
 datmen hem wmoes teten ga
 ue. Dat is sympel oemoudige
 lerynghe daer gheen questien
 m en waren om sinne cranck
 ghientien willen **W**ant sult
 oerdelt tynschen dach en dach
 en sult oerdelt elken dach En
 yghelic o'vloet in sinen sin
 Die den dach smaket die sma
 ket den dach gods **glā** Dat is

die sommile of altoes abstinē
 tie doet die doet totten loue
 gods **E**n die et die eet den
 loue gods ons heien want in
 danct gode **glā** Dat in van sinne
 cranckieren gheuoet wden **E**n
 die met en et die en et met den
 heer te loue en in danctie gode
glā Dat hem god onthout als in
 abstinētie doet **W**ant memant
 memant van ons hem seluen
 en leeft **W**ant leuen wy wy le
 uen den heer of sterue wy wy
 steruen den heer. Da' om wed'
 wy leuen of sterue wy sin de
 heer want in die is xps ghe
 stormen en op u'staen op dat in
 oit d' dod' en d' leuend' heer is
 Du waer om ondelste dinen
 broeder **glā** dat in eet **O**f wā
 om vsmactste dinen broeder
glā die met en et **W**ant wi
 sullen al staen voer dat ondel
 gods **H**et is ghescreuen ic le
 ue spreket die heer want wy
 sullen alle knyen ghebughet
 warden En alle tonghe sal my
 belien **A**ld' sal een yghelic van
 ons voer hem seluen gode rede
 gheuen Daer om en laet ons
 ondinghe met meer oerdelen
 war dat oerdelt lieuer dat ghy
 met en settet daer hem een broe
 der an stoet of da' in in ghe
 scandel seert wde **I**c weet en

ic betrou in ihu den heer. datt
 met onreyn en is. oimtis hem
 dan den ghenen die wat onreyn
 is. imoet te wesen. die ist on
 reyn. want ist dat din broeder
 om d' spysen willen bedruet wt.
 te hant en wanderstu nad' my
 nen met. En wil mit dinnre spise
 den ghenen niet vhesen daer
 xps om ghestoruen. Daer om
 en laet v guet met te scande
 worden. Dat rike gods en is spi
 se noch drant. m' het is ghere
 chtich; en vrede en vroechde
 inden heilighen gheest die xps
 daer in dient. die behaghet go
 de: en is daer in gheprinst van
 den menschen. als laet ons vol
ghen die dinghen die den vrede
toe horen. En laet ons ondringhe
 mynen: bewarende die dinghen
 die d' stichtinghe toe hoert. En wil
 met dat werck gods: om der spi
 sen wil. idenen. gla. Dat werck
gods: is hope gheloue. en and
guede die god inden menschen
werket. Alle dinghen sijn rey
 mar het is den menschen quaet:
 die en darmen in scandelhiert
 wde. Is guet gheen vleische te
eten noch wnn te drincken no
ch met daer din broed' inghear
ghet worde of ghedruet of ghe
crant. Du hebset gheloue bid
 seluen. hebbet voor gode. gla. Nij

voer die ghene die abstinencie
 doet. Salich is hi die hem seluen
met durdelt. indien dat hi guet
priset. gla. sinen guede wercken
and luden te vdoemen. Die di
 seit die priset sommyth guet en so
 mych quaet te wesen. dat is dat
 hi mit' oscientien sal eten. Hy is
vdoemt. want hien is wteng
 loue met. Al dat met wten ghe
 loue en is. dat is sonde. gla. Al ist
dat een dinc in hem seluen goet
is: in een mensche gheloue dat
ter quade is. Nochtan en laet hie
 niet hi mysdoet i dien dat hi te
 ghens tgheloue sinre oscientie
 doet dat is die synne. xv capittel

W die starker sijn. sijn sal
 die die cranchede d' cranch
 te liden. en met ons seluen te be
 haghien. gla. Niet ons selfs wil ghe
hoesam te wesen. Een yghelicht
 van v sal sijn naest mit goede be
 haghien: tot ghestichticheden
 want xps en heeft hem seluen
 niet behaghet. gla. Hi en dede
niet datten vleische ghenoechlic
was: in dattie vad' woude. En
 als ghestreuen is: die scandalike
 laster' d' gheente die di last' den
 die sijn op my gheuallen. Op te
Alle ding' ande sonendach is ad
die ghestreuen sijn: sijn tot uent
onser lezinghe ghestreuen. Op
 dat wy oimtis ghelatenhi en

troest d' sijn stueren hope hebbe
 God d' ghelatenly en des troest
 gheue v dat selue te smaken in
 malcand' na hyn **hrym gla** Na
 sijnre lezinghe **Op** dat ghy
 eendrachtelc wienen monde-
 gode eert En den vas' ons here
 ihu xpe. daer om ontfanghet
 v onderlinghe **gla** Die cranchen
Als v xpi ontfanghen heeft
 in die eer gods **gla** Doe ghy cracht
 waert. op dat ghy v ontfestlic
 mochte maken **Want** ic seg
 ghe dat xps een diene heeft
 gheueest d' besnydenisse om d'
 waerly gods te volleisten die
 belosten d' vaden Die heilighen
 moeten gode eren vanden barmh'
 tich als voer gheseyt is Daer
 om sel ic di heer belien inde hey-
 denen en dinen naem sal ic sin-
 ghen En and' warne seut hi ghy
 heyden ublyt v mit myne volc
 te **gla** Dat is mitten joden En
 anderwarne alle heydenen louet
 den heer en maect hem groet al-
 le volc En noch seut ysayas yesse
 sel wesen een wortel: en die op
 staen sel regneren die heyden
 In hem sel die heyden hopen en
 god d' hopen moet v mit allen
 vreden en vroechden uwillen
 my gheloue **Op** dat ghy ouvlo-
 eyt ind' hopen en ind' cracht d'
 heylighen gheest **wtgant** Broe

den myn ic bin seluer' ont me
 de seker van v dat ghy vol va
 mynnen sijn uult mit alre we-
 tenly also dat ghy malcander
 mocht u manen ic heb v te bou-
 delker eens deels ghescreuen
 broeders recht als v doen ghe-
 dencken om die gracie die my
 van gode is ghegheuen **Op** dat
 ic een diender ihu xpi sijn inde
 heyden: heilich makende dat
 ewangelium gods **Op** dat die of-
 ferhande d' heydenen ontfange
 worden. en gheheilicht inden
 heilighen gheest. ic heb daer d'
 glorie tot gode in ihu xpo **Wat**
 ic en dar met segghen die diuge
 die xps doer my met en werct
 ind' heydenen ghehoersamheit
 worden en den wken In die mo-
 ghently d' teyken: en d' wond ind'
 cracht d' heilighen gheests also
 dat ic van iherim al om en om
 tot illatu **gla** Dat is tot die see
Op dat ewangelium xpi uult heb-
 be. also dat ic dat ewangelium
 ghepredict heb met daer xps ge-
 noemt was **gla** **oud** die joden
Op dat ic op geen vreemde
 fundament en tymme als
 gheseyt is. si sullen ghelouen diet
 met gheboetscraet en is **gla** van
 xpo **En** diet met ghehoert
 en heben die sullen u staen
gla Die heyden die van xpo te

voren met ghehoert en had
 den die vstondē dat ewange
 liū. doement hem leerde. **D**a
 om was ic alte zeer belet tot
 v te comen **glā** want ic den
 herden also veel te prediken
 hadde. **M**ar nu voert an en
 heb ic in desen lande gheēste
 de **glā** Om mit woon daer i
 te bliuen. **I**c heb van veel vō
 leden jaren begheerten ghe
 hadd tot v te comen. **W**anneer
 ic in spangen begijn te varen
 hope ic dat ic voer in lidēde v
 sien sal. **E**n dat ic van v daer
 gheleit sal warden. **I**c dat ic
 eerst een deels v sal ghebruken
glā Dat is dat ic van uwen
 vruchten vhoghet warde. **D**a
 om sal ic nu varendiene den
 heilighen in ihrlm **glā** vantyt
 hken aelmussen die s'pouwels
 ūgtidde: diende in den ghene
 die al hoer guet oustauen en
 voer der apostelen voete wor
 pen. **D**ie van macedonya
 en van achaya prnsden een
 samen ūgtadinghe d'aelhus
 sen te maken tott' armer he
 lighen behoef. die bymme ihrlm
 waren want het behaechde
 hem. en si sijn haer sculdenaers
 want of die heydene hoer ghe
 estelik guede deel achtich sijn
 gheworden. soe sijn si oit hem

sculdich te dienen in tytliken
 dinghen **glā** **E**ner om woude
 hi oit die van romē vmanen
 dat si des ghelycs aelmussen ū
 gadden tott' armer heilighen
 behoef want die apostele droe
 ghen ghemeehtic sorgte oit me
 de in tytli noottuften voor
 die ghene die hem ghelyc tot
 haren gode bekeerden. **E**n alle
 tytlike dinghen ūgantente ende
 den anden ghelouighe exempel
 van goeden wandinghe voor
 droeghen. **W**anneer ic dat ghe
 eynt heb. **E**n als ic hē dese vrucht
 bewiset heb. **H**oe sal ic voor hi v
 varen in spangen **glā** Daer om
 bereit v hier en binnen eer ic to
 me. **W**ant ic weet wanneer
 ic come: so sal ic v in ouvloediche
 den d' benedictie xpi comen. **B**roe
 ders dā om hi ic v doer onsen hē
 sijn xpm. en doer die mynē des
 heilighen gheests. **D**at ghy my
 helpt mit uwen ghebede te gode
glā Dat is die ghy tot gode stuyrt.
Dat ic vlosser wde vanden ou
 louyghen die in iudea sijn. **E**n
 die offerhande mynē dienste of
 sanghen worden **glā** **E**n met v
 mymet. **V**anden heilighe die
 te ihrlm sijn. **O**p dat ic oūmit
 die wille gods in vruechden tot
 v comen: en vroelt en gherust
 wden mit v **glā** Dat soude wese

wanneer huse alle die een mit
ten anden in eendrachtichede
te vreden hadde ghebracht
God des vreden si mit vallen

I beuel v mit **Dat xvj. cap**
pryse **glā** haer v te prysen
Opheben onse sust: die inden
dienste des kerken is: te cetero:
dat ghyse ontfanghet inde hee
waerdehien den heilighen
glā Dat is als den heilighen be
taemt te ontfanghen: of ontfan
ghen te wden. En staet haer
bi in allen omghen: daer si u
wer in behoeven sal: want si
my selue: en den menighen by
ghestaen heeft **glā** phebe was
een zeer ryt wyf en edel: dese
voede mit haren guede die v
gād inghe d'ghelouigher: i een
stede die tentzns hiet: in deser
sende licht s'pouwels dese tege
woerdich epistel tot die van ro
men. Gruetet priscan en aquin
la myn hulper in xpo ihu die
voer myn leuen haer halsen
gheuenent tuert heben: waen ic
met alleen en dancke: in alle
kerken d'heydenē. En gruete ha
huusghenoten **glā** Dat was ha
ghesinne prisca was een wyf en
aqla haer man: dese ware mit
haren ghesinde mede hulper
in d'ewangelien: en si ware te

romen ghe uaren: met om licht
naerdich: **as** om die van rome
te helpen sichtigghen mit gheloo
ue Des ghelues waren si alle te
romen: die in hier gruet En hy
prysdese om dat si bereet stonde:
haer halsen te setten voer die w
heit. Gruete cythenetū mynne
ghemynden: die in asra eerst ge
wommen in xpo **glā** Die in dat
lant eerst dat gheloue xpi. ^{oufinc}
Gruetet maria die zeer in vge
arbeid heeft **glā** Dat was si die
de romeynen twynghke ouboot
scapte den apostel. Gruete adro
nytū en yulia myn neuen: en
myn medegheuanghen: die danc
edel sijn **glā** Dat is u maert. **Quid**
die apostelen die dit vor my
xpo waren **glā** Dese waren mit
hem gheuanghe om tgheloue
en waren sijn magte en eer mit
gheloue dat hi. Gruete my am
phiatū mynen alre liefften mede
heer **glā** Dese was sijn vrient in
den heer: mar met mit hem ghe
uanghen. Gruetet vrbanni on
sen hulper in xpo: en stach my
nen ghenynden. Gruete apellen
enen besochten man in xpo. Gruete
my die ghene die van aristobol
huus sijn **glā** Dese aristobolus
plath die broeders in xpo te hu
sen en te rugnderen. En in diendat

hien gūet/so proest/hē pinst
 sijn werken dat si van gode sijn
Gruet herodianen mynen
 neue Gruet/my die ghene die
 vanden huse nartisa sijn **glō** De
 naertiscus als men in anden
 boeken leest/was een priest
En al om varende stichtede hi
 die heilighe vaders **E**n want
 hi met teghenwoerdich en w
 as so grūete die apostel die sijn
En want in hoer alre u'diente
 met/en kende/so ondscheyde
 hnt/en seyde **D**ie inden heer
glā Dat is grūet/die ghene die
 v dunct/dats waerdich sijn
Gruet rufenā. en triso sam
glā dat waren wuen **D**ie in
 den heer arbeiden **glā** dat is
 inden dienst der heilighen **G**
Gruet persidiam myn alre bes
 ste die zeer ghearbeyt heeft in
 den heer **glā** Dese vrouwe had
 meer ghearbeit/dan twe voer
 seit/dese arbeit/was in druc
 en in armoede om ypo in bedie
 stadich/en in troestynghē d'hei
 lighen **G**rueter rufā den ghe
 mynden inden heer/en sijnre
 moeder/en d' mynre **glā** rufā
 was een priest/en die vrou
 we was sijn natuerlike moe
 der/nadē vleische **E**n si was
 v pouwels gheestelike moed

nae die voersieninghe die sijn
 voer hem droech Die sone set
 te hi voer die moed om die w
 dichz des priest scaps **G**rueter
 allmeritū flegon sijn hermon
 pateobam harman en die kroec
 ders die mit hem sijn **glā** Dese
 grūete in al te samen want in
 wist dat si in eenre kerstelker
 mynnen uemicht/ware **G**ruet
 philologum en iuliam nereum
 en sijnre sult en olympiaden
 ende alle die heilighen die mit
 hem sijn **glā** Dese varen te gader
 daer om grūet hise te same **G**
 uet malcand' ondinghe inden
 heilighen aullen **glā** dat is in
 vrede xpi **E** alle die kerken xpi
 grūeten v **glā** die kerken xpi sijn
 die in xpm betrouwen setten
 en in ghenen anderen dinghe
Grueder is bid v dat ghm die
 ghene waer neemt/die twistun
 ghe en storinghe maken/bute
 der leringhe die ghm gheleert
 hebt/en seeyt van hem **w**ant
 aldus dan ghe en dienen onsen
 heer sijn xpm myt/mar hazen
 buut **E**n oūmits hazen smekelike
 woerden/en haer benydinghe
 so uleyden si d' sympelre mensche
 herte **glā** **w**yt vmaecten woerde
Daer om rade it v dat ghuise sau
 wet **E** want v ghehoersamlyz

in allen steden ghecondicht:
 daer om vblide ic in v. want ic
 wil dat ghi mit guede wys sijn
 en een voudich mit quade God
 des vreden moet den viantha
 estelken utreden of te wruue
 onder twee voeten **glā** Die vi
 ant dat sijn die ualsche predi
 cers. want si van sinen deel
 sijn of die vian dat sijn die be
 gheerten d' synlich: die hi bege
 eert dat mense vdrucke. Ende
 op datter ghesche. soe seic sijn
 voert **¶** Die gracie ons heren
 ihu xpe si mit ons allen Thymo
 theus mijn hulper gzuet v **glā**
 Die was sijn mede biscop. En
 lucius en yason en sotipar mijn
 neue **glā** naden vleische en oit
 naden gheloue. En recht of hi
 segghen woude dese dinghen
 sorghe en wenschen mit v. Ende
 veel isser: die hem vbliden van
 die ghi begommen hebt. Daer o
 betnemt wel dat ghi daer in
 voert vaert **¶** Tertius die de
 se epistel screef. gzuet u inde heer
glā tertius was hi ghere. en was
 s' pouwels scrijver. En die apo
 stel orlofder hem: dat hi onder
 synen tytel die van roemen ene
 gzuet screef. **¶** Gay' mijn weet
 gzuet v. en die alinghe ker **glā**
 Gay' plach die ghelouighe broe

ders die des nootruftich ware
 te voeden mit sinen guede. **¶**
 rustus die pante vanden stat gzuet
 v **glā** also was hi gheheten. Die
 gracie ons heren si mit ons allen
 Amen Die mach ^{hich} is vstartete
 maken na minre ewangehe
 en d' pdikinghe ihu xpe nader
 openbaringhe d' heymelk vbur
 ghenich: die van ewichede ghe
 zweghen was: die nu ontdeert
 is o' nits d' ppheten scrystuer
 naden gheboden des ewighen
 gods tot ghehoersamich des ghe
 loues in allen volcke: welke u
 luk ghenich alleen den wisen god
 bekent is. Hem si lof eer glorie
 o' nits ihu xpm in ewich der
 ewicheden amen **glā** Al ist dat
 een mensche yet wat een luttel
 gheopenbaert wt vander hey
 melich gods: nochtant blyfter
 hem alleen in gheheelden beker
 waer om hnt met en openbade:
 dat nu o' nits ihu xpm ghe
 openbaert is. **¶** Hier gact s' pou
 wels eerste epistel wt die hi scree
 ef tot die van romen. En dit is
 dat prologis vanden nauolghē
 de epistelen tot die vā corynthē
 Ene en van achayen
 epistel scrift s' pou
 wels tot dien van
 achayen en corin

tye heten En waren oimmithe
 bekeert: en hi leerde dat wort
 gods ons hem een jaer en ses
 maenden Daer na waren si so
 van valschen lezers so bedroghē
 dat si die eenh; d'kerken scheidē
 En achten die vruchten d'sacra-
 menten na iudicenten des dien-
 res groet of cleyn te wesen In
 uismaden des apostels sympe-
 heit: en hilden hem an die wise-
 der werelt: en an die wel spre-
 kende philosophene die ons
 die naem xpi gracie d'gheloue
 leerden In leden ons hem ee-
 oispeelre die sijn vaders wif
 nam: en hilden van desen En
 des ghelyc screef hem die apos-
 tel wt mynliker begheerten so-
 tyt: sijnmaende somtijt smeken
 de somtijt berispēde **E**erst
 dant in gode vanden ghenen
 die onder hem staende waren
 ghebleuen Daer na berispēde
 hise om dat si hem vmaten en
 seyden Ic byn van dien ghedo-
 opt: en ic byn van dien ghedo-
 opt Daer na berispēde hise om
 dat si malcander omrecht en
 boeslyz deden En togghen die
 ghelouinghe tot de onghelou-
 gher vier scaren Daer na leer-
 de hise vand' etlytscap: En hoe
 si den lichaem ons heren ontfan-

ghen souden Daer si zeer in
 ende daer nae mt eyde so screef
 hi een ghemeen sedelike u ma-
 nynghe op hem allen **W**ierbe-
 ghints **p**ouwels eerste epis-
 tel tot dien van corinthē

Dullus een gherore
 apostel ons heren
 ihu xpi oimmithe de
 wille gods en softe-
 nes eenbroeder der kerken
 gods die te corinthē is **glā**
hostenes was die den apostel
 die boetscap brochte van hase
 afkeer **D**aer om scrift die apos-
 tel hem mede in die epistel op
 dat si daer in mochte merken
dat hnt wt mynmen ghedaē
 hadde **O**ntbieden ofte scriven
 den gheremichden in xpo ihu
 den gheroeppen heilighen mit
 hem allen die den naem ons
 heren ihu xpe aenroepen in
 elker stede die hem toe hoert
 en ons gracie si v en vrede van
 gode onsen vād en vanden
 heer ihu xpi **O**pten xviii de so-
At dantke myn god al **n**endach
 toes van uwer wegghen inder
 gracie gods die u ghegheuen
 is in xpo ihu **W**ant ghi sijn in
 hem m allen gauen vnc ghemaect
 in allen won den **glā** in alre
 manieren van tongghen in alre

wisen van leynighe. **E**n mal
 ic wetenths also alst ghetuge
 xpi in v ghesterct is. also dat
 ghi met en ghebreket in enys
 gracen v die vheydende sint
 die openbarynghe **gla** **O**f die
 scouwrynghe **C**ons heren ihu
 xpe. die v oit stercken sal totte
 eynde sond sonde inden daghe
 des toecoomst ons heren ihu xpe
Wtganc **G**od is ghetrou ou
 mits wien ghi gheropen siet
 sins soens gheselcap ons here
 ihu xpi **gla** **O**t hier toe heeft hy
 die guede gheloeft **E**n totter ghe
 lychz der gueder noot hi nu die
 and onvolcomen **W**oeders ic
 bid v biden name ons here ihu
 xpe dat ghi selue also segt **gla**
Dat selue dat die ghene segghe
 die voir seit sijn **E**n gheen sta
 dinghe in v en sijn char wese wo
 lmaect: in enen sin: en in eenre
 wetenths **gla** dat is enen wille en
 menen vstandnisse **W**oeders
 hetz my van v te weten ghedaen
 vanden ghenen die cloes toeho
 ren **gla** **C**loes was een vrouwe
 die veel kerstens ghesin had: en
 die den gheloue trou wazende
 se haadent den apostel ounghe
 scenen **D**atf stadinghe onder
 ons v sin: dit seg ic een yghe
 lye van v seit **I**c hoer trouwen
 paulu toe **I**c hoer apollu toe **I**c

hoer petr toe **I**c hoer xps toe
Is xps ghedeylt: **I**s paulu voer
 v ghetroust: so sidi ghedoep in
 paulu name **gla** **O**nd den name
 d' gueder apostelen berespet huse
Want si bi walschen apostelen be
 droeghen waren **I**n die dat si
 xps die alleen een guet gheuer
 d' gracen is deylden: en veel
 fundamenten setten **W**ant ee
 yghelic bleef denende an sinen
 dooper en maecten menygher
 hande setten **I**c dancke myne
 god: dat ic nyemant van v ghe
 doopt en heb **gla** **D**at is van v die
 ond'inghe steydinghe en leym
 ghehebt **D**an cuspū en garyū
 op dat nyemant en segghe dat
 ghi ghedoopt siet in myne nae
Ic heb oit ghedoopt. die den huse
 stephane toe horen **gla** **D**at was
 ene vrouwe **D**anders en woet
 ic nyemant die ic van ghe doopt
 heb **W**ant xps en heeft my met
 ghesent te dopen: in dat ewan
 gelū te prediken: met in wyshe
 den des worts: op datter carys
 xpi met wt uydelt en uide **gla** **H**ie
 spreect die apostel teghens der sy
 nen wysly: daer die doot xpi vo
 er met in gheacht en is men en
 behoest dat gheloue xpi: met mit
 worden te uieren: in het uiert
 hem sellen mit eenvoudigher wa
 heit **D**ie gheheit vande mesche

die by hem seluen wijs sijn gherekent. **¶** Want die predikinghe des cruys dunctet den ghenen die vlozen inden **glā** dat is den wijsē **¶** Een ghechz wesen. **¶** War den ghenen die behouden worden: als ons: is si een cracht gods. **¶** Want hets ghescreuen is sal die wijshe der wijsen te niet maken: ende die vroetschap s' vroeder: sal ic weder proeuen. **¶** Waer is die wijsē **glā** **¶** Ons die apostelen hi moeste sijn wijshe of legghen. **¶** Waer is die meest **glā** Die also wt sijn consten gheestelic toeloeer gheleert heeft. **¶** Waer is die onder soeker deser werelt **glā** Die de heymelichz s' natueren onder vynt: waer vintmen dese ons die apostelen. **¶** En heeft god die wijshe deser werelt niet dwaes ghemact: want die werlt en heeft gode ins wijshe gods niet beken: oimto wijshe is het heeft gode behaghelic gheweest: die ghelouynghe te behouden. oimto dwaeshe s' predikinghe want die joden eyscheden teyken **glā** Dat sij si die teyken beghezen: die de oetmoedicheit xpi niet en bekennen. **¶** Ende die heyden soekten die wijsheit **glā** Die moesimmen s' mensche: wijshe schijnt. **¶** Als wy predike

xpi gheruust. den joden eersiemte. en den heyden eengheheit. **¶** Als die ghewepen jode en die heyden xpi die moghenthe gods: en die wijshe gods. **¶** Want dat gods ghechz is. is wijsē dan die menschen **glā** want dat den sinnen wijshe voer dwaesheit gherekent in gode als sijn liden en sijn steruen: dat is wijsē dan die mensche. want die mensche en kans niet begripen. **¶** En dat cracht in gode is: dat is sterckē dan die menschen **glā** want mit sijnre doot: die cracht scheen: in van hi den doot: die nye gigit ontgaen en mochte. **¶** Broeder besiet uwen roeye. want niet veel wijsē luden naden vleysche niet veedele lude: niet veel machtighē luden: war die dwaes sijn s' werelt: heeft god ucozen: op dat hi die wise dede scamen. **¶** En die cranche s' werlt heeft god ucozen: op dat hi die sterke dede scamen. **¶** En die onnedel: en die uismade: heeft god ucozen. **¶** En die niet en schenen te wesen: op dat hi die wat schenen. voortmoedighen mochte. **¶** En dat gheen mesche hem en uheffe in sijnse selfe teghenwoerdichz: want ghi sijt oimto gode: in xpo ihu die os van gode gheworsten is wijshe

gla Gode vlychtende tott wylt
 Ende gherethich; en suum
 kintge en vlychtighe: op dat
 also als voerseit is Die hem ver
 blyt sal hem inden heer vlyde
gla Daer seit themas of Dau
sel hi hem in vlyden: die hem
vlyt my te weten en my te ken
nen seit die heer **Dat tweedem.**
Ende daer om broeders doe
 ic tot w quam doe en
 quam ic met mhoech; d' lern
 ghe en d' wyslz en bootschap v
 dat ghetuuch xpi want ic en
 heb my niet ghenicht ond' v te
 weten dan ihm xpm: dien ghe
 ghezuust **gla** onder v die nye
 ontfantcheit en waert ver me
 erres te horen **E**n ic heb bi v
 gheweest in dinc manyr en in
 veel vresen En myn predik
 ghe en myn lerynghe: en heeft
 niet gheweest in radelken w
 oerden menschelik wyslz **en**
 in een bewisen des gheests. en
 der moghentlz **gla** Dat is ic heb
 my gheopenbaert de heilighen
 gheest te hebben en mach in
 den myraculen **E**p dat v ghe
 loue niet en si: ind' menschen
 wyslz: in die moghentheit
 gods: **W**n spreken wyslz ond'
 die volmaect: met deser wlt
 noch der pynnen wyslz **gla** Die
 pynnen. dat is d' bofer gheeste

of die philosophen **E**der werlt
 die te niet gaen: in wi spreke
 die wyslz gods in die vborghent
 heit: die vlychtighe is die god
 eer die wylt wt bereit heeft in
 onser glouen. die gheen princ
 deser werelt beken: en heeft
 want hadden si beken: si en had
 den nye d' coninc d' glorie gerust
 in als ghesent: dat nye oghe en
 sach **gla** want hi en is gheen v
 we **E**noch oer en hoerde **gla** wat
 hi en is gheen gheluit **E**noch
 des menschen herte en qua **gla**
 want hi en wort van mensche
 liker reden niet beken **E**dat
 god bereit heeft den ghenē die
 hem mynnen **O**ns heeft god
 gheopenbaert oimts sinen ghe
 eest want die gheest onds oect
 alle dinghen: oit die afwondi
 ghe wyslz gods want wat me
 sche weet: wat heymelicheden
 dat inden mensche is: dan dat
 ghemoeude des mensche dat
 hem is. Also dat gode toe hoer
 de en bekende nyemant: dan die
 gheest gods wi en hebben den
 gheest deser werelt niet ontfā
 ghen: in die gheest die van gode
 is op dat wi kennen die ghe
 die ons van gode ghegeuen is
 dat wi dit lezen: niet mit on
 gheleerden worden der men
 scheliker wetentheit: in mder

lezinghe des gheests. den gheeste
liken dinghen lezende **glā** Ghy
van corinthen. en sijn met ghees
teliken. daer om ist v stout. en
met die onse. dat wy iv met
en scrijven gheestelic. wy moeten
matighe na maet des hoers

Want een beestelic mensche
en vneemt die dinghe met die
den gheest toebehoeren. het is
hem een ghech; **glā** Naden me
scheliken hymen **E**n hi en ma
ch met vstaen. wat vande ghe
esteliken mensche wart hy ghe
proeft **glā** Dat hi beestelic is **W**
ant een gheestelic mensche
vstaet en ondscheit alle dinghe
en hi en wart van nyemāt v
staen **glā** Want hi heeft den
gheest ons heu **W**ant wie
heeft des heren sin bekennt. en
sal hem lezen. wy hebben den
sin xpi **glā** Ist dat si den sin xpi
met en kennen. so en moghe
si oic den onsen met kennen.
want wy louen dat wy den
sin xpi hebben. en een gheest mit
gode gheworden sin **Dat in**

Broders daer om **Capittel**
Den mocht v met toe spre
ken. als gheestelike menschen.
mar als vleischeliken **R**echt
als kyndkin mo' kennisse xpi.
heb ic v melt te dancen ghege
uen en gheen spysse. want tot

noch en moechdi d' spysen met
noch oic no en moechdise met
want ghy sit noch vleischeit **glā**
Melt is ned' oitmoedighe lern
ghe. vande mensche; xpi **H**ysse
dat is vande godliker natiē xpi
Wo so glāf hi enen ygheliken
dat hi bequaem was te ontfan
ghen **W**ant/wanneer ondt
v mydich; en stadinghe is. en
sidi dan met vleischelic. en wa
dert naden mensche **W**anneer
yemant seit **I**c hoer paulo toe **I**c
hoer apollo toe. sidi dan met
menschen **glā** Die hem totte me
schen vlaten. dat sin menschen.
en die hem tot gode vlaten. dat
sin goden **W**at is apollo. of
wat is paul? het sin dienre of
gheens daer ghy in gheloeft hebt
en enen yghelike also als hem
die heer ghegeuen heeft **glā** **E**
liken in sinen dienst te dienen.
want alle des heren diēre. en
hebben met enen wise vā dienē
Ic heb gheplant. apollo heeft
nat ghemact. mar god heeft
den wasdoem ghegeuen **glā** **I**c
predicte. apollo doeyte. god gaf
die vrucht d' predicinghe en des
doopsels **A**lso. noch die daer pl
ant en is met. noch die da' nat
maect en is yet. m' god die den
wasdoem gheest. die is die daer
plant. **E**n die daer nat maect

die sijn een Een yghelict sal sijn eyge
 loen ontfaen nae synen arbeide
glā In den gheuen sijn een. want
 sijn en sijn niet: die daer gheuen m
 inden arbeit: en inden lone sijn si
 ghescheyden. want god gheeft so
 myn ghen tyt: meer doer de ene: daer
 doer den anderen. **Want** wi
 gods hulpers: sijn sijn gods athen
 bouwers: ghi sijn gods tynninghe
 Ic heb dat fundament als een wyl
 meyst: vanden tynninghe gheleyt: na
 der gracen die my ghegeue is **glā**
 dat fundament te legghen is dat
 gheloue te predicken. **En** ander
 timent daer op: in een yghelict sic
 hoe hi daer op tynmet. **glā** dat is
 dat sijn weiker opt gheloue ruste
Want and' fundament en mach
 daer nyemant legghen: dan dat
 t' gheleit is. dat is xps ihus. **Hoe** w
 re daer bouen tynmet op dat fon
 dament: gont sulū duerba ghestect
 hout hoey stoppelen. **En** yghelict
 wike sal openbaer warden: des he
 ren dach salst uclaren. want hi sal
 inden vuer gheopenbaert warden
 En dat vuer sel des yghelicts wert
 proeuen. hoe sulc dattet is. **Hoe** w
 wert bliuen sal. dat hi daer op tyn
 met heeft: die sal loen ontfaen. **Hoe**
 wies wert barnen sal: die sal scade
 ontfaen: mar nochtan sal hi ouer
 mits den vuer behouden warden
 of bliuen. **glā** die is maders d' wilt

die die dinghen hebben of sise
 met en hadden: **Die** tynmerē
 opt fundament des ghelouen:
 gont des scouwē: sijn luer d' my
 nen duerba ghestene d' goeder
 wiken die vanden vuer des ou
 dels: of d' tetarien: gheen scade
 en liden. **Want** die dinghen die d'
 mensche cranch: gheleent te
 seer an hanghen: nochtan be
 neden gode. **Des** aen cleuynghe
 staet in gracen meerre en myn
 re. sulc ghelict den hout: sulc de
 hoy. sulc den stoppelen. **Des** sul
 len liden in dat vegheuer: in
 behouden bliuen. **Want** dat
 fundament d' gheloess: **Want** wie
 die dinghen bouen d' mynnen
 gods setten: die en tynmeren opt
 fundament niet. **Daer** om sal hi
 sond' fundament gheuonden
 worden. **En** wete niet dat ghi
 een tempel gods sijn. **glā** daer hi
 in woent: **Want** den gheloue
En die gods gheest woent in
 v. **Hoe** wie den tempel gods des
 tynmerē: die sal god udoemen
 want die tempel gods: die ghi
 sijn: die is heilich. **Want** nyemant en
 bedrieghe hem seluen: in wie on
 d' v wns schyn te wesen. **Inde**
 ser wilt: die wde dwaes: op
 dat hi wns sijn: want wysly de
 ser wilt: is dwaesly voer gode
 sijn: is ghescreuen ic sal den my

sen begrypen glā walsche proe
uen in haerre scalden. En noch
is gheseyt: die heer kende der
wiser ghedachten: want si ydel
sijn Aldus en sal nyemant in de
mensche glozieren: want het
al v Ist paul' ist apollo ist petrus
Ist wilt ist leuen ist doot ist te
ghewoerdich ist toecomende.
Al ist v: ghi hoert xpm toe xpm
is gods. O pten sden sommenda
th mder aduent: dat in capite

Hes moect ons elc mēsche
vmoede: als die reyn
en scaffenacs gods. Hier soect
men nu al ond' die scaffenacs
der diensten gods op datter
nyemant ghetrou vonden wde
glā hi maecten enen ukryesen
ond' den scaffenacs: en ondele
se die wil tomrecht: en eer tyt

Het is my dat mynste: dat ic
van v gheordelt worde: of
vanden menschehke daghe
glā Des menschen lichten siet
dat v burghen met. Daer om
wattet bedrogghen mi ondele

En ic en ordel my seluen in
want ic enken my seluen in ^{scaldich}
mi daer en in en byu ic met ret
htuacerdicht glā want in my
mach wesen dat ic met en we
et. Die heer ist die my ordelt.
daer om en wilt met ondele
eer die dat god comen sal.

die oit die uburghen duust missen u
lichten salken openbaer makende
vaden d' herten: en dan sal een ydel
lof van goede wesen wigant
broeders dit heb ic in my: en in ap
ollo vucht: ghevrocht om v: op
dat ghi in ons keert. Op dat hem
die een met en uheffe yeghens de
anden bouen datt' voersert is om
des anders willen glā hi plaghen
hem te uheffen teghens maland
van haren lezers: en van haren
dopers als voersert is. Want in
ie ondscheit di glā dan god alle

Wat hebste dattu met ontfaen
en hebste: en oft u ontfanghen heb
ste: wat vhefftu di oft uut met ont
fanghen en hadste. Nu sidi vsaet
nu sidi ruc gheworden: ghi regiert
soud' ons. Och of ghi regneerde: op
dat wy mit v mochten regneren.
Want ic wien god heeft ons ver
smade apostelen gheopebaert: re
cht als d' doot ougheleuat: want
wi en wond' sijn d' werlt en der
onghelen: en der menschen: wy dwa
se om xpm: mi ghi wise in xpm
wy cranche: en ghi starcke: ghi eed
en wy onedeli al tot in deser vren
glā sijn meninghe is anders dan
hi spreket: nu hi vwytet hem aldus

En ons honghert en dorst: en
wy sijn naect en wy wden mit
halsslagghen gheslagghen glā want
die de waerly predike en hebben

met veel gonstelics onstanc
vanden waerliken mensche
En wy sijn onghestadich
glā want wy wden van ste
de te siede voren: nu hier
nu daer: **E**n wy arbeide
mit onsen handen wkenne
glā want men gheest onse
nootruste met: **E**n wy wade
qualiken ghesproken en wy
spreken wel wy doghen per
tutue: en wy hident: **E**n wy
warden bescaemt: en wy bid
den: **E**n wy sijn recht ghew
den als voghel quact: deser
wilt **glā** da die wilt of uolt
wart: daer men met op en
acht: waerment laet op dat
ment quyt wde: **A**ls me
schen wech werpynghe tot
nu: **D**it en seue ic tot v met:
dat ic v allen doe scamen: **E**n
ic umane v oit mede: **A**ls nu
als heffte kind **glā** daer ic
dus veel om gheleden hebbe
En want al ist dat ghy wel
leert kind hebt in xpo: mar in
veel vaders: **I**c heb v in xpo ihu
ghewonnen: oinnits d' ewan
gehen: daer om bid ic v weest
mijn nae volghers: **D**aer om
heb ic tot v ghesent thymothe
um: mijn alre heffte zoon is:
en ghetrou inden heer: die v

mijn weghe die in xpo ihu
sijn vntaen sal: also als ic
ou in ellien kerke leer: **glā**
Het was noot dat ic thymo
them sende: **D**omich sijne
also op gheblasen recht of ic
met comen en soude tot v: **I**c
sal scier tot v comen of die
heer wil: **E**n ic sal proeue met
die leringhe d' gheerne die op
gheblasen sijn: mar die doech
den: **M**ar dat rike gods en
is inden woerden met: **M**
ind' doechden: **W**at wildi dat
ic inden roede tot v come of
ind' mynnen of ind' gheest
d' sachtmoedicheit: **D**at. v. cap.
Ic **A**der v wart ymmer
ontuuschheit gheleden:
en sulcke ontuuschheit die onder
die heyden met ghehoert en
wort: also dat nyemant sijn
vaders wif hebben en soude:
En ghy sint op gheblasen enen
hebt gheen rouwe of ghehadt
dat hi wt den middel van v
hene ghedaen worde: die dat
wertk ghevrocht heeft: **I**c
vin mitten lichaem van v
ghescheiden: **M**ar mitte geest
teghenwoerdich: **E**n ic heb
ben: die also ghedaen heeft:
of ic teghenwoerdich waer
in den naem ons heren ihu

xpi gheordelt v v'gaderet. Ende
 in dien gheest aldusdanghe
 menschen mit moghentheit
 ons heren ou te leuzen die vi
 tanden inder doot des vleische
 Op dat in inden gheest behou
 den worde inden daghe ons he
 ren ihu xpi gla. Die heilighen he
 lben somyge m's moghentheit
 gods die onbekende ongherich
 tige menschen den viant ouer
 gheleuert dat huse quellen mocht
 te inden vleische en somygh dode
 de op dat die siel behouden wde
 Also zcheen van moyses en va
 behas en van s' pet. **E**n uwe v
 bldinghe en is met guet. En we
 ti met dat een luttelken deysam
 dat hele dat hele diech doet nse
Puerriet. **O**pten paesdach
 wt die oude heffe: op dat ghy
 sint een muwee knedinghe: also
 ghy puer sint: wat tot onsen pa
 eschen is xps gheoffert. En also
 laet ons wescapen niet in die
 oude heffe: noch in die heffe d'
 quaethz: w' in puerthz der luttel
 heit en s' waerthz. **W**igant. It saef
 v m's epystelen dat ghy niet me
 ghen en sout mitte oüspeelres
 en ymer met mitten oüspeelr
 der wlt: noch mitte gienighen
 noch mitte gaperis: noch mitte
 ghenen die afgoden diene. En

waert also: ghy waert epr scul
 dich wt wilt te uare u gla. **D**at
 te steruen. **E**n nu heb ic ghesen
 met ghemenghet daer mede
 te wesen. **I**st dat yemant ee
 broed heeft die een oüspeelre
 is: of gherich of afgode dient
 en quaet spreket of droncken
 of rou mit aldusdanghe en sel
 men met mede eten gla. **O**p dat
 in hem scame en betere. **W**at
 gaet my dat an te ondelen va
 den ghenen die buten s' kerk
 sijn: oerdelt ghy niet vande ghe
 nen die bynnen sijn: want die
 ghene die buten sijn sel god on
 delen: doet den quaden heen va
 v seluen gla. **O**p dat ghy daer
 niet of beuleet en wart. **N**u be
 ghint hi voert vanden ondel te
 spreken: daer si in sondichden.
Der yemar. **D**at vi capittel
 van v: die wat twistin
 ghe teghens dan anden heeft:
 vanden bosen gheordelt was
 den: en niet vande heilighen.
Of en weti niet: dat die heilige
 van desen wlt ondelen sullen.
En of die wlt in v gheordelt
 sel warden: synds dan niet wa
 dich van desen nedsten te on
 delen. **W**eti niet dat wi die en
 ghelen sullen ondelen gla. **D**ie
 gheuallen enghelen sullen wi

ordelen mitten bewisen ons
 staens bliuens. **¶** Veel te billik
 waerlike dinghen. Daer omist
 dat: dat ghi waerlike oerdelhe
 bt die niste smaken ind' kerke
glā Dat is in gheesteliken din
 ghen. **¶** Die sett' toe dat te oerle
 len: Dit seg ic tot uwe scieten.
 Ister yemant van u also wns
 die ordelen mach twischen sine
 broeder. in die enen broed' knst
 mit den anden broed'. en dat
 voer die onghelouyghē **glā** Dit
 was hem alte mael scandelike
 want si en soude billics gheen
 omc te houe gheset hebben. **¶** Au
 trouwen. in u is ym sonde. om
 dat ghi stadnighe hebt onder v.
 waer om en meendi met open
 baer ghevult heu. waer om en li
 di met heu hermekken. **¶** ghi
 doet selue onrecht' en doet loeshy.
 en doet dat den broeder **glā** Die
 ghi helpen sout. der ewangeliē
 raet is: al onrecht' te liden. ende
 ghevult en loeshy te doghen. **¶**
 die cranche en die den midem
 ghenoech en willen wesen. is
 gheorloft dat sijn te erfchen
 vonden recht' omc cranche wil
¶ Of en weti met dat die bosc
 dat rike gods met besitten en
 sullen. En wile met dwalenglō
 vte vele op die ontfermitichz

gods te ulate. **¶** Noch ontuifche
 menschen. noch dienes d' aspo
 den. noch oispeches. noch on
 noemde sonderz. da' sodomaen
 ghomorre om usuncten. noch
 dienen. noch gherighe. noch dro
 nckenaers. noch quaet sprekers.
 noch wijs en sullen dat rike
 gods met besitten. En aldus da
 mich hebdi ghevest. **¶** in ghi sijn
 gheuasschen en gherymcht. **¶** Ghi
 sijn gherechtuaerdicht in den
 naem ons heu ihu xpe. en in
 ons heu gheest. **¶** Alle dinghen
 sijn my gheorloft. in alle din
 ghen en vorden my met: war
 ic en worde ond' nyemants ma
 cht' ghebracht. **¶** Die spyse hort
 den buucke. en die bulke hort
 d' spyken toe. en god sal den bu
 ke en die spise te met maken
glā Wat quaet is in hem selue:
 dat en wart nymeer yemant
 gheorloft. **¶** Het sijn veel omge
 die gheorloft sijn: die met en
 salighen. **¶** Wanneer dat ghemoe
 de d' begheerten volht: so die
 tet den dinghen diet begheert:
 en wt vands mynen d' dinghen
 inwonnen: en in horte mach
 gheset. **¶** Dat lichaē en is met
 sculdich den ontuifschy te diene
 in den heer: en die he den lichaē
glā Dat hnt glorificiet: wantet

hem diende: en inwert als hi
 xps ghedaen heeft. **W**an god
 heeft den heer inwert: en hi sal
 ons inmits sinen cracht: ver
 werken. **Des woensdaechs**
nade elften sonnendach na pin
roeders en weetti met ter
 dat vlichamen leden xpi sijn
 Bal ic daer om nemen die le
 den xpi: en makense lede ees
 ghemeeen wijs: dat si vze.
 Of en weti met die enen ghe
 menen wue an hanghet: dat
 hi een lichaem wart mit haer.
Want hi seit twee salte we
 sen menen vleische. **W** soe wie
 den heer an hanghet die is
 een gheest. **glā** also als alle die
 leden vā eenre sielen ghere
 gert warden: also sijn alledie
 ghene die van enen gheest le
 uende sijn ghemaect die sijn
 een lichaem mit xpo ghewor
 den mit den gheest ons heren.
Vliet die oncuuslyz. **glā** **W**ant
 met bet noch anders en ma
 chmense in wymen. **A**lle die
 sonden die een mensche doet
 die is buten den lichaem war
 die oncuusheit doet die son
 dicht in sijn lichaem. **O**f en we
 ti met dat v leden si een tem
 pel des heilighen gheests die i
 v is die ghi van gode heeft.

En ghi en sijn uwes seluen in
 xps die v ghetost heeft te
 ghen sinen vader: en vlost
 vanden prynt d' werelt. **W**ant
 ghi sijn ghetost om enen gro
 ten scat: glorificiert en drecht
 gode in uwen lichaem. **glā** **a**
 toes sijn beelde teghen woer
 dich te staen. **W** **a**u beghint
 die apostel te scriven vander
 echtscap: hoe si den somyche
 gheraden wart: den somyche
 gheorloft: en den somyghen
O gheboden. **D**at viij. m.
Aer ghi my of ghesce
 uen hebt: so seg ic dit. **B**et is
 den mensche niet gheen wif
 te nemen. **O**m oncuuslyz te ch
 wen sal een yghelic sijn wif
 hebben: diese heeft: en elc wif
 haeren man. **D**ie man sal dien
 wue dien scuit: vghelden en
 des ghelycs dat wif den man.
Dat wif en heeft haer lichaem
 gheen macht in den man. **E**n
 des ghelycs die man en heeft
 sijn lichaem gheen macht: mar
 dat wif. **glā** **I**n dien dele alse
 scout te bethalen. **E**n onttrect
 met van malcand: ten sijn dat
 ghi beyde also ondraecht ter
 tnt. **O**p dat ghi des te bet onbe
 comert moghet beden: in keert
 wed' totte seluen: op dat v die

want met en betoert omu
 we onghetemperth; **D**it seg
 ic na onrloue en met na ghebo
 de **glā** en al gheue ic onrloue tot
 ten voersenden dinghen **C**
 Nochtan wil ic dat also alle me
 schen sijn als ic selue byn **glā** n
 remen leuen **C** en een yghelic
 heeft sijn eyghen gauen d van
 gode: die een aldus die ander
 also: **ay** ic seg den onghetroude
 en den weduwen: hert hem
 nut dat si also bliuen als ic by
glā n reynheden **C** En ist dat
 si hem also omits onreynhe
 den met liden en conuen: laet
 se echtelic trouwen: want dat
 trouwen is bet. dan dat barme
glā dat is vands oncuush; inwo
 nente warden **C** Ic ghebiede
 den ghene die ind' echtschap
 ghebonden sijn: met ic. in die
 heer datter wyf vande mane
 met en scheidde: en ist dat sinda
 of scheyt onghetrouwet te bli
 uen **glā** remant ande **C** Of mit
 haren mā wed te doenen En
 die mā en sel dat wyf met late
glā dat selue sel die man doen
 dat vande wue voersent **C** On
 den anden en seg ic met die hē
glā myt openbaren worden
C Doe wat broed' een onghelo
 uch wyf heeft en sy poudraecht

mit hem te wonen in en false
 met laten En so wat wyf ee
 onghelouch man heeft: en in
 oudraecht mit haer te wone
 si en sal hem met laten want
 die onghelounghe man. is die
 wil behouden gheworden: ou
 mits den ghelounghe wue
 en dat onghelounghe wyf on
 mits den ghelounghe man
 ande waren u kiden onecht
ay nu sijn si kersten **ay** ist dat
 een onghelouch hene gaet: in
 gae heen: want die ghelounghe
 broed' en sust' en is tot aldusda
 myghen dinghen met vbonde
 want god heeft ons in vrede
 gheroepen **glā** dat is die sijn vā
 der materien **I**nden beghin
 des gheloefs so plach die wildie
 een gade totte gheloue te come
 en die and' met **ay** wast ghe
 ontloft: en met gheboden: dat
 die ghelounghe die onghelo
 ynghe mocht liden of in wou
 de En sulcke mynne raet dien
 priest die apostel soud' linge
wanneer si hoep hadden tott'
 bekeringhe **C** want wat wees
 tuut wyf oft u dē man behou
 den sulste maken: of wat weestu
 ut o. man oft u dat wyf behou
 den selste maken: dan also dat
 god enen ygheliken ghegeuen

heeft. En een yghelic wan
 der also als hem god ghegeue
 heeft. En also leert ic in allen lē
 ten. Is enich jode tē gheloue
 gheroepeu hi en darf d'heyde
 wise met an nemen. Is enich
 ind' heydenscap ten gheloue ge
 roepen: hi en darf hem niet la
 ten besnyden. Der joden gheuo
 ent en baet noch d' heyden ghe
 woent en baet noch en idert
 n' waer nemynghē d' ghebode
 gods. Een yghelic bliue in die
 roepe da hi in gheroepeu is.
 Bistu eyghen also gheroepe
 en achtē met. n' moechstu v
 worden ghebruken heu. Want
 die eyghen is: en inden heer
 gheroepeu wt. Die is den heer
 v. Des ghelic die v. is. en ghe
 roepen wart: is een knecht. En
 ghi sint costelic ghecoft: en wilt
 d' menschen knecht met warden
 gla. Da ghi den dienst gods o
 acht' sout laten. Een yghelic
 da hi in gheroepeu wt een br
 oed' te wesen gla. In die wāne
 mynnghe d' gheboden. Da in bli
 ue hi bi gode vanden xi^m sma
 vande ethē en opē teaken
 maechden en heb ic d' dach
 lēn ghebot met gla vandes ghe
 bots weghen maecht te bliuen
 of man te nemen. En ic gheue

raet gla also my vanden heu
 gheest in ghesproken is. Also
 apostel te wesen die vande heer
 ontfanghen heeft: dat ic ghetrou
 moet wesen gla. In den mit.
 Want ic meen dattet nūc is.
 gla. In reynheden te bliuen.
 Ryet alleen om hope d' toetoe
 mende leuens: n' oit om te ghe
 woerdighen last. Want het is de
 mensche guet also te wesen.
 Nochtan bistu ghebonden an ee
 wyf. begheer met uilost te wde:
 bistu ontlost vanden wyue en
 wille met begheren. Hebstu ee
 wyf ghenomen: du en hebste
 niet ghesondicht. En ist dat ee
 maghet een trouwen sal: si en
 heeft niet ghesondicht: nochtan
 sullen si aldus dan myghe druc des
 vleisch hebben gla. Om menich
 uoudighe andheit die ind' echt
 scap valt. Ic spaer v broeder:
 aldus seg ic v die tijt is cort.
 Dat moeti dan doe: die wyuen
 hebben: dat si sijn of sise met
 en hadden. En die wenen of si
 niet en weenden. En die blide
 sijn: als of si niet blide en wazē.
 En die ropen of si gheen besittē
 en waren. En die dese wilt ghe
 bruken: als of sise niet en ghe
 bruten. Die ghedaente of schpe
 heit deser wilt lnt voer by ic

wil dat ghi sond' sordhuoudich
 sijn **glā** Waerlike dinghen **C**
 Die sonder wnf is die nee der
 dinghen waer: die den heer
 toebehozen: hoe dat in gode
 behaghen mach **as** die mitte
 nen wille is. die is sordhuoudich
 om die dinghen die de wlt toe
 behozen: hoe dat in sinen wille
 behaghe: en in is ghedeilt Ende
 een wnf die onghetrouwet is:
 en een maghet: dencken om
 die dinghen die den heer toe
 behozen. op dat si rein sijn in
 lichaem en in gheest **wtganc**
 mar die ghetrouwet is: denc
 ket om die dinghen die de wlt
 toe behozen: hoe si den man be
 haghen mach **Dat** seg ic v. tot
 uwen oubaer met: dat ic vee
 star legghen wil. in dattet verke
 lic is: en dattet een vordinsse
 is. den heer te dienen sonder
 lynd **glā** want god is veel hee
 ter en sekre te dienen buren d'
 echtschap in reynheden. dand
 in **met** dat in die echtschap te
 meel in werpt: **as** in mette tege
Hoe wie waent dat in leht
 ghesien wort van sinre macht
 om dat si te out wart: en dat
 also wesen moet: die maghet
 behoed' doe also in wil in en
 mysdoet met datse trouwe **glō**

Die maechden plaghē bewares
 te hebben diese sculdich waren
 tot reynich: te inden **as** als die
 maechden ymer te man woude
 en het wesen moste: soe en misse
 den die behoeders met: dat si se
 te mane hulpen **Want** so wat
 bewaere diet vast in sinre hte
 settede: en ghenen noot en heeft
glā Want si maghet bliuen wil
Mar macht heeft sijn willen
glā Te volbrengghen: en dat te inde
 wort in sijn hte **sin** maecht ma
 ghet te houden **glā** Wanneer hy
 aldus gheen saeck: en is d' trouwe
 ghe **En** het wesen moet **En** doet
 wel **En** daer om: die sijn maghet
 ms' echtschap voeghet: in doet wel:
 en diese daer toe met en voeghet
 hy doet bet **Dat** wnf is ghebon
 den: alle die tyt dat die man leest
as ist dat haer man steruet: so is
 si ulossent: si trouwe wie si wil
 alleen inden heer: **as** si sal salig
 wesen blyft si also na mynen m
 et. Ic meen dat ic den gheest gods
 heb **glā** Daer om doet dat ic v. ra

De Dat achte capittel.
Andien dattet afgoden ghe
 offert wart: so weten wy dat wy
 alle const hebben **glā** wat wi da
 mede doen sal **Consten** uijessen
glā Den houerdighen **as** myne
 schelhet **glā** Die cranche **Hoe** wie

dat waent dat hi wat can noch
 en bekennt hi niet: hoe hem be
 hort wat te weten. **Doe** wie
 dat gode mynt die is vā hem
 bekennt **glā** Datmen den afgo
 den offerde dat was wel ghe
 onloft teten in hem seluen dat
 kende en doersaghen die somy
 ghen wel **as** die crantke broeds
 worden da m ghestandelsier
 want si waenden datment in
 d'afgoden eer deden **En** diest
 arck waren en woudens om
 die crantke haers broeds niet
 laten: en uheten op haer wete
 welc weten niet en doech son
 d' mynne **Wand** spysen diene
 den afgoden offert. so weten
 wy: dat een afgod in die werlt
 niet en is: en dat gheen god
 en is dan een **glā** Die afgoden
 en sijn niet wesele: in d' men
 schen dwaesh: furmeert dat
 wat te wesen **Want** al sijn
 die goden hieten: het si inden
 hemel: het si in d'aerden **En** al
 sijnne veel goden: en veel heren
glā In den medeylen and' godhs
 als alle die and' **Ons** en is noch
 tan mar een god die vad' wt w
 pen alle dinghe sijn: en wy inke
 en een heer xps ihs **Quint** wie
 alle dinghen sijn: en wy ouer
 nnts hem **Mar** in alle mensche

en is die wetenths met **glā**
rens gods **Want** somich
 eten tot noch toe: dat den
 afgoden gheoffert is en wa
 nen dat inden afgoden wat
 godhg is: en haer ysaentie
 die crantke is: die want be
 smet Die spise en priset on
 se gode niet: noch al eten wy
 die spise niet: wy en sullen
 te myn niet hebben: en al ee
 wise wy en sullen te meer in
 hebben **glā** Die spise d'afgode
 en neemt noch en gheuet: in
 dat gheloue **Dit** dat v gheon
 loft is: siet datts den crantke
 gheen stootsel en wde **Want**
 siet enich crantke broeder dat
 afgoden gheoffert is: den ghe
 nen eten die kennisse heeft:
 so wort sijn consciencie: want
 hi crant is mede ghereyst teten
 d'afgoden offer hande **Ende**
 die crantke broed' om welke
 dat xps ghestunne is: sal u loze
 warden in dinnre wetenheit
 also te sondighen in die broeds
 en slaende haer crantke conscien
 cie doe di sonde in xpm **glā** **Wand**
 leden sy sijn **Waer** om ist dat
 die spise mynen broed' stande
 lisiert: It en sal myn meer v
 isch eten: op dat ic myne broe
 der niet en standelsier

Bin ic met van dat y rā
 glo vand' ewangelen
 teleuen of ic woude. **I**dyn
 ic met een apostel: heb ic onse
 heer. **I**yn xpm met ghesien
 liet di myn werken met inde
 heer. **E**hi sint myn bescherm
 ghe biden ghenen die my vra
 ghen. **gla** Of ic een apostel by
Ehi sint myn conrade daer
 op hebben wy met die macht
 tetenen te d'nicke. **gla** vande
 uwen wat wy dat ewangeli
 prediken. **E** hebben wy met
 die macht gheleken and' aposte
 len en ons heren broederen en
 pef mit ons te leyden susten
 vrouwen persoene. **gla** Die ob
 m's nootruften een on's stat
 mochten wesen als anderen
 apostelen doen. **E**uet willighe
 vrouwen volchden onse heer
 selue en sinen apostelen om
 dat wout gods te horen. **E**n d'
 hem te dienen van haren tyt
 liken guede daer snt behoefde
 En al was dit den predicaers
 d' ewangelen gheorloft. **N**och
 tant en woude s' p'ouwelom
 doen also as gheorlofde dm
 ghen die wel bestien mochte
 woude hi ontberen omde vol
 comenen weth te wisen. **W**at
 het sijn veel gheorlofde dinge

die met en salighen. **O**f obarna
 bas en ic alleen die machten
 en hebben dat te doen: wie diet
 ym meer om sijn eyghen scout
 wie plant den wyngarten
 sijnre vruchten niet en dranc
 wie hoet dat vye of dat quack
 Ende vande melt des quackes
 met en etet. **O**f seg ic dit allee
 nad' menschen ghewoonten:
 of en seit ic die ewe met. **E**to
 m moyses ewe ghescreuen:
 du en sulste des offen mont
 die dat toern wt t'iet met toe
 bynden. **I**st god om die offenge
 daen: of seit hi dat om onsen
 wil. **D**ese d'inghen sijn om ons
 gheseyt want wie dat eet: die
 sel inden hopen eten. **E**n die
 da' dorcht die sal da' dorchen
 om hope om vrucht te boren. **glo**
Die predicaer eert wanneer
 die menschen hten vden mit
 gheloue op gheloken. **E**n hi dor
 cht wanneer dat guede wite
 quaden ghescheyden wt. **E**nde
 dit begint hi op die hope. **I**
Ist groet dat wy w'igandich
 lie d'inghen maeyen: of wy yu
 gheestelike d'inghen ghesaeyt
 hebben. **O**f and' lude dies dat
 in iuwer macht is deelachtich
 sijn. **W**aer om met also wel wy
 deser macht en ghebruikē wy

mer: m' wyliden alle dinc.
 op dat wi d' ewangelen gee
 hynder en doen glā Alle dinc
 ghen woude nad' wterste
 bloetlyz doen: op dat die blo
 ot ewangelen onghelyndt
 bleue. Wet met die mden
 tempel arbeiden: dat si eten
 van dat mden tempel toebe
 hoert: en die den outaer die
 nen: dat si deyen mit den
 outaer. Also heeft die heer
 also gheserloff: die ghene
 die die ewangelen bootschap
 pen vanden ewangelen te
 leuen. as ic en heb gheen vā
 desen ghebruiket: dese dinge
 en heb ic nye ghescreuen: dat
 sy yet in my also gheschien
 wāt het is my g'gnet. dat
 ic lieū van ghebrek ghedruct
 wurde. dan dat yemant mi
 glorie of mijn winnighe ver
 mynen soude glā der cranchē
 cranchē te draghen: en te doe
 bouen dat hem gheorloft wā
 dat was sijn vrucht voer go
 de. It dat ic alleen die ewan
 lien bootschap so en is my ghe
 ne glorie glā It dat ic anders
 met en doe: dan dat ic predi
 ke. It moetet van node doe
glā wanttet my beuolen is.
Want wec my predike: ic m'

mar doe ic wyllych glā wmi
 nen. Dat ic van node doen
 moet: so heb ic loen. as ist dat
 ic yet onwillichtken doe: soe
 is my die scassynge alleē toe
 gheturvet. glā Den andē vor
 der ic en my seluen met. Want
 is dan mijn loen glā syeb ic al
 so veel mynne. dat ic dat ew
 sond' scout predike. It sal dat
 ew^m also stichten: dat ic mijn
 re macht met misbruke en sal
 m' ewangelen glā Die predi
 kaere misbraken haer macht
 die haer mont onvri ma
 ken: die ou treders te berespe
 ou myts die gauen die si ont
 fanghen vanden ewangl.
Want doe ic vā allen dinge
 vri was: doe maecte ic my
 alre menschen knecht: op dat
 ict veel wonne. En ic byn die
 joden gheworden recht alo
 een jode: op dat ic die jode w
 nei den ghenen die ond' die
 ewe sijn gheht of ic ond' die
 ewe waer: die selue ond' die e
 ewe met en byn. Op dat ic die
 ond' die ewe waren wynnem
 mocht den ghenen die onder
 die ewe waren. Of ic sond' die
 ewe wā: die doch sond' die ewe
 gods met en byn. as in die ewe
 xpi: op dat ic se wynnem mocht.

die mid' ewen sijn Ic byn den
 crancken ghewordē cranck
 op dat ic die crancke wonne
 hem allen byn ic alle ghenidē
glā Of ic van hare secte ware
Op dat icse alle mochte beho
 uden **o** alle dinghen doe ic o
 dat ewangelij. op dat ic sijn
 re deelachtich wden mochte.
En wet **O**pten sonendach als mē
 met dat dese die **alleluia leit**
 enen pas loep lopen: alle loep
 si. **W**er een onfanghet dat loe
 loept dan dat ghinc begrijpt:
 want alle die inden stede sta
 den si hoeden hem va alle din
 ghen **E**n dat doen si op dat si
 die uganckelike croen moghe
 ontfanghen **W**ar wy die on
 uganckelike **D**aer om en loe
 pe ic met: als mit onsel **glā** mit
 twuelende hopen **A**lso en w
 echt ic met: als die licht slaē
 de **glā** ic castie myn lichaem
 en wed' bieden inden dienst. op
 dat nls ic licht anden mensche
 predicke. **D**at ic selue met we
 der proeft en wde **D**at r cap
Broeds ic wil dat ghinc
 weet: dat al onse vads
 ond' den wolke gheweest heb
 ben **E**n alle sijn si d' see oughe
 leden **E**n als sijn si in moyses
 ghedoep. mid' wolken en mid'

see **E**n al aten si een gheeste
 like spysē **E**n al droncken si
 een ghestelike drank **H**y druc
 ken vanden ghestelike drac
 en oen steen volchde hem nae
o die steen was xps **W**igā
War in haere veel en was
 set gode met behagheit **glā**
Die guede vtoezien **W**at
 si sijn ned' gheslagten inder
 woestmen **D**ese dinghen si
 gheschet ons in eenre syque
 ren **O**ptē v sonendach nae
Op dat wi d' quader **p**myr
 dinghen met begherich en si
 also als sise begherden **N**och
 en wt met oefenaers d' af gode.
 ghelnt als si somich van hem
 ghescreuen is dat volc ghinc
 sitten eten en drincken **glā** vo
 erden gulden calue **E**n si sto
 den op spelen **glā** voer dat
 calf **N**och en laet ons gheen
 oncuusich doen: als die somy
 ghe van hem deden **E**n si wde
 ghedoot xpm? op enen daghe
Noch en laet ons xpm met tep
 teren als hare somy th temptoer
 den **E**n si worden ghedoot va
 den serpenden **N**och en mur
 meert met: als hare somy th mur
 meerden en wordē gheslaghe
 vanden enghel **glā** dat hise mit
 lant van beloffe met en liet to

men om hā murrnārien wille
Alle dese dinghen gheschie-
 den hem in figurezen En si sijn
 ghescreuen tot onser correctie
 tien **glā** Dat wy ons dāvoer-
 hoeden of wy sijn moerze van
 ke vberdende **I**n welken
 die eynden d' wlt ghetomen
 sijn **glā** Wat nu sijn wi in die
 selte outh d' werlt **A**lso wie
 waent dat hi staet hi sie dat
 hi niet en valle gheen temp-
 tatie en moet vbergrīpen
 dan die menscheit is **W**ant
 god is ghetrouwe hi en sal u
 niet laten bedoren bouend dat
 ghy u moecht **W**ar hi sal mit
 ten temptacien een hulpe doe
 op dat ghyt moecht hiden **I**
wegh **D**aer om mijn ahe-
 hefte vliet vā d' afgoden oer-
 feminghe **I**t sprekē all den
 wisen toe: ondscheit selue
 dat ic segghe wien benedicie
 wy den kelt d' benedictien
 is hy niet een samendeelinghe
 des bloets xpi En dat
 bidet dat wy breken ist niet
 een mededeelinghe ons heren
 lichaem: want onser veel sijn
 een broet en een lichaem
 alle die van enen brode vnde
 ghedeylt: siet an dat volc vā
 isrl naden wt wendinghe ghe-

boden die de offerhande eten
 sijn sijn niet deelachtich des
 outaers **glā** also bi ghelint allt
 van buten is also ist oic gheest
 telic van binnen: want so wie
 dat vleische xpi et en sijn bloet
 drinct die warrt niet hem ver-
 enicht **B**eg ic daer om datte
 afgoden gheoffert is dattet warrt
 sijn of dat een afgod wat sijn **glā**
Reen niet **I**n dat die heerde
 offeren dat offeren hi den viant
 en gode niet **I**c en wille niet
 dat ghy d' viande gheselle warrt
Ghy en moecht des heren kelt
 niet drincken: en d' vyanden
 kelt **G**hy en moecht des heren
 tafel niet deelachtich wesen en
 d' vyanden tafel of vanden
 den heer **glā** **D**im rnt te vā myn
 wāneer wy onse cranche brode
 d' standehieren **O**f sijn wi staet
 ker dan hy: alle dinghen sijn
 gheoorloft **W** alle dinghen en
 stichtighen niet **D**aer om en
 soeke niemant dat sijn is **W**ar
 dat eens anders is **E**tet alle dat
 int vleysche huus ghecoft warrt
 niet vraghende om d' consciencie
 willen **D**at aertint en sijn volghen
 boert den heer toe **I**s dat ni-
 mant onghelouinghers nodet en
 ghy gaen wilt so etet al dat v
 voer gheleit wort en vraghet

nyet om d' g'scientien wille ay
 ist dat yemant segghen sal dat
 is den afgoden gheoffert. en
 wilt met eten. om des ghene
 willen die dat onrdelen. en om
 der contienen wille. Ic en seg
 met om dynre g'scientien want
 anders **glā** Crantkes broeders
 die met draghen en mach **C**
 waer om wil ic mijn vaheit
 laten onrdelen. van eenre vree
 der g'scientie. of ic mit gracie
 deyl. **waer** om wil ic my blas
 phemerien laten om dat ic gra
 cie doe **glā** En want dese om
ghen daer of comen **C** Daer o
 eet gh of druyt hy of wat gh
 anders doet dat doet al moen
 loue gods **weest** sond' quetsinge
 den joden en den heyden ende
 kerke gods: also als ic **glā** byn
 sonder stottinghe **C** Wilt allendi
ghen alle menschen behaghen
met suetende dat my profue
te **waer** dat dew menighen op
 dat si behouden wde **glā** In die
deel daer in nyemant in en scan
delesierde **C** Daer behaghe de hy
alle menschen in met in **glā** die
 waerth die in hem was **Dat n**
West mijn na vol **capittel**
thers glā Nyemant te quet
sen **C** also ic een na uolgher xpi
byn. broeders ic prise v dat gh

in allen dinghen mine ghe
 denet. **En** mijn gheboden hou
 also als icse v gaf. **Ic** wil dat
 ghint weet dat xps elt mans
 hoeft is. en de wnf hoeft is
 die man **as** god is dat hoeft
 xpi elt man die mitte bedecte
 hoefde bedet of scrystuer u
 telt die lastert sijn hoeft **glā**
Die man is die ouste reden.
wanneer dat hi bedet of sa
nsture ontbynt. so doet hi sy
nen hoeft scande. dat is xps
Ist dat synlichz of sorghe der
tytlik d'mithen twischen is:
want in sond' alle middelen
mantelynghe mit sinen hoef
de meen ventyt. soude we
sen **C** Mar elt wnf die mit
bloeten hoefde bedet of die
scrystuer utelt die lastert ha
man. want dat is haer hoeft
ende dat is haer also scande
lic of mense caluwe maecte
En ist dat haer dat wnf met
en bedecte men sceerse **En**
ist datten wme g'fuset dat
mense scheer of dat mense
caluwe make **Soe** bedect sijn
 haer hoeft **glā** Dat wnf is
die synlichz of die nederste
reden die haer alto' mante
len en decken sal ond' hare
man dat is ond' die ouste

reden want het is der syn
 helz een grote scande. dat si
 sond' man voer gode staen
 sal. Daer om spreekt onse he
 totten wyuekyn van samari
 en. Want si sond' man dat
 leuende wat waende te ont
 frien. Gant en roep dinen ma
Die manne en sel trouwen
 dat hoeft met bederken wat
 in is een glorie en een beelt go
 ods **gla** Daer om en sal mens
 niet vberghen. **E**n dat wyf
 is een glorie haers mans **glo**
Ommits dat si hem ghehoer
 sam si. **W**ant die man en is
 niet vanden wiue **war** dat
 wyf is vanden mane. **E**n die
 man en is niet gheschapen om
 des wyfs willen. **W** dat wyf
 om den man. Daer sel dat
 wyf eendecsel op ha' hoeft
 hebben om s' enghelen wil.
gla Die enghelen dat synde
 priesten. **R**ochtan en is
 die man met sond' wyf noch
 dat wyf sonder man inden
 heer. **W**ant also dat wyf eerst
 vanden man was ghemaect
 also wart die man ommits
 den wiue ghebozen. **A**lso sijn
 si wt gode ghescheiden **om**
 dat selue betaemt den wiue
 onbedect gode te bidden. **D**ie

natur en leerttet ons niet. **I**t
 dat enen man enen croet voet
 het is hem scande. **W** ist dat een
 wyf enen croet voet. **I**nt is ha
 eer. **W**ant haer is hoer voer
 een detsel gheuen **gla**. **S**amuel
 en die and' ppheten plaghden in
 den ouden testament croeck
 en lanc haer te draghen en te
 voeden. **W**ant die ewighe wa
 der noch ond' vberghen. **W** si
 gheopenbaert is. moet elken ma
 bloets hoeft wesen gheestelic.
It dat yemant stantachtich
 en onghecust sijn te wesen **gla**
Wand' voersyd' reden. **A**lsult
 ke ghewoent en hebben wrap
 ostelen. noch die heilighe bere
 ke met **gla**. **D**ie dinghen te hinc
 te setten. **I**n een voudelic te ghe
 louen. **I**t ghebede v dat **gla**
 so te doen als voersent is. **E**n
 ic en prise v met dat ghy met
 in een bet **war** in een argly te
 samen toemt **gla**. **A**u voert an
 vberghint hise te berespen. **W**ant
 si met te recht en ghinghen t'
 tafelen ons heren en vele om
 se hadden daer in. **T**en eerste
 als gi ind' kerken u gadt **gla**. **D**a
 gi een in wesen sout. **H**oe hoer
 ic segghen dat' twynighe en sta
 dinghe sijn ond' v. **E**n ic ghelo
 ues wel een deels. **W**ant het is

noot datt' onghelounghe sijn
glā En segghen ic hoer rym
 toe: en si hem met toe en hoer
En openbaer wde **glā** ond'
 v **Opren witten doredach**
Daer om alo ghi te gad' i een
 tomet: dan en ist ghee tyt tot
 ons heren maeltijt teten: etn
 yghelijc van v **glosa** Die twis
 ten **Die** wil sijn maeltijt oer
 eten En den enen honghert
 en die and' is dronckē **glā** hi
 plaghen in die kerckē te ver
 gaden En als si ghegeten en
 ghewerscaps hadde dan wou
 den si ter infelen ons heren
 gaen **En** hebdi met thuis
 teten en te drincken **glā** Da'
 ghijt billik' doen sout dan in
 der kercken **Of** vsmade di d'
 kerke gods. en doet die arme
 scamen dies met en hebben.
 wat sal ic segghen ic prise v
 war da' in en prise ic v niet:
 want dat ic v gheleert heb:
 dat ontfernt ic vaden heer
Woe **Opre** heilighē saccamētō
 ders m'd seluet nacht **dach**
 doe onse heer **ih̄s** xps oughe
 leuert wort nam hnt broet
 en gracie doende bract hnt.
 En seyde: neemt en eet: die is
 myn lichaem. dat voer v ghe
 genen sal warden. doetet i myn

re ghedenckemisse. en des ghe
 lic den kelt Doe hi dat auont
 mael ghedaen. en seyde. dese
 kelt is een nye testement i my
 nen bloede. Doet dat also dicke
 alo ghen drinct in myne ghe
 denckemisse want also dicke
 alo ghi dit broet eten sult Ende
 den keldr drincken. so suldi boer
 scappen des heren doot: tot dat
 hi comet **glā** Ten oerdel **En**
 so wie onwaerdlike eten dat bro
 et. of drincken der ds heren
 keldr: die sal sculdich wesen ds
 lichaem. en ds heren bloet Die
 menschen ond' proeuen hem sel
 uen. en eten also van dien brode
 en drincken van dien kelt. Wa
 nt soe wie dat onwaerdicht et
 en drinct: die et en drinct hem
 die vdoememisse. met ond' sey
 dende des heren lichaem **glā** wt
 anden spysen **Daer** om isser ve
 le ond' v siet en crand: en vele
 sterften **glā** want die heer pleecht
 mit' natuerlik' doot te wreken
 als si onwaerdlike tot ons here
 lichaem ghinghen **Waer** dat
 wi ons seluen ondeliden **glā** peny
 tentie te doen **Wan** en wde met
 met voerdelt **glā** dat is ghewro
 ken **Wanneer** wi gheordelt
 wde. so wde wi berespet vande
 heer **Op** dat wi mit' deser werlt

met udoemt en warden wyga
 also ghy te gade toemt eten bet
 malcanden glā Dat is al nuch
 ten toemt d' tafelen ons heren
 Thonghert yemant die eet th
 uus. op dat ghy in die udoeme
 nisse te gad met en toemt wā
 neer ic tome. sel ic die and' din
 ghen ordineren glā Die v belo
 eflic sijn tott' tafelen ons hēte
 gaen Opton rdē sōendach na

B Roe pinxt. dat xii capitt
 ders ic wil dat ghyt weet
 vanden gaen des heilighen
 gheests: want ghy weet doe ghy
 heyden waert: also als men v
 seyde ghynt ghy totten stōmen
 afgoden Daer om doe ic v cont
 dat nyemant inden gheest gods
 sprekende en spreect een of schei
 dinghe van ihu glā Nyemant
 en is xpo contrarie die oūmits
 den heilighen gheest spreect
 En nyemant en mach seg
 ghen heer ihu glā Dat is wā
 lic ontfanghen of begripen dat
 ihō god is het si inden heilighen
 gheesto Het si deylinghe der
 gratien. ay het is een gheest. En
 het sijn deylinghe d' dienste. in
 een heer. En het sijn deylinghe
 d' werken. ay het is een god. Die
 al mal wket. ay die openbari
 ghe des gheests Die wardē een

yghele ghegeuen tott' nutscap
glā Nyet na vdierten ay in
 nutscap d' heiligher kerken.
 Den sulcken wort oūmits de
 gheest glā Nyet oūmits der v
 dienten Gheghene die lern
 iche d' wysheit glā Dat is vstan
 demisse en wesprekninghe van
 godtelike Die sulke naden
 seluen gheest. d' leringhe d' we
 tenheit glā Dat is hoe si hem
 hebben sullen in tntliken d' mī
 Den anden tgheloue inde sel
 uen gheest glā Dat is lerninghe
 of vstandemisse d' gheloues
 Den sulcken gracie d' ghesont
 inden seluen gheest glā Dat is
 die sieken ghesont te make De
 sulken wken der moghentheit
glā Dato nymkelen wed' den
 natueren loep te doen Den
 sulken te ppheteren glā Dato toe
 comende dinghen te moer seg
 ghen Den anden ondscheit
 d' gheesten glā Dato ondscheit
 te weten wat wken bosen ghe
 est of witte guede ghevrocht
 wort Den anden gheslachte
 der tonghen glā Dato visioene
 te onthynnen als ioseph conste
 Den anden die bedudinghe
 der lerynghen glā Dat is der
 ppheten en d' ewangelien moer
 den gheestelic te onthynnen

Alle dese dinghen werdt die ene en die selue gheest. deylen de hem allen. also als hi wil **glō** dese gauen en warden met ghedeilt naden menschen in die ten **na** behoeflichz der men hem inden gheloue te stercken **Daer** om en sal hem nyemat gheffen. diese heeft. noch bedrucken diese met en heeft. **Wat** dese gauen te ontfangen en salighen met **si** naden gauen te leuen. en gherecht te staen **wtganc** want also dat lichaem een is. en veel lede heeft. Ende alle die lede dz lichaems als ser. vele die sijn een lichaem. Also is oec xps. want al in enen geest. sijn wi al een lichaem ghe doet. het sijn roden. het sijn heyde. het sijn eyghen. het sijn van. En al sijn wi in enen gheest. ghedroncke. want dat lichaem en is met een hant. m' veel ist dat die voet segghen sal. want ic met en by die hant. so en byn ic vanden lichaem. En is hi daer om vanden lichaem met. En of dat oir segghen woude. want ic dat oghe met en bin. so en by ic vande lichaem met. en ist daer om vanden lichaem met. **Of** alle dat lichaem dat oghe waer **glā** dat vande enen die

ist dat veel diensten behoest. **Ware** waer dan dat horen dan of te al een hore. waer is dat ruken dan **glā** **Onder** onbequaemelichz. **Soe** heeft god den leden gheset. een yghelic van hem in de lichaem. also hi woude. En of si alle een hant waren. waer dan dat lichaem. **W** sijnre veel lede. **te** is mar een lichaem dat oghe en mach tot die hant. met segghen ic en behoec d'yn werken nyet. **glā** want siet dat oghe soweret die hant. **Of** dat hoeft woude segge totten voeten ghi en sijn myn. **no**ttustich. **mar** veel te meer dien leden des lichaems die sijn alre oyrberluste. En die wanen wi dat des lichaems onedelste leden sijn. **Dese** doe wi alre mynste ere. En die onse eersaemste leden sijn die hebben die meeste eer. **Onse** eersaemyghe lede en behoecuen **wi** des met. **mar** god heeft dat lichaem ghematicht. die leden dien wat ontbrac die meere eren te bewisen. **Op** dat gheetwist ghe in de lichaem en si **war** dat die lede in enen lichaem

voer malcand' sothuoudichsij
 en ist dat dat een lit wat lidet
 dat alle die and' lede medelide
 Of ist dat een lit vblint alle de
 and' lede sijn mede blide **glā** In
 den lichaem sijn alre hande lede
 somyct edel en somyct onedel
 Die edel en moghen die onedel
 niet ontberen En die onedel
 worde dicke meest gheert des
 ghelic den nedsten inden gauē
 schijnen te wesen moen lichne
 d' heiligber kerken die en selue
 niet vwerpen en troesten en
 op helpen wat dat een lit selds
 anders borde dringhen ist dat
 si an enen lichaem staen **Gh**
 sint dat lichaem xpi **glā** In een
 heit ds ghelouen **Ende** lede
 van leden **glā** Dat is van my die
 een lit xpi byn **Ende** som hee
 ster god in die kerke gheset Ten
 eersten die apostelen ten ande
 ren die toecomende dinghen
 voer seyden Ten dersen leerres
 Daerna die myrakelen deden
 Daerna die de sielen ghesont
 maecten Daer na ond' stande
glā Dat sijn mede hulpes als
 tytus d' pourwels halp **De**
 waermighe **glā** Dat sijn die
 kercheren **Ten** lesten ghesl
 achten d' tonghen **glā** Dats me
 nygherhande sprake te ken

nen **Caldus** dat een yghelic
 in hem seluen niet en heeft
 hi myne dat in enen andere
 En in salt hebben **Sijn** si alle
 apostelen **Sijn** si alle **phies**
Sijn si alle leerres **Sijn** alle
 myrakel werkers. **Hebben** si
 alle gracie d' ghesonts **glā** Dat
 die sielen ghesont te maeken
 Of spreken si mit allen tongen
 Of beduden si alle die scrifturen
B Egheert **Dat xij cap**
 noch betere gauen. noch
 wise ic v enen hogheren wech
glā Dats d' mynnen wech die
 men tot rode giet die betere
 en selue dan alle die voer se
 uen gauen **O pten sommē dat**
Al waer dat voer die uastel
 ic sprake mit tonghen der uet
 menschen en d' enghelen en
 en hadde ic ghene mynne **glā**
Son d' welke myne niet en heb
 ben En mit welcher myne wy
 alle dinc hebben **So** byn ic
 gheworden als een ludende
 mytale. of als een chynckende
 belle **glā** die haer selue iustien
 and' luden dient **En** al hadde
 ic die **pheticen glā** der toecomē
 der dinghen. als balaam Cay
 phas en saul **En** ic alle ver
 burghentkende en alle con
 sten **glā** Alse godht en miselt

als die scriben en phariseen
 souden mynne. **E**n hadde ic alle
 glorie also volmaecte dat ic ber
 ghen vsettede. **glā** Dat is dat
 ic die vianden die berghen der
 houdien sijn. wten besete me
 schen dreuen. **H**eb ic gheen
 mynne ic en bin niet. **E**n al
 gaue ic inden armen sijn seal
 mijn guet. **E**n al gaue ic mijn
 lichaem ou also dat ic barnen
 de. heb ic gheen mynne het
 en verdert my niet. **glā** Dat
 dat oughenen inden barnen.
 of inder doot gheschiet die
 wyl wt vmetelhs. want die
 joden en onghelouyghen late
 hem barnen. **M**ar si en hebbe
 gheen mynne. daer om en
 batet hem niet. **D**ie myn
 ne is vduelich si is gueder
 tieren. **D**ie mynne en beent
 niemant. **glā** want si mynt
 dat eens anders is. **O**ft haer
 seluen waer. **E**n inden selue
 wartet haer. **E**n en weret
 niet vkeerlic si en vheft haer
 niet. **glā** alst haer wel gaet
En en acht gheen ydel eere
 sy en sucket die dinghen in
 die haer. **glā** want dat hoer
 ghenomen wart en erschet
 si niet. **wes** **E**n en wt niet
 vtoent si en denet ghee quaet

En en vblint haer niet op die
 quaeths. **w** si vblint myt waerhs.
 alle dinc lict si. **glā** dat ha om die
 waerhs buert te liden. **A**lle die
 gheloeft. **glā** dat die waerheit
 riet te ghelouen. **A**lle dinc ho
 opt si. **glā** dat ons inde gheloue
 beloest is. **A**lle dinc vzaect si
 mynne en ualt mynne meer wt.
glā noch in deser vlt. noch in
 and en eyndet si. **wes** die ppe
 rken sellen te met gnen. **glā** wan
 neer alle dinc sel teghem vduich
 wesen. **H**et si of die tonghen
 sullen zwighen. **glā** daer si al ee
 vstaen sullen. **E**n of die const
 ghedestruuert sel vde. **glā** wan
 neer wi ommits der mynen alle
 dinc bekennen sullen. **w**ant
 wt den delen bekennen wi.
 en wten dele pphetezen wi.
glā dat is omuolcomelic. **M**ar
 wanneer datt comt dat vol
 maect is. dan salt te met gne
 dat onuolmaect is. **D**oe ic een
 kint was. doe sprac als een
 kint. **I**c dochte als een kint.
Ic smaecte als een kint. **M**ar nu
 ic een man gheworden bin. nu
 heb ic wt ghedeylt. deluyghe.
 die den kinde toebehoere. wi
 sien nu ommits den spieghel
 in donckere ghelikemisse. dan
 sullen wi sie va aensicht tot aensicht

glā alst openbaerlic is **Q**u
kenne ict eens deels **glā** Donc
kerlic of on volcomelic **Q**u
dan sal ic bekennen als ic bekent
byn **glā** Dat is als ic voersien
byn te kennen **Q**u ny blive
glā Tott kennisse te romen **Q**u
pe gheloue en mynne **Q**u die me
re van desen daen is die myne
N Ocht icht dat ym cap
lic s mynne begheert
die gheestelike gauen **Q**u war hef
ste dat ghy pphetiert **glā** dat is
dat ghy spreect met alleen en
spreekt m gheestelic mede ver
staet **Q**u die mit eenre on
bekend tonghen spreect die en
spreekt die mensche met **glā**
Dat is die mensche en vstaens
met **Q**u war gode want nyemat
en hoeres mitten gheest spreeket
ly uburghen dinghen war die
pphetiert **glā** dat is die de scryf
tuer bedudet die veel mensche
uburghen sijn **Q**u die spreect die
mensche tot stichtinghe tot ver
maninghe en tot troestinghe
glā Der onghedeeder en s onge
troest **Q**u die mit tonghen spi
ceet die stichtet hem seluen **Q**u
die spreect en vstaet die stichtet
die kerke gods **Q**u wyl dat ghy
alle mit tonghen spreect **Q**u lic
uer te vstaen dat ghy spreect

want hi is meerre die vstaet
dan die mit tonghen spreect
het en si dat ghy lichtelike bedu
den sel moghen **Q**u dat die lichte
ke leringhe ontfanghe **glā** Die
menighe heeft hermelike lern
ghe of toetomende dinghen
ghesien **Q**u dat hi sach wort
ghesien **Q**u notkan en vstont hi
dat selue met **Q**u sule and dat
si saghen spraken si voert en
ustondent mede **Q**u Exempel va
den eersten pharao en moyses
vanden anden ioseph en dan
el **Q**u broeders of ic mit tot vro
me sprekende mit tonghen **glā**
Alleen sond vstaendisse **Q**u war
salicobaten ten si dat ic v toe
spreke m ondeckinghe **glā** Der
hermelike dinghen die ons sijn
ven uburghen sijn als i apocalypsi
Qu of m wetenly of m pphetien
of m leringhe **Q**u die m stam
menten die gheluyt gheuen
en sond lenen sijn als die hat
pe en and m stammenten **Q**u het
en si dat si ond scherde der ghe
lude gheuen **Q**u hoe selmen wete
watmen sint of wat mensp
eelt **Q**u ende of een basime een
onsker gheluyt gheest wie
sel hem totten stude bereyde
glā Die ioden plaghen mitter
basimen dat volc tott sinagoge

roepen En mit basimen pla
ghen si te stude te gaen **¶** m
elke was een sondinghe ma
mer van blasen **¶** Nu meent hi
of men gheen ondscheide en
dede in den ghelude hoe soude
die luden weten weder si ten
sinatoghen sonden gaen of te
stude **¶** Het en si dat si oerse
openbaer bedudinghe doet
oimus d' tonghen hoe salme
weten wat da' ghesproken wt
Ghi sult ind' lucht spreken **¶** gla
En met totten menschen her
ten **¶** Ende het sijn veel ghesl
achten der tonghen in deser
wilt En met en iser sond' ste
me Daer om en ist dat ic mi
en weet die bedudinghe der
stemmen so sal ic onustandel
wesen den ghene die ic toesp
eke en die daer toe ghespoke
wort sel my onustandel we
sen Also seldi oec onustan
del wesen want ghi die ga
uen des gheest begheert Hoe
begheerte tott kerken stich
tinghe op dat ghi oivloedich
wort **¶** gla **¶** Inden gauen En
daer om die miter tonghe
spreect bidde dat ghi bedude
moet want bidde ic mit ton
ghen myn gheest bidt **¶** gla Die
my van gode gheuen is **¶** En

mit ontsprekelken sichten
altoes bidt **¶** wat myn ghe
moede is sond' vrucht wat
is daer onnutte ic sel bidden
mitten gheeste **¶** Ic sel bidden
mitten ghemoede **¶** Ic sal singe
inden gheest **¶** Ic sal inden ghe
moede voert gaen **¶** Offtu wat
guets spreken wilt mitten
tonghen **¶** gla **¶** Dat oot een gane
gods is **¶** Die daer die stede oec
onustandels menschen iuolt
hoe sal hi op dijn welsprekin
ghe segghen amen **¶** Want wat
tu sprekes en weet hi met
Daer om en want hi met ghe
sticht want hys met en istact
¶ Want du doeste wel gracie
gla **¶** Wan dattu ontfanghen
hebste **¶** Wat die ander en wt
met ghestichticht **¶** Ic dancke go
de dat ic mit nuwer alre ton
ghe spreke **¶** wat mder kerke
wil ic heuer wnt woerden spre
ken mit mynen sinne **¶** gla **¶** Dat
is mit iustandemisse **¶** Op dat
ic oit die and' leer dan **¶** wo
den miter tonghen alleen **¶** gla
Luttel iustandelic woerden stich
ten bet dan veel oivloedighe
woerden **¶** broeders en wilt mi
mitte sinen dats ind' iustande
nisse kinnd' warden **¶** mder
quaethz weest jonghe kinnder

en weest volmaect in den sin
 nen gla Op dat ghi volcome
lic vstaet wat ghi segt Wet
is inder ewen ghescreuen
mit anden tonghen en mit an
deren lippen sal ic desen volc
toe spreken En also en sullen
si my niet horen aldus sijn
die tonghen tot enen teyken
niet den ghelouighen en den
onghelouighen waer die pro
phetien me den onghelouige
in den ghelouighen Daer
om ist dat alle die kerker der
ghelouigher in een te gader
comen en si alle mit tonghen
spraken gla Alleen mit tonge
sonder beduidinghe Ende
daer in comen oit onuislan
del menschen ofte onghelou
ghe en sullen niet segghen w
at vriesd gla Om dat die ee
den anden niet en vstaet
mar ist dat si alle exponere
dat si segghen En daer in co
men een onghelouich of een
onuisstandel mensche hi wart
uwwomen van hem allen hi
wart gheonderseydet van
hem allen gla Dat hi udoeme
liken staet in sinre dwalin
ghe Die heymelicheden sijn
herten warden openba gla
Die sonde die hi voer ghene

sonde en kende wden in hem
 bekent oimtis haer beduidin
 ghe En also ned uallende mit
 aensicht sal hi gode aenbede
 behende dat god walc ond
 v is broeders wat is da om
 te doengla Dat hem nyem
en ontsuldighe want elcke
heeft dat ontfanghen wa
neer hi ugdert een vghelc
van v sult heeft den spalm
gla Dat is hi vstaet den lof
ds dat in den spalm uburghe
is sult heeft leringhe sult
heeft ontdecken dor heymelc
heden sult heeft die tonghen
sult heeft die beduidinghe der
scryfturen alle dinghen sullen
tott leringhe gheschijn gla
Elc va
datt gheseyt is na sinre man
ren mar aldus salmen die ton
ghe ghebruken Ist datt ve
mant sprecht mit tonghen
alleen dat moghen si twee do
of si drie doen ten mynsten En
bi tiden een bedudet gla
den
volt dat die and ghesproken
hebben hi meent dat men vele
luden beduden sal en luttel spre
ken mar is daer gheen bedu
der bi gla Die sprecht mit tonge
alleen svinghe in beken en
spreke hem seluen en gode gla
Dat is hi bidde twischen hem

en gode. **D**ie beduders spreken twee of drie **glā** als bi sondere met te gad. **E**n die and' sullet ondscheyden. en so warte ene anden die daer sit bet gheope baert. **D**ie eerste twinghe wat ghi mochtet alle te gader beduden die een naden anderen. **O**p dat si alle lezen en alle vermaent wden en d' ppheten gheest onder ghedaen si den beduders **glā** te spreken en te swighe als si willen wentet tyt is. **W**at hi en is ghene god d' twinghe. **M**ar des vreed's. als ic m allen kerken d' helighen leze. **D**ie wi ue sullen md' kerke twinghen en ghenghelle met te spreke **glā** inder leerres stode. **M**ar d' daen te wesen als oer die ewe seyt. ist dat si yet lezen willen. si vraghens thuis haren manen. **w**ant het is den wue ronfelic in die kerken te spreke. **O**f is dat woert gods van vgeromen. of ist alleen in v gheromen. **glā** dit seyt hi en berespse van haren ualschen leerriers die hem seluen dat woert gods toe seauen. **I**st dat yemant ee pphet of gheestelic sint te wesen. die keme dat ic v seau. **w**ant het is des heren ghebode. **D**oe wie dat niet en kent die

en sal niet bekent warden **glā**. **H**ier en meent hi met mede die een uoudighe scympel menschen die de eenly en die driehder personen en menyge u buirghen gheestelike sinne met ondscheyden en krommen. **M**ar die niet en houden dat dese voersaen ondersceiden van ghode geordinyat sijn. **B**roeders aldus begheert en en wilts hem niet ubieden die alleen mitte tonghen spreken alle dinghen laet in v oersamelt en enae ordinarie gheschien **glā** hier nae hoer lcheden in v vreden. **H**ier leet hi vands' vrissemis d' dood' op x' ten sonnendach na pynter. **B**roeders ic dat xv cap' make v kundich dat ew' dat ic v gheprediet heb. **E**n dat ghi ontfanghen hebt en daer ghi in staet. **E**n oimtis welke ghi behouden wart. bi wat reden heb ic v gheprediet. **I**st dat ghi hont ten sijn. dat ghi te u ghene hebt gheloest. **w**ant ic heb v inden eersten oinghele dat ic ontfanghen heb. **w**ant xps is ghestoruen om onser sonden nad' scaystueren. en dat hi begrauen is. **E**n dat hi opgestaen is des dersen daghes nad' scaystueren. **E**nde dat hi

ghesien is van pet' en da' naeva
den elien apostl' Daer nae is hi
ghesien meer dan van v' broe
ders te gad' daerre noch veel of
leuen **mar** veel isser ghesturue
Daer nae is hi ghesien va' iacob
Daer nae van alde' apostl' **mar**
alre lest van allen is hi oec va'
my ghesien als van enen wes
telbaern. **glā** Dat buten der rech
t' tyt d' gheboorten gheboren wt
also was hi nae ons heren op
uaert **u**buurhen inden gheest
Want ic bin die mynste va'
den apostelen die met waer
dich en bin een apostel te hietē
want ic heb die kerke gods ge
persequert en vander ghenade
de gods bin ic dat ic bin **glā**
Dat ic een apostel gheropen
bin dat is van ghenadenaden
En sin gracie en heeft met yd
el in my gheweest **w**itganc
It heb onuloedehken ghearbeit
driem remant van hē allen Daer
ic alleen in die ghenade gods
mit my **glā** hy leefde vande
arbeide sijnre handen en met
vanden ewangelen als die an
der **mar** dat en had hi van hē
seluen met **mar** vande ghenade
den gods **W**ant het si dat ic
of dat si also prediken so pre
diken wy xps **glā** vande doot

op ghestaen **E**nde ghi hebt
oec also gheloeft **Des woens**
daechs nad' heiligher d' uerou
glā dat xps ghepredit **dich**
wart dat hi vande doot uresens
hoe segghen dan somyge van
v datt gheen uresens en is d'
doden **N**och xps en is met uer
resen **I**st dat xps met uresen
is **S**o en is onse preken met mit
te in gheloeft dat is ont te ughes
wi worden oec valsche ghetughe
gods gheuonden **w**ant wy dat
ghetughe teghens gode ghespro
ken hebben dat in xpm uwerket
soude hebben dien in met **u**werket
want ist dat die dode met en u
resen xps en is met op ghestaen
Ist dat xps met uresen en is ugh
loef is te ughes **w**ant ghi sit
noch in v sonden **E**n da' om die
gheturuen sijn die sijn in xpo u
resen **glā** dat met waer en is
Ein wy alleen in desen leuen
in xpo hopende **S**oe sijn wy die
onsalichste van allen menschen
win is xps op ustaen vander
doot ten eerste die ghenen die
sijn ghesturuen sijn oimts den
mensch **glā** dat was adam **E**n
die doot en oimts enen mensche
glā dat is xps **I**s die uresens
se d' doden en also als si al' ad
sturuen also sullen si oec alle in

xps leuendich ghemaect wde
 n' een yghelic in sijne ordina-
 tien Ten alre eersten of voer-
 beruften xps **gla** also dat een
 sterre usteelt vanden anden also
 sal die iursemisse d' doden wesen
 elc nadat in ghesturuen is **wigat**
 Daer na die xps toe behorendie
 in sijne toetoeemst ghelouet
 hebben da' nae salt eyde wesen
 als in oughegheuen heeft gode
 den vad' dat rike **gla** Dat sijn
 die ghene da' in in gheregneeet
 heeft **En** als in wt ghedeylt
 heeft alle heerscapye machti en
 moghentz hem toe behort te
 regneren thent in alle die wyan
 den ond' sine voete gheset heeft
 w' ten alre lesten sal die vianth
 die doot ghedestereueert wde wat
 god heeft alle dinc gheworpen
 ond' sine voeten **gla** Dat is ond'
 die moghentz xpi **Want** in
 seit so sijn hem alle dinc ond' ghe-
 daen sond' twivel behaluen de
 ghene n. die hem alle dinc onder
 gheworpen heeft **gla** Dat is de
 vad' die den zoen alle dinghen
 in den handen ghegeue heeft
 Dan sal in hem seluen en alledin-
 ghen die hem ghegeuen waren
 wes' den vad' op offeren **Caloda**
 den vad' alle dinghen sullen on-
 d' danc wesen. dan sal de zoen

selue ond' danc wesen. denge-
 nen die hem alle dinc ond' danc
 ghemaect heeft **glo** Dat is die
 vad' **Op** dat god si alle in alle
 waert also met **glo** Hoe en wa
 gheen iursemisse als voersent
Want sullen si doen die ghe-
 doopt worden om die doot
 sonden of die ghesturue sijn te
 mael met iursemisse waer toe w
 den si om die sonden ghedoopt
 en waer om wade w in m elc
 ken vre ghereest **gla** wanden
 lue **Broedo** ic sterue daghe
 lity om v glorie die ic heb in xpo
 In onsen here **Of** ic tot ephesie
 nader menschen gheuochten
 heb teghens die beesten **gla** Dat
 ic ghe disputeert heb teghens
 die beestlike menschen **W**
 wat batet my of die ghestu-
 uen sijn met en iursemisse **gla** die
 de iursemisse met en gheloue
 die nemen dit voer **Maet** os
 eten en laet ons drincken wat
 w in sullen moghen steruen **En**
 wilt met vleyt warden quade
 de callinghe doden guede sede
 waert daer teghens ghy recht
 uerdighe en en wilt met son-
 ghen want die somyghen en
 hebben die kemisse gods met
 Je seg v die waerly **gla** Dat ghy
 v scaet hem te volghen **Chemat**

mochte segghen hoe staen die do
den op mit hoe sulcken lichaem
comen si. Nu onuyse mensche
dattu saeyste en wt met leuende
ghe maect ten si datter eerst
ue En dattu saeyste en is als sul
cke lichaem met als dat toeco
mende is mar bloot coerne als
van weyte of yet anders **glā** **H**ier
mede proest hi dat wy mit mee
re glorie op staen sullen dan wy
stenuen **G**od gheeft den coerne
dat lichaem als hi woude Ende
enen ygheliken zode sinen eyge
lichaem **Des woensdaechs**
Alle vleysche **naē yde sonendach**
en is met een vleysche dat is vā
eenre waerden **as** sulc is der me
schen sulc d' beeste. sulc d' voghede
en al sulc d' vischen En het sijn he
melsche lichaem en aertsche lich
aeme **mar** het is een and' glorie
d' hemelscher lichame en een an
der d' aertscher lichaem En het
is een and' claerh' d' sonnen en
een and' claerh' d' mane en een
and' claerh' d' sterren **want** een
stare die scheelt vande anderen
stren in claerheden **Also** is oer
die irissensisse d' doden **Dat** lich
aem wart begrauen sterflichede
Het sal op staen in onsterflicheden
Het wart begrauen in onedelhe
den **Het** sal op staen in glorien

Ad corinthos. j.

Het wt begrauen in trancheden
Het sal op staen in moghentheide
Het wt begrauen een vleit lichaem
Het sal op staen een gheestelich
Iffer een vleit lichaem so iver oer
een gheestelich lichaem als voers
Die eerste adam is een mensche ghe
maect in eenre leuend' sielou die
leste adam **glā** **Dat** is xpm **I**n ene
leuen makende gheest **mar** datt
gheestelich met eerst m' datter vleit
lic is **Daer** na datt' gheestelich is
wiganc **D**ie eerste mensche van
der aerden aertsche **D**ie and' me
sche vande hemel hemelsche **Hoe**
sulc die aertsche is **Also** sijn alle
aertsche **Ende** hoesulc die hemel
sche is also sijn alle hemelsche **Dā**
om alse wi ghedraghen hebben
dat beelde d' aertscher menschen
Also laet ons draghen dat beelde
d' hemelscher mensche **mar** it seg
ghe v broeders dat vleysche noch
bloedt met besitten en moghen
dat rike gods noch dat riganclie
en sel dat oniganclic met besite
Diet ic seg v een uburghenlyc wy
sullen alle vrisen **as** wy en sille
met alle v wandelt warden **glā**
In die onsterflich' **I**n een nu int
opflaen van enen oghe **Onder**
wterste basinen **want** die basin
nen sullen blasen **En** die doden
sullen oumyndt **op** inde leden

op staen En wy sullen v wandelt
worden **glā** In die onsterflichz
Ewant dier uganlichz behoort
een onüganlichz an te doen En
dat sterflic moet an doe onsterf
lichz wanneer dat sterflichz aen
ghedaen heuet die onsterflichen
dan salwoert gheschien datt' ghe
seit die doot is u sonden in die u
winnighe **glā** Dat steruen xpi
en sijn u rusemissie is daer die doot
mede swommen is **W**aer is die
doot dijn victorien waer is die
doot dijn prekelinghe die sonde
is die prekelinghe der doot **W**aer
die ewe is een vmeeringhe d' son
den **glā** Op dat nyemant en seg
ghe dat gñ oümits den ewe uwo
nen heeft **W**aer oümits d' gracen
xpi **G**od heb dant die onse vito
rie **glā** Dats uwinninghe **E**ghe
geuen heeft oümits onsen heer **W**aer
xpm aldus min ghem yde broeds
weest ghestadich en onwandelbā
u oüvloeyende in des heren wer
ltoes wetende dat uwen arbeit
met te vtheefs en is in den heer
Hso als ic die **dat xvii^o cap^o**
kerke in galissien gheordi
nert hebbe vanden aelmyssen die
üganheit wde totten vrendē gods
behoef doet gñ ont eens daghes
bynnen d' weken also **glā** Dat is des
sonendaghes **E**en yghelic van v

legghet by hem en sluytet op dat
hem wel ghenoghen sal **glā** Met
also veel dat in daer of bezwaert
wart **E** Op wanneer dat ic co
men sal dat men dan die aelmoes
sen niet ügiden en darf **glā** wat
het waer te lastelic al tot enen
mael te gheuen **E**n als ic teghe
woerdich byn die gñ bequame
da' toe kennet die sal ic senden
mit breuen v gñisten in iherlm
te brenghen **E**n ist dats wadich
is dat ic selue gñe si sullen mit
my gaen **W**aer ic in macedonie
doer leden hebbe dan sal ic come
tot v ndant martidomen sal ic
doer gaen sond' veel martren **W**aer
bi v sal ic licht bliuen of her m
nich licht gheschien bi v te v wñ
teren **O**p dat gñ leit waer datic
sal gaen **I**c en wil v nu in dese
ganinghe niet sien **I**c hoep dat
ic wat tyt bi v bliuen sal oft
die heer v henghet **I**c sal tot
pynten toe tot efeten bliue
glā van daen sende in dese
epistel **E**want my is een groet
doer gheopent en op ghelobē
en der weder salen sijn veel
glā **H**et sijn veel herten bereet
dat woert gods te horen **W**aer
veel isser diet hnderen **E**st
dat thymontheus bi v comen
sal siet dat in sond' vrese bi v sijn

Want hi oec dat werc ons heren
werct: als ic selue doe. Daer om
en moeten nyemant uismade
en gheleyt hem in vreden op dat
hi come tot my: want ic vberde
hem mitten broeden. weet van
apollo onse broeder: ic badt he
zere dat hi mitten broeden dat
hi mitten broeden tot v quame.
En hert was trouwen sijn wille
met dat hi nu quame: want hi
sal comen wannes hem die tyt
ledich sal wesen waect en staet in
den gheloue werct manlic en
wart ghesterct alle inue dinghe
laet in mynen ghesien. Ghiet
dat huus stephany en fortimari
dat si die eerste sijn die ghelof
den in athen en hebben selueghe
ordinyert in den dienst d'heiligher
broeders: ic bid w dat ghi dusda
miche luden onsdanicht sijn. Ende
elken mede werker en arbeider.
Ic vblide in die teghenwoerdich
stephany en fortimari en achary
want dat vonthrac hebben si u
uult: want si hebben mynen gheest
uimaect en den uwen. Da' ombet
se die dusdanich sijn in die kerke.
¶ Die ghelouinghe. **¶** Van alyagi
ueten v aquila en priscia daer ic
mede gheherbercht bin. En haer
huuslyhenoten gaeten u zeer in de
hoer. Alle die broeds gaeten v

Gruetet malcand' in den heilighen
cussen myn gruete is mit paulus
hant ghescreuen. Doe wie onsen
heer ihu xpm met en mynt die
is van gode ghescheiden in de
heren toe toemst. Die gracie ont
ben ihu xpm si mit v allen myn
ne si mit vallen in xpo ihu amen.
¶ Dat is mit malcand' in d' myn
nen xpo. **¶** Als ic v myne gl' siet
nader werlt. **¶** Hier gaet we die
eerste epistel totten corinthien.
¶ Dit is die prologus vander
der apistelen totte seluen corin
thien. **¶**

¶ Onnuch van d' en
van corinten. **¶**
oimits der eerste
epistelen ulichter
en somich met en
uismaden paulu: en setteden val
apostelen bouen hem. Daer d' scree
in dese and' epistel en bewijst die
apostelen leringhe valsche. ende
dat si vrac waren die aelmissen
te gheuen want die guede daer
ghedruct waren: soe sette hi hem
seluen in anyt en in vresen sonde
oughen en troeste hem t' doer
om and' menschen salichs. **¶** Sijn
menynghe is in dese epistel die
ongherechtighe te inechten. **¶** Ende
die gherechte sijn te stricken. **¶** En
die valsche apostelen leringhe
tot enen exempel de luden. **¶** En leede he loe
hem seluen

d' te proeuen **E**erst groet hi se
 En daer na daucte hi gode vā
 den guede dat oumits d' grae
 ghegeuen is. en spreect vande
 volmaecten **E**n dā na troest hi
 se totten liden mit syno selfo ey
 empel **D**aer na wed' proest hi
 die bedroghē leerrers en ontdet
 daer haer bedrieghemisse **T**en
 lesten doet hi een ghemern v
 manynge en besluit sinnepis
 tel ten lesten mit grueten

Hier beghint die ande epis
 tel tot die van corinthē dat

Daulus eerste cap
 oumits den wille
 gods apostel ihu
 xpi en thymothe
 us een broed onthede die kerke
 gods die tot corinthen is mit alle
 den heilighen die in allen achare
 sin. v si ghenade en vrede van
 gode onsen vader en den here ihu
 xpo ghebenedyt si god en denin
 der ons hen ihu xpo **D**ie vader
 is der onferhich en god alles
 troests. **D**ie ons troest in alle on
 sen drucke **A**lsoe dat wy oec die
 ghene moeten troeste die in dr
 ucke sijn. **O**umits d' selu troesten
 ghe **D**a wy selue van gode in ghe
 troest worden. **w**ant alsoe dat
 liden xpi in ons ouvloeyen also
 ouuloyet onse troestynge ou

mits xpi. **W**eder dat wy ghe
 druct warden om uwer troesti
 ghe wille en salich. of dat wy
 ghetroest wden om uwe troest
 welcken troest lindsamlyz wez
 ket **D**ie pyne die wy oet selue
 liden **glā** **D**at is alte mael om v
 dat ghy in allen liden te bet ghe
 moet wart en ghewapent moet
 te liden **E**nde onse hope voer
 v ist vast wetende **w**ant alsoe
 ghy ghesellen sijt des lidens **H**oe
 suldi ont ghesellen wesen des
 troests **w**igant **B**roeds wy wil
 len dat ghy weet van onsen dau
 ctie die in asyen gheschet is **w**at
 wy si bouen mate bezwaert. bo
 uen menschelike umoghen. **J**a
 alsoe dat ons vdroet te leue. ende
 wy hadden een ant wde d' doot i
 ons **glā** **A**lso waren si belast mit
 drucke om dat woert gods: dat
 si melken mi inwachtende ware
 sond wed' hope d' natūliker doot
Op dat wy in ons seluen niet
 betrouwende en sijn **M**ar in gode
 die den dode vruet **D**ie ons wt
 alsoe veel amysten vlost heeft. en
 noch vlossen sal. **w**ant ghy ons
 helpt in bedinghe die ghy doet
 voer ons **O**p dat si van veel aen
 sichten der persone oumits vele
 ghelourghen voer ons gode dat
 ghedaen wden sijre gracie die in
 za wy i hope dat hi vlossen sal

A

ons is **Want** die is onse glorie
dat ghetughe onser conſciencien
Dat wy in eenuondicheden en
in puerheden gods en met in
uiterſchelijc wiſſheden in inder
gracien gods ghewandelt heb
ben in deſer werlt **en** ouuloedi
gher tot v: **want** wy en ſcrme
v niet anders dan dat ghi ghe
leſen hebt en kent **En** ic hope
dat ghiyt totten eynde kenensult
also ghi ons eens deels ghekēt
hebt **glā** **Dat** was die puerheit
daer die apoſtelen in wandden
dat hi hem ſeluen noch niet tyt
lic en ſochte in ſinen broeden
En also ſi hem eens deels in de
beghinne leeden kinnen **Also**
hoepte hi dat ſi en in eynde ſou
den vynden. **Want** wy ſijn
uwe glorie also ghi onse
glorie ſijt in de daghe ons here
ihū xpe **En** in deſen betrouwe
woude ic eer ghetomen hebbe
tot v: op dat ghi die and' gracie
hadt en gaen doet v in maado
nyen: **En** and'warue wt maado
nyen comen bi v: en van v iude
a gheleit warden **glā** **Deſe** apoſ
tel hadde deſe broeden gheſcreue
eer te comen dan hi qua **war** ſij
reife viel anders dan hi doe wiſ
te. **Daer** om onſchuldichde hi hē
in **Daer** om doe ic dat woude

Ad corinthios

heb ic lichtuaerdichz ghebalket
of dat ic dencke denct ic dat in
den vleyſche **glā** **nae** ghemac
vleyſches **Dat** bi my ſoude weſe
neen en jae in eenre reden **Die**
ghetrouwe god is mijn ghetuich
dat in mijnre reden bi v gheſaet
met en is **Ja** en neen **want** xpi
die gods ſoen die in v oumtes in
en ſiluanu en thymotheu ghepe
dit is in hem en was met neen
en jae **en** in hē was jae: **want**
hoe veel beſoſten gods datt ſijn
die ſijn in hem **glā** **Dat** is xpi **en**
om oumtes hem dat woert d' wa
heit van gode tot onser glorie die
ons nnt in xpo een maket **En**
god iſt die ons ghesaluet heeft en
die ons gheteykent heeft **glā**
saluet comt en priest te weſen
en gheteykent in den boec des leu
En heeft in onser herte dat p
des gheests ghegeuen **ic** roep
de an tot enen ghetughe in mijn
re zielen dat ic om v te ſpazē in
tot corinthen en quam **glā** **want**
daer was also veel te corrigeren
dat ſijt niet en ſouden ^{heben} moghen
draghen **Ayet** dat wy ou v ghe
loue emghe ghebiedinghe hebbe
glā **want** men gheloeft wt vrien
willen en niet van dwanghe **en**
wy ſijn mede hulpers uwer vroet
heden: **wat** ghi ſtaet ide ghelouet

Ad corinthios 2^e

Ich hadde dat anden cap dat in my seluen gheset dat ic niet wed in bedruct tot v sonde comen. **W**ant of ic v bedruct. **W**ie ist die my vbliden sal. **D**andie ghene die van my bedruct is. **E**n dat selue heb ic v gheseyt op dat ic niet danc op danc en heb. **W**anneer ic sal comen van dien danc of vroechden soude. **I**c betrouwe in v dat myn vroechden v waltre vroechden is. **W**ant wt veel arbeit en bangich des herte heb ic v gheset mit veel tranen. **D**ien seg ic niet dat ghi ghedruct wart. **W**ant dat ghi weet wat myne dat ic oñuloedich to u hebbe die my bedruct die en heeft my niet alleen bedruct. **W**ant ic u eens deels op dat ic vallen niet en be last die berefpynghe die van he velen ghesiet is hem ghenoech die aldusdanc is. **A**lso dat ghyt hem billic v gheeft en troesten op dat die ghenen die aldusdanc is van alle groten danc met in wa hope en come. **D**aer om bid ic v dat ghi die myne wed in hem keert. **W**ant daer om bid ic v en hebt ic ghescreuen op dat ic uwe ondinghe kenne. **O**f ghi my in alle dinghen ghehoersam sijn. **W**ant dien ghi wat v gheuen hebt die heb ic oer v gheuen. **W**ant dat ic

v gheuen heb. heb ic yet v gheuen dat heb ic inde ysoen xpi om v ghedaen. **O**p dat wi vanden vianden niet bedroghen worden. **gla** Alte hatt te wese mit v gheuen. **W**ant si scilche den en sijn ons niet onbeket. **gla** Ons die broedere was een dusspeelre die vworpen si. **E**n namelo berouwedet hem en deden penytencie daer of. **D**aer om begheerde die apostel dat men inder mynen wed ontfanghe. **S**ons alte grote hardich hardich. **O**p dat hi in gheen wanhoep en viel. **D**oe ic qua tot antioeydam om dat ew. **gla** te predicken en my die doer inden heer gheopent was. **E**n had ic in mynen gheestige rust. **gla** Dat was ic en mocht mynen wille niet ghenoecht doen. **O**m dat ic titu myne broedere niet en vant. **W**ar ic soude en voer in mardo nyen. **I**c danke gode die ons altoec in xpo ihu doet v wynn en openbaer maket die roeke sijnre keimisse in elker steden. **O**mmits ons. **W**ant wy sijn gode een guede roeke xpi in dien behouden worden. **E**n in dien die v lozen wde. **E**nde somygh een roeke s doot inder

doet. En sommich een roke des
leuens int leuen. En wie is hier
toe also bequaem. **glā** Ond' die
valsche leerters. Als wi die apos-
telen xpi sijn. **Want** wy en sijn
mer als haere vele die dat wot
gods onspjelende. **glā** Die doen
ou' spel mitten woerden gods
die daer yet anders mede mene-
dan dat lof gods. **Want** wy
spreken wt puere hede als
wt gode voer gode in xpo.

Beghinnen wi. **Dat** d' de ra-
ons seluen and' wart te
prisen. of behoenen wijs. als
die sommighe doen. Epistelen die
ons louen tot v ofte van v ghe-
sijt. onse epistelen ghescreuen
in onser monser herten diene
kent. En ghelesen wart van
alle menschen. **Gh** sijn gheope
baert. **Want** ghy sijn die episte-
len xpi. van ons ghedient. en
ghescreuen met mit ynt. **Want**
mitten gheest des leuende gods
soen. met in stene tafelen. **Want**
in sachten tafelen de heren.

Al sulken. **Optē** xij sonendach
betrouwen hebben. **na** p'nt
wy tot gode oimms xpi. met
dat wy umoghende sijn. van
ons yeto guet gods te dencke
als wt ons seluen. **Want** onse umog-
is van gode. Die ons oet bequa-

me dienes des nyen testemēts
ghemaect heeft. met ind' letter
Want ind' gheest. **want** die
lett' doet. **Want** die gheest ma-
ket leuendich. **glā** Die lett' is die
ewe die de sonde ubiet. en **want**
Want si en maect niet leuende. **want**
si doet indien dattie mensche
tot v bodē omgheuen meer. **ghe-**
neycht wort. En of die dienst
d' doet dattis die ewe. **Want** le-
teren in die steen ghescreuen
glorien was. also dattie kind
van isrl' moyses aensicht
sien en mochten om die glorie
sijns aensichts. die te niet gaet.
Woe en sal dan dienst ons gheest
met bilik' ind' glorie wesen.
want of die dienst d' uoedene
nisse ind' glorie is. veel te niet
sal die dienst d' gherethicheit
ind' glorie ou'vloeyen. **want**
want het en is niet ghegloof
creet. dat daer was in desen
deel om die bouen gaende glorie.
glā Die glorie die in moyses
sichte u'scheen. **Want** die kind
van isrl' niet anscouwe en mocht
ten en was niet te rekenen tegen
die glorie die ind' ewagehen niet
burghen is. En oft oimms d' d' d'
glorie is. datt' uydelt wart. of
te niet gaet. veel te niet is ind'
glorie dat daer blijft. **glā** **want**

die lett' ds ouden testament
 giet hene. En die gracie ds nye
 die blift. **D**aer om want wi
 sullen hope hebben. Soe brulke
 wi veel betrouwens. en met
 als moerses die dat desel op
 sin aensichte leyde. Daer om
 dat die kynd' van isrl' in sin
 aensichte met stouwen en sou
 den welt desel ou' mits s' gra
 rien of ghedaen wart. **W**haer
 sinen sin plomp. Die selue ma
 tel m' lessen des ouden testam
 ent blift en en wt niet ontdeet
 al totten dach van huden: want
 in xpo wart dat of ghedaen. **W**
 die mantel is op haer hie ghe
 ley't tot mde daghe van huden.
Wanneer moyses ghelesen wart
 en waneer remant tot gode ge
 keert wart dan wart die doot
 of ghedaen. **G**la' moyses vant ene
 doer voer sinen aensicht. doe hi
 vanden berghen quam. **W**ant
 dat volc die clacht' sijn aen
 sichts met sien. **I**n stonden alle
 op die lett' van buten. **D**aer om
 was haer reden plomp. en en co
 den die rustandemisse s' ewe met
 doer grauen. **W** o' mits dat ghe
 loue xpi. wt dat ghemoeede ghe
 scerpt te kennen dat ind' ewen
 uburghen is. En dan wart den
 mantel of ghedaen. **W**at die

heer is een gheest. En daer die
 gheest ds heen is. da' is wrtheit
 gla' te rustaen. **W**ant die gheest
 gods. scrift en beduut die ewe
 met van buten. **W** ind' ghelou
 gher herten van bynnen. **E**n
 wi alle die mit onghedecten aen
 sichte die glorie gods stouwe. **W**
 den in dat selue beelde onghesfor
 met van claerheden tot claerhe
 den. als vande gheest ds heren. **W** **ca.**

Daer om wi die dese aendien
 ghe hebben bid' ontfermh
 tich' ghetreghen. en laet niet of
 war doen van ons die hevelke
 onpuetich' en en wanderen met
 in die scaltich' en noch en druen
 gheen ou'spel mitten woede gods
 war wi maken ons selue louche
 in die openbaringhe s' waheit
 tot elker gconstencie s' mensche
 voer gode. En ofte onse ewange
 lie bedect is den ghenen die uilore
 warden. **S**oe is bedect dien god de
 ghemoeede s' ghelouingher deser
 werlt. vblint heeft op dat met
 gheopenbaert en wde die in lich
 tinghe s' ewangelien s' glozen
 xpi die dat beelde gods is. **D**es
 woensdaghes nade. **I**n somen
Den en prediken dach na puer
 one seluen met. **W** onsen heer sijn
 xpm. **W** o' v' dieres o' mits xpm
 want god heeft yhe boden wten

duist'nisse een licht te scinen
Dat lichte de in onse herte tot
Vlichtinghe s' wetenlyc s' daer
heit gods inden aensicht. **Jhu**
xpi **mar** desen scat hebben wy
in crancken vaten op dat die ho
echtz toe hore s' doechden gods
mar met van ons in allen din
ghen wy liden druc. **mar** wy
en werde met beanyst. **wy** wde
varmt **glā** **Dat** **wi** onse nootrust
met en hebben **ca** **wy** en wde
met ontsiet noch r'ghene. **wy** li
den grote persecucie **glā** **vā** stede
te stede **ca** **wy** en wden met
ghelaten worden wt ghewozpe
glā **In** die urese s' doot **ca** **wien**
ideruen met. altoes sijn wy die
dodinghe **Jhu** **xpi** in onsen lichaem
op draghen **Op** dattet leuen **Jhu**
in onsen lichaem gheopenbaert
warde **glā** **Die** vrienden en die
vianden **witganc** **want** **wi** die
leuen wden altoes om **Jhu** in
doot o'ghelouert **Op** dattet ot
sterfelike leuen **Jhu** in onsen
sterflikken vleisch gheopenbaert
warde. **Daer** om wart die doot
in ons ghewrocht. **in** dat leuen
in v **glā** **hoe** wie hem o'gheeft
om dat gheloue te steruen **In** he
wart dat onsterflikke leue **Jhu** ghe
openbaert. **Daer** om werct die
natuerlike doot in ons dat leue

Ad corinthios 2^o

En die ghenoecht of natuerlike
leuens werct inden anderen
den ewighen doot **ca** **wy** heb
ben des seluen gheest des ghe
loueft **glā** **Die** die ppheten en
die heilighen hadden **Als** ghe
scruen is **Jo** ghelouede. **dā** om
heb ic ghesproken en **wy** oit **wā**
wy weten dat **Jhu** in werckes
dat hi ons oit in wercken sal
sal ons setten mit v **want** alle
dinghen doen **wy** om v **Dat** die
o'uloyende gracie o'mits we
menschen. in danckbarighen lo
ue o'vloeyde in glorie god
Daer om en wden **wi** met ghe
laten **ca** **als** dat onse mensche
die buten is nderst **wit** **Roche**
die bynnen is. die **wit** in **wy**
van daghe te daghe **want**
dat in teghen w'odichz is dat
ic luttel duerende **En** dat licht
ons druckeb **want** in bonen man
Den last s' glorie ewelic moet
hocheden **want** **wien** begheer
met die dinghen dieme s' **ca** **wā**
diemen met en syen **want** die
dinghen diemen sien sijn tijt
ca die met ghesien en wde die sijn
ewich **Des woensdaechs mace**
Want **3^{de} s' onedach** **wā**
wy weten als dat onse
aertsche huus deser woeninghe
te broken wart. dat **wi** van gode

een sijn inghe hebben. een ewich
 huus met wure handen ghema-
 ect inden hemel. want in dien sa-
 chten wy en begheeren dat onse
 wooninghe die inde hemel is-
 ons ouer aenghedne werde. dat
 wi doch met naect **en** ghecleet
 gheuonden wden. want wy die
 in desen tabnakel sijn usuchte
 en sijn uswaert in dien dat wy
 met en willen ontsleect werde ^{in ouge}
 om dat vanden leuen usvolge
 wden dat sterflic is **en** die ons vo-
 lbranghet in dat selue dat is god
 die ons ghegheuen heeft een
 pant des gheestes **glā** wi wille
 wel mitten onsterflike leue ouge
 cleet wden. **en** wy en willen ons
 met berouen late dat sterflic is
En dat wy onder desen sterflike
ortke usuchten en den hemel
schen begheeren Dat is dat pant
 des gheestes die ons god ghege-
 uen heeft. **¶** Dier om dorren wy
 ons toech. En altoes sijn wy we-
 tende. die wile dat wi inde hyl-
 nem sijn. soe sijn wy pilgum-
 vande heer. **¶** Dat wi wanden
 oimits den ghelouen. en met
 nader ghedaenten. En wy dor-
 ren en hebben guede wille. in
 pilgrims. dat is gheuret te we-
 sen in dese lichaem. en teghewo-
 dich te wesen den heer. En daer

en daer om serighen wy. sijn wy
 te woerdich of sijn wy met tege-
 woerdich hem te behaghe want
 wy moeten alle gheopenbaert
 wden voer den stoel des rechtē
 xpi. Dat een ygheit uantwoerde
 sijn selues wken sijn lichaem al-
 so als hse ghedaen heeft het si-
 guet of quaet. want wy dat we-
 ten. so raden wi die menschen
 die vrese des heu te hebben want
 wy gode openbaert sijn. en icho-
 pe dat wy out in nwe ofscientie
 openbaert sijn **tot ganc** wy en pu-
 sen v ons seluen and warue met
en wi gheuen out oersasake vro-
 lic te uheffen voer ons op dat
 ghhebt wat dat ghi tot hem
 segghen moecht. die he inde aē-
 sichte **glā** Dat in den dingē van
 buten. **¶** Adem ubhden en met
 ons herte **glā** Die glorie des on-
 rechten leerre is stout in wise
 van buten in den synliken teyke-
 nen en met van bynnen. **¶** Wat
 gte wi bouen alle tynlike dingē
 mitten ghemoede. het is d'ere
 gods. Of sijn wy sober. **¶** Het is
 tot uwer nuttich **glā** **¶** Spreke
 wy hoghe godlike dinghen. het
 is gode f'eren of spreken wy and
 dinghen het is v'leerynghe. **¶**
 want die myne xpi dwynghet
 oons. wy sijn dat vmoede de ist

datt' een ghestoruen is voer alle
 menschen. Daer om sijn si alle
 doot. En voer hem allen is xps
 ghesturue op dat die ghene die
 leuen hebben hem seluen nu met
 en leuen. **W** de ghenen die voer
 hem ghesturue is en vresen. **Ald'**
 vands tnt d' gracen en hebben
 wy nyemant bekent naden
 vleysche te lue ghebleuen. **Maer**
 al kenden wy xpm nade vleys
 che. nu thant en kenen wy
 met. **Daer** om isser nu enych
 trectuer die is in xps. **Die** oudedi
 ghen sijn heen ghegaen. **Diet** alle
 dinghen sijn in nye ghemaect.
Alle dinghen sijn van gode die
 ons oumits hem selue ufoent
 heeft. **En** heeft ons een uburget
 heit d' ufoenynghen ghegeuen
 want god was in xps. en ufoe
 de hem die wilt en en wrat he
 haer sonden met. **En** heuet ons
 in die stede xpi. dat woert der
 ufoenynghen gheset. **Daer** om ghe
 buken wy die beuelinghe die ons
 beuolen is. want god is doer os
 uimanende. **W** bidden doer die
 eer xpi. wt ghesoent mit gode.
 die ghene die de sonden metten
 kende. **Die** heeft voer ons die
 pyne d' sonde gheleden. **Op** dat
 wy gherechtich ghemaket wa
 den in hem. **Opte** eersten son

nendach in die vasten dat in
W uimanende **capittel**
 v al helpende dat ghe
 die gracie dat ghe die gracie goet
 met in dat ydel en ontfaet. **W**
 in seyde in d' ontfaeteliker tnt
 uhoerde ic di. en in d' daghe d'
 salichz halp ic di. **Diet** nu is die
 ontfaetelike tnt. **Diet** nu is die
 dach d' salichz. **W** en gheuen wy
 mant enych ufoenynghen. **Op** dat
 onse apostelen dienst. met ghe
 lachtet en wart. **W** laet ons in
 allen dinghen ons seluen biede
 als dienst knechten gode. **In** de
 el uduidichden. **In** bedruettheden
In behoeficheden. **In** angstou
 digheden. **In** slaghen. **In** kerkeren
In wed' waerdicheden. **W** volc
 in arbeiden. **In** gueder werken.
In waken in vasten. **In** reynen
 in weten. **In** lanemoedichz. **In**
 soetichden in den heilighe gheest.
In onghenynsder mynen. **In** de
 woerden d' waerheit. **In** der mo
 ghenz gods oumits die wapen
 d' gherechtichz. tott rechte rechter
 hant. en tott lichte hant. **In** eren
 en in oneren. **In** quaden namen
 en in gueden name. **Alsoe** bedru
 ghers en waerachtighe lude. **Al**
 se die onbekende. en die bekende.
Alse die ghene die sternen
 en siet wy leuen. **Alse** die u'stege

syn en met doot. **Alse die droemich**
 syn en altoes riblydēde. **Alse beljo**
 uende en in veel omgheyn vnc
 Als met hebbende en alledit be
 sittende. **wtganc** **D**gh van con
 thien onse mont is open tot v
 waerts. **Onse hert is wide op**
ghedaen gla **Onse ghemoede is**
vol ruyheden en wetenbede **En**
en scaemt hem met te segghen
dat in hem is **I**n ons en sion
 met benauwet ind' wetenheit
 may in u selues in aderen si di en
 ghe. **Ic seg v als kynden wart**
 oic wide op gheloken sijn. ghy
 hebt die selue gane **gla** **Die wy**
hebben woudi v seluen onopenen
van bynnen die gane te ontsaen
En wilt dat iuc **Des woensdaghes**
met leyden **nade xij^{de} sonendach**
 mitten onghelouyghen. **Wat wat**
 deel is d'gherechtigich mit d'onghe
 rechtich. **Of wat gheselschap is de**
 licht mit d'wustich. **Of wat ghem**
 euschap heeft xps mit behal. **Of w**
 at deel is den ghelouyghen mit de
 onghelouyghen. **Of wat ou een dia**
 ghen is den tempels gods mitten
 afgoden. **Ghy sijn den tempel des le**
 uenden gods als god seit. **Ic sal in hē**
 wonen en dā in wanderen. **En ic**
 sal wesen haer god. **En si sullen we**
 sen myn volc. **Daer om gaet wte**
 middel van hem en weest ghesede

spoeert die heer. en en besoert
 met dat onsuū. **En ic sal vont**
 fanghen. **En ic sal v wesen een**
 vader. **En ghy sult my wesen so**
 nen en dochten seit die almacht
 tighhe heer. **Dat wy cap^{te} tert**

Are heste dā om hebt dese
 beloften. en laet ons suū
 maken van al onreynich des
 vleyschis en des gheests. volbren
 ghende ind' reynich ind' vresen
 gods. **wtganc** **Neemt ons tot**
 enen erempel wy en hebben
 nyemant ghequest. **Wy en heb**
 ben nyemant aarzet. **Wy en**
 nyemant aescalit. **Dit en seg ic**
 met om v allen te uwerpen
 want ic heb ute voren gheseyt
 dat ghy in onse hte sijn als me
 de te steruen en mede te leuen
gla **v we doot in de sonde sijt**
ons te wesen nad' sorghe die
wy draghen voer v en vleue
is onse leuen mede des ghelicht
Gay is een groet betrouwen
 tot v **gla** want uwer soemich he
 uet hem ghebetert. **Gay is een**
 groet blyscap om v **gla** **Van uwer**
 betringhe. **Ic byn u wult mit**
 troest in alle onse tribulacien
 ouuloey ic in vroechden **gla** **xy**
 beghint hi te utellen. **wat hi alle**
 gheleden heeft om den gheloue
 ghe. op dat in se tot' inmen

toghe **W**ant doe wy te ma
 tidomen quamen en had on
 se natuer gheen rust **W**ar wy
 leden alle tribulacien. buiten sta
 dinghe. bymen vrese **glā** hūc
 mitten wedsaken bymen mit
 vresen dat die kerken vanden
 onghelomghen bedruet sonde
 warden **W**ar god die die oet
 moedighen troest. heeft ons
 ghetroest doe titus quam **glā**
Titus was sijn iongher en mede
 hulperken met in sijnre toetoesst
 alleen **W** mede inden troest da
 hi ons mede troeste van uwer
 wegghen ons utellende in ve be
 gheerte **W** te beteren **W** in ve we
 minghe **glā** van uwe misdaet
W in ve stradinghe voer my
glā die ghy hadd om my te be
 scermen teghens die ualsche
 lezers **W** also dat ic meer u bli
 de **glā** van uwer beteringhe da
 dat ic droevich byn van myne
 dructie **W** want alle bedroefde
 ic v in d' eerste epistelen. heten
 berouwenet my met **W** en al hadt
 my berouwen doe ic sach dat
 v doe ter tyt die epistel bedroef
 de **W** nu u blide ic my met alle
 dat ghy bedruet sijn **W** ar dat ghy
 tot berouwe bedruet sijn **glā** ic
 u vroechde van alsulcken druc
 tie **W** want ghy sijn naden wille

gods ghedruet op dat ghy vanden
 mghenen dinghen scade en lijt
W want die droevich; die naden
 wille gods is **glā** om dat die mi
 sche ghesondicht heeft **W** die
 een stadich berouwe mo' salcher
W ar s' werltis druc die werlt die
 doot **W** want die selue v te bedru
 ken naden wille gods **W** ic hoe
 grote forchtuoudich; werctet in
glā om v te beteren **W** het werlt
 beschermte misse **glā** dat hi my be
 schermte teghens di ualsche lezers
W het werlt om waerdich; **glā**
Inden anden menschen teghens
 v **W** het werlt vrese **glā** dat
 meer en ghesche **W** het werlt
 begheerte **glā** tot enen beteren
 voert ganc **W** het werlt
 neglā **W** en anderen te uolghen
W het werlt wreake **glā** want
 ghy wreect die sonden **W** in allen
 dinghen hebdi v onbeulect gheson
 den te wesen **glā** vanden
 sonden des gheens die sijn v
 wyf hadde ghenomen die ghy
 doe contenteerde **W** daer om
 heb ic v gheseyt met alleen om
 die dat omrecht deden **W** noch om
 den ghenen die dat leet **W** ar
 bewisen die forchtuoudich; die
 voer gode voer v hebben **W** ar
 om sijn wy ghetroest **W** ar m
 sen troest sijn wy meer om u

dich u blint op tytus vroechde
want sijn gheest is van ual
len u saet **gla** Berde van dien
die hem gherecht hadden ende
die hem noch rechten soude. **En**
of ic my yet by hem van u blint
heb. Ic en scame my des met **ga**
als wy in alle dinghen in d' waer
heit ghesent hebben also is oit
onse vbliden. dat tot tytu was
die wylz gheuonden. **En** sijn nmer
ste begheerten sijn oivloedich in
v als hy uwer alre ghehoersam
heit oidencket. hoe dat ghy he
mit vresen en mit anyt ontfuict
ic u blide dat ic in allen dinghe
in v betruwe **gla** In te pouwels
hadde tytu sinen jongher en me
de hulper zere gheprust. Dese broe
ders daer hi toe screeft. **En** doese
tytus also vant waren si berde
vrolic daer om. Nu u maent hi
se voert aelmissen te gheuen tot
ten heilighen behoef die noot
truytich waren. **daerom ca teyt**

Beneders wy maken v
die gracie gods **gla** Dat
waren die v gade aelmissen
Condich die in d' kerke van
macedonien ghegeuen is dat
oivloedich haere vroechden is
in vele besoeken des druckes en
haer edel armoede oivloed
in v hylz haere een voudich wat

ic gheue hem tghetughe dat si
deden nae v moghen. **En** boue
haer v moghen waren si willich
ons biddende mit vele vmanes
gla Dat si dat hoer mosten ghe
uen met als haer eyghen aar
als dat ghemeen was woude
sint gheuen. **Die** gracie en die
mede deylinghe d' aendrem
ghe. die in den vrienden gods
ghedaen wort. **En** met als wi
waenden as ten eersten gaue
si hem seluen den heer. **Da** nae
oivmits den wille gods gaue
si hem seluen ons **gla** In d' ghe
hoersam hz ons ghehoersam te
wesen. **En** dat oivmits den wille
gods. **Die** wille dat die mensche
ghehoersam sijn die in d' stat xpi
sijn. **Allo** dat wy tytu baden
dat hi oet dese gracie in v mede
volbrocht. also hnt begonnen heuet
dat hi oet in deser gracie **gla** Der
aelmyssen oivloedeyt. **Als** ghy
ou uol hnt vn ghelouen van ghe
naden te spreken van werenthede
en van alle lochououdicheden. **En**
voert meer als uwe myne oivloe
dich is in ons. **Dit** en g seg ic met
als ghebiedende as ic prise v mit
ander luden lochououdich. en lo
ue den gueden sinne uwer myne
gla Ist dat ghy doet als die van
macedonien die ic v sette tot ene

eyempel **E**lyn die weet die gra-
 tie ons heñ ihu xpi dat doe hy
 rye was is hy om ons arm gheuo-
 den Om dat ghi in synre armoe-
 de rijke sout worden En daer
 in gheue ic niet **gla** Nade aen
hen xpi dat ghi den armen gheeft
Want dat is v nutte dit niet
 alleen te doen mar oec de bego-
nen wil inde voerleden jaer
volbrenghen dat oec nu mitter
daer op dat also alst ghemoe-
des willes bereet dat also bereet
si mi volbrenghen van dien dat
ghi heebbet **vanden heilighē**
Ist dat die wille na die dat
 hi bereyt is dat hy is ont-
 fanghen Nyet na dien dat hy mi
en heeft niet dattet den anderen
ene ulichtinghe si **gla** Nyet nadie
ander in ledicheden vande uwe
leuen **E**n ghi van ghebrieken
in last list avar dat van ghelyche-
den uwer ouuloedicheden haer
hiden armoede **gla** Die alle dingē
ghelaten ^{hebbe} In deser tnt uuillet
En op dat haer volhz **gla** Die
arme sijn van guede en rye va-
u dienten **U**wer armoeden
sijn een vuillet op dattet een
ghelych; wde als ghescreuen is
Die vele heeft en ouuloeyde niet
En die luttel heeft en hadde niet
myn **gla** Want ghelyc wille heeft

ghelnt loen als men die werken
 niet betome en mach **E**n danc
 ke gode die inden heertyt in dese
 selue sochtuoudich; ghegeue heeft
 voer v want hi onthint onse vna-
 minghe **gla** Doe wi hem vnaen-
den tot u te comen **E**mar doe
hi sochtuoudigher was is hoer
mit synen wille tot v gheuaren
wy senden ver mit hem enen
broeder wies lof ms ewanghelic
is in allen kerken **gla** Dat was
lucas **N**iet alleen is hem dat lof
avar hi is oec gheordmeert van
kerken een gheselle te wesen on-
ker pylgrymale in deser gratien
en tott glorien gods en tot onse
bereyden wille van ons ghediet
wort en voerhoeden dat ons
maent en beryste in deser vollicht
die van ons ghedient wort want
wy voersient dat dat onse guede
werken niet alleen en sijn voer
gode mar oec voer de menschen
gla Ons sijn twee dinghen noot
Die guede conciencie en enen
gueden name Die guede consci-
encie is ons noot en den goede na-
me onsen enen menschen Die sijn
re conscienciaen also betrouwet dat
hi dien name u sumet die is wese
wtgac **W**y hebben mit hem ghesel-
onlen broeder apollo die wi in uel-
dinghe dicwyl sochtuoudich; gheuo-

den hebben **glā** voer uwe salich

En nu v'nde wy hem noch son-
thuoudigher om dat grote bezou-
wen dat hi heeft in v' **glā** want

hi hoerde van v' betinghe **O**f
om tytus diet hem seyde die my

gheselle en myn hulper is in v'
of onse broeders die apostelen
der kerken der glorien xpi. daer

om dat bewesen uwer myns
en onser glorien om v. dat bew-
nst in hem inden aensichte der

kerken **glā** Dat die m' exempel
an v' nemen In dien dat ghise my

ht ontfanghen dat is dat ic v' my
ht v'maen **W**ant vanden aen-

dienen die men die vriende gods
doet is my te u'gheefs v' te scryuen

glā want ic u'ghenoeth of v'maent
heb te voren **D**at ic v' **g**hemoede be-

I weet dat v' ghemoeude be-
rect is te doen daer ic van u

werweghen of u'hoghe van dien
van macedonien. **W**ant achyen

is oec beroert vande jaer voerle-
den. en v' naestlyghemyne heeft

vele u'wertket daer om sende ic
den broeders **glā** **N**iet dat si v' da-

er toe v'manen. **m**ar dat ghi beroet

lyt **O**p dat daer wy of u'hoeghe

van uwer wegghen in desen deel

met alte mael u'ndelt en worde

Dat ghi bereyt lyt als ic gheseyt heb

be **O**p dat wy ons niet en scame

als die van macedonien mit my

te comen en v'onberect vynden

En wy ons dan my en scame allee

War ghi oec mede in deser ghifte

Daer om meende ic dattet noot

was den broeders **glā** **I**n tytus lucas

en apollo **T**e bidden dat si voert

tot v' quamen en maecte die belo-

efde aelmynnen bereet also als sy

mynen werct en niet als gherichz

glā **D**at hem yet berouweide van

dat si ghegeuen hadde **W**ar dat leg

ic die spaertlike saeye die sullen spaer-

liken magen **E**n die in benedynge

saeyen die sal oec in benedynge magen

een yghel **glā** **G**heue also vele **A**ls

lyt begrepen heeft in syn harte. **m**z

w' bedructz. noch van bedwanghe

Want god mynt den vroliken gheu

God is machtich alle gracie in v' te doe

ouuloeyen. dat ghi altoes in allen

dinghen alle noottuftichz hebt **glā**

Die alleen noottuftichz u'ore heeft

die mach wandere inde wercken gods

En ouuloeyt in elken guede wer-

ken als voerleyt is. hi stroeyde. hi gaf

den armen syn rechtuaerdichz blyft

van ewen tot ewen die den saeyer

nendient dat saet die sal oec dat broet

gheuen teren **E**n in menichuoudige

v' saet en sal u'meren den waldoen

uwer gherechtichz **w**eggan **I**n al-

len dinghen mychz sal di ouuloeye

in alre sympellz die ouinnis ons

werct **G**ode danckbarich lof want

die dienst van desen offscryen **glā**

als die aelmynnen te anderen **E**n

en v'uult niet alleen dat die heilige

vande heilige
laurientius

100

ghebrecht. Mar hi oüuloert oet in
den heer oümmus veel werken des
gheloues. oümmus den loue van de
sen dinghen of diensten dancke
hi gode mit vroechden in d' ghehoer
samly in wes beliens in d' ew^g xpi
en in d' eenuoudichy des medelens
onder hē. En alle dies behoouen
En si louen gode in hare bedinghe
die si voer v doen v begherende

glā In d' ewigher salichy te zien

Om die onülmende myne in v
Gode heb danc van sijne onspre
ke hē gauen **Dat v capittel tert**

In paulus selue bid v bid lacht
moedichy en by d' latichy xpi
die inden aensichte **glā** Dit is in d'
teghenwoerdichy. **O**nder v oet
moedighe byn en met teghenwo
dichy wert ic trouwelike in v **glā**

In te berespen die berespelike sijn

Oc bidde dat als ic come dat ic
met teghenwoerdichy en daer mit
t' strengichy berespen daer ic in ü
moedet byn te dorren in hem so
myghen die ons ümoeden recht
of wi naden vleische wanderde
al wanderende. In den vleysche
en staden wi met nade vleische

glā Naden ghemake des vleischs

Want die wapenen onser rid
derscapen en sijn niet vleysche
lic. Mar van gode ümoghende
dat hi destrueren die ghewape
de scilichy en die rade **gl** Der vna
den en der vallscher leermers

En alle hoechly die haer üheffer
teghens die wylly gods. En by
ghen alle üstant in die vangen
le inden dienst xpi. En sijn beres
alle ghehoersamly te werke. In
uwee ghehoersamly in uwee wē
Diet die dinghe die nade an den
aensichte sijn. **I**st dat yemanclic
seluen betrouwet dat hi xpo toe
hoert. Die ghedent dat mede in
hem seluen. Dat also die xpo toe
behoert. Also horen wi oet xpo
toe want al ist dat ic my wat me
de üblide van onser macht die de
heer gaf in sychtinghe en mer
in uwe vderinghe. **I**c en sal v
met same op dat ic met ghemake
en worde als v mitte epistelen te
üvaren. Want die somyghen leg
ghen die epistelen sijn sware en
starc en die teghenwoerdichy des
lichaems is crancke en sijn leere
vfabelic. **glā** **O**nder slichtrichy
willen. **H**i ghedent dat die nade
is want alsult als wi sijn teghe
woerdichy in d' woerde mitten e
pistelen. **A**lsult sellen wy oet te
ghenwoerdichy wesen inder dade.
Wy en dorre ons niet andraghe
of ghehike. Den somyghen die be
seluen prisen. Mar wy sellen in
ren ons seluen in ons en ghehike
ons ons seluen. **W**i en sellen be
uen der maten onser machy
hantieren. Mar na mate der
gulen die ons god ghemete heet

Oer mede hope wi te predicke in die stede
die aē geē hōe vā v hī in die heret hī met
in vreemden regulen te v bliden

die mate mede te comen tot v
Want wy gaen niet als off
wy niet comen en mochte tot
v Want wy sijn tot v gherome
ms ewangelien xpi. Wy en sijn
ons niet vblidende in vreemde
arbeide Mar wy hebben hope
inwer wassender gheloue dat
si groet sal ghemaeft warden
in oūuloedichz na onser regel
vande heilighe Die sijn
glorie inden heer soect die sal
glorie hebben want niet en is
hi ghepriest die hem seluen lo
uet Mar die den heer louet Of
of ghi mynre onwylshz een lut
tel leet Mar draecht my oet It
myne v mē mynen xpi wat
ic heb v ghelouet een manne
een reyne maghet xpo te ghe
bieden glā inden daghe des oer
dels wymr Mar ic vrese also dat
serpent eens mit sijnre scaldsz
ūleyde dat uwe sinnen also be
droeghen moghen worden En
vallen wter eenuoudichz die is
in xpo want of die ghene die co
met glā in sijnz selfs name on
ghelent Enen anden xpo pre
dicit die wy niet ghepredicē en
hebben Of dat ghi enen anden
gheest ontfanghet die ghi mē
ontfanghen en hebt Of een an
der ewangelie dat ghi niet ont
fanghen en hebt soe lede ghi

te recht glā Mar want dat niet en
is so en hēt ghi niet te recht Wat
ic ūmoede dat ic niet myn ghe
daen en hebbe dan die grote apol
telen glā Die kerke die van corin
then was in dwalminghe want so
myghen en wouden gheen apol
telen ontfanghen die mit xpo
moen vleische waren En daer
en was paulu met mede Daer
om want hi van die ūlmaet
En so myghen ontfanghen die be
droeghen leerneis om dat si sco
ne ūtcrdenwoerden hadden Noch
ten dat paulo den seluen sijn ghe
predicē hadde Mar om die sympe
lhz willen van sijnre woerden
so was hi van dien ūworpe En
daer om seide hi Sal bin ic on
ūtcrē inden wden Noch ten en
byn ic niet onūtcrē mē wyl
heden gods In allen dinghe bin
ic v gheopenbaert of heb ic dā
sonde an ghedaen dat ic mijn
seluen ineder glā mijn broot mit
ten handen te wymen Op
dat hi ūheuen moecht worden
En ic v buten uwen colt dat
ew^o ghepredicē heb Andere ker
ken berofde ic en nam tōut
van hem tot uwen dienst En
doe ic bi v was en ic arm was
doe en was ic nyemant laste
lic want dat my ghebrac dat ū
wilden die broeders die vā macedonje

quamen **E**n in alle dinghe heb ic
 my v sonder last ghehouden en
 sal houden **I**s die waerheit in
 my **D**oe en sal dese glorie in my
 niet in ghebroken worden **I**n alle
 den lande van achayen **glā** **D**at
 was sijn glorie dat hi predicte sonder
 alle middel of loen **E**n gheoerlof
 de dinghen niet **W**aer om wāc
 di dat ghesriet om dat ic v niet
 en myne **glā** als die wes sake seg
 ghen **G**od weret **glā** **D**at ic v
 mynne **D**at ic v doe dat sal ic
 hem oec doen op dat ic der ghee
 re oersaken of doe die oersaken
 begheren daer hi hem in uheffen
 Dat hi gheuonden worden als wy
glā **D**ie apostel kende dat datt be
 droghen lerners menynghen **E**n
 haer waer om was stout vanden
 ewangelen te ontfanghe **E**n daer
 om ontfynt hi dat niet **O**p dat die
 and' oūmits hem ghene ontsout
 en makeden **N**ochtan wasser so
 mych die de apostelen begonden
 te volghen **m**ar dat en duerde
 niet langhe want dat dede hi vā
 gheueystheden **D**at hi de apostel
 wouden in dien gheliken **W**at
 alsodanyghe ualsche apostele sijn
 scalcie werkers en maken he vā
 buten ghelic den apostelen xpi **E**n
 het en was gheen wond **w**ant die
 viant self **glā** **D**ie haer hoeft is **E**
 Oniformede hem in een enghel

des lichts **D**aer om en ist niet
 groet al ist dat sijn dienres die
 ghedaente van buten hebben
 als die dienres des gherechtich
 welcke dienres anderwaer leg
 ic **O**p ^{dat} nyemant en waen dat
 ic onwys bin **I**s dat also lo ont
 fantt my voer enen onwisen mē
glā **D**at is onwylsh; dat menat
 hem seluen prise toe legghen in
 gheesteliken dinghen of in natu
 liken dinghen **S** pauwels al pr
 ees hi hem in gheestelike dinghen
Daer en sochte hi hem seluen
 niet **w**ar sijnre broedere sticht
En want hi hem louede nader
 natuere lo hilde hi hem voer on
 wys **w**ar in hem was godlike
 wylsh; uborghen daer hi dat om
 dede **O**p dat ic my een luttel
 kijn ubliden mach **glā** ulesche
Dat ic spreke dat spreke ic
 niet na gode **glā** **D**aer gheuey
 ste des vleischs hi en is **W**ar ic
 spreke in dese fondemant der
 glorien als in onwylshede **glā**
Waer om doestout dan **W**at
 veel sijnre die hem uheffen na
 den vleische **glā** **E**n ghy hylde
 en ic sal my oec uheffen **op** **glā**
alhmē allā leit **E**ghy lat gnerie
 of willichlic die onwylse **glā** **D**ie
 hem naden vleische uheffen **E**
want ghy selue wys welen sou
glā **w**aer ghy wys ghy en hylde

met En dat ghi niet wns enlyt
 dat merctmen hier in **¶** Want
 ghi lyt ist dattu yemant eyghe
 maect **glā** wter valyz xpi te trect
 hen totten ghesette der ewen **¶**
 Ist dat yemant dat v uiterre Ist
 dat yemant dat v neme Ist
 dat yemant dat v neme Ist
 dat yemant hem uheffet **glā** vā
 sinen edelen gheslachte **¶** Ist
 dat v yemant mit aensicht slaet
glā Die slactmen mit aensichte
 diemen inder teghenwoerdichz
 onrecht hiet **¶** Als die bedrieghe
 de joden plaghen die heydene
 honden te hieten **¶** Ic spreke nad
 onedelhz **glā** Die hi v uuten wat
 ly van abrahā gheslachte sijn **¶**
 Recht of wy in desen deel des
 met gheacht machtych en waer
glā Ons oec te uheffen vande
 vanden seluen gheslachte die ghi
 bouen ons trect **¶** Waer in dat
 yemant van v hem uheffet In ou
 wysheden spreect ic. ic mach oec
 doeren **glā** Dat ic oec onwylly y
 mant hem seluen te pūsen **¶** Die
 apostel en dedet om sijn selues
 willen met **¶** Dijn hi ebreuschē
 also byn ic oec. sijn hi straheliten
 also byn ic oec. sijn hi dieres xpi
 also bin ic oec. sijn hi abrahā ghe
 slachte also byn ic oec. Ic spreke
 als een die niet wns Ic bin simee
 een diere xpi dan sy **glā** Daer

in waren hi bedrogghen. **¶** Want die
 ualliche apostelen sekenen xpo te
 dienen **¶** Mar hi dienden al hem sel
 uen **¶** Nu voert bevelēt die apol
 tel waer in en hoe hi xpo meer
 ghedient heeft dan die ander **¶** In
 veel zeer arbeiden ouuloedelike
 dan si. In karheren in slaghe bouē
 maten **glā** Na menschelike imoe
 ghen te liden **¶** In vresen der doot
 stadeht vande joden ontfint ic
 xl slaghen een myn tot vifwarue
 toe. **¶** Drie warue bin ic mit roede
 gheslaghen **glā** Dat was vanden
 heyden **¶** Oec bin ic eens ghesloet
glā Dat ic oudoot bleef legghen.
¶ Drie waer heb ic schypbrekinghe
 gheleden nacht en dach heb ic in
 dat diepste vand zee gheweelt **glā**
 Ic heb oec gheleden in de dienst xpi
¶ Dic wil inden vrese der weghe
 in reuieren in anyste der moerde
 naren In anyste van mynen gheslach
 ten **glā** Dat was vande joden **¶**
 In anyste vande heyden **glā** Om dat
 ic enen god prediche **¶** In anyt in
 stat. van anyste in stat enicheit
glā vanden serpenen en ghebre
 van noettulste **¶** Van anyt inder
 zee. Van anyt vanden uallichen broeds
 pheten in arbeide **glā** Der hande
¶ In sieheden **glā** Der euelen en
 des ghehyts **¶** In veel wakens
 in hongher in dorst in valten
 in koude in naecheden **¶** Sonder

die luden die van bynnen sijn hoer
 my aenstaende die dagheleke lo-
 ghe alre heerde lochhoudich
glā Daer ic met een we of vrien
 bin **Wie** wazter crant **glā** inden
 gheloue of inden doechde **En**
 ic met mede crant en worde **glā** in
 den mededoghen op hem als op he
 my seluen wie waer ghelcandeli-
 zier en ic my in en scame **Is** dat
 tet noot is te gloriëren so sal ic my
 inbliden **In** de dinghe die mynre cr-
 nchz toe behoren **God** en vader
 ons heren **ihu xpe** Die inder ewi-
 chz ghebenedyt is die wetet dat
 ic in en lieghe Die proest vande
 uolke tot damasco des conny vā
 aethe die behoede die stat van
 damasscho op dat hy mi soude
 vanghen **En** in een mande wort
 ic wt ghelaten doer een vernist
 bider mueren en also ontuloech
 ic sinen handen **Dat xi capittel**

Ist dat ic my noch meer
 bouen datt gheseyt is moet
 uheffen dat en wordet met so
 sal ic al utellende come totten
 visyonen en tot heymelk open-
 barmghe des heren **glā** **Hi** sprecet
 van hem seluen als van enē an-
 deren om die inmetelchz te sou-
 wen also dede oec **s̄** methen
s̄ johan en moyses **It** weet
 enen mensche in xpo **glā** **wede**
 formich in xpo **O** uvertien

Jaren hier te voren **Oft** inden
 lichaem was **It** en weets my
 oft buten den lichaem was ic en
 wetet met god wetet dat die
 dan myghe mensche in de derde
 hemel ontrucket was **Ende** ic
 weet dat aldus dan myghen men-
 sche ontrucket was in de par-
 dile weder het inden lichaem
 of buten den lichaem **It** en we-
 ets my god wetet **En** hi hoer
 de uburghen woerden die met
 gheoorst en waren de mensche te
 spreken om al sulche dinghen sal
 ic demy seluen prisen **Ma** om
 my selues willen mys met da
 in myn crancheden want al ist
 dat ic sglorieien sal willen **It** en
 sal in onwetende wesen want
 ic sal die waerchz segghen **It** ont-
 houde my **glā** **Dat** ic also vele
 met en segghe als ic wel te seg-
 weet want het al cranchz is ont-
 seluen te louen **O**p dat my
 nyemant en inmoede te staen op
 dat hi in my liet of niet dat hi
 van my hoer **En** op dat die ge-
 oethz der openbarmghe my in
 en uheffe **Hoe** is my die prekelin-
 ghe des vleischs ghegeuen die en
 ghelatenas dat hi my hallaghen
 sal **glā** **Dat** hi my of doe alle be-
 ghinghe der welte glorie **want**
 wameer men s̄ ydelre glorie tem-
 ptaryen met en consentiert so en

ist ghene sonde mar een veel
 cap der doechden al sijn hi laste
 lic te draghen **Daer** ombad
 ic driewart den **glā** **Dat** is die
 wil **Daer** hi van my ghinge
 en hi antwoerde my. mijn gra
 cie is idy ghenoech. want die
 doecht of die moghentz wort
 volmaect mē cranchz. daerom
 wil ic gaerne ubliden in mijne
 cranchz. op dat die doecht xpi
 in my woent **wiganc** **Daer**
 om ghenoege ic in seluen in
 crancheden. in scande in amoe
 de in iuolghinghe. In angst om
 cristo want als ic cranch byn.
glā van buten **Daer** byn ic mach
 tich **glā** **Hoe** worde ic in mine
 van bynnen **Daer** bin omwys
 geworden daer hebdi my toe
 ghedwoinghen. want ic soude
 van v gheprist hebben gheweest
 It en heb v met mijn gheweest
 dan die ghene die boue mijne
 machten apostelen sijn **glā** **Als**
 pel en jacob en die aud. want
 al ist dat ic met en bin. nocht
 sijn die teykenen mijne apostel
 scap ou v ghelchiet. In alre ghe
 lantenz. In teykenē en inwonde
 ren. en mogentheden der myn
 cilen. want wat ist dat gi my
 ghehaet hebt **glā** van my **Daer**
 die anderkerken **glā** **Vande** an
 deren apostelen **Daer** dat ic sel
 ue v met belast en heb u gheest
 my dat onrecht. **Diet** dit is die

derde waene dat ic bereet
 byn te comen tot v **En** ic en
 sal v niet lastelic wesen. want
 ic en soeke in uwe dinghen.
 mar v. **want** die kinden en
 sijn niet sculdich des ouders
 scat te iugden **mar** die ouders
 der kinden **It** sal v alte gae
 ne gheuen **glā** gheestelike dingē
 en tytlike dinghen **En** boue
 dat sal ic alte gaern voer v
 siel selue ghegeuen worden al
 ist dat ic v meer minne. ende
 myn van v ghemint worde **glā**
Daer die ualliche apostelen **Mar**
 dat laet also sijn ic en heb v in
 bezwaert **glā** **mar** in moechom
 segghen **It** w was scalt en heb
 v mit behendicheden gheuangē
glā **Dat** hi oimto hem seluen vā
 hem in en moech weten. **dat**
 inam hi doer ander luden al
 heymelic **Daer** op antwoerde
 hi **Heb** ic v oimto yemant die
 ic tot v sende bedroeghen. **It** bad
 tytum en sende mit hem enen
 broeder **glā** **lucan** of **barabam**
Heest v tynē yet hedadmet **glā**
Daer hi yet seide. wildi de apostel
 bereet hebben. so moet ghi wat
 gheuen **Hebben** wy ic en hi in
 in enen gheest ghewandert of in
 den setten seluen voetstappen of
 waendi dat wy ons ontsuldige
 teghens v **glā** **Of** wy daer sculdich
 in gheveest hadden **Wij** spre
 ken voer gode in xpo alre liefste

alle dinc heb ic gheseyt en ghedaet
om uwe stichtinghe want ic
ducht als ic comen sal dat ic v
licht met vonden en sal alsulcals
ic wil of begheer En ic van v ge
uonden sal warden alsulc als ghy
met en begheert Ic ducht dat
onder v licht stichtinghe sijn en
benydinghe goetmoedicheden
twynghe achter sprekinghe tu
mynghe ughesinghe en paratinge
Ende my god licht pynnyghen
sal anderwaruen als ic tot v
comen sal en icker vele bewe
nen sal van dien die te voren
sondichden en ghene penytencie
en desen vander onreynicheden
vander ontuusch; en vanden
ontscamelij; die hi vrochten
Siet dit is derde warue dat
ic tot v comen inden monde
van twee of van drie ghetu
ghe sal staen dat woert glā Des
wroeghers **I**c hebt te voere gheseyt
en ic segt nu te voeren als te
teghenwoerdich en nu met te
ghenwoerdich die ghene die te
voren sondichden en alle den an
den dat is dat ic anderwaruen
come Ic en sal nu sparen of wil
dijt onder viden glā Of xps uer
mach **D**ie nu my spreect glā
Te doen daer hi nu mede drey
get doer my en ic met als ic
Wie en icker onder v met want
war hi is staet in v glā Dat wel

openbaer is inde mynaten die
hi onder v dede daer om en
twyngelt oec met hi en mach
wreken daer hi v mede deymet
doer my **W**ant al is hi van
czancheden glā menschelk na
tieren **C**rust hi leeft vander
cracht gods want wy sijn oec
zant in hem war wy leuen
mit hem vander moghenheit
gods in v **W**erct v seluen proeft
v seluen of ghy inden gheloue
sint **O**f en kenti v seluen in; dat
xps jhs in v is **I**c dat ghy met
wederflachtich en sint **I**c hope
dat ghy kent dat wy met wed
proeft en sijn wy bidde gode
dat ghy met quactis en moete
doen glā **D**aer teghens bidde
die ualliche apostelen **A**yet
dat wy ghepruyst sijn en dat
ghy moet doen datter goet is
en dat wy sonder macht sijn
glā **D**an sijn wy sonder recht sonder
macht als wy in; en vonden te
wreken **W**ant wi en vnoeghen
met teghen die waerly; war mit
ter waerly; wy ublide ons als
wy zant sijn en ghy moghende
sint glā **D**an schinen wy zant
als wy onse macht met en han
tieren in die sonden te wreken
En dan in di moghende als
ghy dat oerdel met en ontlic
Dat bid ic v oec volcomelijc **D**a
om seue ic v die in; tegenwoer

dich en bin dese dinghen Op
dat ic teghenwoerdich niet
wredelike en doe na die macht
na dat my die heer gegeven he
uet in stichtinghe en my in u
dermynghe. Broeders voert an
niblyt v en weest volmaect en
troest daer toe **glā** Die cleyne
sonder v sijn **¶** Maect een en
hebt vrede god des vreden en
der mynnen sal mit v sijn **¶** Bru
etet malcander inden heilige
rusten alle heilighen guete
v degraete ons heren ihu xpi
en die mynne gods **¶** En die
sameninghe des heilighen ge
ests si mit vallen **amē** **Dit is dat**

**prologe vā
pauwelus
epistel tot die
vā galathie
Alat he sijn
eenre han
de griekē**

dese hadden eerst dat woert d
ewangelien vanden apostel ont
fanghen **¶** Mar na dat hi van he
srende worden si van ualsche
apostelen uleit en bedroeghen
also dat si d'waerhz der ewan
gelien lieten en keerden he tott
joedscher ewe en tott belyndens
se Dese roept die apostel weder
totten gheloue en scrift hem vā
ephele daer hi doe ter tijt was
¶ En die is sijn manyer in desen

voertynender epistelen **¶** Erst
prist hi sijn seluens ysoendie
de valsche apostelen ghelastert
hadden **¶** Daer na weder proest
hi die joedsche ewe. en leert hoe
mensc met sculdich en sijn tehou
den. na dat xpo alle dinc uoltra
cht d hadde **¶** En ten lesten loest hi
dat ewangelu en dat gheloue xpi
en bewint datter ghenoech is da
m salich te warden **hier beghint s' pou**

**welo epistel tot
die vā galathie
dat .i. capitel
Aul' apostel
met vanden
mensche glā**

¶ vrozen **¶** Noch oūmits den men
schen **¶** Mar oūmits sijn xpm en
gode den vader die he wite dode
uwekede **¶** En alle die broeders
die mit my sijn **glā** **¶** sijn droeuch
van inwer uleydinghe **¶** En die
mach haest sijn dwalinghe belie
nen die vanden lude verlaghet **¶** Wi
dese ontbieden **¶** Den herten
van galathen ghenade si v. en vrede
van gode den vader en ihu xpo
onse heer **¶** Die hem seluen ghege
uen heeft voer onse sonden op dat
hi ons ulossede vand' teghenwoer
digher scalck' werlt **glā** **¶** and' ghe
lychz der werlt die tot boelhedē
trekt **¶** Raden wille gods en on
sen vad' wien dat waerlic eer
is van ewen tot ewen **glā** **¶** Van

deser uollossinghe. **I**c u wonder
 dat ghi dus haestelinc oughegaen
 sint vanden ghenen die v gheuo-
 pen heeft in gracie ihu xpi in
 een and ewangeliē. dat anders
 is en is dan datt' somyche die
 u uimenghen en willen dat ew^m
 xpi weder om kezen **glā** **I**nder
 ewen dat ghi die settinghe der
 ewen hout en willen also u diu-
 teren die puer fonteyne uo uer
 standensse. **A**l waer dat sa-
 lie dat wi of enyche engel vande
 hemel dat ewangeliū anders pre-
 dicte. **D**an wise v ghepredict heb-
 ben dat si v een afsciden van xpo
 Also wnt te voren ghesent hebbe
 en noch anderwaruen seggen.
Doe wie in die ew^m anders pre-
 dict dan die ghi ontfanghe hebt.
Dat is v een of scidunghe van
 xpo want weder radic nu den
 mensche of gode **glā** **D**at ic ued
 begheer ic in desen rade die ere
 der menschen als nuwe onrechte
 apostelen of die ere gods. **O**f be-
 ghere ic den menschen te behage
glā als ic dede doe ic die beuelinghe
 vande princen die kerste in da-
 malto te uolghen. **W**aer dat
 ic den mensche noch behaechde
 so en waer ic xpo lincet met.
Broeders ic make v vanden
 dat ew^m condich dat vā heilighē
 my ghepredict is want het en is
 vanden menschen met noch ic

en heb oer dat vande men-
 schen met ontfanghen noch
 gheleert. **o** uimms d' ondeckē
 ghe ihu xpi want ghi hebt in
 wandringhe hier voert in
 mder soedscap wel ghehoert.
Dat die kerke gods van my
 bouen mēten uolghet wor.
En ic vacht daer teghen en
 ic vorderde in soedscap boue
 alle myne euen oude in my-
 ne ghellachte **glā** **D**ie ewe te
 houden en te beschermen. **E**n
 was meer dan ander lude en
 na uolgher minne vaders
 settinghe **o** doet hem beha-
 ghede die my van minne moe-
 der huut ghesondert heeft. **glā**
Dat is vander synagogen.
Daer ic nader settinghe der
 phariseen leuede. **E**n ghe-
 roepen o uimms sinne gheu-
 den also dat hi sinen soen in
 my openbaerde dat ic sken
 prediken souden onder die
 heydenen. **R**echteuoert en hie
 ic den vleische noch de bloede
 met an. noch en quam te shlm
 totte apostelen min voergā
 ghers **o** ic ghinc in arabien
glā prediken daer gheen apos-
 tel en was. **E**n andwaruen
 byn ic weder ghekeert tot da-
 malto. **D**aer na drie jaer qua-
 ic te shlm om petru te sien
 en bleef xv daghen in hem **o**

gheen der apostelen en heb ic mi
 der ghesien den iacobū den broe
 der ons heren dat ic vscruet liet
 dat is voer gode want ic en lie
 ghe v m; **wigant** Daer na qua
 ic inden lande van sieren ende
 van telichen. En was mit tege
 woerdich; der kerken van yndie
 onbekent. Hi hadden alleen dat
 horen van my die ghene die ons
 voertijts inhoudden die predit
 dat gheloue nu dat hi hier voer
 tijts an vacht. En si maecten go
 de daer in my **glā** Die ghenade
 gods wart uclaeit my mynre be
 kerringhe. **Dat in de capittel tert**
Oder nae na xij. jaer clam
 ic weder mit barnaba op
 te iherlm en nam oec tytū mit my
 En clam op nader openbaringhe
 gods en ucllede dat ewangeliē
 mit hem dat ic onder die heydene
 preditte. **h**ermecht miten ghene
 die wat sienen te wesen **glā** Dat
 is dies gheloefs waren en die va
 stemen waren. Op dat ic m; te u
 gheefs en hepe noch ghelopen en
 hadde **glā** Dat is ghepredit. wat
 dat woert gods vloeyet als een
 rymmer. En waer om wildi be
 smeden wesen. want titū die mit
 my was tott' beknynste m; ghela
 ncht en was. al was hi een heyde
h om die nallche inghebroughte br
 oeder die onder die ghedaente des
 vreden in quamen om te uclpien

onse vrliz die wy in xpo ihu hebbe
 Op dat lions in knechtscap d' ewe
 brochten. Dien en werken wi m;
 als inwonen vands ewe tot een
 re vze op dattie waerh; d' ewe? hi
 nu bleue **glā** Die apostelen woude
 m; gheloughen datmen tytū die
 wter heydenscap gheromen was
 beliyden souden. Op dat si m; en mo
 chten wanen men en mochte wel
 sion' settinghe der ewen ghesalicht **waerde**
 En thymothien die wter ioedscap ge
 romen was liet hi beliyden. Op dat
 hi der ewe der joden die hem god
 ghegeuen had m; alte mael en schēe
 te uclmaden en te lachten als die
 heydenscap. **aldu'** dat hi in die ene
 u boet dat u henghede hi m; anden
 om den broeders scnde te scutten. Op
 datter ewangeliē vrliz openbaert
 worde. **want** die ioedscap en vordet
 met noch die heydenscap en vordet
 met. **war** dat gheloue dat oimitts d'
 mynnen weert. **W**anden ghene
 die wat sienen te wesen. hoe sult
 dat si somtijt gheweest hebbe dat
 en gret my m; an **vandē heilige**
God en ontfaet den perzoen der
 menschen m; want die my wat sie
 nen te wesen die en hebben my m;
 ghegeuen **glā** Dat ic m; en had eer
 ic tott' collatien quam. **war** daer
 en tege doe si saghen dat my dat ewe?
 inder heydenscap gheloeft was ghe
 liken **peter** in d' ioedscap. wat die
petru' wrocht apostel te wesen

ms' besindemisse Die heeftet my
 oec ghevrocht onder die heyde
 En doe si die gracie kenden die
 my ghegeuen is **glā** Dat ic my
 rakel dede en die heydene beke
 erde **Jacob petet en iohē die**
columpe waren gauen my en
en barnaba die recht hant tot
enen teyken der gheselschap Doe
wi ghynghen onder die heyde
nen en si onder die joden en be
gheerden dat wy den armen ghe
dochten welc ic oec beforthde
dat selue te doen **glā Dat was**
der armer heilighen die te iherlm^{ware}
En der aelmyllen behoefden te
ghedencken eer **lys my iūmae**
den **wēgāt Mar doe petrus tot**
antiothien quam wed voer ic
hem mit aensicht om dat hi berel
peht was want eer dat sonnghe
joden van iacob quamen at hi
mit den heyden **mar doe si ghe**
tomen waren ontoech hi hem
en sonde hem daer of en ont
sach die ghene die wē soedscap
ware ghetomen **glā Om haer**
cranchz willen **En die and**
joden consenteerde sijnre ghe
ueysthz also dat oec barnabas
van hem luden ms' gheueysthz
uleit was **mar doe ic sach dat si**
tott waerly der ewangeliē ms
recht en wandden Doe seide ic
perzo voer hem allen oft u die ee

joder biste heidelic leueste ende
 met jodelic. waer om dwynghel
 te den heydene den joden te uol
 ghen **glā** Petrus en was my be
 respelit na sijnre menynghe **en**
 si waren bereghelijc daer hū o
 dede want soude hise trecken
Doe most hi petro wat haer crā
heit uolghen Daer om al walt
dat paulus petrus weder voer
het was om die and ghedae die
daer hi stonden want hi dedet
voer hem allen **En wi sijn jode**
van natueren en niet vanden
heyden sondaers Nochtan were
wi dat die mensche ms recht
uaerdichē wart vanden wer
ken der ewen dan oimms den
gheloue ihū xpo En wi ghelo
uen in xpo ihū dat wi gheloue
gheloue xpi gherechtuaerdich
sullen worden en niet vande
werken der ewe Daer om en
sal elc mensche **glā heyde **En** van**
den werken der ewen niet recht
uaerdicht worden Ist dat wi
in xpo gherechtuaerdicht bege
ren te wesen so sijn wi oec ^{selue} son
daers gheuonden Is xpo dan
een diene der sonden dat si uer
re want is dat sake dat ic ms
warue weder maet dat ic eens
ghebroken hebbe Doe set ic my
tot enen outreder want oimms
der ewe bin ic der ewen gheset

Op dat ic gode moet leuen ic
 bin inden cruce mit xps ghe
 naghelt. dat cruce xpi heuet in
my ghedoot die brant der sonde
dat ic met daer toe ghetoghen
en worde. En nu en leue ic
 niet xps leuet in my gla in
my en is mijn rechtuaerdichs
met waer gods inden doethden
der gueder werken ald' en leue
ic niet daer ic te voren een son
der was waer die nu xpi heeft
my inmaect. Dat ic nu leue in de
 vleysche sonder brant der sonden
dat leue ic inden gheloue des
zonne gods die my ghemint heeft
En hem seluen voer my ghege
uen ic en werpe die gracie gods
in en wech. want is die recht
 uaerdichs want is die gherech
tichs oimms die ewe loe is xps
te uigheefs ghestouen dat dede
O Aghefinmede Cynittel tert
galathe wie heuet v bedro
ghen der waerhs te ghelouen vo
er wies oghen ihs xps ontexst
is en in v ghetruust gla Crist
was ontexst. want si sijn erue
 in en worden. In was in hem
 ghetruust. want si met in hem
en gheloeften dat sijn iudient ge
noech was in behouden te warde
waer keerden hem da' weder wt
tott ewe. Dit wil ic alleen van v
 weten weder ghn vande werke

der ewen den gheest ontfange
 hebt. of weten horen des ghelo
 efs. Didi aldu' dul dat ghi inden
gheest begommen hebt nu inde
vleysche vol eynde wilt. hoe ve
 le hebdi gheleden sond sake wat
nochtan sonder sake die v den
gheest ghegeuen heeft en doerh
den in v werket is dat van wr
ken der ewen dan weten horen
des gheloefts also abraham gode
gheloeftde en hem dat tott totter
gherechtuaerdichs gherekent is
gla Also is oec dat geuen des geests
 ouermits gheloue. Daer om
 kent dat die wten gla wies wese
oimms den gheloue is. Dat
 sijn abrahams kind' En dat god dat
 volt rechtuaerdichs wten ghelo
 ue dat heuet bewilende scrifsta
 abraham te voren gheboetscraep
 Alle volt sal in di ghebenedyt
 warden Daer om die vande ge
 loue sijn die sullen mitte ghelou
 ghen abraham ghebenedyt wode
xp so wie dat vanden werken
 der ewe sijn die sijn ond' dat u
 maledide want het is ghescreue
elt man is in maledyt die niet
en blijft in allen dinghe die in
dat boet ghescreuen staen. also
 dat hile doe gla In d' ewe was ve
le gheboden dat onmogelc was
te houden. Om dat wy ons inmo
 ghens te meer souden wtgauen

26

daer om quam xps en volbrocht
 in hem selue dat ons ghebrack op
 dat wy ons die maledyrie d' ewe
 niet en bleue als die ewe in hout
 mar in hem en mit hem gherecht
 uerdicht worden En gheen be-
 trouwen d' salichz ind' wtwend
 gher ewe sond' die u'dienten xpi
 en setten **¶** Want ind' ewen en wt
 nyemant gherechtuandicht voer
 gode het en sig openbaer want
 die gherechtiche leeft wt den ghe-
 loue mar die ewe en is wy wie
 gheloue mar die de duighen doet
 die sal leuen da' in **¶** Cullid heeft
 ons u'lost vands maledyren der
 ewen En is voer ons u'maledyt
 gheworden **glā** **¶** Inde name en in
 den woerden **ay** **ay** **ay** daet **¶**
 Want het is ghescreuen **¶** En yge-
 lyt is v'maledyt die inde hout hā
 ghet **glā** **¶** Daer om was xps ghe-
 waent u'maledyt te welen **¶** Wat
 in inden caute hant **¶** Op dat inden
 heydene abrahams benedyrie ghe-
 saede in xpo ihu **¶** Op dat wy die
 beloften des gheests ontfanghe
 o'umits den gheloue broeders ic
 leg v nad' gherwoen d' menschen
 dat nyemant en u'smaet of enoz
 duyert anders dant gheordineert
 is des mensche testement dat valt
 ghemaect is **glā** **¶** Antten ghetuge
 en mit' doot des gheests diet ma-
 kede **Op't' v'ns' sonendach na pynsten**

¶ Abraham sijn beloften toe gheleu-
 en sijnen sate En hi en leit niet de
 laden als in velen **ay** als in enen
 en sijnen sate dat is cullid **¶** mar
 dat testament leg ic dat van go-
 de valt ghemaect is Die ewe die
 na vierhondert en dertich jaren
 ghemaect is die en u'mtet of en
 u'ydele die belofte in **glā** **¶** **ay** **ay**
 ontfinc die ewe **ay** en **ay** jaren
 na dat abraham die belofte ghe-
 loeft was **ay** en quam die sa-
 lichz in **ay** **ay** ewen **ay** **ay** vander
¶ Want is die erfensse wt ewe
 so en is hi thant in vande belof-
 ten god heeft abraham ghegeue
 o'umits der weder beloften **glā**
 Dats o'umits xps die dicke belofte
 was **¶** Wat sal daer om die ewe
 Die ewe is gheset o'umits die ou-
 tredinghe tot dat dat saet qua' daer
 god belouede **glā** **¶** Die ewe is in die
 myddel gheset twische abrahams
 beloften en die volleytinghe op
 dat die ewe dat voldie in velen
 hilde En also des te bequamer wa-
 re die belofte te ontfanghen **¶** En
 die ewe is gheordineert o'umits de
 enghelen **glā** **¶** Dat was moeyse
 en sijn diens **¶** In des myddellact
 hant **ay** die en hoert in ewe toe **glā**
ay **ay** twee en god is een **¶** So die
 ewe dan teghens die beloften gods
 dat si ure want waer daer een ewe
 ghegeuen die leuende mocht make

waerlic die gherechtich soude
 wt ewe wesen **mar** nu heuet
 die scriftuer ons die sonden
 alle dinghen te gaderen sloten
 Op dat die beloften wie ghelo
 ue ihu xpi den gheloueghen
 ghegeuen worden **glā** Daer om
 ordeneert god also dat wi ken
 nen sonden die cranchz s' ewe
 En ons dan haeste tott gracie
 ihu xpi **wegat** **mar** eert ghelo
 ue quam waren wi ond' die ewe
 behoet en ghesloten in die ghe
 loue dat noch openbaer soude
 worden. Aldus was die ewe
 onse beleyd in xpo Op dat wi
 wren gheloue gherecht u'dicht
 warden En daer tgheloue qua
 thans en sijn wi ond' die leider
 in **glā** die ewe leyt ons tot xpi
 en als wi daer sijn so en behoef
 wi den leyd in **C** Ghi sijn alle
 kinde gods o'mits den loue
 in xpo ihu want soe wie wi
 in xpo ghedoept sijn ghi hebt
 xpi aen ghedaen **glā** In sijnē
 loue En is in ons ondersteyden
C Noch soede grietich noch ey
 ghen noch vri noch wif noch
 man Want ghi alle een sijn in
 xpo ihu toen hoerdi xpi toe
 so sidi abrahams saet erfgenae
 s' beloften **Des sonendages hinnen**
S' octaue van kerstaont Dat
C segghe **verde Capittel**
 hoe veel tijts die erfge

name een deyn lijf soe en steelt
 hi in voer enen knecht Al is
 hi een heer van hem luden alle
 hi is onder voeghede en ond' bescer
 memisse thent hi vanden vader
 bescryden is als wi oet doe wi
 kinde waren dienden wi oet ond'
 die wtwendighe lettunghe der
 werlt En na dat vollichz s' tnt
 quam sende die vad' sijnē soe ghe
 worden quam een wif perzoen
 ond' die ghedaente s' ee Op dat
 hi die ghene die ond' die ewe ware
 u'lossede Dat wi die kinde s' u'kie
 limghe ontfynghen En want ghi
 kinde sijn so gheeft god sijnē gheest
 sijnē soes ghesent in uwer herte
 roepende vad' and' Ald' en is nye
 mant van v knecht **mar** kinde
 En is hi kinde soe is hi oet erfge
 naem o'mits gode **glā** Die knecht
 dient wt vresen der ewen. Die
 kinde wtwynne des vaders **wegat**
mar doe en kinde ghi gode in
 en diendet den ghenen die van
 natueren met gode **met** uen sijn
mar wi ghi die gode gekent hebt
 Ja van gode ghekent sijn. hoe wi
 wed' ghekeert totten cranchz ar
 men elementen die ghi and' war
 uen diene wilt Ghi nemet wa
 die daghe en die maenden en die
 tiden en die jaren **glā** Dat was in
 wighelimghe **C** Ic vrese in v dat ic
 lichte te u'gheefs in v ghearbeyt
 heb **glā** Ist dat ghi die ewe ald'?

wed' an nemet **W**eest also ic
 want ic was als ghi broeders
 ic bid v want ghi en hebt
 my n'z ghequetst en ghi weet
 dat ic oimms cranch; des vle
 isches v ghepredic hebbe **glā** **D**at
 was die natuer was ghedruet
En alle die tyt en ismadi u
 wen druc in myne vleysche
 m'z noch ghi en wed' seyt **glā**
tyt my ghedruet te welen **W**as
 ghi ontferct my als een engel
 gods **E**n als ih'm xpm. **W**aer s
 is daer s nu uwe salich; **I**c ghe
 ue uwe ghetughe hadt moge
 ghelchden ghi hadt v oghē wtge
 broken en my ghegheue. bin ic
 daer om uwe viant gheworde
 om dat ic v dat wa segghe **E**n
 en mynnen v niet wel **W**as si wil
 len w wt slut **glā** wten ghelo
 ue tott ewen **D**at ghi hem
 uolghet. **W**as mynt de goede alto
 mit goede **E**n m'z alleen als ic
 bi v bin teghen woerdicht myn
 kynd'lyk die ic and' warue bare
glā mit rouwen en mit druc tot
 dat xps in v gheformet worde
Ic begheer wel nu bi v te we
 sen en myn steme te uwandele
 want ic warde in v gheslande
 lizeert **glā** **I**c scame my uwer bi
 den sommighen van uwen af
 keer **D**eght my die ons die ewe
 wilt welen. hebdi die ewe m'z ge
 lesen **optē** **m'z** sonen dach na xpm's

Het is ghescreue dat abrahā
 twee kynd' hadde **E**en vande
 deernen en een vande vrieren
 die vande deernen is nade ul
 eische gheboren **W**as die vande
 vrier is oimms **S** wed' belof
 ten **D**ese sijn doer een and' u
 standemisse ghesproken **W**ant
 dit sijn twee testementē **D**ar
 ene is vande berghe synaey in
 knechtscap baxende en dat is
 agar **W**ant synaey is een berch
 in arabien die toe gheuoerhe
 en die nu is in ihrlm en die
 mit hazen laynde. **W**as dat ihrlm
 dat opwaerts is die is vande die
 welke onse moed' is **glā** **W**at
 si mit woerden en mit erem
 pelen gheleert sijn **E**n m'z en
 dienen wt knechtscap in wt
 mynnen **W**ant het is ghescre
 uen v'wroechdi ondrachtige
 die niet en baerste scuer wt en
 roepe die niet scadelic en wou
 ste want die kynd' s woelst
 nen is vele meer dan die ghe
 ne die manne heeft. **W**as wy baer
 deren nad' ghelijch; van staet
 sijn kynden der belofte in hoe
 dat doze die ghene die naden
 vleysche gheboren was den ghe
 nen uvolchden die naden geelle
 gheboren was also ist oer nu
Was wat seit die scriftuer werpt
 wt die doerne en hoer kynt **W**at
 dat kynt s deernen en sel gheen

erfghenamen wesen mit dat
kint d' vrier broeders als en
sijn wij m' d' deernen kint d' ay
d' vrier in welken vrliz ons
ypō ghevriet heeft. **v. Capitel**

Slaet en wilt m' ander
warue mitten such der
l'nechtscap ghelouden wesen hi
et ic paulus seg v ist dat ghy be
sieden wort ypo en sal v m' uō
deren. **And** warue ghetuge ic
dat elke mensche die hem besny
det dat hi sculdich is te doen.
alle dat die ewe m' hout. **Ghy**
syt wtghedeylt van ypo ghy syt
wter graciën gheuallen. **Die m'**
ewen gherechtuerdicht waent
te warden. **want** vande ghelo
ue inden gheest v'berden wi die
hope der gherechtichz. **want**
noch besnydemisse noch henden
scap en doech m' ypo ihu yet. **ay**
dat gheloue dat oūmto d' m'ne
werit. **Ghy** liept wel. **glā** oūmto
werken d' gheloue. **Wie** heeft
v met ghehndt die waerlyz m'
te ghehoersam te wesen die ra
dinghe en is met wt de ghene
die v totte leuen roepen. **glā** ayar
wten want en sine dienres. **E**
ne luttel heffels uderst een heel
stut. **glā** Een cleyn quact ghele
ap v'broeyt dit een heel rugader
inghe. **Opten heilighē crūis dach**
Ic betrouwe m' v m' den heer
dat ghy anders m' smaken en selt

glā dan ic v gheleert heb. **E**n die
v v'broeyt sal dat oerdel draghen
wie dat hi is. broeders of ic noch
die besnydemisse prediche wā om li
de ic dan noch v'volghinghe. **Daerom**
ist die scande des wtghedeylt. **glā** wat
die apostel seide datmen inden setten
ghe d' ewen m' en mocht gherechtua
dich worden. **ay** m' d' cause dat was die
joden een scande. **C**ingauc god dat hi
afghelouden worden die v'v'broeyt
want ghy syt in v'v'broeyden gheroepe.
broeders alleen dat ghy die v'v'broeyt
m' en gheeft in die oersake des v'v'broeyt
ches. **ay** dient malcans oūmto der
mynnen want alle die ewe wart m'
enen woerde v'v'broeyt. **ay** m' d' m'ne
maesten als di seluen. **E**n ist dat ghy
ond'linghe bitet en etet siet dat ghy
van malcans met u' en wart. **Optē**
xiii sonendach na pyryst. **M**ar ic
seg v wandert inden gheest en en
wilt die begheerten des v'v'broeyt
m' v'v'broeyt want dat v'v'broeyt
begheert teghen den gheest. **glā** **O**er
teghen den gueden daer die gheest
gods m' is. **E**n die gheest teghen
dat v'v'broeyt want dese sijn ond'lin
ghe contracte op dat ghy m' en doet
alle dat ghy wilt. **E**n ist dat ghy vā
den gheest gheleit wort. **D**o en sidi
ond' die ewe m' **glā** **D**ie wt mynen
en m' wt v'v'broeyt dat quade laet. die
en is m' ond' die ewe want hi is om
die oūtredezo ghelet die sculdich m' d'
wille sijn. **ay** vā v'v'broeyt laten hi die m' d' d' d'

Die werken des vleysche synopen
baer welt sijn siontuulch; ou spel
omeymich; onscamell; lururie
gherich; die d'afgodē dienst is. n̄
ghiffemisseant; veyn. vrentscap.
stadinighe; toorn; twymghe; on
gheloue. wydich; ananslacht; drōt
kenscap; oitallinghe werstapm
ghe en die dese gheht sijn. die er
v predike als ic v voerseit hebbe.
dattie allulcke dinghen doen en
sullen dat rike gods. n̄ belitte
n̄ die vruchte des gheests. **Dats**
myne vroechde vrede lantmoe
dich lndsam; gueth; guediere
heit sachtmoedich; gheloue; hope
sacht; onthoudinghe; veynheit
veghens aldusdanyghe vruchten
en is die ewe n̄ die xpo toebe
hozen; hebben hoer vleisch ghecu
ret mitten sondē en mit begheer
lich; gla. Daer teghens te striden
want een kerste mensche sal al
toes anden cruce hanghe ghe na
ghelt mitte ghebode d' gerechtich;

Optē. xv. sonendach na pinxten

Of wy inde dat. vi. capittel
gheest leuen laet ons oer
inden gheest wanden laet ons
der ydelre glonen n̄ gherech wō
den ondelinghe grymende onder
linghe beydende. broeders is dat
die mensche broeders begrepen
wort menyghe ghebreken ghy die
gheestelic sijn leert allulcken mē
sche inden gheeste d' sachtich; gla.

Ghetempteerde mensche en sijn
n̄ te vrosen in werpen noch
wredelic te berespen n̄ redelic
te lezen en sachte. **Remē d' mynē**
selues ghewaer dattu oer magē
temteert en wordes gla. Wat god
u henghet somwyl dat die me
sche in dat selue valt da in den
anden in den en woude. Daer
ghet den ene des anden last en
also suldi die ewe xpi u uullen
want is dat yemant hem selue
u moet wat te wesen want hi
n̄ en is gla. also van sijn selue
weghen. Die u lert hem seluen
n̄ een yghelic proue sijn selue
werken. En also sal hi in hem
seluen glorie hebben en n̄ moē
anderen gla. Dat is god die in hē
is die sal sijn glorie wesen. It dat
hi sijn selues wert meer proeft
dan eens anders ghebreke. Wat
een yghelic sal sijn selues borden
draghen gla. Tot hier toe heeft die
apostel gheleert hoe hē die ouste
hebben sullen mit de ghenen die
ons hem sijn. Nu leert hi hoe
hē die nederste mit malcander
sullen hebben. Die mitten wō
den gheleert wort die sal hem i
allen guede dinghen ghemeeu
sam maken die die ghene die
hem leert gla. Dats die sinne als
die ons laten alleen mit woer
den sond' bewisen des leuens wō
gheleert. Dan sullen si mitten

leeracten verryghen mi mit qua
de dat hi doen mi mit guede dat
li lezen. **Want** die ewe xpi die wi
van he ontfanghe dat sal in ons
licht wesen en mi haer leue. **En**
of yemant woude segghe ic wil
doen en leuen als hi doen. **Daer**
om speect hi voert en wilt mi **glā**
Want dat d'walmge te segghen
God en sal mi ghepente wor
den want dattie mensche ghe
saget heeft dat sal hi maeyen die
in syn vleysche ghesaert heeft. die
sal oec vanden vleysche maeyen
die doot. **en** die inden gheest saeyt
die sal dat ewighe leuen inde geest
maeyen. en laet ons mi ophoude
wel te doen. want mi ophoude
sullen wy in sijne tyt maeyen
glā Also die guede wil gheen eynde
en set noch en weet inden werke
also en sal hi sond' eynde maeyen
inde vruchte. **Daer** om die wille
wy die tyt hebben laet ons tot alle
menschen tot goede werken **glā** op
dat die minne die gheen eynde en
weet volmaect hi alle mensche niet
te doen. **Mar** alre meest den hu
usghenoten des gheloefts **wegant**
Befiet mit hoe sulcken letteren ic
u ghescreuen heb mit minne hat
glā sijn epistelen worden somtijt
gheualschet en u'screue ons' weghe
Daer om sreef hi mit sijn selfo
hant dese epistel van hier voert
wt op dat hi te bet kenden en gelo

eden. **Wie** in vleyschelijke settin
ghe den onghelomyghen joden be
haghen willen. die dwinghen vdat
gh belneden wort. **Daer** om alleen
op dat hi die inolghinghe des cruets
xpi mi en liden. **En** die ghene die
belneden worden en behoeven die
ewe mi hi willen dat ghi belnede
wort op behooven dat hi in uwe
vleysche inmetelic uheuen worden
glā want hi des cruten p'scurie ot
gaen en veel menschen crechten tot
ter settinghe d' soed'cheremen. **Ca**
dat hi ure te u'bliden dan inden cru
te ons heren ihu xpo o'umms weldie
my die werlt gherauct is en ic die we
relt. **glā** Des hoer die werlt wi'stz
scamet daer vant die apostel een
u'burghen scat mien dat haer ged'p
dochte dat was hem wi'stz en glorie
Daer om en scame di des crutes mi
en ghedent d'yns aensichts daert
in gheprint is. **En** ontsich die vree
de tonghe tonghe mi. **Want** op
dat wy ons des met en scamen. **hoe**
heeft ons xps te voren openbaer
ghedraghen. **O'umms** welcken xpm
ons die werlt gherauct is. **Also** dat
hi ons mi en hout. **En** wy sijn der
werlt gherauct dat wise mi en
houden. **Want** in die werlt en is
mi dat wy begheren noch in ons
en is met dat hi begheren. **Want**
in xpo en is noch belnydenille noch
heyden'scap yers waert. **en** ee nye
creatuer. **glā** In xpo en is waer gheboze

Ende so wie dese regule volget vrede en ontfermhertich; op hem en op die joden die gods sijn. ende voert en si my nyemant lastelic **gla** Ontfaet dit also dat ic v vā desen m; meer en scrue Want die is die meest lastelic die anders ontfaet dant die meest leert Daer om en wese my nyemant lastelic **Wat** ic draghe die luteykenen **Jhu** in my lichaem **gla** Die luteykenē s ridde ven xpi sijn dinc en hde iuolghu sorghe last arbeit om die name **Jhu** te iuieren **O** broeds die gracie ons heren **Jhu** xpo si mit vallen anē **En** ilicht en vreden op dat ghalte waerhz te recht iustaet **Dit is dat** prologe van sinte pouwel epistel die hi screef tot die van ephesien

Die nauolgen de epistel screef die apostel tot die van ephesien dat was tot dien die tot

efesiu d' stat wonende Dese wazē van hem ghestichticht en uast gemaect inden gheloue en in guede werken daer si uast in bliue staede **En** scrift hem van romē wten kerker daer hi in gheuanghen lath eentwoestelic epistel want hse m; meer zien en soude en sendese hem bi een jonger die heete tytu Dese h en berespede hi m; want hi kende se guet **W** hi vreesde dat si noch ualle

mochten **En** want nyemant alse volmaect en is hi en mach noch wassen **Daer** iuaent hse entwoestle voer te gaen **En** om gheen dructes willen vanden gheloue te scyden **W** hoer ordmantie die s; ontfanghen hadden te honde **En** op dat si hem in die goede sijn m; iumetelic en iuieren **Hoe** be wnst hi hem wt wat staet en tot welker edelhz si gheroeppen wazē **En** hoe datter alleen vands gracie gods quam dat si en die apostele en alle dat menschelike gheslachte ontfanghen hadden **Din** menyn ghe van deser epistelen is dat hse in gode wilde stercken en tot meerre goede wilde stercken en iuieren oetmoedich te wesen en mit danckanghen loue gode te loue en tedancken **Eerst** graet hse al hi pleghet **Daer** na dant hi gode en onthint hem die gauen **Die** gauen mensche doer de apostelen gegauen heeft bewnst hi hem waer wt en waer toe si gheroeppen sijn **Daer** na scrift hi vands edelhz xpi en iuaentse tot ghelatenhz en nootse tot eenhz des gheloues en der kerken **Daer** na iutel; hi die gauen der gracie **Ten** lesten iuaent hse te staden yghens die pincten s duistermillen en bewnst welke die wapene sijn s kersten luter ridderscap **hier** beghint die epistel tot die vā ephesie dat .j. capitel

Daulus die apostel
 ihu xpi oimms
 den wille gode
 ontbiet alle den
 heilighen en ghe
 louen in xpo ihu die tot ephesiu
 sin v si gracie en vrede van gode
 onsen vader en heer ihu xpi **gla**
Ephesien is een heeft stat in alye
en heeft senen steden ond hem **Da**
ioho toe screef apotaliphi. doe hi
in patmoes en in elende was **C**
 Ghebenedyt si god den vader ons
 heren. die ons in hemeliche dingen
 in xpo ghebenedyt heeft In alre
 gheestelichz s benedixien **Allo hi**
 ons wturozen heeft in hem eer die
 die werlt ghemaect was dat wi
 reyn souden wesen in sijne rege
 woerdichz en onbeulect in
 nen die ons te voren voersie heeft
 And wtuclinghe s kims oimms
 ihu xpm in hem naden opset sijns
 willen **Inden lope der glorien sijne**
 gracie daer hi ons ontfantlic in
 ghemaect heeft in sinen gheny
 den zoen In welcken wi uilostin
 ghe hebben oimms sinen bloede
 En uilatenisse der sonde **Ad rithz**
 sijne glorien die in ons ouloeyet
 heeft in alre wyslz en voersiemichz
 op dat hi ons kondich makede die
 uborghentlz sijns willen na sinen
 goeden behaghen dat hi inde zoē
 te voren op gheset had **gla** **Dats te**
rade ghe worde was **C** In die scif

fmghe s' vollichz s' tnt in xpo te
 iunwen alle dinghen in he die in
 den hemel en in aerden is. In wel
 ken wi gheroepe sin vand' gracie
 gods En te voren bereyt na sine op
 sette die alle dinc werlt na die inde
 sins willen **Op dat wi sin inde lo**
 ue sijne glorien **gla** **Dat and lude**
 louen die glorie gods oimms ons
C Die eerst in xpo ghehoeyt heb
 ben In welcken doe ghi oer hoerde
 dat woert s' waerlz die ewangeliē
 uw' salichz In welcken ghi oer ghelo
 uende gheteykent sint oimms den
 heilighen gheest s' belofien **Die ee**
 pant onser erfemisse is i' uilossinge
 s' uicryghinghe inden loue sijne
 glorien En daer om ic die v ghelo
 ue hore datt' inde heer ihu is en
 v mynne **gla** **Die wercken s' mynne**
C In allen heilighen danc ic gods
 voer v En en houde in op uwer
 te ghedencken in mynne ghebede
Op dat god onse heer ihu xpi die
 vad' s' glorien v moet gheue den
 gheest s' wislz en der ontdeckinge
 in sijne heimisse uclaeude ogghen u
 wes herten **Op dat ghi wete moecht**
 welke die hope uwer roeps is welt
 die rindoe s' glorien sins erues sin
 inden heilighen En welt die oulry
 nende sijne moghentlz en groethz
 die hi in xpo ghewracht heeft **Die**
 inueckede wten dode en setteden
 tot sijne recht' hant' inde hemel
 bouen alle waerdichz deser oerdene

der engelen bouen alle potestate
 principaten virtuten en domina
 tyonen **glā** ald' hieten si. **E**n bo
 uen alle namen die ghenoeemt wt
 m; alleen in deser werlt **o**et m;
 toetomend' en alle dinc heeft hion
 der gheworpen ons smen voete
En heeft hem ghegheuen bouen
 alle dat hoeft der kerken te wesen
 welcke kercke sijn lichaem is en
 sijn volck; die oimms alle dinge
 in allen dinghen inuult wart

Ende doe **dat. ij. Capittel** **te**
 ghi in uwen ghebreken
 ghestoruen waert en in uwe
 sonden daer ghi voertyt in ghe
 wandert hebt nad' ghedienten
 deser werlt nad' princen der lucht
 des gheests die nu werket in
 kinder der onghelouich; In wel
 ken sonden wy al voertyt ghe
 wandert hebben in begheerlicheit
 des vleisches doede die wille des
 vleisches en dat ghedachte. **E**nde
 wy waren oet van natueren
 kinder des toerns als die and'
glā Die sonde was oimms adā
 valle ghewoenlic gheworde in
 ons als die natuer en also ware
 wy yoden kinder der udoeme
 nisse als die heydenen. **I**n god
 die m; ontfermhertich; rnt is
Onder groter mynen daer hion
 ons in mynde. **D**oe wy den sonde
 ghestuuen waren. **D**ie heeft ons
 totter ghelich; xpi leuende ghe

maert. **I**n wies ghenade ghi be
 houden sijn en lieuet v mede in
 werlt **glā** **I**nder hopen. **E**ne
 de doen litten in hemelsche om
 ghen in xpo ihu **glā** **O**imms te
 kerh; der toetomender dinge
Op dat in openbaerde den
 toetomender werlden die oit
 uloependerich; sijnre gracen
 in guetheden oimms ons xpo
 ihu want van gracen sidi be
 houden oimms den gheloue en
 dat m; van v want het is een
 ue gods in wien werken. **O**p dat
 hem niemant en uheffe want
 wy sijn sine makinghe ghesche
 pen in xpo ihu. **I**uden goeden wt
 ken die god bereet heeft op dat
 wy daer in wanderen. **D**aer
 om ghedenct dat ghi voertyt
 els heyden waert. **I**uden vleise
 die ghelieten was onreynich;
 van dien datt' ghelieten is belin
 dinghe in den vleysch mit hie
 ghedaen. **W**ant in dier tyt was
 sonder xpo inwreent vander
 wādinghe dier van isrl'. **E**nde
 gaste des testaments d' belo fte
 xpi en haddet gheen hope en
 waert sonde kēnisse gods in de
 ser werlt in deser **glā** **D**ie apostel
 bewijst dat die heyden onwader
 waren dan die yoden. **I**n dien dā
 si die beloften vanden ewighe
 erue in; ontfinghen en sonder
 kennisse sonde en gaste waren

des ewighen testaments gods in
 dier tijt Op dat si des die danckba
gher worden en hem seluen te me
meten **Ca** nu si in xpo die wo
 rde ure waert. sij nu na by inde
bloede xpi want hi is onse vrede
die beide een ghemaect heeft **glā**
heyden en joden berde in een ghe
loue en in eendrachtich der seden
want hi is die hornsteen da si hei
de in sluten **En** hi heeft een ghe
 maect mit middel der muere **glā**
die joden stonden an die een side
der mueren mit hoer bescrene ewe
die heyden stonden an die and side
mit haren afgoden **En** twilche
 hem was hadt en mit toezin ende
 stadinghe **Die** vientschap heeft
 hi neder gheleyt in sinen vleysche
 die ewe der gheboden heeft hi wt
 gheydelt mitten ghebode d' ewan
 gelien **En** op dat ghi die ewe te sa
 men voechde in hem selue in ene
 nyen mensche vrede makende
Op dat ghise oümits de cruce be
de üzoendenn enen lichaem dode
de die viantschap in hem selue **glā**
dat was die sonde die hi oümits
den cruce den licht d' ewangeliē
twilchen gode en den mensche ghe
ruunt heeft **En** quam en boetschap
 te v vrede die ure waert **glā** dat was
 den heidenen **En** vrede den ge
 nen die na bi waert **glā** dat was
 den joden **Want** oümits hem
 hebben wy biede in enen gheest

die toegant totte vnder **vande heilige**
Daer o nu en **bartolomeu en barnabas**
 si in mi gant en vrede lude ay ghi
 sint burgliers der heilighe en ghelmi
 de gods bouen op ghetymert opt fon
 dament d' apostele en d' ppheten
Daer die ouste hoermt steen xpo
 sijn of is in welchen alte grā gheset
 te tymerynghe wasser in enen heilige
 wasser in enen heilighe tempel in
 den heer in welchen xpo ghi oet ghe
 tymert sint inden woensat gods
 inden heiligen gheest **dat in Capitel**
O dese dinghen te volbringe
 bin ic paulus te romen ghe
 uanghen om xpo sijn voer v heyde
glā dien ic ghesent bin te predike **En**
 dat ghi üstaen hebt die scalfynghe
 d' gratien gods die my ghegeuen is
 in v want nad' openbaanghe is my
die üborghentz cont gheworde als
ic v te voren screef in enen corte wo
de **glā** dat was hi is onse vrede die
beide een ghemect heeft **En** also dat
 ghi moghet mijn weten üstaen in
 üburgentz xpi **glā** dat is dat die
 heyden souden behoude warden so
 der settinghe vande ewe **dat** inden
 anden gheslachte met bekent en w
 as **En** den kinderen d' mensche als
 my gheopenbaert is in sinen heilige
 apostelen en die ppheten dat die
 heyden mede erfghenaem souden
 wesen inden gheest en mede inden
 lichaem **glā** mitten joden nu inder
 liche **En** mede deelachtich sinne

ſijnre beloſten in xpo ihu En ou
mits d' ewangelien. wes diene ic
gheworden bin **glā** Die ewangelie
en vordeit si en worde ghedient
Adeder gauen des gracen gods die
my ghegeuen is naden werken ſijn
re moghentz in den mynſten vā
allen heilighen is deſe gracie ghe
geuen die onbewyndelike ruyheit
ypi ons die heyden te preken En
hem allen te ūlichten **glā** Oūmits
lezinghe en myraculen die ſi ghe
loefden bekennen moghen **E**welc
ke die ſcaffinghe ſi d' ūburghent
heit die in gode die alle dinc ghe
ſcapen heeft. ūholen was vande
beghinne d' werlde **O**p dat die
menſchoudighe wiſſz gods ou
mits d' kerken gheopenbaert was
de inden hemel. den printen ende
en den potelſtaten **glā** Dat is der
rozen der enghelen die velekeniſſe
der ūholentz gods toe ghewalſe
is oumits der nuwer ghenade die
de ghelouyghē kerke. in xpo ont
fanghet **W**ant god heeft ſomyge
ſaken in hem ūborghen Die hi dē
ghelcapen creatuer mē en opēbat
eer dat hiſe hem aendienen wil
En alle die ſake die in gode ſijn die
ſijn nader in bliuen een **W**ar me
nyſchoudich inde werbaren dees
ontfanghers **N**aden voengrien
de ordmantie der werlde die hi in
xpo ihu onſen heer ūuult heuet i
welcken wi ſekerz hebben **glā**

Des toe comenden eues **E**n
euen toegant inden betrouwe
ſinen gheloue **optē. xv. ſonedach**
Daer om begheer ic dat ghy
of en laet **glā** vanden gheloue
en vanden gueden werken
In mynen drucke voer v **glā**
proeuen **E**welc druc is dat ghy
ſtaende blijft en ūwint uwe
ere is om des dinghes wilken
bughe ic myn kinyen **glā** uer
oetmoedighe den ſin myner
ghe moets **T**otten vader os
heren ihu xpi van wien alle
vaderlichz inden hemel en in
der aerden ghenoemt warden
Dat hi nad' ruyz ſijnre glorie
v volſtandicheit gheue oumits
ſinen gheest ghecrachtich te
warden inden mynſten men
ſche xpm te wonen oumits
gheloue in uwer herte ghe
wortelt in mynen en fou
deert **O**p dat ghy mit allen
heilighen begripen mocht **welc**
dat ſi die breedz die landz die
hoethz en die diephz **glā** Der ou
fermyſtichz gods oumits **welc**
ke die mynne aldus dancich is
want hoe god bet bekent **welc**
hoe hi meer gheuynt wort
En oec bid ic dat ghy weder
moet die ougnende mynne
d' wetenlz xpi Dat ghy ūuult
warden moet in alre uolheit
gods den ghenen die alle dinc

machtich is te doen oiruloe
dichliken dan wy bidde of u
staen nad' moghentich die oir
werket hem si glorie md' ker
ken en in xpo ihu In allen ghe
flachten der werlt der werelde

Op te ruysonens na pyrl' dat myca'

Hidus bidde ic v ic die ge
uanghen byn inden hete
dat ghy waerdeliken wandert
inden roepe daer ghy in gheroe
pen sint mit alre oetmoedichz
en lachtmoedichz mede mieli
den malcand' te udraghen in
mynnen weest vlitich die eenh
des gheest te houden inden ba
den des vreden *glā* Op dat ghy
sint *glā* Een lichaem en een geest
als ghy gheroeppen sint in eenre
hopen iuves roep *glā* want v
allen is *glā* Een heer een ghelo
ue een doepfel een god een vad'
van al en die bouen al is En ou'
mits welken al en in ons allen
is die in ewen tot ewen tyden
is ghebenedyt *amen glā* Dit is
waerlic *Op sinte matheus dach*
Een yghelic van *glā*
ons is gracie ghegeuen in der
maten der gheuynghe xpi da'
om seir die pheet hi clam opmt
hoghe en leide die gheuanille
gheuanghen hi gaf den mensce
gauen *glā* Na sime godh en
clam hi op noth ned' want hi

was ou' al nad' zielen clam hi
ned' en naden lichaem clam hi
op waert *glā* Dat hi op clam wat
is dat dan dat eerst neder clam
in die nederste dalen d'aciden
het is die selue die ned' clam en oet
op clam bouen alle die hemele op
dat hi alle dinc uulde Ende hi
heest den sommighen ghegeuen
dat si ware apostelen sonyich pro
pheten sonyich ewangelisten sulc
and' heerden En leerres totter
uolmaecth der heilighen In dat
wercke der die nunghe In die stich
tinghe des lichaems xpi thent wy
alle te gad' loepen in eenh des ghe
loefs En in kennisse des zone gods
inden uolmaecten man in d' ma
ten der outhz en vollichz xpi *wegat*
Op dat wy in in en en sijn wag
gelachtich of twifelende lym' En
om ghedraghen worden mit elken
wynde der lezynghe in scaldheden
der menschen In behendichede tot
u' scaldinghe d' dwalinghe. *glā* laet
ons die waerh werken en in myn
nen wassen In dien doer alle dinge
die dat hoeft xps is *wt wie alle*
dat lichaem *glā* Dato die kerche *glā*
Te gad' ghedronghen en ghelmoft
mit celcken samen voeghinghe
des dienst nad' werkinghe *glā* Dat
een yghelic wiken mach *glā* In der ma
ten eens yghelijc ledes maettet
oen uerninghe des lichaems in

mynnen in stichtinghe sijn selfs
 Daer om seg ic dat en ghetuyghet
 inde heer dat ghi voert an mi en
 wanderste. als die heyden wande
 ren in ydelheden haers sinnes En
 hebben in die duisternisse een donck
 ustant in vreecht vanden leue gods
 ommits onbekenthe die in hem was
 onsd' blyndhe haers herten Die al
 wanhopende haers selfs ghegeue
 ben ons onscamellhe inde werken
 alre onreynhe in gherichede **Maer**
 ghi en hebt also mi gheleert xpm
 te uolghen Ist nochtant also dat ghi
 hem ghehoert hebt. en in hem ghe
 leert sijt als in ihm die de waerhe
 is **glā** want inden kerke aller son
 die ons den name xpi die waerhe
 met en volghen als xps leerde **Do**
 et ghi of den ouden mensche. nader
 ons wandringhe die te met gaet
 nad' begheerten d' dwalinghe **Opte**
Woest in uwer **xpi sonen na pynst**
 inden gheest in uwer gheinoets
 En doet an den mynen mensche die
 na gode gheschapen is in gherechtich
 eden en in heilichede d' waerhe **Daer**
 om doet of lofhen of spreket die
 waerhe een yghelic mit sine naeste
 want wy sijn lede onslinghe want
 toezicht en en wilt mi sondighen.
 Die sonne en moet mi onsgaen ou
 uwen toezicht En en wilt den viant
 gheen stede gheuen **glā** hoe ye wan
 neer yemant uhart inde toezicht.
 daer maect die viant sijn inganc

doer **D**ie ghestolen heeft en
 moet nu mi meer stelen en hi
 sal billiken arbeiden mit sinen
 handen werken dat guet is op
 dat hant heeft. waer of hi gheuen
 mach dies noot heeft **wegant**
 Gheen quaet woert en sal wt u
 wien monde gaen **en** aller enych
 guet tot stichtinghe des ghelouet
 op datter gracie gheue den ghe
 nen diet horen En en wilt mi
 bedrucken den heilighen gheest
 gods. daer ghi in gheteyken sijt
 inden daghe d' uilossinghe **glā**
 heilighe gheest is in hem seluen
 onwandelbaer **Maer** inde gheue
 weret hi vroechde. van anderen
 menschen voert granghe **Ende**
 die dat beneemt die hinder die
 inwerkinghe des heilighen
 gheests **I** alle blyndhe en toezicht
 en onwaerdich en roepinghe
 en blasphemie en quaeth' moer
 van vghedaen worde **en** woest
 onslinghe guedertieren onfer
 hertich onslinghe ughenende.
 als ons god ughene heeft ouer
 mits xps **Opten dden sonen**
dach inder uaske. dat. v. Capittel
Daer om weest gods nae
 uolghers als alre liefste
 kint **En** wandert in mynen
 als oet xps ons ghemint heuet
 en hem seluen gheghenien voer
 ons tot eenre ouleueringhe en
 tot eenre offerhande gode. mee

wike der soetich; Onnuyl; ende
 alle onreynich; of gherech; en mo
 et m v m; ghenoeint warden als
 den heilighen beta m; of lelichheit
 of gheedie of eenrehandech; die
 tott' nuttich; m; en hoert **as** heu
 danrebarich; d' gauen **glā** sal m v
 ghenoeint warden **Want** u
 staende weet dat dat gheen on
 nuylsch of onreyn of gherech dat
 ter afgoden dienst is en heuet er
 ue m dat rijke gods en xpi me
 mant en moet v bedrieghen mit
 ydelen woerd **glā** Die u segghen
 dat god die sonden om sijn ontfer
 mich; m; wreken en sal **Of** die
 v naetuilike dinghen lezen en m;
 daer bouen **want** haer reden sijn
 ydel woerden **Want** daerom
 is die gramscap gods ghecomen
 m; kinn; d' onghelouich; Daer
 om en wilt haer luden m; deelach
 tich warden **want** ghy waert
 woertyt; duult' misse en m; sidi eē
 inden heer **wandert** als kinnder
 des licht; **want** die uzucht; des
 licht; is m; alre goet; en gherech
 tich; en waert; **wigant** weest pro
 uende wat gode behaethlic is **En**
 en wilt m; mede deylen den on
 nuyl;baren wken d' duult' misse **as**
 berespese heu **want** die dinghen
 die van hem m; heymelic ghescre
glā inden ghedachten **Die** is le
 lic te segghen alle dinghen die be
 resp; worden die worde vanden

lichte gheopenbaert **glā** inden bety
 en **want** wanmeer men denoet
 moedighen sijn ghebr; te kenne
 gheest; dan brenct; h;se m;de lichte
 voert **Want** al dat openbaert
 waert dat is licht **glā** het wort licht
 inden lichte ghewandelt **Daer**
 om leit hi stant op die dā slaepste
 En stant op vande doden en xps
 sal d' u lichten **Opte xx. sonedach naxm;**

Broeders ald' liet hoe dat **sten**
 ghy wyllic wandert; m; als
 onwylle. **mar** als wylle losset den
 tyt **want** die daghen sijn quaet
Daer om en wilt m; omerkede
 worden **as** u staende wylt dien
 wille gods is **En** en wilt vande
 wijn m; dronken wesen daer o
 cuylich; m; is **as** weest vade heil
 ghen gheest; inuult v seluen spre
 kende m; salmen en m; ymenen
 en m; gheesteliken sanghe. singe
 den heer; en vrolic wese m; u
 wer harten. altoes doet; dant voer
 alle dinghen **glā** het is ghelyc of
 onghelyc **Uden** name ons heu
 ihu xpi gode en den vader; weest
 malcan; o d danc; m; d' wresen xpi
wigant Die wue moeten haer
 man onddanc; wesen als den he
want die man is een hoeft; des wy
 ues als xps een hoeft; is der kerke
 xps is behoud; des lichaems **glā**
Dat is alre sijnre lede die he toebe
 horen **as** als die kerke xps on
 danc; is **Also** sullen oet die wue

horen mannen onderdanich we
 sen in allen — allen dinghen **glā**
 Die teghens gode n̄ en sijn **C**
 Ghi mannen mynt ~~malen~~ **ander**
 uwe wyuen als xps die kerck ge
 mynt heeft **glā** Daer hi voer ghe
 ghestoruen is **C** En hem seluen
 ghegheuen heeft voer haer op dat
 hi haer heilichde inden doepsel des
 waters reyne makende. inden
 woerden des leuens **O**p dat hi he
glā hier na in ziele en in lue **C**
 leuerde een blentende kerck die goe
 uelcke noch rype en hadde of niet
 des ghelincs **W**ar dat si heilich sijn
 en onbeulect **A**lso sijn oec die ma
 nen **e** sculdich haren wyuen te
 mynnen als haer selfs lichaem
 want die sijn wyf mynt die mynt
 hem seluen **glā** want si een vleisch
 sijn **C** want nye en heeft yemant
 sijn eyghen vleisch ghehaet **glā** **ay**
 die ghebreke en die last d' sonden
 haet elc guet mensche **C** **ay** huvoet
 sijn vleysche en cleder **A**lso mynt
 oec xps die kerck **w**ant wi sijn
 leden sijn lichaems van sinen
 vleysche en van sinen benen **D**a
 om sal die mensche vad' en moed'
 laten en hanghen sine wiue **E**n
 si twee sullen wesen in een vleische
glā **D**at is xps en die kerck sulte
 wesen van enen wille **C** **E**n dat
 sacrament is groet **ay** ic seg in
 xps en inden kercken **glā** Die echte
 scap twischē man en wyf. Is in

dier wise groet gheheten **w**ant
 si een teyken is der graderuoegm
 ghe xps en sijn lode **D**aer om spre
 ket die apostel vande ~~scap~~ **scap** **scap**
 ment dat twilichen god en d' hee
 ren is **C** **A**ochtant en ghi alle ee
 yghelc mynne sijn wyf als hi he
 seluen mynt **D**at wyf ontlic haer
 manne **glā** **I**n onderdanicheden

R **I**nder weest **D**at **v** **capitel**
 vouders ghehoersam inden
 heer. want dat is rechte **E**er om
 vad' en dyn moed' dat is dat eerste
 ghebode m̄ belofren op dattu wel
 si en du langhe luuch sijnste oprinc
 den **E**n ghi vad' en wilt uwe luy
 der n̄ tot toemicheden uwerde
War voerse op n̄ leermighe en n̄
 castymighe des heren **G**hi kuerche
 weest uwe vleischelike heren on
 derdanich. mit vresen en mit an
 sten in synpellyx uwer heren als
 xps n̄ dienende totte oghen der
 menschen behaghende **W**ar also
 kuerchten xpi den wille gods doe
 de. wt meninghe mit goede wille
 diende. als den heren en n̄ den
 mensche wetende **D**at een yghe
 lic vanden heer outfangen sal
 loe wat goede hi ghedaen heeft
 hi si eyghen in si vu **E**n ghi heren
 doet he dat selue en hem die dier
 ghinghe ughenende **glā** **E**n myn
 leen slaghen als si myl doe **C** **E**n
 weet dat haer lude en onse heer
 inden hemel is **E**n weet dat

En voer gode gheen wintuyge
 der perzonen en is **Opten xxiij^{en}**
broeders somendach na pinxten
 voert an weler start inden here
 en us macht sijne moghetheit
 doet v aen die wapenen gods op
 dat ghi staen moghet yghens des
 viants laghen want ons en is ge
 ne mede staden yeghens vleische
 en bloet **Maer yeghen die printen**
 en machten **glā** Die ander viande
 regieren die ons hem sijn **En**
 yeghens dese regieren der werlt d'
 duustermisse **glā** Dat is yeghens
 die viande die de mynes d' werlt
 regieren **Yeghens die gheestelike**
 viande der scaldh m' lichten **glā**
 der vianden tijt is in die nestte lu
 cht **Daer om ontfauct die wape**
 nen gods op dat ghi wed' staen mo
 ghet inden quaden daghe en in alle
 dinghen volmaect welen **Daer**
 daer om mit uwe lendene op ghe
 scort inder mynnen **En** anghedaer
 den halsberch d' gherechtich **En**
 die voeten ghescoyt in die beren
 dinghe d' euangelien des vreedes
 in allen dinghen **Nemet den schilt**
 des ghelouen in welken ghi alle
 vuerighe scutte des ahe boesten
 wt moghen doen **En** nemet den
 helm der salichz en dat zwaert d'
 gheestes dattet woert gods is **Wt gā**
 Weest oimmes alre behendighe
 en eykinghe alle tijt biddende in
 den gheest en in hem wakende in

in alre gherechtich **glā** **En** weest
 in alre bedinghe wakende **Vo**
 er allen heilighen en voer my op
 dat my in die op luudinghe myns
 monts dat woert ghegeuen worde
 mit ghetrouwicheit condicht te ma
 ken die uburghentich d' ewangelie
 daer ic om ghesent bin **In** deser lie
 ten **glā** Dat is in deser uanghemisse
Nochtan en laet ic my of **Edell**
 so dat ic daer spreken moet dore
 als my hoert te spreken **Op** dat ghi
 moecht weten die dinghen die om
 trint my sijn wat ic doen moet
En alle dinghen sal v titicus min
 alre liefste broeders en ghetrouwe
 diene inden heer condicht maken
 dien ic tot v ghesent had heb **Om**
 dat ghi moecht kennen hoe die du
 ghen sijn mit ons en troeste uwe
 harten **Vrede** si den broeden ende
 myne totte gheloue van gode on
 sen vader en den heer ihu xpi **Gra**
 tie si hem allen die in gheheelhede
 ihm xpi mynen amen **Dit is die**
prologe vander na volgender epist
tel totten philippensen

Die na volge
 de epistel scoef
 die apostel die
 van phillippe
 sef dat een stat
 in grieken is
 die philippus die coninc van ma
 cedonien alexanders vad' dede ma
 ken en noemde se na hem seluen

dese bleuen staen mit gheloue. Doe
 li twoert gods ontfanghen hadden
 En en gheloefden se ualliche ap-
 ostelen niet daer om ynst hile
 en scruiet he dese epistel. bi epha-
 zodiacū wien wten kerker daer hi
 te romē in gheuanghen lach om
 s' ewangelen willen. Dese hadde
 den apostel terome dēsen selue
 bode wat gods ghesent. En nu wa-
 ent hile in deser epistelen teghens
 tuwrehande stude. dat is teghes
 die tyrammen diese psequeren. En
 yegens die ualliche leerners. dat si
 alle dinc oetmoedelut soude hiden
 om xpm. Als xps selue dede. En
 dat si s' settinghe s' ewe m; en vol-
 chden. En daer na doet hi een u
 manynghe gheemeen en in dat ey-
 de scrift hi. hoe dat hi hem ublide.
 vanden aelmyssen. die hi hem bi
 ephazodiacū senden te romē

**Hier beghint die epistel pauli ad
 philippenses dat eerste capittel**

D

aulus en thy-
 motheus hi
 nechten xpi
 ontbiede al-
 le die reyn
 ghemaecte
 in xpo ihu

die tot philippenses sijn. **glo** Den
 mynsten mitte meesten. En die
 in scoopen en dyaronen gracie sijn
 mit v en vrede van gode onsen

vas. den heer ihu xpi. **It dautie myne**
 gode in alre ghedendicnisse. **glo** Die
 ic voer v doe. **altoes** in mynen ghebe-
 de voer v allen mit vroechde ghebet
 doende van uwer mede deytunghe
 ind' ewangelen xpi inde eerste da-
 ghe. **gla** uwer bekeringhe. **for** nu toe
Oyten xijften sonendach na pinx-
terouwendē dat selue steren
 Want die dat guede werken v be-
 gommen heeft die salt uoelende inde
 daghe ihu xpi. **gla** Also onke daghen
 en wech sijn van beghint die daghe
 ihu xpi. **Want** also is myn recht dat
 te beuoelen voer u allen. om dat ic
 hebbe inden herten en in myne banden
 En in die beschermynghe. en in die ual-
 makinghe s' ewangelen v allen ghe-
 sellen te wesen minre woechden.
gla Die guetwillichz en die ghelaten-
 hz. die god den predickers gheest en
 die ghetroestichz in allen dincen dat
 sijn. **dat sijn** dat sijn teken dat god
 die bekeringhe des volcs beghest.
Want god myn ghetuych is. hoe
 dat ic v in allen die in ghedoemteden
 heren ihu xpi beghere. En dat bid ic
 v. dat v mynne meer en meer ouulde
 e in wetichz en in allen sijnne. **gla**
Dat is mondscrits des iustants en
 in wtwendighen werken s' onfer-
 bertichde. **Dat** ghi proeuen moet
 die beste dinghen. dat ghi reyne sijn
 en sons ueroeringhe inde daghe xpi
 uult van alre uauchte s' gherech-
 tichz oimits sijn xpm ind' glorie

en inden loue gods **Wtgauc**.
 Broeders Ic wil dat ghi weet
 dat die dinghen die ontsijnt my
 sijn meer totten oerbner s' ewan-
 gelien ghecomen sijn also dat mijn
 banden openbaer worden in xpo
 dat dat ic om xpo gheuanghen bin
 daer veel menschen oerbaer of qua-
En worden openbaer in elcke in-
 erfuer **glā** Dat die meeste uigadde
En in allen anderen steden also
 dat vele van mynen broeden beto-
 weden inden heer Oumits aensie
 mynre gheuanghemisse dorsten on-
 uloedeliken dat woert gods spre-
 ken s' ons vick **glā** En seiden of hi
 die ewangeliën lezen dar en die he-
 lien ghesont maken daer hi indie
 gheuanghemisse legghet waer om
 en dorren wijs dan met doen die
 my gheuanghen en sijn also dat
 vele enen moet grepen **M**ar so
 mynthe prediken xpm om stadinge
 en mydich **glā** want si benyde die
 gracie gods die my god inde ewan-
 gelien ghegeuen heeft **E**n som
 prediken xpm omden gueden wil-
 len **E**n somighe prediken xpm vā
 mynen wetende dat ic in die be-
 scherminghe s' ewangeliē geset
 bin **M**ar die somighe boetscappe
 xpm van myde in puerlic en wa-
 nen mynen bande ene daut uer-
 wecken **glā** Daer om prediche si
 xpm **O**p dat men op paulā wre-
 ken soude **E**n also woude si hemda

mede drucken **W**at legghet daer
 an wanneer en in weldker wys het
 si oumits aensliche oersake het si ou-
 mits der waerh op dat xpo ghepre-
 dict worde **E**n daer in ublide ic
 ic sal oet ublide **w**ant ic weet dat
 my dat tot salich comen sal **O**uer-
 mits v ghebede en s' ons dieuinge
 des gheests ihu xpi **glā** Daer hi op-
 rust als op een colūpne **A**nd v
 beydinghe en na mynre hoepen
want in gheen dinghen en sal ic
 wiken **glā** van mynre predekinghe
Mar in allen betruwen also als
 en my sal xpo groet ghemact wor-
 den in mynen lichaem het si oumits
 den leuen het si oumits s' doot **w**at
 my te leuen is xpo **glā** Daer om
 leue ic dat ic xpo soude groet make
En dat steruen gherwin welc
 gherwin die vrucht des iukes is
 my te leuen inden vleische **E**nde
 wat ic liesen soude en weet ic in
 want ic warde van twee ghe-
 dwonghen **I**c heb begheert ontbo-
 den te wden en mit xpo te wesen
glā **T**eghenwoerdic **D**at is iue
 dat best ic te bliuen inde vleische
 is noetrustich om v **glā** hi begheerde
 om sijn selts wille ontbonden te
 wesen en te bliuen om sijnre broeden
 wille en weder seide hi in **E**n
 dat weet betrouvende **glā** **I**n die
 ontfemhtich gods **D**at ic bliue
 sal en in allen lang bliuen sel tot u
 wen voer gangher en tot vroechde

des gheloues **O**p dat nuwe vrolich
oüuloey in ihu xpo in my oümits
mynre toetocmst and' warue tot v
doch also wel. wandt waerdelike
inder ewangeliën ihu xpi Ist dat
it come en vlien sal of dat ic m
teghenwoerdich en byn dat ic v
v horen moet. dat gheendracht
in enen gheest staet mede werke
de den gheloue d' ewangeliën En
en woelt in gheemre vresen van
juwen wederfaken ümoeyt of ü
uaert. dat hem een sake is des ü
lies. dat is v een sake d' salich. en
dat van gode. want hets v ghege
uen van xpo. m' alleen dat ghy
in hem gheloeft. **W**ar dat ghy oec
mede voer hem lyt **glä** Daer ghy
v die meerre glorie of comet **E**
Ghy hebt die selue stadinghe allu
lc als ghyse oec in my ghesien hebt
en nu van my ghehoert hebt **Dat**
Oer om iller enyghen **ij. capitel**
vroelt in xpo of enygh solaes
van mynnen Ofte enich ghelelcap
d' gheests of enich mghedoemte
d' ontfermhertich. so üuult myn
vroechde **glä** Dou vroechde beginn
doe lyt gheloeftae ontfringhen. en si
worde üuult. doe si gaerne om dat
gheloue üuolghinghe ledē **O**p
dat ghy een smaect een myn hebbe
de. eendrachtelict en dat selue be
uoelende m' oümits stadinghe No
ch oümits ydel glorie **W** m oetmoe
dicheden. soe rekent ond' u selue

oüste te hebben **E**en yghelict en sal
m' merkende wesen. dat sin is in
dat eens anders is **Op'te yalm doct**
Venoelt dat in v dat in xpo ihu
was doe hi was inde wesen of wo
ghelich gode **E**n heeft hi hem selue
m' gherekent gode ghele te wese
en roef ghedaen **W** hi heeft hem sel
uen wt ghedaelt. en anghenomen
een forme des knechts **E**n inden
habite ghenonden als een mensche
en gheworden in die ghelich d' m
schen. hi heeft hem selue noetmoe
dich en ghehoersam ghevoerde al
tott' doot **glä** **W**et tott' ghemene
doot **E** **W** tott' doot des cruces. **E**n
daer om heeft god ü heuen. ende
hem enen name ghegeuen die be
uen allen namen is **O**p dat m' de
name ihu alle knyen gheborghen
sullen worden. der hemelcher d'
aertcher en d' hellcher **E**n alle d'
ghen behen dat die heer ihu xpo
m' glorien des vaders is **W** **W**
Aldu' myn alre liefste. also ghy m'
ghehoersam gheweest hebt m'
alleen in mynre teghenwoerdich
m' vele te meer nu ic m' teghen
woerdich en bin wt het nuwe salich
mit ontsien mit vresen en mit **glä**
W Daer om mit vresen en en **W**
laes u seluen m' an **E** want het
is god diet in v wt ket. beide de wi
le en dat uolbrenghen en dat om
sinen wille **glä** **E**n m' vā onse rid
ten **D**oet alle d'inghen sonder

numeratie en twiuelinghe **glā**
 Als ghy ghedruet wort **Op** dat
 ghy sond' claghe sijt en eemoudich
 ghe lymd gods sond' berespen inde
 middel des bosen en de uleeden
 gheslachten. **dā** ghy ons sulc lichtē
glā mit leuen en mit lezinghe **Als**
 licht mē werlt inhoudende dat w
 oert des leuens **glā** want ghy sijt
 oert des leuens en vate d' ewange
 lie **Tot** myne vroechde mede
 daghe xpi want ic en heb mē te u
 gheues ghelopen. noch te u gheels
 ghearbeit. **En** al ist dat ic ghecoft
 worde bouen der offerhande en de
 dienst in ues gheloues **It** u vroech
 de my en bin mede blide mit v alle
En om dat selue u vroeghet v oer
 en weest mede blide mit m **glā**
 die apostelen offerden gode haer
 gheloue en haer goede wken **Ende**
 waert dat hi selue mede dā bouē
 een offerhande worde dat waersij
 vroechde **It** hope inden heer **he**
 si dat ic corteliken tymothij tot
 v senden sal **Op** dat ic goets moets
 si als ic weet hoe dattet mit mi is
Want ic en heb nyemant alsoe een
 drachtich **glā** mit mynen wille te
 oudraghen **want** het sijn alle huet
 linghe **glā** die mit puerre mynne
 sochtuoudich is voer v **want** alle
 soekesij dat haer **En** mē die dingē
 die xpi sijn toe horen kent sijn on
 deruyndinghe **glā** In leue en mē le
 renghe die wi in hem onduonde

hebben **Want** hi heeft mit my
 ghedient mē ewangelien als een
 knyt den vad' **Dese** hope ic daer
 om tot v te senden alle scier als ic
 zie wat voergant dese dinghen
 hebben sullen. die nu omtant my
 sijn **It** betrouwe mede heer dat ic
 oer selue tot v comen sal cortelict
It achtet nootrustich te wesen tot
 u telenden **Broeders** ephazodim
 enen mede werker. en myne me
 de ridder **en** uwen apostel. en een
 diene myne behoerich hi begreē
 de u allen. en hi was droeuch. **dā**
 om dat ghy ghehoert hebt dat hi
 ziet was. **want** hi was oer siet al
 tott doot **en** die heer heuet hem
 ontfarnt. mē alleen sime **en** oer
 myne **Op** dat ic drucke opdrucke
 mē en hadde **Daer** om sende ickē
 te haestelk **Op** dat als ghy en ghe
 sien hadt. dat ghy v and' warnen u
 blien sult en ic sond' dinc si **Onfā**
 ghet hē mit alre vroechde inden
 heer **En** hebt aldusdanghe lude
 mit ezen want om dat werckē xpi
 is hi al tott doot toe gegāen en heeft
 sijn leuen ou' gheleuet **op** dat hi
 tullen mocht dat an my ghebrect
 yeghens mynen dienst **glā** **Sijn**
 gaue aelmyssen want daer en
 was nyemant diele my bracht
 sonder hi diet aentuerde **Cam**
 broeders sijn v veert an inden
 heer. **het** en is mē mē traghē **war**
 het is v noot. v die selue dinghen

te scryuen **glā** Die ic v leyde doe ic
teghenwoerdich was **En** daer om
ist v noot want scryft blyft staede
en datmen leit gaet lichtelike hene

Rent die honden **Dat in Capl**
kentse quade werkers te
welen kent die sondinghe **glā** Die
honden waren die ualsche aposte
len die meer wighewoenten dan
wt reden vroechden **want** die hō
den mit wien si ghewennet sijn
het si mitten goeden of mitte goede
of mitten quaden. **Daer** hassen si
mede **En** die si n3 enkenne. hoe
goet hi oer is daer waren si tegens
Die ualsche apostelen heet si oer
quaet werkers te welen. **want** si
dat ontzuut d'ongheloue onder
den tziwe d'ewangelen laeyden
Di hieten oer sondinghe **want** si
van xpo ghesneden waren **Wat**
wi allene sijn besydinghe die mē
gheest god dienen en ubhde ons i
xpo ihu en n3 mē vleysche betrou
uwe hebbende al mochte ic in ul
eischeliker settinghe wel betrouwe
setten **glā** waer daer eindh betrouwe
m **Est** dat yemant van hē scryt
te betrouwen mē settinghe d'vll
vleysche **It** mochtet billiken doen
die besnede byn opte achtēden da
ch van gheboerten van isrl' van
benyamyns gheslachte een ebreen
sche van hebreeuschen ouders **Een**
pheriseus nad' ewen nad' mynē die
ic tott' ewen hadde een persequere

der herten gods nad' gherechtich
mē ewen is wādde ic sond' d'aghe
en dat myne gherwynne waren
herte voren eer ic xpm kende **En**
heb ic sende ghenicht te welen om
xpm **Nochtant** rekene ic alle dinc
sende te welen om die ouerschende
weten; mms heren ihu xpc om
wien ic alle dinc te m3 ghemact heb
En gherekent als myse. op dat ic
xpm woune. en op dat ic van hē
gheuonden mocht waerde. m3 heb
bende mijn gherechtich; die wer
ewe is **en** die wter gheloue xpi die
gherechtich; inden gheloue dien
wt gode is hem te bekenne en die
moghent; sijnre iurlemisse **En**
die gheselap sijnre passien mese
ghefont sijnre doot **Op** dat ic
mach in emgh' wns teghen loye
tott' iurlemisse die wten dode iur
dat ic te hants ontfanghen hebbe
Of dat ic te hants uolmaect bin
en ic volghe. op dat ic begrepen
moghe. daer ic m3 begrepen bin
van xpo ihu **glā** broeders ic die m3
seluen kenne bet dan gij **En** re
kent my m3 begrepen te hebben
en ic uolghe **Dat** een **glā** in d'ol
danygher wisen **Uc** ughere die m3
ghen die ncht waerts sijn **En** ic heb
ke my seluen tott' dien dinghen die
voerwaerts sijn **It** uolghe tott'
herende gheloefden loue d'ouster
roepinghe gods in xpo ihu **Daer**
om so wie volmaect sijn laet ons

dat beuoelen En ist dat ghi anders
 yet sijn smaket **glā** dat het dient
 tot oeffeninghe gods **¶** Dat heeft v
 god oer gheopenbaert nochtan dā
 wy toe ghecome sijn **glā** laet ons dat
 honden **¶** Op dat wy dat selue moe
 ten smaken en in die selue regule
 moeten bliuen **Op te xij sonenda**
¶ Broeders weest myn na myn steu
 na volghers en liete naerstellken
 an die also wanden als ghi onsefor
 me hebt **glā** **¶** Dat is tbeelde ons le
 uens **¶** Want daer wandert
 vele anders die ic v dic gheleit heb
 en nu seg ic v wenende dat si via
 den des raues xpi sijn haer eeyde
 is udoememisse Die buut is haer god
 en die ere in scanden der gheenre
 die ceertsche dinghen smake en on
 le wandinghe is inde hemel waer
 of wi oer den behoud uerde den he
 re sijn xpm Die den lichaem onser
 uworpen; uinaect heeft mede ghe
 format den lichaem den lichaem sijn
 re claer; nade werken daer hi he
 oer alle dinghe ons werpe mach
vande halige nitelaer dement

H lous myn **Dat. iij. capittel**
 alre heffte en alre begheer
 liefste broeders myn vroechde ende
 myn croen myn alre heffte striet
 aldaer inden heer **Enchodā** bid ic
 en smitheten bid ic dat selue te sma
 ken inden heer **glā** dat ware twee
 vrouwen en plaghen te samen die
 predimers te harbarghen d ewāgelie

En daer om uinaent hise dat si vā
 gheuen uallichen leerners bedrone
 worden **¶** Oer bid ic di garman
 myn mede hulper helpt den vrou
 wen stercken die mit my ghearbeit
 hebben mē ewangeliē mit demē
 te en mit mynen anderen hulper
 welker name ~~anderen mede hul~~
~~pers~~ inde boeke ds leuens sijn

Op te vierden sonendach mē ad

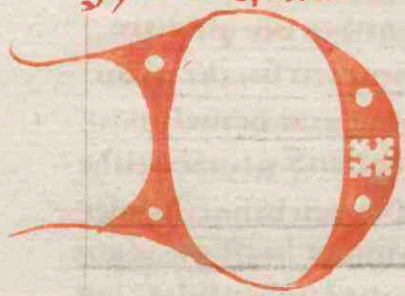
¶ Aldoes uiblyt v inde heer an uet
 derwaer uiblyt v inde heer satich
 si alle menschen openbaer **glā** **¶** Daer
 die guede exempel an nemen **En**
 die quade mē hegrypen en moghe
¶ Die heer is na by en weest mē
 sochtuoudich en in alre bedinghe
 en enlynghe moeten uwe bedin
 ghe mit dancken d grātien gheope
 baert worde bi gode **En** die vrede
 gods die alle sinnen bouen gaet
 moet v harte en ustandemisse be
 hoeden in xpo sijn onsen heer **Wetgā**

Broeders voert an denctet gl dat

is houtet in uwer memorien **¶**
 Hoe wat dinghe waachtich sijn
 Hoe wat dinghen gherechtich sijn
 Hoe wat dingge minht sijn Hoe w
 at dingge reyn sijn Hoe wat dingge
 van gues name sijn **¶** Of daer euy
 ghe doecht is m of daer emghe
 pns d leringhe is m **glā** want vā
 der const d werelt en is m teach
 ten **¶** Dele dinghen heb ic doer
 gheleert en ontfanghe en ghehoet
 en ghelien in my **Doet** dese dingge

en god des vreden sal int v we
 sen Ic bin zeer ublijt inden he
 want ghi ten lesten somtijt
 wed' ghebloeyt hebt voer my
 te beuoelen als ghi voertijts ge
 voelt hebt **gla** Als my die noot
 trukte aen te dienen **E**n w
 aert beromert **gla** **A**ls **alsom**
 ghen dinc **I**c en segs my s
 der armoede wil ic hebt ghe
 leert in welken dinghen ic u
 noethde bin Ic can ghebriet heb
 ben Ic can ouuloeyen ou al en
 in allen dinghen bin ic gheset
gla **W**an gode en my va my sel
 uen **E**n uisadet te wesen en
 hongher te liden En te ouuloey
 en en armoede te liden. alle
 dinc u mach ic inden ghenen
 die my steert maect **N**ochtant
 heb di wel ghedaen mededeile
 de mynen drucke En ghi phil
 lippens weet oec dat in dat be
 ghyn d' ewangeliē doe ic ghinc
 van macedonien dat my ghee
 lertke mede en deyde **J**ud' rede
 datt' ontfanghe en ghegeue is
 dan ghi alleen **gla** **D**at is redelic
 die gheesteliken dinghen laeyt
 dat hi gheesteliken dinghen
 maeyt **E**n dat en deden die an
 der my **W**ant tot tessalonthā
 hebdi eens en twee wazuen in mi
 re noetruckten ghesent **A**iet dat
 ic die noetruckten zoet **as** begeert
 die vrucht ouuloeyende i uwer

reden. Want ic heb alle dinc. en ic
 ouuloeye Ic bin uinullet in die dat
 ontfanghen is van ephesadico
Dien ghi sendet een wike d' loetich
 een ontfanghen offerhande gode
 behagende **E**n myn god moet u
 uullen al uwe begheerten na sijre
 rucht ind' glorie ihu xpo **E**n gode
 en onsen vad' si eer van ewen tot
 ewen amen **G**ruetet eldren heilich
 in xpo ihu **A**lle die broeders die mit
 my sijn. die groeten v. alle heilige
 grueten v sondinghe die vande
 keysers huse sijn **D**ie gracie ons
 heren ihu xpi si mit uwen gheeste
Dit is die prologhe vande na uol
ghender epistele



Die na uol
 ghende epist
 tel scijft die
 apostel tot
 ten colosen
 ho die hi sel
 ue my ghe

predict en hadde **as** sijn ionghere
Doe dese die lere d' ewangelien. en
 der gracie xpi ontfanghen hadde
 wordē si ontfanghetogē van ualliche
 leerners da of tot vleischelike setti
 ghe. **D**oe dit die apostel uina screef
 hi hem van epheso da hi gheuanghe
 lach hoe dat xpo en sijn udiene ghe
 noech is tot allen dinghen **E**n vleis
 chelike settinghe wed' proest hi **E**n
 dat sijt theloue xpi predicten soude
 puerliken houde louden. want in

myemant anders hope te setten
 en is dan in xpo Dit is sijn ma-
 nyer mede woertigant. **Eerst** gnet
 huse. danct hi gode van hare gue-
 den werken. **Daer** na prinst hi
 haer gheloue en haer myne. **Daer**
 bidt hi dat si in xpo volmaect mo-
 et worden. **Daer** na prinst hi die
 gaue gods na godliken en mensce-
 liker natueren. **Daer** na u maent
 hi hem sijns godliken dienstes. **En**
 dat si oümitte d' phylsophye ende
 settmighe d' ewen van xpo in en
 leyden. **Daer** na leert huse te sanie
 en elc hi sond. na dat si sijn in be-
 dinghe. mit eynde u maent hi a-
 grippu sinen songher diele eerst
 beheerde. dat hi aemstich en volh-
 dende inden begonnen dienst ble-
 ue. **Mer** beghint die epistel pauli
 ad colosens dat eerste capittel

Dauid die
 apostel ihu
 xpi ouer-
 mits den
 wille gods
 en broeder

thymotheus ontbieden de gheue
 die te colosens sijn de heilighen en
 den ghelouighen broeders. In xpo
 ihu vlij ghenade en vrede van gode
 onsen vad. wi danctes gode onsen
 vad' ons heren ihu xpi altoes voer
 u biddende. want wi hore v gheloue
 in xpo ihu. En die myne die ghi hebt
 in allen heilighen. Om die hope die

die vop gheleit is inden hemel die
 ghi gheloert hebt inden woerden
 der waerheit d' ewangelien dat
 tot v ghecomen is. allt oec in alle d'
 werlt is. En vrucht maket en wasset
 van dien daghe dat ghi gheloert
 En die gracie gods ind' waerheit
 bekent hebt. als ghi gheloert hebt
 van ephesadico onsen alre liefste
 mede knecht. die een ghetrouwe
 diene ihu xpi voer v is. Die oec os
 kondich ghemaect heeft. uwe mi-
 ne inden gheest. **Opte xxviii sondaich**

En daer om van die. **na pnyter**
 daghe dat wi hoerden en lieten
 wi met of voer v biddende ende
 eyschende dat ghi vands' kennisse
 sijns willen u wult moeten. in alre
 willyc en gheesteliken ustant. Op
 dat ghi waerdeliken moet wande-
 ren gode oümit alle dinghen beha-
 ghende. In allen guede werken
 vrucht makende. en wassende ind'
 wetenlyc gods. gheradich in alle
 doechden. nad' moghentlyc sijnre
 daerlyc. In alre doechlyc sijnre.
 moedich mit vroechden. **Des woel-**
daghes nade xxviii sondaich na pnyten

Danct gode den vader. die ons wa-
 dich ghemaect heeft. In de deel des
 loets der heilighen. In den lichte die
 ons wt lossede ^{vand} u macht d' diuulnisse
 En ons oüvoerde mit ryc des zoens
 sijnre mynen. daer wi u lossen
 in hebben. en u laten alle d' sonden die
 een beelde is des ontsienliken gods

Eerst ghebozen alre creaturen
 want in hē sijn alle ^{dingen} ~~creatures~~
 maect in dē hemel en in dē aerde
 sienlike dinghen en onsenlike
 dinghen. het si throen of domina
 tionen. of principaten of potesta
 ten alle dinghen sijn oūmits hē
 en in hē gheschapē En hi is voer
 hē allen. en alle dinghen staē te
 gader in hem **C**also hi alle dingē
 gheschapē heeft also onthout hile
 en regiertē En alle dinc dat ghe
 maect is. en waer met sonder hē
En hi is selue dat hoeft d' lich
aems vā d' kerken glā hi ist be
 ghinne en dat fundament d' kerke
Daer beghin is eerste ghebozen
 witten dode **Op** dat hi in alle mē
 schen selue sijn houdende die naer
 stich of die heerscapē **glā** want
 hi die and' iuueken mach **wigāt**
Want in hem behaghet **glā** der
 drienuoudich **C**alle vollicheden
 te wonen en oūmits hem. hē al
 len te iūsoenen **glā** ioden heyden
 hemelsche en aerdsche **C**In hem
 te vrede te setten. oūmits den bloe
 de sijnis cruces. het si die in dē eerde
 sijn. of in den hemel sijn En doe
 ghi voermaels van gode iūreāt
 waert en vanden inden sijn in qua
 den werken **as** nu hoeft hi u iūsoet
 inden lichaem sijnis vleysches oū
 mits d' doot. v oū te gheuen heilich
 en onbeulect en onbegripelich vo
 er hem In dien nochtan dat ghi

dat ghi in dē gheloue ghesindect
 blift en ghesadich en onbewege
 lict vā d' hoepen d' ewangeliē
 dat ghi ghehoert hebt dat ghe
 predict hebt in eelken creatu
 re Die ons den hemel is wies en
 lie ic paulus **diēre** ghewode
 byn **glā** Die nu te ephesē in dē
 kerke gheuanghen byn **C**ū
 oechde in dē hiden voer v **En** ic
 iūulle dat ontbreect vā d' pas
 sien xpi in mynen vleysche voer
 sijnen lichaem dat die kerke is
Des woelsdages in dē anderen
sonnedach na dertienē dach
Wies lichaem ic paulus **diēre** die
 re ghe worden byn nas' scaffen
 ghe gods die my ghegheuen is
 in v **Op** dat ic iūulle dat woert
 gods dat een vborghenthis is **Die**
 vborghen was vā dē beghinne
 d' werlt dē en vā allen gheschich
 ten **Mar** nu ist sijn heilichē
 gheopenbaert **Die** god openba
 maken woude die rucht sijnre ghe
 tien d' sacrament in dē heide **Wies**
 sacrament xpi is In v hoepē d' glo
 en welcke xpi in v boetscapē be
 respēde elken mensche **glā** **die**
 der spreect **C**En lezende elke mē
 sche in alre wijsheiden **glā** **Daer**
 xpi te kennen **C**Op dat allen
 menschen uolmaectelich moghen
 offeren in xpo ihu **wigāt** **Daer**
 ic oet in arbeide standende na sijnē
 werkinghe die hi in my werct in

moghentz d' miracule dat n. ca.
I wil dat ghi weet hoe
 sulke forchtuoudichz dat
 ic heb voer v. En voer die gene
 die te laodice wonē. En loe
 wie mijn aensicht inde vleische
 met ghesien en hebben. Op dat
 haer harte. Ghetzoest worde
 mī mynnen gheleert. En in
 allen ryzchz d' vollichz d' iustas
 In kennisse d' uborghendz gods
 des vaders ihu xpi. **glō** Oūmits
 den gheloue ierichtme iustant
 van sinne godhik en menschelek
 natueren. En sōd gheloue en
 mach nyemant tott kennisse
 gods comen. In welken alle
 scāt d' wyslz en der wetentz
 uborghen sijn. Dat seg ic daer
 om. op dattu nyemant en be
 drieghe. in hocheden d' woer
 den. Want in al en bin ic niet
 teghenwoerdich inde lichaem.
 mar inde gheest bin ic mit v.
glā Donaghe heilighen ist ghe
geuen te sien en te kennen dat
ijē van hem was. En of die he
 lighen onse werke sien so en mo
 ghen si oec den heer niet ubor
 ghen wesen of den meest. **C**
 vblidende en situde uwe ordi
 nancien. en uallichz uwe ge
 loues dat in xpo is. Daer om
 also ghi ihm xpm onsen heer
 ontfanghen hebt. also wandert
 in hem. ghe wortelt en op ghe

sticht in hem. En vast ghemaect in
 den gheloue. also ghi oec gheleert
 hebt. **Oec** oiculoeyende in hē in we
 langhe der dancken. **Des woens**
daghē nade xvj de sondach na pyt
Diet dat v nyemant en bedrieghe oū
 mits der philolophien en ydel iustallē
 ghe nader menschen settinghe. na
 der elementen d' werlt. en in na xpm
glā werckende in enyghen deel. **C**
want in hē woent alle vollicheit d'
godlichz lichaemlic. **glā** Dat is volma
ecte. Want in xpo was alle dinc
 wesehc alle settinghe d' ewe. was ee
 sceme voer gaende de lichaē xpi en
 scheen voer hem. Daer om doe dat
 lichaem quam ghinc dat sceme w
 ech. **C** En ghi sint in hem iuuult die dat
 hoeft is van allen principaten ende
 potestaten. daer ghi oec in beknede
 sint. mī besnydemisse. met mit han
 den ghemaect mī beueringhe des
 lichaems des vleisches. mī besnydin
 ghe xpi. hem mede begrauen in den
 doepsel. daer gi oec in op iustanden
 sint. oūmits den gheloue d' werkin
 ghe gods. die hem uwerkiert wtendode.
 En hi heeft v leuende ghemaect mit
 hem. iighenende al in uwe sonde. doe
 gi doot waert inde sonde. en in die
 exfluchz uwes vleisches. **wigant** of
 doende die yegghens ons was. den
 den belegheldē brief die ons contra
 ric was. **glā** Adamo sonden. Juden
uboden houte was oū alle mensche
gheleghelt nade natueren oūmits

der erfonden **E**n dat dede hi we-
 ch wren middel waert. **aē** naghe-
 lende. dat anden caute **glā** Doe die
 onnosel xps ghedoot wt. doe wor-
 dan die sonden gheruult. **E**n
 beroefuede principate en potesta-
 ten **glā** Dat was die helle daer hi
 die sine wt nam **E**n voertle
 gherouweht ure van daer **E**n
 inwankle openbaertit in he seluen
 Daer om en sal v memant oerdele
 in spise en mozanche **glā** wed' ghyt
 nemet nad' soedlicher' gherwoente
 of met **E** Of in een deel dy feeste
 daghes of s' hoerht. of s' labbate
 die een steme sijn s' toe comens'
 dinghen in dat lichaem xpi **glā** Is
 daer dese steme om ghesene heeft
Ehemant en uleyde v die v in
 oetmoedichz en in heilichede der
 enghelen **glā** Of hi boden gods wa-
 ren en met en sijn **E** Kade wil
 dat hi niet ghehen en heeft **glā**
 Noch en ustaet **E**n wandert
 te ughenes. opgheblasen vanden
 sinne sijns vleische **glā** want hi en
 ustaet anders met. dan die sinlichz
 begriipt **E**nde en hout dat hoeft
 met **glā** Dat is xpm **E** van welke
 alle dat lichaem **glā** Dats die kerck
Euinnis bande **glā** Der mynne
En gad' voeghinge **glā** Dat ghe-
 loue der hoepen en der werken
Ender ghedient en te samen ghe-
 tymmet. wast in uimeringhe
 gods gods **glā** vanden toelcerden

menschen waat dat lichaem der
 kercken ghemeeert. en vande
 afkeer ghemymet **E**st dat ghy
 ghestoruen sijn mit xpo. vanden
 elementen deser werlt **glā** Dat
 is vande settinghe s' even **E**wa-
 om onderscheidi somighe dinghe
 als of ghy in werlt noch leue
 waert **glā** En segghet **E** Dat en
 suldi niet ryen of eten. noch hā
 delen dat al in udoememisse sijn
 die selue ghebruken nade gheboe
 en nad' leringhe s' menschen **E**de
 dinghen hebben enen schijn der
 wyschz der wyschz in gheuenis
 heilichz en oetmoedichz. en den
 lichaem in te sparen. en in
 enigher exen tot sadichz of vlesch
Opten paelsch auont dat **in cap**
Daer om ist dat ghy mede
 soect dat opwaert is. daer xps
 ter reche hant sijns vads is sijn
 de **E**maect die dinghen die bouen
 sijn. in die opter aerden sijn wat
 ghy sijn ghestoruen. en v leuen in
 in gode uborghen mit xpo. wan
 neer xps die v leuen is openbaer
 sel **E**oe suldi oec mit hem open-
 baren in glorie **Des woel-
 ges nade eersten sonnedachtighe
 Daer om doot die lede die opt-
 aerden sijn **glā** Die begheerlichz
 der leden die in da' eerstiche om-
 ghen en begheeren **E** Ontuulch
 onreynichz leelichz quade begheer**

te en ghericht die dienst d' af
goden is **Om dese dinghen**
quam die roeme gods op die
kint der onghelouen **Daer ghi**
oer hier voertijt in wanderde
doe ghi daer in leefde. ni nu doet
ghi of alle dinghen gramscap on
waerdich; quaeth; blasphemie
lelike woerden van unnen mon
de **En** en wilt malcand' in; liege
doe wt den ouden mensche mit
suen werken **En** doet an der
nuwen hem die un; uwet wast
in; omisse na sinen beelde. die he
ghescrepen heeft. **In** welken met
en is. heiden noch jode. besneden
en onbesneden. barbaren. en siche.
knechten en va **alle** dinghen
en in allen dinghen is **ypso gladi** dat
is als alle dinghen in **ypso unu**
wet worden. danen is daer ghee
wneuen d' personen. d' gheslach
ten der kinnen **alle** die deeld
nuwen menschen sijn die werke
rpi **wigant** Daer om ghi als wt
scozen gods heilighen en gheny
de. doet an die mghedoemte der
oufermhertich; goedertierenh;
oetmoedich; satich; ghedoechsam
heit. onslinghe udragende. wie
claghe heuet yeghens yemant.
also v die heer ughenueen heeft. al
so doet ghi oer. **alle** bouen allen di
ghen weest mynne hebbende.
die een bant is d' mynnen. ende
die vrede rpi moet in uwe herte

vbhiden in welken vrede ghi oer
gheroepen sijn. in enen lichaem
en weest danclamith. dat woert
rpi moet ouuloedich in v wonen
in alre wyssh; lezende. en u; manen
de v seluen in psalmen en in yme
nen. en mghesteliken sanghe sm
ghende inder gracen gods in uwe
herten **Des woensdaghes naden**
derden sonnendach na pinxteren
Alle dint soe wat ghi doet in den
woerden of in de wken **Doet** alle
dinghen in die name ons here ihu
rpi danckende gode en den vad'
oumits hem **Ghi** wiue weest de
manne onsdamich alst behoert
inden heer **Ghi** mane uynt u wi
uen en en wilt niet bitter welen
tot hem **Ghi** kinder weest den
ouders in allen dinghen ghehoer
sam. want dat is den heer behaech
lic **gladi** **Alst** dat v onderdandich; in de
heer is **Ghi** vaderen en wilt v
kinder in; uwecken tot toermich;
op dat si in; clemmoedich en
worden **Ghi** knechten weest
den vleischeliken heren in allen
dinghen ghehoersam. in; totten
oghen dienende als den mensche
behaghende **alle** in een voudich;
des herten. den heer onthende
Hoe wat ghi doet. werket wt
wille als den heer. en den men
schen in; en wet dat ghi dat
weder gheuen des erues. vande
heer ontfanghen selt **wigant**

Dient den heer want die onrecht
doet salt ontfanghen dat hi onrecht
telic ghedaen heeft En voer gode
en is gheen vtriefinghe d'persone
Ghi heren **Dat in capittel**
gheeft den knecht dat recht
en ghelyc is wetende. dat ghi oec
enen heer inde hemel hebt. **I**n
inden ghebede en waect. en werct
daer in w wercken d'dancken En
bidt oec te gader voer ons **Dat** oec
god wil opluken die doere d' woerde
der vrburghentz xpi te spreken.
daer it oec om gheuanghen byn
Dat it dat openbaren moet alsoe
alst in behoert te spreken **glā** **Dat**
is volstandelic en bescheidelic. op
dat nyemant daer in tonrecht ge
scandaliseert en worde **E**wandt
ind' wylsz totten ghenen die bute
sijn en vlosset de tyt **glā** **Wat** alto
en ist met euen tidich te lezen **V**
leringhe sal altoes mitte soude d'
gracien ghesouten wesen. **O**p hi
weet hoe dat v toebehoert enen
enen ygheliken te antwoerde **glā**
Want men moet enen yghelike
antwoerden na dat hi is **E**alle
dinghen hoe dat hi sijn mit my.
sal v condich maken titat **D**ie
hefste broeders en ghetrouwe die
re. en ghetrouwe knecht inde he
re **D**ien it tot v sende. indien selue
dat ghi kennet hoe dat die dinghen
mit v sijn. en inwe heuten vtrouste
mitte hefsten oneshymo. en ghetrouwe

¹²⁰⁰³
die van v is alle dinghen die hier
ghedaen warden. sal hi v condich
maken **A**risdarius myn medeghe
uanghen ghaeter v **E**n marcus
naben moed' sult' zoen. van welc
ghi dese ghebode ontfanghen heb
Coet hi tot v ontfantten **E**n hi
die gheheten is gherechtich ghaet
v **D**ese voerseide sijn wt' ioc' sijn
Dese allene sijn myn inde rike g
de. die in te troeste waren **glā**
hi vullen myn stede mit prediken
die wile ic gheuanghen byn **E**n
frab ghaet v. die van v liden toe
knecht ihu xpi **A**ltoes in die bed
ghe sochtuondich voer v op dat
ghi volmaect staen moecht en w
m allen willen gods. **w**ant it ghe
ue hem tgetughe. dat hi veel arbey
heeft voer v en voer die ghene die
te laodicien en te gherapoli sijn di
mas die hefste meester in mesemen
ghaet v **E**n demas ghaeter die broe
ders die te laodicien sijn **E**n v gha
tet nymphā en tghesin dat in hese
hule sijn **glā** **D**ese vrouwe placht
vaenden gods te harbarghen en
haer nootrofte te doen **E**n als die
epistel voer v ghelesen is **D**oe doet
dat si oec ghelesen worden in die l
ke van laodicien **glā** **A**mbrosius se
dat wi hier mochten merken. dat
die apostel niem'gerhande man
re van leringhe hadde **E**n dat hi
sijn epistel seceef tot alre menschen
voertganghe en leringhe **E**n

legt archippo sich den dienst an.
die du ontfaughen hebste in heer
dattu dien vnuilste **glad** dinnits
hoer ongheloez samhs. was hi
litraecht inde dienst. **En** ghuet
glad dat ghy weet. dat dese epistel
van my ghesent is. en gheloez
ant hant pauli. weest inpre
banden denckende **glad** want ic
alleen om tgheloue dat ic predic
ke gheuanghen byn. **Die** gra
ne ons heren ihu xpi si mit. v
Dese prologe is vands nauolgen

Dese der epistel
epistel sreef
die apostel tot
ten tessalom
ten tessalom
ta is die hoeft

stat van macedonien dat een p
umie van grieken dese waze
mit theynen azbeide bekeert.
vanden apostel noch om druc
noch om enyghen ualliche lernighe
en schenden si vanden apostel. no
ch vanden gheloue noch vander
waert. dese stonden also sondeert
inden gheloue. en in hoeye des
toecomenden leuens. dat si in vol
ghinghe en drucke. van haren me
de burghers leden. mit blide ghe
moede om die name xpi. Nochtan
wasser som ons he die ledich wa
ren. en vol ydelre eren en die van
der iursemille in en smakede. **En**
waren zeer droeuch van haren

vienden steruen. **En** ons hem wa
ren oet somighe oispeelres dese
wil hi daer of vrecht. mit deser
epistelen die hi sreef te atthenen.
Dijn menighe is die quade te uer
rechten. en die goede tot uolstan
dich te troesten. **Erst** soe ghuet hi
le. daer nae dant hi gode van hare
gueden werken. **Daer** na doet hi
ghedencken haer gheloue. **En** die
manier hare bekernighe. **En** haer
hidsamhs. **Daer** na van sine arbeit
en vands waert. d' ewangelien. en
van sine behoerde wandernighe
ons hem. **En** mit hoe groot begheerte
hise begheerde te sien. **Daer** na be
risyt hi die quade. en beproeuert dat
die doden iurisen sullen. **En** ten leste
so scrift hi een ghemeen lernighe
tot hem allen. **Hier** beghint die epis
tel die pauli sreef tot die thessalo

ten prima

Daulid en silua
nus en thimo
theus onbiede
den kerke van
tessalonta v
si gracie ende

vrede van god den vader. en de heer
ihu xpi. wi dancken gode altoes vo
er v allen. **En** doon ghedenckemille
in onsen ghebede sonder ons laet.
ghedenckende des werks in wes ghelo
ues. en arbeit. en mynne. en lidelich
der hope. ons heren ihu xpi. voer go
de en onsen vad. **Ghemynde** broeders

voer gode. weet v wtulnesinghe
 Want onse ewangelie. en was
 tot u luden inden woerden niet
 allene. mar m^s moghenthy **glā**
 Der myntrulen **E**n inden hei
 lighen gheest. en in veel vollicht
 als ghi weet hoe sulc wi waren
 ons v **glā** Bhertselet ons v ende
ghedruet **O**m v. en ghi sint onse
 na volghers gheworden. en des
 heren **E**n ghi ontfanghet dat
 woert gods mit veel dructes. in
 vroechden des heilighen gheest. also
 dat ghi een exempel gheworden
 sint alle den ghelouinghen. in ma
 cedomen en in athayen **glā** sinve
leeringhe ghetomen **M**ar melke
 stede is v gheloue. dat allene tot
 gode strect. is voert ghegaen. also
 dat ons gheen noot. en is v yet te
 te spreken **glā** Ander te iuwerken
Want si boetscapen van ons. hoe
 sulken inganc. dat wy hadden tot
 v en ghi tot gode bekezet sint. vande
 afgoden. totte waerachtigen. ende
 leuende gode te dienen. en te iubeide
 sinen zoen sijn vande hemel. die
 hi witte doden iuwerkede. die ons
 iulost heeft vanden toecomende
 toerne want broeders ist dat ghi
 kent onsen inganc tot v. so en w
 as hi m^s ydel **glā** want al worden
wy balast. daer om en lieten wy
m^s **C**esar al waren wi te voren
 ghepint en mit scanden belast
 als ghi wel weet. **J**c en philippus

wy hadden betrouwen in onsen
 heer gode. dat ewangelie gods
 mit veel sordmondich; tot v te
 spreken **dat. ij. capitel**
Want onse toe troestinghe
 en is niet van dwalinghe
 noch van onreynheden. noch
 in salchede mar als wy van go
 de gheproeft sijn datmen dat
 ew^m onse belofte also spreken in
 mitten menschen behagende.
 mar gode die onse herten proeft
 noch wy en hebben voert mit
 niet gheweest in die leringhe
 d' smekinghe. als ghi wel weet
 noch in oersake der ghetuete
 God ist ghetuete **E**n wi en socht
 ten vanden menschen gheen
 oer. noch oer van v. vande an
 deren. al mocht wi v last heb
 ben gheweest als apostelen v
glā yet van allen desen en socht
wy van v als die ualliche aposte
telen **C**esar wi sijn cleme oer
 moedich in die middel van v
 worden. recht als een woester
 haer kinnt voede **glā** die haeren
ghen kinnder van mynnen wo
det **M**ar vreedde kinnder om
 huer of om laen **A**lso sijn wi
 v ghenichliken begheerende **glā**
En m^s dat myne **W**ij woude
 v gheuen niet alleen dat ew^m
 gods mar oer mede onse ziele
 want ghi sint ons die alre lieft
 gheworden. broeders ghedenit

ons arbeids. en der moeynssen
 nacht en dach arbeitende **gla**
 mit onsen handen daer wi onse
 nootduffe of nemen **Op** dat wi
 nyemant van v en bezwaerde
gla **D**ie dede hi om die ualsche ap
 ostelen te udrullen die haer eyghe
 ghem lochten. en s luden salich
 m **W**prediken dat ew^g gods
 m v **G**hi sint ghetuyghen en godhoe
 heilichliken en gherechtelc **E**n
 sonder claghen wi gheweest heb
 ben v die gheleest hebt als ghi wel
 weet. hoe dat wi enen yghelike
 van v als een vader van sinen
 kindere. v liddende. en ghetz
 oestende en ghetuyghende ware
Op dat ghi in gode waerlike
 wanderde **D**ie v in sijn rijt en
 in sijn glorie gheropen heeft
En daer om doen wi gode dat
 sonder onderlaet. want doe
 doe ghi van ons ontfanghen
 hadt. dat woert des here gods.
 doe en ontfenghede ghi dat in
 met als der menschen woert
Ma alst is waerliken dat wort
 gods. die in v weert dat ghi in
 v ghelouet hebt **w**ant broeds
 ghi sint nauolghere gheworde
 der kerken gode die in judeen
 sijn ypo sijn **w**ant selue heb
 di oec mede gheleden van v
 oec mede gheslachten also als in
 oec vanden joden lede die de
 heer sijn xpm uiloegeu **E**nde

die yheeren **E**nde hebben ons oec
 uvolghet **gla** also sijn hi in hoerre
 wreethz ublint dat hi god in dier
 uvolghinghe wanen lief te doe
En hi en behagghede gode m.
 en hi sijn alle mensche wed^{de} **H**i u
 bieden ons mitten te spreken dat
 hi behouden worden **gla** **D**at wise
 m en bekezen **Op** dat hi haer
 son de altoec vuulen **gla** **O**nse heer
 seide vuillet die mate inwen vade
 ren en die mder vulmissen is die sal
 oec vuulen **E**n als die mate vol sijn.
 so comt die wrake **W**ant die gra
 scap gods quam te voren op hem **gla**
Dat is die wrake haerte blintheit.
 quam te voren op hem **E**nde sal
 dueren totten eynde. broeders wy
 waren van v onghetroest. ter tijt
 van monde. en van teghenwoer
 dichz. en m van herten. wi haeste
 den des te ouuloeyender **gla** **D**an
 of hi m ghelede en hadt **I**n aen
 sichte te zien mit grot begheerte
 want wi wonden tot v comen **I**c
 paulus een waren ende and^{er} war
 uen **al** die viant heeft onghelmu
 det want wat is onse hope of vro
 echde of roen s glorie **H**nt ght m
 voer onsen heer sijn xpm in sijnre toe
 coemt **G**hi sint onse vroechde en glorie
Dier om en **Dat. iii. Capittel**
Deden wns met langher **gla**
Dat ons uwe ghestant m condich
 en was **E**n het ghenoechde ons
 allen te athen te bliuen **E**n wnsen

den thymotheu onsen broed. ende
 diene gods in ewangelië xpi. o
 v te stercke en toe te troelken voer
 v gheloue. Om dat myemat beue
 ghen en worde in deser tribulacie
 want gi wetet selue. Dat wy daer
 in gheset sijn. Want doe wy hi v
 waren voersyden wnt v. dat wy
 tribulacien liden souden, alst oec
 ghesiet is. en ghi wel weet. Daer
 om en lide ic inz meer. ic en sende
 om te kenne v gheloue of hi v
 licht bedoert hadde. die ghene die
 te tempteren pleecht. Ende onsen
 arbeit. met te vgheloue en worde
 war. nu doe thymotheu van v qua
 tot ons en hi ons boetscapte v ghe
 loue. en v myme. En want ghi os
 mit ghedenckemisse. hebt altoes
 begheerende ons te sien. also als wy
 oec v. Daer om broeders sijn wy
 ghetroest in v malre noot en mal
 len onsen drucke oimms v gheloue
 want w leuen nu **glā** in desen druc
 ke. of wi in de hemel waren. **Uit**
 dat ghi in gode staet **glā** valt staet
 en stantachtich. **Want** wat dant
 wert moghen wi gode doen voer
 v. malre blyscappen daer wi in uer
 bliden om v. onsen gode nacht en
 dach oivloedeliken biddende. dat
 wy vaenlicht moghen zien ende
 vuullen moeten die dinghe die
 v gheloue onbreken. **war** god selue
 en onse vader. En onse heer xpi
 moet onse wech tot v stueren. Die

heer moet v menichuoudighen **glā**
 inden ghetal s ghelouigher. **En**
 moet die myme doen ouuloec
 doen ouuloeyen. in ons linc en
 in allen menschen also wy oec in
glā ouuloeyen in myme. **Om**
 v herte start te maken. op dat gi
 sond bedaghen sint. in heilichede
 voer gode en onsen vader. tot in
 den toetoe mlt ons herte. **mi** xpi
 mit allen sinen heiliken amen.
O pten anden sonnendach **me**
valten **Dat vierde capittel**
Broeders voert an bidden
 wy v. en v namacie in de
 heer ihu. Dat also ghi van ons
 ontfanghen hebt. hoe v behoert
 te wanderen. en gode te behage
 wandert also oec. **Op** dat ghi oec
 te meer ouuloeyet. **want** ghi
 weet die ghebode die ic v ghege
 uen hebbe oimms onsen heer
 xpi. **want** dit is die wille gods
 vwe heilich. dat ghi v hoet vnu
 ontuulcheit. **Op** dat een yghelc
 sijn wat belitten conue in heilich
 en in eien. **Myt** in quetsinghe oec
 begheerten. als die heiden die
 gode niet en kenne. en menat
 bouen en treden **glā** **myt** gheuel
och en v scale linen broeder
 in enyghen saken. **want** die heer
 is een wreker van allen desen.
 als wy v te voren segghen en ghe
 tughen hebben. **want** en heeft oec
 in onreynichz inz gheroeppen **myt**

in heilich; **wtganc** Aldu die die uismaet. en uismadet gheen mensche. mer gode **glāves** gheboede datter sijn **Die** die oec sijn heilighen gheest in ons gegeuen heeft. vander mynnen der broederlichz en hadden wy gheen behoef v te scriven **wāt** ghy hebt selue van gode gheleert. dat ghy ondinghe mynnen mynnen moet. **want** dat doe di. m allen broeden. m allen ma redoupen. **Wat** broeders wy bidde v. dat ghy meer oūuloeyet. en watichz hebt **glā** v seluen te bedwingen **¶** Dat ghy rustelich sijt **glā** Van vzeenden dinghen te ondersoeken **¶** En dat ghy v selues dinghen doet **En** mit uwen handen werct. als wi v gheboden hebben hebben **En** dat ghy eerfamt wandert. voerde gheue die buten sijn. en dat ghy wemant yet begheert **Die epistel m^s iel misse** **¶** Broeds wy en willen niet dat ghy onwetende sijt. vande doden. op dat ghy niet bedroeft en wart als die ander. die gheue hoepen hebben **glā** Inder iuriscusse **¶** Want ist dat wy ghelouen dat xps ghestoruen is. en iurken is **Allo** sal oec god die gheue die ghestoruen sijn oūmits sijn mit hem toe brenghen **glā** Dat sijn mit hem onsterfelic sijn. in die

ewighe salichz **¶** Want dat segghen wy v. inden woerden des heren **Dat** wy die leuen. die noch oūbliuen sijn inden toe coemst ons heren en sellen wy die gheue met voer voergaen die ghestoruen sijn **want** die sal inden beuelen en in d' stemmen des oūsten engels en in d' balinen gods vanden hemel neder dymmen **En** die dode die in xpo sijn die sullen eerst iurise daer na wi die leuen en ghebleuen sijn **glā** Van die die nu leuent dat antikerst comt **¶** Sullen te gaden ghegrapen worden mitten inden wolken den heer te ghe moete inder luchten **En** also sollen wy altoes mitten hewelen **Troestet** malander als in desen woerden **wtganc** Van den tiden van stonden en behoefde ghy niet dat ic v scrive **wāt** ghy wetet ernstelich selue dat des heren dach sal comen als een dief inder nacht **wāneer** si segghen sullen **glā** Die vleischelike sijn **¶** Het is vrede en sekerheit. dan sal hem die haestelike iuriskemisse oū comen **En** si en sullen ons ontulien als die dat twee inden bulke heeft. **¶** Ghy broeders en sijt in d' duustermisse **Op** dat v die dach recht als een dief in en begape **des wpe^l daghes naden vierde sommendach**

na paeschen dat v. capittel

Want ghi sijt alle kint des
lichts. en kinde des dages
ghi en sijt die nacht noch die duul
terust in. **W**ar daer om en laet
ons niet slapen. als die ander
laet waken en sober wesen. want
die slapen die slapen in nacht
En die droncken sijn. die sijn inder
nacht droncken **W**ar wi die da
ghe toe behoren. laet ons sober
wesen. aenghedae den halssberch
des gheloues en s' mynen Ende
den helm s' hopen s' salichz. want
god en heeft ons niet gheset inder
gramscap. mar in den uerighen s'
salichz oinnits onsen heer sijn
xpm. die ghestouen is voer ons
Op dat wy weder wy slape of
waken. dat wy te gader mit he
leuen Daer om troestet onderhu
ghe en stichtet melcander **W**igant
Als ghi oet doet broeders wy
bidden v. dat ghi die ghene kent
die onder v arbeiden. en bouen
v sijn in den heer En imanen v.
dat ghi die oinnloedeliken in myn
nen hebt om haer werken hebt
vrede mit hem **g**lo Die apostel wil
dat men die priesten wt mynne
ere. en hem haer nootrufte doe

Des saterdaghes opte quattemp

Broeders wy bidde in die vaste
v. castet die onrustighe. troest
die demmoedighe ontfaent die
cranche **g**lānden ghelone ende

maectle ghelont **E**welc hysā
tot hem allen **D**iet dat ghinge
mant quaet om quaet yemant
uighelde **W** altoes uvolget dat
gnet is. en in onderlinghe en in
allen menschen. altoes vblit in
den heer. bid sonder ophouden in
allen dinghe. doet gode dan **W**
dit is die wille gods. in xpo sijn
in vallen En wilt die gheest niet
doden en en wilt die yphere niet
vsmaden. proest alle dinge dat goed
is hout dat wacht v van allen qua
den ghedaenten. en die god des
den moet v heilich maken oñ al
Op dat v gheheel gheest en licht
en siel behouden moet warden in
der daghinghe. in toedemst
ons heren sijn xpi **W**igant **W**
is ghetrouwe die v gheroepeu he
uet. hi salt oet doen. broeders
voer ons. gnetet alle die broeders
in den heilighen cullen. Ic bem
eer v in den heer dat dese epistel
alle die gheheilighden broeders
ghelesen worden Die gratie ons
heren si mit v amen **Dit is die**
prologe vands and' epistel tot die
van thessalonicenses

Die ander
epistel scri
uet die apo
stel tot thes
salonicenses
in die eerste
toe screef in

doet hem hier in condith vande
 lesten tiden En vande weder sa-
 ken antekerst. en sentle hem va-
 nthenen. by tytū en onelymū sine
 discipelen **Dit is sijn manjer in**
 der voertgaen **Eerst** ginet hie da-
 na danct hi gode van haren doech-
 den **Dan** inmaect hie tot hysamly-
 en tot uolstandich **Daer** na seit
 hi. hoe dat antekerst comen sal
 voer ons heren toetcomst **Ende**
 bewinst sommighe ~~ten~~ teke van
 antekerst al ist bedectelijc **Ende**
 hoe hi in sleghen sal warden. bei-
 den eynde berespel hi die ledige
 en bidt die guede. al in manende
 dat si inden begonne guede wer-
 ken vast voert gaen **Dit is die**
2^{de} epistel die paulus screef tot
ten thessalonië dat eerste capitel

Daulus ende
 siluanus.
 en thymo-
 theus. onbe-
 den de ker-
 ken van thes-
 salonië. hi

gode onsen vader en den heer ihu
 xpo vli graacie en vrede van gode
 onsen vader. en den heer ihu xpo
Des woensdaghes nade ynnste
sonedath en vande heilighen
broeders wi sijn sculdich alto-
 gode te dancken voer v also alst
 oer waerdich is want v gheloue
 wasset op. en die myne eens yghelijc

van v allen oculoeyt in v onder-
 linghe. also dat wi oec selue uer-
 vroechden in v. inder kerken gods
 om uwer ghedoecht samly **En** om
 dat behouden gheloue. in alle uwe
 volginghe en tabulacien die ghi
 lydt. tot enen exempel des gherecht-
 ghen oerdel gods **Op** dat ghi waer-
 dich moecht warden. inden rike
 gods. daer ghi oec omlyt. **want** het
 is gherechtich voer gode. de ghenē
 die voer duicken. dinc weder te ge-
 uen. en v die ghedruct wart. rust mit
 ons in openbaringhe van hemel.
 ons here ihu xpo. mitten enghelen id
 moghentz. and vlammen des wuers
 waer gheuen den ghenen. die gode
 niet en kennen **En** die d' ewangelie
 ont heren ihu xpi. niet ghehoersam
 en hebben gheweest **Die** die ewighe
 pynne sullen hiden. in die iudoomenisse.
 vanden aensichte ons here en vanden
 glorien sijne moghenheit. als hito-
 men sal. om gheglorificiert te warden
 in sijnen heilighen. en wonderlic te
 warden. in alle den ghenen die ghe-
 loeft hebben **wegant** **Daer** om sal
 hi v. die ghedruct sijn. vrede gheue
 want onse ghetughe oū v gheloeft
 is. in dien daghe. en altoes lidden
 wi voer v. dat onse god. v moet wa-
 dich rekenē sijnre roepinghe i die
 daghe **En** v uallen moet alle gueth-
 des willen. en dat weis des gheloue
 in doechden. op dat die name ons
 heren ihu xpo. in v uclaert moet warden

en ghi in hem nad' gracen ons he-
ren gods en des heren ihu xpi des
sat' daghes in die quattempem
die aduent dat ande capitel

Broeders wy bidden v bi-
der toeroemst ons heren
ihu xpi en onse u'gadinghe i hem
gla' dat is in xpo. daert al in u'la-
ment dat hem toe hoert. want
daer die lichamen sullen welen
daer sullen die aernen u'gaderen
Dat ghi met haestelic beweget
en wart van uwen sinnen gla' dat
is van u' puerre u'standemisse
Noch u'uaert en werde o'umts gheest
gla' dat is o'umts den bosen gheest
die hem o'iformt in een enghels
lichts Noch o'umts lezinghe
gla' dat is valscher apostelen Noch
o'umts epistelen. of si van ons ge-
sent waren gla' in behoudende on-
der mynen name. **E**recht of die
dach des heren mislaende ware
Nyemant en bedrieghet v in eny-
wys gla' want die heer en sel nien
oerdel niet comen. **M**iet en si dat
eerst een offsheidinghe come gla'
vans' ghehoerfamlyz s' roemlicher
kerken en des roemlichen rycs Die
apostelen en woude van desen of-
sheydinghe. met openbaerlic
spreken. **S** op dat hi die romeyne
myet en u'toemde en die kerken
destruerden. **E**n openbaert die
mensche die souden. die zone der
u'doemisse die contrarie is gla' xpo

en sinen leden. **E**n u'henē wor-
den bouē al dat god gheheten is
dat gheofent wart gla' al gode
en heilighen worden gheofent
en gode ghelieten Die heilighe
dieuoudich; wort gheofent. da
sal hi hem seluen en die hem nauw
ghen sullen bouen u'heffen. **S**al
lo dat hi inde tempel gods siet
hem u'toenende. recht of hi god in
en en onthoudt mer dat ic dese
dinghen seide. doe ic noch hi v u'
En wat nu hindert. weet ghi dat
hi in sinre tijt openbaert wart
gla' want want allulc offsheidinghe
als voerleit moet u'gaen. **W**ant
die heymelichede der quaether.
weret nu also zeer. **O**p dat die die
nu houdt gla' tgheloue. **D**ie
hout dat. thent hi vanden mude
worde. en dan sal die bese gheope
baert wde. welke die heer xpi u'
u'llaen sal. mitten gheest sine mōt
en sullen destrueren. mitter u'lich-
tinghe sine toeroemst. **W**at ganc
Den ghenen. wes toeroemst is
nad' walinghe des viants in alle
moghenheit gla' machte en ric-
heit te hebben. **I**n teykenen en
in loghenachtighen wonderen.
en in allen u'leydinghe s' boelheit
den ghenen die u'lozen wden. om
dat si die myne der waerheit niet
en ontfinghen. dat si behouden w
den. **D**aer om sal hem god senden
werkinghe s' dwalinghe op dat

si der logenen ghelouen. dat si alle uoerdelt worden die der wheit met en ghelouede. **Maer** die boelich gheconfenteert hebben ghemynde broeders van gode wi hi gode altoes dan sculdi di voer v te doen. om dat v god whitosen heeft. die eerste vrucht te wesen in salich. In heilich den des gheests en in de ghelone der waerheit. In welken hi voer gheropen heeft oimits onser ewangeliu in die uinghinghes vloren ons heren ihu xpi. **Des woensdaghes nade xpi somme dach na pynstere** Broeders staet aldu en hout die settinghe die ghi gheleert hebt. het si oimits teghen woerdghe lesinghe het si oimits onsen brieuen in onse heer ihu xpi selue. en onse gods vas die ons mynde ende den ewighen troest ghegeuen heeft. en goede hope in gracen moet v harten utroesten en stat maken in allen werken en in goden woerden. **amē dat iii. capittel**

Broeders bidt voert meer voer ons. dat die ewangeliu ghe gods moeten loepen. en uclaert moeten viden. als si oet in u glaghe lopen heeft en uclaert is. **Ende** dat wi vanden onghelaten. ende quade menschen ulost moeten viden want dat ghelouen is alle menschen met in die heer is ghe

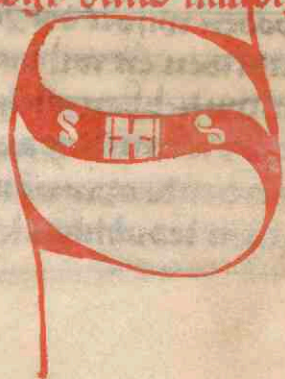
trouwe. die v stat maken sal. en vanden quaden behoeden sal. wy betrouwen van v in de heer. dat wi gheboden hebben. en ghi nu doet. dat ghi oet doen sult die he moet v harte stueren in mynen gods. en in die doechtsamheit xpi.

Des woensdaghes nade xpi sommendach na pynstere

Broeders wi condighen v. ende v bieden in den name ons heren ihu xpi dat ghi v of trect. van elken broes die onghoordmeertic wandert. en nader settinghe die si van ons ontfanghen hebben. want ghi wetet selue. hoe dattet behoert ons te volghen. want ghi wetet. wi en waren met onrustich onder v. noch en aten broet van niemant te v gheefs. **in** in arbeide en in moy melle. werkende dach en nacht. op dat wi niemant van v. en v swaeden met als of wi die macht met en hadden ghehad. **glā** van v die noottrafte te ontfanghen. **want** wi v dat ewangeliu preditten.

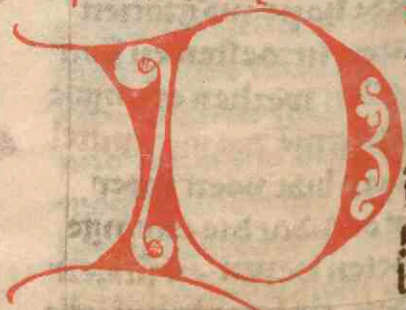
Maer op dat wi ons seluen. v tot enen exempel mochten gheuen. ons te volghen. **glā** Ende die ledich te laten. **Want** doe wi nochtant in v waren. v boden wi oet dat. hoe wie oet met arbeiden en wil die en sal met eten. wy hebben ghehot dat somyech van v. onrustich wanderen. met arbeidende. **Maer** van vreemden dinghen ledichken leue

dese die aldusdancich sijn. ontbie
 den wy en bidden wien bidden.
 In den heer ihu xpo. dat in stillhe
 den arbeiden. en haer broet eten
 w broeders en wil di met of late
 in wel te doen. in oulen hee ihu
 xpi **wtganc. glo.** Dat is en laet
 daer om met v aelmissen te ge
 uen want al arbeiden si noch
 tant mochten sijn lichte wel behoe
 uen **E**n ist dat yemant onsen
 gheboden en onse epistelen met
 ghehoer sijn en is. merct desen en
 met en menghet mit dien op
 dat hi hem sijnne. en nochtant en
 hebben met als een vrant. nar
 berespten als een broeder. Die
 heer des vreden moet v den ewi
 ghen vrede gheuen in elken stede.
 die heer si mit v allen aijn graet
 is mit hant pauli ghescreuen.
 dat een teyken is melker episte
 len **gla** sijn epistelen worde som
 onder weghe gheuilschet en v
 screuen Daer om screef hi mit
 sijn selbs hant een graet mit ern
 de tot enen litten teyken **A**ldus scryf
 it. die gracie ons heren ihu xpi
 si mit v allen amen **Dit is die p**
logt vands nauolghens epistel



In te paulus
 scruet tot
 thymotheu
 dese nauolge
 de epistel. die
 een ghelouig

vrouwen soen was. **W** sijn v
 was heyden. hi had een gnet ghe
 tuuch ons den broeder Daer om
 namen paulu mit he doe hi in
 alien voer. en besneetten daer.
 nad soedscher ewe. ons soe wil
 len. die hi daer vant. en makede
 biscop en heten daer Daer uie
 sende hi hem dese epistel. na de
 ser manieren ghescreuen **I**nde
 eersten graet hi hem. daer na u
 maent hi hem dat hi die ualliche
 apostelen wed stae. daer na loet
 het hem vanden biscopliken die
 Hoe sulc die praesteren. en dyac
 nen horen te wesen. dieme wie
 sal. daer na hoe sulc die weduwen.
 dat men eken sal. en daer na hoe
 ha hem in sijn kerken hebben sal
 en die regieren. en mit eynde ver
 maent hi. hoe dat hi ydel nimm
 sanden sal **Dese epistel screef**
paulu die apostel tot thymotheu
die eerstem



Paulu die
 apostel ihu
 xpi. nader
 ghebedinge
 gods. ons be
 behouder

en ihu xpi onser hopen. ontbieder
 thymotheu. den ghemynnen soe
 inden gheloue. ghenade en ont
 fermtheit en vrede. si di van gode
 den vader. en xpo ihu. onse heer
 als ic di bid dattu bliuen soustte

tot eijelichen **glā** Om die kerker
 ordineren **¶** Doe ic te macedon
 en ghinc. en du den sonnyghen
 sondighen soudste. dat si anders
 sijn en leerden **glā** dan wy **¶** Nocht
 nendencken en souden. die fabule
 en die slachten sond' eynde die
 tytste of stadinghe maken mē
 dan stichtinghe gods. die inden
 gheloue is **Des woēsdages nade**
ersten somendach na pynst'
¶ Dat eynde des gheboets is de
 mynne van eenre reyne herte
 en gues' conlietien en onghene
 misder gheloue. vande welken
 den sonnyghē of dwalende. om
 gheleert sijn. in ydel clappen.
 leermers der ewen willen wese
 en en listnen met dat si spreke
 noch dat sint mede willen proeue
 wy weten dat die ewe goed is
 ist dat mensche witteliken ghebnyet
 dat wetende dattie ewe den ghe
 rechtighen niet gheset en is. war
 den ongherechtigghen. de onghere
 hoersamen. den onghenadighen
 den misdadighen. den sondighen
 den beulecte. den vads' slachtighen.
 en den moēslachtighen. de mā
 slachtighen. den ontuilsche. den
 sonders yghens s' natueren. de
 plaghers den loghemers. den
 meenedighen **¶** En so wat anders
 contraire is der ganster lezinghe
 welke lezinghe nad' ewangeliē
 der glouen des heilighen gods

is. dat my betrouwen is **¶** Ic doe
 den ghenendanc die my. ghe
 sterct heeft in xpo ihu onsen heer
wtgant Want hi my inde dienst
glā Des predikners settede **¶**
¶ Ghetrouwe voersien heeft. die
 te voren was een blasphemeer
 re. en een persequere en ghewelt
 mit onrecht dede. war ic heb die
 ontfermherticheit gherreghen
 van gode. Want ic onwetende
 inden gheloue dede. en die gracie
 ons heren. heuet oivloeyt mit
 t' gheloue en mit mynnen die
 in xpo ihu is **glō** Dit dat voersiet
 is **Des woensdaghes naden**
den sonedach na dertienedach
¶ Ic is een waerachtich woert
 en alre outfanchichs weerdich
 want xpo is in deser werlt ghe
 comen. den sondaren behoude
 te maken. welke sondaers ic
 die voerste bin **glā** want niem
 ant en was aagher iuolgher
 dan ic **¶** En daer om heb ic ot
 fermicheit uzeeghen. op dat ihu
 in my den voerbuersten sondaer
 alle liden in my voeropenbaer
 de. ter leeringhe der gheene die
 in hem ghelouen inde ewighen
 leuen **glā** Die sake des lidens xpi.
 was s' menschen sonden. mede of
 te doen. dat hi in paulo wel open
 baerde. op dat nyemant in waho
 pen en ualt. om s' groetheit der
 sonden **¶** Gode alleen se onsielike

den onsterflichen coninc der werelden. si eer en glozie amie hinc thymotheu. dat ghebodt beneel ic di nas voertgaender pphetic in di **glā** Dat is is nas vstande in se der ppheten scriftueren. Dat tu daer in studeste. in gued' ridd' scap **glā** Te ontbinden. en een ander voert te lezen. **G**heloue hebbende. en een guede consciencie. welke consciencie den somyghen wech wylde. Ende sinne uens den gheloue. scriftuolich ge worden. daer hi neuens of is en alerind'. die ic den viant ouer gheleuert heb **glā** Dat is den bāne ghedaen. en in des viants macht gheset. te quellen in siel heden en in and' drucke. **O**p dat hi lezen gode ghene lacht te doen **glā** Nu leert hi bidden **dat m. cap**

Bidde daer om. dat den alre eersten gheschien. vermaninghe bedinghe eyschinghe werkinghe s' danckinghe vo' alle menschen **glā** Want wt alle staet s' menschen sal die heilige kerke v'gaderet warden. **V**oercominghen. en voer alle die ghene die in s' hoetheit gheset sijn **glā** In si goet. sijn hi quaet het mach ons vorderen. **O**p dat wi een rustich. en eensil leuen moge leyden. in alre guedertierenly. en reynich. want dat is guet en

ghenaem voer gode onsen behouder wil en te comen te kennisse der waerheit. God is een. en een middellaer gods en der menschen is die mensche. Ihs xps die die hem seluen tot eenre v'lossin ghe gheuen heeft voer hem alle welke dinghen t'getughe ghegheuen is in sinen tiden daer ic voer predicaer en apostel in gheset bin. **I**c segghe die waerheit. ic en heghe niet. die een leerzer der herdenen bin. In den gheloue en in s' waerheit. daer om wil ic **glā** Want ic een leerzar bin. Dat die man in elken stede bide en reyne handen op bueren sonder toerne en twiuelachtich des ghehert oer die wyne in t' meliken abyten mit scaemten en mit sobarheden hem v'creen de. niet in ghetanspten haer. ofte goude. ofte margneten. Ofte dierbaer klederen. **M**ar o'nmits guese werken guesdierenly. bewisen de dat betamet de winen **glā** Voert an beghint hi te bewisen wt dat den anden lezen sal. **D**at wyf sal in stilhede lezen. mit alle onderdanich **glā** Vande anden als lezinghe te ontfaen. **I**c en ghelenghe des den wyuen niet **glā** In s' kerken and' lude. **T**e lezenoch die manen te v'heren. **M**ar ghelustillheden te wesen. **W**ant daer

is eerst ghemact. en daer
nae. en adam en is niet gheest
De droeghen war dat wyf w
nde ouertret eerst bedrogghen
en si sal behouden warden ou
mits voert baringhe s kinde
ren Ist dat si ms mynnen en
mden gheloue en ms suuinghe
mit soberhede bliuen **dat. m. cap**

Hoe wie een bisscopdoem
begheert die begheert een guet
wert **glā** die dat wert begheert
en met die ex. den arbeit. ende
met die weelde. met in hoest
te wassen. **Mar** in oetmoedich
neder te gaen **Daer** om hot
een bisscop toe onberuspelic te
wesen. een wys man sober vro
et uert **glā** ant doechde **Daer**
mel gaerne gaff te ontfanghen
enen leere te wesen. gheen vyo
leere. Gheen verht te wesen. **si**
satisch. met lanchdich. met ghie
richsme huse Een guet vorst. ou
danghe lams te hebben. mit
alre reynheit **so** wie sijn hu
us. regieren en can. hoe sal hi s
kerken gods vlichheit hebben.
met nuvelken bekeert. **Op** dat
hi in hondien sijnene met en val
le. mdes vants oerdel. hem behot
oet een guet ghetuuch te hebbe.
vanden ghenen die buten sijn.
op dat hi met en valle in confusie
mdes vants stracke **Des** ghe

hr hoert den dyaken scammel te we
sen met totten wyuen twietongich
met totten wyuen vele ghekeert
met volghende den lehren ghewi
wetende die ubingheit des ghelofs
in puerze consciencie. en dese sel
len eerst gheproeft moete warde.
en also dienen ghenen lacht hebbe
de **Des** ghehr behoert den wyne.
scammel te wesen. met after clappen
de. sober in allen dinghen ghetrou
die diaken sullen eens wyfs man
wesen die hare kinde en haren
huse wel tonnen voerhen. wat
die wel dienen die sullen hem ene
gueden graet uinghen **En** veel be
trouvens mden gheloue. **dat** in
xpo ihu is. dese dinghen scame u di.
en hoepe cortelic tot v te come **ist**
ist dat ic langher beide. dattu hier
en binnen weetste. hoe di behoert
te wandere. mde huse gods. dat die
kerk des lenende gods is. en een to
lupne te wesen. en een vallich der
waerheit **glā** **dat** is da in te mer
ken. **want** hoe veel die kerke om
xpo ghelede heeft. nochtant is hi
ynmer staende ghebleuen **En**
die heymelicheden **glā** **dat** is xpo
nae sijnre godhs **Der** guedertie
renheit is opentlich groet. die ope
baert is mden vleische **glā** **dat** hi in
hem nam **Die** gherechticheit is in
den gheest **glā** **dat** is hi is gherech
tich ontfanghen vande heilighen
gheest **Hi** is den enghelen gheope

baert. hi is den menschen ghepre-
 dert. hi is gheloest bliuende in die
 werlt in die werelt. hi is opgheno-
 men in glorie. **Dat in capittel**
Die heilighe gheest seytet my
 openbaerlic. datt in den leste
 tiden. sommich vanden gheloue sul-
 len schenden. en gherichlic hoere-
 ren sullen bieden. den gheest der
 dwalunghe. en der vianden leem-
 ghe. **glā** Dat is den menschen. daer
 die viant macht in heuet. **U**oghe
 spreken in gheueynstheede. en haer
 consciencie ghebarnt hebbende. **glā**
 gheteykent mitten braut yser der
 openbaer loghen. also merkelic dat
 si alle menschen moghen scruuen.
Ubieden echtschap te maken te
 hoeden vander spisen die god de
 ghelouinghen en den ghenen die
 de waerheit kenden. ghescepen
 heeft. mit danckbarheit te ont-
 fanghen want alle creatuer gods
 gods guet is. daer en is niet we-
 ch te werpen. dat men mit werke
 der danckbarheden ontfanghet
 want het wort gheheylicht ou-
 mits den woerde. **glā** Dat is xpm
Ende den ghebede. dese dinge
 segghen den broederen. en du sulste
 een guet diene. **hi in xpm** wesen
 opgheuoet vanden woerden des
 gheloues en der gued leeringhe.
 die du in volghet hebste. **glā** Van
 dinen kinnischen daghen. **C**har-
 scawe onbequame en ydele fabu-

len. en oefen di seluen tot goeder
 tierenheit want lichaemlike oef-
 fermighe. is tot luttel dinghen
 nutte. **in** guedertierenheit is tot
 allen dinghen goet. **glā** hi ylach
 hem meer te oefenen in vallen
 en in waken. en in anden nabes-
 dan in werken. **S** goedertierenheit
Chebbende belouinghe des le-
 uens. dat meer is. en dat toecom-
 de is. **glā** Dat is vanden gues-
 tierenheit. **C** Dat is een waerachtich
 woert en alle ontfandicheden
 waerdich want daer in arbeyde
 wy. en liden lacht. want in ho-
 pen inden leuende gode. die alle
 menschen behoud is. alre moest
 is den ghelouinghen. ghebet dese
 dinghen en leerte. **glā** also rye-
 lic en also zedelic. **C** Dat men
 en in made dym joncheit. mar-
 wes een exempelaeer d'ghelou-
 inden woerden. in wandern
 ghe in mynnen. **in** den ghelou-
 en in reynheden. als ic come
 wes vlitich in lessen. **glā** Dat
 stu in traeste wattu leeste. **C**
 der troestinghe. **glā** Der willig-
Chender leeringhe. **glā** den ongh-
 leerden. **C** En wil die gracie die
 in di is. met in lumen die dig-
 ghen is mit'aphetien. **glā** dat
 du in voersien waerste. leerte
 te wesen. **C** ant in settinghe
 handen. vanden priesterezen.
Cghedencke dese dinghen. want

hier m op dat din nutticheit
 alle menschen oerberlic si sich
 virelic an di En din leeringhe
 stant daer m. want doest du dat
 so selstu di selue mede behouden
 en die ghene die di horen. den
 ouden en bestraffe met war bidt
 hem als een vader. die jonghe
 lingen als broeders die oude wi
 ue als moeders die jonghe mae
 chden als susteren in alre reynich

Here die **Dat v. capittel**
 weduwen **glo** mitter

guede der heilighe kerken toe
 behoert te voeden. en te troesten
 Dat waerachtighe weduwen
 sijn. Ist dat enyghē weduwen kin
 der hebben. of neuen. si lezen he
 eest. haer huus regieren en ha
 ouden weder doen dat haerghe
 den is **gla** Eermense mitt ker
 ken goede houde. Want dat is
 voer gode ghenam. die waerlic
 weduwe is en onghetroest **gla**
 van manen en vander werelt. **C**
 behoepe in gode. en stae nacht en
 dach in en schynghē. en in bedinge
 want die in weelden leeft. die is
 doot **gla** Dat is die na ghemēen
 leuen der werlt leeft die is doot
 mder zielen. En dat ghebiede
 dat si onberspelic sijn hoe wie
 gheen sorghe en heeft der sinne
 en sonderlinghe den huulgheno
 ten die heeft dat gheloue u saket
 en is argher dan een onghelouich

Gheen weduwe en moet ghetore
 warden myn dan van 17 jaren
gla weduwen staet vander ker
 ken guede te leuen En die eens
 mans wyf gheweest heeft tiche
 tughē hebbende van guede werke
 Ist dat si die kind ghetrouwelic
 op voet heeft Ist dat si die arme
 gheharbardht heeft Ist dat si der
 heilighe voete **gla** Dat is der pre
 dicaers **C** ghedwoghen heeft Ist
 dat si den gheuen die danc hden **glo**
 In uanghemisse en des ghelucs **C**
 Ghedient heeft Ist dat alle guede
 werken inuolcht heeft. Mar souwe
 die jonghe weduwen want als si
 onuloeylic gheleest hebben **gla** In
 spise en in dranc. nae dat si reynich
 of wedulcap ghelofden **C** Dan
 willen si in xps echtschap an neme
gla oft gheen sonde en waer. die be
 lofte van reynicheit te breken **C**
 In sijn udoememisse hebbende. wat
 si die eerste trouwe ghebroken heb
 ben mede sijn si oet ledich. en leze
 die huse omme te gaen. niet alloe
 ledich. Mar uol woerden oet. en
 veel nuwer maxen sprekende. dat
 nyet en betraemt. daer om wil ic
 dat die jonghe weduwen echtschap
 doen. en kinder winnen en moede
 ren vanden hghelonne sijn. en den
 wedersake gheen versake des qua
 ets sprekens te gheuen. Want so
 mach iller nu nade vants ghekiet
gla die reynicheit belofden. en nu

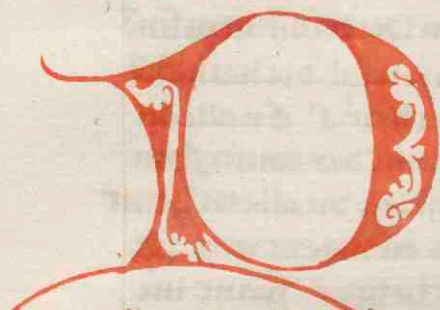
met en houwen **E**st dat ye
 mant gheloughers weduwen
 hebben. dienen hem **glā** van hā
 re noetrulste **O**p dat die kerke
 niet belast en waert **O**p dat lige
 noech sijn. den ghenen die waer
 achtichghe weduwen sijn **p**riests
 die wel regieren. die moeten
 tweerehande ezen waerdich ghe
 hadt wesen **a**lle meest die mē
 woerden en mē leringhe gear
 beit hebben **w**ant die scriftuere
 seit du en sulste den arbeitenden
 ofte die mont niet toe binden **glā**
Du en sulste die predickers niet
 ūbieden haer noetrulste neme
En die werck man is sijn loe
 waerdich **E**n wilt teghens die
 priesters. die wroeghighe met
 ontfanghe **D**an ond' twee ofte drie ghetu
 ghe. die openbaer sondighen.
 die berispet voer allen **O**p datte
 ander oet vrese hebben **I**c ghetu
 ghe voer gode en xpo ihu ende
 sinen ūroren enghelen bewaer
 ste **glā** **D**at die priester niet ghe
 wroecht en wort **E**nde du
 niet en doeste sonder ond' proe
 umghe te voeren neyghende in
 die ander seyde **glā** **D**an die du o
 der vonden hebste **E**n legghe
 die hant nyemant haestelic op
glā **E**n maect nyemant priester
 al schijnt hi gheestelic. sijn leue
 en is gheproeft **N**och en wes
 niet mede deyende mitten vree

den sonden. behoet di seluen
 reyne **E**n wil noch gheen
 ter drincken **glā** in onghe oer
 deneerde abstinencien alstu
 plaghelste **M**ar ghebruick
 luttel wims om dinre magen
 en om dinre ghestadighet fier
 heit willen **D**omghe mensche
 sonden sijn openbaer voer me
 de totten oerdel **a** die somige
 volghen oet die sonden na. oet
 ghelict somighe guede werke
 sijn openbaer en die hem anders
 hebben. en moghen niet ūber
 ghen wesen **D**at vi. **capitel**
De wat kinicht ond' dat
 iudice d' enghenstap sijn
 die sullen hazen heren. alle ezen
 waerdichheit achten **O**p dat die
 heren name en die leringhe niet
 ghelacht en wde **a** die ghelo
 umghe hebben en ūmadens
 niet **w**ant sijn si broeders en
 dienen hem seluen. **w**ant si
 ghelouich sijn. en ghemint vā
 gode. om dat si des weldoens
 deelachtich sijn. leert dese om
 ghen en vmaentse. **H**oe wie
 anders leert. en den ganzen
 sermoen ihu xpi niet en vol
 ghet **E**n den ghenen die nader
 guedertierenheit der leringhe
 is. die is houerdich en niet w
 tende **w**ar quellende bid' quelt
 en kyumghe der woerden. **w**
 welken gheboeren worden.

mydicheit stadrughe blasphemie
 quade uinoeden te samen
 bybelinghe der menschen die
 haer reden te broken is. en van
 der waerlyc beroeft. **W**ant
 dat guedertierenlyc neringhe is
 dat het is een groete neringhe
 guedertierenlyc mit een ghenoghe
glā Die hem mit sinen deymne
 laet ghenoghen **W**ant in deser
 werlt en hebben wy niet ghe
 rocht **E**n het en is gheen twi
 vel dat wy daer yet wt draghe
 moghen. hebben wy voetsel ende
 redinghe. daer wy mede ghedect
 worden mittien sijn wy vnoe
 chyt. want die ruyt willen wīde
 die vallen in temptacien ende
 in des viants stachte en in me
 ghther begheerten en ornutte
 en stadelike die de mensche uer
 smaken in die uderfinsse **glā** Des
 hynems **E**n in uiele s' zielen
Want gherichheit is en wortel al
 re quaeth. die de sonnyghen be
 gheerden. en dwaelden vanden
 ghelooue en brochten hem selue
 in vele droefnisse **W** du o mensche
 gods. salwe dese dinghen. en uolge
 gherechticheit guedertierenlyc.
 gheloue mynne. waerdicheit. u
 duldich sachtmoedich. stant den
 gueden stant des gheloen **S**ijp
 an ewich leue. daer du in gheroe
 pen biste. en behiet hebste goede be
 luynghe. voer veel ghetuyghe **I**c ge

biede di voer gode die alle dinc le
 uendich maect in xpo ihu diet ghe
 tughe gaf. ons pontio pylato. een
 goede beluynghe **glā** Doe pylatus
 vraghede bistu die zone gods. doe
 beliedet ihu en seide du segstet **C**
Dattu ghebot houdste. sōd vledie
 onberuspelyc tott toetomst oō hēn
 ihu xpi welken toetomst hi in sine
 tyden openbaren sal. die heilighē
glā Dne uoudicheit **C** En alleen
 moghende comt der coninghen
 en heer der heren die alleen heuet
 onsterflicheit. en woent in een on
 toegandelic licht **glā** want me
 mant oūmits hem seluen dat u
 mach. in dient ghegeuen is **C** Die
 gheen mensche ghelien heeft. noch
 oet zien en mach **glā** Na dat hi is
 na dattie reyne van herten ont
 fanchelic sijn **C** Wien ewich eren
 en ewich ghebot moet welen **Amē**
C Gheliet den riken deser werlt
 niet uijfesselnt te smaken noch in
 dat onseker s' ruycheit te hoepen **W**
 inden leuenden gode. die ons alle
 dinc oūuloedelic gheuer te ghebru
 ken ghebiet hē wel te doen **I**nde
 gueden werken ruyt te warden. lich
 te lic te gheuen alle dinc ghemeen
 te smaken. hem te gaderen een goet
 fundament. mit toetomende leuē
Op dat si dat waerachtighe leuen
 ontfanghen **O** thymotheo bewaer
 datti betrouwet **glā** Die ewangehe
 die god en ic di beuolen hebben **C**

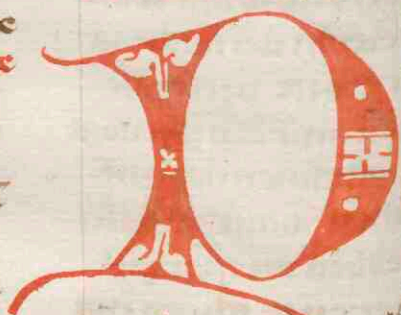
En lauwe die myheit s woerde
die die teghens die ewe sijn En
die yeghens settinghe der conste
der vallchen name welt die som
myghe biden gheloue gheloeden
en sijn wt gheuallen. die ghenade
Jhu xpi sijn mit di **Dus die prologe
vans and epistel tot thymotheu**



Dulus die te
roem gheu
ghen lach i
den keizer
en cortelijc
wt tust schei
den soude

Dreef dese and epistel thymotheo
sine jongher die mit liete. en mit
veel uvolghinghe beladen was.
En u maent hem hem dat hi vol
hardende arbeide ms gratien die
hem beuolen was Ende troest he
toe. in vele manieren. die martelic
te liden en te uoldueren inde diest
s ewangelien En wat inde lesten
tiden toetomende is. dat voerleide
hi hem. en van sijnen steruen aldu
is hi voertgaende ms leeringhe.
Eerst gruete hi hem. daer na dant
hi gode vande guede dat hi ghedaec
heest Daer na utelt hi hoe gaerne
dat hi en saghe Daer na u maent
hi hem te prediken. mit sijn selso
exempel. en des steruens ghetroest
te wesen in veele wisen. Daer na
hoe sult die menschen ^{welc} sullen inde
lesten daghen Ten lesten hoe die

lijure uollossinghe aenstaende is
En hoe cort hi wart wter tur sel
varen **Dit is paulu anderde
epistel die hi thymotheu sende
dat eerste capittel**



Dulus oimms
den wille go
ds apostel Jhu
xpi nad be
loften des le
uens. dat in
xpo Jhu is o
u

biet thymotheo den liefften soen
Gnaec ontfemichet. en vrede sijn
van gode den vad. onse he Jhu
xpi Ic doe gode dant. die ic diene
glā want ic also gheleert bin
Van mynen voer vaders **glā**
rahama en sicut en iacob **Op** pu
erze conltaentien dat ic sonder
onderlaet dymre ghedenckenisse
heb nacht en dach in myre beem
ghe. di beghezende te sien Ic ghe
dencke dymre tranen **glā** In woen
de doe hi van paulo scheide want
hi was bereit mit hem te gaen in
allen angst **Op** dat ic van voo
chden uuilt warde ghedencke
ms hebbende. dies gheloefa. dat
ongheneynst in di is welcke ghe
loue. oec eerst woende in loy. dym
re ouder moeder. en in dymre moed
erumre Ic bin seker. datter oec
in di woent. om welcke sake ic di
u maene. dattu uwerste die gracie
gods. die in di is oimms in settinghe

minre handen **glā** Die gracie en
 maent di altoes aldus te doene
¶ Want god en heeft ons niet
 ghegeuen. den gheest der vze
 len. mar den gheest der doechde
 en der mynnen. en d' sobheit
¶ Dese vdranen knechtelike
 vrese **¶** Aldus en wildi dat
 ghetuych ons heren ihu xpi met
 scamen. noch minre sijn gheua
 ghen **¶** Arbeit mitt' ewangelie
 nas moghentheit gods. die ons
 ulost heuet. en gheropen m'
 heiligher wepmighe. met na
 onsen werken. mar na sijn op
 set. en gracie die ons ghegeue
 is van xpo ihu voer die werelt
 lken tiden **¶** si is nu gheope
 baert o'mits m'lichtinghe o's
 behoude' is ihu xpo. welc xpo
 ghedestruert heeft den dooti
 en heeft ulicht dat leuen ende
 die onsterflichkeit o'mits der
 ewangelen. Daer ic een pre
 dicker. en een apostel in gheset
 bin **¶** En een meest der harden
 om welcke sake ic dit oet lide
¶ it en scaems my oet niet
 want ic weet wien ic ghelo
 uet heb **¶** Want ic bins seker.
 dat hys machich is te onthou
 den in dien daghe toe. die be
 ueelmisse. die hi my betrouwet
 heeft **¶** Dat is dat ewangelie
 tot inden daghe des oerdels
 hebbe een forme der ganfer

woerden. die du van my hebste
 ghehoert. inden gheloue. ende
 in mynnen in xpo ihu. Bewaer
 die guede beueelmisse. die di be
 uolen is o'mits den heilighen
 gheest. die in ons woent. du w
 eestste dat si alle van my gheke
 er' sijn. alle die in alie' sijn
 van welken dat pilgelus ende
 hermogenus **glā** van wien di al
 re meest te hoeden staet **¶** Die he
 re moet den huse oneli phori ont
 fermhertich' gheuen want hi heuet
 my dicwyl ghelauet. en hi en scae
 de minre vanghemisse met mar
 doe hi te wmen quam socht hi my
 naersteht en hi uant my **glā** En
 bat daer' om of hi most tot my
 in tomen **¶** Die heer moet hem ge
 uen ontfermherticheit. vanden
 heer te wynden. in dien daghen
¶ En hoe vele hi my tot ephesiu' ghe
 dient heeft. weetstu bet **Dat. ij.**

¶ Dier om minn kint. **Capittel**
 weest staet m' gracen die
 in xpo ihu is **¶** En die du va' my ge
 hoert hebste hi veel ghetuyghen.
 beuele dese dinghen ghetrouwe
 luden. die bequame oet sijn. and
 luden te lezen **glā** Dat is make
 medehulpers **¶** Dat beit als een
 guet ridder. xpi ihu **¶** Ayemant die
 gode stadet. en in memthouddicht
 hem in werelthken dinghen op
 dat hi den ghenen behaghe. die
 hi hem seluen heeft toe ghesicht

Want die oet stant inden stude
 die en sal oet niet ghecoent w
 den. dan die wittelic heeft ghe
 straden. den werckenden ael
 man. behoert vande vruchten
 te ontfaughen alre eerste vltat
 dat ic segghe **glā** al en leue ic mi
 vande ewangelen. dat doe ic om
 meerre nuttich; **mar** leue du da
 of om dattu cranch biste **Op s'**
dyntensul' dach van enē mārelā
En op s' pontiaens dachs.
A Die heer sal di in allen dingē
 vltant gheuen **G**hedent ihm
 vresen te wesen en vande dode
 van dauids ghelachte **glā** **G**hebo
 ren **N**ae minne ewangelen
 daer ic in arbeide tott uanghe
 mille toe. recht of ic qualike vro
 cht **glā** also bin ic gherekent **E**n
 dat woert gods en is niet ghebon
 den. daer om hede ic alle dinghen
 op dat oet salichheit vcrighen. mit
 hemelcher glorie. die in xpo ihm
 is **glā** **D**at is een waerachtich
 woert **E** want sijn wi mede ge
 storuen so sullen wi oet mede le
 uen **I**st dat wi mede liden. soe
 sullen wi oet mede regneren **I**st
 dat wi hem vrsact hebben. hi sal
 ons oet mede vrsaken. al en ghelo
 uen wi niet. hi blijft ghetrouwe.
 hi en mach hem seluen niet vrsake
 dese dinghe vmaen ic. en ghetu
 ghe voerden heer **E**n wilt niet mit
 woerden staden. het en is niet

dan tot vrsakinghe. dat gheere
 niet horen. naerstelc bidt gods
 di seluen louelich **glā** **O**nder de
 dine. om dyn naesten willen
En een werker. die hem meer
 scaemt **glā** **D**er ewangelen en
 datt' op ualt **E** Te recht vcracht
 de dat woert s' waerh; **D**er
 ue blasphemye. en ydel spreken
 ghe. want hi sullen zeer crach
 tich wesen. teghens die oesem
 ghe gods **E**n haer leerminge
 mipt als een rancier. van welc
 hem emeneus en philetus. die
 vander waerheit gheualen hi
 segghen dat die vrsenisse mipt
 schiet is **E**n vkeren soinghe
 schen gheloue **en** dat sondaer
 gods staet ualt en heeft. en heeft
 die litten. die heer heeft
 bekent. wie hi sijn. en elc seide
 vands boesheit. die hes heren
 noemt in enen groten hule. en
 sijn niet alleen gilden vaten
 sulueren **mar** oet houten vaten
 en aerde **E**n die sommich vaten
 den ghebruuct in eeren. en somm
 in oneren. daer om so wie hem
 luttet van desen. die sel mede
 eeren een heilich vat wesen. en
 oerblic den heer. tot allen gods
 werken bereet **D**anve soelike
 like begheerten **mar** volghe oet
 gherechticheit. de gheloue. sijn
 nen. den vrede. mitten gheuen
 die den heeraenroepen mit puer

re herten. dwale questien. en sond
leeringhe scrijue. wetende dat si
scladen maken. En des heren kin
erht. en behoert met te stude. in
sachtmoedich te welen. tot he
allen. leertu ghedoetsam. mit
machtighen berespinghe den
ghenen diet wed staen. **U**ent
hem god berou gheuet. die wa
heit te kinnen. en wed ucoue
ren. van den viants streken. da
si gheuanghen of ghehouden wo
den tot sinen wille. **Dat in cap**

Oar dat weet. dat inden
lesten daghen an sullen
sien. vreselike tiden. en die me
schen sullen hem seluen mynne
de welen. **G**herich opinheue. ho
uacrdich. die oefeninghe gods
bepottende. Den ouders onghe
hoersam ondancsam. mit grote
sonden beulet sond mededoghe
sonds vrede. ander luden te beru
rtighen. ontuusche. onghena
dich. sonder guedertierenheit. u
mderis wreet op gheblasen. meer
myntes der werlt. dan gode heb
bende die ghedaente s guedertie
renheit. **W**ar haer doetsden uila
kende. scrijue dese. want van de
sen sijn si. die de hulen doer boren.
en leiden die wufkams ghenan
ghen. belast mit sonden. die ghe
let worden. in menighet hande
begheerten. altoes lezen. en myn
meer tot wetenheit s waerheit

comende. also in ambres en menibres
moyses weder stonden. Also we
der staen dese die waerlyc ayensdye
van nderfden ghemoeude. weder
slachtich mit gheloue. **W** si en sullen
voert meer met vorderen. **W** haer
onwetenheit sal hem allen open
baer welen. Also oet der gheente
was **glā** die moyses weder stonde.
War du hebste uvolghet myn le
ringhe. myn in settinghe op sette.
gheloue lantmoedicheit mynne hys
samheit. uvolghinghe lidinghe. hoe
sulc si my ghedaen sijn te antholhe
in ycomen. en in listeren. hoe sulc
te uvolghinghe ic gheleden hebbe
en wt allen desen heeft my god u
lost. en alle die goedertierliken leue
wilt in xpo ihu. die sullen uvol
ghinghe liden. **W**ar quade mensche.
en bedriegheis sullen voertgaende
dwalende. in een arger en in dwali
ghe sendende. **glā** and luden mit ha
ren werken. **W**ar blijf du in dien
die du gheleert hebste. en di betrou
wet sijn wetende. van wien oughe
leert. En wanttu die heilighe scrift.
van dinre kintheit bekent hebste.
die di lezen mach tot salicheit. **glā**
Wattuse gheesteliken ustaeste. **U**
Ouimts den gheloue. dat in xpo ihu
is. alle scriftuer van goede inghe
gheest. is oerberint mede te lezen.
mede te arguieren. en mede te berel
pen. mede te wilen. in die gherich
ticheit. **O**p dat die mensche gods.

volcomen si gheleert. elken goe
den werken vanden heilige
ewangelijst **marcus en van**
s' blasius en van s' lictus mit
sinen ghesellen dat vieldem

I ghetughet voer gode
glā Ic bezweze di gode tot
enen tughe **En xpo ihu de**
leuende en doden oerdelen sal.
En bi sinen toecomst. en bi sine
sinen rijt. dattu dat woert pre
dicste **Draut** an alst bequembike
tijt is **En** alst met bequame tijt
en is **glā** Dat is dient ghenoecht
te horen en diet met horen en
willen **Argueren glā** v wecke
Wide berespe in alre hysam
heit en lezinghe want die tijt sel
wesen. dat si gansen lezinghe in
siden en sullen **war** tot hare be
gheerten sullen si hem meest o an
halen. die inde oren douwe **En**
si sullen dat horen vands waerh
of kezen. en tott fabulen gheke
eert worden **war** wake du ende
arbeide du in hem allen. doch der
ewangelen wike vnuil dinen di
enst **glā** Hout mate in allen dringe
Wes sober want ic beghin nu
op gheoffert te wesen. en die tijt
minre uolssinghe is nu bi **Ic** heb
enen stride ghestreden. den loep h
eb ic volbrocht **glā** Theloue heb ic
ghehouden in den anderen dat no
ch toe comen sal **Ic** in die crone
s' gherechticheit op gheleit. die my

die heer gheuen sal. in dienda
ghe die gherchtighe recht **En**
met alleen my **war** oet den ge
nen. die synen toecomst minre
wtganc haest cortelic tot my
te comen **glā** me uolssinghe na
ert **W**ant damas heeft in ghe
laten **glā** inder tijt s' plectien
Commende dese werlt en ghe
en wech tot tessalontiam **C**relas
is in ghesent tot galathiam. ty
tus in dalmaciam **En** lucas is
alleen mit my **Reemt** marcus
en brincken al hier mit. hi is in
nutte inde beuolen dienste **Ic**
nimm heb ic tot ephesum ghesent.
den rocke die ic tot troeyadebi
pi liet. alstu demste brincken
mit en die boeke. en sonder in
ghe die studie **glā** Dat ic eynstele
daer in scriven mach **C** alernus
die sint. heuet mi veel quere be
wyst. die heer sal lenen. na sine
werken **D**raue du dien oet. **war**
hi heuet onse woerde zeer weder
staen **I**n mijn eerste beschermin
ghe **glā** Doe ic dat ewangelium
bescremen woude **En** was my
myemant bi **alle** hieten si my.
Ic beghere dattet hem met uwe
en warde **Des woensdages na**
den my. sonnédach na mynsten
C die heer stont bi my. en staet
kede my. dat oimts mi. en alle
die heyden horen. en ic bin uolst
vandes leeuwen mont **Die heer**
die prediclinge vnuil worde

heest m oec vobst van alle qua-
den wercken En sal m behoude
maken. in sijn hemellicke rijk
wien dat glorie moet wesen vā
ewen tot ewen amen **Gruet** p
scam en aquilam en onofiphon
ghesinde **Frasens** bleef te corint
then **corinthen** liet ic te milete.
het haest di. voer den winter
te comen **Di** grueten en bolu. en
pudens linus en claudia. en alle
die broeders. die heer ihu xps si m
in sijn gheest **Gracie** si mit ons
allen **Dit** die prologē vā deser
na uolghens epistel tot tytum

Aulus scri-
uet dese e-
pistel tot
tytum sine
jongher die
hi biscop
maecte En
tot tieten. daer hi m oetmoedic-
heden. en m sympelhede vele leet
En dit is sijn manyer inden voe-
rtgaen s epistelen **Eerst** gruete-
hen. daer na leert hi hē vanden
ambocht. dattet biscop toe behot
En hoe hi daer m doen sal Ende
hoe sulke priesten. hi maken sal.
in sijn stichte **Daer** na hoe hi ene
ygheliken. na sijn staet. na sijn
onthet. t leeren sal En ten lesten.
hoe hi die onghelunck scouwē sal
Dit is paulus epistel die hi tot
tytum sende.

Aulus gods
knecht ihu
xpi apostel
ihu naden
gheloue des
gueder ver-
tozen ende

kennisse der waerheit welcke
kennisse nader guedertierenht
is nader hoepen des ewighenle-
uens. dattie ghene. die met enlie
ghet. beloest heuet voer weelthi-
ken tiden **war** in bequamentide.
heuet hi sijn woert gheopenbaert.
inder predikinghe. die m betru-
wet is naden gheboden gods ons
behouders **Ontbiedet** tytū. den
ghemynden zoen naden gheme-
nen gheloue. gracie en vrede sijn
van gode onsen vader. en xps
ihu onsen behouder **Om** des wil-
len liet ic di te tieten. dattu die dm
ghen corrigeren souste. die daer
ontbraken **En** priesterē ou die ste-
den setten. Also als ic di gheordi-
neert heb **Hoe** wie sonder lastēht
gherufft is eens wifs man **glā**
Die s twee wuen gheladt. die
en mach gheen paelst warden.
Ghelouinghe kint hebblende
met m vroeghinghe der ontuul-
theit. of met onderdanich. want
enen biscop behoert **sonder** lastēht
lic berulpinghe wesen **glā** **Hiden**
biscop vstaet men den paelst **Als**
een scaffenaer gods met houaer

dich. met toezicht. met opten my
seer gheset. met een slagher te
glā Der menschen ghemoeude te
slaen mit ander leeringhe dant be
hoert **N**iet gherich des lehrs ge
wins war hem behoert te wesen
gaerne gaste te ontfanghen. gues
tieren sober gherethich. hem ont
houdende **van onghoerlosden di**
ghen **A**ngripende dat sermoe
dat nader waerachtigher leern
ghe is. op dat hi machtich si. inder
ganster leeringhe. toe te troesten.
en die ghene te berispen. diet we
der spreken. want vele iller ongh
hoersam. en ydel sprekers en ver
leyders **E**n als meest die vanden
besnydenisse sijn. welc behoerlic
is. berispet te wesen **H**i ukeere alle
dat ghesinde. leerende dat niet
en betaemt. om lelik winninghe
willen **E**uyghe van hem leiden.
haer eyghen ppheten. die van tre
ten sijn. altoes loghen achtich en
quade beesten **glā** **G**herich **S**bloet
stortinghe **T**racche des bukes **glā**
Dats gullich **D**at ghetughe is
waerachtich. om welke sake be
rispe hardelc **O**p dat si gans mde
gheloue sijn. en den soedschen fa
bullen met an en dencken **E**n de
gheboden den menschen die hem
oftieren vanden waerhz. Alle dinghe
sijn reyn den reynen war den be
ulecten. en den onghelouinghen sij
alle dinghen onreyn **glā** **W**ant

li en sijn der gauen gods met wa
dich **W**ar haer ustandemisse.
en haer consciencie sijn beulert
glā **N**iet vanden spisen war van on
rechten ustande want si die tacht
der scriftueren niet en weten **E**n
Hi behen hem gode te kenne war
si usaken hem mit werken war
si sijn gode hatelc. en onghelou
lic **glā** **O**nbequaem te ghelouen
En tot allen gueden wenten me
der proeft **dat tweede capitel**
War spreke du datt ganser
leeringhe betaemt **T**roest
die oude toe dat si sober sijn ende
scamel. die wise dat si gans sijn
inden gheloue. en in mynnen
en in lidsamhz **D**ie oude vrou
wen in heiligher wisen te wesen
glā **D**at is scamehc in gaen in
staen in woerden en in dedinge
Niet standemaectere. met
dienende in veel wins. wel leze
de dat si vroetscap lezen **D**ie so
ghe vrouwen dat si haer man
nen mynnen. dat si haer kint
hef hebben. vroet te wesen sob
reyn sorghe des huus hebbende
Goedertieren haren mannen
onderdanch **O**p dattet woert
gods niet gheblasphemee en
worde. **D**es ghelhts toe troeste.
die jonghelmghe dat si sober sijn
in allen dinghen ghif di seluen
tot enen eyempel. der gueder
werken. leeringhe in gheheelle

den. in zwaerhede. **D**in woert si gans onberuspelyc. Op dat die ghene die daer weder is hem scame. met quaets hebben de van ons te segghen leert den knechten hazen heren onderda melij te wesen. In allen dinghen behagghenden. **gla'** In aldusdang' wys. **N**yet weder sprekende met bezietende. **W**ar mallen dinghen gaet gheloue bewisende op dat si die leeringhe gods. onbe houders in allen dinghen naere. **O**pte keris nacht. **E**erst missen. **D**ie gracie gods ons behouders heeft allen menschen gheopenbaert. **l**ezende. dat wi vlochene dat oefeninghe gods tegen is. **gla'** Nyet in lichtmoedicheden dat oefeninghe gods teghens is. **en** wereltlike begheerten. **L**iet ons soblic en gherechtelijc. en goedertierlic leuen in deser werelde. **o**berdende die heilighe hoep en den toecomst d' glorie des groten gods en ons behouders ihu xpi. die hem saluen voer ons ghegeuen heeft. op dat hi ons vilolle de van alre onrechticheit. en hem een ontfanchic volc reyn maken de na volghende der gued' werke. **N**yet dese dinghen. en imaenke mit allen gheboden. dat di niemant en vilnae. **gla'** Om dinne lympeheit wille. **dat in ca'** **E**rnaenke de pinnen der

moghentheit onderdanich te wesen en horen segghen ghehoersam te wesen. **E**n memant te valspheemeren. **gla'** worde hi ghedruet van hem. **N**iet linsfachtich te wesen. **W**ar satich alle satichheit bewisende tot alle menschen. **W**ant wi waren oec voertijts on wys. en onghelouich dwalende. der begheerten diene de en menigherde weelden in quaetheit. en in dicheit werkende. hatende onderlinghe hatelic. **O**ten keris nacht. **d' ande missen.** **E**n opten jaers dach. **en opte der tien en auont.**

tot allen goede wike bereit te wesen

Doe die goedertierenheit en die menscheitichheit gods ons behouders openbaerde. met vanden werken. der gherechtich die wi ghewrocht hebbe. **en** na sijn ontfemherticheit. heeft hi ons behouden ghemaect. ouermits den doepsel. der wederbaringhe. en inuwinghe des heilighe gheests. die hi onvloedelijc in ons ghestort heeft. **O**uermits sijn xpm onsen behouder. **O**p dat wi van sijnre gracie gherechtuacht. erfgenaem sijn. **na d' hopen** des ewighen leuens. **W**otganck. **D**us een waerachtich woert. en van desen voerleiden. wil ic dattu and luden slachtichs. dat hijs achtende guede werken voer te wesen die gode ghelouen. **D**ese dinghen sijn

den menschen guet. en oerberlic
 mar dwale questien. en utellinge
 der gheslachten. en stadninghe en
 kyuninghe d' ewe. die sanve want
 si sijn onnutte en ydel. nad' eerst
 en ad' berespunghe **H**euwe den on
 ghelounghe menschen **glā** Die is
 onghelouich. die mitte woerden
 der ewen. die ewe antuecht **W**e
 tende dat hi vkeert is. die aldus da
 mich is **E**n hi mildoet in sijn selso
 oerdel **glā** want ghi past dwalin
 ghe. en lachtert die waerheit **A**
 als ic arthena en tititu totti sende.
 so haest tot mi te comen. te neopo
 lim want da heb ic gheleit te u
 winteren **H**ende tenam den ghe
 leerde m' ewen. en apollo eerste
 hken voer. op dat hem met en ghe
 breke **glā** inden weghe te uiteren.
Op dat si van onsen guede werke.
 lezen voer wesen **glā** dat is te beloz
 ghen **T**oet nootzuchtighen omge
glā Den diens te te gheuen **O**p
 dat si met onzuchtbaer en sijn alle
 gueten si di. die mit my sijn. graue
 tet die ghene die ons mynnen mde
 gheloue Die gracie gods si mit alle
**Dit is dat prologe van dese nauol
 ghende epistel**

Daulus screef oek
 epistel te roe
 men. da hi in
 der kerker ghe
 uannghe lach
 en sende tot

philemonē. die gheen biscop en wa
 mar een eerberlic man inde vol
 ke **D**ese bidt hi voer onelymo si
 nen linceth. dat hi hem tot gheua
 den ontfne. al was hi hem ontyne
 hi was daer nae. doe hi dat ewan
 gehū ghehoert had. vanden apostel
 ghedoept **E**n dit is sijn manier
 inde voertgaen d' epistelen **E**est
 graet hi en mit sinen wue en mit
 synen zoen. daer na dant hi goet
 van hazen goeden werken en past
 haer gheloue. en haer minne.
Daer na bidt hi philemonē. al mo
 cht hi hem ghebieden. dat hi on
 elymo spaer. en guedertieren si.
 en gode dant. dat hi en also sulc
 ontfanghe. met als sinen knecht
 mar als sinen ghemynnen broe
 der **I**n eynde begheert hi dat me
 hem die haerberghe bereyde. wat
 hi hoepet cort te comen **Dit is die
 epistel die paulus die apostel
 screef tot die van philemonē**

Daulus die ge
 uannghe
 ihu xpi en
 broeder thy
 mothens ot
 bieden den
 ghemynne
 philemonē. en onse mede hulper.
 en apye sine wyue d' lieuer sult
 En arthipposinen zoen onsen me
 de ridder **E**n alle den ghelounghe
 ghesinde. dat mde huse is. v li ghe

nade en vrede. in gode den vader
 en den soen ihu xpi. Ic dancke
 mynen gode altoes dymre ghe-
 denckende. in mynre bedinghe.
 hoerende dyn mynne. en ghelo-
 ue. dattu hebste inden heer ihu
 xpo en in allen heilighen **glā** Dat
 die mede deilighhe
 dync gheloefs openbaer moet
 warden. in kennisse alles guets.
 mons in xpo ihu. Ic hadde grote
 droechde en toest in dymre mynne
 want die inghedoemte d'heilige
glā Dat sijn kind d'heilighen
 hebben oimms di gherult. **O broe-**
der glā Want hi die heilige ont-
 fende hem haer nootrust. **O**
 daer om hebbe ic veel comelijc.
 in xpo ihu. di te onthieden. dattot
 ter dinghen behoert. nochtā om
 der mynnen. bid ic heuer. want
 tu biste allulc. als ic. die oude pau-
 lus. **war** nu oec een gheuanghe
 ihu xpo **glā** Dat di hier toe bewe-
 ghet worste. met alleen om dat
 ic out bin. **war** om dat ic gheuan-
 ghen bin. **Ic** biddi. voer myne
 soen onesymo. dien ic in vāghe
 misse vaerde. die di voertuys onut
 was. **glā** Doe hi als een ontzouwe
 knecht. dat dine weth droech. **Ic**
 nu is hi my. en di oerberlijc. dien
 ic di wed' ghesent hebbe en ontfa-
 ghen di. als myn inghedoemte.
 dien ic mit my houden woude. op
 dat hi in. in dymre stat diene sou

de. in d'vanghemisse d'ewangelie
 war sonder dinen met. en woude
 ic met doen. **O**p dat dyn knecht.
 in met en diende. yeghens dinen
 wille. **war** mit dinen wille. het mocht
 licht. dat hi daer om van di. daer
 toe ter tyt seide. op dattu hem ewe
 lic weder ontfenghste. mer als
 een knecht. nu war voerden knechte
 als een ghemynde broeder. in alle
 meest. vele te meer sal hi di ghemyt
 wesen. in d'vlesche. en in d'heer
glā Want hi dyn knecht is. en nu
 een ghetrouwe broed' ghe worde is.
O daer om hebstu mi tot ene ghe-
 selle. so ontfant hem. als mi. heeft
 hi di yet ghesaet. of is hi yet saul-
 dich. wylt dat my. Ic paulus hebt
 mit mynre hant ghescreue. Ic salt
 wed' gheue. dat ic di met segghen
 en sal **glā** Dattu dat dyn. **Ic** oec
 dattu di seluen my sauldich biste.
O broed' aldus sal ic dymre ghebru-
 ken inden heer. v'lade myn inghe-
 doemte inden heer. betrouwende
 van dymre ghehoersamheit. heb ic
 di ghescreuen. wetende dattu boue.
 dat ic segghe. doen selste. **Ende** be-
 reyrt my mede die herberghe. want
 ic hope dat ic oimms uwer bedin-
 ghe. v' gheuen sal warden. Ephraas
 myn mede gheuanghen. gaet di
 in xpo ihu. en myn hulperis marcus
 arystarcus. demas luras die gracie
 ons heu ihu xpi. si mit uwe geest am

**Dit is dar prologe vande nauolge
der epistel tot die van hebreen**

Daulu die glo
riose leerzaer
apostel der
heyden. screef
desen epistel
in hebreen
schen talen.

En lucas nae dien dat hi ghenaze
was. sette huse ou in gaeret talo.
behouden heellheit des lijns. En
paulus sende den heebreeulche
Dat is den joden. woerende van
der ou scruen s' edelheit xpi. in
beyde natueren. en vande omuit
ttheit der ewen bewisende mye
el wilen. dattet gheloue xpi. sond
die ewe ghenoech is tott salicheit
en dat die settunghe der ewe. na
den steruen xpi. en sijn opuirsen.
met en vordert en menigherhan
de leeringhe daer toe. dat is die ma
mer van sijn voertgheinghe. Erst
bewist hi dat die woerden xpi te
horen sijn. als die pphete. en billi
ker hem te gheliken de ppheten.
en bouen den ppheten hem te set
ten. Want hi meere is dan die pphete
ten. Daer na prust hi xpm na sijn
re menscheliker natueren. en na
sijnre godlike natueren. daer nae
ghelijct hi hem den enghelen. ende
setten daer bouen. en trecket darr
in bouen gaende edelheit na beide
natueren. Daer nae ghelijct hi en

moyses en setten daer bouen. da
nae uclaert hi mit veel reden en
scryften dat die ghenade des ghe
loues bouen den sceme s' ewen
sel gaen. en die priest scap xpi. bo
uen der leuten priest scap. en der
nuwe testament. bouen dat oude.
en een offerhande. bouen daer in
bouen menighe sacrafite. Inde ou
den daer was die sceme in. en hi
is die waerh in Daer na bewist
hi wat dat gheloue is. en prust mit
veel ghetughe. Inde lesten set hi ee
ghemeen leeringhe. tot allen men
schen. **Dit is paulus epistel totte
joden opte kerstdach in die hoech
mille dat eerste capittel**

Dermael
is god me
inhuou
delic. ende
in meugt
wys spreke
de. den vaderen inden ppheten. En
lesten in desen daghe is hi ons spre
kende inde zoen. die hi erfghene
ghelet heeft alles. **glā** Dat is helit
alle creatueren. **Quintus** welken
hi oet die werelt ghemact heeft.
Want hi een scynsel der glouen is.
en een substantien. **glā** Dat is een
volcomen bewisen des vaderlike
wesens. En alle dinghen dragen
de. inden woerden sijnre moghetheit
makende suuheit s' sonden. Hoe sic
hi t' rechte hant s' moghentheit. in

alre oüster. also veel is hi dan bet
gheworden. dan die enghelē. als
hi ondschadeliker voer hem die na
me **gla**. Des zoens **Heest** gheer
net. tot wien vanden enghelen
heest hi voertntē ghesait. Du bil
mijn kint. huden heb ic di ghe
baert. en ander waiuen. ic sal hem
welen tot enen vader. en hi sel my
welen tot enen zoen **En** als hi and
waiuen in leit. den eerst ghebore
in die werelt. seide hi **En** hem sel
len aenbeden. alle die enghelen.
gode **En** totten enghelen seic hi.
hi maecte sin enghelen gheesten.
en sin diens een vlame ds vuers
war totten zoē seic god **Din** crone
is van ewen tot ewen **En** die roe
de der ghelijchheit. is die roede des
rijcs **Du** hebste gherichtichheit ghe
mmt en quaetheit ^{ghelact} daer om he
uet di god ghesaluet. din god mit
ter olpen der vrolichheit voer di
nen heilighen **En** du heer fon
deerste die aerde inden beghinne
Ende die hemelen sin wien di
re hande. si sullen ugaen **wardu**
blueste **En** alle sullen si van oud
doem te mete gaen. als een deet
En du salstele wandelen. als een
gordel. en di sullen ghewandelt
worden **war** du selue. bilte die
selue. en dine jazen en selle met
uigen **wigame** **En** tot wien
der enghelen. heest hi voertntē
ghesait **Hut** tot minne rechter

thent ic dine wande setten selee
voetsamel sinre voeten **Dat**
DA sin sinet **in capittel**
als dienende gheesten
ghelent. in die dienstachtichheit. o
die ghene die dat etue der salichheit
ontfanghen **Daer** om behoert os
die dinghen oüvloedelt waer te
nemen. die wy ghehoert hebbe.
Op dat wy met ewelut ghepint
en warden **want** of dat woert.
dat oümits den enghel ghelpro
ken was waerachtich gheworde
is. en alle oütradinghe en onghelo
samheit. ghericht loen der iudien
ten ontfanghen heest. hoe sullen
wy ontulien. of wi so grote salichs
vlumet hebben **gla** **Die** met en hilt
die settinghe des ouden testaments
Dat oümits den enghelen gheor
deneert was. dat wort ghevroke
veel te meer inden mynen testa
ment dat oümits xpm gheorde
neert is. **want** inden ouden was
die beloften. en inden mynen is
die salichheit **Welke** salichheit doe
si beghin ontfent. oümits den hoer
ghetondicht te warden vanden
ghenen diet hoerden. so is si ghe
stadicht in ons **En** god heestet me
de ghetuyghet. mit teykenen. ende
mit wonder. en mit menighelha
de moghentheit. en menichuoudi
ghe wt delinghe des heilighen ghe
est. na sinen wille. **want** god en
heest den enghelen met ons worpe

die toekomende werelt daer wi
 of spreken **glā** Naet den enghelen
 mar xpo **C**het heeft een ghetiget
 segghende in een stede. war is die
 mensche dattu synne ghedencket
 of den sone des menschen. dattu
 hem vandeste. du hebste hem een
 luttelkin ghemmet vande enge
 len. en du hebsten ghetzoent mit
 glorien en mit eeren. en gheset ou
 die wiken dinne handen. alle din
 ghe hebstu onder sine voeten ghe
 worpen. en in dien dat hi he alle
 dinghen onder wasp. so en heeft
 hi niet ghelaten dat hem niet ond
 gheworpen en is **glā** alle dit seit
 hi van xpo. en bewijst daer mede
 dat xps bouen den enghelen is **C**
 Mar nu zien wi dat hem noch al
 le dinc niet onder gheworpen en
 sijn **Des woelsdaghes nade w
 sijn sommendach na paeschen.**
CEn wi sien ihm. den ghenen
 die een luttel mynre dan die enge
 len ghemaect is. om dat liden der
 doot mit glorien En mit eeren ghe
 zoent. dat hi vander ghenaden
 gods **glā** En niet van iudicenten **C**
 Die doot soude smaken voer alle
 menschen. want het behoerde
 den ghenen. om wien dat alle
 dinghen sijn. en oumits wien alle
 dinghen sijn Die vele kinder te
 voeren besach. inder glorien te be
 ghen. de werker hare aere salich
glā Dat xpm **C**Te volmakē ou

mits den liden der doot. want
 die daer heilich maect. en die da
 heilich ghemaect warden **glā** Dat
 is xpm mit sinen leden **C**Alle sijn
 si van enen **glā** Dat is vande sel
 uen gode **C**Oumits weldien sa
 ken. dat hem xps niet en scmet
 hem liden broeders te hietē seg
 ghende **C**sal dinen naeme myne
 broeders utellen Ende inden
 middewuert die kerken. sal ic
 di louen. en anderswaer **C**sal ic
 sijn ic. mijn lamd die in gods ghe
glā Om bereit **C**Daer om want
 die kinder mede ghedeilt hebbe
 den vleischje. ende den bloede. den
 ghehys heeft hi de seluen lamden
 mede ghedeilt. **C**Op dat hi oimmit
 den doot. den ghenen voersde.
 diet ghebot der doot hadde. dat
 is den viant. **C**Op dat hi den ghe
 nen uolledede. die van wesen der
 doot. al haer leuen in knechtscap
 der ewen ondancich ware. want
 neigheit en heeft hi der engele
 natuer an getrepen **Abrahams**
 laet. waer of hi sculdich was. de
 broeden ou al te gheliken **C**Op dat
 hi ontfemhertich worde. ende
 een ghetrouwe biscop tot gode
glā hem seluen te offeren **C**Op
 dat hi of deden die misdaden of
 volcs. want in dien daer hi sel
 ue in ghepint. en ghetempree
glā Dat is ms nederster sub stan

nen. S menscheiker natueren
 Doe is hi machtych den ghenente
 helpen die ghetempteet worden.

glā Dat is ons **Dat 8 de capitel**

Wier of o broeders deelacht
 tich der hemelscher he

lich makinghe. merct de vode **glā**

Dat is xps. die ons god sende **En**

him den biscop onse belinghe **glā**

Dat is den brugmaker daermen

ougaet totten vader **weggaet** Die

den ghenen trouwe is. die ghem

ert heuet **als** moyses ghetrou

we was. in alle sinen huse **want**

dele is meerze glonen waerdich

gheladr. dan moyses. **also** veel

als hi meerre eeren heeft. die dat

huus tymert. dan die dat huus he

eft **glā** **Dat is te uilnen vanden**

gheesteliken huse en van sinen

maker **Want** elc huus wart

van yemant ghetymmert **war**

die alle dinghen gheseyen heeft

dat is god **En** moyses was ghe

trouwe in alle sinen huse **glā** **Dat**

is des huses gods **als** een kuc

dij inden ghenighe dier dinghen

die hem luden te segghen waren

war xps is als een kint in sine

huse. welc huus wi sijn **ist** dat

wi betrouwen en edelen hoepe

hebben **glā** vanden hemelscher vro

lheit **duernachtich** houden. al

totten eynde toe **Daer** om sijn

ker die hethighe gheest **ist** dat ghi

huden sinen steme ghehoert hebt

En wilt uwe heit met uharde
 ghelnt dat uwe vaderen my
 uitoerden. in den daghe der
 betoringhe mī woestinen.

Daer my v vaderen berorden.
 en proefden en saghen myne wer
 ken. viertich jaer was ic naest de
 sen gheslachte utoert **En** seide al

toes. dese diualen mī herten **en**
 si en kenden myne weyge met
die ic zwoet in mynen toerne. si

en sullen met mynen. in my ruste
diet broeders dat ju nyemant en
 si. een quact harte der onghelou

ichent. of te seyden vanden leue
 den gode **war** toe trost v seluen
 alle daghe. also langhe als hude

glā **Dat is die tūt der gracen**
Ghenomen wort op dat nyemant
 van v uhart en wort in bedriech

lichat der sonden **want** wi sijn
 mede deilers xpi gheworden **ist**
 nochtans. dat **wit** beghin sijn

fundaments **glā** **Dat is gheloue**
 dat alre gueder werken beghin is

al totten eynde duernachtich hou
 den. also langhe als men ons seit
ist ghi huden sijn steme sult horen.

en wilt v harte met uharde ghe
 likerwys als in dier uitoeringhe

glā **als** v vaderen my mī woesti
 nen utoerden **Want** dese somm
 ghe diet hoerden uharde. en mer

al die oūmits moyses wt egypte
 ghegaen sijn **war** wien is hi u
 bulghen viertich jaer en **ist** dien

met die sondichden **glā** Of hi leg
ghen woude. Jaet immer **Wel**
ke sonder doder lichaem ind
woestynen **glā** Onbegrane woer
den beesten en voghelen **Neder**
gheworpen sijn die zwoer hi nu
in sinen ruste te gaen. dan den ghe
nen die onghelouich waren. ende
saghtent dat si niet in en mochten
gaen in sijn ruste. om die onghelo
uichheit **Dat vierde capittel**

Bhoeders daer om laet ons
vresen. dat niemant van
ons after en laet die beloften des
ingancs inder rusten. En gheriket
te worden te ontbluen. want h
hets ons oec gheboetscript alst he
is war dat woertdes hoerens met
ghemenghet mitten gheloue. va
dien dinghen die si hoerden. en
vordenden hem niet war wy die
ghelouen. sullen in gaen in sijn
ruste. als hi seide **glā** vanden ghene
dier niet en ghehoefden **Als ic**
zwoer in mynen toerne. hi en sul
len niet ingaen. mynen ruste **glā**
hiden ruste is te istaen. dat tant
der beloften. of dat eweghe leue
Nu bewijst hi dat die heilighe scrij
uist van desen ruste ghewarich doet
En te beghinnen vanden vol
maecten werken. vander inset
tinghe der werelt. seide hi tot se
re stede vanden seuende daghe
van alle sine werken. en ander
warf in desen **glā** als hi voerseit
als en god ruste in de seuende dage

heeft vanden ruste **En** en sullen
niet in mynen ruste gaen. daer
want daer sonich in gaen sullen.
die ghene die vanden eersten ghe
boetscript is. niet in een ghemenghen
Om haer ongheloue. soe bescreit hi
ander vanden enen dach. en seit
in dauid huden. nae also veel tijt
als voerseit **It** dat ghy huden sijn
stemme hoert. en wilt v harre niet in
hradende. als in dier ueroerninge
want hadhem jhs rust ghegheue
glā solue en den sinen. die moe in
de van beloften waren **Are** en
had hi daer nae. vanden rust ghespe
ken. in desen daghen aldus wort
den volc gods vieringhe. en volc
men rust ghemaeft **glā** Ende vroe
lichheit des eweghen leuens. die hi
der rusten des laboers biterkent
Want die in sijnre rusten inghe
gaen is. hi heeft oec gherust van
sinen werken **Daer** hi hier ma
kede **Also** als god van sine wer
ken rust des seuenenden daghes **Des**
woensdaghes na alsmē alleluia
Daer om laet ons haesten in
te gaen. in dier rusten Om dat me
mant van ons in dat selue grem
pel der onghelouichheit en uallen
glā Daer uwe vaderen ind woest
nen in waren **Want** dat woert
gods is leuendich en crachtich
en doerdinghende dan enich
sinde zwaert. en makende al toet
scrydender fielen en des gheestes

glā Dat is der simlich. en der rede
 licheit. **E**n totter scendinghe der
 gaderuoeghinghe **glā** Daer die sim
 licheit. en die reden mede te gader
 hanghen. **E**n der moezghen **glā** Dat
 is dat inreste en subtyllste der ziele
Ende een onderstendinghe der
 ghedachten. en der menninghe des
 herten. **E**n heten is gheen creatuer
 die nye ghelien en is in synre teghe
 woerdicheit. **W**ar alle dinghe syn
 sine oghen bloet en openbaer. tot
 welcken ons die reden is **glā** Dat
 is wien wy reden moeten gheue.
 van onsen ghedachten woerden
 en werken. **W**ant wy en hebbe
 met enen biscop. die onse cranchz
 met mede liden en mocht. hi was
 ghetempteert. om d' ghelycheit so
 der soude **glā** In dier ghelycheit so
 exempel te gheuen. **D**aer om laet
 ons toe gaen mit betrouwen totte
 throen synre gracen. **O**p dat wy
 ontfermheiticheit. uctighen en ge
 made vanden inder bequaemlyck
 hulpe **vanden heylighe Op s' lam
 brechts dach dat v. te capittel**

Want elc biscop wite mensche
 op ghenomen die wort vo
 erden menschen ghelet. in diendi
 ghen die tot gode syn. dat hi offer
 hande en offergauen voer den son
 den **glā** Die van ghenoen liker go
 edheit. **E**mede doghen mochte.
 die ghene die met en kiennen en
 diualen. **W**ant hi oec selue mit

crancheden om beuanchen is. **E**n
 daer om. also als hi sculdich voer
 den volche. also is hi oec sculdich
 voer hem seluen te offeren voer die
 sonden. **E**n niemant en mene he
 seluen die ere an. **W**ar die vango
 de gheroeppen is gheliken anron. **A**
 lo en heeft oec rps hem seluen met
 utoghet. dat hi biscop worde **glā**
War die daerheden gheclaerden
Die tot hem sprac. du biste mijn
 kint. **I**c heb di huden ghebaert. also
 als hi oec in anderen steden sert.
Du biste priester in ewichheit. na d'
 ordmantien mellchylederly **glā** vā
 mellchyledech en vanden wy. be
 ghyn noch eynde. in sinen gheboer
 te. of waen hi was **D**ese offerden
 gens wijn en broet. doe abraham
 vanden stade quam. **D**aer die vijf
 cominghen in den stade u'leghen
 worden. na dier ordmantien was
 ende dede rps **w'g'ant** Die in den
 daghe synre sterckheit offerde. bedi
 ghe en begheringhe. totte ghenen
 die hem vā d' doot behouden mocht
 te **glā** Dat is v'weckede. **E**n offer
 de mit crachtighen roepen. ende
 mit tranen. **H**oe is hi ghehoert om
 synre waerdicheit. en al was hi die
 zone gods. hi leerde ghehoersamhe
 van dien dat hi leet **glā** Dat is hi
 nam al willens ghehoersamheit
 an. **E**n hi die tot volmaectheit is
glā Ter rechē hant syns vaders sit
 tende. **O**s gheworden een sake

der ewigher salicheit. alle den ghe-
nen. die hem onderdaenich sijn.
hi is van gode een bisscop gheheten.
Nader ordmanen van melchise-
dech. van elken dat voerseit is.
onse ommate leeringhe is. en on-
bedudelyc te segghen. want ghy sijn
traut gheworden te horen want
ghy die meesters wesen sont. om
der tyt **glā** In welken ghy v ghe-
oefent hebt. inder ewe. en inder
Apheten. en voer eerst gheboetscap
was van xpo **U** behoest ander
weruen. dat ghy gheleert wort.
welcke die letteren sijn des beghe-
der leeringhe gods En sijn ghe-
worden die dien melt h behoest
en met die harde spysen. want
elken die der melcken deelach-
tich. die en is niet deelachtich
der leeringhe der gherechticheit **glā**
Dat is die leeringhe die de ghe-
rechticheit en die volmaect moghe
begripen **U** want hi is een kint
mar die harde spysen. is die vol-
maect der gheenre die om der ghe-
woenten gheoefende sijn hebbe
tot onderscheidenheit goets en qua-
ets **Dat selte capittel**

W Aet om wy acht laten
bluen. die leeringhe des
beghinnes **glā** Dat is tgheloue en
dat pat nost. da xps eerst mede i
ons beghin **M**aet ons volbracht
wardē tot volmaectheden. met
anderwaruen legghende. dat fon-

dament der penitencien. vanden
doden werken. en dat fondament
des ghelocks te gode. en der leeringhe
der doepsel. en dat fondament
der insettinghe der hande. en dat
fondament der iurifemisse s doden
en des ewighen oerdels. en dat sal-
len wy doen. **I**st dattet god u hengen
sal **glā** Dat is dan wardē wi tot
volmaectheit gheuoert **I**st dat wy
niet alleen die voerseide fundamen-
steen en legghen mar op dat ghe-
leyde fundament. op voert op rym
meren anhaert **U** want het is de
ghenen onmoghelyc. die eens li-
cht sijn. en ghesmaect hebbe die
hemelsche gauen En deelachtich
gheworden sijn des heilighen geestes
en ghesmaect hebben dat goede
woert gods En die doechden der
toecomenden werlt. en u vallen
sijn anderwaruen. tot penitencie
u nuwet te warden **glā** Omme-
der penitencie des doepsels. en
mach nyemant anderwaruen u
sijn sonden op staen. acht dien
dat hi eens ghedoep is **U** mar het
en is hem niet weder gheseyt. mit
ander penitencien op te staen. alst
zwaer te doen **I**n cranten ander
waruen den soen gods. hem selue.
en hebben te spot. want die aerde
drinet den douwe. die dycwyl op
haer comt. en baert guet crant.
den ghenen daer li of gheoefent
wart. die ontfanghet benedynghen

van goede **W**ar die aerde die doer
ne en distel voertbrant. die is ghe
lachter **die is** en die maledictien
alre naest. wies eynde mede bran
de **glā** Des ewighen vuers **W**e
sen sal **war** alre heeste. wy betrou
wen van beter. naere dinghens
salich; **Als** ist dat wy nochtant
also **glā** hardelijc **S**preken god
en is niet ongherechtig. dat hi
uwes werken. en uwer mymen
ligheten souden. dat ghi mede sine
bewijst hebt. **want** ghi hebt de he
lighen ghedient. en ghi dient he
noch **war** wi beghezen dat een
yghelijc van u. die selue bewijse
naestelijchheit. tott volbringhege
der hoepen. al totte eynde toe **Op**
dat ghi niet traghe en wart **en**
sint na uolghers. der gheene. die
moen gheloue. in hysamheit der
beloften. erfeliken belitten sullen
want doet god abraham loefde.
en hi niemant meerre dan hem
en hadde. daer hi bi zwoer. so zwo
hi bi hem. ^{selue} en seide **O** abraham te
si dat ic di al benediende benedie
sal. en al inmenichuoudichde v in
e inhuoudighen **glā** **D**oe ist met
men en gheloue my niet **E**nde
also lan moedichlyc draghende.
heest hi ucreghen die beloften. **wat**
die menschen zweren bi hore mee
re **glā** **E**n men gheloefft hem veel
te meer. salme god ghelouen **E**nde
dat eynde hare twynghen is die oet

tott valt makinghem welcken.
onbeweghelijchheit sine maets. den
erfnamen ouuloeychken openba
ren woude **H**oe heest hi enen eet **da**
ond ghelet **glā** **T**wischen s belofte
en der leyninghe **O**p dat wi ou
mits twee onbeweghelicke dinghe
daer gode omoghelijc in is te liege
dat alre startste toe ulaet hadde. **wy**
die uolghen die voerghesette hoep
glā als in abraham **T**e houden
welcken hoep wy hebben. als een
antker der zielen. seker en valt **E**n
die ons voert doende gaen. al tot
ten mresten des derfels toe. daer
Ihs die voerloper. voer ons inge
gaen is. na meldich sedech ordinan
tie biscop ghe worden in ewichy

D Ele mel **Dat vij capittel**
chiledeth comt van sale
glā **D**at is comt der gherechtigheit
en des vreedes **P**riest des ousten
gods. die abraham ghemoetede. doe
hi weder keerde vander doot slach
tinghinghe der coninghen. en bene
dieden wien dat abraham die tie
de. van allen dinghen deilde **E**erst
is hi bediut een comt der ghere
chtigheit. mar daer na neen comt
van salem. **D**at is comt des vre
eds. sonder vas en moeder en son
der gheboerte. noch begijn. noch
eynde des leuens hebbende. mar
ghelijc ghemaect des zone gods.
blijft hi priest in ewichheit. en beliet
hoe groet dat dese is. die oet abrahā

van patriarchen en dien voerbā
 sten tienden gnt. En die vande
 kindeu leuy priesterschap ontfanghe
 hadden tygebot nad ewen tiende
 te ontfanghen vanden volcke dat
 is vande hazen broederen. al walt
 dat si van abrahams lenden. weghe
 comen waren. **mar gla** melchisedech
Wies gheboert met toe ghetelt
 en is in hem. **Da** dat is inden joden
Ontfinc tiende van abraham
 en dien benediende hi die die belof
 ten hadden. en sonder enich weder
 segghen datt myne is. wort ghebe
 nediet vande beteren en hier. **gla**
Dat is in deser priesterschap vanden ge
 slachten leuy. **O**ntfanghen die
 stercklike menschen tiende. **mar da**
gla dat is daer hi van melchisedech
 spreekt. **G**hetuucht men dat hi leeft
 En op datt also gheseyt is. **gla** **D**at
 melchisedech meer gheproeft wort
 dan leuy. **L**euy is oet die tiende
 ontfinc. oümits abraham vtiende
 want hi was noch in des vades le
 den. doe hem melchisedech ghemoe
 te of dan die volcomenheit was.
 oümits der priesterschap. vanden
 gheslachten leuy. want dat volcon
 der hem die ewe ontfinc. wat was
 dan noch noet enen anderen priest
 op te staen. nae ordinancien van
 melchisedech. en niet nae aaron ghe
 heten te wesen. want dat priesters
 chap oügheset is. so ist noot dattie
 oüsettinghe. s ewen ghesce. want

in wien worden die dinghen ge
 sproken. **gla** Du biste een priester.
 nae ordinancien melchisedech. **U**
 is van enen andere gheslachte. van
 welchen nyemant den ouden oümit
 bereet en was. **Te** dienen in priesters
Want het is openbaer dat onse
 heer van yuda gheboeren is. in we
 ken gheslachte. moyses met van
 den gheslachte priesteren ghesproke
 heeft. En het is noch meer openba
 ist dat daer een and' priester op sta
 et. nader ghelijcheit van melchi
 sedech. die met nad ewen deo ghe
 boets. vleischelic ghemaeft en is.
gla want die ewe en gheboert en
 noch en gheloesde dan vleyschelic
 dat sijn uganctike dinghen. **W**ant
 nader moghentht des leuens on
 uganctic. want dauid die trucht
 et mede. Du biste ^{een} priest in ewich
 nader ordinancien van melchisedech
 uwerpmghe des eersten gheboets
 ghesceide om sijn cranchheit. **gla** op
 dat die gratie een stede hadde in
 te comen. **W**ant die ewe en heeft
 niet tot volmaetheden ghebrocht
 mar der mleydinghe der betere
 liopen. **gla** Ghesceide oümits
 ken wy tot gode ghenaken. en
 also veel dattet niet en is sonder
 bezworen eet. **as** die ander. **gla**
 vanden gheslachten leuy. **D**ijn
 priest ghe worden sonder bezwo
 ren eet. **mar** dese. **gla** dat is ppe
 is priester ghemaeft. **W**ant sijn

ren eeden. inden ghenen die tot hem quamen leiden. die heer wo ten sel hem met rouwen. Du biste priest mder ewicheit. in also vele is hys ene vast maker gheworde eens beteren testaments. **glā** wat dat oude testament. beloest allen uganckelike dinghen. En dat nye eweghe dinghen. en gode te ghe maken. **En epistel vanden heilighen paus marcelli**. Ende die ander **glā** priesters vande ghe slachte leuy. **U**ller vele priesters ghemaect. daer om dat si vander doot. uboden worden te bliuen. **En** dende leuen. **En** mar dese want hi mder ewicheit blyft. so heeft hi ewighe priester scap. waer of hoet mder ewicheit behouden mach te gaen. tot gode oimms hem selue. **glā** Niet mit vreemden offerhande. **En** altoes leuende. om voer ons te liden. wattet betemede. dat ons soude wesen als sulcken biscop. heilich. onnosel. onbeuleert. ghesonder vanden sondaers. en hogher ghe worden dan die hemel. dies alle daghe gheen noot en heeft. ghelyc als die priesten. eerst plaghen voer hoer misdaet. offerhande te offeren. daer na voer dat volc. want dat dede hi. een waanen hem selue uen te offeren. **glā** Die offerhande was allen menschen ghenoech. **En** men en behoefdele niet te uinnen. **Wegant** want die ewe

maecte den mensche priest. crac hert hebbende. **En** dat woert des ghezwoen eets. die nas ewe was maecte den zoen priester in ewiche den duerende. volmaect. **dat. vinst**

Dit capittel is bouen **capittel** die dinghen. die ghesent hi **glā** dat is. het spreekt volcomeliker en waerdeliker. danne noch ghelpro ken is. **En** sulcken biscop hebben wy. die medegheseten is ter recht hant syns stoels der moghentheit. inden hemel. en daer is hi een diene der heilighen **glā** want hi dient hem. dat eweghe leuen an. **En** des waer achtighen tabernakels. dat die he makede. en met den menschen. wat elke biscop gheset wort. om offerha de en om gauen te offeren. Daer of illet noot. dat dese biscop xps. wat heb dat hi offer. daer om. waert dat hi bouen der aerden waer **glā** dat hys offeren soude. **En** doe en waer hi gheen priest **glā** hys ewicheit. **En** wat ter wele sijn die gauen offeren. nas ewe. Die den erempelaer. en sceme der hemelscher uborghentheit diene. alsoe moyses gheantwoert was. doe hi den tabankel uolmaecte. **D**ich sprac die heer dattu alle dinghe doel te. naden erempelaer. dat di inden berch udoent is. **En** nu heuet hi ene beteren dienst. **glā** der priester scap. **En** ontfanghen. alsoe vele als hi eens beteren testament middelaer is. dat in beteren beloften duerachtich vast

ghemaect **glā** Daer om sijn beter
 wāt dat d' nywe testament beloest
 ons den hemel Dat oude testamet
 die aerde **C** want had dat oudetel
 tament ledich gheweest **glā** Hoe had
 det die mensche volcomelic reyn
 ghemaect **C** Doe en had oer des an
 deren nyen testaments. bequamel
 hen tyt met ghesocht gheworden
 want hem luden die mō ewe wa
 ren. al besuldichden spreect die hē
glā Doer den pphet yheremyas **C**
 Diet die daghen sullen comen **E**
 ic sal dat nywe testament inuulle.
 ou dat huus van isrl' **E** n ou dat
 huus van juda. met naden testamet
 dat ic haen vaderen gaf. in dien
 daghe. doe ic se nam bider hant.
 en leide wten lande van egypten
 qar want si in mynen testament
 niet en bleuen. so heb ic se oer u ghe
 ten spreket die heer. want dat tel
 tament niet en bleuen. dat ic den
 huuse van isrl' ordineren sal. nae
 dien daghen spreect die heer. Sal
 ic mynen ewe gheuen. in haen u
 standemisse. en sal se ou setuen in
 haer harten **I**c sal hem wesen te
 enen gode. en si sullen my wesen
 te enen volcke **E**n enen yghelike
 van v. en sal sinen naesten. of sine
 broeder met lezen segghende. he
 den heer **W**ant si sullen my alle he
 nen. vanden mynsten totten meeste
 toe van hem luden. want ic sal ha
 boelheden ghenadich wesen. **E**n

haer sonden en sal ic voertan mei
 ghedencken **D**preect die heer in
 dien dat die prophet in se **glā**
 bewiset **h** **C** Datter eerste testa
 ment ontworpen is. want dat
 nouder is. en dat totter outheit
 want gaet. dat is der iudefemisse
 na by **D**atix de capittel

Dat eerste testament hadde
 rechtuaerdighinghe der
 oefeninghe **glā** Niet waeracht
 liche noch gheesteliken qar nae
 maner der vleischeliker oefen
 ghe. en ghewaende wereltlike he
 licheit **O**pten saterdach **q**uater
 temper inden somer **C** want
 ten eersten is een tabernakel ghe
 maect. daer in waren candelaren
 en een tafel. en een voerlegghin
 ghe der broden. dat gheheten is
 heilich qar after dat seil was die
 ander tabernakel. dat gheheten is
 gheheilicht der heiligheden. hebbe
 de een gulden weeroers var. en se
 die arche des testaments. al om vā
 elcker siden. mit goude ou gheset.
 daer in was die gulden amme. hebbe
 de dat hemelsche broet. en anrome
 roede. die daer bloeyde. en die arche
 des testaments. **E**n op die arche
 een cherubim. dat waren twee en
 gelen der glorien. om se mense
 die tafel die opter archen was. en
 welken ny met ou al te segghen
 en is als dese tabernakelen. als
 uciert waren **H**oe ghynghe die



priesters altoes daghelijcs. inden
 eersten tabernakel. en uolbroch
 ten die dienste der sacrificien **glā**
 Dat was binnen leyden si dat vu
 er. en buten die offerhande. ende
 dit was dat wereltlike gheheulich
 de Dat menant tot volmaecthe
 den en brocht **W**ar inden ande
 ren tabernakel ghinc alleen die
 bisscop **E**ns des jaers. met sond
 bloet. dat hoofferde voer sijn son
 den. en voer dat volco onbekent
 licheit Die heilighe gheest. die dat
 woer ordneerde. beteykent o
 hier m. dat die wech der heilige
 noch met gheopent en was **glā**
Te gien totten hemelschendam
 ghen **W**ant dat eerste taber
 nakel. hout noch sinen staet.
 Dat een gheestelike ghelikenis
 se is. der teghewoerdigher tyt
 in wellken ghelikenis. gauen en
 offerhande gheoffert worden.
 die consciencie den dienre. met
 volmaect en moghen maken.
glā Dat is bedallen ghereynicht
Welcke reynmakinghe. alleen in
 sijnle en in dranche. en menigher
 hande wallchinghe. en ander recht
 uerdinghe des vleischs. in ghe
 set was totter tyt der correctien
glā Dat was om die outzeder. me
 de te weder houden **O**pten vte
Tommendach **i**nder ualsten
Cristus een bijnende bisscop
 der toetromender guede **glā** Dat

is hi staet viden vader. om ons
 totten goede te trectien **I**s ee
 meezre en een uolmaecter taber
 nakel. met mit handen ghemact
 dat is mit scoppinghe. noch oümits
 calueren. en der gheiten bloede. ees
 in ghegnen. in die heilighe ewighe
 ghenonden uollossinghe. want of dat
 bloet der bocken en der ossen. ende
 die besprenghende allche des calues
 die beulecliede reyn maecte. totter
 suüinghe des vleischs. **V**eel meer
 heeft dat bloet xpi Die oümits de
 heilighen gheest. hem seluen gode
 onbeuelct op offerde. unwe conscien
 tien ghereynicht vanden goede wer
 ken den leuenden god te dienen **E**n
 daer om is hi een middelaer. des
 nuwen testaments **O**p dat sijn doot
 bidende daer in uollossinghe der ou
 tredinghe. die onder den eersten tes
 tament waren **E**nde die des ewige
 ezies gheroeppen sijn. die weder
 beloften te ontfanghen **votgant**
Want daer een testament is. daer
 is noot. dat die doot des testaments
 makers ghesce **w**ant dat testamēt
 is dien. die ghestoruen sijn ghesor
 mert. anders en doedhet met war
 die wile dat hi leeft. die dat testamēt
 make **glā** Dat is hi mach wandele.
 hoe hi wil. tot dattet mit sijre doot
 besegghelt is **W**aer om oer dat
 eerste testament. sond bloet met
 ghestadicht en is want moey
 ses alle die gheboen der

alle die gheboden der enen. den ghe-
menen voldre ghelesen hadde. **Hoe**
nam hi der taburnen en der boeke
bloet. mit water en mit ghetrege
uer weder wolle. en mit ylose. **glā**
Daer hi ene quyspel of makede **E**
En besprenghe dat boeck en al dat
volt. ende seide. dit ist bloet des tel-
taments. dat god v gheboden heeft.
glā **Hoe gheht sijn moerses woer**
den mitten woerden xpi inden auot
mael **Oer mede den tabarnakel**
en alle den vaten. daer men den diest
mede dede besprenghe hi mitten
bloede. **En sonder wstortinghe des**
bloets. en was gheen nighiffemisse.
Daer om hets noot. dat die erempe
laer glā die figuren der ghehele
se. **Der hemellche dinghen glā** **Dat**
dier ghelounghe kercken. die totte
hemel gheleit wort **Ant** desen
ghen ghesuuet worden. in die he-
mellche woerde. mit beteren offer-
hande gheluuūt. dan mit desen wat
in die heilige steden. mit handen
ghemaect. en ghinc ihs met die de
waerachtighe erempelaer is. **Wat**
inden hemel. **Op** dat hi nu voer oō-
ten aensichte uopenbaerde. **glā** **oer**
ons te bidden. en ons na hem te tref-
ken **Noch** oer met dat hi hem sel-
uen dicwyl offerde ghelic als die bil-
top alle jaer eens in gnet in die he-
lighe stede. in vreemden bloede. an-
ders had hem stadelic behoert te li-
den. vanden beghinne d'werelt.

War nu heuet hi eens. in dat em-
de der werlden. om die of settinghe
der sonden. oūmits sijnre offerhan-
de. den vader gheopenbaert. en
recht als dien menschen eens te se-
nen ghelet is. **en** daer na ist oer
del. **Also** is oer xps eens gheoffer-
d. **Om** veelre menschen sonden ut-
te scyppen. **And** warue sal hi sonde
sonden openbaren. den ghenen
die hem u wachten in salichheit.
O **Ie** ewe **Daer v de**
heeft en sene der toecome-
de goede. met dat beelde der dinge
Nymme meer en moghen si die
toeganghers volmaect maken
mitten offerhande. die si sonde-
ophouden alle. **In**er offeren. **and**
hadden si op honden te offeren. **and**
om. dat die oefenaers een volcom-
lic mit eene offerhande gherey-
nicht wort. meer gheen confes-
sie der sonden en hadden. **and** die
ghedenckens der sonden gheset
in dien offerhande alle jaer. **Wat**
het is onmoghelic. mitten bloede
der ossen. en der bocken. die sonde
of te doen. **daer om** spreker die
ganger in d'werlt. **glā** **Dat** is die
zoen goede. **O** offerhande vande
beesten. offerhande vanden an-
ren dinghen. en woustu met in
den lichaem hebstu mi bequaem
ghemaect. **glā** **oer** die sonden ghe-
offert te worden. **Die** offerhan-
de. die noch andere sene te wele

glā Dat was die mit allen iūba
 de. **En** die voer die sonden ghelae
 den. en behaghen di met. doe seide
 ic. **Sich** ic come. inden begynne
 des boets. is van my ghescreuen.
 god dat ic dinen wille soude doen
glā Op dat die ewe met iūmocht
 oimms my iūult warden. **Geest**
 seide hi offerhande van beesten
 en offerhande van anderen din
 ghen. en offerhande die noch edel
 re was. **En** dat voer die sonden
 ghelae en woustu met. **En** die
 dinghen die nad ewen gheoffert
 worden. en sijn di met behaghe
 lye. **Doe** seide ic. sich ic come. god
 om dat ic dinen wille moet doen.
 dat eerste doet hi of. op dat hi dat
 ander sette. **glā** moyses settinghe
 rimet hi. **Om** datter ewangelij
 daer voer in die stede staet. **In**
 welken willen wi ghereymicht
 sijn. oimms der offerhande des
 lichaems ihu xpi die ons ghelae
 de. **En** eldte priester is willichlic
 daghelits dienende. **En** die selue
 offerhande. die wi offerende.
 die de sonden der werlt met en
 moghen of doen. **Want** dese xpo
 een offerhande inder ewicheit
 sic ter rechter hant gods voert
 in vriedende. **glā** Der gueder
 ghen en der quader ynnen. **C**
 hent sine wyanden gheket sijn.
 tenen voetsamel sijnne voeten
 Want mit eenre offerhande heeft

in inder ewicheit die gheheilichde
 reymicht. **En** die heilighe gheest
 tuuchtet ons mede. **want** nae die
 dat hi seide. dat testaments dat ic
 tot hem ghetugghen sal. nae dien
 daghe spreect die heer gheuende
 myn ewe in hare herten. **En** salse
 ou scraven in haer ghemoeude. **En**
 haer boeshen. en haer sonden ula
 te misse is. **Daer** en is gheen offerha
 de voer die sonden. **glā** **Nader** ewe
 te doen. almen plach. **Wroeds**
 daer om hebt vast betrouwen. van
 den ingant der heilighen. **glā** **Dar** alle
 die ghereymicht warden. in sullen
 gaen in hemelichen dinghen. **In**
 den bloede xpi. welken wech hi os
 begonnen heeft te gaen. enen nyen
 wech altoes open bliuende. **glā** **vant**
 hi wemant ghelougher ymermeer
 ghesloten wart. **Oimms** sendel
 dat is sijnre menscheheit. en ouer
 mits den groten priest. ou dat huus
 gods. laet ons roegden. **glā** **totten** in
 gant der heilighen. **Waer**achtigher
 herten. in vollicheit des gheloefts.
 van sijn ghereymicht ander herten van
 quader consciencien. en wi sijn ghe
 drooghen anden lichaem. myt reyne
 water. laet ons houde dat belien. mit
 onser hopen. met weder uerghelie
glā tot aerstichen dinghen. **Want**
 hi is waerachtich diet beloest heeft.
 laet ons onderlinghe merken. in u
 wekinghe der mynnen. en d'gues
 werken met afterlaten onse ingader

inghe. als den sommighen van v
 ghewoenlic is **glā** Die die iugad
 inghe inden gheloue beghenen in
 der tijt der penitencien en der
 persecucien **C**harlyse troestende
 en also veel als wy den dach des
 weder gheuens sijn nakende **G**hee
 offerhande en wort ons ghelate
 voer die sonden. als wy willens in
 der ontfanghen kennisse der wa
 heit sondighen **M**ar ons bliuet ee
 vreeslike iiberdinghe des oerzels.
 en des uiers. een woedinghe. die
 die wessaken xpi vderuen sal **glā**
 Dit proest hi in **H**oe wie moey
 les ewe te breket. en die inwonnie
 wart mit twee. of mit drie tu
 ghen. die sterf daer om. sonder ont
 fermherticheit. hoe veel te moer
 gher torment. waendi dat hi uer
 dient. die die sone gods utrede sal
 En dat bloet des testaments beul
 ecket bringhen sal. daer hi in ghe
 reymicht is **E**nde den gheest derga
 rien scandelic onrecht doen **W**ant
 wy kennen die kennen die ghelpro
 ken heeft. hout in die wrake. en
 ic sal ghelden **glā** **O**f hi ander lude
 onrecht wreket. sal hi dan sijn
 met wreken **E**n ander warue
 heeft hi gheleit. die heer sal sijn
 volt oerzelen. het is in uuerlyc
 te uallen inden handen des leue
 den gods **glā** Die ualt daer in. die
 hem niet en voerhet. en onuiliens
 begrepen wort **V**anden heylighe

martelaers vite en modesti en op
 s' ypolit' dach **C**harlyse
 dier voerledender dach **glā**
 Daer vden duchte in quam **D**aer
 ghy in ulicht waert. en groten ste
 yt der passen leet **E**n in sommighe
 deel. sidi een wonder te souwen
 gheworden. in lacht en in tribula
 tien **E**n in sommighen deel sidi ghe
 sellen gheworden **glā** **I**n medede
 ghen **D**er gheeme. die also wan
 deren. want ghy hebt mitten ghe
 uinghen mede liden. en den roe
 mit ghevelt. uwer goede heb
 mit vroechden ontfanghen **glā**
 Als een gaue gods **B**ekemen
 de dat ghy hebt een een by bliuen
 de goet **glā** **I**nden hemel **C**aldus
 en wilt v met vaste betrouwen.
 niet vliessen dat goet loen heeft.
 want lidsamheit is my noot **W**
 dat ghy den wille gods doende me
 der moghet banghen. dat dics
 beloest is **glā** **D**at is dat ewighe le
 uen **W**ant een luttelkijn. en
 noch een luttelkijn. die toecomen
 de is. die sal comen. en en sal niet
 marzen **M**ar mijn gherechtiche
 leest vanden gheloue **W**eg
 En ist dat hi hem ontrect. hi en sal
 minne zielen niet behaghen **W**
 wy een sijn met kinder s' ontrect
 keninghe **glā** **D**at is des offkeere
 den gheloue **I**n uielinghe
 wy sien kinder des gheloeft
 uringhe der zielen

Dat gheloue is dat fundament
 die dinghen diemen hoepet. en
 een bewisen dier dinghen. die
 nu met en schijnen want in dese
 gheloue hebben die ouder ghetu
 ghet **glā** der gherechticheit vūre
 then **I**nden gheloue vstaen
 dat die werelde wylleht ghe
 maect sijn. inden woerden ypi
 gods **O**p dat vanden onsenlike
 dinghen worden senlike dinghe
 inden gheloue offerde abel gode.
 enen ontfanchiken offerhande da
 taeyn. **S**ūmits welcken gheloue
 hi ghetughe vūreghen heeft ghe
 rechtich te wesen. en god gheeft
 sinen gauen ghetuuch **E**n ouer
 mits den gheloue sprecht hi noch
 al is hi begrauen. inde gheloue is
 enoch ou gheuoert **O**p dat hi
 die doot met en laghe. en en wort
 niet gheuonden want god die voer
 den ouer. voer die ouuouerughe
 had hi ghetuuch. dat hi gode behaach
 de **glā** **S**ūmits den gheloue **E**n
 sonder ghelouen ist onmoghelic
 gode te behaghe. Den toe ganghet
 tot gode. behoert te ghelouen dat
 der sijn god is **E**n een weder ghe
 uen. wort den ghenen. die hem loe
 uen inden gheloue **D**ie noe ant
 woert ontfanghen. had van dien
 dinghen. die noch niet ghesien en
 waren. vzeelde hi en bereide die
 nache. in salicheden sijn huus. in

welckier archen. hi die werlt v
 doemde **glā** **D**ies met en gheloest
 den. doch die arche saghen tymerē
En noe is erfghenaem ghemact
 den der gherechticheit. die oūmits
 den gheloue. is inden gheloue. die
 abraham gheheten was **glā** **N**oe
 wane. maer eerst heet hi abram **E**n
Was ghehoersam wt te gaen in dier lex
 die te ontfanghen ter erfmissē. en
 ghinc wt **glā** **O**p gheloue **E**n en
 wist niet waer hi gaen soude. inden
 gheloef heeft hi ghewoent. inde lan
 de der belosten. als in een vreemt lat
En woende in iuallen huuslekens
 mit ysaac en iacop. mede erfghena
 men dier seluer belosten. want hi u
 wachtēde. een stat. fundament heb
 bende **glā** **D**at is die hemelsche stat
Wan welckier stat. god rost en mals
 is **I**nden ghelouen ontfinc. die vrucht
 baer sijn vruchtbaerheit **I**nden ont
 fanghen des saets oer mede sond **glā**
 bequameliker tyt **D**er outher wat
 si gheloefden dat hi waerachtich was.
 die beloest had. daer om isser ghewon
 nen van enen **glā** **D**at is abraham die
 oer onbequadem is te winnen **R**echt
 also vele. als sterren des hemels inder
 menichuoudicheit en als dat sant dat
 ontellit biden ou des zee is. biden ge
 loue sijn dese alle ghestoruen **E**n en
 hadden die belosten niet ontfanghen
glā **H**ier inder aerden **C**ayn van u
 ren saghen sike an en gruetense. ende
 behiendese. want si pilligam en gait

opter aerden sijn. Die dit segghe
 bewisen. dat si dat vaderlant soekē
 En hadden si des lants ghedocht.
 daer si wt waren ghegrien. Hi had
 den trouwen die tyt wel ghehad.
 weder te heren. War nu begheeren si
 een beter. dat is die hemelsche stat.
 Daer om en saems hem gods met.
 dat hi hare lude god is gheheten. Wat
 hi heeft hem luden een stat bereet.
Gla Daer si en haer borghers in welen
 sullen. Inden gheloue offerde abra
 ham. staet. doe hi ghepoest wort in
 der temptacien. en hi offerde die em
 ghen. zoen. die dese beloften ontfan
 ghen hadde. daer toe ghesent is. In
 staet sal dijn saet gheheten worde
 En waer des te inde datten god ma
 chrich is. wtē doden te ruwecke. da
of gla want hi also veel gheloefs had
Doe heeft hien tot eenre ghehke
inlle ontfanghen gla Daer hi xpm
 in uiltont. want die godheit meten
 sterft. Inden gheloue ghebenediede
 staet. jacob. en elau. van toetomende
 dinghen. In dien gheloue benediede
 jacob doe hi steruen soude. elt van jo
sephs kinder. nenbeden dat hoech
ste sinre roeden. Inden gheloue doe
joseph steruen soude. en vand' heen
tiedtinghe der kinder van isrl' be
dachte. gheboet hi oet van sinen ge
beente gla Dat sijn mit hem namen.
 en mede voerden. te bewisen inde
 gheloue. die toetomede iursemle.
Inden gheloue doe moyses ghe

bozen was. wort hi drie maende
 ghehuut van sinen ouders. al bey
 melic. Om dat si een scoen luyt
 saghen. Gla Gheloueden si datter
 wat goets of comen soude. en die
 scoenheit en had hi met hi natie
 ren. War vanden gauen gods
En en ontsaghen met des comits
ghebort. Inden gheloue doe moyses
groet ghe worden was. uilade
hi hem pharaons docht' zoent we
sen. en uides lieu mitten volt gods
gheesselt te welen. dan voedsel
tytliker sonden te hebben gla Dat
behoert den gheloue toe. woelcher
inden salen te uilnaden. en te sen
wen alle sonden. vanmeer die me
de broeders gheesselt worden
Hi achtede die lacht xpi. meere
scat te welen. dan die scat van egypt
ten. want hi sach dat weder loen an
Inden gheloue liet hi egypten gla
En leider die kinder van isrl' wt
En ontsach die comito moedich
met. want den ontsienliken gods
kende hi. of hi ghesien hadde gla
Inde beloften hem betrouwense
Inden gheloue vierde hi den paet
chen. En die wt stortinghe des blo
ets gla Daer men die posten mede be
 smeerde in die oude ewe. Op dat
 die ogene. die de eerste ghebozen va
 egypten dodende. hem luden met en
 roerden. Inden gheloue leden si ou
 dat roede meer. als ou droghe lant.
 dat die van egypten onder vonden.

en sijn vroncken. **J**uden gheloue
 vielen die mueren van iherico. **J**uden
 ome granc van seuen daghen. **J**uden
 gheloue wart dat ghemeen wijf mab
 met idornen mitten onghelouinghen.
 Doe si die uispieders mit vreden her
 berchde. **gla** Die kinder van isrl' sen
 den vspieders. mit lant van belofte.
 die dat voersede wijf herberchde. **C**
Juden gheloue dat si dat lant noch be
 litten souden. daer om behilt si haer
 lijf. doe alle die ander ghedoot worde.
 En wat sal ic noch segghen. die tyt
 sal my ghebreken soud ic al utellen.
 gedeon. van baruch. van yepre. van
 dauid. van samuel. en vande phete
 vande heilighen martelaers **fabiaē**
 en **sebastiaē** en op s' **bomfanius dach**.
C die oūmits den gheloue comit
 ruyken iuwonnen. gherechticheit
 ghevrocht hebben. En iureghen heb
 ben. Die beloften. **Di** hebben d'leuen
 mont ghestapt. **gla** als daniel. **C**
Di hebben des vuers crachtighe ghe
 welt wtghedaen. **gla** als die drie so
 ghelouighe die nabugodonosor inden
 barnenden oue worp. **C** hebben die
 scrupkeut des zwaerdes sijnrecht. **gla**
 dat is dat heer mitten zwaerde ghe
 gort. als dauid. iohue. en vele ander.
C **Di** sijn van siertchede wed' ghene
 sen. **gla** als die comint ezechyas. ende
 job. **Di** sijn starc inden stride ghe
 worden. **gla** als iohue. en machabeu.
 en vele ander. **C** **Di** hebbe dat heer
 der vianden ghekeert. **gla** En vluch

tich. **C** Die wiuen ontfinghen hā
 doden vande vrisemisse. **gla** uwer
 ket vander doot oūmus helyas.
 en helyseus. die der weduwentē
 der vwerten. **C** **Maer** die and' **gla**
Juden myen testament. **C** **D**yn v
 hanghen in tormentinghe. en en
 ontfanghen gheen vlossinghe. **O**p
 dat si een beter vrisemisse soude vin
 den. en die and' hebben scandelike
 lacht. en slaghen belocht. en voert
 meer banden en karcker en sinige
 steent. **gla** als iheremias in egypte
 ezechyel in babilomen. **C** **D**yn sijn
 ghelaghet. **gla** als ysayas. **C** **D**yn sijn
 ghetemptoert. **gla** mit scoene be
 loften. **C** **D**yn sijn in dodinghe des
 zwaerts ghestouen. **gla** als vrias
 en ofyas. **Di** hebben om ghegaten
 in leden. van hemels haer ghem
 aect. van geypen uellen. **gla** als he
 lyas en veel ander. **C** **B**ehoeuende
gla der nootrusten. **C** **B**elast mit loz
 ghen. ghepynghet. **gla** mit arbey
 de. **C** **W**elcke heilighe die werlt in
 waerdich en was. **D**yn waren dwa
 lende. in eenliken woestheden. in
 bergghen. in spelunten. in lopen der
 aerden. **E**nde alle die gheproefde
 mitten ghetughe des gheloofs. en
 en ontfinghen nochtan die belofte
 god islach was beter voer ons. dat
 si soud' ons met uolmaect en worde
Ende daer. **xiiij capittel**
C om vnoet die also grote
 mgheletten wolken d' ghetugghen.

hebben **glā** Die heilighen sijn die
 wolken die ons gheuen leeringhe
 des gheloefs en der werken als oec
 tot enen exempel **L**aet ons of doe
 alle last. en die sonden die ons om
 me staen. laet ons oümits lyslam
 heit loepen totte studen **glā** Der in
 telien **D**ie ons voer gheset sijn
 aenliende inden werken meesters
 des gheloefs. en inden uolmaker
 sijn. die dit cruce leet. en rugt me
 schelike scaemte **glā** Inden liden des
 cruces **A**l was hem ewighe vroech
 de voerset. en luttet tot die rechter
 hant des stoel gods **Des woensda**
ghes voer vastelauont **G**hedet
 des gheens. die yeghens hem selue.
 alsulken weder segghen vande sou
 ders gheleden heeft **O**p dat ghi mē
 ghemoeude. met moede en wart. noch
 of en laet. noch en hebdi met weder
 staen totte bloede toe. weder uechte
 de yeghens die sonden **E**n hebt des
 troest righeten. des gheens die v
 spreekt als kinden. segghede myn kint
En wile die calyminghe des heren met
 v sinnen. noch en worde met u moett
 alstu van hem berespet wartse wat
 die den heer mynt dien calstet hy
En hi gheestelt elcken zoen die hi
 ontfanghet uolhardet in calyminghe
 die heer offert v hem seluen. recht als
 den kinden. wie is die zoen. die de va
 der met en berespet **E**n ist dat ghi bu
 ten der calyminghe sijn welke calym
 inghe. alle kinden deelachtich ghe worde

sijn **D**aer om sidi onest. en ghene
 kinden. daer na **glā** Hier bewinst hi
 noch een reden waer om dat wi mo
 calyminghe sullen bliuen **W**i had
 den vader des vleyschs. die ons leer
 de. en wi eerdense mit ontfien sul
 len wi met veel billiker den vader
 der gheesten ghaloersam wesen en
 leuen **W**tganc **E**n die leeden ons
 na hazen willen. in een tijt van lū
 tel daghen **W**ar dese leet ons tot die
 dat oerberic is. sijn heilighe makin
 ghe in te ontfanghen **W**ar alle calym
 inghe. en sonit inden teghemvoerdicheit
 der vroechden met toe te horen. **W**ar die
 droefnisse **E**n namels sal die calym
 inghe. oümits haerden gheoefenden.
 den alre vreedsamsten. vrucht der ghe
 rechticheit weder gheuen **D**aer om
 rechtet op die uitraechde hande. ende
 die tranche kinnen. en maket u we voe
 ten rechte voert gaende. **O**p dat me
 mant. **W**ar al. hymmelyc en dwale. **W**ar
 meer ghesont ghemaect worde. vol
 ghet den vrede. mit alle mensche.
 en die suuheit sond welken menat
 gode sien en sal. naersteliken toe sien
 de **D**at niemant s'gratie gods en on
 breket **E**n dat gheen wortel der bit
 terheit. opwaerts bloeyende en lū
 dert **E**n oümits der bitterheit vele
 menschen beulectet worden **A**en
 en hi oncuusch. of also onghestelijc
 als elau. die om eenre spile. sijn vord
 vanden eersten gheboren uoefte. **E**n
 weet dat. daer nae. die benedictie be

gheerde eskliken te ontfanghen. en hi is uworpen want hi en want geestede der penytentien. al had hie mit tranen ghelocht. **G**hi en sint met toe ghegaen. totten talseliken en toe ganceliken vuer **glā** als in de ouden testament was. **O**f totten storme **glā** alser ghesaede doe hi die gheboeden ontfinghen. **O**f totter duistheit. of tott wract der ewen. **E**n totte ghelude balunen. **E**nde totten stemme der woerden. die ghene die de steme hoerden. ontfalduchden hem. **D**anne dat woert met toe en sprac. want si en mochtens niet draghen datter ghesproken wort. **glā** Aldus uuaerliche dinghen waren in den ontfange der onder ewe. **o** m^o ewangelien met. **D**oe si den berch van synay salghen roeken. en storminghe. en gheuyt dar balunen worden si uuaert. **E**n leiden. die heer en spreet o^o met **moyses** **D**oe wort gheantwoert met ure vanden berghe. **W**ant ic sal ghesteent worden. **E**n aldus veruadliken walt. dat daer ghesien was **moyses** seide. ic bin uueert en uueede. **glā** **E**n of moyses uueert. **T**ot was. wat sullen dan die ander. **T**ot desen voer leyden berghe en liden met ghegaen. **W**ar ghy sint toe ghegaen totten berghe syon. **E**n totten stat des leuenden gods. **E**n totten hemelsche iherim. en totten gheselschap. van vele dusent enghelen. **E**n totter kerke

der gheentre. die eerst gheloesde **glā** **D**at sijn die apostelen. **W**elcke apolte len in den hemel ghescreuen sijn. **E**n tot gode. den recht alre menschen. ende der uolmaect gherechtigher gheeste. **E**n tot ihm die middelaer des nyen testaments. **E**n totten belprengghendes bloets. bet sprekende dan abel. **glā** **A**belo roept om wrake. **W**ar dat bloet xpi bid. vader u gheest hem. **W**ant si niet en weten wat si doen. **E**n wat ghy tot ihm ghegaen sint. loe liet dat ghy den spreker. **glā** ihm doer die ewangelien. **L**iet en u smaet. **W**an of die ghene. die wrake niet en ontuloegen. die hem u smaden. die opt aerde sprac. **glā** **D**at sijn onse vaders dien aertsche dinghen gheboden waren. en dat gebot niet en hilden. die en otuloeghe die wrake niet. **V**ele te meer wy die den sprekenden god vanden hemel van ons lieren. **glā** **D**ie ons hemelsche dinghen beloest. **W**ies stemme. doe die aerde beroude. **W**ar nu beloest hiet. **glā** **D**oe dreechde hi. **W**ar nu beloest hi. **E**n hiet ic sal noch eens bewe ghen. **A**er alleen die aerde. **W**ar den hemel oet. **D**at hi seit. noch eens. **D**oe bedudet hi die onsettinghe der dinghe. die beweghelt sijn. **A**l dier dinghen. die hi ghemaect heeft. **O**p dat die dinghen bleuen die onbeweghelt sijn. **A**ls wi. die dat onbeweghelt niet ontfanghende sijn. **D**es woensdachs naden. vi. sonnēdach. **L**aet ons gracie hebben. oūmits welken wi diene

Gode behagghende. mit vresen en mit
waerdicheit. want onse god is een u
terende vuer **Dat vynde cappittel**

Die mynne s' broederlicheit. die
bluie m v. die mynlike herber
ghe. en wilt met ugheren. want ouer
mits dier heester somyghen den enge
len behaghet. **En** ontfengheuse in die
herberghe **glā** Als abraham en loth **En**
waenden dattet mensche gheweest
hadden **Ughedent** der ghenanghen.
als die te gander ghenanghen sijn **Ende**
die arbeiders. als die oer selue inden
lichaem wonende sijn **glā** Daer ghy
in besocht syt. **wat** den arbeiders noot
is **U**erlike echtsap si in vallen. en
een onbesmet bedde. **want** ontuul
cheris. en ou'speeltes sal god uoerde
len. laet v leden sonder gheritheit
welen. en weest uinoeghet. mittente
ghenwoerdigherdinghen. **want** hi
heeft ghelproken. **It** en sal di niet la
ten. noch begheuen **glā** In allen dien
dat nootruftich is **U**also dat wy
soenliken moghen segghen. die he
is my een hulper. **It** en sal niet ontlic
wat my die menschen sal doen. ghe
dent uwer proesten **glā** **Dat** is de
apostelen. en haer na uolghers. die
haer prelaken waren **U** Die v dat
woert gods ghelproken hebben.
welcker apostelen ghi aenliende.
den wt gant hare wandringhe vol
ghet den gheloue. **hjs** xps **g**ilsteren
en hi **wa** is huden. en hi is inder e
nichheit **U**en epistel vanden heil

ghen leeraer ambrosiu
Uan menigherhande vresen
leeringhe. en wilt met uleit wade
want het is alre best. dat hare mit
ter gracen stade lit valt te maken
glā **Op** dat ghi uolcomen waerheit
hebt **U**en met mit spysen. die de
ghenen met en vorderen. die daer
in wanderen **glā** **Dat** was inder see
tinghe der spysen. als die een reyne
te houden. en die and' ou'reyne **U**
Wn hebben een outare. daer si ge
ne macht ou' en hebben teten. die de
tabarnakel **glā** **Dat** is des lichaems
weelden **U**ienen want dier beel
ten bloet. dat oinmits den bisop. in
die gheheerliche stede voer die sonde
in ghebrocht wort. beesten lichaem
worden buten. daer dat heer lach. ghe
brandet. **Daer** om is **hjs**. oer buten
der poerten ghepassyt **Op** dat hi
dat volt oinmits sinen bloede reyne
laet ons daer om wt gnen tot hem
buten **glā** **U**der werlt **U**en heer sine
lach' dragghende. **want** wi en hebbe
hier gheen bliuende stat. wy soelken
een toetomende. laet ons daer om
oinmits hem. een offerhande des lo
ues gode altoes offeren **Dat** is die
vrucht der lippen. die sinen naem be
lyen **glā** **Dat** is die offerhande des lo
ues. die wy gode sullen offeren **U**
Uar des weldoens **glā** **Dat** is die
mildich' in malander **U**en der ge
meen makinghe **glā** **Dat** is der my
nen daer alle dinghen in ghemee

E wilt niet vgheten want mit sulc
ker offerhanden dient men gode. of
want god v dient **Des woensdages**

inder octaue van paelschen

Weest uwen proest. dat is uwe
prelatten ghehoersam. en legghet
onder hem. want si naersteliken
waken. als die voer v siel reden
sullen gheuen **gla** Daer om weest

hem ghehoersam **O**p dat si dat
mit vwoechden doen. en niet uer
sichtende. want dat en vordert v
niet. bid voer ons. want wy betz
ouwen. dat wy een goede constan
tie hebben **gla** Dat is een goede wil
le **I**n allen den ghenen. die wel

willen wanderen. en te meer bidit
v dat te doen **gla** Dat is te bidden

Op dat ic v te haesteliker moet
weder ghegheuen worden. war
god des vreden. die wren doden.
den groten harden der scapen **I**n

den bloede des ewighen testaments
onsen heer **I**hu xpm v wetzet heeft
die moet v bequaem maken. in
allen goeden **O**p dat ghi sinen w
illen moet. **E**n hi in v doe. datter
behaecht voer hem is oimms **h**e

ysus wien dat glorie is van ewe tot
ewen **amen wt ginc** **W** broeders
ic bid v. dat ghi niet t woert d' troel
tinghelint **gla** Dat is dese epistel **E**
want wy heb v luttel ghescreue
weet dat onse broeder thymotheus
van my ghesent is **mit** welken

ist dat hi behaechliken comet.
Ic sal v zien **G**ruetet alle v proeste
dat is v prelatten. en alle uwe hei
lighen **gla** Dat sijn v onderslatten
die inder vonten ghereymicht sijn

Die broeders van yfahen sijn
grueten v **gla** **I**n desen merken wy
dat dese epistel te romen ghescre
uen is **G**racie si mit v allen
Amen

Lucas die ewangeliste was
 eerst een meest in medien
 neu tot antiochien. En daer na
 wort hi een jongher der aposte
 len xpi. En daer na wort hi sinte
 pouwels discipel. en staz in ma
 echdeliker reymchen. doe hi vier
 en tachtich jaer out was. Dese be
 screef der apostelen werke na dat
 hi dat ewangelii gescreuen had
 de. also hi vanden apostel paulo.
 en vanden anderen apostelen ghe

hoert hadde. en gheleest was. her
 schijnt een slechte historie te wesen
 en alle die woerden. diese recht in
 liet. syn eldier quessender ziele een
 medecine oümits d' knutsicheit. en soe
 des op wassens der ghebozente her
 lie. Niet dat alle die werke d' aposto
 len in ghescreuen sijn want dat en
 waer niet licht te doen. ^{hier} want dat en
 veel datt ghenoech is. ter schijnt
 ghe des gheboefs den ghenen die
 lesen en diet horen. En al wasser

veel die vander apostelen werdie
ghescreuen hadden. Also als s' lucas
screef. walt gheprobeert en ont
fanghen. vanden apostelen ons
heren ihu xpi. doe si nochtan le
ueden inder tyt. Hi beghint ten
eersten van Judas die een inder
was. en een soen des ihesus. En hi
eyndet van s' pouwels vanghemel
se. hoe hi gheuanghen en ghebonde
ghesent was te romen totten key
ser. En dit doet hi daer om. Want
sinne pouwels langhe tyt. een per
sequere der heiligher kerken ghe
weest hadde. ende hi namaels een
ghetrouwe leerner. en apostel volou
erde. al totten eynde toe. **In de eerste
beghinnet hi aldus hier na volget
der apostelen wer**

Aden vijftien jaer van ty
berus des keylers tyt. doe pylatus
procurere en ontfaenger was en
recht. En vitellius recht van syrie
was. Hoe wart onse heer ghepassit
en iresen. En doe hi iresen was.
want hi toende veel teykenen in sine
lichaem. dat teghen der natueren
was. in een ontstefliken lichaem
om dat hi dat mit proeuen wiste
dat hi waerhliken iresen was. En
om dat hi vanden apostelen. ende
van haren nauolghers. alle twyue
linghe nemen wilde. want hi at
en drant mit hem. al en heuet ee
gheestelijc lichaem. van hystochten

met te doen. hi toende oer mli
nen lichaem. die hitteken van
sinen heilighen vnf wonde. Al
en mach een ontstefht lichaem.
gheen lelijcheit en hem hebben
bi natueren. Also ic dicke ghesent
hebbe. Doe wie dese boet scauet
hi wacht hem wel. dat hi alle
die hoeft letteren te punte make
also si hier staen. **hier beghint
der apostelen wer die s' lucas
bescreuen heeft dat eerste capitel
op ons heren hemel uacans dach**

Die eerste
reden o
theophile
hebit ghe
daen van
allen die
dat ihu be
gonste te doen en te leren. tot dien
daghe toe. dat hi den apostelen
beual. die hi biden heilighen geest
iutes. en hi op outfaen wt. Ende
dese gaf hi hem seluen leuende.
na sinne passien. in veel proeuen.
xl. daghe doer. dat hi hem open
baerde. en sprac he vande rike gods

En sal **scolastica histoia**
met wanen dat hi hem
els daghes. openbaerde. binnen
die xl daghen. war binnen alsoe
veel daghen. openbaerde hi hem
e warf. al sinen inden ewange
lie. want men vint. dat hi in

die praesich daghe hem vif waer
openbaerde **E**erst maria magda
lena **A**nderwaer die vrouwen die
vanden graue quamen die en aen
beden en sijn voeten hilden **D**erde
waer **P**eter al en heeft dat die
ewangelie mer daer bewijst vier
de waer den twien jongheren die
ghinghen in emaus **v**ijfte waer
den 7 apostelen doe thomas daer
mer mede en was **S**este waer on
achte daghen daer nae doe tho
mas daer mede was **V**enende
waer openbaerde hi den jonghe
ren daer hi vilschten ter zee van
tyberaden **A**chte waer open
berth van thabor doe hi ingahle
a nigndert waren **E**n aldus open
baerde hi hem voer ascensioens
dach achte waer **N**opten ascen
sioens dach openbaerde hi hem
twee waer **E**erst daer die aposte
len aten op die camer **w**ant alle
die apostelen en jongheren en
die wive woenden te dier tijt in
hertim **D**at men wel eer hiet mel
lo dats een passagie daer hem
dauid wilen een stat makiede
die dauid stat bleef hetende **E**n
daer was die grote paucerde ca
mer daer ihs beual dat men he
dat praesich lam berijden soude
est in die camer woende nu die
elfue apostelen mar die ander
jongheren en die wive woende

daer omtant in ander haerberghe
Ende mit hem etende **t**ert
soe beual hi hem dat si van
hertim mer seiden en souden aen
dat si des vaders beloften ontbeide
souden die ghi ghehoert hebt in
mynnen monde **w**ant van doep
te inden water mar ghi sult waer
ghedoept inden heilighen gheest
eer yet langhe na desen **s**cholasticus
Op assentioens **h**ystoria
dach doe sijn jongheren sa
ten en aten so openbaerde hi hem
in die voerseide camer **e**nat mit he
uwest hem haer harde onghelou
heit en seide hem dat si ghedoept
warden souden mitten heilighen
gheest **D**ats dat die heilighen gheest
in hem comen soude die si uwe
en stercken souden **O**f die apostelen
ghedoept waren dies tinnelen
veel luden **m**ar augustinus en beda
segghen dat si ghedoept waren
want beda leit **O**ns heren doep sel
dat inden heilighen gheest is en be
hoerde te sijn tiden met toe dats
apostelen en and' ghelomghe van
dien tiden ghedoept souden waer
in ulatensse der souden doe si die
gracie ontfinghen van onsen heer
war het behoert te dien tiden
dat si den heilighen gheest volma
ertelyc ontfinghen doen hem die
beer van bouen sende **E**nde al
waer dat si mit water ghedoept

waren. En en waren noch niet ge-
doept mitten heilighen gheest.
Want wy waren dat si ghedoept
waren. in Jans doepsel. war hett
bet te ghelouen. dat si ghedoept
waren in yps doepsel voer syn
passie. want hett tamelint. dat si
die ander doepten. die oer ghedoept
water. hier of leit s. augustijn al
dus. het ghescreuen dat s. poulus
van anthonia ghedoept wt. war
ten is met ghescreuen. tot welker
tijt die and apostelen ghedoept
waren. om die woerden die jhs
leide. soe wie met ghehooren en is
wt water. en den heilighen ghe-
est. hi en mach in gods rijt niet co-
men. en aldus willen beda en au-
gustin segghen. dattie apostelen
ghedoept waren. mit jhs doepsel
vanden welken wel gheopenbat
is. dat si oer ghedoept waren mit
jhs doepsel. Als andreas. philippo.
en peter. want si waren jhs jon-
gheren. Doer jhs mit sinen jonghere
in die cammer ghegheten had. Doer
beual hi hem. dat si wt stat gaen sou-
den. ten berghe van olyueten. Ende
doer voer hi wt haren oghen. Dat
was die neghenste openbaringhe.
en doer ghinghen die apostelen. ende
alle die ander jongheren. en die wi-
ue wt stat ten berghe van oliuete.
En daer openbaerde hem jhs beual.
dat si wter stat gaen soude. en hoe hi
hem wten oghen voer. en hoe si wt

ghinghen. en jhs hem openbaerde.
dies en leit s. apostelen wter met wat
die hystorien is cort. **Text**

Die daer aldus ingadert waren.
si vraggheden hem en seiden.
heer. oft u in desen tiden. selste wed set-
ten dat rijt van isrl. En hi seide hem.
v en behoert niet te weten. die tiden
en die vrie. die de vader in sijne moget-
heit gheset heeft. war gh sel ontfae
die cracht des heilighen gheest. die va-
bouen in v comen sal. En gh sult my
orconde wesen in isrlm. en in alle juden
en samarien. en totte eyde der werelt.
En doe hi dit gheset hadde. so wart
hi op gheheuen. daer sijt alle sagghen.
En een wolkien ontfencken van hare
oghen. **Scolastica hystoria**

Oas dat die apostelen sagghen
dat een vreeint man ouer
die joden regneerde. en dat hi onder-
enen recht waren. Doer vraechden si
jhs. of hi dat rijt van isrl. weder sette
soude. te sinen eersten staet daert plach
te sin. want si waenden dat hijt wed
setten soude. war die dit waenden.
waren bedruet noch mit vleischeliker
vstandemisse. war and die daer ware
bet gheloeert. en wisten dat dit rijt in
weder comen en soude tot sin eerste
staet voer. hiden eynde vands werlt.
in doemeldaghe. die vraechden van
isrls gheestelike rijt. te vmaken. dat
was die heilighe keit ingadert soude
warden en ghemeret. as dit en wilde
hem die heer met sekerlijt uclaren

Of hadden si ustandel gheueest li
 hadden in sinen woerden wel mogge
 ustanden. dat langhe tijt liden soude
 eer dat iher. van iherl. weder ^{tot} sinen
 staet comen soude. Want hi seide. v
 en behoert niet te weten. die tiden
 noch die wilen. die de vader in sijn
 macht gheset heeft. dats v en behoert
 niet ghetal vanden tiden. en die mi
 len vander werelt eynde te weten.
 die de vader alleen weet. Als of hi
 seide. v en hoert niet weten. van dus
 dinghen uholen dinghen. noch ghi
 en sijt daer toe niet abel ghenoech toe
 te weten. **W** weet naerstich vandat
 v toe behoert. want ghi sult sien die
 macht van bouen in yo comende. en
 daer mede suldi warden ghescreit.
Doe dat ghi my oronstap ghenen sult.
 van minre iustemisse. eerst in iherlm.
 en daer nae in iudea. en daer nae in
 samaria. En ten lesten totten eynde
 der werlt. als of hi seide. eer dat iher.
 van iherl. tot sinen staet comen sal. **H**
 sal die nye mare vands ewangeliën.
 alle die werlt doer lopen. want der
 ewangeliën. alle die werlt doer lo
 pen sullen. want die apostelen pre
 dichten eerst die ewangeliën in iherlm.
Mar doe **S** stenen ghescreit was. en
 en sinte iacob onthoest. so toghen si
 wt iherlm. en predichten die ewangelië
 in dat lant van iudea. En daer nae
 ghinghen si ouer in samarien. En doe to
 ghen si in alle die werlt doer. al wart
 ihs op gheuoert in een wolkien amen

en sal met wanen dat hi dies te doe
 hadde. **M**ar daer in wart uoent dat
 alle creatueren ghereet sijn. haren
 scapper te dienen. **D**ulphinaus die
 bisscop tot iherosolima was. seit
 dat doe een kiert ghemact was.
 op die stat daer ihs op voer. **H**o en
 mocht nye die stede. daer sijn voe
 ten stonden ghepaueren. **M**ar als
 ment paueren soude. so sprong
 die stenen inder gheente aenlicht
 diese leiden. En noch staen daer die
 voet stappen. en gaen redeliken die
 inden berch. **W**ant ic heb liden ghe
 noech horen segghen diese ghelie
 hebben. **T**ot deser stat sal antelken
 ghebozen warden. **Tert**
E Ade doe die iongheren sa
 ghen. sijn op gaende in
 hemel. **S**iet so stonden twee man
 nen neuen hem in witten clederen.
Ende si seiden. ghi mannen van
 galilea. wat stadi en siet in den he
 mel. **D**ese ihs die van v op gheuo
 men is inden hemel. hi sal also co
 men. als ghen saghet. gaen in den he
 mel. **Wytganc scolastica historia**
O Ma dat die iongheren opuit
 bleuen staen siende in den he
 mel. doe si te iherlm waert wed ghe
 keert souden hebben. also hi hem ghe
 seyt had. **B**itter in die stat. tot dat ghi
 wart gheleert. mitter cracht van bo
 uen. **D**aer om worden dese twee
 enghelen ghesent. die hem inmac
 den weder te keren. **M**ar oer open

lierden hem dese twee enghelen dat
sle troesten souden. die bedruyt ware
dat hem haer heer ontuaren was.
En om dat si tonen souden. dat hi
waerlic inden hemel gheuaren was
inder enghelen lantscip. Niet ghehike
helyas die op gheuoert was. in een v
uenghen waghen. ons der minen lo
ep. en met daer bouen want hi wort
ou gheuoert. met vorder dan in dat
neesthe paradijs. **Text bibel** **3**

Doe keerden si weder tot iherlm
vanden berghen diemen hiet
van oliueten. die neuen iherlm is. en
keesten wech vanden sat sath. Ende
doe si in die camer ghcomen waren.
So ghynghen si op. mit hoechste daer
woende peter en iacob en andries.
phillips en thomas bartholomeus.
en matheus iacob alpheus soe. en sy
mon salotes. en iudas iacobs broed
alle dese waren eendrachtiche dueze
de in bedinghe mitten wuen. en mit
maria ihs moes. en mit hare broeden

Die berch van oliueten **colassim**
hiet hebbende. die we **hystoria**
th vanden saterdaghe want hi lach
achte stadien van iherlm. Dat was ee
half myle. en in wat stede dat die jode
waren opten saterdach. so en moeste
si niet vorder wanderen vander stat
dan also iue. In ouden boeken. heet
men den berch van oliueten. den ber
ech van drien lichten want des nat
lics hnd hi vande oesten licht. vande

tempel en vande vuer dat altoes in
den outaer was. En des morgghen.
als die sonne op ghinc. so bescheen
hem dat licht vanden oesten. eer si
die stat bescheen. En daer wiesen veel
oluen bomen daermen dat vuer me
de voede. Doe si weder quamen van
den berch van oliueten. So leiden alle
die discypulen. en die wine. die aposte
len tot daer si woenden. dat was op
die camer in die berch syon. daer ihs
sijn paelschen mit ^{hem} at. En dan ghinc
elt tot sijne herberghe waert. ien
seloet merdien. dat lucas in anderen
manieren hier die apostelen. noemt.
dan hi ghenoemt sijn. daer se ihs u
tozen hadde en gheropen want daer
sijn si dus ghenoemt. pet en andries.
iacob en ian machschen noemt men se
te gader also. om dat si vleischelike
broeders waren. En lucas seit hier.
nae haer iudienten. want lucas is tot
inden heilighen gheest. dat peter en
ihs ghelyc waren in iudienten. om
dat si machsien ihm meer mynden
dan die ander. En daer bi hepen sy.
voer alle dander. eerst den graue.
dat hier ihs broeders gheuoet sijn.
daer of seit gheleit is in sijne passie.
dat si noch niet gheloefden in hem. of
nu gheloefden si. men sal oec merke.
datt voer staet. dat si gheduerich wa
ren in bedinghe. en daer en staet niet
toe. in valten. noch sijn enyghen die va
altesnoens daghe. tot pynreze valle

ghelict dat si segghen willen. dattie
apostelen vasten bynnen dien tīde
En dat willen si proeuen mitter ewa
gelen die h̄s seide Die daghen sulle
comen. dattie bundegom sal warde
van hem ghenomen En dan sullen
si vasten. het mocht wel also hebben
gheweest as dat en is hier niet besce
uen **Op sinte mathias dach text**
En in dien daghen. stont pet
mit middel der broederen en
seyde **glā** Dit dede pet twilchen allen
sioens daghe en pyrrer daghe **war**
die daghen en is niet ghenoeit En
om dat hi hier staet in dien daghe.
so beghinnen meest die epistele en
die pphetien. die wt apostelen wert
epistelen sijn. in dien daghe Dint
pouwels epistelen beghinnen broe
der. en die ewangelien beghinnen
meest in dien tiden. datt die sulker
stat also in die ewangelien ghescreue
staen Want die scaren vanden
menschen was ontrent hondert
en twintich broeders. manne men
moet die scriftuer voldoen. die de
heilighe gheest voerleide. in dauid
monde. van judas. die d̄ gheenre
leidsman was. die h̄m vmghen. die
ond̄ ons was mede ghetelt Endelhi
hadde ghetegghen loth van desen
dienst En hi heeft beseten enen ac
ker. vanden loens quetheit Ende
doe hi hem uhanghen hadde. soe
harste hi oū mis ontween Ende

alle sijn in aderen wielen wt. Ende
dat waer cont hem allen die wonen
in iherlm̄. Hoe dat dat die achter wt
ghelieten. nae hare tonghen achse
mach. dat is die achter des bloets.
En **Nyghe scolastica histoia**
wouden segghen dat die ac
ker heet die achter des bloets. om dat
judas daer begrauen soude wesen.
En dat daer hi ghelict is. hi heeft beset
ten enen acker **war** dies en is niet.
hi is also gheheten om dat hi ghetost
was mitten ghelde. daer hi h̄m om
tost hadde. dat was recht. dat hi hem
seluen uhent. en dat sijn strot. wt en
strop uworde. Daer die woerden
doer gheleden waren. van h̄s te iherlm̄.
En dat sijn in aderen wielen. die
uherden En dat hi in die lucht staet.
in d̄ diuelen wandernighe. daer hi
eweht wesen soude Ende dat hi also
vscryden soude worden vanden enge
len. en des menschen gheselschap want
hi hadde beyde vborghen **text d̄ bibel**
Want het is ghescreuen in den
boec d̄ psalmen. sine woent
ghe moet woest worden. Dat men
en moet sijn. die daer in woent. en
sijn bilsdoem moet een ander ontfang
Daer om moet een van desen man
nen. die mit ons ugnert sijn. in alle
die tijt dattie heer h̄s in quam. ende
wt ghinc onder ons. beghinnende
die van jans doepsel. tot in den da
ghe dat hi van ons ontfien warde

oronde warden sijne iuristimille
 mit ons en een van desen En si
 settenre twee Josaph diemen hiet
 barabab die toe ghenacemt was <sup>rechtm
dich</sup>
 en mathiam Ende liddende leide
 si du heer die alle menschen her
 ten kennes toen den enen van
 den twee die du iurozen hebste
 om ontfacen den stat van desen
 dienst en des apostelschap daer
 Judas oüdadelt of ghedaen is
 om dat hi wech gaen in sijn stat
 En si gaueu hem clot En clot
 viel op mathiam en hi wort mitte
 elf apostelen gherekent **Scolastica**
H die glose vanden **hystoria**
 tert vyntmen dat dese Joseph
 her barabab hiet die her na mit
 sijne pouwels onder den heyde pre
 dicken ghint **war** dat en schint hier
 nimmels met **want** dese barabab was
 der drier apostelen broeder die alphe
 us zonen waren en sijn moeyen lam
 der En men pynsten hier om dat me
 met en sal wanen dattet god vstat
 vanden apostelen om dat hys onwa
 dich mochte wesen En die lett en pinst
 mathiam anders met dan dat hem
 die apostelschap gheuiel en dat was
 ghenoech Dese mathias was nu ghe
 rozen mitten lote des men inde oude
 testament plady daer saul mede ghero
 ren was Ende die ym grote paelsters
 die dauid toes **war** also heronymus
 so en salmen bi desen exempel nymmi
 meer mitten lote kiesen **want** luttel

lude costume en maket gheen ghemee
 wet want noch en was die heilighe
 gheest met ghesent van bouen En
 die figuren vands wet en bleuen noch
 met alleen after en daer om rozen dese
 reyle mitte lote mathiam En hier na
 dat eynde **war** wort nochtant yemat
 ghedwonghen dat hi die lote belighe
 moste soe doe als die apostelen dade
 en doe sijn bedinghe voer gode **Opse**
pymster dach dat tweede capittel

E En doe die vyftich daghen va
 pymster voldaeu worde loe
 waren die jongheren alle te samen in
 die selue stat en haesteliken wart ghe
 maect een gheluyt vanden hemel als
 een vuench toecomede gheest En hi
 iuulde al dat huus Daer si in waren
 en hem openbaerde ghedeyle tonge
 als vuer En hi satop elken van hem
 luden En si worden alle iuult mitte
 heilighen gheest en si begonsten te
 spreken mit menigherhande tonge
 also hem die heilighe gheest wtgaf
 te spreken **Scolasti hystoria**

H Et scaunt dat lucas her ghesent
 ghesent hadde doe die daghe
 van pymster begonden dan doe si
 voldaeu worden **want** also voertent
 is waren drie feestten diemen leuen
 daghen vierden dat was paelschen
 pymsteren en senophetia **war** me
 sal weten dat penthecost en pymsten
 beyde beduut den vyftichsten dach
want pente beduut vyftich en het
 beduut oec die feestte vanden achtte

dozen Daer om is den sin. Doe die seel te begonste. die seuen daghen duere loude Hoe waren alle die jonghere op die camer. daer Jhs mit hem dat paelschlam at En daer si mathiam toren. dat was inden berch syon Da quam op hem. als een gheluyt van enen groten wynde. of als ee van ene amsteliken gheest. Dese gheest u wulde al dat huus daer si waren aten. dat was man en wyf die da m waren En die daer u beridende cracht. van bouen. bouen die jongeren quamen vuerighe ruyen ghescrepen als tonghen En bouen elke quam een. dese ghedaente van dese creatueren. daer die heilighe geest in quam Want vuer inden vuer. daer die heilighe gheest in quam wt betekent dat hi hem ghesent wart. om hem testertien mit gheloue. en die tonghen beteykenen die conste die hem ghegeuen wart want die tonghe beteykent conste. en dat vuer maect een aeden por stenen En voer Jhs passie. so was die heilighe gheest. den apostelen ghegeuen Doese Jhs sende om te predicken. en hi hem seide ghyneest den sieken. vdauet die diuelen. en uwert die dode na Jhs u rise. Doe wart hi hem oec ghegeuen. tot anderen wercken. doe Jhs in hem bles. en seide ontfaet den heiligen gheest. dien ghi haer sonden u gheest. dien sullen si u laten warde en dien ghyse ophout. die sullen hi

opghehouden warden want daer gaf hi den anderen apostelen. oec de slotelen dien hi per ghegeuen hadde En si worden uult mitten heilige gheest en begonnen te spreken. mit menigherhande tonghen. also hem die heilighe gheest wt gaf te spreke. die elken deylt syn gracie also hi wil. en wane hi wil. en hoe hi wil. also zeer als hi wil. gheest hi elke Ende hier om legghen en ghe dat die apostelen niet dan mit hebreusche tonghen spraken. nochtant u sondent alle luden. in elc syn tonghe war het is bet te ghelouen. dan si mit allen tonghen spraken want die heilige gheest gaf hem die conste van alle tonghen ~~in alle~~ ^{teyt}

Doe waren in ihrlm wone wt elker natten die onder den hemel is En doe die stemme ghemaect was Hoe u gaderde die menighe. en wart belcaemt van ghepenke. want elke hoerde mit synre tonghe die spreken. en sy ontfaghen hem alle. en u wonderden hem ons din ghe en leyden En syn dese met wt galilea die hier spraken En hoe hebben wy ghehoert elconse tonghe. daer wy in gheboren sijn. die van parthi. en van meden. en van elam ten. en die woenen te mesopotamie en in iudea. en in capadocien. in ponten. en in alien. in fugien. en in phanphylie. in egypten. en in

van libien. die neue sienenen is. en
toecomelinghe van roemen en jode.
en belneden toecomelinghe en lu
den van cieten. en van arabien. **W**
hebbense horen spreken. mitonsen
rongen gods woerden. En si ontla
ghen hem alle. en in wonderden on
derlinghe en seiden wat wildit we
En ander bespottent en seide. wat
dele sijn vol most. **scolastica historia**

In den tiden die voer ghelede
waren die joden mit meny
gherhande vanghemisse vre vooft
en sonderlinghe onder antiocho ephi
phane. Hoe dat hi ou alle die werelt
waren. En van dese waren gecome.
monen in juda en in iherlm. Ende
al sonder dese waren enyge joden
van allen landen wt werelt. daer
si in ghedeit waren te comen ter
rechten in iherlm. en doe si dat ghem
uht hoerden in die lucht. daer die
heilighe gheest in quam. Hoe ugas
den si alle. totten jongheren. En doe
hoerden hi se spreken. etc na sijn tou
ghe. daer hi in ghebozen was. En
lute seyden. dat si vanden most druc
ken. want starke is drinc
ken. van most. dan van ghepa
ken. van wijn. hier machmen mei
ten. mercken. dattet daer een vroe
ch lant is. om datmen tot desen ti
den most vant. **scilicet**

Wer pet' stont mit sijn elf
apostelen. en hief op sijn ste
me en seide hem. **h**anne soede en

ghi alle die te iherlm woent. Dat hi
sij cont. en ontfaet mijn voerde
mit oren. want also ghi waent. so
en sijn dese met droncken. als noch
die derde vre vanden daghe is. **W**
dit is als gheseyt is viden. **W**heet so
hel. en het sal wesen inden achten
sten daghe seit die heer. so sal ic wt
storten van mynen gheest op alle
vlesche. en uwe sonen. en uwe
dochteren sullen ppheteren en uwe
jonghelinghen sullen visionen sien.
En uwe ouden sullen droem droe
men en in dien daghen. soe sal ic
oet op mynen knechte. en op mijn
jontwuen. wt storten van myne
gheest. en si sullen ppheteren en ic
sal gheuen inden hemel bouen wo
der. en teyken der aerden benede.
bloet en vuer. en dromp van roet.
Die soume sal warden ghekeert in
donckerheit. en die mane in bloet.
Ser tomen sal des heren groten dach
En tial openbaer wesen. dat elc
soe wie des heren name an roepē
sal. hi sal behouden wesen. **scolastica**

Hier in sinte peters **hystoria**
woerden machmen mer
ken. dattie joden met en plegghen
teten. voer die seste vre vanden da
ghe. in dien dat hi seide. Dese en sijn
met droncken. om dattet noch die
der vre vanden daghe is. En om
dat hi toenen wilde. dat si in uult
waren mitten heilighen gheest.
Hoe seide hi hem. hoe dat johel die

pphet voerghesleit hadde Ende
 oet ewighe teyken. vanden doeml
 daghe. die hi daer toe seide. It sal stor
 ten wt mynen gheest op alle vleis
 che dat is te iustien. op manne en
 op vrouwen. die daer toe vintt sijn en
 niet op alle menschen. En uwe so
 nen sullen ppheteren. also agabus.
 en symon die swarte daden. en uwe
 dochteren. also phillips dochteren
 daden. En uwe jonghelmghe. sullen
 visionen zien. als sinte pouwels de
 de. Die totten derden hemel op ghe
 voert wart. En uwe ouders sullen
 doemen doemen. als s' pet' dede
 doe hem die engel iuloste. En doe
 dat laken mitten beesten. vanden
 hemel ned quam tot hem. vanden
 doeml daghe seide hi dit. En ic sal
 gheuen inden hemel bouen wond
 Dit wart sijn. doe ihs gheboren
 was. En een sterre mid' lichte open
 baerde die coninghen. en tot hem
 brochte. En oet doe hi ghepallijt
 wart. Doe die sonne indondterde en
 teyken inder aerden beneden. Dat
 ghemel doe ihs sijn gheest ande
 cruce gaf. en die aerde beuede ende
 die stenen sloerden. En doe die gra
 ue ondaen worden. bloet dat was
 van ihs wonden in sijn siden. en
 van sijn bloedighen zweet. dat van
 hem op die aerde inn. als dat droe
 pelen bloets. want die was tegheue
 natuer. En vuer dat was die he
 lighe gheest die van boue quam

ghehken vuer. en dompe van
 wech. dat hette van berompen
 se. die comt wt herten des heilige
 gheest. als wech. wten vuer comt.
 Die sonne sal iuwandelen in donck
 heden. en die mane in bloet. Doe
 ihs ghepallijt wort. so v' d' onckter
 de die sonne. om d' attie mane
 so vol was. en onder die aerde. soe
 en mochtmen niet gheueken. of
 si iuwandelde in bloede. want die
 aerde wasser teghens. Hoe dat hi
 die luden niet zien en mochte. Dit
 waren die teyken die iohel verles
 de. Die comen soude wer' des he
 groten dach. want na dien dach
 en sal gheen nacht volghen. wat
 dan sullen alle menschen werche
 openbaer wesen. gode en alle cro
 tueren. En alle die werelt sal ghe
 suuet warden mit daer heden. mit
 die sonne sal dan seuen waer' d' d' e
 schynen dan si nu doet. **tey' Des**
vadaghes na pynstien qual' t' p' p'
Ghi mannen van sijn va' in
 mijn woerden. sijn va' in
 satech enen gheprekent' d' d' d' d'
 van gode in v'luden. mit doerhoen
 en mit wonderen. en mit teykenen
 die de heer god hi hem dede. mit mi
 den v'luden. als ghi wel weet. van
 den belloren nonnade en der voert
 tenheit gods. so hebdi desen ghe
 leuert. mit quader luden hant
 die naghelde g'and' dat t' d' d' d' d'
 en god heeft iuwert. En die p'

vander hellen te broken. want het
 was onmoghelijc. hi soude moghe
 hebben ghehouden wesen vander
 hellen want dauid seit van hem.
 voersach den heer altoes voer
 my want hi is ter rechter side. om
 dat ic niet en sal worden ghestoet
 Om dit is mijn hert vblit. en mijn
 tonghe vblide. en hier om sal mijn
 vleische rusten in hopen. want du
 en salte mijn ziel niet laten in der
 hellen. noch du en salte dinen hei
 lighen. die in deringhe niet gheue
 te zien. Du hebste want ghemaect
 die wegghen dijns leuens. Du sulste
 my inuullen mit vroechden. mit
 dinen aensicht. **witganc** Ghi ma
 ne ghi broeders. men mach boude
 lijc tot v segghen. van dauid den
 paerthe. dat hi ghestoruen is. en
 begrauen. En sijn graf is onder ob.
 tot in desen daghe. war om dat hi
 een pheet was. en hi wiste. dat he
 die heer ghezwozen had mit ede.
 dat vander vrucht sijne lendene.
 soude sitten op sinen throen. **Hoe** sijn
 ar hi voersienlic. van xps in isemil
 se. want hi en is niet ghelaten in
 die helle. noch sijn vleischen sal die
 in deringhe niet zien. desen sijn he
 niet god inwert vies oroude wi alle
 sijn. En hi die in gods recht side u
 heuen sijn. en die beloften des heilich
 gheests ontfaen heeft vanden vad
 hi heeft wt ghestort desen gheest.
 dien hi liet en hoert. want dauid

en clam met op inden hemel. wat
 hi seide. Die heer seide minen heer
 sittet tot minre recht side. tot dat
 ic dinen vianden setten sal. tenen
 voetsamel dijne voeten. daer om
 sal al thuis van isrl. alte soberlike
 weten. datter god heuet ghemaect
 heer. en xpm. desen sijn die ghy
 ghetruult hebt. **scolastica hystoria**
Gode vwerkede sijn van
 den doot. en brat die pyne
 vander hellen. want die ymen va
 der hellen en mocht an hem niet heb
 ben. En oec brat hie. want mit sijn
 doot. uulste hi die heilighe vaders
 die mit voerburch sijn langhe vbeit
 hadden. en om te proeuen. dat da
 uid ghepropheteert had van sijn
 in isemil. **Hoe** seide s. peter veel
 veersen. die in den souer daer of
 staen. die wi voer ghesait hebben
 die dauid seyde in xps persoene.
 om dat die onghelounghe joden
 seiden. dat se dauid van hem selue
 seyde. so seide peter. dat dauid do
 ot was en inrot. En sijn graf ende
 sijn ghemul. noch onder hem wa.
 waer bi dat daer is. dat sijn van
 hem seluen niet en seyde. Du en
 selo dinen heiligghen niet geuen te
 verrotten **text**
His die joden dit hoerde
 hadden si berouuemisse mit hant
 en si seiden. tot peter en totten an
 deren apostelen. gi manne gi broe
 deren. wat sullen wi doen. ende

peter seide tot hem doet peny-
 tie. en elc warde ghedoept in ih̄s
 rps name in iulatemisse van u
 wer sonden. en ghy sulc ontfac
 die ghyften des heilighen gheest
 want v is belofte ghedaen. en
 uwe kinderen en hem alle die
 inre sijn **Hoe** wie datt die heer
 onse god toe roepen heeft **En**
 mit anderen vele woerden. so
 oronde hi hem oet. en riet hem
 en seide. wart behouden van dese
 quaden gheslachte **En** die sijn wo-
 de ontfanghen. si worden ghedopt
En in dien daghen worden hem
 omtint drie sielen toe gheleit
En si waren gheduerende. inder
 apostelen leringhe. en ind mede
 deylinghe der breken des broets.
 en in bedinghe. want elcker sie-
 len. wart vrese **En** biden apos-
 telen wordenden ghedaen in
 ih̄m. vele wonden en teykenen
En in hem alleen. was vrese gr-
 oet **Alle** die ghene oet die ghelo-
 efsden waren te gader. en si hadde
 alle dinc ghemeen **Di** incochten
 hoe possien. en haer goet. en sy
 deelden dat hem allen also als elc
 des te doen hadden. en daghelijcs
 duerden si inden tempel. en bra-
 ken dat broet biden husen **Ende**
 namen spise mit bliscappen. mit
 symphelheden des herten. gode lo-
 uende. en si hadden gracie tot alle
 den volcke. en die heer dede walle

daghelijcs. die in dat selue behou-
 den worden *scolastica hystoria*
En inder daghe doe sinte
 peter stont en predice. soe
 wort johels pphete inuult. want
 naden vuere des heilighen gheest
Hoe quam wt den ghenen dien
 hoerden. doomp van roeti. dat was
 hetten van berouwenisse. want
 drie gheloesdenre mede die ghe-
 doept worden. op dien seluen dach
 men sal mercken dat peter seide
 elc van v luden. sal worden ghedo-
 ept. in ih̄s rps naem. want hier
 in wandelde hi die woerden. der
 drienuoudich. die hem ih̄s beuol-
 hadde. en die apostelen doeyten
 aldo. in dat eerste beghin vander
 kerken **It** dope di in ih̄s rps na-
 me **mar** dit was om die tracht in
 ih̄s naeme. soude worden innaet
 en gheopenbaert. want soe wie
 also ghedoept wart. thant quam
 die heilighe gheest van boue in he.
 also hi inden apostelen dede **En**
 hi wart sprekende. mit allen ion-
 ghen also si daden. **En** mit desen
 wonder belieerde dat volc zeer
mar wien dat men nu also doeyt
 hi en wart niet uolmaectelijc
 ghedoept. nader kerken ordina-
 tien. Die gheloesden. waren die
 rende in deelachticheit vanden
 breken des broets. **Dat** was om
 gods lichaem te ontfacn. want
 te deser tyt. ingaderden si dicke

daer toe Of oet. om dattie apostle
len elcken broet deilden. tot synre
kistochten. des morgghens als si inde
tempel ghebeet hadden **ter Op**
sinre peters en s' pouwels auont

Deter en jan ghinghe. **ij. cap.**

op inden tempel. ter negge
der vren om te beden **En** enen nā
die ropel was wt synre moeder
bult. en dien leyden si tldaer. vō
die poerte vanden tempel. dieme
hiet speciosa. om dat hi aelmyssen
bidden soude. vanden ghenen die
inden tempel ghinghen. Doe se dese
sach dat peter en jan inde tempel
begonsten te comen **Hoe** badt hi hē
aelmyssen te ontfacen. en peter sach
op hem mit hem yammer. en seide
sich op ons. en hi sach op hem. hoepē
de. dat hiet ontfacen soude **En** pet
seide lulū en gout en is mit my m
ij dat ic heb dat gheue ic di. hi hys
ijps name vā nalsarecht. stant op en
wand. en hi begrepan mit synre rech
ter hant en hiefen op. en thant wor
den syn voete ūstact. en syn plante.
en hi sprant en stont op en wandde.
en hynchte mit hem inden tepel wā
deren en springhende. en gode louē
de **En** si bekenden dat hnt was.
die ter aelmyssen lat. der specioser
poerten vanden tempel **En** si wor
den ūuult mit vresen. en mit wō
der. In dien dat hem ghesaet was
wegant en doe si saghe. dat peter

en jan soe hiep al dat volc tot hem
vanden wonder totten poertael.
dat men heet salomons poertael

Tien tiden **scolasticum hystoria**
vanden daghe. plaghen die
joden te beden. en daer hi. so leide
daniel. dese drie tiden. en ondede die
veynst van syn tamer. al hadt die co
ninc van pensen. elt op syn lyf ūbo
den **Dese** drie tiden. worden vande
apostelen. en vande kerken gheordi
neert te houden. dat was te tertie tyt
Te serte. en te noen. want te tertie
sande god den heilighen gheest **Te**
serte was hi anden cause genagelt
Te nonen ghat hi sinen gheest **Die**
poerte daermen die ropel leide. heet
speciosa. dat beduut scoen. om die
rierher. die aleyand hirtaen. daeran
hadde laten maken **En** het was die
poerte. daer jonathan die coninc vā
juda. maken dede soe hoghe **Ende** die
van babilomen en braken se met **Op**
dese poert walt. dat heer odes den
gulden aern gheset had **En** si stont
voerder mannen vinthof. daer die
manen binnen waren beden. die lūū
waren **Dat** pet seide lulū en gout. en
is myn met **Dats** te ūstaen. dat hē
behoerde. want al had hi ghelt. dat hē
die ghelouighe brachten van haren
guede. dat si ūstoffen. dat en behoerde
hem met toe **war** den armen ghat
hnt. en alle den ghelouighen. en deel
deur elcke also hys te doen hadden

Salomons poertael was. daer salomon doe hi eerst den tempel wiede sijn bedinghe dede opte betalen voer et stoel. die hi daer hadde doe make **Des woensdaghes na paelsche text**

Doe per te hem waert come sach. soe antwoerde hi hem. ghi yfels mannen. wonder di hier in v. of wat beliedi ons. als of wi mit onser macht dese hebben doen. gnen Abrahams gods en Isaac god en Jacobs god. uwer vaderen god. heuet sijn sinen zoen. gheoert. die ghi leuerde en lochende voer pylatus aensicht. Doe hi wiste datmen soude laen gaen. **W**gi lochent die heilighen. en den gherechtighen. En ghi en saket. datmen v gheuen soude ene manslachtighe man. aiar die mak des leuens. dode ghi. dien god vand doot uwert heeft. wies ontoude dat wi sijn. En mit gheloue sijn namen. so heuet hi sinen naem vast ghemaket in desen dien ghi liet en kent. En tygheloue dat oimms hem is. heeft desen ghegeuen volmaecte gheloutheit in uwer alre aenscouwen. En nu broederen nu weet ict. dat ghint onwetende hebt gedaen. **A**llo v princen oer deden. want god die voerseit. bi alle sijnre ppheten monde. dat sijn xps ghedoeghen soude. hi heeftet also uol daen. hier bi hebt des rouwe. ende wart bekeert. dat v. uwe sonde moeten uigheuen warden. **Wt gac** Dat

als tomen sullen. die tiden uwe u makes. vandes heren aenscouwe. dat hi senden sal sijn. die v ghepre dict is. dien die hemel outfaen moer tot inden tiden d' uinakinghe. van allen dien. dat die heer ghesproken heeft vanden berghinne tot sijnre heiligher ppheten monde. want moyses leide. **D**ie heer v god. sal v een pphet uwecken van uwe broederen. ghelyc my die suldi sijn. ren na al dat hi spreken sal. want het sal wesen. so wat zelen die pphet met horen en sal. hi sal waerde vderft van haren volt. En alle die ppheten. die ghesproken hebben. voer samuels tiden. en daer uwe li hebben dese daghe voerseit. wat ghi siet der ppheten land. en des testaments. dat god tot onsen vade heeft ghemact. legghende tot abraham in dinen sade. sullen warden ghebenedyt. alle die gheslachten van aertinc. **G**od heeft eerst v lude sinen zoen uwert. en hebben v gheleert om te benedien en om dat hem elc bekeren sal. van sijnre quaetheit. **A**ls hi dus **text. in capitel** sprak. totte volt. **D**oe quam men die priesteren ou. en die meesters vanden tempel. en die saduceen. en haddenre onwaerde in dat sijn tvolt leerden. en dat hi leide. dat sijn vand doot uresen was. **glo** **Die** priesters en die meesters. hadde on

weert. Dat hi ihm ihenen en pre
 sen. dien li ghedoot hadden als ene
 quade. En die saduceen om dat hi
 seiden dat hi iresen was. want lihl
 den. dat die dode nymmeer u
 risen en souden. En li sloeghen
 haer handen an hem en leyden se
 in gheuanghemisse tot des anden
 daghes. want het was te hant auot
 En veel vandien. diet ghehoert had
 den. gheloedent. en dat ghetal va
 dien mannen was v. En het ghe
 mel des mozghens dat die priete
 vanden priesteren u gadden ende
 die ouders. en die scriven in iherlm
 En annas die priete vanden pri
 esteren. en caeyphas. en iohs ende
 allerander. en alle die waren vmi
 den priesterliken gheslachte. En
 li settenden die apostelen in die
 midwaert en vraethde hem. in
 wat machte of in wat name heb
 di dit ghedaen. peter die iuuult was
 mitten heilighe gheest. seyde doe
 tot hem. ghi prieten en ouders
 vanden volcke hoert my. ist dat
 wy huden warden udoemt. ghe
 doemt. om dat die weldaet eens
 crants menschen. daer in dat dese
 behouden is. Doe sal vallen cont
 wesen en alle den volc wesen en
 alle den volcke van isrl. Dat hi in
 den name ons heren ihu xpi. va
 nazareth. dien ghi ghetruust hebt
 en dien god uweert heeft vanden
 doot in dien naem staet. dese voer

v ghesont. Dit is die steen die voer
 ghelacht wart. dese is u ghemaect
 in dat hoeft d' u gadinghe des hoets
 En gheen ander en is salicheit. wat
 onder den hemel en is gheen and
 salicheit. want ond' den hemel en
 is ghein ander name. den men
 schen. daer wi in moghen behoude
 worden. *Scolastica hystoria*

Die vier prieten vanden
 priesteren die bouen die priete
 priesteren waren die sim md tert
 ghenoeemt. En ananias was priete
 te bouen al. Dese u gaderden mit
 ten pharizeen. die meesters vande
 wet waren. om die apostelen te doe
 men dat hi van ihm dorsten spreke
 ayar pet' seide he. dat ihs die steen
 was. die hi u laken of u linade. Doe
 li den tempel stichten. daer dauid of
 gheleit had te voren. en dat hi gheleit
 was mit hoeft. vanden hornelke.
 Want hi u gaderde beyde die liden
 in een. Dat was dat oude testamet.
 en dat nuwe. En die joden en die hey
 den. die hi u gaderde in een ghe loue
E mit sine preleole bloede *text*
 Doe doe li saghe pet' en ians
 gheduerheit. en li wonden dat li ma
 nen waren onghele text. so u wou
 derden si. en bekenden se dat li mit
 ihm van nazareth gheweest hadde
 En oet dat li die man nint hem sage
 staen. ghenelen was. so en mochte
 sint niet wed seggen. daer om hiet
 sile daer buten den rade gaeci.

En si seiden onderlinghe wat sullen
 wy desen man doen. Want du tey-
 ken is bi hem cont gheworde. hem
 allen die te Iherlm wonen. hees ope-
 baer. wi en moghens niet lochenen
War datment niet meer en imare
 inden volke. **D**oe laetle ons dreyge
 dat si ghyne menschen meer en spre-
 ken in desen name. **E**n si riepenle
 en seyden hem. dat si alle mit allen
 niet spreken en souden. noch in Ihs
 name. **A**s pet en Jan seyden en ant-
 woerden hem. **O**ft gherecht is in go-
 ds aenscouwen v meer te horen. dan
 gode vormist dat ondscreit selue. **W**at
 wy en moghen niet swyghen. dat wy
 ghelien en ghehoert hebben si dreygh-
 denle en lietensle gaen. om dat si niet
 en vonden. hoe sile castyen mochte.
 om des volcs volcs willen. want si
 presensle alle en gheloeffden. dat ande
 tropel ghedaen was. want die ma-
 was meer dan xl jaer out. daer dat
 teyken deser ghesontheit in ghedaen
 was. **E**n doe si waren laten gaen. **H**o
 quamen si te hazen gheselschap. en sei-
 den hem hoe grote woerden. die pin-
 ten vanden priesteren. en die ouders
 tot hem ghesent hadden. **D**oe sijn ghe-
 hoert hadden. **D**oe hreuen si al hoer-
 stemen opten here waert. **H**ere du die
 ghemact heues hemel en aerde. en
 die zee en alle datt binnen is. **D**ie bidde
 heilighen gheests dauides duns knechts
 mont ghesent hebste. waer om ghynde
 die luden. **E**n waer om pensede dat

volc ydeliken. waer om stondenre
 die coninghen vanden lande bi. **E**n
 die printen ingaderden in een yeghe
 den heer. en yeghen sinen yym. **W**at
 waerliken ingaderden si. in dese stat
 yeghen dmen heilighen zoen Ihs.
 die du consereres. heerodes en pon-
 tyus pylatus. mitten heydenen. en
 mitten volc van isrl. die dinghen
 te doen. dat dym hant en dym met
 wilden en ghelien soude. **E**n nu he-
 re aen sie in hazen dreyghen. en ghe-
 ef dmen knecht. mit allen betrou-
 wen dym woert te spreken. **J**uden
 dattu dym hant voert stekes te ghe-
 soucheden. en te teykenen en te won-
 der te doen. bi Ihs dms heilighen
 zoenis name. **E**n doe si ghebeed had-
 den. so vpartede die stat. daer si in
 ingaderen waren. **E**n si worden alle
 gader mitten heilighen gheest.
 en spraken gods woert. mit betrou-
 uwen. *scollastica hystoria*

Nuyghe waren die heero-
 des en pilatus. ontschildige
 wouden. van Ihs doot. **O**m dese
 woerden die voerstaen. heerodes
 en pylatus. ingadden yeghene Ihs
 te doen. dat dym niet wilde datt
 ghelien soude. want si ingaderde
 mitten volcke. om te doen. **M**ar nie-
 sal mercken. om die woerden te
 doen. en dattet ghelien soude.
 en god wildet. dattet ghelien soude.
Daer om was die daer van he-
 allen quact. al walt goet dat hij

ghepallijt wort **Op ons herē hemel**

Suderts ruont **tert**

Adē die menichte vanden
ghenen die gheloefden. was eenh
re een ziele en nyemant van hem
liden. wat hi hadde. en seyden met
dat pet sijn was. mar alle dinc wa
ren hem ghemēen. En die aposte
len gauen mit grof macht. ont
scap vā s' iurillems ons heren ihu
xi. En grote gracie was in he
liden alle. want nyemant en was
die ghebreke hadde onder hem lu
den. En alle die belitters waren
van actiers. of van woninghen.
si ucoften en brochtent tghelt vā
dien dat si ucoften. en leydent voer
der apostelen voeten. En men del
dent elctien. also hi te doen hadde
want ioseph die ghetoe
maemt was barrabas. dat beduut
zoen des troests. een leunt gheboere.
van cyper om dat hi enen actier
hadde. so ucoft hi en en bracht dat
ghelt. en leydet voer d'apostele voete

Want **scolastica hystoria.**

lucas gheleit had. dat de
se barrabas. want hi leunt was
ghen had. en die leuyten en hadde
gheen erue mit lant nae die wet.
Doe settede hi daer toe een leunt
van cyper gheboeren. Om dat hi
tonen woude dat hi gheboeren was
ius ghestreydenheit vande joden
ons den heyden. want die mocht
ten erue hebben. beda leit dat dese

barrabas sinte pouwels gheselle was
en dit is wel te ghelouen want ten
was barrabas met die mit s' mathis
gheoerdinert was. loth te werpen.
om die apostelschap in judas stat. En
daer om sette lucas. dat ondsceyt en
dat beduden vanden name. Om die
want barrabas beduut zoen des tro
ests. en barrabas zoē des rusten **tert**

Een man die **Dat v. capitel**

ananyas hoet mit saphieren
sinen wiue. ucochten enen actier. En
hi onthilt vanden ghelde des actiers
dattet sijn wif wiste. en hi bracht
een deel voerden apostelen voeten
En pet seide. ananya waer om ge
heeft sathanas dinn hart betoert. o
te heghen den heilighen. en te ont
houden vanden ghelde des actiers
en walt dinn niet wats was. En al
datt ucoft was. en walt niet in dijn
macht. waer om leydste dit in dijn
harte du en hebste niet den mensche
ghelogen. mar god. Doe ananyas
dese woerden hoerde. so viel hi ned
en gaf den gheest. En grote vrese
viel in alle die ghene diet hoerden. En
die jonghelminghen stonden op. ende
droeghen wt en groeuen. En het ghe
uel om trant die vren daer na. so qua
sijn wif. en en wilt niet watt ghesact
was. peter antwoerde haer en seide
Hech my wif. of tu om aldu vele se
rickier ucoftes. en hi seide ja wi so veel
En pet seide wat belust v te betoren
den heilighen gheest. Ditch d'gheere

voet. sijn voer die doer. die drie
man begrauen hebben. En si sullen
doer wt draghen. en thant viel sē
voer sijn voeten en staz. En die jon
gheluyghen quamen m. en vonden
se doot. en droeghen se wt en begroe
uenle bi hoer man. En het wart gro
te vrese m die kerck. en m alle die
gheen die dit hoerden. *scollastria hyl*

DEle ananyas en sijn wyf *storia*
wouden m̄ ghellesschap we
sen. om dat si sonder sorghe haer
lyf tocht souden hebben. En aldus
wouden si te gader ghemeen prouē
bejaghen. En daer om uoosten si ene
acker dien si hadden. En si hilden ee
deel vanden ghelde al willens. ende
wrienden den heylighen gheest te u
berghen. Daer om storuen si beide. hi
bi salmen mercken. al ist dat onse hē
m die ewanghele seit. *Doe wie di sla
et an dyn wanghe. biede hem die luyt
ter oet. Nochtan dede hi wrake ou
die quaetheit. Doe die kerck eerst be
gonst. want al sinen eerst een wet
wtgheest. om dat menle wil uast
maken so plechtmen grote zwaer
re wraken daer op te doen. die se
breken wil. om dattie wrede wrake
die wet sal houden staende. En daer
om dede god m̄ beghinzel vander
wet den man stenen. die opten sat
dach hout tapede. En m̄ beghinzel
doe moyses die priesteren ghecōse
creert had. so worden twee aarons
sonen ghedoot. om dat he die ander*

ontlien souden. gode te lieghen. en
dese gheluyt vintmen vele onder.
religiōse. die yegghens die wille ge
de. en yegghens dat weten van
haren preluten. proper goet he
melt houden. want een religiōse
die een penning heeft. hi en is een
penning met waer. Der joden
costume is man en wif te god
te grauen. *Des woensdages nappē*

Eteren *quater tempere*
Nde bider apostelen han
den. so worden inden volcke ghe
daen veel teykenen en wonderen
m̄ ihrlm. En si waren alle te gader
m salomons poertael. war van
den anderen en dorste hem menich
antrecken. *as* dat volt uheffe. En
die meniche vanden mannen en
wyuen die gheloesden mouen he
wies meere. *glā*. Om exempel van
ananyas en sijn wyf. so en doot
te nyemant gheueynselic an he
comen. *Choe* dat si m die stante
leyden die siecken. op den bedden
en coetsen. Als yet comen souden.
dat doch sijn scaduwe een ygheluyt
beschymen soude en dat si so uilolt
souden warden van siecheden. En
een meniche vanden steden die
bi ihrlm waren. quamē gheloyt
en brochten haer siecken. en die
ghequelt waren van onreynen
gheesten. En si worden alle be
ghenelen vanden heylighen sy
mon en judas auont en oet op

scheydinghe d'apostelen dach

En die pnten vanden paelste
ren stont op en alle die mit hem
waren. die dat ongheloue vande
sadsen liden. En si waren uer
uult mit toerne. en si sloeghe haer
handen. an die apostelen. en ley-

Denle in openbaer uanghemisse **so**
leydenle in **lastuylstoria**

en en openbaer karkter. en
die sadsen hulpen die pnten
d'priesten. om dat si hie inleuise
prieten. want dat was veghen
haer opmoen. Dadsen sint in
ghelouen van sedech. dat beduut
gherechtigheit. want al waren si
ongherechtig. si gauen hem selue
den name der gherechtigheit hie
vintmen dat peter meer in man-

En doe des heren **tert bibel**

engheldede bi nach die
dore op vanden karkter. En lulet
de die apostelen wt en seide. Gaet
en staet inden tempel. en seg de
volcke alle die woerde van desen
leuen. En doe si dit ghehoert had
den. so ghinghen si vroeth inden
tempel en leerden **so laska lisko**

Die heilighen willen segge

dat die enghelen niet op
en deden die dore vanden karkter.
en viden enghel ustaetmen. dat hi
se niet beslotenre doren daer wtley
de. Als of die doren ontdaen had

den gheweest. want die heilighen
legghen. dat si niet beslotenre dore
wt gheleyt worden om haer ghelo
ue te stercken en omder joden lach
ter te imeren. want hoe soude tho
mas moghen nu twuelen. dat hie
tot sinen iongheren in quam. mit
sinen lichaem beslotenre doren. als
als hi nu sach. dat hi seluer besloten
re doren wtte kerker ghelet wart

En doe die pnten vande **tert**
priesteren. en die mit hie **d'ibel**

waren die hoerden. ingaderden sy
den raet. en alle die ouderb vande
karktere van iher. En si senden tent
ker. dat mensche halen souden. En doe
die knechten ghetomen waren. en
si den kerker op ghedaen hadde. en
sife met en vonden. so keerde si we
der. en boetscapten en leyden wi vo
den den kerker besloten mit ahe
cernsticheit. en die wachters voer
die dore staende. dat doe wi en op
daden. so en wonden wy nyemant
daer bynnen. Doe die meesters van
den priesteren. dese reden hoerden. so
waren si in twuelinghe. wat si mit
hem doen. en een quam daer toe
gaen. en seide hie. want liet die
manne. die ghi leyt inde karkter
sint inden tempel staende. en leren
de den volc. Doe ghint die meelstap
wech mit knapen. en haeldenle sond
bedwant. want si vreesden dat volc
dat si niet ghesteent en worden. **gl**

Die meelst hier en daer voer ouer

den pincen van priesteren. want
 hi was meest bouen al. **E**n doe
 sise daer ghebrocht hadden. So set
 ten sise inden met. en die pincen
 vanden priesteren vracchten hem
 en seiden al ghebeden so beualen
 wi v. dat ghy niet meer lezen en
 soude in desen name. **E**n ghy hebt
 ihm uunt. mit uwer leringhe.
En ghy wilt op ons brengen dat
 bloet van desen man. **E**n pet' ende
 alle die apostelen antwoerden en
 seide. men moet god meer gheho
 sam wesen dan den menschen. **O**
 ser vad' god. heeft ihm uweet. die
 ghy dodet en hinghet ant cruce. **D**e
 sen heeft god sienen pincen. en
 losse sijnre recht side om isrl' te ghe
 uen penitencie. en lauenisse van
 den sonden. **E**n sijn oronde va
 desen woerden. **E**n die heiliche ge
 est. die god ghegeuen heeft hem al
 len. die hem onderdaen sijn. **D**oe sy
 dit hoerden doe baelchen sy op he
 en pensleden te doden. **E**n een pha
 risens die gamahel hiet. stont op
 en nam met. die een leere was van
 der wet. en een oersam man al den
 volc. **E**n hi dede een luttel die ma
 nen buten gnen. **E**n hi seide he ma
 nen van isrl'. behet wel wat ghy ant
 desen manen doen sult. want voer
 dese daghe was een die theodas he
 tet. die doe seide. dat hi een goet ma
 was. **E**n in hem hilden ontzime
 in mannen. en hi wart doot ghe

slaghen. **E**n alle die ghene die
 an hem gheloefden worden ge
 scyden en te niet ghemact. **1^o**
Clemens seit in **1^o**
 eenre epistelen. dat dese ga
 mahel was. al heymelich der ap
 ostelen iongher. also nicodemus
 was. en bider apostelen rade. soe
 bleef hi onder den joden. om dat hi
 haer gramscap dicke bedwingen
 souden. die hi ten apostelen waert
 Theodas daer hi of seide was een
 touenaer. **E**n iosephus seit dat hi
 den volc dede iustaen. dat hi een
 pphoet waer. **E**n hi sinnen rade uer
 toften veel joden hoer guet ende
 droeghen dat ghelt wter stat mit
 hem an dat ou' vander jordanen.
En hi beloefde dat hi in duen dage
 die jordaen soude doen scyden dat
 hi droghes voets. daer ou' souden
 gnen. **A**lso die hunder van isrl' dede.
En doe si beiden bynne duen dage
 doe quam op hem. des rethens re
 chters pcur' verre van syrien mit
 eenre meniche ghereden. en hi slo
 ech veel vanden joden doot. **E**nde
 theodas hoeft droech hi te isrl' in
Ewaert. **1^o**
Ade gamahel seide voer.
 hier inden daghe des behens. so
 was een judas van galilea en hi
 uleyde veel volcs na hem. en hi u
 voer. en alle dies hem mede waer
 worden ghescheiden. **E**n nu hier
 om. so segt ic v. guet of van desen

menschen en laetle gaen want
 is dese niet ofte wercken vande
 menschen. Doe salt te niet gaen
 mar ist van gode. so en sulds ni
 moghen breken. Dat ghi machsre
 niet ghenonden en wart. dat ghi
 teghens gode steken wilt. Ende si
 vielens mit hem. en si riepen die
 apostelen tot hem. en sloeghens
 en leiden hem. dat si mit allen niet
 spreken en souden van gode mar
 si hetense gaen. En si ghinghen v
 blidende van conculien aen trouwe
 om dat si waerdich waren om
 sijn name. lathē te ghedoghen. En
 elts daghes en hilden si met op
 inden tempel. en omtrint die hu
 sen te lezen en te boetscappen. **Hij**

Dijn **scolastica hystoria**
 Ele judas was van gah
 la. daer gamaliel of seyde. was
 vāns' setten. diemen heet elleen
 En hi was inden daghe des be
 hens. dat was doe augustus al
 le die werlt besaunen dede. als elc
 mensche sijn hoeft tyns gaf. ende
 behede dat hi onsdanich waerde
 roemleken ryt. Josephus seide dat
 dese judas den joden riet. dat si
 den keyser den tyns ontfegghen
 souden. en seyde. dat si gode tien
 de en offerhande. en panyrien
 gauen. en dat si niet suldichen
 waren. den menschen tyns te gene
 En dit hadde hi soude ghebrazht
 dat hier om. onder den phansee

groetscheel was en oet onden
 volc. en hierbi wast ^{dar} hi onsen he
 inden ewangelho vraechde oft
 gheoerlost waer. den keyser tyns

Ite gheuen. **Dat v. capittel**
Aden beghin alst ghetal va
 den jongheren wies. **Hoe wt een**
 beclach vanden grieken yeghen
 die hebreusche. om dat haer wedu
 wen worden uontwaert inden da
 ghehysen dient. En die xij aposte
 len riepen. die meichte vanden
 jongheren te gader. en leiden te
 is met recht. dat wy late gods woort.
 en dienen ter tafelen. Daer om
 broeders. meitt onder v seuenman
 nen van gode ghetughe. die vol
 sijn vanden heilighen gheest. en
 van wysheden. die wy bouen dit
 wort moghen setten. **mar** wi sul
 le **o** eernstich wesen. inbedin
 ge en moe dienst des woorden
 gods. en dese reden ghenoechde he
 voer alle die mensche **scolastica**

Aden beghin d' **hystoria**
 heiligher kerken hieten die
 ghenet die bekeerd ^{waren} langhe jon
 gheren. want hier namaels wt
 te antiochien. eerst die kersten
 name ghenonden. Dit betlaghe
 was dat die grieken yeghens die
 hebreusche hadden machmen
 in twee manieren ustaen. die
 gnere waren joden. die inden
 grieyen lande ghebozen waren.
 Oft waren heydene die hem te

voedscap ghehoert hadden. Dese
 bedraechden hem. dat men hem
 haer weduwen. te zeer tonder
 deden mitte daghelixen dienst.
 waerlijchen mochten si den jonge
 ren. haer broet baxken en haer
 spinse bereyden. want der hebreu
 schen wuue. waren bet gheleert.
 En daer om waren si bouen die
 griere wunen gheset. mit beleit
 vanden daghelixen dienst. Of ma
 chsien bedraechden hem die grie
 e. dat men haer weduwen ten da
 ghelixen dienst nam. En hier om
 rugaderden die apostelen. die jo
 gheren. en wilden hem hier of ont
 laden. En mit ghemeen consent
 leuen manen daer bouen gheset
 dat si den daghelixen dienst besor
 ghen souden. tot alle s menichren
E behoeft. *text. bibel ghe*
 Ade die mannen to
 ren steuen. enen man va gheloue.
 en vol vande heilighē gheest. en
 phillips en prochorū. en nythanos
 en thymonem. en premenam. en
 nycolaue enen toetomehnt van
 antiochien. Dese setten si voerdie
 apostelen aensouwen. en al beden
 de. Doe leyden si hem die hande opt
 hoest. En das heren woert wies
 En dat ghetal van ionghere ver
 menichuoudichde zeer in iherlm
 want een groet scaer. was oer va
 priesteren. den gheloue onder
 daen. *scolastica hystoria*

Dese leuen diaken en toeb
 men mitten lote met. all
 men mathiam dede. in viden her
 lighen gheest. En nyctaus was
 alleen ghenoecht toe tomelint
 arthscien. was dat een teyken. si
 re ongheloucheded. want hi was
 quaet. Dese dyaken waren gheoe
 dmeert. dat si bouen die gheue we
 sen souden. en daer toe nemen.
 waer. die der menichte haer no
 ottuiste voersien souden. Dese
 dienst houden inder kerkiende
 arthdyaken. om dat si den last
 vanden oerbaer draghen sullen.
 dattie biscoppen hem te bet sullen
 moghen gheuen tot bedinghe en
 ter leringhe. war om dattie biscop
 ter sien. dattie archidiaken. mit
 eernstlich ghenoech en sin. Doe
 sien si daer selue toe. En setten da
 toe all officiale. of ander mynne
 teren. En om dattie apostelen. die
 hande op die diaken leyden. Doe
 legghen eny ghe biscopen. die ha
 de op die dyaken. als list wyden.
 war dese biscop. die haer hande
 met en legghen. die houden be
 da rusten. want hi leit dattie n
 postelen. namaels. doe si wist.
 dienres den outaer. dat si hem
 doe eerst. die hande op leyde mit
 bedinghen. *Op sinte steuen scolastica*
E Ade steuen die *text. bibel*
 vol was van gratien. en
 van machte. hi dede grote teyke

inden volke. En het stonden en
 ghe op inder synagoghen. diene
 heet. inde van libartzen. en van
 threnen. en van alexandrien. En
 vanden ghenen die waren van
 cerken. en van vshen. en hi dispu
 teerden mit stenen en hi en mocht
 ten den gheest. die sprac en d'wyl
 heit met weder slaen. Doe sende
 hi voert mannen die segghen sou
 den. dat hi hem hadden horen
 segghen woerde van blaspheemie
 teghen moyses en teghen gode.
 En hier om berouwen si dat volc
 en die ouders en die scaken. en sy
 liepen te hoep en begrepe en broch
 ten onder conculien. En si letten val
 sche orronde en seyden. dese manen
 hout met op te spreken teghen die
 heilige stat en die wet. want wy
 hoerden dat hi seide. dat hie van
 nazareth dese stat destrueren sal.
 En dat hi wandelen sal die wet. die
 ons moyses ghegeuen ^{heest}. en alle die
 ghe. die in die conculien late saghen
 op hem. En saghen sijn aensicht
 gheliken een enghels aensicht. doe
 oerchden si hem mitter harten en
 ranselden mitten tanden op hem.
 en om dat stenen vol was des heilic
 he gheests. soe sach hi op inden ^{heest}
 hemel. en sach gods glorie staende
 recht siden van gods cracht. en hi
 seide. ic sie den hemel ondaen. ende
 des menschen zoen staende t'rech
 ter side staende van gods cracht. En

si riepen mit groten stemmen en stop
 ten haer oren. en si maecten alle god
 beduulche teghen hem. en si stieten
 buten der stat en steenden **glad** stop
 ten haer oren. want si hildent ou' blas
 phemye dat hi seide. en si stieten buke
 der stat. om dat die wet ghebiet. dat
 die wet men den blaspheerden. buke
 den ghestelden stenen soude. **En**
 die orronden deden haer cleder wt.
 neuens eens jonghelinc voeten die
 saulius hiet. En si steenden steven. die
 gode aen riep en seide. heer ihu. ypo
 fanct myn gheest. en hi viel op sijn
 knyen. en riep mit groter stemmen. ende
 seyde heer en houde hem dese sonden
 niet nae. want si en weten niet wat
 si doen. En doe hi dit ghesch had. soe
 wart hi slapende inden heer **scollastica**
Sine steue sach sijn **hystoria**
 staende inden hemel. mit sijn
 menscheliken lichaem. al ghetruust.
 om dat hi hem niet ontsien en soude.
 dat men steende. want daer in gaf hi
 hem een teyken. dat hi ghereet stont.
 om hem te helpen. **Ae** die wet die or
 ronde. op die midsaghen die hant ceest
 te doen. En dese deden haer cleder
 wt voer saulius. die namals gheheie
 was paulus. om dat si niet besmet wae
 en souden. hadde si stenen ghemaect
 Of si darent. dat si te licteliker stene
 souden. En in deser saken. behoeve
 god goedertierliken saulius. Dat hi
 mit hant stenen niet en halp stene.
 als halp hi daer toe. dat sijn hande

mit steuens bloede. met besmet en worden want veel luden die sinte steuen hulpen doden. waenden dat hi gode daer mede euen goede dienst deden. alsoe ihs voerseit hadde mit ew⁹ die vte comt. dat elke die v doot wanen sal dat hi hem gode te dienste leent. Doe steue die de voerbarichste was vanden leuen dyaken dus ghedoot was. Doe vloghen alle die jongheren buiten iherlm. In iudea en in samarien sonder die apostelen alleen. die stadtier waren en vromer in weder stoet. En die apostelen voerslaghen nu. dat si ten heyden namels treecten souden. En om dat si den ghe louighen. die buiten iherusalem bleue souden. wouden voersien van een prelaet. Doe ordmeerden si iacobalphus zoen biscop van iherlm. Ende pet⁹ en iacob seyden die hant ophem. En hier om moeten ten mynsten die biscopen welen. daerinnen een biscop conserueren sal. Die prieten vanden priesten seyden tot steuen. sijn dese dinghen aldus. en hi seide. **vij. cap^t**

Wanne broeders en vaders **text** hoert. God der glouen opebaerde onsen vader abraham. eer hi woende mit lant van charan. en van daen voerde hien ou⁹ mit lant van caldeen. **gl^a** Dit charan heet in genly aran. Doe hi was in mesopotama en hi seide tot hem. Gaet wt dijn lant de en wt dinnre maech scap en com mit lant dat ic di tonen sal. Doe ginc

abraham wt caldeuscher lant en woende in charan. **scollata**
Hier schmit steuen **hystoria** te spreken. teghen genly. Want daer staet dat god abraham wt sinen lant liet gaen doe sijn vaders doot was. en sijn vader stiet in charan. dat was aran. arar nu is te weten. datter god hem twee waer beual. doe hi in caldeen woende in sinen vader in charan na sijn vaders doot. want charan en mesopotama is bynnen den lant van caldeen. Doe abraham ghebooren was. want als wi voerseit hebben. so aenbeden die caldeesche dat iuer. En om dat thara abraham vader. en sijn sone iuer met aenbeden en wouden. Do woupen se hie mit vuer. mar god ilose abraham en sijn vaders. en hi halpe daer wt bi miraculen. arar thara abrahams lots en saran vader. vbarnde daer in. Daer om seide god ditte tot abraham. Ic bin die heer wt wt van caldeen. wt beduut vuer. want die luden togghen ho kynd⁹ doert iuer. also als wise dopen inden water. **text d' bibe^l**
Doe na dien dat sijn vaders doot was. so brachten god ou⁹ mit lant da⁹ hi nu woent. En hi en gha⁹ hem gheen erfchicht daer. noch eens voets stede met. hi beloedet hem te gheuen in possessien. en sinen lant nae hem

als hi noch gheen kinnt en hadde
 en god seide hem want din saet
 sal vreemde welen. In vreemden
 lande. en si sullenle tondsoen mit
 dienst. en qualichantieren. m^{ij} en
 xxx jaer. En die lude. die si dienen.
 sal ic vonnissen seht die heer En
 hier nae sullen si wt trectien. ende
 dienen my in dese stat. En hi graf
 dat testament. van belindemisse.
 en also wan hi slaat. en belieten.
 En slaat wan Jacob En Jacob wa
 die xij. patriarchen En die patri
 archen benyden Joseph. en uooste
 in egypten. en god was mit hem en
 wilosten. wilosten wt alle sijn udrict
 en hi gaf hem gracie en wijsheit in
 pharaons aen scoouwen. des conincs
 van egypten. bouen alle sijn huus
 En die hougher quam mit lant
 van egypten. en chanaan. en groet
 udrict. en onse vaders en vonden
 gheen spise. Mar Jacob hoerde dat
 coerne was in egypten. so sende
 hi eerst onse vader En in die and
 vaert wart Joseph bekent van li
 nen broederen En pharon wart
 sijn gheslachte ghetocent En Joseph
 sende en dede halen Jacob sinen va
 der. en alle sijn gheslachte in lixx
 sielen En Jacob toech in egypten. ne
 den en staet. en onse vader Ende
 men brachtse on in sychem En si
 worden gheleit inden graue. dat
 abraham toste. om die waerd van
 sijn vande linden emor. sythes sone

Alloe genesh scolastica hystoria
 hout so toech jacob in egypte.
 mit lixx sielen. Mar rehent men he
 en Joseph. en twee Josephs zonen. da
 toe. so wasser lixx. En hier en bouen
 so rehent toe lucas vijf sone van
 effraym. en manasses Josephs sone
 hadden men vijf oet alleen van
 Josephs ghebeente. dattet die kinnd
 van sijn wt egypten brochten. ende
 groeuent in sychem. en hier seit me
 dat die xij. patriarchen on ghebrocht
 worden. beda seit dat men steuen.
 en herom m^{ij} hier in ghelouen sal
 want hi scrift paulen vite en seit.
 dat si doer sychem voeren. en daer
 vonden si d^{ie} xij. patriarche graue.
 Want eerst bracht men se in sychem
 En daer na worde si gheuoert in dat
 graf. dat abraham tost mit ghelde.
 van emors sone. die terems sone was.
 in die dubbelde haghedocht. die hi
 om m^{ij} sijn liden suluers toste. van
 effrons soens soen van hets ghella
 chte daer leit begrauen. adam ende
 yeuen Abraham en sara. ysaac en
 rebecca. Jacob mit sijn. Mar die
 mannen legghen in die boueste ha
 ghedocht. en die wyue in die onder
 ste Mar waer hi seit die leter dat abra
 ham die dubbelde haghedocht tost
 van emors kinnd. die syrenus zoen
 was want men keelt dat sychem e
 mors zoen was. machsaen waren
 twee sychemen. teen was emors va
 der. en die and sijn sijn zoen

Hie die tyt vande beloften **te**
 nakede dien god abraham
 gheleit hadde. **D**oe wies dat volc
 en wart u menichuoudicht in egypte
 todat een and' comte rees in egypte
 die joseph met en kende. **D**ese om
 meringheldde onse gheslachte. en
 quelde onse vadere. so dat si haer
 kinder kyn wt worpen. dat si niet
 bliuen en souden. **T**e dien tiden was
 moyses ghebozen. en was gode be
 quen. **E**n hi wart drie maent ghe
 voet in syns vaders huus. en doe
 hi weghelent wart. so nam hem
 pharaone socht op. en si voeden op
 te hazen behoef tot enen zoen. **E**nde
 moyses wart gheleert mit alle die
 wysheit van egypten. **V**ander
 dien vallchen tughen die steuen op
 gheleit waren. daer ontsuldichde
 hem steuen tan rehten of. dat was
 vande blasphemien in gode. en in
 moyses. en teghen dien tempel.
 want voer heeft hi gode mit veel
 teyken gheprinst. **E**n nu prinst hi
 moyses zeer. en hier na die tab
 nakel en den tempel. **E**n hi was
 machtich in sinen werken. en in
 sinen woerden. **E**n doe hem diert
 van xl jaren inuult waren. **H**oqua
 hem mit hert dat hi syn broedere
 van isrl' visiteren woude. **E**ndoe
 hi ghesien hadde een omrecht ge
 doghen. **H**oe wrae hi dien en dedelke
 wrake. dien ghene die tourecht ghe
 doghede. en vloech den man van

egypten. want hi waende dat syn
 broed' u staen soude dat hem god
 salichz gheue soude bi synre hant.
En si en u stonde met. des ande
 ren daghes quam hi daer hi stude
 soude. **E**n hi ghevreedde in vreden.
 en seide manne broedeten waer d'
 deerd' den een den andere. **M**ar die
 omrecht dede syn naesten. hi stete
 wech en seyde wie heeft di ghemact
 prince en recht bouen ons. **W**illtu
 my oet doden. alstu ghisteren enen
 man van egypten doer sloeghes. en
 moyses vloech mit desen woerde
 en wart toe comelijc. mit lant van
 madian. **E**n daer wan hi twee sonen
En doe die xl jare voldaeu waren.
 soe openbaerde hem een engel in
 die wildernisse des berchs van synay.
En een vlame uuers quam anden
 speeldoerne. en doet moyses sach
 so u wonderden hem des visioens.
En doe hi da' naerre ghinc om te lie
Doe wart des heren steine tot hem
 ghedaen. en seide **I**c bin uwer vater
 god. abrahams god. ysaacs god. en
 jacobs god. **E**n moyses wart uer
 uert. en en dorste niet op sien. ende
 god seyde hem. **D**oer of dat ghesloeyt
 van dinen voeten. want die stede
 daer du in staeste is heilich lant.
Diene so heb ic ghesien mijns volcs
 vdrict. dat in egypten is. **E**n haer
 vsluchten heb ic ghehoert. **E**n ic bin
 neder gheromien om dat ic se uolke
 sal. **E**n nu com **I**c sal di senden in egypten

Des moyses dien lijsaecten en lei
 den. wie heuet di pante en rechte
 ghemaect ou ons Dese maerte god
 pante. en ulosser. mit des enghels
 hant. die hem inden speeldoernop
 enbaerde Dese leide wt. en deden
 teyken en wonder. mit lant van e
 gipten en ms roede zee. en ms wil
 dermissen xl. Jaer lant. dat moey
 les die den kynd van Isrl seide.
 God sal v enen pphet uwecken
 van uwen broederen ghelijc my.
 hem suldi horen. hi is die in die u
 gaderinghe was. inder wildernisse
 mitten enghelen Die sprac opten
 berch van synaey. en mit onse vad
 er. die ontfinc. die woerde des le
 uens om te gheuen En onse vaden
 en wouden hem niet ghehoersam
 wesen. si ustraken en uhoerden hem
 niet waer mit herten in egypte.
 en leiden tot arnon **M**ake ons gode
 die voer ons gaen moghen. **W**ant
 mi en weten niet wat dese moeyks
 ghesiet. die ons wten lande van
 egypten gheleit heeft En in dien
 daghen. maecten si een calf. En si
 offerden den afgoden hostie. en si u
 bliden inden werken hoere handen
 En keerdele. en gaf hem dat si dien
 den der ridderschap des hemels. also
 ms ppheten boec ghescreuen is. **H**uus
 van Isrl. offer di mit vintyme. ofte
 gfferhande inder wildernissen. xl
 jaer lant En ontfinc meloths taba

nacule En die sterte in ves gods. rri
 pham. die ghi daer aenbede En ic sal
 v ou voeren in babilomen Onse vade
 hadden in wildernisse. die tabernacu
 le des ordons. als hem god ordinee
 de. doe hi tot moyses sprac. dat hi dat
 maken soude. nae die forme die hi
 ghesien hadde En doe ontfinghen
 onse vaders. en droeghet mit solue
 inder heyden possessie. die god wt
 stat van onser vader aensicht. tot in
 dauids daghe. en hi vant gracie voer
 gode. en hi badt. dat hi bynden mocht
 Jacobs gode. een tabernakel En salo
 mons tynnerde hem een huus. **M**ar
 die hoetste. woeninghe en woent in
 niet in woeninghe. mit hande ghe
 maect also die pphet seit Die hemel
 is myn setel. **M**ar die aerde is een bant
 sijn myne voeten. **W**at huus suldi
 mi tynneren spreect die heer **O**f welc
 is die stat myne rusten. en heeft mi
 hant al dit niet ghemaect. **H**arde va
 nethen. en onbeluede van herte. en
 van oren ghi hebt ghesteken altoes
 teghen den heilighen gheest **A**lloe
 nye waders ghedaen hebben. also
 doedi oet. wat propheet en hebben
 v vaders mit ghequelt. en sloeghe
 die doot. en leiden vandes gherechts
 toe comen. dies inder en manslach
 tichs. dat ghi nu wart. die de wet
 ms enghelen ordmantien ontfinc
 heeft en ghi en hebbe niet ghehoude
 En doe si dit hoerde

Saulus was mede con **dat viij.**
 senterende van **capittel text**
 van steuens door. En hi wart in die
 daghen grote psecutie inder kerke.
 die te iherlm was. en si worde alle ge
 seiden. in juda. en mit landscap van
 samaria. sond' die apostelen. en die
 vreesachtighe manne groeuen steue
 en deden groet gheueen op hem **glā**
hy groeuen steuen. na des lants lede
Hoe dat laulus die kerke psequerde
die god behoede sine hande. dat hi geen
 bloestortinghe endede. **¶** War laulu
 hi persequerde die kerke en hi ghinc
 in die huse. en hi toech die manne en
 wine in gheuanghemisse. en die dus
 ghescheiden waren. si leden doert
 lant en proecten gods woert. **Des dō**
reldaghes na pynstere **¶** Ende
 philipus toech neder in die stat van
 samarien en predichte den volt xpi
 En die saren ^{gauen} eernsticheit. tot diendat
 philippus sprac. en hoerden al ghe
 meenlyc en saghen al die tekenē die
 hi dede want veel vanden ghenen.
 die de quade gheesten in hadden. roe
 pende mit groten steuen. voerensij wt
 en veel lame cropelen worden ge
 nelen. Hier om wt grote bilschap in die
 stat **weganc** En het was een man
 die symon hiet. die te voren had ghe
 weest een touenaer. Dese u leyde dat
 volt van samarien. en hi seide dat hi
 een pphcet was En si hoerden alle
 na hem vanden mynsten totten

meesten. en seiden Dese is d'gods
 cracht. diemen heet groet. want
 si hilden hem an hem. dat hile lan
 ghe tyt mit sinre touyē uleie had
 de. en doe si philippū gheloest had
 den. die hem boetscapte vanden rike
 gods En manen en wine ghedoept
 worden. In des heren hē xpi name
 Doe gheloestoe symon oer En doe
 hi ghedoept was. so hilt hi hem an
 philippū En doe hi die teykenen
 sach. en die grote cracht die philippū
 dede. so inwondde hem alte zeer
Die philippus **scolastra**
 was een vanden dyakenen
 steuens gheselle. en met philippus
 die apostel want al doekte hi die lu
 de. hi en leyde die hant op hem niet
 Dat hoerde den apostelen toe En
 noch so hout men. noch die hant
 op te legghen. des vitruus toe. dā
 den bilsop die de lude selue forme
 die ghedoept sijn En daer mede ont
 fien si den heilighen gheest noch
 want hadde dit philippus die ap
 ostel gheweest. hi hadde die hant
 op hem gheleit En die ander apol
 telen niet ontbeit Dese symon doet
 voer of staet hadde die luden so bed
 welmt. dat si hilden voer den gods
 sone. want hi dede oer mit touyē groet
 wonder. war doe hi sach dat philip
 pus meere wond' dede. dan hi Hoe
 dede hi hē gheueynselchlien doepen
 en hilt hem an philippū. om te lezen

waer mede hi mynraulen dede.
 dat hie oec also mochte doen **Des**
dinghelsdaghes na pinxt' text

Ende die apostelen doe die te
 ihrlm waren. v'hoert hadde
 dat samaria gods woert ontfanen
 hadden. **D**oe senden si tot hem petrus
 en iohs. **E**n doe si daer gheromen
 waren. so baden si ou hem dat hi
 den heilighen gheest ontfanghen
 soude. **w**ant noch en was hi in
 memant van hem luden gherome
 nar alleen waren si ghedoept.
 In ihs des heren name. **E**n doe lei
 den si hem die hande op. en si ont
 fanghen den heilighen gheest.
want. **E**n doe symon sach. dat
 die heilighen gheest ghegeuen wt
 mitten dat die apostelen. die hant
 op die luden leyden. so bracht hi he
 ghele. en seide. **G**heest my oec macht
 dat op soe wien ic die hant legghe
 dat hoer den heilighen gheest
 ontfae. **E**n petrus seide. tot hem. di
 ghelt si mit di in ihe. **w**ant du
 waenste gods ginsten mit ghel
 de te ropen. **w**ant di en is gheen
 lot. noch deel in desen rede. **w**ant
 di herte en is niet gherechte. vo
 voer gode. **h**ier om doe peintene
 van deser quaetheit. en viddoef
 di mach gheschren warden te u
 gheuen. **d**it ghepeyns dinnre har
 ten. **w**ant ic sie. dattu biste my
 galen der bitt'heit. en in bande
 der quaetheit. **E**n symon antw

ende seide. bidt ghi onsen heert ou
 my dat met op my en come. va
 dien dat ghi ghesent hebt. **scolasti**
Als die luden **ca hystoria**
 ghedoept waren. so quam
 die heilighen gheest in die eerste
 kerke in hem. **E**n oec als die ap
 ostelen die hant op hem leiden.
 so quam in hem een vuerighe ton
 ghe. soe dat si spraken mit allen
 tonghen ghelyc den apostelen. **E**n
 dese gratie waende symon te ro
 pen. om dat hie voert uropen
 soude hebben. **E**n om dat hi eerst
 was die de heilighen gheest ropen
 woude. **D**oe lieten na hem allen
 die geue. die gheestelijc ropen va
 der kerken. symonatre. en die son
 de hiet symonatre. **E**n barnaert die
 paves leit yeghens symonatre. **D**e
 re kentmen alle sonde voer met
 also groet is hi. **E**n die gheestelijc
 guet uropen. die lieten gheketen.
 na giel heliseus knecht die van
 naaman guet nam. **O**m datten hi
 meest ghenelen hadde. **w**ant s'
 peter sach in de gheest. an desen
 symon dat hi een ualich kersten
 was. en hem veynsde. dat hi wes
 tot sinre eerste quaetheit heren
 sonde. **w**ant hi namaels. stat hi seer
 teghens theloue. mit touwe. en de
 de den apostelen groet. persectuie
 doen vanden lants heren. die hem
 zeer hilden an die touwe **text s'ibel**

Deter en Jan predicken ende spraken gods woert en leer de weder tot iherosolima En si predicken in veel lantscappen vanden samaritanen **Des donnesdaghes na paeschen** En des heren engel sprac tot philippus. en seide stant en ganc teghens dat luden. ten weghe dat leyf van iherlm. in galamadat is ms wildernissen En hi stont op en ghinc wech En sich een moer een machtich ghelube man. tonda ten. s. coninghinnen van ethiope. die bouen alleharen scat was hi was getomen beden te iherlm En hi keerde weder sittende op sinen waghien. en hi las ysayam den pphcet. en den geest seide philippus. ganc voert ende make desen waghien En philippus liep voert en hoerde hem lesen ysayam den pphcet. en hi seide waeslu dattu die u staeste dattu leeste En hi seide hoe soude ic moghen istaeten waer dattet my eman bedude En hi bad philippus. dat hi opten waghien quame en laet mit hem Ende die stat. vander scrystueren was dit. hi was gheleit te doden als een slaep en gheint een lam voer die gene diet scheert. sonder stemme Alloe en ondede hi sinen mont met. In oetmoediche. wart sijn vomisse. wech ghedraghen. wie sal sijn gheslacht utellen. want men sal sijn leuen wech doen. vanden lande. ende die machtighe manant woerde.

en seide philippe **Ic** bidde di. van wat ppheten seit hi dit. van hem seluen. of van enighen anderen. En philippus dede op sinen mot en begonste van desen gheschick. en predice van ihm. En daer hi si voeren. so quamen si tot enen water. En die machtighe man seide. hier water. wien u bieder. ghedoept te worden En philippus seide hem. Op dattu van al omre herten gheloues. so mach ment doe En hi antwoerde. **Ic** gheloue dat ihs die gods zoen is. en hi liet den waghien staen. en lighinghen beidemt wat. philippus en die machtighe en hi doepten En doe si wte water ghegauen waren. **Doe** begerp des heren gheest philippus en die man. en sachs met meer. en hi voer wech sinen vblidende. **W**ar philippus wart gheuonden in alioho. en hi leeter. doer. en hi predice tot veel steden. tot dat hi. tot lesanen qua **E**thiopen en hadde **scola** anders ghenen **in hystoria** heer. dan coninghinnen En alle die coninghinnen lieten mandata. die die coninghen van romne keis. en lieten. **Dese** hadde haen machighen camerhinc. die bouen al ha ren scat was. ghesent in iherlm. mit veel ghiften. en gods dat hi den tempel sende. **Al** wast dat hi des mans gheloue sach. **me** des nochmans en woude hys mer doye

voer dat hnt oet seide mitten mo
 de want tott hezen gheloeft men
 tott gherechticheit war dat belie
 mitten mode. doet men tott salit
 heit. En hier bi gnt in exempel
 dat men gheloue vraghen soude.
 den ghenen diemen dopen sou
 en dat hnt oet segghen soude.
 war ou die kindkinus die met
 spreken en moghe. Hoe ant
 woerden die peteren en metere
 Nu hoert hier meer die histonc
 daer hi ghelaten was saulus an
 men sal weten dat die voer seide
 phillippus an selarien had een
 huus. daer noch dat litten ken of
 machschien. Is nu ee kerck. En
 daer sijn noch sijne vierdochteren
 immer. die alle maechden ware
 en pherissen **Op sinte pouwels**
Paulus dach dat v capittel
Dwas noch gherich van ge
 dieghen. en van slachte teghens
 des hezen ionghen. hi ghinc ten
 priesteren en hi eyfchede van hem
 letteren. In damasco ten synago
 ghen om dat woert of hi enyge
 man of wyf vonden tonde. va
 desen leuen. dat in se gheuanghe
 luyghen soude in iherlm. En doe
 hi sijnen wechde. Hoe ghemelt.
 dat hi damasco nakede. en haeste
 lit om scheen hem een licht van
 den hemel en hi viel t aerde. en
 hi hoerde een stemme die seide.
 Saulc saule waer om vvolges

du my. hi seide. wie biste heer.
 En hi seyde ic bin ihu van naza
 recht. dien du vvolchste. Dy is hart
 teghen den prekel te steken. En
 beuende en uvarende seide hi. he
 wat wiltu dat ic doe. En die heer
 seide tot hem. stant op en ganc
 die stat. men saldi segghen dattu
 salste moeten doen. war die man
 nen die mit hem ^{stijnghe} die stonden uer
 uaert. want hi hoerden die stemme.
 en hi en saghen nyemant en saulus
 stont op vands aerden. En doe hi
 sijn ogghen ondaen had so en sach
 hi niet. en hi toghen biden handen.
 en vrochten in damasco. En hi was
 drie daghe dat hi niet en sach. noch
 en at. noch en dranc. **kolastria hyl**

Bhmen desen sien da **tona**
 ghen. wart saulus gheleert
 die ewangelie van ihu. war eny
 ghe ualsche kersten luden willen
 segghen. dat se hem ananias kee
 de. en met die heilige gheest. war
 dat wed' leit hi in die epistelen.
 tot dien van galaten. en leit dat
 hi ghenen mensche te meest en
 had. en leit aldus. Ic en heb die ewa
 gelien van ghenen mensche ontfā
 ghen. noch gheleert. war bi ihu
 xps ghetoghen. Dulle tyt soe vyt
 men. dat s' pouwels bekeerde in
 anderde jaer na ihu passie. ende
 sulke tyt in eerste jaer. want te
 kerstlaumont. na sijn passie. begon
 ste dat anderde jaer na toskime

En het was mit eerste jaer oet. wat
naden loep vanden jaer. Hoe en
wast noch gheen jaer gheleden
van jhs passie. *iii. text.*

Ande een ionghelint was
te damasco. die manyns
hiete. en die heer seide tot hem i
visioen ananias. en hi seide niet
heer. ic bin hier. en die heer seide
tot hem. **S**tant op en ganc in die
staet. diemen hiet recti. en soe
ke in judas huus. een die heet
saulus van charsen. want sich hi
beedt. en hi heeft ghesien. enen
man. die ananias hiete. te hem
in comen. En die hant op hem
legghende. dat hi dat sien outfae
loude. En ananias antwoerde.
heer ic heb ghehoert. van veel lu
den. van desen man. hoe veel
quaets hi den knechte gods heeft
ghedaen in iherlm. En hi heeft hi
macht. vanden printen. vande
priesteren. in gheuanghemisse te
legghen. alle die dinen naem a
ne roepen. En die heer seide. **g**at
Want hi is my een vat d' wtuer
cozenheit. Om mynen name te
draghen. woerden coninghen en
voerden heyden. en den kinden
van isrl. En ic sal hem toghen hoe
veel hi sal moeten doghen. om my
naem. En ananias ghinc wech.
en quam mit huius. en leide die
hant op hem en seide. **D**auile bro
eder. die heer heeft my ghesent

die di openbaerde inden werch.
en daer du quames. dattu sien
souste en warden inuult mitte
heilighen gheest. En thants vic
len wt syn ogthen als schille van
virkelkims. en hi ontinc hi nen
weder. En hi stont op en wart
ghedoept. en doe hi sprac ghenome
hadde. so wart hi gheslaet. ende
hi was mitte iongheren die de
damasco waren. een deel dage
en thant ghinc hi in die synago
ghe. predicte ihm dat hi die goode
zoen waer. **W**ar hi in wonderden
hem allen. die dat hoerden ende
leiden. En is hi dit mer. die in
iherlm nu vacht. die ghene die de
sen naem an roepen. En hi is
heer daer toetomen. dat hi se ge
uanghen voeren sonde. totten
printen der priesteren. **W**ar paul
lus wart des veel te meet te v
mer. en bescaemde die joden. die
te damasco woenden. en seide
uast dat dit xps waer. **W**iganc
En doe vele daghen gheleden
waren. **H**oe maecten die joden
enen raet. dat hi hem doot. **S**hae
louden. **W**ar haer laghen sijn lau
lo gheopenbaert. en hi wachte
den oet dach en nacht. die poete
dat hi en souden doden. En die
iongheren namen hi nacht. en
hieten wt gaen in een maude. En
doe hi ghetomen was in iherlm.
Hoe pynde hi hem. an die ionge

ren te vellen En si ontlaghen alle. en en gheloefden niet dat hi een jongher was war barnabas nam hem en leyden totten apostelen En hi utelde hem. hoe hi mede we ghe. den heer ghesien hadde En dat hi hem doe sprac En doe hi in damasto ghetrouweliken dede. in jhs name En hi was mit hem mit hem luden. en ghinc in en wt. in jhrim. betrouwelike doe in des heren name. hi sprac mit ten heiden. en hi disputeerde teghden ghrieken war si sochte te doeden En doe dat die broeder hoerden. so leyden si hem wt te sezariē hi nachte. en lieten te tharsen. wat die heit had al juden. en al galilea en samarien. al doer vreden. en si wart ghesticht. wandelende in des heren vrese. en si wart uult miten troest des heilighen gheest

Daulus was ghebooren sco van tharsen. **lastim hys** die heyden en die grieken daer hi teghen disputeerde waren joden die inder heydenen. en in den grieken lande ghebooren waren. en waren ghecoemen in jhrim. barnabas diene totten apostelen leyde hi was die leuyt van cypres. daer voer of ghelept is. dat hi ghelt van sinen arher. voer die apostelen leyde. paulus leit in die epistel. tot dien van galathan. wat apostel hi tot jhrim. want nae drie jaer. dat hi bekeer

de. want eer hi daer quam. so had hi ghepredict die ew. in menich lant Doe dat hi nae drie jaren quam te jhrim om petru te sien En hi bleef xv daghen bi hem. vanden anderen apostelen. en sach hi nyemant. sond Jacop alphens zoen die biscop van

Ejhrim **text dar libel**
Ade het gheueel. dat peter doe hi tot alle den jongherē ghinc. dat hi quam ten heilighen die wonē te lidda En hi vant daer enen man. die enea hiete. die op een roet sevin jaer ghelegghen had. en hi was lam En peter seide hem. enea die heer jhs moet di ghenelen Dant op en maect dyn bedde. en hi stont te hants op En die te lidda woenden. en die scaren saghent. en si bekeerden tot onsen heer En in jop was een discipula. een wnt die thabitha heet. dat beduit dortas. dese was guet van gueden werken. en van aelmyssen die si dede En ghetgebied in dien daghen. dat si liet wart en staet En doe lise ghedwoghen hadden so leyden si se in een camer En lidda was in jope Ende doe die ghene hoerden. dat peter daer bynnen was Hoe senden si twee jongheren tot hem. en baden hem. en seiden En laet di niet udie ten tot ons te comen En peter slot op en ghinc mit hem En doe hi daer getomen was. so leyden si hem in die camer En alle die weduwen stonden omtrent hem. wenende ende

toghede hem die rot. en cleder die hem dorras makede. en peter dede alle wt gaen. en hi viel op sijn knie en bede. En hi keerde hem om ten lichaem waert. en seide ta bitha stat op. En si ondede haer oghen. Ende doe si peter sach. so uleet si. En hi gaf haer die hant. en rechte op. En doe hi die heilighen. en die we duwen gheroepen hadde. so bewiste de hi. dat si leuede. En dit waer al jopen doer ront en veel ghelofdemer an onsen heer. En het ghemel dat hi veel daghen woende in joppe mit enen symon een leder touwer. **de**
Ende een man van **capitel** **teyrt** **relaria** die cornelius hiet. ou hondert heer van sazen. diemen he et ytalien. die religiose was. en den heer ontfende. en al sijn huus ghesinde. die veel aelmissen daden den volc. en bat den heer altoes. En dese sach openbaerlic. omtant der negeder vre vanden daghe. gods engel tot hem in comen. en he segghende cornelius. en doe hi den enghel sach. Doe waer hi mit anre beuenen. en seide. heer wie bistu. En die enghel seyde hem. dyn bedinghe. en dyn aelmissen. sijn op ghenome. in des heren aenscouwen. En lende in joppe en doe halen totti symon. diemen peter toe naemt. Dese herbe rechtmen tot symon een leer touwer. wies huus neuen die zee is. Dese sal di segghen. wanttu salste doen.

En doe denghel wech gheggen was die tot hem sprac. Doe riep hi twee sijn huus luden. en enen ritter. die den heer ontsach. vande ghenen die onder hem waren. En doe hi he al dit utelt had. so sende hse i joppe. **D**ese cornelius **scolastica** **lysta** was een centurio. dat was een heer. bouen hondert riddersen van ytalien. dat was van romen. want die keyser sende. in allen stede die onder hem waren. riddersen van romen. om dat si die steden van sijre weggen behoeden soude. Dus was dese cornelius heyden. war religiose. en gode ontfende. dat hi was gherechtich. en gnedertieren omgheloue. dat hi tot gode waerte hadde. want in dien. dat hem die enghel seyde. **D**yn bedinghe sijn ge hoert. so walt openbaer. dat hi tgheloue in hem hadde. want mit sijnen gheloue. so quam hi an die goede werken. war mitten werken. en quam hi ant gheloue met. **nocht** **tan** en ghelofde hi met. dat xps mensche gheworden was. want hi en wiste die tyt. met daer of. **war** hi twuelde. weder hi ghecomen was. of noch comen soude in vleische. En hier bi en was sijn gheloue met quaet. want om dat hi ghelofde. dat xps mensche worde soude. **D**onder mylsoen. mochte hi wel in twuel welen. of hi gheromen waer of comen soude in den vleische. war

emghe vaderen wast ūborghen. dat
 xpo ghebozen was. als simon dies
 niet en wist. voer opte viertichste
 dach van sijne gheboerten. **Nochtā**
 en salmen niet wanen. si en hadden
 tgheloue. dat xps mensche worde
 soude. want die tyt sijne coemste
 en behoerde den gheloue niet toe.
 want alst hem niet gheleit en was.
 noch in ghegeuen. biden gheest. Dat
 xpo te hants ghebozen was. so mocht
 hi sonder misdoen twiuelen. weder
 dat hi ghebozen was. of noch ghebo
 ren soude worden. **text d' bibel**

Ade des daghes daer an.
 doe die drie opten werch w
 ren. en si die stat naecten. **Hoe** ghic
 peter op die hoechste camer vande
 hule. omtant die seste vte vanden
 ghe om te beden. En om dat hi hon
 gher hadde. so woude hi ghelmaken
 En doe si biden hule quamen. so vi
 el op hem een ontredinghe vaulu
 nen. En hi sach den hemel ontdaen.
 en daer quam neder een wat. als
 een groet lymen cleet. dat men mit
 vier hornen. vanden hemel ned
 bet. in die aerde. En daer in ware
 alle die ruypende beesten. en die ser
 penten vander werelt. en die voge
 len des hemels. en tot hem wart ee
 stemme ghemaect. pet' stant op ende
 sach doot. en et. En pet' seide. dat
 en mach my niet gheseten. want ic
 en at nye ghemeen. noch onsuu dinc
 En die stemme seide echt. anderwaer

tot hē. Dat god ghesluit heeft. en leg
 du my niet dattet is ghemeen. Dit
 wart die waer ghedaen. en thant
 wart dat vat weder ontfanen inden
 hemel. En peter in hem twiuelde.
 wat visioen dattet waer. dat hi ge
 sien hadde. **Sich** soe stonden die mā
 nen voer die dore. die van cornelys
 ghelent waren. en vraechden om ly
 mond huud. En doe si gheroeppen had
 den. so vraechden si of. lymon diemē
 peter hiet. daer herberthoe. En doe
 peter vanden visioen pensede. **Hoe**
 leide hem die gheest. **Sich** di soeke
 drie mannen. hier om stant op en
 gant neder. en gant mit hem. En en
 twiuel niet at hebbe ghesent. **scolastica**

Iden beesten die pet' **hystoria**
 sach. waren die heyden be
 diut. want ghelyc sulche beesten.
 rekentmen den heyden. ommutte en
 onsuu. In dien dat die stemme seide.
 peter dode. en ete bedude hi dat bidē
 doepsel der heyden souden doden.
 En sobringhen ten lichaem vander
 kerken want die joden hieten der
 heyden spys ghemeen. dat onsuuer.
 om dat si ^{als} wel. dat in die wet ū
 boden was alst die and'. En hier o
 docht pet'. dat dit eyselic hadde ge
 weest hem teten. dat hi onsuuer hule
 on die wet. Daer om antwoerde. hē
 die stemme dat god ghesluit heeft.
 en sech du niet dattet onsuu is. wat
 daer mede worden die heydenen
 bediut. die ghesluit worden. bidē

gheloue inden doepsel En om dat
dit laken drie waer neder ghelaten
wort tot peter, en die woerde hem
drie waer gheseyt waren Doe vraecht
men drie waer, diemen dopen sal ghe
loefstu in gode. uilochenstu die diuel
en wiltu ghedoet warden. elc van
dien vraechtmen drie waer Op eer
ste leit die ghene diemen dopen sal.
of die peteren en meteren voer he
als die priestere vraecht. trede op
die and' vraghe seitmen. abrenunio.
opt derde volo En om dese sake. be
saluetmen oec drie waer Dats opte
coppe vanden hoefde twischen den
scuderen. en voer die borste. ende da
nae steertment drie waeren mit
water Also pet' opt visioen pensede.
so seyde hem die heilighe gheest. dat
hem drie mannen sochten mar wa
toe. dat en uitoende hi hem niet wat
Dit wyl vielt. beide inden apostelen
en inden ppheten. dat hem somwyl
die gheest een sake uitoende. mar al
niet alleens. om dat hi des te bet. in
oetmoedicheden bliuen souden **text**

Ende peter ghint op totten
mannen en leide. liet ic bin
dien ghisoect. wat saken ist. daer
ghin om ghetornen sijn Hi seiden cor
nelys een hondert heer. en een ghe
rechtich manken gode ontsiende. en
die goede die guede oerontscap heuet
van allen den ioedschen volc. ont
fint antwoerde van enen heilighe
enghel. di te doen halen in sijn huus

ende woerde van di te horen.
hier om leide hise in en ontfinc
se ter herbergghen En des daghes
daer na stont pet' op en ghint
mit hem. en somyghen vanden
broederen volchden hem nae.
op dat hi peter ghetughe souden
welen En des anderen daghes
quam hi binnen te celarien. ende
cornelys ontbeit haere En hadde
sijn maghe ughadert. en sijn noot
vriende **glā** Noot vrienden sijn.
die mi noot niet een of en gien
En het ghemel doe peter in
quam. so quam cornelys hem te
ghemoet. en viel voer sijn voete.
en aenbeden mar pet' heffen op
en seyde stant op. want ic bin ee
mensche al du biste En al spracke
de. ghint hi mit hem in waere
En hi vant veel. die daer ughadt
waren. en hi leide tot hem. ghy
weet hoe een man die een ioede
is te uonwaerde staet. dat hi
hem ghesellet of gaet tot enen
vreemt gheboren mar god heeft
in my uoghiet Datmen ghene
mensche ghemeen. of onsiner
legghe en sal. En daer om bin ic
ghetornen sonder twiuelen als
men mi haelden Daer om soe wt
vraghe ic. om wat saken dat ghy
m hebt doen halen En cornelys sa
de. van my on vier daghen hier te
te voren. was ic bedende. en valle
de in mynen huuse tott noenen

En sich voer my stont een man
 een wit cleet. en seide cornelys di
 bedinghe sijn ghehoert. en din ael
 vissen sijn innaemt in gods aen sco
 wen. Daer om sende in joppe. ende
 doehalen symon. diemen peter toe
 naemt. dese is te herberghe. in sy
 mon enes leer touwers huus neue
 die zee. als dese comen sal. soe sal hi
 di prediken. Hier om solende ic ha
 estelken totti En du hebste wel ge
 daen. dattu tot ons gheromen biste
 Nu sijn wy alle hier. in din aen sco
 wen. al dattu van ^{den} heer beuolen is
 En peter dede sinen mont op en lei
 de In waerheden heb ic ons woude.
 dat god gheen wtnehmer der perso
 nen en is. war soe wie in alle hem
 onthet. en gherechtich doet die is he
 bequaem. van wat volc in gherome
 si God heeft den kinud van isrl two
 est ghesent. en boetscapte vrede. by
 jhs xps. dese is god van allen **Des ma
 nendaghes na paestche** Ghij
 weet hoe dat woert ghedaen is. al
 yudea doer. want beghinnende va
 galilea. ma dat doepsel. Jan predice
 sijn van nazareth. hoe en god tolc
 raerde. mitten heilighen gheest. en
 mit cracht doer leet. vol doende en
 gheuende gheloutheit alle den ghe
 nen die ghequelt waren vanden du
 uel want god was mit hem En
 wy sijn ontoude van allen dat hi
 dede. mit lantschap vande Joden in
 jhrin En die doden si. en hynghen

in een cruce Dese uweite god ten
 derden daghe En hi gaf hem. dat
 hi hem openbaerde. met alle den
 volcke war die ontoude. die daertoe
 gheoerdemet waren van gode ons lu
 den die mit hem aten. en droncken na
 dien dat hi vresen was vands doot

Des manendaghes na pynteste

En hi beual ons den volcke te pre
 dicken. en te ontoude. dat hnt is.
 die ghesent is van gode. doener d le
 uende. en der doden Dese gheuen alle
 die ppheten ontoude Alle die in hē
 ghelouen. in sinen naem. ontfangen
 sullen. vlatemisse van haren sonden
Doe peter noch dese woerde sprac.
 soe viel die heilighe gheest. op alle die
 ghene die woert hoerden En die ge
 louighe. die vander belmdemisse wa
 ren. en mit petro gheromen waren.
 si u wonderden. dat onder die heyde
 ne. die gracie des heiligen gheests.
 oer wt gestort was want si hoerde
 mitten tonghe gode louen **Do**e seide
 peter. en is hier gheen water. wie
 mach u beiden dat men dese met en
 dopedie den heilighen gheest ont
 fanghen hebben gheliken ons. ende
 hi beualle te dopen in xps jhs name
wtganc **Do**e baden si hem. dat hi
 een luttel daghe. in hem wilde bliue
Of die heilighe gheest. **scolastica**
 in desen quam. mit **hystoria**
 vuerighen tonghen. of in anderen ghe
 daente. des en weet men niet. ende
 peter dede dese oer doepen. in jhs xps

name En in dien name vskontmen
den vader oec. dien ghesent had. en
den heilighen gheest. dat hi medege
sent was. Want als u voerseide. in de
eerste heerte Hoe doeyt men allene in
jhs name. om die cracht van die naem
te u maken En men liet. den vorme.
van dien woerden acht. die jhs hem
gheleert had. War doeyt men nu yem
mit also. hi waer onghedoeyt. Om dat
men niet en dede. in den name. en in
den vstaen der driewoudicheit. alsoe
it voerseuen heb. hier beghynnen
die apostelen ten heyden eerst. ende
hier at s' peter eerst van hoer spise.

Die apostelen. *ij te capittel*
en die broeders. die in iudea
waren. hoerden dat die heiden oec ot
finghen gods woert. en eerden gode
den heer En s' peter tot iherlm geto
men was. twilseden hi yeghens hem.
die broeders die vander besmdemf
se waren. en seiden. waer om bistu
in ghegaen. ten mannen. die oulloef
hebben. en hebste mit hem ghegete
En peter begonste te spreke en seide he
die ordmancten vande dingen It was
in die stede ioype bedende. en it lathoe
op gheheuen. h. minre sinen een visioe
dat een var neder quam. als een groet
lynnen laken. dat men mit vier horne
knip. mit vier. or. scoeden. neder liet
vanden hemel. en het quam tot my En
daer in mercte ic en sach. die diere en
worme deser wealt. en die voghelen
des hemels en it hoerde een stemme

die tot my seyde **S**tant op peter slach
doot en etet. en ic seyde neen heer
Want ghemeen dmt. noch onluuer
en quam nye in mynen want En
die steme antwoerde vanden hemel
en seide **D**at god ghesluuert heeft. en
seg du niet. dattet ghemeen is En
dat ghemel due wart En het wart
al weder in den hemel ontsaen. en
siet. doe stonden due manne voerde
dat huus daer ic in was. die van se
sarien ghesent waren tot my. ende
die gheest seide my. dat ic in gaen
soude niet twuelende. en dese se
broeders quamen mit my. en wy
quamen in des mans huus. en hi
utelde. hoe hi den onghel ghesien
hadde in sijn huus staende. die he
seide **B**ende in ioype. en doe hulen
symon. diemen peter heet. die di
die woerde toespreken sal. daer du
in behouden sulste wesen. et alle
dins huus En doe ic begonste re
spreken. so viel die heilige geest
op hem. also hi op ons dede in se be
ghinne En ic wart ghedencheude
des heren woert. also hi seide. want
jan doeyt mitten water. en ghi sal
warden gedoept in mitte heilighen
gheest **O**f hem dan god gaf. die sel
ue gracie. die hi ons gaf. die gheloeft
den in onsen heer jhm xpm. wie was
ic. die den heer ubeiden mochte.
Doe hi dit hoerden. so zueghen hi.
ende dancheude gode. en seiden **H**oe
heeft dan god die heyden. oec penit

re ghegheuen totten leuen **¶** diege
ne die ghesceiden waren vanden ta
bularien die onds teuen ghesriet w
no si wanderden tot semten en cyres
en anthiochen en en spraken nye
man dat woert gods dan die so
den alleen **¶** En emy ghe van he ludē
waren luden van scyres en van
yrenen **¶** En doe si bynnen anthi
ochen quamen **¶** Hoe spraken si tot
ten griecken en boetscapren hem de
heer ihm en des heeren hant was
mit hem **¶** En een groet ghetal behe
erder tot heer en dese reden quam
tott herken oeren die te ihm was
En si senden barrabam tot anthi
ochen **¶** En doe hi daer gheromen
was en gods gracie sach so wart
hi ublyt **¶** En hi niet hem allen dat
si mitten opser van haeren ghedue
ren souden inden heer want hi was
een guetman en vol vande heilige
gheest en van gheloue **¶** En daer
wart den heer een groet scier toe
gheleyt **¶** En barrabas toech wech
te tharsen om paulu te soeken **¶** En
doe hi en gheuonden hadde **¶** Hoe bro
cht hien te anthiochen **¶** En si bleue
daer een jaer al doer in die kerke
en si leerden een grote zmer so dat
die jonghere eerst worden te anthi
ochen **¶** hersten gheheten **¶** *scolastica hystoria*
¶ Eda seit na dat sinte *hystoria*
pet dat laken mitten beeste
ghelien hadde **¶** Dat die kerck doe ze
re wies **¶** want doe begonsten die

apostelen die heydenen te predicken
en die heyden bekeerden in anthioche
en si vonden eerst den kersten name
¶ want het docht hem dattet tame
lyt was dat si na haeren meest sou
den hieten **¶** Daer si an gheloeffden
en met mit enen ghemene naem

¶ Jongheren **¶** *tert*
¶ A desen daghen quam emy
ghe ppheten van ihm te anthioche
En een van hem luden die agabus
hiet stont op en seide hiden gheest
dat een groet hongher comen soude
in alle die werlt **¶** En dit ghemel onds
claudius den keyser **¶** En die jongere
niet dat elc had nament op dat hi
senden soude ter noet ten dienste
vanden jongheren broederen die woē
den in iudea **¶** En si daden also en sen
den totten ouders bi barrabas en pau
lus handen **¶** *scolastica hystoria*

¶ **D**it was die eerste ingaderinge
diemen dede ter armer behoef
die in iudea haer possestie incoft had
den en dat ghelt daer of voerden
apostelen voeten leiden **¶** Om dat hier
na die hystoria vanden tert leit **¶** Die
mit heerodes agrippa **¶** Jacob ont
hoefde en s peter belloet inden kerck
¶ Daer om wil ic voert den tert bescreue
hoe dese heerodes hop quam **¶** Ende
oet daer toe segghen vander hystorie
van romen **¶** *Van comit heerodes*

¶ **H**agrippa en vands jode claghe
Et waren **¶** *Yeghenus pylatu*
te desen tiden twee heerodes

Die een hiet heodes agrappa. en die an-
 der heodes anthiphas. printe van
 galilea. Dese heodes anthiphas was
 die Jan baptilsten onthoefden dede.
 En tot wien pylatu hie ghebonden
 oufende. En hi belpotten. En dede
 hem een wit cleet andoen. Dese an-
 thiphas. was des groten heodes loe
 die de kinndins dode. War agrappa.
 en heerodes anthiphas wnf waie
 aristobolus kinnder. Die de grote heer
 odes. sinen vader. doden dede. mit
 alexander sinen broeder. Te deser tyt
 was pylatu oet doot. want als
 voerleit in die ewangelen. in die xx
 yften jaer van tyberius ryt. pene
 re van yudea. Doe vitellius rechter
 was van synen. En pylatu wort va
 velen saken ghewoethe. voerden
 heylere vanden joden. dat hi ouerda
 delyt hadde ghedoot onsculdighelu
 den. Die joden claechden oet ou hem
 dat hi reghen hazen roep der heyde
 beelden settede inden tempel. Hi cla
 echden oet ou hem. dattet ghelt. dat
 gheleyt was inden printen offerha
 de vat. tot synre behoef wt gheleit
 had en maecte daer mede een wat
 roudut. dat in syn huus hep. Ende
 om alle dese. wort hi ghesent in elle
 de te lydens danen daer hi gheborde was.
 Om dat hi den lacht. van sinen mage
 sterven soude. also ic voerleit hebbe
 so stonden inden tempel. Drie offerha
 de vaten. nylat. daer worpen die
 priestere haer offerhande in. en die

printen Carbonam daer worpen
 die rominghen haer ghisten in om
 den tempel te imaken. Salophi
 latu was der ghemeeme lude bloc
 Is pylatus wat puerere
 doot was. wt na pylatum
 so maecten sy uytellius sin zoen.
 puerere van yudea. En om dat hi
 den joden behaghen woude. so dede
 hi enyge saken hazen wille. Dats
 dat hi caypham. vanden grote pael
 terstep dede. en hi maecte annas
 zoen een groet priest. want annas
 was doot. hi gaf hem oet weden.
 dat oude ouerbaer priester cleet.
 Dat die priest sculdich was te heb
 ben in synre macht. Om dat hnt
 op die feestelike daghe. an hebbe
 soude. Want pylatu hadde wien
 tempel ghesent. in syn. En op die
 feestelike daghe. als die priester
 dat cleet te doen hadde. Doe en
 mochte hnt niet hebben. hi en moeste
 hueren. In tyberius des heylere
 tiden. Doe starf oet philips die pa
 te van ytuerna. en vanden landstap
 pen van canthon. die heodes an
 thiphas broeders was. En hisamas
 starf oet. die printe was van abihene.
 En aldus waren tweere heeren la
 de sonder printe. En heerodes a
 grappa. pynde hem om dat een lat
 te cryghen van heodes agrappa on
 G Erodes agrappa
 was een ou moedich man
 en goet ten wapenen. War hi was

alarme. en hi was en hi was heodes
 des prancen neue En heodes synes
 broeders wyf. want als voerseit is
 so waren si aristobolus. des groten
 heodes zoens kinder. heodes agrip
 pa mitte te romen wt te trecken. o
 te ictaghen. van tyberio den keyser
 een vanden twee lantscappen
 die sonder heer waren En doe hi
 te romen quam. so sach tyberius
 dat hi alte stouten ridder was En
 hi onthilten. en deden wesen. mit
 drusa synen zoen want binnen sy
 nen hie. hadde hi desen drusa syn
 keyser tyt ghegeuen. war dit en is
 die drusa niet. die te mens leit En
 heodes agrippa. was een man va
 grof lberneltheit En om dat hi d
 romeynen vuenfchap ghetaghen
 soude Hoe dede hi daer dede hda
 veel om. en hadde grote scout ghe
 maect En als iosephus seir. so en
 was niemant daer. die te cuetue
 re soe menich synis vbandelde alst
 hem dede. want ten eersten vielt
 hem qualit want drusus tyberius
 zoen staef En tyberius hadder soe
 groten rouwe om. dat hi alle die ge
 ne. die hi synen zoen gheweest hadde
 van hem dede. om dat hi hi haren
 nensien. synis zoens doot niet en
 soude ghedencken En aldus most
 heodes agrippa wes te Judea keren
 En hi viel in groter wanhopen va
 armoeden en hi ghinc in een toer
 ne. daer hi hem seluen doden wou

de mit hongher En heodes wyf
 liet dat syn sult heerodiam^{were} heodes
 antiphias wyf. en hi badt haren ma
 dat hien wten toerne halen soude
 En dat hi hem sin nootruste gheue
 woude. en hi dect En setten in tybe
 riaden En op een tyt. doe dese drie
 heodes te grad laten en aten En heer
 odes antiphias wel ghedroncke was
 Hoe begonste hi heerodes agrippa
 te vwoiten Daer hi mit hem ou tafel
 sat die weldaden vande hongher da
 hi of ghestoruen soude hebben En
 hier om wart heodes agrippa toern
 icht bouen maten En hi dochte wed
 te trecken. tot tyberium den keyser
 waert. of hi synen sinne yet vnde
 mochte vbandelt En tyberius had
 pde twee neuen. den enen van driu
 so synen zoen Dat was tyberius. en
 den anderen syn broeders zoen. gay
 us mar hi wilde. na hem doen regiere
 synis zoens zoen. tyberius. om dat
 hi hem meer mynde Hoe die keyser
 tyberius hat edewart heodes arrippa
Dar heerodes agrippa mynde
 meer gayus. en hilt hem
 trouweliken an hem En hier bi wa
 ten den keyser al heymelht hatende
 war hi en gafs niemant te kenne
 want hi hilt den haer. al heymelht
 in sin harte Op enen dach dat agrip
 pa sat. mit gayo op enen waghien
 Ho hief hi synen hant ten ten hemel
 waert. en seide En of ic des wond
 lics mans doot sien mochte. ende

gnyū heer ou al die werlt dies wel
 waert is. dat hi bouen alle dier
 werlt heer waer. En dit hoerde
 die waghen memre. En een luttel
 daghen. so vloech die waghen mā.
 en ontdroech een deel van agrippa
 goede. **W**ar hi wart gheuanghen.
 en in uanghemisse gheleit. soe bat
 hi datmen ten keyser waert leyde
 wilde. En hi seide dat hi hem een lut
 tel. mit oer te leggen hadde. dat he
 oerberlyt waer. En men brochten
 voerden keyker. En hi seide hem
 al heymelyt. dat agrippa. so sijn do
 ot ghewenschet hadde. **W**ar tybe
 rius en hilt met veel vander gheua
 ghen mans woerde. en men leyden
 in enen karkter. En om dat agrippa
 dithe den keyser an lach. datmen
 ou den gheuanghen man rechten
 soude. en doden. **H**oe antwoerdet
 berius. broeder laetn ghenoeghē
 dat hi gheuanghen leu. En aldus
 droethen ou want iosephus seit
 dat dese tyberius. in allen dinghen
 vbeydende was. **W**aer hi. als hi pro
 uereres mit lant makede. so u wan
 delde hie selden of nimmermeer. En
 Op een tyt. Doemen hem vraghede
 waer om hi sijn pruereres met enū
 wandelde. **D**oe antwoerde hi. dat hi
 dat liet onder ghemeene luden
 willen. **W**ant als die pruereres. dat
 sijn rechters of ontfanghers weten
 dat sijn onlanghe welen sullen. soe
 nemen sijn den luden totten bloede

En so sijn totter sijn. so si zwaerliker
 dat volc wenen. en die nuwelyc
 ghemaect worden. **H**i beken alle
 dat si ghemaect vinden van costu
 men. En hier of seide hi een exempel
 van enen ghewonden man. die in de
 weghe lach. En hi en u yaghe de mi
 van linen wonden. een grote menich
 te van vliegghen die daer op saten
War een ander man. die daer hi
 quam. waende dat hie met u yage
 en mochte. van traucheden. en hi
 jaghede die vliegghen wech. die op
 die wonden saten. En die ghewon
 de leyde du hebste my quaet ghedaē
 want die vliegghen. die du u jager
 hebste waren al vol van bloede. en
 hi pynden my myn. dan die verseye
 vliegghen. die op my tomen sullen
 want si sullen my zwaeliken stete
 Alou doen die ontfanghers. en die
 nuwelynghe in officien getomen sijn
 sijn sijn. op die ghene. die onder
 hem sijn. dan die oude waren.
Hoe hēodes agrippa gheuāgen wē
Op enen dach doe hēodes agrippa
 pa. tyberū den keyser an
 lach also hi plach dat hi linen wa
 ghen man wten karkter doen sou
 de. **D**oe antwoerde die keyser dat
 ter hem oerberlyt waer. datter
 die waghen man woude wroegē
 voer sijn selues oghen. En om
 dat agrippa nerghent of. hem sel
 uen mildadich en wiste. **H**oe seide
 hi dat hi wilde. datmen brocht.

dat hem vroeghen soude. En doe men den vaghan man wt den kerker brocht. dat hi hem vroeghe soude. so berespede hi hem. naneemytsdaet. dat hi des keyseris mogetheit ghedeert hadde. En doe seide tyberius totten meester vande kerker. legt desen gheuanghen. en die meest vanden kerker. vstont die ghebot vanden waghén man. dien hi wt kerker ghebrocht hadde. en hi leyden wes inden kerker. En op enen dach dattie keyser tyberius wanderde inden paerde rynt. en hi agrappa byder hant hilt. so riep hi den meest vande kerke. en seide leide dese gheuanghen. en die meester. en alle die and verwonden. dattie keyser beual agrappa gheuanghen te legghen. O dat hi mit purper ghecleet was. want hi was van comitlikenslade. En doemen agrappa ten kerker waert leide. Hoe hadde hi alte groten dorst. want hi hadde alte wel ghegeten. En mach sehen. quam hem een te ghemoet. die wat droech. en hi gaf hem drincken. Ende doe hi dus vanden dorst gherome was. Hoe beloefde hi dien. dat hi hem cort ghelden soude. en men leyden inden kerker. En doe hi op enen dach. inden kerker an eue boem stont. en leende. op welke boem een impete sat. so quam

tot hem een. die daer mede gheuanghen sat. en seyde hem. En wil met wanen. dat ic didit om sineke segghen sal. alstu mit my gheuanghe sijn. Wat ic wil di segghen. wat my die goden hebben doen weten. Wat dese was gheleert. in waersagherie. en leide. du salste cort vlost warden. vanden kerker. En du salste also zeer vheuen warden. dat alle dijn vrienden en alle die di kennen benydesellen. en in deser herthicheit salstu steruen. en laten dijn guet dijn kinderen. En also vroe alstu dus danghen voghel meer bouen di zensulste. so salstu weten. dattu danbynnen den wjsten daghe sterue sulste. **hoe heedes agrappa in tybe**

Arius doot vlost warden. **h**is heedes agrappa was in den kerker. so vdroech den heer vanden kerker. om dat hi wist. dat hi een edel man was. en gayus vrient. En hi ghedoghede. als of hi mit gheweten en hadde. dat men veel ghemaco inden kerker dede van sinen vrienden. en hi was ses maende in den kerker. Daer nae doe tyberius te campis was. Hoe quam hem die siecheit an. daer hi an starf. En al wjntmen in comitken. dat hi anders wart. daeren leyt niet an. waer hi starf. En doe hi sath dat hi steruen soude. so vgnade hi die edellude vanden rike. En hi beloefuede sijn twee neuen

gnyus. en tyberius. dat hi des anden
 daghes segghen soude. wie nae hem
 regneren soude. **Maer** hi wilde eerst
 niet hebben. mitten goeden. en hi
 badt sinen gode. dat hi hem te wete
 daden. **welc** van sinen neuen. dat hi
 wilden. dat regneren soude. en hi
 oerdmeerde in hem seluen. dat hi
 den ghenen keyser maken soude.
 die des morgghens eerst tot hem co
 men soude. dat hi mit desen **keyser**
 terken lieten soude. als mitten lode
Nochtant ontboet hi tyberius. dat hi
 eerst comen soude. **Maer** hi en wilde
 des morgghens niet comen voer dat
 hi ghegeten hadde. **En** doe die keyser
 bode sende. tot sinen neuen. en hi en
 vonden nyemant. dan gnyus. **En**
 gnyus quam eerst. tot tyberius den
 keyser. **En** doe die keyser sach. so woe
 de hi bitterliken van rouwen. om
 dat tyberius niet gheromen en was.
 dien hi keyser maken wilde. omdat
 hi hem meest mynde. **Nochtant** ver
 se hi hem. en seide tot gnyus. **zoen** du
 salte my na volghen. mit rike. dat ty
 berius sculdigher waer te hebben van
 gherechter erfachticheit. want hi is
 myns zoens soen. **Maer** ic zie. dattu on
 berliker biste den rike. en ic weet de
 goden wille. **Maer** wacht. dattu hem
 niet en pynes **Maer** hebben altoes als
 dinen broeder. **pyndi** den oerbuer
 vanden rike. **en** wilst te doen.
 en doch die wtuaert van mynen lide
 nem. mit al sulker ezen. als ene key

ser toe behoet. **En** hi ingaderde sin
 edel lide. en seide hem. dat gnyus
 keyser waer. en doe staet hi. **Ende**
 staphians quam die mare allerike
 in die stat van romen. dat tyberius
 doot was. **En** een jode die agrappa
 vrient was. quam ten kerker. en se
 seyde in hebreusch. die leruwe is
 doot. **En** agrappa begonste soe zeer
 te ubliden. dat die heer vanden ker
 ker hem vraechde. **Wat** die sake
 was van also groet blyscop. **Doe** se
 de hi hem. dat hem een jode. in he
 breusch tale gheset. dat tyberius
 doot waer. **En** die heer vanden ker
 ker. ullossen doe. en setten neuen
 sijn lide ter tafelen. **Des** daghes da
 na quam een and mare. dat tyberius
 ghenelen waer. **En** dat hi ten der
 den. daghe te romen comen soude.
Doe berespten den heer vanden
 kerker. dat hi hem ghehoert had.
En dochtet datter op sijn hoeft lie
 ren soude. dat hi hem wt ghelaten
 had. **En** hi sloethen wonderliken
 zeer. en wapen neder in den kerker.
Daer na quam ghewanghe boet
 scap van tyberius doot. **En** dat gny
 us keyser waer. **En** gnyus quam
 te romen. en begroef tyberius eerst.
En opten seluen dach woude hi
 heedes agrappa te leueren. **Maer** her
 waert hem onraden. dat hi so lielle
 lyt. niet breken en soude. dat tybe
 rius ghedaen hadde. **Maer** na luttel
 daghen. soe leuerde hi hem. en hi in

heffen En hignf hem die twee lāt
 fcapen van abilmē dat hylamas
 was. en hi croenden. en maecten ro
 mit en fenden alfo in iudea En
 alle fyn vrienden benyden. ende
 oer heerodias fyn fult. die ont
 fememiffe hadde op hem an fyne
 onfalicheit En hi benyden fons
 hynge. om dat hi eens comt ^{nae}
 En om dat haer man die meer ^{had}
 re van gheboerten was. en des
 groten heodes zoen. nye comt
 ghewarden en conde En hi lach
 hazen man an. van daghe te da
 ghe dat hi te romen waert voer.
 en pijnde hem een comt name
 te crighen **W**ar hi hadde heu te
 bliuen. in ledicheit. **W**ant hi was
 lo ryt. En des had fyn wyf gro
 te onwaerde. dat hi seide dān go
 et dat moet idernien. **W**ant du
 mynste meer dat goet dan die
 oer **T**elken waer hi mit hazen
 myghelheit u women. dat hite
 romen waert voer. totte keyfer
 gnyū mit groten ghefclcap En
 fyn wyf voer mit hem En hi
 vonden gnyū te baens **E**nde
 heodes En heerodes agrippa die
 binnen den lande was. doe hi lach
 dat hi om fyns guets willen. te
 romen waert waer gheuzen.
 lo dochte hi hem na te trecken
 hi fende voer. enen ghetrouwe
 bode. die gnyū alte hef hadde.
 en mittien fende hi gnyū lettere

Daer in ghelcreuen was. dat heo
 des anthiphas. die printe. die
 wile dat tyberus leefde vrienfcap
 en hulde ghemaect had. mitten
 comt van perfen. om dat hi
 teghens dat ryt van romen fteke
 soude En om dit mede te proeie
 fo outboet heu. dat hi in fimen fte
 den hadde wel wapenen ghenoe
 ch. tot lry^m man **h**oe gnyū heero
 des anthiphas u fende en hoe hi
 fyn beeld mde tempel beual te fette

Als heerodes anthiphas. en
 heodes. tot gnyū ghero
 men waren. fo outfinc hie eerlyc
 ghenoech En thms quam op hem
 heerodes agrippa bode. en hi gaf gnyū
 die letter van agrippen weghen.
 En als gnyū die letter ghelefen had
 fo begonste hi al om. en om te vra
 ghen nae heodes anthiphas ftaet
 En onder dander vraghede hi he
 of hi binnen fimen fteden. alfo veel
 wapenen had. en heodes en loche
 des met **D**oe hiltet gnyū ou waer
 dat hem heodes agrippa ghefcre
 uen hadde. en fende heodes anthi
 pas in ellende. **W**ar heerodias fyn
 wyf omdat hi agrippen fult was
 dien hi alte zeer mynde. haer gaf
 hi oerlof weder te keren. en dat li
 haer lant hebben soude. **W**ar li voer
 mit horen man in ellende. en seide
 dat li hem met laten en soude in
 wederfloet. daer li mede gheueft
 hadde in weelden. en li worden ge

ghesent in ellende. in hoens. en daer
 stouen si namels kaptiuelic. En
 gnyus gaf galileam. dat heerodes
 antypas glichadt had heerodes
 agrippa. En aldus had hi drie lant
 scappen. En mit beghinsel van sine.
 ruyt. twee jaer lant. was gnyus
 machtich en sacht ghenoech. daer
 na vhef hi sijn herte in houdien.
 En hi viel in so groter oimoechtich
 dat hi wilde dat alt volt aenbede
 ouer god. Ende hi seide dat hi in
 pieters broeder was. en hi had een
 emygher docht. die leyde hi hier om
 twillichen iunTERS been. om dat
 si haer beider dochter sinnen soude.
 hier om sende hi sijn beelde al hi
 keyser ruyt doer. om datten alle dat
 volt aen beden soude. en si dedent
 alle sonder die joden. En op eenre
 tyt. doe in die stat van alexandrie
 rees een parlemet twillichen den
 joden en den heyden. en beide de
 pyren. voer gnyus gherome ware.
 om haer plement te vreden. On
 der die and' yden. die de heyden.
 toerhden teghens die joden. so seide
 si dit. Dat si onneer ghedaen hadde
 sinen goden. die ghemeenlic alle
 die heydene ontfanghen hadden.
 want si en wouden gnyus beelde
 niet aenbidden. En hier om wart
 gnyus eerst teghens die joden. om
 dat si sijn beelt niet aenbaden. en
 ontboet hier om pretromo den re
 chter van syrien. dat hi sijn beelt

settede inden tempel van iherlm.
 om dat die lande daerom tanc
 te ghelick ontfanen souden. Ende
 waert datt die joden teghe sette
 wouden. Dat hi die scaren vande
 romeynen iugnderden. en toghen
 in iudea. en en spaerde niemant.
 hier om iugnderdepetromus een
 heer. en quam in iudea. En die
 joden quamen mit sinen vrien
 den van iherlm. Dat waren heerde
 agrippa vrienden tot hem. die gny
 us vrienden waren. En si baden
 hem. dat hie daer niet toe sijn
 ghen en souden. want si souden
 hem lieuer laten doot slaen. En
 si ghereden haer helen. en si seide
 dat si inmermeer clant wisten en
 souden. om dat si also van hongre
 sterven souden. En petromus ar
 woerde. dat dit wt sinen mose in
 en quame. dat hi en dorste hem
 niet steken. teghens. teghens. so
 keyser ghebot. Nochtant om dat
 hi sach dat gnyus groet vhef heb
 ben soude. uoer hi den tyus van
 al iudea. so gheloeftde hi hem. dat
 hi hem hier in. teghen gnyus steken
 soude. en hi seide gnyus een letter.
 hi eerlamen mannen. dat hi dit
 ghebot acht hier. En doe si tot gny
 us quamen. so en dorsten si voer
 gnyus oghen niet comen. want si
 ghynghen tot heerodes agrippa.
 dat hi den joden helpen woude
 om datter een van sinen lantscap

pen was. dat was galilea dat lath
 bymen yudea van **garnus des key**
serodes node sers doot
H garnu ten eten mit hem
 en doe hi ou die maeltijt sat. so u
 wonderden hem garnu vanden
 eerliken gherechten vanden spile
En garnu begonde te utellen wat
 hecrodes om sinen willen ghele
 den hadde. alle tyberius gheuan
 ghen hadde. en and dinghen. en
 hi beual hem **D**oe wat dat hi eys
 chede. of wat hi wilde. hi sout he
 gheuen **E**n heodes antwoerde
 dattet ghenoech sin vrientscap. en
 doe hem garnus an lath. dat hi yet
 eysche **D**oe bad hi dat hi sin beel
 met en het setten inde tempel in
 iherlm **E**n garnu wort gram **N**och
 om dat hi merre. agrippen ou
 moedicheit. om dat hi gheen goet
 noch eer eyschen en woude. so de
 de hi sin bede **E**n hi screef petro
 mo. in deser manieren **I**st dat
 myn beelde noch inden tempel
 met gheset en is so en ist ghee
 noot dat ment sette **D**aer na be
 rouwedet garnu. en screef petro
 mo. in desen manieren. om dat
 tu des keyfers ghebot u onwa
 des **E**n om dattu meer mynnes
 der joden ghelt. dan myn ghe
 bot. so lies wat dode du sterue
 wilt. dat alle luden leere mo
 ghen. dattet met oerberht en is
 reghens des keyfers ghebot te doe

En als god wilde so ghemelt. dat
 petromus. eer inam. dat garnus
 doot was. dan hi den boden van
 deser boetscap sach. want doe hi
 te romen was. en hi vanden in
 ghel spele. weder keerde **D**oe wart
 hi vanden senatoers rade doot ghe
 slaghen. van hem twee. en in die
 stat. rees een ghescalde twischen
 dat hof. en die ridders en dat volt
Dat hof waren die senatoers. en
 mane. wet houders **E**n die vander
 wet houders gheslachte waren. of
 die waerdich waren. wet houders
 te warden **E**n om dat die senatoers
 hadden ghesien. die selheit vanden
 vanden keyser. en groten gherel
 datten ghemener dinghen van he
 ghemel **D**oe wilden si alte mael dat
 keyser ryt te mete maken. vander
 poerte en si wilden se weder bringe.
 te lixen ouden staet daer si was.
 voer iuliu den keyser **O**m dattet
 regement vands stat. wesen soude.
 in wet houders. en senatoers wille
 war die ridders en dat volt ontlage
 der senatoers gherichten. en si my
 den die ghifte die de keyser gaue.
 en si makeden claudiu keyser die
 garnus oem was. en een goet sacht
 moedich man **h**oe claudius keyser

Doe quam hecrodes **w**art
 agrippa. totte senatoers. en
 hi brachte mit hem. vanden edelste
 luden. die mit hof waren. en veynde
 hem. dat hi ha pte mede was. alhaet

hise om gayus doot. Daerom riet hi hem. dat si claudiū ontbieden soude. dat hi wten stat. met en toghe. **M**ar dat hi dat heyser rye laten soude. al had hys begonnen. en hi seide. dat hi daer of gheente bode welen soude. **E**n men sende tot claudiū. mit dien edelen lude daer hi mede ghetomen was. **E**n daer hi hoerden. so seide hi claudio. **D**at hi voer die senatoers ghesent hadde. **M**ar hi seide hem. mit oer dat hys met acht en liet. dat hi begonnen had. **W**ant hi soude hem pme dattie meeste partie vande edele volt. hem mede uallen soude. **E**n claudiū ontboet die senatoers weder. dat hi met acht en liet. dat hi begonnen had. **E**n agrippa begonste hē te raden. dat si teghen hem met steken en souden. **W**ant sien mochte hem sijn rikes met onbzulich maken. **E**n hi toech enyge van hem. en ten lesten alle. **E**n aldus wort cladius heyser. sonder yemants weder segghen. **E**n hi heerodes agrippen raet. so dede hise alle do den. die consent gauen tot gayus doot. **E**n heodes bat claudiū. dat hi weder roepen soude. gayus gebot dat hi beuolen had. sijn beelt aen te beden. **W**ant het was quaet. en hi dedet. **E**n hi beual. dat me die letteremonden weder roepe. in ellie stat hanghen soude van juden. in een hoghe stede. **D**atse die

huden sien souden. hier na woude comit agrippa tot sijnen lande waert kezen. en nam oer lofan claudio. **E**n doe gaf hem cladius. dat vierde lantscap. dat was juden. **E**n aldus v'heuen. keerde hi. wes tot sijnen lantscap pen waert. en hi quam eerst in juden. en die joden ontfynghen eerliken. **W**ant hi hadden in veel saken gheholpen. **E**n doet bide dat ghe vanden deruen brode was. dat is paelschen so quam hi binnen. **I**n hi voerden seesteliken dach. dat hi gheluit soudenwardē. en die sū soude welen te seestelike dach. **E**n voerden dach vande dēnen brode. soe onthoefde hi in rob jans broeder. **W**an coem ic weder ten terte vanden aposteliken weert. **M**ar clemens van alexandrien scrift. van s' Jacob. doe hi inden karker ghedaen was. do bekeerde hi binnen s' nacht sine wachē. **E**n des morgghens seide hi dat hi kersten waer. **E**n doe menle ter doot waert leyden soe seide hi tot jacob. vad' ghef my oflaet. en jacob pensede een luttel. en seide vrede si mit. en hi rusten. en mensloech hem beide dat hoeft of. **O**p sinte peter ende s' pouwels dach en aduincula. **D**ie dien tiden. **I**n capittel was heerodes die comit. te hants bereet. om te quellen en

ghe vanden kersten want hi dode ja
 cols jans broed. mitten zwaerde En
 doe hi sach. dat die iode ghenoech
 de so dede hi daer toe pet' vae. Wat
 het waren die daghen vanden
 deruen brode En doe hi hem ghe
 uanghen hadde. so leyde hien inde
 kerker En hi gaf hem. n̄ baeruo
 edsen. vanden ridderscap te wach
 ten glā Dele baeruoeden hietē qua
termoen. dat sijn heren. die elc in
ridders onder hem hebben. heodes
waude pet'. den volc leueren om
dat si hem selue doden souden. om
dat hem sobest ghenoechde **O**m
 dat hi en naden paeschen. wt bren
 ghen soude ten volke. en aldus hilt
 men peter m̄ kerker. war m̄ de
kercken. deed men sond' op houden
bedinghe tot gode En doen heodes
den volc gheleuert soude hebben In
dier nacht. so was pet' slapende.
tzwischen twee ridders ghespanen.
mit twee roeteren. en die wachtō
wachten den kerker voer die dore
En sich des heren enghel stont da
bi En een licht lichte in die wonn
ghe. en sloech peters side En hi
werten en seide. stant op haestelijc.
en die vereten vielen van hem
en van sijn handewen die engel
seide tot hem. gorde di boue. en doe
an dijn coulen en scoen En h̄ de
de also En hi leyde hem. doch d̄jn
cleet om di. en volch my En hi gh̄c
wt en volchde hem En hi en wilt

met dattet waer was. dat die bide
 engel ghesaet was. want hi waen
 de een wyloent ghelien hebbe En
 hi leyden wt. doer die eerste en an
 derde wachte. en si quamen ten yse
 ren poerten. die t statwaert leit En
 si gh̄nt alleen teghen hem op. ende
 si gh̄nghen woert enen wech Ende
 thant gh̄nt die enghel van hem En
 peter keerde tot hem seluen en seide
 Nu weet it waerlyc. dat die heer
 sijn enghel ghesent heeft En he
 est n̄ van heodes hant ulost En
 van allen den ontbeyden. vanden
 volke d' joden scolastica hystoria

Det hadde hem m̄ kerker
 ontgort. om dat die eynde
 van sijn cleder. sine voeten soude
 bedecken teghen die coude En hier
 mis den heilighen luden exempel
 ghegeuen. dat si in iudiet. en in node
 haer penytencie moghen mynen
 Want wy lesen. dat die apostelen en
 ppheten. harden gordels droeghen
 in haren lichaem en inden vleysche
 Om dat daer mede on̄ te houden
 En enen tyt dat peter sijn gordel
 of dede. om die zwaerheit vande
 kerker teyt der bibel

Ade al merkende. quam pe
 ter tot marien huus. jans
 moes die toeghe naemt was mar
 cus. daer walter veel uigadent en
 beden En doe hi an die dore droyte
 so gh̄nt een meyschellijn voert.
 die rode heete. om te sien wiet wa

En doe si peter steme hoerde en beken
de van bliscapen en ondede si die dore
met. **M**ar si liep binnen en seyde. dat
pet voer die dore stoet. En si leyden
haer du biste lot. En si leyden du biste
lot. En si seide dattet seker also waer
En si leyden. het is sijn enghel. En pe
ter bleef staen cloppende. En doe si die
doer ondaen hadden. so saghen si he
en worden v'wondert. **M**ar hi wysde
mitter. hant dat si zwygghen souden.
En hi utelde hem. hoe die heer hem
witten kerker v'lost had. En hi seide.
legt dit iacob. en den broeders. en hi
ghinc wt moen ander stat. **gla** hi he
tet segghen iacob. den biscop te iherlm
want die ander iacob was onthoest.
die marcus manen zoen voerleit is.
en was die ewangeliist marcus met.

En doet dach ghe worden was. so
en was gheen cleyne u'storinghe.
ond den riddersen. wat mit peter ge
daen was. En doen heedes ghesocht
hadde. en met en vant. so dede. hon
der soet vanden wachters. en dede se
tot hem brenghen **scolastica hystoria**

In dat dat peters wachters twy
uelden. wat peter ghesleit was.
Doe scynnet dat hi den kerker ghe
slotē hiet. die hi wt ghinc. want hadde
siden kerker open gheuonden. so had
den si wel gheweten. dat hi wt ghe
gaen waer. Heedes soude die wachters
hebben doen doden. **M**ar god belettet
om. dat om peters wtganc nyemat
steruen soude. En hier om dede hi

heedes haestelijc te selazien waert
varen. En het die ridders gheuan
ghen bliuen. om te doen dode alo hi
weder quam. **M**ar hi bleef daer
doot. en doe worden si v'lost. **tey**

Ende heedes toech van iudea
neder tot seranen daer hi
woende. want hi was v'ganc. op
die van tyren en sidonen. **H**i quam
salte gader tot hem. en hi blantom
de. die bouen des conincs camer was.
so cyscheden si vrede. want si en
mochten sijn toerns niet gemaken
om dat haer lantscapen van hem
ghevoet worden. En op die gheset
ten dach. so dede heedes sijn coninc
ke cleder an. en sat ten coninc
en riep op hem luden. En dat volc
riep op hem godlike woerden. en
met een menschen. En staphans
sloech hem des heren enghel. Om
dat hi die ere niet en gaf gode. en
hi waer utteert vanden coninc. en
hi gaf sijn gheest. **scolastica hystoria**

His heerodes op die coninc
sat. mit behaghel heden. **D**e
deren die vanden sonnen schenen.
leer blenckende. En hi sprac te volc
zeer vriendeliken an. **D**oe belofte
si en. als of hi god gheveest hadde.
En daer in hadde hi grote ghenoech.
En hi sach op bouen sijn hoeftē
sitten. den bode sijnre doot. op een
coerde dat was een impere. alle hi
die waersaghet. daer hi mede gheua
ghen lach. had ghesleit. En doe wilt hi

wel. dat hi binnen den vyften daghe
 steruen soude. Want die worme atē
 die maderen. in sinen buut ontwee.
 en hi starf mit grot torment. En hi het
 na hem enen soen. die agrippa hiete.
 hi en hiete niet da' toe heodes. Ende
 dese was noch te rome ghebleuen. En
 hi en had al sijn vads ryt niet. mar
 een deel. Want hi hadde dat lant vā
 troeen gheslachten. En enen halue
 vā die jordanē. en hier bi leestmen.
 dattie kersten die in juda waren. doe
 die discipulie van iherlm nakede. v
 maerit worden van enyghel. dat si
 wech ghynghē. in agrippen. dat was
 dese agrippa heodes soen. **¶** Nu comt
 ment wed' s' hystorien. hoe paulus
 en barrabas. haren dienst voldaden.
 vāns aelmyssen. die den kersten. de
 namen kerstenen an juda senden ye
 ghen die duere tyt. **teyt s' bibel**
¶ Ade des heren woert wies
 en wart ghememthoudich.
 doe barrabas. en saulus te iherosolima
 haren dienst voldaden hadden. Ende
 si namen jan. mit hem. dieme heit mit
 toenaeme marcus. En keerden wed'
 tot anthochien. **Dat ynde cap.**
¶ Ade in die kerst. die te anthi
 ochien waren ppheten. ende
 lemen. En in dien was barrabas.
 en symon diemen hiet zwart. en lua
 us van tirenen. en manahen. die mit
 heodes thetrachaden. op gheuoet
 was. en saulus. En doe si den heer die
 den. en vasten. soe seide die heilighē geest.

Vlēt nu saulus. ende barrabas. ten
 wercke. daer ic se toe ontsien heb. Doe
 vasten si. en bedē. en leyden die hant
 op hem. en heren segaen. **Scolastica hystoria**
¶ Is die iongheren. die antwoerde
 vanden heilighen ontsien had
 den. So senden si barrabam. en paulus
 weder in iherlm. weder tot peter. ende
 tot iacob den biscop. en tot jan die dā
 waren. En si worden ublyt. Doe si ho
 den. dat beuelen vanden heilighē geest.
 En si vasten en si bedē. en leyden die
 handen op hem. also men die priesters
 wyet. **¶** wed' si alleen. die hande op he
 leyde of dat si hem enyghē ander oerde
 gauen. dies en is men niet seker. wat
 men en leest niet. dat die apostelen
 ghewyert waren. of dat onse heer die
 hant op hem leyde. En oec en weetme
 niet seker. of s' pet' tot anthochien mis
 se dede. **¶** den apostelen was ghenoech
 ou' haer wynghē. dat hem die heer sey
 de. doet dit in myn ghedenckenisse.
 al en waren barrabas. en saulus niet.
 daer hi dit seyde. om dat si tot aposto
 len uoren waren. so hadden si mach
 schen. hier in vordel. dat si anders
 niet ghewyert en worden. Dan dat he
 die apostelen. die hant opt hoest leide.
 want nit beghin vander kerken. wor
 de veel luden priesters ghemaeet. sond'
 enyghē feestelike of hoethlike wynghē.
 oec leke luden sonder dyakenus. En
 die and' wynghē. die dā woer sijn ont
 faen. **teyt**
¶ Ade paulus en barrabas. die

dus ghesent waren vanden heilighe
 gheest ghinghen wech te Syentram en
 van daer sceyten si tot syprus En doe
 si tot salomyna ghecomen waren Doe
 predieten si gods woert tot in synago
 ghen En si hadde oec mede marcum
 johannem inden dienst En doe si al dar
 zylant doer ghewandert hadden tot pa
 fit. so vonden si enen man. enen toue
 naer. die een valsche ^{was} pphet. en goede
 wies name was barien. die mit ser
 uys den onderbaelyu was. die een wys
 man was Dese ontboet barzabam en
 paulu En begheerde gods woert te
 horen mar helymas die toenemer.
 die wes stontse want also is sijn nae
 beduut En hi woude den ondbaelyu
 trecken vande gheloue **S** laulu die
 oec paulu hiet. die nult was mitten
 heiligghen gheest. hi sach op hem ende
 seide **O** wolle van alre boelheit. ende
 van alle valscheit. duuels zoen. wat
 alre ongherechtheit. du en laetste mi
 of des heren rechte weghe te ukeren
En sidi nu is des heren hant op di En
 du selste blint wesen. en die sonne mi
 sien tot enen tiden En te hant viel doe
 kerheit in hem. in duisternisse Ende
 hi ghinc al ome en vraechde wie he
 die hant gheuen woude En doe die on
 derbaelyu dese daer sach. so gheloefde
 hi. en uwonde vande hien leeringhe
S Et die woerde scolastica hystoia
 voer. mar laulu die oec paulu
 hiet. hier op segghen die heiligghen.
 Doe paulu seruyt bekeerde. dat hi

doe eerst paulu gheheten wort. **E**n
 ongenus leit. dat hi altoes twe na
 men hadde. dat was laulu en pau
 lus **M**ar men waent en hout. dat
 hi doe paulu gheheten wort. doe hi
 apostel gheheten wort want hi den
 eersten. vanden hoedighen saule laulu
 gheheten wart Doe hi van sime ho
 edigher gindaet bekeerde tot oetmoe
 dicheit **D**o wart hi paulu gheheten.
 dat beduut oetmoedich en deyn En
 daer bi leit hi selue **I**c bin die mynste
 vanden apostelen. Nochtant schreue
 dat hi in dat dertende jaer nae ons
 heren passie uhenue wart. ten apostel
 scap mit barnaba En dat hi doe pau
 lu gheheten wart En mit vertende
En jaer so tude hi en wech om die ho
 den te lezen En dit scynt te oecorde
 der bersten historien daermen leest
Datten apostelen beuolen was. dat
 hi xij jaer in iudea prediken soude
En mit xij jaer begonsten si alle ghe
 lye ou tegaeu ten heydenen En daer
 na ghinghen si ten mael wten lan
Ende van iudea **t**ext d' **b**ibel
 ende doe paulu. en die mit he
 ghesceypt waren. van paphalo Doe
 quamen si te parzen in paphila en
 Jan ghinc wech van hem. en beecde
 wed tot iherlm. en doer lede parzen
 en quamen tot anthiochien in siren
gla Jan was in enighe saken te be
 ruyen. en daer om keerde hi weder
En hier om wart hier wt ghesceel
 twischen paulu en barnaba **D**o dat

li hem scheiden van een. hier staet an
 thiochen predien **D**at was ee an
 der antiochen. dan dat wy hetē
 antiochen in syen want dit heet
 wilen reblata. antiochen. predilie
 is in grecken **E**n opte saterdagh
 ghen li in synagoghe en late daer
 En na die lesse vand weet. en van
 den ppheten **D**oe senden si die primē
 vanden synagoghen tot hem en sey
 den **M**anna broedere of enyghē re
 den van gherade in v is te volke wi
 lo legghet **E**n doe stont paulu op
 en hi beual mitt hant te zwynghen
 En hi seide ghi manne vā isrl. en
 die gode onsen hoert **G**od ons uolt
 bes van isrl. vrees onsen vandere
 en vheffe mit volt. doe li mit lant w
 mynche waren. mit lant vā egypten
 En mit wigherethen armen leide
 hie daer wt **E**n xhaer lant ghe
 doghede hi haer seden in wildnisse
 En hi delsteuerde leuender hande
 heyden mit lant van chanaan. en in
 tien lote deylde hi hem haer lant.
 als na. xij. en xjaer **S**olastica hystoria
Hier rekent paulu den tyt
 dat staet gheboeren wort
 van synre gheboerten tot dattie hi
 der van isrl wt egypten ghynghen
 gheseden. xij. en vjaer. **E**n daerna
 xjaer dat hi in wildnisse waren.
 En twee jaer mit lant vā chanaan
Doe dat van synre gheboerten van
 dattet lant was ghedeelt. was gele
 den. ontynt. in. en. xjaer **D**at

hier in staet van saul. xhaer regneer
 de. dats te rustaent dat men daer mede
 rekent den tyt dat samuel dat volt
 regneerde **t**ert v bibel
En doe hier na gaf hem god rech
 ters tot samuel den pheet toe **E**nde
 van dier tyt eyschen li enen comit.
 en hi gaf hem sauls zoen een man vā
 benyamins gheslachte. x. jaer lant.
 En doe hi of ghedaen was **H**o vincte
 hem dauid den comit. die hi ontscap
 gaf. en seide **I**t gaf heb ghenonde. da
 uid. yelle zoen een man na al mynre
 harten **D**ie alle mynen wille doen sal
 En wt sinen sade heeft god na synre
 beloften inweert isrl enen iusser **H**im
 En Jan predicte voer dat aensichte
 synre toecoensten. alle de volt van
 isrl dat doepsel van penitencien **W**ant
 doe Jan synre loep voldede. so seide hi
 dien ghi waent. dat ic bin en bin ic
 niet **M**ar een comet na my. wies ghe
 scoeyt van sinen voeten. ic niet waer
 dich en bin te ontbinden **D**es dinghes da
Minne broe gheo na paelschen
 deris kynder van abrahams
 gheslachte. en dien in v luden gode ont
 sien. v is ghesent dat woert deser salichs
Want die te isrlm wonende. en ha
 priten. om dat hi desen ihm met en
 kenden **E**n der ppheten woerden. die
 men elcs saterdaghes leest. oerdelende
 so hebben sijn voldoen **E**n doe li ghee
 sake in hem en vonden **D**oe eyschede
 li van pylatu te doden **E**n doe sijn al
 vol daen hadden. al dat van hem ghe

screuen was **Doe** deden si hem of vā
 den houte. en leyden in enen graue
 war god inuerten vand' doot opten
 derden dach **En** het saghen veel lude
 die ghere die mit hem op ghetomen
 waren wt galilea in iherlm. die des sij
 ortonden. noch sijn si totte volcke.
 en wi boetscappen ~~totten volcke~~ die
 beloften. die tot onsen vaden gedaē
 is **want** dese heuet god onsen lijn
 deren voldāen **Hie** inuertende van
 der doot **wtganct** als mē psalinge
 screuen is **Du** biste mijn zoen **En** ic
 hebdi huden ghewonnen **want** dat
 hi en vand' doot inuert heeft **So** dat
 hi ~~nimmē~~ meer inuerten en sal. **Daer**
 om seit hi aldus **want** ic sal di ghere
 dainto ^{gerouue} heilighe belofte **En** daer om
 om seit hi oer ands waer aldus. di en
 salste niet gheuen dinen heilighen
 niet gheuen te inuerten **want** dauid
 doe hi in sijne gheboerten den wille
 gods aen ghedient had. staz hi en
 is gheleit in sinen vaders. en hi sach
 die inuulmghe. mar dien god inuerte
 de. en sach die inuottinghe niet **Daer**
 om manne broederē. soe si v condich dat
 men v boetscapt in late mīlles' sonde
 van allen sonde **Daer** ghi in moey
 ses wet niet of en mocht warden ghe
 suūt **In** desen wort gherechtuādicht
 elcker malc. die gheloeft **Daer** om be
 liet dattet op v niet en come. dat mē
 ppheten ghescreuen is. beliet ghi v on
 waerdē. en wt inderst. **want** ic wet
 een wet in uwen daghen. dat ghi niet

ghe louen en sult al ineltet v remant
En doe si wt ghinghen. so badē si hē
 dat si de sardach hier na. dese woede
 spreken soude **En** doe si wt sijn gage
 waren laten gien. so volchde hē veel
 joden. en and' inghetomen luden **En**
 bekeerden tot paulu' en harrnbat.
 en si spraken hem an. en si rieden hem
 dat si bleuen gheduerich in gods gracie
Opten las dach na pyryt ^{quater}
Mar opte sardach dā na. so was wel
 alle die stat in gād' dat woert gods te ho
 ren **en** doe die joden die sate saghen.
 so worden si inuult mit toerne **En**
 weder seide datter paulu' seide blasphe
 merende **En** doe seide paulu' en bat
 rnas boudeliken **en** most v eerst
 gods woert spreken. en om dat ghyet
 in steet. en v seluen onwādich des en
 ghen leuens maect **En** so keren in
 ons ten heyde waert **glā** **En** hoe me
 van hate teghen die waerhs steet
 hi blasphemeert. om dat hi hō mē
 ewangelen seit **It** en bin niet ge
 sent sōd' den scapen huus van iher
 die inlozen sijn **Daer** om most me
 eerst den joden gods woert predi
 ken **En** dit in liden die apostelen
 in jaer dat si hem binnen iuden
 in liden en predieten alleen den jode
want aldus heeft die heer be
 uolen **It** heb di ghesent den heyden
 een licht. om dattu sulste sijn in salu
 totten eynde vander werlt. **Doe**
 dit die heyden hoerde so worden si
 in blit. en loefden gods woerden **En**

si gheloefden alle. die ghene die
 gheordinnert waren totten ewige
 leuen. en des heren woert wort
 alle dat lant doer ghestroert. war
 die joden in werten eerlamyghen
 wile. en religiose en die vorsten van
 der stat. En si roerden persecucie
 teghen barnabam. en paulu. en
 si dreuense wt hazen lande. En si
 scudden tghemul van hazen voete
 regghens hem. en si quamē te ycom
 um. en die ionghere worden inmult
 mit blasfappen en mitten heilighen
Ende *viijde capittel* gheest
 het ghemel te ycomen dat
 si te grader ghyngghen in sinagoge
 En si spraken tot hem. Hoe dat ee
 grote scier of memichte der joden
 en der gaecten gheloefden. die
 joden die onghelouich waren. si
 inuonden en inuerten in gram
 scap der heyden ghedachten. teges
 die broeder. dus bleuen si daer
 veel tijts bezonuelich doende in
 den heer. Die orronscap gaf in die
 woerden sijne gracen. In die dat
 hi gaf wonder en teyken te ghelae.
 bider apostelen hande. En die me
 michte vanden stat wart ghederlt.
 want sonyghen waren mitten apo
 stelen. en sonyghen mitten joden.
 En doet gheruuch was ons de jode
 en onder den heyden mit hare prin
 ten. Doe dat si hem lachte dede. en
 worpen mit stenen nae den apos
 telen. Doe si dit sagghen. soe vloeghe

si ten steden van lichaomen. te
 listeren. en te derben. en al clant da
 al om prediten si. En een cranck
 man inden voet. te listren die cro
 pel was. wt sijne moeder lichaem.
 die nye ghegaen en had. Dese hoer
 de paulu sprekende. en paulus met
 ten. En hi sach dat hi gheloue had
 dat hi ghenelen soude. en hi seide he
 mit luder stemmen. Staant op en rechte
 op din voete. En hi sprant op. en wa
 derde. en doe die scaren sagghen. dat
 tet paulu ghedaen had. so hienen
 si haer stemmen op. mit talen van lich
 ammen. en seiden tot ons sijn nederge
 comen gode menschen ghelijc. Ende
 si lieten barnabam Jupit. En paul
 lu martinus. want hi was die beley
 der vanden woerden. En jupiteris
 priests si brochten tronon. en ossen
 voer die doere. en wonden hem mit
 ten volc saracanie doe. Mar doe dat
 paulu en barnabas hoerden. soe so
 den si haer cleder. en sprongghen wt
 in dat volc en seyden en riepe anan
 ne wat doedi. wi sijn oer v ghelijc.
 En wi boetscappen v. dat ghi van
 deser ydelheden bekeert. ten leuende
 gode. die ghemaect heeft hemel en
 die aerde en die see. En alle dat daer
 bynnen is. die inden gheslachte hier
 voer deelden alle luden te gaen hazen
 wech. want sond orronscap en heeft
 hi hem seluen niet ghelaten weldoe
 de. gheuende vanden hemel reghen
 en vruchtelike tijt. en inuillende haer

hatten mit spysen. en mit bliscapen
en dit segghende. so mochten si anme
die scaren ghestillen. dat si hem met
en offerden **scolasticen hystoria**

Sieten barnabam iupiter
waut hem docht dat hi bo
uen paulu was En si hietē paulu
marcius want na haer opinie so
is marcius altoes mit iupiter.
En si segghen dat marcius was
welsprekende en gheleert **text d' bibel**

Ende te listren quame enyghē
joden van antiochien en
van ycomu En si maecten ee groot
gherucht ons den volc. so dat hi
paulum sleepten en steende buten
der stat. en waenden dat hi doot
waer En doe sijn jonghere omtant
hem stonden Doe stont hi op ende
ghinc in die stat En des daghes
daer nae so ghinc hi wech mit barna
bam in derben En doe si in dier stat
ghepredicē hadden Doe leerden si
weder te listren en te ycomu en
te antiochien in predicien en in
stratten des jongers herten en rie
den hem dat si ghedueren souden
inden gheloue En leiden dat si mit
vele iudicē comen mosten in he
melryc En doe si tot allen kerke
priesters gheset hadden. en si ghe
boet hadden mit vasten so beuale
hise den heer daer si in gheloeften
En si leiden doer predicien. en si
quamen in phamphiliam. ende
spraken gods woert. in pergen.

en toghen neder in ytalen En da
dier sceepden si tot antiochien.
Daer si te gods gracen geromen
waren in werck dat si uoldaden
En doe si ghetomen waren. ende
die kerck rugderē hadden Doe si
telden si hoe grote dinghen god
mit hem ghedaen had Dat hi de
heyden gheopenbaert hadde die
doeren vanden gheloue en een la
ghe tyt woenden si daer **dat xv. m.**

Ende die ghetomen waren
in iudea leeden die broeder
want ten si dat ghy ghescreuen
na moyses seden So en suldi niet
moghen behouden warden En
doe paulu en barnabas hier om
zeer teghen hem streden. so ordne
erden si dat paulu en barnabas en
enyghē ander. vanden anderen so
gheren trecken souden om dese sa
ken te iherlm ten apostelen en ten
priesters om dese questie te scry
En doe dese wtghelet waren van
der kercken Doe leyden hise doer
femten en samarien en iudiden
der heyden wandelinge. en si
maecten alle den broeders grote
bliscap En doe si te iherlm gerome
waren. so worden si ontfien van
der en vande apostelen en vande
ouders En si boetscapten. hoe god
te dinghen god mit hē ghedaen
had **mar** enyghē vanden phari
seen die ghelouch worden. wase
stonden op en seiden Dat men die

heydene beyniden mosten en beue
 len moyses wet te houden. En die
 apostelen en die ouders nighderde
 om te belien van desen woerden.
 En doe hier of groet ons soer was
 so stont pet op en seide hem man
 ne en broeders ghi weet dat my
 god van ouden daghen in vlieden
 vrees by mynen monde den heyde
 nen te horen. dat woest vanden ew.
 en te ghelouen en god die de herte
 hent hi gaf ontscap da of hem
 gheuende den heylighen gheest ge
 liken ons luden. En god en onder
 scayde met twillerde ons en he
 want mitten gheloue suide hi
 hoer herten. En nu wat beoerdi
 god. om een yoch te leggen op d'
 jonghen necken. dat wi noch o
 se vaders met en mochte draghe
 mar wi ghelouen dat wi bi granc
 xpi ihu sullen warden behouden
 also si sullen. En alle die menichte
 zweech en hoerden paulu ende
 barnabam te utellen. hoe groet
 wonder en teyken god in he gedaen
 had inden heydenen. En na dien
 dat si zwegghen. so seide iacob ma
 ne broeders hoert. symon heeft u
 telt. hoe god eerst viltreede om
 wten heydene volt te neme sine
 naem te condighen. En hem spre
 ken die propheten woerde mede
 also hem ghescreuen is hier na sal
 ic weder keren en stichte dandis
 ternaltel dat gheuallen was

En datt om gheworpen was sal
 ic u stichten. En ic salt rechten o
 dat ander menschen den heer soe
 ken sullen. En alle die heydenen
 daer myn name op an gheroeven
 is seit die here die dit doet. Want
 vanden beghinne is die heer tont
 sijn wet. En hier om vommisse
 ic datmen met en ontvrede die
 ghene die vanden heydenen tot
 gode bekeert worden. Mar datme
 van hem scaue dat si hem wach
 ten. dat si hem mit afgoden in
 en besmetten. En van onauusche
 den en van vwozgheden dingē
 en vanden bloede. Want moey
 ses heeft van ouden tijden in
 elcken stede die ghene die predi
 ken in synagoghen daer men he
 op elcke saterdach leest. **solasthen hyl**

O It was iacob alphens zo **roma**
 die biscop van iherlm. die de
 sen met gaf te desen tiden waren.
 mar die apostelen te iherlm. peter
 iacob en jan. By uboden den heyde
 dat si mitten afgode met besmet
 en warden. Endat is dat si hem
 met offeren en souden. noch eten
 dat gheoffert waer. Die heyde hyl
 den oet dat onnatuurlyc der natueren
 gheen sonde en was. Om datter he
 natuerlyc dochte. En si ubode hem
 bloet wt te storten den af gode. of te
 drincken of te eten also si plaghen
 mar waert dat si hem uboden ver
 smachte of vwozghde beesten dat

en met wel claer En machsien
 u boden sijn hem te eten om dat
 tet bloet niet wt ghelate en was
Dnader wet *tert 8 bibel*
 De dochte den apostelen
 en den ouders mit alle der kerken
 guede manne te kieser. en te sen
 den te antiochien mit paulum
 en mit barnabam En si coren juda
 die barnabas gheheten was en sijn
 am die ghelouichste manne inde
 broeders en screuen bider aposto
 len hande Die apostelen en die
 oude broeders Die broederen sijn
 te antiochien en te siren. en te
 cerilien vanden heiden saluut om
 dat wy ghehoert hebben. dat em
 ghe lude van ons wt ghetomen
 sijn en hebben v ghestoert mit
 woerden inder sielen an heren
 de. die wy dat niet beuolen en he
 bben Hoe ghenoechde ons doe
 wy te gader waren manne te kie
 sen en die tot v te senden mit op
 onsen lieuen broederen barnaba
 en paulu manne die haer zielen
 hebben gheleuet om ons heren
 name ihu xpi Hier om hebben
 wy ghesent judam en silcam
 die v oec dit selue legghensullen
 mit woerden. want den heilige
 gheest ghenoech doncket. ende
 ons oec datmen v niet meer op
 en legghen sonder datmen v wach
 te van datten afgoden gheoffert
 is en vanden bloede en vande

u smachten beesten En van onre
 uscheden En wacht v hier of soe
 suldi wel doen Dnt ghesont Ende
 doe si vanden apostelen onlof had
 den Do quamen si te antiochien
 En doe alle die menchte ingader
 was so gaueu si die letteren. en doe
 sijn ghelesen hadden. so worden si
 ublnt van desen troest en judas en
 silias. om dat si oec ppheten waren
 Hoe troeste si die broeders mit
 veel woerden. en stercten se moen
 gheloue En doe si da een tyt ghe
 weest hadden Hoe worden si mit
 vreden ghelaten gaen vanden broe
 deren totte ghenen diese ghesent
 hadden En silias woude daer bliue
 En judas ghinc allene wech te
 sirlm. paulu en barnabas bleuen
 te antiochien. en leerde en predice
 die ewangelien mit veel anderen
 en leerden en predieten da gods wort
D Paulu *scolastica hystoria*
 scrift in die epistelen tot
 dien van galaten. van dat hi dus
 tot sirlm ghesent was. om sijn voer
 leiden twist vands wet te belesen
 en seut aldus O u xij jaer dat wy
 na dat hi bekeerde. soe toech hi op
 te sirlm mit barnabas. en nam
 tyn mede En ic u toech die ewan
 gelie die ic predice inden heiden
 En biden ghetale van desen jaer
 dat paulu op toech tot sirlm dat
 was mit viertienste jaer. na sijn
 bekerunghe op dat selue jaer toech

sinte peter te romen en sat op sinen
 bispoppeliken setel daer hi xrv jaer
 sat. want mit xrvste jaer nae dat sinte
 pete te romen quam. dat was in nero
 des keisers achterste jaer. Doe waze
 pete en paulu' ghepassint. dat was in
 den xrvste jaer na dat paulu' beke
 ende oyt selue jaer onse heer ghepal
 sint was jae inden jaer gant te reke
 nen. want inden wertienden jaer
 van jho passie dat was claudius des
 keisers vierde jaer. Doe toech peter
 te romen en sat daer tien jaer. ons
 claudius die xvi jaer regneerde. **welc**
ten tyt s' peter tot anthochien sat
en en welcke tyt te romen
marth oet vraghen welke
 tyt s' peter inden setel sat te anthi
 ochien. want men vint dat hi inde
 setel aldaer sat. vñ jaer als een bil
 top. war men sal weten dat dese vñ
 jaer gherekent sijn bynnen de eerst
 ten kuen jaer die na jho passie wa
 ren tot dat hi te romen waert toech
 want naden vñ jaren. dat hi te an
 thochien sat. Doe toech hi bi ons he
 ren met van jhijn tot romen. war
 in deser vantz. so toech hi doer anthi
 ochien. om dat hise inden gheloue
 strecken soude. dat hi daer onderhe
 ghelaten hadde. want men vint in
 den wromben dat hi ordneerde in
 den stoel van anthochien enochie
 ons hem en in deser tyt dat peter
 te anthochien ghecomen was. **Do**
 berespeden paulu'. want daer hi

mit ewighen broedere van juden ar
 om dat hise dacht te moeyen. **Doe** ond
 schent hi die hysle. En aldus leerde hi
 den heyden der joden wet te houde.
En hier biscrijft paulu' doe tephas
 tot anthochien ghecomen was. **Doe**
 weder stont inken in sijn aensichte.
En binnen dese selue jaer dat peter
 te romen waert toech van anthochie
 soe bleuen paulu' en barnabas daer.
Doe ms' tyt was een prociere van
 romen in juden die hi an hem trecke
 woude die macht te hebben te setten
 den hoghen priest. also hi willen soude
 en wien hi woude. Ja een of twee by
 nen den jaer. En doe die joden sage
 dat hi hem niet weder staen en mocht
 ten. so baden hi hem om oerlof hem hier
 op te beraden mit gayu' den keiser
 van romen. Dat hi desen macht bis
 nen wille hebben mochte of dat hys
 anders of stonde. En hi gaf hem con
 sent. En doe hi boden te romen ghesent
 hadden. **Do** wasser noch agrippen zoē
want doe die vader storf. so had hi
 hem ghelaten in gayu' hant. En gayu'
 abeyde dat hi hem niet en sende in
 juden. als een heer. ons joden wille
 en om sijn tederheit. En doe dese agrip
 pa hoerde dat daer was sijn volkes
 saken onder hande. **Doe** bat hi voer
 hem en hilt dat lant. En gayus screef
 sijn prociere dat hi des volcs of ston
 de. en hi stonts of. En om dat die jode
 agrippen hier of danken wouden. so
 screeuen hi den keiser dat hi hem agrippe

sende En dat hi en maken woude
 als een coninc en heer **W**ar hi veid
 want daer nae alst hem goet docht
 soe sende hi hem in iuden Nochtan
 en gaf hi hem al sijn vaders zone
 met want die hadde alle dat ryc
 gheheel **W**ar hi gaf hem dat lant
 scap van galaad ou die jordan Da
 twee gheslachten en een halue in
 woenden En hi gaf hem macht dat
 hi den hoghen priest setten mochte
 als hi woude dat hi sinen procure
 re ontfat hadde in des agrippen lat
 walt dattie kerstene togghen wt ju
 den doe die ~~edmanen~~ romeyne
 iherlm en alt lant destruceerde Nu
 sullen wy voert segghen en barna
 bas die noch te antiochien waren

N A een deel dagen **tey** libel
 seide paulus tot barnabam
 laet ons heren En die broeren visite
 ren in allen steden daer wi in ghe
 prediet hebben des heren woert en
 belieen hoe dat si hem hebben **W**ar ba
 nabas woude ja mit hem nemen
 diemen toememt marcum **W**ar pau
 lus bat hem en seide dat hijs met me
 de en name om dat hi van pauphi
 ha van hem ghesceiden ware en mit
 met ghegauen en waermit wert Dat
 men niet sculdich en waer mede te
 nemen En twischen hem wart ghe
 scheel soe dat si van een scheidten
 En barnabas nam marcus mit hem
 en screepten ou te scyprus waertien
 paulus En sileas mit hem en sciet

wech en wart vanden broeders ghe
 leuert der gracen gode En hi doer
 wandde siren en tekenen en hi ste
 zete die kersten kerke en hi beual
 hi beual he te houde der apostelen
 en der ouders **Scolastica hystoria**

D ie hehghen onsculdighen
 hner sinte pouwels en barn
 bam en segghen dattet die hehghen
 gheest toe brocht dat si dus scryde
 om dat si tot meere steden predie
 louden als sghescyden waren **W**ar
 paulus en woude marcu met mede
 nemen Om dat hi mit hem tot rai
 En dat hi van vresen van hem wt
 sciet te pauphihen en voer te iherlm
 wart En om dat barnabam marcu
 met acht laten en woude **Hoe** sciet
 dat hi sijn mach was en dat wint
 oer anders waer belcrenen **xv cap**

E n te listren En siet daer wa
 een jongher die thymoteus hiet ee
 re soedinnen soen **W**ar sijn was wa
 heyden Die broeders die in listren
 en in yromen waren gauen hem
 goede orontscap paulus woude
 dat dese mit hem ghinghen en
 hi nammen en besneeten en
 joden willen die binnen dien lan
 de waren want si wisten alle dat
 sijn vader heden was was **Scolastica**
O n die goede oron **hystoria**
 listren en van yromen thymotheu
 gauen **Hoe** maecten paulus haer

bisop. en hi besneetten om dat hem die kersten joden niet storen en son den dat si hadden een onbesnede bil top met dat des yets te doe was. dat men die wet hier in houden souden. mer men most die joden alle in die of breken en niet ten eersten male al te samen. want men moste die wet mit eeren tonder doen. want die jode die kersten gheworden waren hylde altoes mitter herten an moyses wet.

Doe doe si doer die steden le den so beualen si hem te hou den die leermighe die de apostelen be uolen hadden. en die ouden bynnen ihrlm. En die kerken worden ghe steet mit gheloue en si wiesen dagelijc mit ghetale. En doe si leden doer fugie en dat lantschap van galarien. Doe worden si uboden vanden heilighe gheest. twee te spreken in alien. En doe si ghecomen waren in mysa so pinden si hem te bethinnen. want en hi hie gheest en liet hem niet doen.

Scolastica hystoria
Die heilighe gheest uboet s' pouvels te deser stat te pre dicken in alien. want hem cont was dat hi gheloue doe met en souden hebben. En daer om en liet die gheest dat heilighe gheloue den honden. mer voer wepen om dat si niet te pwaerlik udoemt en souden worde. En die gheest vande dat lant houde den anderen apostelen. want phil

lips en Jan predicte mit mynste alie. en luras en bynmen daer datse die heilighe gheest oer of uboet. En dit sijn twee saken waer hi datse vande sen prouincien uboden waren. Die me sent hier toe. die derde sake. om dat god sijn saken wilde voersien. om des honghers wille uboet hi den apol telen bynnen den lande te predicken. In om den groten hongher daer helena die name en die broeders mede voede die in ihrlm waren. En dese hongher was in claudrus vierde jaer. 7 ten was constantus moed met. 7 arhet was der coninghinnen van abigenen. ha broeder was soe mit haerre mynne beuenen dat hie te wue nam. En hi wart kint draghende van he. En des nachts doe si slyp en bi haren hie lach soe hoerde hi een stemme in deser manieren belich dattu dat kint niet en quetste. want het sal groet warde in die werlt. En hi dese stemme hoerde. wart hi inuaret en sendet sinen wue. En daer na doe dat kint gheborn was voede sijn op mit groter naemlic heit. En sijn vader starf doet een kint was en het wart coninc. En dese wart pnyst men in veel saken. Ende dit was die sake vanden prise. Doe hi hoerde dat hi hoerde die joden ene god oefenden dien oefendehy oer. En hi ont hant die besindemisse nader jode leden. Doe helena quam bynnen ihrlm so vant si daer die ghelouinghe broeders groet ghebrut hebben. want het was

in dien tiden vanden hongher. En si
 rochte al om crone want si had veel
 ghelts ghebracht om ote copen Ende
 si uode die broeders die binnen iherlm
 waren En lo si noch was in yudea
 so wart haer gheboetscap dat haer
 zoen doot was En thant keerde si we
 der tot haers zoens lichaem wt den
 graue te trecken en si voerden in iudea
 En si maecte twee tummen met voer
 van iherlm En in die een dede si haeren
 zoen legghen En si beual als si doot
 waer datmen haer lichaem in die and
 leide En men dede also En noch soe
 vintmen daer die luytkenen van de
 sen tommen En veel luden wanendat
 ter helene tome was constantynus
 moed *war des en is met text 8 bibel*

Ade doe paulus en syn gheselle
 myliam doer gheleden waeren
 doe toghen si neder tot troeyen en des
 nachts wart paulus een visioen uitoent
 En een man van macedonien was staē
 de en seide tom ou in macedonien en
 help ons En doe hi dit visioen ghesie
 had doe dochten si te hant in macedo
 nien te reysen En waren des seker
 dat hem god gheroeppen had hem te

Her ghift lucas te kennen dat
 hi an paulus gheselschap ghecomen was
 Daemant die paulus openbaerde was
 die en ghel die bouen macedonie ghe
 set was. hi openbaerde in een vorme
 van enen man die hi an ghenomen
 hadde *text der bybelen*

Ade wi screepen van troeyen
 en quamen mit rechte loep
 tot samarathien en des anderen
 daghens te napels en van daer te
 phillypen dat nederste dele van
 macedonien is die stat van soloma
 En in deser poerten waren wy een
 deel daghen predikende en op ene
 saterdach ghynghen wy buten der
 stat neuen die reineren daer een
 bedinghe scheen te wesen En in sate
 daer en spreken daer die wuen
 toe daer wi uigndert waren En ee
 wuf die lidda heet hoerder ende
 plach te werken cleder van purper
 den luden vander stat waterenen
 en gode oefende si en die heer onde
 de haer hoer harte om te vstaen die
 dinghen die paulus seide En doe si
 ghedoept was en haer huus hoe
 bat si ons en seide *Of ghy my hoort*
 dat ic den heer gheer ghetrouwe
 bin. so tomet in myn huus. en blyft
 daer en si dwant ons daer toe *so*

Noch *latica hystoria*
 wachten hem die aposte
 len inder heydenen huus te gaen
 om dat die joden inden heya met
 ubelghen en souden Dele lidda was
 een purper vrouwe machscien. so
 was si van coninckiken gheslachte
 en droech purper of si ueroechte pur
 per clederen *text 8 bibel*

Ade het ghemel doe wy e
 bedighe waert ghynghen dat ons
 ontmoet een meylynu die een

phison gheest in hadde. die haer
 voer dede groet beynich mit waer
 segghen **E**n dese uolghede phili
 en ons na en riep en seide Dese
 mannen sijn des hoghen gods knecht
 ten die v boetscappen den wech der
 salichs **E**n dit dede si veel daghen
En dit deerde paulu en hi keerde
 hem en seide den gheest. Ic beuel di
 in jhs xps name dattu wt haer gaes
 te **E**n hi voer wt in dier seluer ure
En doe die heer sach dat die hopen
 vens wt gheuaren was **D**oe begre
 pen si paulu en sileas en leyde se
 op die meert totten pirten en broch
 tenle voer die meesters en seide Dese
 manne stozen onse dat om dat si joe
 den sijn **E**n hi boetscappen enen seide
 die ons met en is gheoerlost te ont
 sien noch te doen om dat wy romey
 nen sijn **E**n dat volt hep doe tegens
 hem **E**n die meesters die scoerde
 hem haer rocken en beualense mit
 roeden te slaen **E**n doe si hem vele
 gheslegghen **D**oe leyden sile in enen
 karker en beualense den wachters
 dat sile naer stekken hoeden souden
En om dat hi dusdanghen ghebod
 ontfanen hadde **D**oe leyde sile inde
 bynnensten karker **E**n hi spande
 haer voeten inden houtte **scolastica**
Die maghet hadde **hystoria**
 den duuel bynnen diemen
 phison heet **E**n om dat apellenus
 phison dese const van waersaghen
 vante so heet hi also **E**n die duuel is

sprac hi dit. mer sijn dies men vrage
 de **de** dese duuel wart van gode ghe
 dwonghen die waerheit te roepen
 op paulu en op sijn ghesellen **W**ar pau
 lus en wouts met ghedoghen en dede
 wt uaren **O**m dat hi met en woude
 dat die gheest s loghene des waerheit
 ghetughe gaue die romeynie en die
 senatozen hadden gheboden dat men
 ghenen myn god oefenen en soude **E**n
 daer om leyde dat volt. si boetscappen
 enen seide die ons met gheoerlost en
 is te ontfanghen **text der bibelen**
En te middernacht so bede
 paulu en sileas en loefden
 gode en die daer gheuanghen waren
 die hoerdenle en haestheit quam daer
 een aert beuninghe so groet dattet fon
 dament vanden karker ruerde **E**n
 te hants ondeden alle die dozen van
 den karker en alle die gheuanghen
 banden spronghen of **E**n die wachters ^{inde}
 karker ontsprant **E**n doe hi die doer
 vande karker ondaen sach. so toech hi
 een zwaert en woude hem seluen do
 den. want hi waende dat alle die ghe
 uanghen wt gheuloeghen ware **W**ar
 paulus riep mit luder stemmen ende
 seide **E**n doch si seluen gheen quaet
 want wy sijn hier alle **E**n hi yselch licht
 en gijncker bynnen en alle benende
 viel hi paulus en sileas te voete **E**n hi
 leyde wt en seide heer wat moet ic
 doen. dat ic behoude worden mach
 en si seiden gheloeft in jhs **E**n du sulste
 behouden warden en dyn huus **E**n

si si spraken des heren woert mit alle
 dien die in sijn heys waren En hi na
 se in d'oren vander nacht en dwoech ha
 wonden En hi en alle sijn huus wart slap
 hants ghelont dat is ghedoept En hi
 doe hyle in sijn huus gheleit hadde
 Doe leyde hi een tafel voer hem ende
 hi u blide mit hem en alle sijn huus
 en louede gode En doe dach gheworde
 was so senden die meesters sarg sarian
 ten en seyden laet die manne gae **glā**
Want die meesters vnomen die my
vaculen vanden karkker En paulus
mden gheest sach dat die wacht hem
seluen doden wouden en om dat si nu
meer volc bekieren en souden so hietē
hise gnen En die wachter vanden
 karkker seyde dese woerde paulus wat
 die meesters hebben hier ghesent dat
 men v sal laten gnen Nu daer om to
 met wt en gaet in vreden En paulus
 seyde hem si hebben ons onsculdighe
 mannen gheslaghen en in enen kar
 ker gheleit en doen si ons nu al heyme
 lic wt gaen also met **mar** si comen
 selue en doen ons wt En die sariante
 boetscapten selue den meesters dese re
 den En si ontslaghen hem doe si hoer
 den dat si romeynen waren Ende si
 quamen en baden hem en dede se wt
 En si baden hem dat si wt poerte ghin
 ghen en doe si wten karkker ghingen
 ghinghen si tot liddam in En doe hi
 die broeders ghesien hadden so troelste
 hise en ghinghen wesch **viijde capittel**
Doe si dor wanderle hadde mit hi

polym en appolomen So quamen si
 tot thessalontam En daer was een
 synagoge van poeden En na sijn
 tume so ghinc paulus daer in drie sa
 terdaghen en seide hem vands scap
 tueren en hantse hem En vclerde
 dat xps most ghedoghen en op stae
 vander doot En dit is jhs xps die
 v boetscap en sonnyghe van hem hude
 gheloueden en gheselleden hem mit
 paulo en hileam En vanden heerde
 die gode oefenden een grote meniche
 en edel wiue met luttel En die jode
 hadden groten toern En namen
 mit hem vanden volcke quase ma
 nen En doe hieen scize ghemact
 hadden Doe maecten si die stat in
 woerdende tvolt En si quamen voer
 yalons huus en sochteuse om voer
 tebringhen mit volc En dat hise mi
 en vonden Doe toghen hise yalon
 en sonnyghe broeders totten printe
 vands stat al roepende **Want si si**
 dit die de werlt in gheruchte houde
 En si quamen hier die yalon ontfan
 ter herbergghen En alle dese doen
 tegghen keysers ghebode om dat hi
 legghen dat hie een ander comit
 is En si u porreden u porreden dat
 volt en die printen vands stat Doe
 si dit hoerden doe name si ghenoech
 doen van doen van yalon en vande
 anden en si lieten se gaen **mar** die
 broeders lieten se bi nacht wt gaen
 paulus en hileam en ghinghen in
 bezam. en doe si daer ghetomen

waren. doe ghynghen si in synagogen
 want dit waren die edelste die te
 thessalonia waren die te thoer
 ontvingen mit alre begheerten
 En ons' sochtē daghe ghelyc
 die scriftuere of dese dinghen
 aldus waren En veel van hem
 luden gheloeften en vanden
 wimen en mannen met luttel
 en doe die joden in thessalonia
 vnamen dat te beozava paulus
 dat woert gods ghepre dit
 waert. Doe quamen si dar om
 roerende en desstante die
 menichte En die broederen
 heten doe paulu thant wech
 gaen tot zee waert. **Mar**
 silas en thymotheus bleue dar
 en die paulu wleyden tot athen
 En doe si hem beuolen had
 den dat silas en thymotheus tot
 hem comen souden so ghynghen si
 wech. en doe paulu hem ontbe
 de tot athen. so wart sin gheest
 beroert in hem om dat hi sach dat
 die stat alle den afgoden tonde
 was hier disputeerde hi mitten
 joden in die synagoghe. en mitten
 van coloren en mitten ghene
 die de markt oefenden alle daghe
 tot hem diet hoerden En sommige
 filosofhen diemen heet epituru
 en scoti disputeerden mit hem
Epituru dat waren filosofhe
 die hlden dat des menschen sa
 lich waer in die weeldicheit va

den lichaem En die scoti seyden
 dat si waeren in doechdelike wer
 ken. En sommige seyden wat
 wilde se waersagher segghen. en
 ander seyden het scoti dat hi is
 een boetsapper van mynen dingē
Om dat hi hem boetsapte **hin** dat
 hi urelen was vande doot en grepe
 en leyden te marcten straten en ley
 den moghen wi weten wat nuwer
 lezinghe dattet is. die du segghes
 want du bringhes eenre handē
 ghen in onsen oren die nye sijn. **Da**
 om willen wy weten wat dinghe
 dit wesen willen want alle die
 van athen en comende ginst li en
 gauen hem anders nerghent toe
 te dan te horen of te segghen wat
 nye. En paulu stont in midden
 maercten stract en seide **O** manne
 van athenen **ic** zie v m allen din
 ghen gheht ou' dadighe luden **waer**
 daer ic gheleden bin. en ic ghesie
 heb uwe afgoden. so vant ic een
 outaer daer au ghescreuen was
 den onbekenden god. want dat gi
 omvetende oefent dat boetsapic
 v **God** die de werlt ghemaect heeft
 en allen datt binnen is **Om** dat hi
 heer is des hemels en der aerden
Do en woent hi in ghenen tempel
 die mit handen ghemaect sijn noch
 hi en wort niet gheoefent mit
 menscheliken handen. noch hi en
 behoest nyemant. want hi ghyft
 alle menschen leuen en in geestige

en alle dinghen En van enen mā
 heeft hi ghemact alle ghelachte
 van menschen dat si wonen soude
 bouen alle aertrij. en hi heeft ghe
 ordinnert die ghesette tiden ende
 die ter min haere wandelinghe.
 om gode te soeken of si mach sien
 hem ghenaken souden moghen ofte
 vinden. al en is hi niet iure van el
 ken onsen. want in hem leue wi en
 beueren wy en sijn oec als sommige
 van uwen ppheten hebben gheseyt
 want wy sijn oec sijn ghelachten En
 daer om. want wy sijn ghelachten
 sijn so en sel wi niet wanen den god
 liken wesen ghelijc wesen den seluer
 of den goude of den steen of enygh
 maectsel van menschen const of te ghe
 pense En om dat god nu uonwert
 die tijt van deser onbekenlicheit soe
 boetscapte hi nu den menschen. dat
 si alleens penytentie doen. om dat hi
 enen dach gheset heeft. daer hi von
 nisse in sal die werelt. in enen man
 daer hiet gheloue in gheset heeft alle
 menschen gheuende En dien heeft
 hi inwert vander doot. **Maer** doe si hor
 den dat inriken vander doot so bespot
 ten sommige En die ander seiden wi
 sullen di hier of een ander wys doen
 horen dus ghinc paulus van midden
 hem **Maer** sommige mannen hulde hem
 an hem en gheloefden hem. **Daer** in
 was **promisus** vander marce strate
 En een wyf die **damarys** hiet en
 veel ander mit hem

Om dat **Scolastica** **lystoria**
 die van athenes veel afgode
 oefenden so hadden si in elken stra
 et gheheten na haeren afgod die da
 in stont. want op elken eynde
 vander straten hadden si een ou
 taer ghemact En daer bouen
 afgod en daer na hiet die strate
 want **aroch** beduut **marc** Ende
marc hiet een god vanden strate
 En an dat outaer stont die strate
 diemen hiet **aropagiu** of der mar
 ten strate En dat die meeste strate
 waer daer was dat hof vanden
 rechte En oec den stoel vande
 hen liberale ons die ander outaer
 die paulus sach. want hi enen daer
 op ghescreuen stont den onbeken
 den god En om dattie apostelen
 wert. met en sent hoe dese outaer
 ho consacreert was. so ist goet dat
 wi hier seuen opten goede vinda
 th doe **his** ghepassint was Doe die
 philosophen doe die te athenen wa
 waren saghen dattie some inghinc
 En si die saet bi natueren met vin
 den consten waer bi dattet gheuel
 Doe quamen si ten lesten daer toe
 dat si segghen mosten datt **marce**
 ren god in hiden was En doe seide
 die van athenen laet ons dien god
 maken een outaer En si setten da
 dese tytel bouen. Den onbekenden
 god En die philosophen seiden hi
 en heeft ons gods niet te doen **Maer**
 laet ons kmeleu voer sijn outaer

en wi sellen hem bidden. Want hi
en eyfcher gheen offerhande van
veesten en hi wil deuotie van haren

hoe paulus dromsius bekeerde.

Dromsius was meest in die
marten straet en al walt
dat hi mit paulus prediciën licht
want ghelouende Nonthrant en wil
de hnt niet hen sonder na langhe
disputatiën En ond' dien quam dā
enen blinde hdende alle die strate
doer voer hem luden En te hant
seide dromsius paulus op dattu de
sen blinden segste in gods namen
wes siende En wart hi dan ziende
so sal ic te hant ghelouen **was om**
dattu gheen rouerie woerden en
segste Om dattu machstien enyge
woerden wetelt die dese cracht heb
ben **Doe** sal ic di seuen die forme
van desen woerden **want** dese for
me van woerde salstu leggen tot
hem **hden** name ihu xpi is van ee
maghet en gheruult en begraue
en iresen en ten hemel gheuaren
is. so waerde ziende En om te sciuwe
alle wantzouwellh. so beual paulus
dromsius dat hi seluen die woerde
spraken soude En in dien formen
van dien woerden so seide dromsi
us den blinden dat hi saghe en hi
wart te hants ziende En doe hede
dromsius dat hi gheloue **Dit** was

dromsius die te parns onthoest
Hwort **scolastica hystoria.**
maecte scer male dat wa

ren eenre hande pauuelioens die
men daer plach naden seden vande
lande te belighen om d' hetteti wille
En die rectemen wt mit hoerden
almen die pauuelioen noch doet
war si waren mynre dan si nu sijn
Claudius die keyser bannede alle
die joden wt romen om sijns wjfs
willen. **want** si hadde so grote ge
meenstap totten jode. dat sile dā
toe ghebracht hadden dat si nader
wet d' joden leuede **xvnde capitel**

Daer na voer hi wt vā ache
nen en quam tot chorinten
en vant een jode die aquila hete
van ponthen ghebaten en prillilla
sijn wnf die onlanghe te voren vā
ytalen gheromen was. om dat clau
dius die keyser gheboden hadde dat
alle die joden wt romen mosten sey
den **Doe** ghinc hi tot hem En want
hi vander seluer consten was. soe
bleef hi mit hem en woostade. hi
was vanden ambochte tenten en
pauuelioenen te maken **text**

Ade paulus disputeerde alle
later daghe inder synagoge
En hi sette voert des heren name
en hi riet den joden en den herde
En doe sylvas en thymotheus ghe
men waren van macedonien **Doe**
was paulus naestich mit woert go
des te predicken En hi orzonde den
joden dat ihu waer xps die gods zo
En doe sint wed seiden en hem blaf
phemeeerden **Doe** scudden hi sijn

der en seide tot hem v bloet si opv
houet. It bin siu en ic sal ten hey
den gaen. En hi toech vandaer. en
quam in een mans huus die tytus hiet
en hi was gherechtich en oefende
gode glā. Dit en was tytus sijn jon
gher met daer hi sijn epistel toe
screef die hi te cieten biscop wyede
van desen tytu scrift paulus die
van corinthien. It danc mynen
god dat ic yemant van v luden
ghedoept en heb vand' tytu en
gnyū. En sijn huus stont ne
uen die synagogogen. en carpus die
meest vander synagogogen ghelo
ueden heer mit al sijn huus. En
veel van dien van thornithe doe
si dat hoerden so worden si ghe
doept en gheloueden. En doe seide
onse heer paulus toe des nachts
hi visioen. En wil met onthien.
mar sprecht en en zynch niet om
dat ic miti bin. En nyemant en
sal di nentomen dat hi di deren
sal want veel volcs hoert my
toe m' stat. Daer om bleef hi
daer een jaer en ses maente. En
leerde daer gods woerden. Die jo
den stonden al op mit enen moe
de voer gallioen den recht van ac
hyen teghen paulū. En si brochte
den dingstoel en seiden want de
se man raet teghens die wet go
de te oefenen. En doe begonste hi
sinen mont op te doen. Do seide
gallioen totten joden. O mannen

vanden joden waert yet quaet
of alte quaden misdaet. Hoe sou
de ic gherechtich op v doghen m'
sijn v questien van woerden of
van namen in wet dat be hiet
selue. It en wil gheen recht wesen
van uwen woerden. En hi jachste
al vanden dingstoel. En doe be
grepen doe solstenem die prince
vands synagoge en sloeghen voer
den dingstoel. En gallioen en recht
te des met. En doe paulus daer
noch veel daghen ghedueret had
had. Do beual hi den broeders te
gode en sceyten voert in siren.
En aquilia en praxilla mit hem.
En hi hadde sijn hoeft doen se hie
in sentyas. want hi hadde beloest
ghedaen glā. Hi was naserens
dat was ughist hi belosten wat
also wy voerseit hebben mit boec
van ghetale. Hoe hilden de na
sarens alhaer haer ter tyt dat
si hem ughist hadden. En dan so
zen si haer hoeft en ubarude dat
haer opten outaer in vuer van ha
ren offerhande. En paulus qua
tot epilien en praxillen hiet hi
daer. en aquilam. En hi ghinc
m' synagogogen en disputeerde mit
En si baden hem dat hi daer meer
tyts bliuen soude. en hi en conle
teerde niet. Mar hi nam oeclof
en seide. It moet den feestelike
dach die nu comet van pnyste
ren houden te iherlm. En ic sal

weder comen tot v wilt god **En** aldus
laet hi van epilien. en hi toech ned
te sylarien. en hi ghinc op en gructe
die licit en toech ned te antiochien
en doe hi daer eenluttel tints ghewe
est hadde. soe tude hi en wech en doer
ghinc by ordinantien tlant van ga
lacen en van syrien en stercte alle
die jongheren **En** een zode die apol
lo hiet ghebozen van alexandrien
die een wel sprekende man was en
machtich mder scultuere quam te e
phelien **De**se was gheleert in des he
ren wech **En** hi wach heet van gheest
En hi was naerlich lerende dat ihs
toe behoerde **gla** **Of** hi apollo doepde
dat en seit die scultuere met **mar** hi
leerde hem van ihs doepfel **Mar**
alleen wilt hi ihs baptesten doepfel
Dese began trouweliken te doen in
synagogen **En** doe dit prastilla ende
apula uhoerden **ho** name si mede
en ontbonden hem zeer aernstelic ds
heren wech **En** doe hi gnen woude te
athayen waert do gherieden die broe
ders dat si screuen die jonghers dat
si hem ontfacen souden **En** doe hi da
ghecomen was so gaf hi den broeden
veel pnt die gheloefde want hi uwa
die joden stractelike en toeghede he
openbaerlic dat ihs xps waer **Opte**
Wrester auont dat **xy**ste capittel.
Ade het ghemel dat apollo
was te corinthyn **En** doe pau
lus dat ouste lant doer wandert had
de dat hi tot ephelien quam **Ende** hi

vant sommighe jongheren en hi seide
hem hebdi den heilighen gheest ont
faen ghelouende en si seiden tot he
wi en hebbens oet met ontfanghen
noch ghehoert. offer een heilighe
gheest is **En** hi seide in wien si di da
ghedoept. si seiden in iohs doepfel.
En paulus seyde **Jan** doepdet volt
inden doepfel van penitencien en
seide dat si in hem die na hem come
soudde ghelouen souden dats in ihm
Doe si dit hoerden doe worden si we
der in des heren naem ghedoept **En**
doe hi die hant op hem gheleit had
de **Do**e quam die heilighe gheest op
hem. en si spraken mit nyen tonge
en ppheteerden want alle der ma
nen waren bi na yn **En** hi ghinc in
die synagogen en sprac trouwelic
drie maenden doer. en disputeerde
en riet toeten rike gods **wtganc**
En om dat emghe uhart waren. en
si met en gheloefden **mar** dat si voer
alle die memchte des here wech vlot
Do ghinc hi wech van hem. en vsa
mende die jongheren **En** daghelic
disputeerde eens hi in tyrans scole
En dit duerde twee jaer doer **Do**e
dat si alle die in alien waren hoerde
ders heren woert beide heyden ende
joden **En** oet ghesiede daer veel doe
thde in paulus hande **Do**e dat men die
sicken droech zweet doechen en gor
delen van synen lichame en men leid
se op die sicken en si worden ghene
sen **En** die quade gheesten voeren wt

En sommighe erocisten vande joden die uigadden pynnen hem aen te wepen bouen den ghenen die belete waren mit quaden gheesten ons heren ihu xpi name en seiden ic bezweerv bi ihu die paulu' preert En te femaen was een jode die pinte was vanden priesterezen en hadde seuen sonen diet dadan En die quade gheest antwoerde en seyde Ic kenne jis wel en ic kenne paulus En die man daer die duuel in was sprant op hem en hi wt uimoghende ou die twee en hi uwanse also dat hi naect en ghewont ontuloe ghen wten hule En dit wart cont alle den joden en alle die heyden die woeden te ephesien En vzele viel op hem allen en si gheloefden des heren nae En vele vanden ghenen die gheloefden quamen en belieden haer weerde en seidenke En vele van dien die ondadelike dinghen ghehantert hadden En die vrachten haer boeken en si ubrandense alle voer hem alle En doe si gherekent hadden wat si waert waren Doe vonden si dat si .i. dulent pennighen waert waren Dus zeer wies gods woert en wit gheste

Die Colalhya hystoria En die haer boeken aldus ubanden dat waren touenaers dier bekeerden en haer boeken van wuipen die ubanden si om dat si saghen dat paulu' mit tracht va jhe name alle sieken ghenas Die erocisten plaghe die diuelen te uvginnen mit eenre

wortel als voerseu is dat dat den si mit groter pynen En om dat si saghen dat die diuelen soe licht wt voeren mit tracht van jhe name Doe bezwoeren sile oer daer mede en al waren si daer mede onghelouich Nochtan wdreuen si dit wyl die diuelen daer mede wt toer dier tyt die priestere sonen van die beleten man ghewont waren Doe en dorsten gheen onghelouich ma dat meer doen Dintre pouvelo die hier voertyt v boden was mit tlepie alien te prediken Doe pcedite hi nu daer in bi oerzlof des heilighen gheest want ephesien is in alien Om dat paulu' mende te ihrlm te trecke en daer na te romen Ho sende hi twee discypulen voer hem Die teryfert hier nae in macedonnyen om dat sy die achmyssen uigaderen souden die si den armen kersten draghen soude te souden te ihrlm **tey der bybele**
Ade doe dit voldacn was soe merite paulus inden geest En als hi te macedonnyen doer gaen soude hebben en achayen Dat hi daer te ihrlm gaen soude En seide als ic daer gheweest hebbe so moet ic oer romen zien En hi sende in macedonnyen hem twee van hem dienden hem dienden Thymotheu en herast En hi bleef enen tyt in alien Ende in dien daghen wart een groet stoer melle van des heren wegghen want tot ephesiu' woende een suluer smit

die demetrius heet Die dianen huil
ken en beelde placht te maken hi gaf
den wercluden groet ghewyn En
die werclude van dien ambocht u
gaderde hi en seide mannen ghi w
et dat vandelen ambocht onse he
ringhe grote wimmighe is En ghi
liet en ghi hoert dat dese paulus ra
dende ofleert een grote sake mit alle
en ephesien **W**ar wel na al alien da
om dat hi seir datt gheen goden en
sijn diemen mit handen maect En
met alleen en sal ons dit deel te vze
den romen en in berespen **W**ar me
sal den groten dinnen tempel te met
met achten En oec sal beghinnen
ghedelstzueert te warden al alien
en hoer moghentz die alle die we
relt oefent En doe hi dit hoerde soe
worden si inult mit gramscapen
en riepen en seiden **G**roet is is di
one van ephesien En die stat wart
inult mit gherust en hi maecte ene
mit enen moede bedruult t dingstat
En begrepen agayu azilstratu die
van maredomen waren paulus ghe
sellen En doe paulus in dat volc gne
woude so en hendet hem die jongen
met te doen En somighe printen
van alien die sijn vrienden sendet
hem en baden hem dat hi in die ding
stat met en ghinghe **glo Die ding**
stat staet hier ou dat is die stat dan
men die misdadighe in u wonden of
oer-mense leide in te togghen also
u wylt waren **W**ant die ene riep

aldus anden riepen anders want
die kerck was confuus en die meeste
hope en wisten niet om wat sake
si uigaderz waren En die jodendie
gheloue hadden si togghen wt scare
enen heet alexander want die jode
staken voert En alexander hiesch
ghelwich mit hant en woude tru
wolt redegheuen war si bekende
dat hieen goede was so riepen si
allegader mit eenre stemmen ontzit
twee uren laut **G**roet is s ephesie
dianen god dinne En alexander
dat volc ghesilt hadde **H**oe seide
hi mannen van ephesien wie is die
mensche die met en weitt dat die
stat van ephesien houdet diaue
voer haren goddinnen en voer ju
piters docht En om datmen hier
teghens met segghen en mach soe mo
et ghys te vreden wesen en met ou
dadeliken en doot want ghi hebt hi
dese mannen ghebract die met ou
dadich en sijn noch en blaspheue
ten **W**ar is dat demetrius en die
wercluden die mit hem sijn hebbe
yegghen yemant anyghe sake doet
waerdighe iusticie en daer toe sijn
recht's si wroegghen daer die een de
anderen **W**ar ist dat ghi anyghe an
der saken soect dat machmen ont
binden in die wetlike kerck want
wij sijn in vresen te sijn berusht van
den gheruste sluden om dat menat
mysdadich en is van desen lope **D**a
wij gheen reden of gheuen en moge

En doe hi dat gheseyt hadde. soe liet hi die uigaderinghe gaen *xyfde capyt*

Als dit gherust ghelede waer so riep paulus die jongheren en hi gherietse en nam oerlof. en sciet van daer in macedonien te gaen. En doe hi dat lant doer wandert hadde En hi hem ghernde had mit veel reden. soe quam ten hi ten guelien En doe hi daer drie maenten gherweest hadde Doe wt hi vanden joden belev. daer hi in sieuen te seepe varen soude Ende hi hadde raet dat hi wes heren soude doer macedonien. en mit hem sole pat van pirra. en boren. en vathellalonta arastarus en secundus en gayus en carbus en thymotheus en dese van alien thysien en corinud **gla** Die joden wisten wel dat paulus veel gheldeo voerde. in deser uuert te ihrlm waert den annen en hi t wonden berouen. hier ghyt lucas te kennen dat paulus hier bleest doe hi dese die de text nomiet alden rechte wech sende **E**nde doe dese woerden ghegaen waren. soe ontbieden hi ons tot troeyen **Yar** naden dage vanden deruen broede so sceyten wy van plihypu en quamen tot hem te troeyen in vnf daghen En op ene sat dach doe wy gheromen waren om broet te breken **Doe** disputeerde mit hem. om dat hi des morgheus wech waren woude. hi uilanghede die reden muss nacht En op die

paulus

raener da wy uigaderit daer waer veel lichten En een jonghelint die enthrit hiete sat op enen veynst En hi wart g zeer ghedwongen vavake om dat paulus langhe disputeerde **So** dat hi slapende wart en hi viel vanden derden solre nes waert en men bracht hem al doot En doe paulus nes ghegaen was tot hem daer hi doot gheualte lach. so ghinc hi ophem legghen en omhellsden en seide En en wilt waerde ghetroest met want sijn ziel is in hem En hi ghinc ophende bract broet en ghelmakedes en hi sprac hem ghenoech toe tot dat lichte En also voer hi wech En hi bracht dat kinnt al leuende en hi waren al les zeer ghetroest **scollastia hystoria**

Onder paulus predicatie gheviel aldus een myracle om daer mede paulus lezinghe ghesceet te warden En om dat hi te bet haer meesters ghedencken soude. die w van hem seiden soude **text d'libel** **E**nde wy ghinghen in een seip en wy sceyten in allon om dat wy paulus daer wes ontfacen souden want also hadde hnt ghedacht daer hi doert tlant gaen soude En doe hi ons gheuonden hadde in allon en wy hem mit ons namen. so quamen wy te mylerene En wi sceyten van dane en quamen des andereu daghes teghens thorum En des daghes daer nae quamen wi te sauant

En daer na quamen wi te myletem
 want paulus hadde ghemeent oñ
 te sceepen te ephesien dat hem gec
 beiden en wāde in alien. want hi
 haeste hem waert dattet hem moge
 lyc waer den pmyt dach te iherlā
 te doen. want hi sende van myleto
 te ephesien en ontboet die meeste
 vāds gheboorten vāds kerken. En
 si te gader waren so seide hi. Ghy
 weet hoe ic vāds eersten daghe
 dat ic binnen alien ghetome bin
 mit allen den tyt gheweest hebde
 den here dienende in alte oetmoe
 diech en sachtmoedich. en in tranē
 en mit temptacien die mi gheualle
 sijn vāds joden in dē melle. hoe ic
 met ontoghen en hebbe dat oer
 herlic was daer ic die myn met om
 ghesit en hebbe en gheleert opeba
 lit in die huse. En heb den joden orot
 en den grieken in gode penitencie en
 egheloue in onsen heer ihu xpi. En
 nu liet so ghedwonghen vāds geest
 so gae ic te iherlā. En en weet wat
 my daer ghesien sal sond dat my die
 dāg gheilighe geest in allen lēde
 orot en leit wat bande en idnet
 wāns ontbeiden te iherlā. En ic en ot
 lie met hier of. En ic en make din
 ziel met beter dan my op dat ic myne
 loep eynden mach. en den diest van
 mynen woerden. die ic vāden hē
 ihu ontfanghen hebbe. die oronden
 die ewangeliō van gods grācie.
 En liet nu weet ic dat ghy voert

meer myn aenschijn met sien en sul
 ghi alle inden vleysche daer ic doer
 leden bin gods ryt predichede. Da
 om neme ic luden des daghes ten
 oroude dat ic van uwer alte bloede
 lūū bin. want ic en bin vmet ont
 vloeghen ic en heb v alle gods raet
 laten weten. hebt uaersticheit om
 v en alle uwe luden. Daer v die heil
 ghe gheest in heuet gheset biscop om
 te regieren gods hert. Die hi v ghe
 sticht heuet mit sinen bloede. Want
 ic weet na mynen wechuarē in vro
 men sullen gherighe woluen die hā
 cuden met spāzen en sullen. En
 wt in seluen sullen risen mannen
 die iūkertheit sullen prediken. O
 dat si die jongheren souden iūlede
 Daer om waert en hout in uwer
 memonen. want drie jaer doer soe
 en heb ic met op ghehoude mit tranē
 elc uwer te iūmanen. En nu beuele
 ic v allen gode en die woerde sijne
 grācie. Die machtich is te stichte
 en te gheuen allen heilighen erfath
 ticheit. want nyemants gout noch
 sulū noch cleet en heb ic begheert.
 also ghy selue begheert wetet want
 te dien dies ic te doen had en die mit
 my waren die dienden dese hande
 al want ^{ic heb gerocht} dāmen die tranche die al
 dus pynen te ontfāen moet. En dat
 men ghedencken moet onsheren
 woert. want hi seide het is meer sa
 lichliē te gheuen dan te nemen. En
 doe hi dit ghesit hadde. Hoe viel hi

op sijn linnen en bede mit alle den boe
 deze En hem allen wart groet gewen
 en en si vielen op paulu' hals en
 culten en waren so droevich om
 dat woort dat hi gheseyt hadde dat
 si voert sijn aensicht met zien en
 louden En si leide wt totten scepe
A doe doe *vieste Capittel*
 wy van hem ghetoghen
 en wt scepten Doe quamen wy mit
 rechte loep te thouin En des dages
 daer nae te rodū en van daer te pa
 theram En om dat wy een scepte
 vonden dat in seuren voer Doe ghin
 ghen wy daer in en scepten Ende
 doe wi te cypres saghen so lieten
 Doe lieten wy t' slucter liden en
 voeren te hzen en quamen te tyru
 want daer ontloet dat scip sijn vracht
 En dat wy d' jongheren vounde soe
 bleuen wy daer seuen daghen En
 si seiden paulo biden heilighengeest
 dat hi te iherlm met en ghinghe En
 doe die seuen daghen voldoen waer
 so voeren wi en weth en si leiden
 ons wt al mit wue en mit hinder
 tot buten d' stat Opt ou' vielen wy
 op onse linnen en bede En doe wy on
 derlinghe oerlot ghenomen hadden
 Doe ghinghen wi mt scip en likeer
 den te huiwaert En doe wy onse
 scipinghe hadden voldoen van tyris
 togghen wi neder tot tholomayden
 En doe wi die broeders ghegzuet hadde
 so bleuen wi enen dach hi hem ende
 des anderen daghes tiden wy en weth

en quamen te zefarien En wy ghin
 ghen in philpu' huus die diaken
 Die een vanden seuen diaken was
 en wy bleuen mit hem en dese phil
 phus hadde vier dochten die maech
 den waren en *phheetoerden* *glā*
Dese vier dochten seiden wat hem i
herlm ghedaen louden warden
 En doe wy da' somyghē daghen
 bleuen so quam daer een *phheet* wt
 iuda die agabech hiet Doe desen
 tot ons ghetomen was Doe nam
 hi paulu' gordel en vant hem selue
 die handen en die voeten mede te
 samen en seide dit leit die heilighe
 gheest Den man dies dit gordel is
 sullen die joden aldus binden in ihe
 rusalem en sullen leueren in sijn
 handen En doe wy dit ghehoert
 so baden wy hem en die and' die da'
 waren dat hi niet open toghe te iherlm
 Doe antwoerde paulu' wat doedij
 wenende en moeyende min here
 Ic en bin alleen bereet ghebonden
 te warden wt te steruen in iherlm om
 ons heren name ihu xpi En doe wy
 hem niet onraden en consten so liet
 wt goet en seiden des heren wille
 moet gheschpen En na desen daghen
 bereyden wy ons En togghen op te
 iherlm En somyghē jongheren van
 zelarien quamen mit ons En boorh
 ten mit ons iasouen enen man da'
 wy gheherbercht waren van cypres
 enen oude jongher En doe wy te
 iherlm ghetomen waren so ontfinghe

ons die broeders gaerne En des da
ghes daer na so ghinc paulus mit
ons tot jacob en alle die ouders wor
den ugaert **Scolastica hystoria**

Dit was jacob alphens soen
apostel en biscop te Iherlm en
in regerde daer die heit .xxx. jaer tot
nero des keisers senende jaer Ende
hem worden die herfen wten hoelbe
ghellaghen mit een voetes perse.
En beda seit dat hi vanden omme
ganc vanden tempel ned ghewor
pen wort En men leest and waer
dat hi ghestent wort En machcie
doe die joden vanden omeganghe
gheworpen hadden. en hi hem oec
doe steenden als enen quaden lichae

Ade doe paulus en jacob **text**
die ouders ghestuet **d' bibe**

hadden so utelde eles sondinghe
dat god ghedaen hadde inden heyde
in sinen dienst En doe si dit ghehoort
doe loefden si gode en seiden hem bro
eders hestn hoe menich dulent sijn
inden joden die ghelouen En si vol
ghen alle der wet na **en** si hebbe van
digheloeft dattu teghen hem lezes
die onder die heyden sijn yeghen mo
eyles En segghen dat si met sculdich
hoer kinnder te besnyden noch voert
te gaen nader costume vand wet war
st dan **men** moet der menichte me
de vallen **want** si sullen horen dat
tu hier gheromen biste Daer om do
th dat wy di segghen wy hebbe vier
mammen die gheloeft hebben hazen

bedruaert totten tempel myn dese
mit di en sijn di mit hem En ganc
mit hem dat si haer hoefden doen
scheren En si sullen aldu weten
alle dat valsch is. en dat si vandy
ghehoert hebben **Mar** du wandest
oec en wachtes die wet **want** wy
hebben ghescreuen den ghenen die
ghelouen vanden heyden Dat si
hem wachten van dien datten afgode
groffert is en van bloede. en van u
sinnachten dinghen en van onauulch

O dattie **Scolastica hystoria**
die joden die te Iherlm tot
rym bekeert worden in Judea ghees
sijns en wouden die wet laten en si
woude se houden Daer om oerdi
neerde wy jacob. en die ouders by pau
lus inde dat si hier toe haer consent
gauen ja op dat si in die wet haer lo
ep niet en leyde **text der bible**

Des daghes daer na na pau
lus die manne mit hem en
En ghinc mit ^{hem} inden tempel ende
boetsapte dat voldoen vande dage
sijne suuinghe tot datmen voerelt
ken van hem offeren soude offerha
de En doe die seuen daghen voldae
waren En die joden die van alien
waeren paulus saghen inde tem
pel Doe uporteden si alt uolt. ende
sloeghen haer handen an hem En
riepen manne van Iherl helpt ons
Dit is die man die teghen dat volt
en die wet en teghens dese staet al
lesint leert En hier en bouen heeft

hi leiden inden tempel ghebrocht
 En heeft dese heilighe stat be-
 luet want si hadden in die stat
 ghesien tropium van ephesien
 En si waenden datten paulus ghe-
 bracht hadden inden tempel om
 dat sien mit hem ghesien hadde
 in die stat. En alle die stat wt beroert
 En het wart een loep vanden volc
 lie En si begrepen paulum en to-
 ghen wt den tempel En men sloet
 die dore te hant En doe sien soch-
 ten te doden so wart den tabuut
 vanden roemischer scaren gheboet
 scapt dat al iherlm in gherust was
 En hi nam thans mit hem die
 ridders en die hondert heer ende
 liep te hem En doe si den tabuut
 saghen en die ridders som hilden
 si op paulu te slaen En doe quam
 die tabuut en grepen en hi beuallen
 te bynden mit twee veteren En
 hi vraechde wie hi woen En wachi
 ghedaen hadde En somighe riepe
 anders in die scate En doe hi die wa-
 heit niet gheweten en mochte o-
 tgheruchte so beual hi hem te leide
 in die burch En doe paulus ten-
 ten trappen gecomen was so ghe-
 mel datten die ridders droeghen
 om den crachte vanden volcke
 want die menichte volckde hem
 al roepende na doeten wech En
 doemen hem begonsten inden bu-
 rch te leiden Doe seide paulus totte
 tabuut mach ic yet teghen di spre-

ken en hi seide hem constu grier
 er tale En bistu niet die man
 van egypten die voerde dese dage
 gherust make des en leide wt
 inder wildernissen in manne
 zweerde draghers van hi
 En paulus seide tot hem Ic bin ee-
 man goede van iherosolima in kerke der
 vmaerder stat en bin onder thescen
 eenre stat die du wel kenneste want
 ic biddi laet my spreken totte volcke
 En doe hys hem oerlosse so stont
 paulus op die trappen en wemte
 mit hant ten volcke waert Ende
 doe makede hi goet gheselle en
 hi sprac hem toe mit hebreuscher
 tonghen *Scolastica hystoria*

Die ruwaert van sieren seker
 hadde desen tabuut dat was
 een prince ghesent te iherlm mit ee-
 re scaren van romeynen om die stat
 te bewaren tot des keysers behoefte
 En doe hi desen paulus den volc ge-
 nomen hadde dien doot slaen wou-
 den Hoe dede sien mit ymen leide
 in die burch Dat was in des roming
 toernne daer hi woende En doe he-
 die ridders mit ymen op die trap-
 pen brochten En hi den tribune in-
 gaere an sprac Hoe vraechde hi of
 hi die man van egypten was die dat
 volt in die wildnisse gheleit hadde
 Josephus seit dat hi veel oulende
 van volc mit hem hadde machste
 quam hi eerst mit in man Ende
 daer na ugaede hi veel an hem wat

dese man van egypten hadde bito
 iuyen doengnen dat hieen groet
 ppheter was En hi iugnderde xxxij
 joden en hi brachtse doer die wild
 alle totten beach van olueten En
 woude op iherlm comen om te win
 nen **mar** fehr die ruwaert van he
 ren quam op hem mit memch du
 sent ghewapender mane En dese
 man van egypten ontvloech mit
 luttel volcs **mar** die ruwaert sloech
 alle die ons doot En doe paulu ant
 woerde den tribune dat hi die man
 met en was **war** dat hi was ee man
 van tharten in reaken **mare** laet van
 tyssen die hi enen stat wonen in dey
 nen poerten of dorpen die ons die
 stat wonen of leggen **do** dat hi jaer
 hoo gauen tynde of settinghe paulu
 en was met ghebooren in tharsen **en**
 hi was ghebooren in een poerte heu
 in galilea heet giscalus En doe die
 romeynen dit poerteken ghewo
 nen hadde. so voer hi te tharsen mit
 vader en mit moeder En daer wt
 hi op gheuoet En hier om leit hi
 dat hi van tharsen was. al was hi
 van giscalus ghebooren **al** in iherlm
 heet van nazareth ghebooren noch
 tans was hi in bethlehem gheboore
 hier na so vintmen daer. waer o
 dat paulu seide dat hi een poertel
 van romen was **want** sijn vader
 hadde mit trouwen dienst d'romey
 nen vrientscap ghecregen **hoe** dat
 hi hem gauen alle die vriheit van

romen en sijn erfghenaeme En
 aldus hadde paulu mit erflike
 recht deelachticheit antpoertescap
 van romen **xxxijste capitel**
Ade paulu seide totten
 volke manne broeders en vaders
 hoert die reden die ic v gheue En
 sominghe hoerden dat hi sprac mit
 hebreuscher tonghen. so maecten
 si meere gheslille Ende hi seide **ic**
 bin een goede ghebooren van tharsen
 in reaken al da gheuoet En in de
 ser stat neuens gramalis voete ghe
 leert nae die waerth onser vadlik
 wet En ic was nauolgher en my
 re der weert. also ghi alle hunden sijt
 en ic in volghede dese kersten wech
 tot ms doot En ic vant en leide en
 toech in gheuanghemisse. man ende
 wius also in ontschap die prieten
 vanden priesteren en alle meeste
 vanden gheboerten **want** ic ontfinc
 vtu hem letteren vanden broedere
 in damasco en ghinc darwaert om
 dat icse van daen soude bringhen
 gheuaen in iherlm. om dat men ic cal
 tyen soude En het ghemel daer ic
 ghinc en ic datnasco gheuakede in
 midden den dach so om scheen my
 haestlic een groet licht vanden he
 mel en ic viel faerden En ic hoerde
 de een stemme die my seide **haute** lau
 le wat in volgestu mi het is di hart
 teghens den prehel te steken Ende
 ic antwoerde hee wie bistu Ende hi
 seide my **ic** bin sijn van nazareth

dien du in uylghens En die mit
 mi waren saghen oec dat licht.
N li en hoerden des gheen stemme
 met die mit mi sprac En ic seide
 wat sal ic doen En die heer seide
 tot my **S**tant op en gant in damas
 to en men sal di daer van alle seg
 ghen dattu salste moeten doen En
 om dat ic niet en sach om die claer
 heit vanden licht so leidenden in
 die ghesellen witten hande en ic
 quam tot damasco En een ma die
 ananias liet die van allen jode
 die te damasco woenden orcont
 scap na die wet heeft quam ende
 stont bi my ende seide **P**aulus broe
 der sich op my en te seluer vren sach
 ic op hem En hi seide onser vaders
 god heeft di voer ordiner dattu sine
 wille bekeimen soudes En dattu de
 gherechtighen zien soudes en syn
 stemme horen wt sinen monde **W**at
 du salste sijn orcontde wesen tot alle
 menschen van dien dattu ghesien en
 ghehoert hebste en nu waer ^{over} u beytste
Stant op en werde ghedoeyt ende
 dwae of dyn sonden en anroep sine
 naem En het ghemil dat ic wed ghe
 comen was te iherlm en ic bede in
 den tempel ont ic op ghelyken wt
 meen visioen En ic sach den heer
 En hi seide mi haeste di en gant ha
 estelic wt iherlm want hi en sulle
 dyn orcontscap niet ontfren van
 mi En ic seide tot hem here hi we
 ten die ghene die in di gheloefden

besloet ic in hartkeris en besloech
 steuens bloet stortede en ic daer hi
 stont orcontde Ende ic gaffer con
 sent toe En ic wachte der gheere
 cleder die en steenden Ende hi sei
 de my gant ic sal di usenden ten
 heydenen En hi hoerden spreken
 tottien woerden En hi heuen haer
 stemmen op en seiden **D**och wech van
 der werlt duldamighen man want
 het is yamer dat hi leeft En als hi
 riepen en haer cleder wt worpen en
 hi ghemulle worpen in die lucht **gla**
Doe die joden pauli hoerden segge
 datten god ten heydenen waer se
 den **W**oe worpen hi van groet inwoer
 heit hoer cleder wt en ghemil inden
 hemel om dat hi hem niet ghedoor en
 hadden **D**oe beual die tabuut dat
 men inden steen leide en datmen mit
 gheselen sloeghen en pynnen om dat
 hi weten soude om wat sake ^{si oult} **E**nde
 doe hi en in boeyen ghelpannen had
 den so seide hi totten hondert heer
 die bi hem stont **W**oeth di en en man
 een romeyne onghedoemt slaen
Doe dat hondert heer dat hoerden
 ghinc hi totte tabuut en boetsapte
 hem wat salstu doen want dese ma
 is een burgher van romie En die ta
 buut quam tot hem en seide **D**och mi
 oft u een romeyn biste En pauli sei
 de ja ic en die tabuut antwoerde ic
 hebbe dat burgherscap ghetreghen
 mit groten somme van ghelde En pau
 lus seide ic bin in dat burgherscap ge

boren. Hier om ghinghen si te hant
van hem dien ghepint loude heb
ben. En die tribune ontsach hem
na dien dat hi wylte dat hi een bur
gher van romen was en dat hi en
gheuanghen hadde. En des daghes
daer na om dat hi wete woude
naerstelcken om wat saken dattu
die joden woethden soe ontbant hi
hem. En hi beual die priesters te u
traderen en die concilie alle. En hi bra
chte paulu en hi setteden ons hem

Ade paulu mercte **Dat xvij**
in die concilie en **capittel**
seyde manne broeders. Ic hebbe ghe
wandert voer gode in alte gues con
trenten tot desen daghe. En ananias
die prieste vande priesteren beualde
ghene die hi hem stonde dat si hem
voer sine mont sloeghen lounde. Doe
seyde paulu tot hem die heer sal di
sien ghealkede. Want wanttu lit
tes en soudeste mi vormillen nae
die wet. En du beuelste mi te slaen
teghens die wet. En die daer hi stode
seyde vloestu gods hoestste priester.
En paulu seyde broeder ic en wiltet
met dat hi is een prieste vanden priesteren
waer. hets ghescaenen ou en
sallte met vloeken den prieste uandi
nen volc. En om dat paulu wilt dat
hi een epertye was van dien saduceen.
En die ander vanden pharizeen soe
riep hi in die concilie. **Manne en broe**
der. Ic bin een pharizeus en een
en een kint der pharizeen en ic w

de ghenomult vands hopen en vands
doder iurlemisse. En doe hi dit ghe
leit had. Hoe wort groet twilt twil
chen den pharizeen en den saduceen
glā paulus maecte den twilt mede
raet en hi ontsach dat die jode op he
ghelopen souden hebben. En dattie ee
pertye pharizeen waren. Hoe leide
hi voer hem allen dat hi van haren
secten gheboren was op dat hi daer
mede haren vrede ghecarighen soude.
En die menichte seiden want die
saduceen segghen dat gheen iurlemisse
en is noch enghel noch gheest. **W**ie die
pharizeen ghelouede beide en daer y
wart gheroepe en enyghen vanden
pharizeen vochten daer om en seyde
Wij en vinden niet quaets in desen ma
wat ist dat dan al is gheest hem een
gheest of een enghel toe ghesproken.
En doe die twilt groet wart so ont
sach die tribune dat si paulu scoren
mochten. En hi beual sin ridders ned
te comen dat si paulu van onder he
namen en leyden mede steen. Ende
op die nacht daer na soe stont die he
hi hi hem en seyde hem. **W**es vroem
want ghelyc dattu tot iherlm gheor
cont heuet. **W**ilsofalltu te romen orden.
En doet dach gheworden was so uga
derden somyghen vanden joden en si
ubonden hem mit beloften en seyde
dat si noch eten noch drincken en sou
den voer dat si paulu doot hadden
gheslaghen. En waren meer dan xl
man die seke beluuinghe ghedaen.

hadden En lighinghen totten prince
 van priesteren en totte ouders ende
 seiden mit beloften hebben wy ghe
 loeft dat wy niet smaken en sullen
 spysse noch drant voer dat wy paulu
 doot ghelaghen en hebben Daer om
 doet ghi nu den tribune cont mit
 reden dat hi en tot v bringhe Als of
 hi yet sekere van hem yet wete wil
 de En wi willen weten ghereet we
 sen eer hi tot v comen sal en slaen
 doot En paulu³⁰⁰ sulster zoen dese u
 rademste uhoerde Doe quam hi en
 ghint inden steen en leydet paulo
 En paulus riep te hem een vande
 hondert heer en seide laet dese jon
 ghelint gaen totte tribune hi heeft
 hem wat te segghen en die hondert
 heer nam der jonghelint mit hem
 en leiden al totte tribune en seide
 die gheuanghen paulu badt mi dat
 ic desen jonghelint totti bringhen
 soude de di wat te segghen heeft En
 die tribune namen mit hant ende
 ghinghen besiden mit hem en vraech
 den hem wat ist dattu my te segghes
 heues En als die joden u gaderen sul
 len di bidden dattu paulu voert
 ghet sulc mit conciliu als of hi yet
 sekereken van hem vraghen wilde
 war en gheloeft hem niet want
 na hem spien van hem luden meer
 dan xl man die beloeft hebben dat
 dat si noch etenoch drincken en sul
 len voer dat si he doot ghelaghe
 hebben En si sijn nu bereet en ont

uerden v beloften En die tribune
 liet den jonghelint gaen en beual
 hem dat hi niet nyemant seggen en sou
 den dat hi en cont ghedaen hadde
 En hi riep den tweeen hondert heer
 en seide hem bereyt twee hondert
 ridders die tot se lazien gaen en by
 ghereden en twee hondert glanen
 draghers dat si ghereet sijn t' soer
 vren vande nacht En bereet die paer
 den daer ghi paulu op settet en voer
 ten onghquest tot syhem de rido
 gla³⁰⁰ hi hiet hem tien paerden be
 reiden daer paulu en sijn gheselle
 op riden louden want sijn jonghen
 blienen altoes mit hem Want sijn
 ontsach dattet die jode hem ontmo
 men souden hebben en slaen doot
 en dat hi daer namels p m om lide
 soude als of hi penninghen ghens
 men hadde En hi screef felix ee let
 m deser manieren Claudius lulias
 den alten goeden felix de ruwaert
 saluut gla³⁰⁰ Die tribune en hilt dien
 maniere met van scriven die wijhou
 den want ihu was onder felix de
 ruwaert van siren nochtan sette hi
 sijn selues namen voer Doe dese
 mangheuanghen was vande jode
 en sien begonden doot te slaen Doe
 quam idier toe mit eenre scraven en
 ulosten om dat ic vnam dat hi een
 romeyn was En om dat ic dese salu
 weten woude dat si op hem worpe
 Do brocht ic hem voert in haer con
 ciliu En ic vant dat si he wroechde

van questien van haere wet. En dat
 si met en hadden daer hi den doot
 om iudient hadde. noch mildaet
 daer men gheuanghen om houde
 soude. En hi voer in ghetomen was
 van irademille die si hem bereyde
 so sende icken totti. En ic heb sine
 wroeghers laten weten dat si te di
 comen blyf ghesont. En die ridders
 namen paulu also als he beuolen
 was seude si voerden mit machten
 in antypatiden en des andere da
 ghes lieten si die gherede varen dat
 si mit hem varen soude. En si leerde
 weder ter burch waert van syrlin.
 En doe si te cesarien ghetome ware
 En si die letteren de recht ghegeue
 hadden. Doe sette hi oet paulu voer
 hem. En doe die ruwaert die letter
 ghelesen had. en hien vraechde van
 wat lande dat hi waer. en hi bekent
 de dat hi van cesarien was. Doe seide
 hi ic sal di horen als dyn wroegher
 comen sullen. En ic bin alleen in
 heedes dinghins te houden. **xxxij**
Nale vnf daghen toech neder
 ananias die prince vanden
 praesteren mit sommighen ouders en
 mit carallo enen talman en si ghin
 ghen voerde ruwaert teghen paulu.
 En paulu daer ghehaelt was. so be
 gonsten carallus te wroeghen ende
 seide. Om dat wi alle vrede doen bi di
 en om dat veel dinghen ubetert wor
 den bi dynre voerlienicheit alre gro
 etste felix so ontfae wint altoes ende

alle linc gheeme mit allen dancie
 war om dat ic di met langhe houde
 en wil. Doe bid ic dattu ons cortelijc
 hoerste. om dynre guedertierenheit.
 Wy hebben desen man gheuonden
 oindadich en porrende twilt alle die
 joden alle die wet ic doer. En meest
 des scheels eenre sette van nazarene.
 En hi heuet oet ghesint den tempel
 te behmetten. En wy hadden gheua
 ghen en wouden doeme na onser
 wet. War die tribune licias quam op
 ons mit groet macht en ilosten wt
 onsen handen en hi beual sijn wroe
 gheris totti te comen. En van hem
 saltu moghen weten van allen desen
 daer wy of wroeghen om dattuut
 ondersueken wilt. En die joden
 leydenre toe dat dese dinghe aldus
 waeren. En paulus antwoerde. doet
 hem die recht hiet. En seide om dat
 ic weet dattet langhe tyt des volcs
 recht hebste gheweest. Doe sal ic mit
 goeden moede ghenoech doen ouer
 mi. wanttu moghes bekennen dat
 tet met meer en sijn dan. xij daghe
 dat ic op quam om te beden in syrlin.
 En si en vonden my niet in de tempel
 mit nyemant disputerende of gheloep
 maken in de volke noch in synago
 ghen noch in stat. noch si en moge
 di met proeuen. daer si my of wroe
 ghen. **xxxv** ic belie di. dat ic nae een set
 te die si hiet onghelouich diene gode
 den vader. En ic gheloue alle dies dat
 in die wet en in die yheren ghescreuen is

mach die in stone met gherecht bliue
 Also om dat hi langhe te voren ghe
 sent was van claudiu Want ne
 w sende festu die na claudis regne
 erde. wil ment oet ristaē twee jaer
 na dat paulus voer felix ghebrocht
 of ghewroecht was Doe en mach
 dat oet also met staende bliuen wat
 van dier tijt dat hi in iherlm ghecome
 was en waren met twee jaer ghele
 den Daer om salmen dit ristaen die
 twee jaer van dier tijt dattie joede
 ou felix claechden want om dat por
 ter scap wart in sentzien twilt twiltie
 den heydenen en den jode want
 die joden wonden bouen de heiden
 wesen Om dat heerodes als colmita
 die se besmdemisse ontfaen had dese
 stat dede maken en hiet cesarien in
 des keysers eer war die heyden wou
 den segghen dat si bouen die joden
 waren om dattet eerst ghesicht
 van dier stat die heyden ghemaect
 hadden Die eerste warf eerste heedes
 vmaect hadde hiete purgastaton
 En felix was eerst mitte jode tot dat
 hi hem haer ghelt ontoghen hadde
 Daer na so viel hi mitten heide soe
 zeer dat hi haeren ridder oer lof gaf
 te gaen inder jode huse en hem haer
 goet te nemen En hier of dagheden
 die joden ou hem nero En ou twee
 jaer dat si ou hem gheclaecht hadde
 Doe wart hi of ghedaen vand ruwa
 erscap en hem volchde festus me

Festus als in .xxv. capittel
 in iherlm ghecome was soe
 toech hi nae drie daghe op va cesarie
 tot iherlm En die printen vanden
 priesteren quamen tot hem En die
 voer baritiste vanden ~~priesteren qua~~
~~men tot hem~~ joden teghen paulu
 En si baden hem en si eyschede gracie
 yeghens hem Dat hi hem beuelen
 soude te bringhen in iherlm En si ma
 kenden in demisse dat sien in de we
 ghe doot slaen wonden En festus
 antwoerde datmen paulu hilden
 in cesarien En dat hi coers dar waert
 tiden soude En wie in v lude nu ma
 chrich sijn si comen weder te gader
 En heeft die man enyge misdaet
 si wroeghen en hi bleef ons he ach
 te daghe of tien En hi toech te cesa
 rien waert en des anderen daghes
 sat hi te vommisse stoel en beual daer
 paulu te bringhen En doe hi daer
 ghebrocht was so stonde omtrent he
 vele die van iherlm ghecome waren
 En leyden hem veel zware saken te
 woren die si met en hadde moghen
 proeuen as paulu antwoerde dat hi
 teghens d jode wet of teghens den
 tempel of teghens des keysers ghe
 bot met misdaen en hadde En om
 dat festus den joden lief segghen wou
 de so antwoerde hi paulo en seide
 wiltu te iherlm varen En daer va
 desen saken ghevommist warden
 voer my En paulo seide Ic stae voer
 des keysers vommisedel daer ic ghe

uonmist warden moet. Ic en heb den
joden niet misdaen. alsoe du het we-
tes. **W**ar heb ic hem niet misdaen dat
der doot waerdich is so en ontlegge
ic niet te steruen. **W** is dat niet van
dien en is. daer my dese of wroeghe
do enmach my nyemant hem ghe-
uen. Ic appelleer totten keyser. Doe
sprac festus hi inde en antwoerde
Du hebste den keyser openbaert du
sulste ten keyser gaen. *Scolasticus historia*

Telazien was een vommissetel
dien die grote heodes zeer wt-
terlic hadde doen maken. Om dattie
keyser daer in suten soude ghemelt
dat hi daer quame of die ghene die hi
te rechtens suten soude. En daer stont
paulu nenen doe hi te keyser appelleer.

Doe doe een deel dagte *teyt* de
gheleden waren. Doe quame
te telazien agrappa den comit mit
bernten om festu te grueten. En doe
hi daer veel daghen duerden. so seide
festu den comit van paulu aldus hi
is een man van selij gheuanghen
ghelaten. En doe ic te iherlm was soe
quamen die priuen vande puesteren
te mi en die ouders teghen hem dat
hi uoerdele wart. En ic antwoerde
dattie romeyne niet en plegghen eny-
ghe mensche te gheuen voer dattie ge-
ne diemen wroeghet voer he heuet
sijn wroeghers. En dat hi mach ont-
faen stat hem te uweren om sijn mis-
daet te luieren. En doe hi hier gheco-
men waren sond eny ghe bede. so sat ic

des anderen daghes te vommissetel.
en dede die man daer halen. En doe
sijn wroeghers daer stonden. so en
brochten hi ghene saken voert. daer
ic quaet of waende. **W** hi hadde sou
myghe questien van haer wet tege-
hem. En van enen sijn die doot was
die paulu seite te leuen. En om dat
ic van deser questien in twiuechinge
was. Doe seide ic of hi te iherlm
woude en daer gheuonmist woude
van desen dinghen. **W** om dat paulu
appelleerde datmen houden soude
tot des keyseris vommisse. Doe heb ic
ken beuolen te houden tot dat ic tie
den keyser senden sal. En agrappa se-
de tot festu. Ic soude oet gheerne se
man horen. En hi seide moeghen
salthij horen. En des sat daghes
doe agrappa en barnte ghecomen
waren. mit veel ghesimmes in der
dinghe huus mitten tribune en heer-
licke mannen vande stat. so beual fest-
tus datmen paulu daer bracht. En
festu seide comit agrappa en ghe alle
die hier sijt. mit ons manne ghe siet
desen man. daer alle die menichte va
joden te iherlm my ou daechden. Ende
hier roepen hi dat hi niet langer te le-
uen en behoert. **W**ar ic hebbe gheuo
dat hi ghene saken ghedaen en heeft
dat hi der doot sculdich is. En om dat
hi gheappelleert heuet. Do heb ic ghe
uonmist dat icken ten keyser den key-
ser senden sal. **W**ar ic en hebbe niet ge-
kens dat ic den keyser va he seuen

mach En hier om heb ic die voer
v ghebract En sonderlinge voer
v o comt van agrippa om dat ic
mit v vrighen hebben sal dat ic
seuen mach want dochter dat
men sonder reden gheuanghen
sent allin sijn rede of saken mē
mede en sent of laet weten **mylste**

Agrippa seide tot **mylste**
paulu men gheest di oer
lof te spreken ou di seluen Doe
stac paulus die hande voert en
begonste reden te gheuen ende
seide comt agrippa van allen
dien dat in die joden vroegē
soe hoep dat ic onsculdich bliue
sal voer di om dat in huden be
schermen sal sonderlinge om
dattu wetet alle die ghewoen
ten die onder den joden sijn en
die questien hier om bid ic dat
tu in ghedoeth samicht horen
mylste want alle die jode wete
my leuen van mynre jonc
heit dat vanden beghinne gheue
elt heeft in myn volc tot iherlm
En si voerwaer weten willen si
des ozontscap gheuen dat ic vā
den beghinne na die sekerste sette
na onser wet gheloest heeft pha
riceus En nu stac ic onddaen
den vormisse in vier hopen van
dier beloften die tot onsen vās
ghedaen is van gode dā onse in
gheslachten in hopen te comen
macht en dach dienende En comt

van deser hopen worde ic gheuo
echt vanden joden wat duncket
is dat ongheloue dat god doden ū
weet En ic merckte oer veel quaets
te doen teghens ihs name vā na
zarecht En so dede ic oer te iherlm
en ic sloet veel van heilighe mē
schen in haekers En des had ic
macht ontfaen vanden princen
vanden priesteren en doemensē
dode doe bracht ic die sentencie
en in allen synagoghen queldē ic
se altoes en diuante te blasphe
meren En ic ū sette noch meer
teghen hem en persequerden en
vvolchde hem tot in vremden ste
den En als ic hier om te damascū
ghinc mit machte en mit beuele
vanden princen s priesteren Do
sach ic comt in midden dien
wech al al daer ic ghinc dat in
en die ghene die mit in waren s
scheen een licht dat claere was
van die sonne schijn En doe wy
alle t aerden gheuallen waren
Doe hoerde ic een stem die my
seide mit hebreuschē tonghen
Dauide saule wat persequerstem
di is te hart teghen den groten te
steken En ic seide heer wie bistu
En die heer seide Ic bin die heer vā
narezcht dien du vvolchste mar
stant op dyn voeten want daer
toe bin ic di gheopenbaert om dat
ic di setten sal knecht en oztonde
van dattu ghehen hebste Ende

van dien dat ic di openbaren sal -
En ic sal di beschermen van joden
en vanden heydenen. daer ic di nu
m lende om haer oghe te ondoen
dat si bekeeren vander donckerheit
ten lichte **E**n van zathanas macht
tot gode dat si ontfanen uilatenisse
van haren sonden en orzonde dit oet
den heyden inden gheloue dat m
my is waer bi dat comt agrappa
dat ic met onghelouich en was va
den hemellichen visioen mar ic boet
scapet eerst den ghenen die te da
mascum sijn en te iherlm **E**n m alle
dat lantschap van juda en den hei
den dat si penitentie dede **E**n dat
si te gode bekeerden en dede waer
dighe vrucht der penitencien **O**m
dele saken doe ic inde tempel was
so begrepen my my die jode. ende
pinden my en wouden my doot
slaen **W**ar mit gods hulpe so stae
ic tot m desen daghe en orzonde
den mynsten en den meesten met
legghe daer buren dat die pphete
en moyses gheset hebben dat
ghescien soude. dat xps doghen sou
de. dat is dat hi die eerst moet boet
scappen den volcke en den heyden
dat heyt vands dooder iherusalem
Doe paulus dit sprac en reden gaf
so seyde festus mit goeder stemme
Haule du u sorte want veel lette
ren brenghen dit tot sotheit **E**n
paulus seide alte goede feste **I**c en
u sorte met **W**ar ic spreke die woer

de der waerheit en soberheit
Want die comt agrappa daer ic
dit spreke toe bondelic hi weet hier
of **W**ant ic waen dat hem hier of
met gheortont en is want met hier
of en is ghedaen m boeken **C**omt
agruppa gheloefte den pphete ic
weet wel dattu he gheloues **E**nde
agruppa seyde tot paulus du meeste
m m een luttel kersten te warden
Ende paulus seide ic begheer voer
gode m clemen en m grote met di
alleen **W**ar oet hem allen die hoer
huden begheer ic dat si warden al
sult als ic bin **W**it ghenomen dat
si aldus met gheuanghen en wa
ren **E**n die comt en die recht
en barmte stonden op en alle die
ghene die daer saten **E**n doe si w
erch ghinghen so spraken si onder
linghe en seiden want dese man
en heuet met misdaen datter do
ot sculdich is **E**n agrappa seide tot
felsum **M**en hadde desen man la
ten gaen moghen **E**n en hadde hi
ten keiser met gheappelleert **S**
Dese barte **lastica hystoria**
die mit agrappen te cesarie
quam om vello willecome te bete
was sijn wyf **W**ar iosephus en
seit met. dat si sijn wyf was **W**ar
hi hadde also bek. of si sijn wyf ghe
weest hadde **W**ant si was sijn sult
of sijn michte nas ebrenlicher tale
en hi mynde also zeer **E**n men
teech he an dat hi da bi lach want

agrippa die comt toech te cesarien
doe hi hoerde dat festum daer was
om die joden te claghen want de
se agrippa dede den joden lede wat
om dat hi die macht hadde ont
faen vanden keyser van dat hi de
prince vanden priesteren ontset
ten mochte bynnen iherlm **Hoe**
maecte hi prince vanden praeste
ren die van aarons gheslachte
mer en waren **En** hi hadde een
hoech veynsten laten maken in
sijn pallas daer hi doer sien mo
ht alle die offerhande diemen in
den tempel deden **Mar** die joden
vraeghen dit zwaerlyc en maect
ten enen hoghen muer teghe die
hoeynst staende **En** agrippa voer
te cesarien sonderlinghe om festum
te bidden dat hi die muer ned wor
de **Mar** d'apostelen werc en utelt
dese sake met in iosephus scrifstet
Hier scrivet iosephus oec dat ghe
tal vanden princen der priesteren
die gheweest hadden van diertijt
dat god dat priesterscap ordmeerde
tott tijt datter eynde nam **En** dat
onderscheit hi by diene tiden **Dats**
van aaron tot dauid **En** elck wa
ren xiiij die een naden anderen in
die hondert jaer en xiiij **En** die so
nen volgheden naden vader die
eerste ghebooren zoen na aaron was
eliasar **En** hi volchde hem na mit
priesterscap **En** nae eliasar volchde
oec sijn zoen en also voert want

tot dauids tide en was altoes mar
een groet priest' want van ytha
mars gheslachte en waren gheen
grote priesters **Mar** hi waren myn
re wtghenomen een luttel omtant
dauids tijt want hely was die eest
te grote priester van ythamar en
was van eliasars gheslachte op he
ghebracht **En** abiather was oec va
ythamar **Mar** salomon die comt
dede of en settede sadoch **En** doe soe
quam dat priesterscap wes op elea
sar gheslachte want sadoch was va

D eleasar **Scolastica hystoria**
And die godes dienst mere
woude om dat hi sach dat met ge
noech en was an enen groten pries
ter om te dienen want had hi liet
gheworden so en had nyemant in
sijnre zichten thymayama moghen
offeren opten gulden outaer dat me
alle daghe offeren moste daer om also
wij voerseit hebben in d'cominghen
boec **Hoe** sette hi xiiii grote priesters
En die xvi waren van eliasars en
die acht van ythamar **Mar** een va
den xiiiijste was die hoechste priest'
of een biscop ghelyc dat nu die paues
bouen alle die biscoppen is **En** die
hietmen prince vanden priesteren
want elck hoech priest' diende sijn
weke **En** dat ghinc mit erfeliken
recht voer in haren gheslachte dat
hem volchde **En** elck van desen xiiiij
grote priesteren als hi diende so had
de hi ons hem xiiiij mynre priesters

en also veel leinten en also veel doer
wachters En tweewaz also veel
nachtenen dat waren die de m
aderen vanden beesten dwoghen
en den tempel lühhoudenien van
dande tiden tott oinaert van
babilomen waren xviii printen
vanden priesteren binnen .iiii.
en .ly jaren Want vands oinaert
tot dattie joden weder keerden
van babilomen onder sorababel
en ons ihu den groten priest.
Soe en waren gheen hoghe prie
steren En van dier tyt tott mach
abeeulchertyt want in haren tide
so en plaghen si des hoghen praest
scaps niet anders dan dat die ho
ghe priest en die leetman of dien
prince vanden joden een waer.
En also stont tot des groten heero
des tide die alle die ghene dede do
den die vanden priesterhken ghe
slachte waren om dattet rnt van
shrlm niet wed ophem kerren en sou
de En hi utott op sulken tyt dat
priestscap enen joede en sulke tyt
meer joden te gas En alle die prin
ten vanden priesteren van ihs den
groten priests daghen Die mit so
robabel quam tott de stuctie va
shrlm die de romeynen dede ware
xxviii Jaer mar Josephus en seit
dat ghetal vanden jaren niet van
heodes tiden war hets openbaer
dattet hondert en vnf jaren ware
Om dat heodes voer ihs gheboert

xxx jaer regneerde en onse heer
wel na xxviii jaer leef En dat
van ons heren doot tott distantie
van shrlm waren xij jaer Doe
paulus gheleuert wart den ho
dert heer dien te romen waert
voeren souden so voeren oer me
de der joden boede om te clagen
ou agrippa da si veel daghen ou
hadden En sonderlinghe om
dat hi een ysmahelo prince ghema
ett hadde vanden priesteren En
die en was van aarons gheslachte
te niet **xxviii** **capittel**
De alst ghevonnist was
dat paulus tot yralen scapde Doe
beual festus paulu te leneren mit
ten anderen gheuanghen den ho
dert heer van des kersers saer die
julius hiete En wi ghinghen met
scip van admentine En wi be
gonden te varen omtant dat land
van alien en wi quamen en wi
quamen an tot tessalonia en aat
tractus van macedonien dierde
mit ons En des daghes daer nae
quamen wi te sidonien En julius
tracteide paulus hoelscheyt ende
lieten tot sinen vrienden gneu en
sinis selts pleghen En doe wi va
daen tiden so voeren wi onder
tyres om dat ons die winden te
ghen waren En wi voeren doer
die zee van cesilien en phaphilien
en wi quame te listen dat in caeli
en leit En die hondert heer vint

daer een scip van alexandrien dat in
 ytalien voer en hi dede ons daer in
 gaen En doe wy veel daghen tract
 yhlen voeren En wy cume moch
 te comen teghens winden om dien
 wynt diet ons uiboet **Hoe** voere
 wi an tzeiten neuen salomna En
 daer neuen varende **So** quamen
 wy cume in een stat die heet goe
 de haue En die stat talelle staet
 daer hi En doe veel tints ghede was
 En dat scipen noch niet seker va
 ren en was En om dattie vastel da
 ghen voerlede waren **gla** Dele val
teldaghen waren mathscien die da
ghen die de joden vasten in septe
ber of in die spelmaent of in dert
ber die de joden oerdemerden baby
lomen datmen den tempel weder
stichten of hets bet te ghelouen dat
si van tempeest in die zeevoeren
ussehen En dat si daer om groet
 ghebrer van vitabe hadde **So** sei
 de paulus he ghi mane ic sie dat
 onse scipinghe beghint mit groten
 omrecht en mit groten scade met al
 leen vanden scipe en vande vracht
 mer oet van onser zielen **It** dat
 wi voert varen **war** die hondert
 heer ghelouede het den stuerman
 en den scip luden dan dat paulus
 seide En om dat die haue niet ta
 meliken en was in te uwin teren
 so namen hare vele de riet op van
 daen te varen of si in enyge mane
 ren souden mochten come te semer

om te haue en te uwin teren in die
 haue van tzeiten die scuwet te affai
 ken waert en te thoru En om dat die
 luden wynt waerde so waenden si ha
 meninghe te volbranghen En doe
 si van afziken gheuaren waren soe
 dreuen si te tzeiten waert en met ha
 ghe daer na soe quam teghens scip ee
 vlaghende wynt diemen heet noer
 den en doe dat scip begrepe was en
 het inden wynt niet en mochte pnie
Hoe lietmen ons op die vlaghel da
 uen En wy quamen tot enen eylande
 driuen de datme darde heet En doe
 mochtmen cume een vloet boet ghe
 houden **gla** Die storme was soe groet
dat si cume den vloet boeten conde
houde si en ontuoer hem En men
plach vtel vloet vloeten binen de
schepen te voeren En in die storme
 worpen si se wt en halper de grote
 scipen mede Of als scip brac soe vloec
ghen si daer mede te lande En dese
 vloet boeten waren ghemaect van
 vinnne oughetoghen mit les **¶** **Endoe**
 wint wt ghehaelt had so belichde
 wi help en bonden dat scip toe gar
 om dat wi ontslaghen moen dullaet
 te comen soe lietmen dat seyl neder
 En wy dreuen also mit groter temp
 eest so worpen si enen worp wt des
 anderen daghes en des derten daghes
 worpen si tghetouwe vande schepe
 mit hazen handen want om dat sijn
 veel daghen niet en laghen die sone
 noch die sterren En om dat ons een

groet tempeest an quam so hadden
 wi alle die hoep urozen onser salichy
 En dom dat li veel gheuast hadden
 so stont paulus mit middel der lude
 en seyde **D** manno hadde ghi my
 ghehoert. so en hadden wi niet van
 zeten gheuaren En en soude dit ge
 ween dit wtwoep en dit onrecht
 met ghedaen hebben **gla** machsaen
 valten li om dat god den tempeest
 vellen soude of van anstte en conste
 li niet eten **E**n nu rade ic dat
 ghi te vreden weest. want gheen le
 uen van v luden ules wesen en sal
 sonder alleen vande schepe. want in
 deser nacht stont des heu engel by
 mi. dies ic bin en dien ic diene. die
 mi seide paulus en ontsich di niet du
 moeste voor den keyser staen Ende
 sich god heeft di alle dese ghegheuen
 die mit in dit scip waren. hier o
 manne weest te vreden want ic ge
 loue mynen god dattet also wesen sal
 also mi ghesent is. want wi moeten
 comen in een eylant En na die dat
 ons die viertiende nacht op quam
 daer wy dieue ontrant d' midd' nacht
 sodocht den scripluden dat hem een
 lant scip openbaerde En li worpen
 een palloet wt en li vonden die diep
 te xxx treden En doe li een luttel va
 daen gheuaren waren. so vonden
 li die diepte xx treden En om dat wi
 ontsaghe dat wy in rivven steden
 vallen mochte **D**o worpen si wede
 schepe vier anckers en wenschede

dattet dach worde En doe die scriplu
 den lochten witten strepe te vlien doe
 li een vloet boet in die zee ghewor
 pen hadden in een manier also of li
 van voer die anckers souden beghe
 nen wt te halen **D**oe seide paulus
 den hondert heer en den ridders te
 li dat dese binnen den scipe bliuen
 ghi en sult niet moghen ulost warden
 En doe sloeghen die ridders of die
 erden vande vloet boet en lietenle
 weth driuen En doet licht bestont
 te warden **D**oe bat paulus hem al
 len dat li spise nemen woude en sey
 de **G**hi hebt ontbeit den viertendach
 en blyst uastende en en hebt niet ge
 nomen hier om so bid ic v om myne sa
 licheit spise te nemen. want mynem
 van v luden en sal een haer van sine
 hoefde ulesen En doe hi die ghesent
 hadde. so nam hi broet in hare alte
 anscouwen en dancte gode En doe
 hiet ghebroken hadde so begonste hi
 te eten En li wordens alte ket te v
 den. en namen oec spise. en wy alle
 die mit scip waren wy waren h
 en. hren lielen en doe li uiaet wate
 van spise so ulichte hi dat scip en wor
 pen tauwe in die zee En doet dach
 ghe worden was **D**o en bekenden li
 dat lant niet. dat si merkten enen
 scoet van lande dat een oeu hadde
 daer li dat an pensden te werpe of
 li mochten En doe li die anckers op
 ghetoghen hadde so beuale li hem
 d' zee En slaptten oec die voeghen

vanden stueres En si toghen een ley
 seyl op naden wint vanden weder
 en voeren ten ommert oever waert
 En doe wy rustoten waren op een
 nlande stede so stietet scip want dat
 voerhoekt bleef valt staede sond' por
 ren war dat achtste scip brac vander
 cracht vands zee En der ridder niet
 was dat si alle die gheuanghen doot
 laen louden. dat he menant outukē
 en louden als si te lande ghezwoon
 men waren om dat die hondert
 boer paulū honden wonden. soe uer
 boet hi dat te doen En hi beual die
 ghene die zwymmen conde datmen
 die eerst wt werpen louden En dat
 si also outgaen louden ten lande En
 die ander voeren somighe op tafele
 En somighe op and' dinghen die van
 den sepe waren En also is ghesiet
 dat alle die menschen outghinghe
 totten lande **xxviii^e capittel**
Ade doe wy te lande gheco
 men waren. so bekenden wint
 dat dit eylant met leuen hier En
 die rude luden dede ons grote men
 schelicheit. want si outstaken vier
 en dede ons alle te ghe make om de
 reghen en die an quamen En doe
 paulū een hope saghelinghe of spae
 re sigadert hadde. en hse opt vuer
 gheleit hadde so quamer een slange
 wt van hetten en spranc an paulū
 hant En doe die rude lude die bee
 ste saghen hanghen an sijn hant. so
 seyden si onderlinghe **Behet** so is

dele man manslachtich. al is hi die zee
 outgatinghe gods wrake en laten
 met leuen En hi scudde die beeste
 mit vuer en en doghede gheen quaets
 Mar si waenden dat hi ghezwellen
 soude en steruen **Doe** si langhe bei
 den en saghen dat hem met quaets en
 ghesrieden keerden si hem om en leide
 dat hi een god waer En in die lande
 waren stedelijns die des printen va
 den lande waren wies name publus
 was En hi outfinc ons en onthaelde
 ons drie daghen wel En het ghemel
 dat publu vads ghepint lach vande
 rede En vande loep sijn lichaems
 En paulū ghinc in tot hem en doe
 hi ghebeet had En doe hi die hande
 op hem gheleit had so ghenas hi En
 als dit ghedaen was **Doe** quamen si
 alle tot paulū die binnen den lande
 liecheit hadden en si worden genesen
 En si deden ons in veel saken grote
 eer En doe wi sepen soude so leide
 wi daer in dies wy noot hadden
 hadden En nae drie maende soe
 so screepten wy in een scip vā alle yan
 dien en mit lant inuimert was da
 een afgod in was dat die sciplude
 ind' tempeesten aenbaden **scolastica**
Die eylanden een **hystoria**
 was een uoerbarich teyke
 van burghen wantmen sach daer
 noch die luteykenen van die daer
 wilen ghestaen hadden Die ander
 translatie heeft die een uoerbarich
 was vanden callorenten. want die

castoriten sijn twee broeders te gader
ghedraghen dat waren castor en pollux
En dese pleghen die heiden sonder
kinghe aen te roepen. als si sijn in any
ste vanden zee En daer om hadden si
hem int oeuere vanden zee een tempel
ghemaect En hier vintmen noch i
een ande translatie was van jupiters
zonen want die heide legghen dat
castor en pollux waren jupiters loue

Ade doe wi ghe *text d'libel*
comen waren tot setarien
Hoe bleuen wi daer drie daghen En
van daer bleue voeren wi om ende
quamen te regiu En na enen dach
mitten suden winde die waeyde So
quamen wi des anderen daghes
tot puzolos en wi vonden daer broe
ders en si baden ons alda bi hem te
bliuen seuen daghen en aldus qua
men wi te romen En doet die broe
ders alda ghehoert hadde Hoe qua
men si ons te ghemoet tot apius ma
rtt en totten drien tannnen *scolasti*

Apius maecte *in hystoria*
eerst dese markt ande oeu
vander zee Om dat die scriplude daer
bi nacht an quamen vonden lichtocht
te rope En daer waren drie tauer
nen ghemaect daerinnen altoes te

Aten in uant *text d'libel*
Ade doe paulus daer gheco
men was so dancte hi gode en ontfrut
betruweinsse En doe wi te romen
ghetomen waren so liet men paulu
bi hem seluen dueren mit enen ridd

dien hoede En naden derden daghe
so ingaderde hi die voerbarichste van
den joden En doe si ghetomen waren
so seide hi hem Ghi manne broeders
ic die niet ghedaen en hebbe teghen
yoelsche tuolt of teghen onse vadslike
zeden want gheuanghen te iherlm en
ben gheleuert den romeynen En doe
si van een ondsloet van mi ghehat was
den soe wou den si mi laten gaen o
dat ghene sake d' doot in mi en was
En om dat die joden wes seide ic
Hoe warde ic ghedwonghen ten
keysler te appelleren met dat ic
yet heb ou myn volc te daghen om
dese sake so bid ic om v te sien en an
te spreken want om die hope van
iherl Hoe bin ic mit desen veter ge
spamen En si seiden tot hem wi
en hebben witten lande van iudea
gheen leet van di ontfangt noch me
mant vanden broederen die hier ghe
romen is en heeft ons niet gheleit
of enich quaet van gheleit want os
is cont van desen leiten datmenle di
al weder leit *scolasti in hystoria*

Paulus ontsach hem dat die jo
den van iherlm ontboden
den mochte hebben die jode die te
romen woenden dat sien doot sloe
ghen ayar doe hile hem te ghemoet
romen sacht so ublde En hier om inga
derde hile ten derden daghe om hem
te ontsuldighen En doe si te romen
waren ghetomen Hoe en was neso
met gheconfirmeert mit myt noch sijn

quaetheit en was noch niet machtsich
gheworden. En doe hi hoerde dat
paulus ghenanghe was om den twyft
die twyſchen den wet vande jode
en den kerſten was ſo en gaf hi
oer niet om. En men hiet paulus
valic in die ſtat wanderen mit ene
ridder dien hoede **tert 3 bibelen**

Ade doe die joden paulus
dach gheleit hadde dat hi
ſijn lemghe horen wouden. Doe qua
mer veel tot hem in ſijn herberghe
En hi onthant hem en ordonde hem
dat rike gods. En vandes moztghens
tot des auonts. ſo predicte hi hem va
ſijn wt moyses wet en wt pphete
En ſomighe gheloefden dat paulus
ſeide. en ſomighe en gheloefdens
En om dat hi onderlinghe met een
dachrich en waren. Doe ghinghen
hi en wech. En paulus ſeide hem ee
woert. Want die heilighe gheest
heeft wel ghesproken bi ysaiam den
pphet tot onsen vaders en ghesait
Want tot desen volt en legt te hem
Ghi ſult mitten oren horen en gheu
ſult dat niet uſtaen. En liende ſuldi
zien. en ghi en ſelo niet bekennen.
Want des volcs herte is vet ghew
den. En hi hoerden zwaerlyc mitten
oren. en hi lokenhoer oghen toe om
dat ſijt machſaen met en ſullen zie
mitten oghen en mitte oren niet en
horen. en mitten herten niet en ver
ſtaen. en dat hi belieert worde ſo dat
nle ghenelen mach. Daer om li val

Daer len cont dat de heiden dese
behoudemlle ghesent is. en li ſullet
horen. En doe hi dit ghesait had. ſo
ghinghen die joden wt van hem.
En hadden oudlinghe veel reden.
En hi bleef aldus twee jaer in ſijn
herberghe die hi ghehuet hadde. En
hi ontfincte alle die tot hem quamē
en predicte gods rike en leerde dattet
ten heer ihu xpi toehoerde mit alle
trouwen ſons yemants uſiede. **ſco**

Uer inden **tert lastica hystoria**

Daer die joden mit ſomige
kerſten teghens paulus quamen is
wel openbaer dat pet en paulus
niet eerst te roem en predikten dat
kerste gheloue. En vintmen eygent
ſo ſalment uſtaen dat hi eerst dat ge
loue uſkerden. En ſette romen die
hoerſte ſtat te welen vands heiliger ker
ken. En paulus te romē quam. ſoe
had nero twee jaer gheregneezt.
En doe hi daer gheromen was
ſoe bleef hi daer twee jaer ghevet
et. En daer na wart hi noch tien
jaer te liuerezt. want nero die no
ch mit rike niet gheconfirmeet en
was hi ghat hem vriendelic oerlot
te doer wanderen en omē te gaen
flant van welken en dat hi predicte
mochte. want hi ſach dat hi goet
wonder en teyken dede ande siele.
Tot wat tiden en toe wat ſteden

B' pet en s'pauvelo ghepallint wort
Ade nero des keyſers yndes jaer
doe hi ſijn quaetheit machtsich

ghen worden was En hi teghens den jo
den ghelet was Hoe wart paulus tero
men in een kerker En daer bekeerde
hi veel luden van nero des keisers die
res en hi hadde ghezeighen seneca sijn
vriendscap die neroes meest was en
in desen ympe jaer so worde peter
en paulus ghe martelijc En hier bij
En hier hi ist openbaer dat si dolen
die seggen dat si op enen dach met
ghepassijt en worden ~~h~~ men sal
dit vstaen dat si ghepassijt worden
op enen dach die een met int een jaer
en die and' mit and' jaer want si ware
op een jaer en op enen dach ghepal
lijt hier schijnt dat somighe twiuele
vans stat hare passien want si wa
nen dat si op enen dach ^{te doot wren} stat want
men leest van hem aldus Dese glo
riose printen vans werlt ghelijc dat
si hem ondsinghe mynden in die leue
also en worden si in die doot oet met
gheseyden Nochtant schijnt het dat
paulus mit eenre eerliker doot ghe
doot was als een poert van romen
Want hi wort onthoest te cathacine
west waert vans stat w' peter wart
ghedoot in die straet contacto die bu
ten der stat is daermen die wijn tonie
maecte En stark paulus aldu' mitter
eerliker doot want hi wort onthoest
te want edel lude plachmen onthoef
den En pet' wart ghecrust als een
vzeemde ondieer man mitten voete
opwaerts Hier beghint die prolo
ge va leue epistele navolghende **3**

Dese leuen in
uolghende e
pistelen sijn
ontfanghen
vans heiliger
kerken Ende
sijn van rechte ordinancien eens kei
ters leuens En sijn ghemaect ende
ghescreuen van vier apostelen s'
Jacob maket een s' pet' ~~die twee s'~~
Jan die s' juda een Dese vier aposto
len sijn ghelijc den vier reueren die
wren aertliche paradise vloeyen en
alle dat lant vruchtbaer maken en
vruchtich: also wort die stadende ^{der}
dese leuen epistelen die mitte vier
wren vloeyen vruchtba' ghemaect
vanden leuen gauen **3** die heiligen
gheest Dese vier apostelen sijn ghe
lijc oet den vier ringhen daermen
die arche des testamento mede droech
Als moyses seut si wardē oet ghelijc
den vier winden die wren vier hoer
ken s' werlt waeyen Die de doden
inwecken sullen also die ^{gheest} pheet' ese
thel tughet Hi warden oet ghelijc
den vier manen die mede gloeyende
ouen onubrant bleuen Als daniel
seut En een inden ghedaente vans
vieren was die zone gods Ghelijc dat
was sinte Jacob die ms' formen van
buten en ms' figueren bouen alle de
anderen alre gheestelike was **3**
ijn den zone gods Dese eerste epistel
scryft s' Jacob die minre alphaus zoen
en judas broeder bisscop tot **3** s' ian

En sendese den ghelouighen soeden die vanden xij gheslachten van israhel ghebozen waren En wten lande van iudea gheuaren waren En in menighen lande ghestroeyt. En ghedeylet waren. Want die inden lande van iudea in sijn ghesticht te woenachtich waren die en be hoefde hi gheen epistel te senden. Mar hi mochte teghenwoerdich mitten monde lezen dat meer stichtelken was dan te scamen

Dier beghint s' jacob's epistel

In iacob gods knecht ons heren ihu xpi ontbiet ginc te de xij gheslachten die inde iustroeyn ghe sijn. broeders mijn inmoet dat alle vroechde te wesen. Want meer ghi in menighen hāde temptacie valt wetende dattie proeuvinge des gheloefes lydzaamheit maect. En lydzaamheit heeft volmaect. were. **glā** want duchte maect doefheit. doefheit maect toef toefne maect nūt. Die lydzaamheit is die en bedroeft hem niet in enighen durt. En en bedroeft hem niet. so en wort hi niet toemich. en en heuet hi genen toefne. so en heuet hi ghenen nūt. Aldi en heeft lydzaamheit volcomen werdie. Op dat ghi volmaect sijn. en gheheel i ghenen omghen ontbreken en soe wie van v wijsheit behoeft die eyscher van gode diese alle

menschen gheeft oinuloedelijc en niet en inwyt. En si sal hem ghegeuen warden. En hi moetse eyschen inde gheloue en niet wyl uelende. want die twiuel is gelijc den vloet des meers die vanden vande beweghet. En omme ghedraghen wort. Daer om en inmoede niet dat hi yet vande heer ontfanghen sal. En een tweeuoudich man inden gheest is onghestadich in allen sinen weghe. **glā** Nu te gode nu t'werlt nu aldus nu also. die en ontfanghet niet also langhe als hi also is. Mar twiuelinghe die comet wt ons selfs ghebreke. Dat wijs on mits ons niet wdich en sijn en hindert ons niet also. Die inwozpen broeder sal hem vbliden in sijn inheffinghe. **glā** want wie hem inoetmoedicht die sal inheuen warden. En die rike sal hem vbliden in sijnre oetmoetichs. **glā** Als hi oetmoedicht wdē sal. Want als die bloeme des hoers sal hi heue liden. Die sonne is mit hetten op gheresen ende heeft dat hoey idonet. Ende sijn bloeme is of gheuallen. en die scoenheit sijn's aen schyn is te niet ghegaen. Also sal oec die rike in sijnen weghe idoren. Dalich is die man die betoringhe doet. Want als hi gheproeft is sal hi die croen des ewige

leuens ontfanghen Die god den
ghenen gheloefft heeft die hem
mynnen **N**emant en segge als
hi ghetempteert warde. **I**c wude va
gode tempteert. **w**ant god en is
gheen in sander's quas dinghen
want hi en tempteert nyemant
wan een yghelijc wart ghetemp
teert van sinre ongheordeneerde
begheerlich; of ghedoghen en of
ghelochet. **D**aer na als die begheer
lich; ontfanghen heeft **glā** **D**er ghe
noechten te consenteren. **E**baert
si die sonde. en als die sonde volbr
cht wart. baert si die doot aldus my
alre liefste broeders en wilt met
swalen. **O**pten vierden sonnendach
Alle die beste **na paschen**
gauen en alle die volmaecte ghiste
is van bouen ned' dalende vanden
vader der lichten in welken vas
gheen in wandelinghe em en is
noch omsteminghe s' wile. **glā**
Ny onghestadich ny ghestadich ny
aldus ny alle. **E**willichlic heeft
hi ons inden woerden s' waerheit
ghebaert op dat wy een beghin
ne sijn. sijnre creatueren **glā** **i**nde
welen der ghenaden dat hier begō
nen wart en inde hemel uolbrocht
Eweet myn alre liefste broeders
glā **D**at hier na volghet. **E**llie
mensche wese snel te horen war
tughe mit spreken. tughe tot toer
ne. **w**ant gramscap des mans en
werket die gherechticheit gods

met **glā** **T**oerne die wt minen
uontker die mensche southij
wat mach dan die toerne doen die
van anders comt. **D**aer om weert
of alle ouermydz onuermicheit en
ouuloedicheit s' quaetheit. **I**n sath
moedich; ontfanghet. dat inghe
laeyde woert dat uwe siele belou
den mach **glā** **a**llo lantje als dat
woert van binnen ontfanghen is
Eal hebdi tempteeringhe en liden in
buiten. **O**pten vyfte sonnendach in
EDaer om weest wt **paschen**
kers des woerdes en met hoeres
alleen v seluen bedrieghende want
so wie een hoere des woerts en
met een werker die sal ghelijc wa
den een man die dat aenlicht sijn
re gheboerten in een spiegel sou
wet **glā** **D**aermen met dan die se
me in liet. **E**want hi mekese he
seluen. **E**n ghinc hene en thans
yगत hi hoe sulc hi was **glā** **w**ant
hi dat welen met en sath **is** een
sceme daer af. **a**llo is hi oet die dat
woert heeft sonder werken. **E**war
soe wy m's ewe. s' volcomente va
heit **glā** **D**ats m's ewangelien. **E**
Drouwet en daer in bliuet. **E**nde
gheen yghetel hoere en wt war
een volbrengher des werkes. **D**e
le sal in sijn werken salich welen
war soe wie dat waent dat hi
gheestelic is. en sijn tonghe met
en dwinghet dies mensche gheest
licheit is onnutte voer gode den

vader Dat is reyne gheestelicheit
en onbeulerte. weduwen en wesen
te vanden in hazen danc. En he sel
uen onbesmet van deser werlt hou

Broeders dat. ij. capittel de
en wilt nu ontfanghen der
personen **glā** Der riker luden of d'
armer luden. **E**gheloue ons heren
Jhu xpi der glorie met hebben.
want ist datt' in uwer conuent' to
met een man die een gulde ruche
uet' en enen blentende clede. Da'
come oec een arme man in vullen v
worpen habiten. En ghi op hem
siet die dat blentende cleet aen
ghedraghen heeft en segghet hem
Sitte du wel al hier. **W** den armen
segdi stant du al hier' of sitte onder
die woestamel mynre voete. Der
del ghi met hi u seluen en sijn rech
ters gheworden der boser ghedach
ten. hoert myn alre heffte broeds
heest god met in deser werlt die
arme ucozen ruc te wesen inden ge
loue en erfghenamen des rucs. Dat
god beloest heeft die hem mynnen
war ghi hebt die arme gheoneert.
En drucken v die ruche met onder
oimts hoer moghentheit. **glā** En
ontweldighen v dat ghi hebt. **E**
En si trecken v totten oerdel. **glā**
En v wisen v en doden v. **E**nde
en blasphemexen si met de goede
naem die onder ons aengheroe
pen is. **glā** Dat was die name xpi
die si bespotten. **E**st nochtant

dat dat ghi die conincklike ewe na
d' scryftueren uuult. **glā** Also also si
vanden coninc d' coninghen geset
is. **D**u sulste dinen naesten myn
nen als di seluen ghi doet wel. **W**
ist dat ghi die persone u'traest ghi
doet sonde. En sijn weder proest
vand ewen als outreders. En loe
wie alle die ewe hout. **W** hi misdo
et in een hussler al sculdich ghewor
den. **glā** Dat is vand ymen des sca
des. en met vand ymen des volcs.

Ewant die ghesent heeft. Du en
salste gheen ontuulcheit doen. Die
heest oec ghesent du en salste met
dootslaen. En ist dattu gheen on
tuulcheit en doeste. en slaest doot
du biste een outreders der ewe ghe
worden spreect also en doet also also
ghi oimts der ewen der verheit
beghinneende sijn. **glā** Dat is te re
che bereit wart. **E**gheoerdelt te w
den want oerdel sond' ontfermich
sal dan gheuen gheschyn. Die gee
ontfermich en doen. ontfermich
wart uheuen bouen den oerdel.
glā In allen twiuel is ontfermich
voer gherechticheit te setten want
meer salre behouden werde vand
ontfermicheit dan vandē werken
der gherechticheit. **E**broeders
myn wat baet of yemant seir
dat hi gheloue heeft en die werke
met en heeft. mach hem dat ghe
loue behouden maken. want is
dat broeders of susters naect sijn

en daghelijc voedinghe behoe-
 uen en niemant van v segghe he-
 gaet in vreden. want v en eet
 al sat. en hem luden met enghe-
 uet die dinghen die de lichaem
 notruftich sijn wat salt baten al-
 so ist oec tgheloue heester dien
 werken met. het is doot in hem
 seluen **glā** Dat om xps met ghe-
 oefent en wart **¶** Enar yemant
 mochte segghen **glā** En belpotte
 dyn gheloue **¶** En hebste tghelo-
 ue Ic heb die werken tone dyn
 gheloue sond' die werken En ic
 sal di wten wken myn gheloue
 tonen **glā** hier volghet die ant-
 woerde **¶** Du gheloues dattet
 een god is en du doeste wel.
 Die vianden louen dat. en si be-
 uen **glā** want si en hebben gee-
 mynie Des ghelijc tghelouedat
 oinnits d' mynnen met en wert
 en vordert met mō salichs **¶**
 ydel mensche wilstu weten dat
 tet gheloue sond' wken te ughe-
 eefs is Abraham ^{onlen} vad' die sinen
 soen ylaant opten outaer offer-
 de is hi met vanden werke ghe-
 rechtuaerdicht **glā** want hi my
 wt mynnen en wt gheloue be-
 reet was den soen te offeren.
 En ghelouede datten god van
 der doot behouden **¶** Diestu
 da om dattet gheloue sine wer-
 ken mede vrochte **glā** Die met
 videnteliken en hadde gheweest

sond' gheloue **¶** En vanden wer-
 ken ist gheloue volmaect En die
 scriftuere iuuult Die set abrahā
 ghelouede gode en het is hem te
 gherechticheit. gherekent En hi
 is een vrient gods gheheten **¶** Biedt
 dattie menschen van die werken
 gherechtuaerdicht wart En met
 alleen vanden gheloue Des ghelijc
 oec dat ghemeen wnf raab is hi
 met vande werken gherechtuaer-
 dicht. doe si die boden ontfint en
 ten anden weghje wt het want
 also die lichaem doot is sond' geest
 also is gheloue sond' werken doot
¶ **W**ym broeders dat in capittel
 en wilt met vele meesters
 warden And luden te leren weten
 de dat ghi te meer vdoemenisse
 neemt **glā** als ghise tonrecht leert
 en si oinnits uwe leeringhe dwa-
 len In veel dinghen hebben wy
 se vtoernt **¶** Hoe wie mitten wo-
 den met en misdoet dat is een vol-
 maect man **glā** Av bewyst hi mit
 drie eyempelen dat die tonghe
 zeer scadelic is **¶** Hi mach oec al-
 le den lichaem mitten brensel o-
 me lenden ist dat wy den praet
 den brensel in die mont doen ont-
 te contenteren al haer lichaem la-
 den wy oec En sich die scepe al-
 sijn si groet en al worden si mit
 crachtighen wynden gheuoert
 Si worden mit enen clynen ro-
 der lijn om ghedraent Daer die

cracht des stuermans wil sulloc
 is oec die tonghe een deyne lit en
 uwecket quade dinghen. **Bich** hoe
 deynen vier enen grote boschs ont
 steket. **En** dat vuer dar tonghen
 is een ghemeeen heit s' boelhs. Die
 tonghe is ons onse leden gelet die
 alle den lichaem beulect en ontste
 ket. **Den** loep onser gheboerte va
 den vianden ontfontet alle natu
 er s' beesten en s' voghelen en den
 serpente. **En** vele ans sijn bedwon
 ghen. en wden ghetemet vands me
 scheliker natueren. **War** die tonge
 en mach gheen mensche temen. **glā**
En die rede is dit. **Wet** is een ou
 rustelike quact uoluyghstemsse ve
 rums. **Ind'** tonghen benedien wi
 god den vas. en ind' tongen imale
 dien wi den menschen. Die totter
 gheluyghheit gods ghetemert sijn
 wten seluen monde comet die bene
 medighe en die maledighe. **Wyn** br
 oeders ten hoert dat dese dinghen
 aldus gheschynen. **glā** want si schynē
 der natueren contrarie te wesen. **I**
Nath die fonteyne wt enen gate
 loet waf en bitt wt vloeyen. **Wyn**
 broeders mach die vighboem dru
 uen maken. **Of** den wyngaert vige
 also en mach dat sout gheen loet
 waf maken. **Wie** ons v wns ende
 wel ghesedet die bewise sine vlitich
 wt gueder wandringhe in sacht
 moedicheit s' wysheit. **glā** **En** met
 in welheit s' woerden. **En** ist dat

ghi bitt mynne hebt. **glā** **Dat** is wdich
En in uwer herten stadinghe sijn
 en wilt met u' heffelic u' blide. **glā** **al**
 volbrenghestu dattu wiltte recht of
 ghy's wns waert. **En** loyghenachtich
 welen teghens die waerheit. **Want**
 dese wysheit en is niet van boue ne
 der dalende. **War** si is aertliche veelch
 en vianlich. **want** daer nijt ende
 stadinghe sijn. **Daer** is ongheladich
 en alle quact wart. **War** wysheit
 die van bouen is. eerst is si scamel
 daer na vreedlam en satich licht te
 raden de goeden concentrerende vol
 ontfemherticheden en guede vruchte
 ons leydende sond' gheueynstheit
 d' die vrucht der guedertierenheit
 wart in vreden laeyet die ghene
 die vrede werken. **in capittel**

Wentoe mar stadinghe en
 kyuninghe in v comen si met
 van uwer begheerten die regnere
 in uwer begheerten leden. **Ghi** be
 gheert en ghi en hebo niet. **Ghi** u
 slaet. **glā** die onnosel. **En** benydet
glā den goeden. **En** ghi en moget
 niet u' zighen. **glā** **Dat** ghi uwer ge
 noechten voldoet. **Ghi** luuet en
 ghi studet en en moecht niet. **glā** **Ou**
 comen dat ghi begheert. **En** daer
 om en hebdi niet ghebeden. **glā** **Dat**
 waerdich was ghehoert te warden.
Ghi bit en ontfanghes niet. **Om**
 dat ghi qualyt bidet dat ghyt in uwen
 begheerlichkeiten ontfanghet. **Oulpeel**
 is en weet ghi niet dat dese werlt

vrientscap gods viant is. Daer om so
wie dese werlts vrient wren wil. de
wozt tenen viants gods gheset. Of
waent ghi dattie scriftuer ydelijt
of te uigheefs seit die gheest die in u
woent. **glā** Die v mde doepsel ghe
gheuen was. **U**egheert tot midiche
den. **glā** van and' lude dogheden te be
doenen neen hi niet. **W**ar hi gheuet
een meere grancien. daer om seit die
scriftuer. **G**od wed' staet den houde
ghen. **W**ar den oetmoedighen geest
hi grancie. **D**aer om weest gode ondda
nich. in wed' staet den viant en hi
sal van v vlien ghenaket de heer en
hi sal v ghenaken. **m**aket die hande
reyn ghi sonderis en suuet die herte
Ghi tweeuondighe van ghemoede.
weest onsalich. **glā** Dat is neemtan
die wise eens onsalighen daer god ee
oufermer en een salich maket. of is
En weent laet v lachen in wenn
u wandelt. **W**arden. **E**n die blyscap in
droefnisse weest. **u**oetmoedighet in
den aensichte gods en hi sal v uheffe.
Des woensdaghes nade. **v**un sodad.
Anijn broeden en wilt malcander
niet. **a**cht talen unven greden naem
met u mynen die sinen broed' also u
myner oerdelt. **D**ie u mynder die
eeuwe. en uoerdelt die ee en ist dat
tu die ee uoerdelt. **s**o en bistu gheen
werker der ee. **m**ar een oerdeltre. **u**ant
eeve is d' ee selt en recht die udoenie
mach en behoude. **W**ar wie wiltu die
dinen naesten oerdelt. **A**u sich ghi

legt huden of morggen sullen wy in
die stat gnen. en daer een saer blise
en ropen en sellen wimminghe doen
die niet en weet. **W**at v morgen toe
romede is. **W**ant wat is v leuen her
is een roet f' demre tyt scymende en
daer na selt gheeyndet worden. **D**aer
om seldi segghen. **I**st dattet die heer
wil. en ist dat wy leuen so sellen dat
of dit doen. **glā** Alle dinghen de wille
gods en sijne moghentheit te beuele.
War nu uheffe. **v** in uuer houdien.
glā Recht of hi d' hulpen gods niet
doen en hadt. **A**lle allulchen uijet
singhe is bosc. **D**aer om den ghenen
die goet weet te doen en mer en doe
het is hem sonde. **D**at. **v. capitel.**
Ghi riken doet. **glā** **p**rimere
Chreyet hulende in uuer
onsalicheit die v toe sullen comen. **J**i
we rydome sijn u uuelc. en u des
sijn vanden matten ghegheten. **v** go
ut en u sili is u morschet en sijn ver
scymmelinghe sel u wesen tenen ghe
tinghe en sel v vleisch eren. **glā** **D**at u
pynighen. **A**ls dat vuer ghi hebt
v die wrake te samen ugas' inde kelle
daghe. **D**iet dat loen d' wercluden de
uwe ryt ghemaept hebben. **D**at v
v uualschet is. **W**eyt en haer roepin
ghe is in ghegaen in die oren des he
labaoths. **glā** **D**at is des hezen der he
ren om wrake te doen. **D**ie sonde in
die niet of en late wrake te roepen
bloetstortinghe d' onnossele sonde die
yegheng d' natueren is. en onthoud

ghe arbeits loen s'armer. Ghy hebt
 opt aerden gheverlaapt en uwe
 herten in ontulcheit op gheuoet. In
 der daghe s' doominghe hebt de ghe-
 rechtighen toe ghehaelt en hebt u
 sleghen en hi en weder stont v met.
Opren oecsten woelodach in aduet
Chroeds da om weest in salmich
 tot toe toemst ons here toe. Diet
 die armer man ubedet die colliche
 vrucht s' aerden. Duldehten lidede
 thent hi ontfanghe die oecste vrucht
 te en die leste weest ghy oer in sal
 en stadighet uwe herten want die
 tocoemst ons heren sal maken broe-
 ders en wilt met op malcand uvluch-
 tengla. **Als die een den anderen in**
hden liet. mar troest malcand.
 Op dat ghy met uoerdelt en wort
gla. Dat is dat ghy mit onslinghet
 daghen met in onin salmichheit en
 ualt. Diet die recht gla. Dat is
 xpo. Staet voer die doer broeders
 neemt die ppheten die inden ^{uacn} des he-
 ren ghesproken hebben totten exem-
 pel des en der doetslameit **wegat**
 Diet die heiligen die gheleden hebbe
 Ghy hebt jobs udracht slameit ghe-
 hoert en ghy hebt des heren eynde
 ghelien want die heer is ontfermit
 en een ontfermer mar myn broed-
 en wilt voer alle dinghen met zwe-
 ren biden hemel noch in aerden no-
 ch anders ghenen eet. v woert. li. het
 is het is neen neen. Op dat ghy on-
 die uoerdelinge met en uallet.

gla want die veel zweert. die u zweert
 dicke. **Ust** datt yemant van u bed-
 uctet wort **gla** van binnen. Die
 bidde mit enen effenen ghemoede en
 singhe **gla** Dat is hi yme den gheest
 te uheffen van binnen en van buten.
Ust datt yemant van u liet wort
 die hale die priest vands herten in
 en laette liden ou hem saluende mit
 f'olpen inden naem ons heren seldie
 zichen obhouden en die heer sellen
 op uheffen. en is hi in sonden li selle
 hem ughen worden. **Des manen**
daghes in die cransdaghen Daer
 om brecht malcander uwe sonden
gla beda seit die dootlike den priest
En bid voer malcander. Op dat
 ghy moecht warden behoude want
 dat eenpaerlyc ghebet des gherech-
 tighen is veel waert. helyas was
 een mensche die lidelyc was gheli-
 ken ons. En inden ghebeden badt
 hi dattet opt aerden met reghenen
 en soude. En in dien jaren en ses
 maenden en reghendet met. En
 hi badt weder en die hemel gaf
 reghen en die aerde gaf ha vrucht.
 myn broeders ist dat yemant van
 v vands waerheit ghedwaelt. is. En
 dien yemant bekeerde die sal wete
Do wie dat een lous van die dwa-
 linghe syns weghe bekeren doet
 die sal syn ziel behouden vands doot
 en hi bedet die memichuoudich-
 der sonden. **Hier na volghet sin**
te peter eerste epistel

en is die epistel op sinte petrus dach

Dit is die epistel op sinte petrus dach
 Et is apol
 tel ihu xpi
 onthiet den
 uoren in
 melinghe
 gla Die wi
 heydenſcap
 ghetomen ſijn totten gheloue **D**er
 uſtoeynghe ponty galatie capadocie
 alpe en bitimye nad voerwetenht
 gods des vaders in heilichede dees
 gheests in ghehoerſamhede endem
 die beſprentelicheden des bloets on
 heren ihu xpi Ghenade en vrede mo
 et v ghememthouidicht warden
 Ghebenedyt ſij god den vad ons he
 ren ihu xpi die ons na ſinnre grot
 ontfemlychheit wed ghebaert
 heeft in leuend hopen onmits d
 unſemlle ihu xpi wten dode inder
 onuſgancheliker en onbeulecter
 en onuſderliken eſemlle inden he
 mel onthouden in v die in moget
 heit gods behoet wart onmits d
 gheloue bereydet gheopenbaert te
 warden in wiſt tyt Daer ghy in
 ublyt ſalt warden al iſt dattet in
 behoert een luttel bedroeuert te we
 ſen in menigherhande temptacie
 Op dat die proeyninghe uues ghe
 loues edere ſi dan dat gout dat on
 mits den gheproeft wart En ge
 uonden warde inden loue en in
 glorien en in uren in openbaer
 inghe ihu xpi gla als hi te oerdel

comen ſal **wiganc** Die ghy mit
 al en hebont met gheſien daer ghy
 oet in hoept ghelouet al en ſiedt
 En al ghelouende ublyt in ontelli
 ker blyſcap d glorificierder weder
 bringhende en dat uues gheloues
 gla Dat is ſalicheit d zielen **V**an
 welker ſalichz die ppheten onſochte
 en hebben onduonden die vander die
 vander toetomend ghenade hebben
 ghepropheteerden in v onſochte
 in wat of in hoe ſulcher tyt datter
 die gheest xpi in hem bewiſende voer
 boetſcappenden die lidenge die in
 xpo ſijn En die aft na comende glo
 rie der propheten diet gheopenbaer
 is met hem ſeluen alleen in v dien
 den ſi die d inghen die uue gheboer
 ſcapto ſijn onmits den gheloue die v
 dat ewangelium ghepreect hebben in
 den heilighen gheest die vande he
 mel gheſent was daer die enghel
 in begheren te ſcouwen Daer om heb
 opghelcorde lenden uues ghemoets
 En weest ſober en volmaect en hoe
 pt in diet ghenade die v aen gheze
 ghen wart in d openbaeringhe ihu
 xpi als kinnder ghehoerſamheit in
 ghelyct ghemaect den eerſten beger
 lichen uuer Onbekentheit in jar
 nad ghereynicheden die v gheroepen
 heeft gla Dat is na xpi Op dat ghy
 oet ſelue in alre wandringhe rein
 ſijt want het is gheſcreuen **S**ij ſalt
 rein weſen want ic bin rein wan
 dert inder tyt uues reghenwoerdige

Handwritten note at the top left: *Handwritten text, possibly a reference or title.*

petau

C 21

leuens in vresen want ghy roept
den ghenen an die sonder ontfa-
nginghe d'perzoenen oerdelt nae
eens ygheliken menschen wert **Des**

woensdaghes naden anden sonedach

W weet dat ghy va **ua paelschen**
uwer onnut wandinghe d'vadhli-
settinghe met vlossen sijt mit ugar-
liken goude of silu' **an** mitte duerba-
ren bloede als mitten onbelsmetten
lams xpi te voren gheoerdemert **glā**

Dan gode dattet ons vlossen sonde

Choer die werlt makunghe **an** hys
gheopenbaert inden lesten tiden om
v die oimms hem ghelouich sijt in
gode dien uwerkede vans doot en
gaf hem glorie **O**p dat v hope ende
glorie in gode sonde wesen **maert** u
siele suu' in ghehoersamheit d'myn-
nen **glā** Alle dinghen te doe in een
uoudighen mynen d'broederlicheit

Caynt malcand' wter harten naef-

teliken **glā** **D**an ghy noch ghedaen
hebt **G**hy sijt vbozen met van ugar-
liken sade. in van onugantiken ou-
mits den woerde des leuende gods.
en des bliuende gods **W**ant alle vle-
sich is hoey. en alle sijn glorie als een
bloeme des hoeyes **D**at hoey is u dor-
ret en sijn bloem is of gheuallen **an**
des heren woert **blijft** in ewich **wegar**

En dit is dat woert dat in v ghepre-
dicht is **Des saterdaghes na paelschen**

Der om doet **dat ande capitel**
of alle of quaether en alle be-
drechtich en gheueilicheit en nydich

En alle inmyringhe mit acht d'clape
begheert die melche als kinnē die nu ^{sond' bedrechtich}
gheloren sijn redelicheit **O**p dat ghy
daer in wasset in salicheit **I**st dat sijn
ect hebt hoe soet dat die heer is tot
wellien xpm den leuenden steen ghy
toegrende sijt **an** vanden menschen be-
zoghe in worpen **glā** **D**aer om en ont-
liet met vanden menschen in worpen

te wesen **E**n van gode wticozen **E**n

gheert **E**n ghy als leuende steen wart
wart daer opgherymert gheesteliken
huse **D**at heilighe puel'scap te offeren
gheestelike offerhande gode ontfant
lic oimms sijn xpm **D**aer om hout
die scyftuer in **I**ch ic sal in zion sütte
den ousten horninc steen ucozen duer-
baert **E**n die daer gheloeft die en sal he-
met scamen **D**aer om si eer die gheloeft
an den ghenen die met en gheloeft
is den steen die die wercluden in wor-
pen gheuorden mit hoeft **des horninc**

En een steen d' storinghe en een leye d'
scandelilacie die ghene die sijn eulen
inden woerden noch en ghelouen met
in dien daer si oer in gheset sijn. mar
ghy sijt een wticozen gheslachte een
tomliche puel'scap **glā** **an** mitte ousten
puel's gheemicht hopende in sijn ryc
en offert die offerhande des gheloues

Een heilich volc lude d' ucringinge
op dat ghy sijn dogeden utellet die v
wt' duisternissen gheroeppen heeft in
sijn wondlike licht die voertyt gheen
volc en waert **an** nu sidi tuolt gods
die de ontfarmhartich met utrege en

had. mar nu hebde u uitgeghe. **Op**
derden sonnen dach na paeschen

Hie liefste ic bidde ju als vroom
de luden en pelgamen hoedet
ju van vleischelike begheerte die pegees
s zielen staden hebben uwe wandinghe
goet ond den volc **Op** dat hi in diendat
hi v inmynden mit acht talen als van
quaet werkers dat hi v moghen mer
ken vanden goeden en gode lonen ude
daghe s visitieringhe **gla** Als hi mitte
licht des gheloues gheuandert worde
Westte alre menscheliker creatuere
ongheworpen om gode het hi den coninc
als den ghenen die bouen gaende is. het
hi den heetoghen als den ghenen die va
hem **gla** Dat is v angode of vanden
coninc **G**heselendert is totten wra
ken des quaets werkers mar totten
loue s gueder want also is die wille
gods dat hi al weldoende zwighe doet
der omviken menschen onbekentht
gla want also en hebben vbi gheen sa
ke van v quaet te spreken **W**est
als vzi luden in en met als eenderfel
der quaetheit hebbende die verheit
mar als knechten gods eert alle mensce
gla Een yghelut na sijn staet **C**my
net die broedescap ontsiet gode eerde
den coninc **G**hi knechten sijt den here
ond danich in alre vresen me alle de
gueden en den ghesaten mar oec me
de den onghelaten want dit is oeret
ghenade **gla** dat is een danckelijc die
voer gode **wiganc** **A**t dat yemant
om die mede wetendheit gods durt

lidet onrechtelijc lidende **gla** van sine
heerslaghe of anders onrecht om die
mede bouen den ghebode te inullen
Want wat danc is dat waert. **A**t
dat ghi misdoet en dan gheslaghen
wordet en dat lidet. mar **A**t dat gi wel
doende lidsamelijc lidet dat is danc
voer gode want daer in sidi geroepen
gla Dat gi lidet naden exempel xpi
Op ten anden sonendach na paeschen
Want daer is oer xps in ghepassie
voer v en laet v exempel dat ghi hi
exempel volghet die ghenen sonde ge
daen en heeft. noch gheen boesheit en
is in sinen monde gheuonden **D**oe
hi in vloetket wt. en in maledide hi
met **D**oe hi leet en drie ghede hi in
y hi gaf hem selue dien conrecht
oerdelden hi droech droech selue on
se sonden in sinen lichaem op dat
hout **gla** Dat was die pynne die wi
voor die sonde sculdich waren **Op**
dat wi die inden sonden doot waer
der gherechticheit sonden leuen in
wes mismaetheden gi ghesonngew
den want ghi waert als di valende sra
pen. in nu sidi bekeert totte harden
en totten bisop in ver zielen **dat in**
Ande des ghelijc die **capittel**
wunen sellen haren mannen
onderdanich wesen en op dat of der
enighe manen sijn die den woerden
gla gods of der ewangelien **W**an
en ghelouen **gla** Onddanghe **W**an
deringhe die nuue sond woert ghe
wommen worden **G**hi vrouwen siet

aen uwe heilighe wandringhe mō
 vresen wilker vrouwen uſieringhe
 inden haer met van buiten en sal we
 sen of omme hanghinghe des gouts
 of vſieringhe der aentreckinghe d'
 dedet mar die die ſubinghe menſe
 he des herten is **glā** Del ſieret we
 ſen **E**n onūganclicheden des ghe
 rufes en des ghesaten gheests die
 mder teghenwoedich gods ryc
 is **W**ant also hebben voertnis die
 heilighe wuue die in gode hopen
 hem ſieret **glā** met inden deden
 mar mō zielen mit dogeden **O**nd
 danich haren eyghenen manne
 als sara abraham ghehoersam was
 en hieten heer **glā** van waerdiche
 den **E**wies dochter ghe luyt doet
 wel en ontfiet gene ſloringhe
glā Alst dat v die mannen last
 aen doen **E**hi manne weest me
 de wonende **glā** mit uwen wunen
Ena conſcienciaen dat ghele met
 en houder als diemen mar als ghe
 liken deelt hem die eer als de cran
 heren wineken vatekyns **glā** wat
 ſi cranche vatekyns sijn daer met
 veel wedſtaens men is so eerle
Egheliken den mede erfghenae
 der ghenaden des leuens op dat
 uwe ghebede met ghehindert en
 worden **O**pten vijften sondach na
Ewar weſet alle in **pinxteren**
 den gheloue eendrachtich medeh
 dende mynes s broederlichen **O**t
 ſermtichent oetmoedich met

quaet voer quaet gheldende noch
 vloet om vloet **W**ar daer en teghes
 wel segghende want daer in sidi ge
 roepen dat gi die benedynghen in
 erflicheden belitet want diet leue
 mynnen en guede daghen zien die
 dwonghe sijn tonghe van quade en
 sijn lippen dat si gheen bedrechtlich
 en spreken en hi keer of vanden qu
 aden en doe dat goede hi socke den
 vrede en volghe hem na want die
 oghen des heren sijn op den gerech
 tighen en in haren ghebede mar dat
 aenſicht des heren si op hem die ghee
 die quaet doen **E**n wie ist die v deze
 of ghi guede mynes gheweest hebt
 mar ist dat ghi oet yet lidet om die
 gherechtich so sidi salich **W**haer vze
 se en suldi met onthien en ghi en sul
 met ſlaghet wesen mar den heer
 xpm heilighet in uwer harten
Wtganc **W**eest altoes beret ghno
 eth te doen elke die vrede erfchet
 van die hope die in v is mar mit
 saticheden en mit vresen heb een
 guede conſciencie op dat si hem ſa
 men **I**n dien dat si van v ſmynde
 ren die v guede wandringhe in xpo
 lichterzen want het is beter wel doe
 de te liden **I**st dattet die wille gods
 wil dan qualic doende **glā** oericht
 te wedſtaen **D**es vridaghes nae
Ewant xps is oet eens **paelche**
 voer die sonde ghestorven die ghe
 rechtighe voer die ongherechtighen
 dat hi ons gode loude offeren ghe

dodet inden vleische mar inde geest
 leuende ghemaect In welcken **glā**
 te welen **C**hi quam en predice de
 gheuen die inden kerker waren die
 voertijts onghelouich waren **D**oe hi
 die luydsamheit gods inwachtende
 inden daghe noe doe die arke ghe
 tymmeret wort daer luttel dat is acht
 te zielen in behouden ware ghemaect
 oimmits den wat **glā** **D**at die arke va
 d' aerden op hief **C** En nu heeft oet dat
 doepsel dat van ghehli' formen is be
 houden ghemaect **glā** **D**at doepsel wt
 den arke gheluyt in veel manieren
 dat water hief die arke vader
 aerden op **A**lso sel ons dat doepsel
Hoe wie toet arcken met en quam
 wt in manninghe van noey die uer
 drant **A**lso doet hi oet die mō in
 manninghe xpi totte doepsel met
 en toemt **C** Niet die of doeminghe
 der wilssen des vleysche in der
 goeds consciencien vraginghe in
 gode oimmits d' uersemille ihu xpi
 die t' rechte hant gods is des vaders
Wytant uilmdende die doot op dat
 wy erfghenaem des ewich leuens
 ghemaect worden so is hi moe he
 mel ghegaen en heeft hem onder
 danich ghemaect den enghelen en
 die potestate en die uirtutes **glā** **D**at
O hyn die oerden d' enghelen
Rullu' is **D**at my capittel
 ghepalluyt inden vleysche weest ghi
 oet mit dier seluer ghedachten ghe
 wapent want die gheen die moe

vleysche ghepalluyt is die heeft of ghe
 laten vanden sonde **O**p dat hi nu
 met en leue mō menschen begheer
 ligheden **C** hi leue nade wille gods
 datt' noch tyt is inden vleysche **glā**
Dat is dien tyt die hi noch te leuen
 heeft **C** want die tyt die gheleden
 is ghenoech totte wille des volcs te
 volbrenghe **D**ie in ontrouwenheden
 in begheerlijheden in wim dinc
 langhe en in etinghe in dincdinghe
 en in onghoerlos der oefeninghe
 der afgoden ghervandert hebben
 daer die onghelouighe in inwone
 ren dat gi met mede te samen en
 lope in die selue confuse s' ontrouwen
glā **A**ls ghi plaghet te doen **C** hā
 phemeerde den naem xpi daer ghi
 in ghelouet **C** Die den ghenē rede
 sellen gheuen die bereyt is te oerde
 len leuende en dode **D**aer om is oer
 den doden **glā** **D**at is den onghelo
 uighen **C** Dat ewangelii ghepre
 dicket dat hi uoerdelt worde vanden
 menschen die inden vleysche leuen
 op dat hi na gode leuen inden gelle
 alre menschen eynde sal natien **O**p
 ten lesten sonnendach na paestchen
C Daer om weest wys en wakker
 in bedinghe mar voer alle dinghe
 hebt ondinghe in u seluen eenproe
 like mymie decket menichuondich
 der sonden **H**erberghet malans
 sōns murmuracien een ygheluyt so
 hi die ghenade ontfanghen heeft
Also sal hie aen dienen i malans

als goede scaffenaers menichuou
 digher ghenaden gods **Hoe** wie
 spreket **glā** om een and te leere die
 spreke **recht** als die leeringhe
 gods **Hoe** wie **glā** den hongern
 ghen van tijtliken nootruften
dient glā die doe dat **Als**
 wt dogheden die god dient **glā**
 dat is hi ghenet toe die den wille
 ghiet. en dat goede daer hem
 die goede wille mede oefent **Op**
 dat god in allen omghen gheoert
 worde oimms ihm xpm wien
 dat eer is en ghebot in ewen te
 ewen Amen **des woensdages na**

Hie lief **de v sondach na pynt**
 ste en wilt met inreemdet
 worden **glā** vande gheloue ende
 vms mynnen gods **And** hette
glā der petrusien **Die** utot
 ter proemnghe is als of v wat
 miwes ghesriede **glā** wāt het
 en is met miwe dat die na vol
 gheren **des hez inolgher** wor
 den **mar** vblidet te samen dey
 lende den liden xpi op dat gi in
 die openbaeringhe sinre glorie
 vuzogheder vblidende **Wort** ghi
 inden naem xpi ghelachtet **Ghi**
 sult salich wesen wāt dat s eren
 en der glorien en s dogheden go
 ds toe hoert en die sijn gheests
 is **Ausstet** op v mar nyemant v en
 lide als ee man slacht of een dief
 of een quactspreker of als een
 begheerte der vreemder **glā** Dele

scamen hem inden liden **Ca** ist
 datt yemant lidet als een kerste
 die en scame hem niet mar in eer
 gode in desen name want het ist
 dattet oerdel vande huse gods be
 ghinne **Ist** dat dat eerste sel d'gee
 re wesen die der ewangeliën gods
 niet en ghelouet en hebben en of
 die gherechtighe nauwe behoude
 sel worde **glā** hi en moet veel drus
 liden **Die** onghenadighe en die
 sonder waer sellen si bliuen en ald
 oer die liden naden wille gods die
 beuelen haer zielen den ghetrouwe
 steper inden weldaden **glā** **En** die
 onthoutse en troentse misten engele

Daer om bid ic die oude **Dat**
 die in w sijn ic **viste capte**
 die een mede oude bin en eenghe
 tughe der passien xpi bin en dier
 glorien een mede deylre die in toe
 comens tyt te openbaren is **glā**
Die bisoppen en die pasteren pla
 ghen ouden te hieten inde volke **C**
voedet dat ridders gods dat in wis
 voersorgette met bedwanghelijc
 willichit na gode niet om dat lelike
 loen mar wt willicheden **glā** totter
 eren gods **Ro**ch niet dat ghi hoert
 in die diergityp. mar weest den rid
 de mennghe een forme **glā** **Der**oet
 moedicheit **C** **Ghe**worden op dat
 wanneer die prince s'hepde open
 baren sal ghi ontfanghen moet
 die onigancliche crone s' glorien
Des ghelijc ghi jonghelmghe weest

na v begone wt hoe
 sulken gnde

Andrye tey v die
 26 v vanti 162

den ouden onderdanich **E**n be
wylt allegader oetmoedicheit in
malcander want die heer wes
staet die hoüdighe in den oetmoe
dighen ghyft hi gracie **O**ptend
den sonnendach na pnylsteren

Daer om weest uoetmoe
dighet ons die moghen
de hant gods op dat hi u uheffe
in die tyt der vandinghe **glā** dat
is inden oerdel **A**lle inwe so
thuoudicheit werpet in hem w
ant hem is die sorghe van u
weest sober en wakker. want u
weslake die viant gaet omme
als een breschende lewe soeken
de wie hi u slinden mach **D**ien
weder staet staet mit gheloue.
En weet dat die selue lidinghe
dier broederscap die in d' werlt is
ghesiet die inwer broed'licheit
ghesiet. mar god alre ghenade
die u gheropen heeft in sijn ewi
ghe glorie in xpo ihu een luttel
ghepynicht. hi selt uolbrenghen
hi selt stadighen. en hi selt vast
maken. hem si glorie en ghebot
in ewen te ewen amen **wtganc**
Di siluam v den ghetrouwen
broed' als ic mene heb ic dit cor
telic ghescreuen biddende en ghe
tughende dit een waerachtighe
gracie gods te wesen **S**taet daer
in **glā** vast ghewortelt **D**ie
kerke die grauet v die in babilo
ne is te sramen ghegndert **glā**

Dat is in romen **E**n marcal
mijn zoen gegruetet malca
der onderlinghe inden heil
ghen cullen in vallen si gena
de in in xpo ihu sijn amen **Dit**
is s' peter ande epistel

Dynon pet
tracht en
apostel ihu
xpi ontbier
den ghenen
die een ghel
ke gheloue mit ons ontfangen
hebben in die rechtuacridicheit
gods en behoudero ihu xpi **S**e
nade en vrede moet in uullet
ward inder kennisse ons heren
ihu xpi dat gi belkennen moet
Hoe hi ons ghegheuen heeft
alle dinghen sijnre godliker
doechden die totten leuen en
tott' goedertierenheit gegheuen
is oimms sijnre kennisse die o
gheroepen heeft om sijnre selve
glorie en doechden oimms wel
ken hi groet en dner vaer belof
ten ghegeuen heeft **O**p dat gi
oimms die grauen mede deelich
tich der godliker natueren sou
worden. weest vliende oer u
ganc'elicheit d' begheerlicheit
die in die werlt is. mar weest ghy
alle sorghe in brenghende **glā**
Hier toe om dit te uollen dat
hier na uolghet **D**ienet' doech
den in v gheloue **glā** dat is be

wylt uwen gheloue mit werke
 der doechden **E**n inder doech
 de der wetenhs **E**n in die weten
 de soberheit **E**n inder soberheit
 lysamheit **E**n in lysamheit
 goedertierenheit **E**n in die goedertie
 renheit minne der broederlychheit
En in die mynne s broedlichheit
 caritate **dat is enighe mit gode te**
maken en dat is een bant s vol
maectheden **E**n is dat dese **glā**
voersyde doechde **E**n v sijn
 en inwinnen **glā** die contrarie sijn
 der ondoechden **D**oe en lulle
 si v met ydel vmden noch sonder
 vrucht in die kerulle ons heren ihu
 xpi **as** die dese dinghe met bereit
 en sijn die is blint en mit hant
 tastende **glā** als die ghene goede
 leyder en heeft in g sinen wege
En ontfanghet ughetelheit
 der suuninghe sijnre oud sonde **glā**
 die mede doepsel of ghedwaen
 waren **D**aer om broeders
 pnut to meer gheuoech te doen
 op dat ghi oumits die goede w
 ken uwen roep en toe ukuelsinge
 seker maect. want doe di dese
 dinghen **E**n also sal v ouvloede
 ht ghedient worden die ingraut
 inden wegghen ryt ons heren ihu
 xpi ons behouder **D**aer om sel
 ic v alto⁷ beghinnen te u manie
 van desen dinghen **glā** **E**n ic be
 gheer dat ghi wel doet **C**hemie
 de sijn **E**n ic begheer dat ghi ghe

stadich sijn in teghenwoerdigher
 waerheit want ic achtet recht te
 wesen **glā** **O**m den dienst die in
 beuolen is **E**n in u manninghe
 te uwecken also langhe als ic in de
 sen tabernakel bin. **I**c bin seker dat
 die ontsettinghe minne tabanakele
 snelle is nae dat mi oer onse here
 ihu xpi te weten heeft ghedaen en
 ic sal eerulicheit gheuen en stadelic
 v te hebben na mynen steuen **glā**
Inder voersyde u manninghe **D**at
 ghi ghi die ghedenckenisse der dinghe
 doet wy en hebben die onghelerde
 fabulen met ghenolghet **E**n v ons
 heren ihu xpi moeghenths en voertre
 tenheit kondich ghemaect. **w**ar wy
 sijn scouwers gheworden dier groet
 heit **glā** **D**ats die ouformynghe
 die pet en iohs en iacob scouwerde
 inden berch van tabor **C**hi ontfinc
 van gode den vad eer en glorie van
 den groet maker s glorien aldus
 danuyghen stemme neder ghedaelt
 tot hem **D**it is myn wtuoere zoen
Daer mi wel in behaechde hoert
 hem **E**n dese stemme hebben wy
 ghehoert vanden hemelen ghebro
 che. doe wy mit hem waren in de
 heilighen berghe **E**n wy hebbe dat
 pphetelike woert vast ghemaect
glā want die apostelen waren claar
 liken vanden heilighen gheest bega
 uet san die ppheten **C**hi doet ^{wel} neen
 in des woets waer **A**ls s lichtende
 lantecernen die in die duult stede

glā Dat is in deler werlt van on
bekentheit / **idontiert** **A**hent
die dach in lichte en die licht dra
gher baert worde in uwer haete
Vstaet dat eerste dat alle ppherie
der scriftueren van haero selso
bedudinghe met en gheliet wat
mitten menschen wille en is
die ppherie voertint met uolbro
cht **mar** vanden ingheestinghe
des heilighen gheests hebben die
heiliche menschen ghesproken

HEt waren oec **n capittel**
vallsche ppheten inde vol
ke also sullenve oec loghenachtige
meests in v welen die mbrengen
sullen lertenglā **Dat** sijn eenchā
de keruinghe **E**der vdoememille
den ghenen die se ghetoft heeft **glā**
Dat was xps mit sinen bloede **E**
weder segghen si een heer te welen
en bringhen ou hem seluen een snel
le vdoememille **E**n veel selue haer
oncuulcheit volghen **glā** **Di** oerlot
den oncuulcheit want si die men
schen daer toe gheneycht wisten
E ou mit wien die wech d' waā
heit **glā** **Dat** is reynich **E** bespot
sel welen **E**n in ghericheit sellen si
van v mit gheneynden woerde
veringhe doen welken lude dat
oerdel **glā** **Dat** is die pyne daer si
toe vdoemet sullen worde **E** v
en wel na mar met op een hout
en hā vdoememille en slapet met
want is dat god die engelen die

sonde deden met en spaerde n
mitten repen der hellen ghet
ghen gaf hile inder duusternis
le ou om dat si ghehoude sullen
worden om ghetruust te welen
inden oerdel **glā** **Daer** si om u
doemt sijn **E**n hi en spaerde die
eerste werlt met **noey** een
vanden achten den roepen der
gherechtigheit behoede hi **glā** **Noe**
was een vanden achten die in
d' archen behouden bleef **E**nde
En hi predicte den sondaer dat
si penytencie doen souden **E**er
die diluue quam **mar** si en deden
met **E** doe hi die oyluue ley
de in die werlt d' gherechtigheit
En die steden van sodoma en
ghemora te alche makede riep
ind' om keruinghe **glā** **Dat** was
ind' uderuinghe **E**n litteden
oec erempel den ghenen die on
gherechtelyc doen souden **glā**
Bewilende dat si inden vuer der
hellen ghetruust souden worde
Dien die van sodoma en ghemora
ra ghelyc worden gevonden **E**
En hi vlostte de gherechtighe lot
die vanden ongerechte gewelde
der sonder en vands' oncuulch
wand'inghe bedruet was wat
in ghelichte en in horen **glā** **vā**
leuen en van gherichte **E** was
hi gherichtich en woende vanden
ghenen die van daghe te daghe
die gherechtighe siele mit onge

rechtteghen werken rausten God
 nu die guedneren wt' tempta
 rien illossen. En die ongherechti
 ghe inden daghe des oerdelo hou
 den gheraust te warden **En** alre
 meest die ghene die nade vleis
 che in begheerlichkeiten s' onrey
 nicheden wanderen en xpm in
 smaden stont hem seluen beha
 ghen setten **glā** Dat is onghel
 loue **En** onthien si met blasphe
 mizerende **glā** Des werlt
 Den wech des gheloues **In**
 die pyne s' hellen daer die quade
 enghelen in stretchen en in mo
 ghentheden die meeste sijn nau
 we draghen moghen dat haeste
 like oerdel yeghens hem en de
 le **glā** meesters s' dwalnghe **C**
 Als onredelike beesten **glā** Die
 kennisse noch instant en hebben
 Natuerlyt in die vanghinghe
 en in die dodinghe blasphemerē
 de **In** dien dinghen die si met
 en weten **glā** vallen en warde
 ghedoot also sellen dese **Onho**
 ren uderden sinnen ilozen war
 den ontfanghen dat loen der on
 gherechticheit **In** loue of prisen
 die weelden s' beulectinghe en
 der belmettinghe. weelde des da
 ghes **glā** Dat is s' eren **C** Te we
 len van weelden te gader vloey
 ende in hare werclappinghe on
 truischeden mit v. en hebbe die
 ogghen vol oulspeels en onladelik

londen bedrieghende die onghestadi
 ghe zielen **glā** Die opt gheloue met
 sondeert en staen **C** Hi hebben een
 gheoefent heit in s' ghericheit/lynd
 der maledictien oft laten den rechtē
 wech **En** sijn ghedwaelt en na ghevol
 ghet baalamis wech en beors die dat
 loen s' boesheit vanden **En** hi hadde
 berespinghe sijnre quade ulesertheit
En stomme die'ons dat iucht spreke
 de mit eens menschen steine v'voet die
 onwetenheit des pphete **glā** Balam
 die pphete doe hi op s'men esel riden
 soude. en in maledien die kynd' van
 isrl. daer hem die coninc balach toe
 ghemyet hadde **Doe** en woude sijn esel
 niet voert gaen inden weghe **Ende**
 sprac mit eens menschen steine ende
 berespreu daer of **C** Du sijn fonteyne
 sonder wat en neuelen ghepoghet
 vanden stormen wien die udoncti
 ynghe s' duultinllen behouden sijn
 want in houdien s' ydelheit spreke
 si **En** in begheerlichkeiten des vleischs
 s' ontuulcheden bedrieghen si die ge
 ne die een luttellin ontulien **glā**
Vanden fondament des ghelouen
C Die in dwalnghe wandert hebbe
 belouen hem vruhet **En** si sijn selue
 knechten s' uderunghe want van wie
 een uwonnen is. des knechts is hnoet
 want ist dat si eens die beulectinghe
 der werlt ontulien **In** die kennisse
 ons heren en behouders ihu xpi **En**
 dese anderwart v'beest uwonnen wor
 den ha achtste wiken sijn agher dan

dan die eerste want het had hem
 beter gheweest den wech d' gerecht
 ticheit met te kernen Dan nader
 kennisse acht waert ghekeert te
 worden van dien heiligen ghebode
 dat hem ghegeuen is want he ghe
 uallet dat waentighe bispel dien
 hout is wed' tot sinen ougheue ghe
 keert En die gheualschen loghe is
 wed' ghekeert in die wentelinge d'

Slits **Das 8de capittel** :
 Het alre liefste broeders dese
 ander epistel scrue ic v In welken
 ic uwecke die u waringhe uwe rey
 ne ghemoeude Dat ghy dier woerde
 ghedenct die ic v voersit heb van
 den heiligen ppheten en uvera
 postelen des heren en des behonder
 ghebode Dat weet eerst dat inde
 lesten daghe comen sullen bespott
 in bedrieghinghe wanderende in
 haere selfs begheerlijcheden leggede
 waer is die louinghe of sinen toe
 toemst want die vader ghestor
 uen sijn **gla** Dien inuachten en met
 en ontfynghen **A**lle dinghen bliue
 dus als vanden beghinne d' creatie
 ven ghebleuen is want het is hem
 onbekent die dat willen dattie he
 melen eerst waren En die aerde
 vanden water En oumits den wa
 ter staende inde woerden gods ^{oumits} wel
 ken die werlt doe vanden water
 beuloeyde u d' aerde **mar** die hemelen
 die nu sijn inde seluen woerde ghe
 set en den vater ghehouden **In**

die aerde

daghe des oerdels en d' doemynge
 der bolez menschen **gla** Die we
 relt is eens uoerdelt mitte water
mar mit eynde salse voerdelt uo
 mitten vuer **A**lre liefste die een
 dinc en laet v niet uborghe we
 sen dat enen dach voer gode is
 alst dulent Jaer En dulent Jaer
 als enen dach Die heer en maect
 met mitten beloften in hi doet
 hysamlyc om v en en wil niet dat
 yemant bederue **mar** si alle wed'
 tot penitencien keren En die dach
 des heren sal comen als een dief
 In welker die hemele mit groter
 haestigher ueerdicheit ugaen sel
 len **gla** In een and' forme dan si nu
 sijn **gla** En die elementen sellen va
 der herten ontbonden warden Da
 om want alle dese dinghen onlos
 set sullen warden gheluit Hoe
 salt behoert v te wesen in heiligher
 wandinghe en guedticeheden
 uberdende en natiende des toetwilt
 des daghes **gla** Des vtersten oer
 del **A**oumits welken die vater
 de hemele ghepurgiert sullen wa
 den En die elementen sullen beue
 van die herten des vuers **mar** in
 u beyden nuwe hemelen en nuwe
 aerde en sijn beloften da die ghe
 rechtich in woent daer om alre lief
 ste want ghy dese dinghen uberdende
 sijn Daer om onbenlect en onu
 ter **gla** Van dootliken sonden **Ho**
 pnt hem **gla** Dats den heer **In**

vreden ghenonden te warden en
 rekent die lanmoedicheit des
 heren salich te wesen als oec
 paulus onse alre liefste broes nae
 der wijshe die hem ghescreuen
 was v ghescreuen heeft als hi
 oec in allen epistelen sprekende
 in hem van desen omgthen In
 welken epistelen sommich swaer
 omgthen hi te vstaen die de onge
 leerde en die onghelade vanden
 Also hoer die and' scriftuer doe
 tot haer selfs vdoemnisse Da
 om hi broeders die dit te voren
 weet bewaert dat ghi in die
 dwalinghe s onwiser vleit van
 van uwes selues vasticheit met
 en ontuallet mar wallendem
 gaden En inder kernissen oec
 heren ihu xpi En des behouders
 hem hi glorie nu en inde daghe
 inder ewicheit amen Hier be
 ghint **J**ans eerste epistel dat

Weerste capittel
 1 boetscappe
 v vande wo
 den des he
 leuens dat
 van beghin

ne was dat wi hoerden. dat wi
 mit onsen oghen saghen dat wy
 claerliken kenden en onse han
 de handelden En dat leuen is
 gheopenbaert en wi saghent en
 rughet En wi boetscappen v en
 ch leuen dat biden vas was

And' ewigh' godheit **E**n ons ge
 openbaert is dat wi saghe en hoer
 den. dat boetscappen wi v Op dat
 ghi oec mit ons ghescappe heeft
 moet hebben En onse gheselschap
 hi mitten vas en ihu xpi sinen zoen
 En dit scrive ic v op dat ghi vroech
 det lict En v vroechde v vol En dit
 is die boetscap die wi van hem ghe
 hoert hebben En wy boetscappen v
 dat god dat licht is en gheen duust
 misse en linn in hem Ist dat dat wi
 segghen dat wi gheselschap mit hem
 hebben. en wi mis duust misse wan
 deren wi lieghen en en doen die waer
 heit met **gl** als wi and' luden alsoe
 mis onwaerheit liden **C**ajar ist dat
 wi inden licht wanderen. also hi sel
 ue inden licht is Soe hebben wi ghe
 sellscap mit malcander En dat bloet
 sijnso zoens ihu heeft ons ghereynicht
 van allen sonden Ist dat wi segghe
 dat wi gheen sonden en hebben wi
 vil eyden ons seluen En die waerheit
 en is in ons met Ist dat wi onse so
 den belien hi is waerachtich gherech
 tich dat hi onse sonden ughene En
 ons reyne make van alle boesheit
 Ist dat wi segghen dat wi met ghe
 sondicht en hebben wi maken ons
 loghenachtich en linn woert en is
 in ons met **Des woensdaghes nade**
derden sonnendach na paelsche dat
in luynder eerste capittel
lymo dese omgthen scrive ic
 v. op dat ghi met en sondicht war

Ist dat yemant ghesondicht heeft
 wi hebben biden vader een aduo-
 cnet. **Jhu xpm** den gherechten. **En**
 hi is selue die ghenade voer onse so-
 den. **En** met voer ons alleen. **Mar**
 at mede voer alle die werlt sonden.
 en daer m weten wy dat wy en be-
 kent hebben. **Ist** dat wi syn ghebode
 houden die seit dat hi gode bekent
 en syn ghebode niet en bewaert hi
 is loghenachtich. en m hem en is die
 waerheit. **Mar** die sijn woert waer-
 liken hout. daer is die mynne gods
 m volmaect. **Daer** na weten wy dat
 wy m hem sijn. die seit dat hi m he-
 blyft. **glā** Quintus der mynnen. **Die**
 sal also als hi wanderde oet selue
 mede wandere. **glā** hem te volghē
 en is met alleen die ghebode gods te
 houden. **en** die rade gods mede an sijn
 vmoghen. **Salve** liefste ic en seque
 v gheen nye ghebot. **Mar** dat oude
 ghebot dat gi van begijn hadt. dat
 oude ghebot dat is dat woert dat
 gi ghehoert hebt. **glā** Van and pre-
 dicaren. **And** warue seque ic v
 ene nuwe ghebot dat waerachtich
 ghemaect is m hem. en oet m v. **Wat**
 die duistermisse sijn gheleden. ende
 dat waerachtighe licht lichtet. nu
wtganc. **Die** seit dat hi inde lichte
 is en sijn broeder hatet hi is mder
 duulstmisse tot noch. **Die** sijn broe-
 der licht. hi blyft mden lichte en slo-
 tinghe en is m hem met. **Dat** hi ye-
 mant scandelzeert of dat hi van

yemant ghesandehzeert warde
Mar die sijn broeder haet. die
 is mder duulstmisse en wandert
 m duulstmisse. **En** en weet niet
 waer hi giet want die duulster-
 misse hebben sijn oghen sijn blynt. hi
 derkynt ic seque v dat ic v die
 sonden warden ughen om sijn
 naeme vaders ic seque v. **glā** Dat
uwe sonden wden ughen. **Wat**
 gi den ghenen ghekent hebt die
 van begijn is jonghelinc ic seque
v glā. Dat uwe sonden ughen
worden. **Want** gi den bosen
 uwonnen hebt. **Want** ic seque
v glā. Dat uwe sonden ughen
worden. **Want** gi den vader
 bekent hebt. **Jonghe** man ic seque
 ic v. **glā**. Dat uwe sonden ughen
worden. **Want** gi start sijn en
 dat woert gods m v blyft. en den
 bosen uwonnen hebt. en en wilt
 die werlt met mynnen noch die
 die dinghen die m die werlt sijn.
Ist dat yemant die werlt mint.
Des vaders mynne en is m hem
 niet. want alle dat m d werlt is
 dat is begheerlicheit des vleischs
 en begheerlicheit der oghen ende
 houdicheit des leuens. **glā** Welke
dier hande begheerlicheit. **Vā**
 den vader niet en is. **Mar** hi is vā
 der werlt en die werlt sal ughen
 en al haer begheerlicheit. **Mar** wie
 den wille gods doet. die blyft m
 d ewicheit. **Want** hi niet het is die

leste vre **glā** Dat is die leste ont
 heit der werlt. **E**n also gi
 ghehoert hebt dat antekerst
 tomet. **D**oe sijne nu vele an
 tekerst gheworde waer of wy
 weten dattet die wterste vre
 is si sijn van ons gegnen **glā**
 dat is van onser gheselschap.
War si en waren vande on
 sen met. **w**ant hadden si van
 den onsen gheweest si hadden
 ymmer mit ons ghebleuen **w**
 om dat si openbaer sijn dat si
 alle vanden onsen met en sijn
war ghi hebt die salunghe vā
 den heilighen gheest en kent
 alle dinghen **glā** Die u totter
 salichz **N**ootrustich sijn **O**c
 en heb v met ghelcreuen als die
 ghene die die waerheit met
 en kennen **w**ar als den ghe
 nen diese weten **E**n dat alle
 loghen vander waerheit met
 en is **w**ie isser loghenachtich
 dan die ghene die lohent dat
 xps jhs met en is **D**it is een
 antekerst die de vad vlaect die
 en heeft oec die vader met **D**ie
 den zoen belyet die heeft oec
 den vader **A**lso hi oec dat begin
 ne ghehoert hebt dat blift m
 v en ist dattet m v blift dat
 ghi van beghin ghehoert **H**oe
 suldi oec inden zoen en inden
 vader bliuen **E**n dit is die
 belofft die hi ons belofft henet

dat ewighelieven **D**ese dinghen
 heb ic v ghelcreue vanden ghene
 die v uleyden **E**n die salunghe
 die ghi van hem ontfanghen hebt
 moet bliuen in v **E**n ghi en hebt
 gheen noot dat v yemant leze
war also sijn salunghe v leert
 van allen dinghen **E**n het is wā
 achtich en het is is gheen loghen
En also si v gheleert heeft blift
 in hem **O**p dat wanneer hi ope
 baren sal dat wy zeker betrouwe
 moeten hebben **E**n ons van hem
 met en samen in sijne toetoele
Ist dat ghi weet dat hi gherechtich
 is **D**oe weet dat elc die gherechtich
 doet dat die wt hem ghebozen is
Bhiet **D**at oec capittel
 hoe sulcke mynne ons die
 vader ghegeuen heeft dat wi kin
 der gods hieten en sijn **D**aer om
 en heeft ons die werlt met bekent
 want si en kenden hem met **glā**
Dato den vader **A**lre liefste nu
 sijn wy sonen gods en noch en ist
 met openbaer vshenen **w**at wy
 worden sullen **w**ant wy wetent
 soe wanneer dattet open baren
 sal dat wi sijns ghelyc sullen wese
want wi sullen zien also als hi is
En elke die desen hope in hem he
 est die heilighet **glā** **D**at is die rey
 nighet **E**hem also die ghene die
 oec gheheilicht is elke die sonde
 doet die doet oec ongherechtichent
 en sonde is ongherechtichent **E**n

ghi weet dat hi openbaerde op
 dat hi die sonde of doen soude en
 die sonde en is in hem niet elc
 die in hem blijft die en sondighe
 niet **En** elc die sondicht die en sa
 ghens niet noch die en kendes
 niet kinderkins niemant en u
 leyt v **Die** gherechticheit doet die
 is gherechtich also die oec gherech
 tich is **glā** hi is met ewichheit en wi
 inden gheloue **Die** sonde doet
 die is wien viant want die vi
 ant sondichden van beghinne
 daer in is die zone gods gheopen
 baert **Op** dat hi breke die werke
 des viants **Elcke** die van gode ge
 bozen is die en doet gheen sonde
 want sijn **glā** dat is des vaders
En traet blijft in hem **En** hi en
 mach niet sondighen want hi
 is wt gode ghebozen **Daer** in sijn
 hi openbaer **Die** kinder gods **En**
 die kinder des viants **Elc** die niet
 gherechtich en is die en is van go
 de niet **En** die sijn broeder niet
 en mynt **glā** Des ghelijc **Want**
 dit is die boetscap die ghi van be
 ghinne ghehoert hebt dat ghi ma
 cander mynt **Niet** als caym die
 vanden bosen was en sijn broe
 der u sloech waer om u sloech hi en
 want sijn wken quaet waren ay
 sijn broeds werke gherechtich **Op**
ten anderē sonnendach na pinxten

Broeders is dat v die werlt
 haet en wilt v niet uer

wonderen want wi wetent dat
 wi vander doot ougheuoert sijn
 mit leuen want wi in mynen
 die broeders die niet en mynt
 blijft met doot **Elcke** die sijn
 broeder haet is manslachtrich
En ghi weet dat alle manslach
 trich ter dat ewighe leuen niet
 en heeft in hem seluen bliuen
 de **Daer** hebben wi die myne
 gods bekent want hi ons sijn
 ziel voer ons gheset heeft **Ende**
 wi sijn sculdich voer onse broede
 ren onse ziele **glā** dat is onse ster
 uelike leuen **Te** setten die de
 se werlt substantie **glā** dat is
 onnootruftighe ruydoem **En**
 heeft en sijn broeder niet noet
 hebben **En** van hem sijn max
 ren slaut hoe blijft die myne
 gods in hem **Wij** kinderkins en
 laet ons niet mynen mitten
 woerden **noch** mitten tonghen
 in inden wken en in die wach
Wij want **Daer** in kenen wi
 dat wi vander wachheit sijn ende
 in sijn te ghewodichheit sullen
 wi onse herten raden **glā** dat
 is ghedachte wyne ghehouden
 worden **Want** is dat ons onse
 herten berispet god is meere
 dan onse harte **En** hi kent alle
 omt **Alre** hefte is dat onse harte
 ons niet en berispet soe hebben
 wi betrouwen tot gode **hoe** dat
 wi bidden dat wi oec dat van

hem ontfanghen sullen want
 sijn gheboden bewazen wy. **En**
 die dinghen die voer hem beha
 echlic sijn die doen wy. **En** dit
 is sijn ghebot dat wy ghelouen
 inden name sijns zoens ihu xpi.
En dat wy malcander mynne
 als hi ons tghelobot gheuen he
 est. **En** die sijn ghebode houchi
 blift in gode en god in hem. **En**
 daer in weten wy dat valme
 gheest in ons blift dien hi ons
 gheuen heeft. **glā** Ist dat wi my
 nen en gheloue hebben. **Dat in**
Hie heeste en **capittel**
 wilt alle gheesten met
 ghelouen. **war** procliet die gheef
 te of si van god sijn want het
 sijn veel ualliche ppheten wige
 gaen in die werlt. **In** desen wt
 die gheest bekent die gode toe
 horen. **Elc** gheest die sijn xpm
 beliet dat hi inden vleische ghe
 comen is die is van gode. **Elc**
 gheest die sijn seic. **glā** Dat is
 in sijn die menscheit vander god
 heit. **Die** en is van gode met.
En dese is een entekerst. **Daer**
 ghi of ghehoert hebt dat hi toe
 met en nu althant is hi in die
 werlt. **glā** Ghi sint van gode kin
 derkens. **En** ghi hebt en inwon
 nen. **Want** hi meere die in
 v is dan die in die werlt is. **In**
 sijn vander werelt daer om
 spreken si vander werlt en die

werlt hoertse wy sijn van gode die
 gode kennen horen ons die van go
 de met en is hoert ons met. **Daer**
 in kennen wi den gheest s' swalm
 ghe en den gheest der waerheit.
Alre heeste laet ons ondinghe my
 nen want mynne is van gode en
 elken die mynet is van gode ghebo
 ren en kent gode. **glā** **Totter** ken
 nisse gods en machmen met tome
 dan oümits mine. **Die** met en myt
 en kent gode met. **Dat** god die mi
 ne is. **glā** **Onghe** strepen. **In** dien is
 die mynne gods openbaert in ons
 dat god sinen enyghen zoen heeft
 ghesent in dese werlt op dat wy
 oümits hem souden leuen. **Daer** in
 is die mynne met als of wy gode
 ghemynne hadden. **war** dat hi eerst
 mynne en heeft sinen zoen ghe
 sent een ghenadicheit te welen voer
 onsen souden. **Alre** heeste also ons
 god ghemynne heeft also sijn wy
 sculdich malcand te mynnen god
 en heeft myemant ghesien. **glā** ghe
 lyc als die sienlike dinghen ghesie
 wden. **war** yeghen der natueren
 loep waer hi oümits s' mynnen ge
 sien inden gheloue. **Ist** dat wy on
 derlinghe mynnen so blift god in
 ons. **glā** **Als** dat ghemynne mitte
 mynne. **En** sijn mynne is mont
 volmaect. **In** desen kennen wy dat
 wy in hem bliuen en hi in ons wat
 hi heeft ons van sinen gheest ghe
 geuen en wy hebben ghesien

en tughen dat die vader sinen
 zoen den behouder d'werlt ghe
 sent heeft. **Hoe** wie behet dat
 Jhs die gods zoen is god bliuet
 in hem en hi in gode. En wy kens
 en en gheloefden der mynnen
 die god in ons heeft. **Often eerste**
sonnedach nae die octaue van
God is die minne purtezen
 en die m's mynnen blyft die blyft
 in gode en god in hem. Daer in
 is die mynne volmaect mit ons
 dat wy ury betrouwen hebben
 inden daghe des oerdels want
 also is hi **glā** goet doende den ge
 rechtighen en den ongherech
 ghen. **Also** sijn wy in deser we
 relt **glā** winnede vrient ende
 viande. **Vrele** en is mder myn
 nen met mar volmaecte myn
 ne sluut die vrele daer buten.
 Want vrele heeft pine. En die
 die vreseren is met volmaect
 m's mynnen **glā** want mynne
 en vreset met marli begheert.
Laet ons daer om gode mynne
 want god heeft ons eerst ghemit
 Ist dat yemant segghen sal. Ic
 mynne gode en sinen broeder
 haet hi is lo ghenachtich want
 die sinen broed met en mynt die
 hi liet hoe mach hi gode minne
 die hi met en niet. Ende dat ghe
 bot hebben wy van gode dat hi
 die gode mynt moet oet sinen broe
 der mynnen. **Dat vyfte capittel**

Ale die gheloest dat xps
 die den ppheten gheloest was
Die is van gode ghebozen. En
 elc die den gheuer mynt die
 hem ghebaert heeft die mynt
 den ghenen die van hem ghe
 bozen is. Daer in hebben wi be
 kent dat wy die kynd gods
 mynnen. Want wi gode myn
 nen en sijn ghebode doen. Wat
 dit is die mynne gods dat wy
 sijn ghebode bewaren. En sijn
 gheboden en sijn niet zwaer.
Often eerste sonnedach na
Want alle dat paelchen
 wt gode ghebozen is u'wint
 die werelt. En onse gheloue is
 dat wy u'winnen. dat die we
 relt u'wint. wee is die die welt
 u'wint. dan die ghene die ghe
 loest dat xps die gods is. dat
 is hi die gheromen o'umits de
 wat en o'umits den bloede x
 Jhu xpi. Niet alleen inden wat
glā als Johs baptista. **Mar** in
 den water en inden bloede **glā**
 wat wasschet. mar dat bloet
 u'losset. **En** die gheest iller
 die tughet dat xps die waerh
 is. want die iller diet ghetu
 ghe mder aerden ghenen die
 gheest dat wat en dat bloet.
En die iller diet ghetughe in
 den hemel ghenen. Die vad en
 dat woert en die heilighe geest

En dese drie sijn een **Ist** dat wyd' menschen tughemille ontfange Dat ghetughe gods is meere En dat is tghetughe gods datt' meere is. **want** hi van sinen zo ghetughe gheeft **glā** Die opte beeth van tabur ghesproken heeft **Dit** is myn wticoren zoen da' it my wel in behaecht heb hoert hem. **Die** inden zoen gods gheloest die heeft die ghetughemille gods in hem **wigant** Die den zoen met en gheloest die macht des vaders loghenarijch want hi met en ghelouet md' tughemille die god van sinen zoen tughet heeft En dat ist tghetuwch dat os god dat ewighe leuen ghegheue heeft En dit leuen is sinen zoen die den zoen heeft die heeft dat leuen. die den zo god met en heeft die en heeft dat leuen met. Dit setme it v op dat ghi weet dat ghi ewich leuen hebt Die inde name des zo gods ghelouet Ende dit is dat roen betrouwen dat wy tot hem hebben. want so wat wy ghechen na sinen wille hoert hi ons en wi weten dat hi ons hoert wat wy gheboden hebben want wi weten dat wy die eyschinghe van hem hebben die wy eyschen Die sinen broeder weet sondighen sonde met totter doot biddet hi hi sal hem oer sleuen gheuen dien die met totter doot en sondicht. daer is

sonde tott' doot **Niet** en sag ic dat ye mant dat daer voer bidde **glā** Dat is om berouwelicheit s' sonden. **Alle** boelheit **glā** Dats alle outzedinghe der gheboden gods **Ic** sonde en is sonde f' doot. wy weten dat elke die wt gode ghebozen is en sondighet met mar die gheboete gods onthouten en die quade en werten met **glā** Also als dach en nacht met in een ghemenghet en warden also en mach oer dat wy gode ghebozen is en vander werlt ghebozen is met niemghen **Wy** weten dat wi van gode sijn en alle die werlt is mit quade ghelet En wi weten dat die zone gods ghetomen is en ons den sinne ghegheuen dat wi den waemthighen louden hemmen **Dien** den loe alleen kent en die hi roopenbaren wil is sonder hemmille gods niemant totte ewighen leuen comen mach welke kemmille wy inden gheloue wy moge crighen **En** welen in sinen waerachtighen zoen **Dit** is die waerachtige god die dat ewighe leuen gheeft **glā** **Dumits** den zone sullen wy gode in gode wden en leuen inde leuenden sonder eynde **Christen** **hoer** v vanden afgode **glā** Dat ghi alle dat goet dat god met en is bouen hem met en lettet **Dit** is **S' Jans n. Epistel**
I Johis die een out bvn van Jarenglā Niet ure den eynde of daer om sreef hi hem een out te welen want hi die die onste lincop was van alien diemen oude

plach te lieren **O**ntbiede der vrou
 vanwen electa **glā** **A**llo hiet die vrou
 we **E**n haer kinden die ic mis
 waerlyz mynne **E**n met ic alleen
 gar alle die ghene oec die de walyz
 bekennet hebben **O**m die waheit
 willen die monn bliuet **E**n inder
 ewichz mit ons bliuet of wesculal
Ghenade si mit ons en ontfermh
En vrede vango de den vad' ende
 van xpo ihu den zoe des vaders in
 der waerlyz en mis mynnen **I**c bin
 zeer ublyt dat ic van dine kinde
 ren gheuonden heb wanderde mis
 waerlyz **A**llo als wy eghebot van
 den vader ontfanghen hebbe **E**n
 nu bid ic di vrouwe met als een nu
 ghebot di scruende **M**ar dat wy
 van beghinne ghehadt hebben
Dat wy malander soude mynne
Ende dit is die mynne dat wy ua
 smen ghebode wanderen want
 dat ist ghebot dat ghi also in hem
 wandert als ghi van beghinne ge
 hoert hebt **W**ant veel uleyders
 sijn wt ghegaen in die werlt xpm
 ihu meten behen inden vleische
 ghetomen te wesen antekerst en
 een uleyder **G**erustel merct v selue
 dat ghi met en ubliet dat ghi ghe
 wroecht hebbet **M**ar dat ghi volloe
 ontfanghet ele die eerste wel voer
 gaet en met en volblyft inde leert
 ghe xpi **D**ie en heeft gode met
 die inder leeringhe vol blyft die
 heeft den zoen en den vader **E**n

ist dat yemant tot v comet en
 dese leeringhe ^{met} mede en been
 ghet en wils met in di huus
 ontfanghen **N**och en seggt niet
 toe god graet v want wie hem
 toe leit god graet v die mede del
 sijn bose werken **D**iet ic hebt v
 voer leit dat ghi v inden daghe
 des heren met en scamet **M**er
 dighen heb ic v te scruen en
 ic en woude v met onthieden
 in brenen en in scruinghe want
 ic hope dat ic toetomende bin tot
 v **E**n monde tot monde te spre
 ken **O**p dat v vroechde vol
 si **D**inne sult kinder graet in di
 o electa **glā** **D**ie vrouwe hadde
 sult lamder die mit s' johan na
 ren **Dit is s' jans 3de epistel**

I **J**oho die oude bin ont
 biede den alre heften gyno
glā **G**arus plach s' vrouwele want
 te wesen en hem en and' predicne
 te voeden daerom hadde s' joho
 te lieuer **D**ien ic mynne inder
 waerheit der mynnen **A**lre lief
 te van allen werken doen ic ge
 bede dat ic gheluckelic in moeste
 gaen en stert wesen mit voert te
 gaen **A**llo dijn ziel voerspodelic
 ghevroecht heeft **glā** **I**n aelmillen
 te gheuen **I**c bin zeer ublyt om
 dat die broeders comen en dine
 mynnen een ghetuich gheuen
Allo du mis waerheit wanderste
Ic en heb gheen dankelicheit mis

dan ic myn linc hoer wanden
 inder mynnen **Alre** heffte du
 doeste ghetrouwe he soe wat
 dattu dinen broed **wercke gla** in
 aelmissen te gheuen en in herb
 ghen **En** dat in die pelgram
gla die om des louen wil in dresse
 worden en gheen eyghen stat en
 heb **Die** dynne mynnen een ge
 tich ghegeuen hebben in die te
 ghen woerdicheit der kerke **gla**
Also dat veel and exempel an
 nemen en doen oec alsoe mede
Welcke pilgram du voert helpste
gla in dyn aelmissen dat hi ouer
 wech comen **Wel**doende wāh
 lken goede waent voer sinen
 inen sijn hi heen wech ghegāe
En ontfanghen ghene ghilten
 vanden heidenen Daer om hi
 wy aldus dānghe pylgram sal
 dich te ontfanghen op dat wy me
 de werckers sijn der waerheit
 ic hadde licht der kerken **gla** Dat
 is der gheerneenten **U**ghelcre
 uen **war** die gheine die de voer
 batighe aernstichz ond hem lu
 den wouden draghen **gla** Dat is
 hi woude haer biscop wesen heb
 ben **Di**otrepes hoet hi die ont
 fanghet ons niet daer om sīt dat
 ic come ic sal sijn wken in mane
 die hi doet **gla** Dat is ic lalle ope
 haer berelpen **En** mit wolen woer
 den sraeyet hi teghens ons **gla**
 Dat is mit onredelken woerde

spreket hi boesliken op ons **En**
 recht of hem dese dinghen met
 ghenoech en waren soe ontfraet hi
 selue die broeders met **En** die ot
 fraet / ubiet / hnt en werpste wter
 kerken alre heffte en wilt dat qua
 de met volghen **war** datt goet is
Die weldoet die is van gode **En**
 die qualyt doet / en heeft des met
 ghen van hem allen **En** vander
 waerheit selue wt demetro ghe
 tuch ghegheuen **gla** In goede dā
 om volch hem **En** wy gheuen he
 ghetuych en du kennelste dat onse
 ghetuychmisse waerachtich is vele
 dinghen had ic di te scriuen **ou**
 mts rūt en penne en woude ic di
 met scriuen **want** ic hope di corte
 liken te sien **Dit is s Judas epistel**

Udas ee dat .i. capittel
 krecht ihu xpi iaco
 bs broeder / outbriet
 den ghenen die ingo
 de ghemynit sijn **En**
 van gode xpo ihu ot

houden en gheroeven sijn ontferm
 heiticheit vrede en mynne moet i
 v inuule wden **Alre** heffte ic doe alre
 aernstichste sorchuoudicheit v te scri
 uen van vwer ghemeeentelicheit
 ic hadde noot v te scriuen **En** bidde
 datt starckelict ghescreden worde
Op gheloue dat den heilighen eens
 ghegeuen is **want** het sijn somige
 menschen in ghetomen **gla** **Onder**
 ghedaente s gheestelicheit **Welcke**

vole langhe te voren woerlezeue
 sijn in vdoemoensle die ghenade
 keren si in ontuscheden glā Alle
 vleischelike sonde serten si ghesoer
 loft te welen om die lude te hem
 te bet te trecken ¶ En ualuen
 onsen heer sijn xpm die alleen
 die heer is it v die alle omc volco
 menlyc sijn wetende vmanen dat
 sjs dat volc wt egypten behilt.
 Daer nae die met en gheloeftē
 die met en gheloeften de strueer
 de hi ¶ En die enghelen die den ede
 len staet hare scppinghe mieren
 hilden war haer woenslat liete
 die heeft hi inden oerdel des gro
 ten daghes den ewighen bande
 ond' die duisternisse ghelouden
 ind' vdoemenisse ¶ Also sijn sodo
 mor en ghemorra en die steden da
 ontynt ¶ Die des ghelyc ontuylich
 bedreuen die heen ghynghen na
 den anderen vleische ¶ Een exempel
 des ewighen vuers gheworden
 xpm lidende en des ghelycs dese
 onghelomth die dat vleischs be
 smetten glā ¶ Hyn ghelyc de sodom
 ten ¶ Die vheringhe glā ¶ Dat xpm
 Culmaden si en die moghentheit
¶ ¶ Dat is die heilighe drievoudich
 blasphemeren sijn ¶ Dat tweede capitel
Die michel enen pinte s'
 enghelen mitten viande
 dysputeerde en twisteden en dorste
 hi dat oerdel s' blaspheemen met
 op hem legghen glā ¶ Hinte mychael

en dorste den want met blasphe
 meren om der edelheit der natu
 ren ¶ War hileide die heer ghe
 bictet di glā ¶ Die viant woude
 woerles lichaem openbaren op
 dat die joden voer horen god sou
 den aenbeden war s' michael u
 bodet hem op dattet met en ghe
 sciede ¶ War dese onghelounghe
 loe wat hi met en weten dat blas
 phemerē si ¶ En die omgyn die
 hi natuerliken kien glā ¶ Ghelo
 uen si enhoude sijn ¶ En uderuen
 daer in als stome beesten weede
 ghenen die in cayms weeghe ghe
 gheganghen sijn glā ¶ Die van in
 digheden sijn broeder sloechen
 in wan hopen viel ¶ En weede
 ghenen die in baltams de pphete
 dwalinghe om loens willen wt
 ghestort sijn glā ¶ Dat is om uinghe
 willen die waerheit leeren bala
 am hadde den gheest der prophe
 ten ontfanghen. als die ander
 guede propheten ¶ Nochtan liet hi
 hem myeden daer toe om loens
 willen vanden comit balant dat
 hi mit dier gauen des goeden geest
 gheente die kint van sijn vma
 ledyt hadde ¶ En die gheest gods
 uwandelde in sijn mont dien
 woerde dat hi benediede daer hie
 waende te ualedien ¶ En noch
 tan bouen al dat so gaf hi enen
 vallchen riet die oimms den wi
 uen veel kint van sijn vlyt wat

den tott' afgoden **E**n wec de
 ghenen die inden weder segge
 chore idozuen sijn **gla** Chore won
 de priest'like eer' oec hebben en
 wordel al en was van gode daer
 toe met s'roren **D**aer om loet
 die aerde op en u' swaldy hem en
 alle die van sinne pertye waren
Dese sijn vleckten in haer weel
 den te gader werksappen he selue
 wedende sonder vrese. het sijn
 wolken sond' wat die van wynde
 om gheuoert wden. het sijn ontr
 uchtbaer heist' bomen **gla** Die bla
 den hebben en gheen vruchte **E**
 Twee waruen ghestouen wt
 gheuet **gla** vande wortel s' wa
 hat **E** het sijn vloed' of wre
 den meers wt scumende haer
 stulen. het sijn dwalende sterren
 dien die u'woetheit der duust' in
 se in die ewicheit' behouden is.
En van desen onghelouighen
 heeft enoch die de leuende van
 adam was w'hereert' segghende
Diet die heer comt' in sinen heil
 ghen dusenden oerdel te doen
 teghens alle menschen en alle
 vose te berespen van allen vosen
 werken der onghenadicheit da
 si quast'ert' in gheuzocht' heb
 ben **E**n van alle hardicheden die
 de onghenadighe sonder ghespro
 ken hebben yeghen hem **D**it sijn
 die murmeres dagheachtich
 wanderende nae haer begheer

ten **E**n hoer mont spreket hondie u
 wonderende die perzonen om nerm
 ghe willen **gla** **D**at hi smelken mit
 ten riken en segghen dattet te u
 wonderen is van haer goeden wt
 ken na dat and' luden sijn **O**m dat
 si wat van hem moghe ontfange
Mar ghi myn alre liefste ghedet
 ket dier woerden die voer ghesp
 roken sijn vanden apostelen ons he
 ren ihu xpi die v'seide dat moe' lette
 tiden comen sullen belpotterwan
 derende na haer begheerten der
 boelheit **D**it sijnse die hem seluen
 scheiden in sijn veelit' en en hebben
 ghenen gheest' mar ghi myn alre
 liefste s'ichtet v seluen **O**p dat u he
 lighe gheloue biddende inden heil
 gheest' houdet v seluen inder' myn
 nen gods u'berdende die ontferm
 herticheit' ons heren ihu xpi in de
 ewighen leuen en alle ghelouighe
 berespet' voerdelt te welen **mar and'**
gla die met u'hart' en sijn **E** behout
 grypene wten vuere en den anden
gla die met onghelouich' mar sonde
 sijn **E**ntfermet' in v'lesen gods
 hatende die beulecte roche die vleische
 licheit is **gla** **E**n met die natuer die
 god gheschapen heeft **M**ar de ghene
 die machtich is v sonder sonde te hou
 den **E**n te setten voer die teghenwo
 dicheit' sijnre glorien onbeulect in
 die toecdemst' ons heren ihu xpi go
 de onsen behouder **O**u'mits ihu
 xpi onsen heer' hem si glorie **E**n

groet makinghe voer allen ewen
en nu en mallen ewen am en

hier gaen die epistelen wt

*En dit is die prologe van apo
calyps dat s^r johⁿ bescreef mit
patmos en beghint al hier*

Dit boec apo-
calypsio is on-
der die ande
boeken des
nien testame-
nts een pro-
phetie gheheten **En** al dat ewa-
louen giet die settinghe s' ewen
also giet dese bouen s' ander
pphietien die de dinghen saghe

van vzen toecomende **En** dese pro-
phetie bewyst vele dinghen die
van xpo en vander kerken ghe-
schiet sijn **En** oec die noch ghesce-
souden in die vele persecutien en
uvolgtinghe **Die** op deser teghen
woerdigher kerken uallen sullen
in antikeerst tyden **En** oec daer te
voren **Also** als hi bewyst in meny
gherhande ghehkenisse **Om** alle

menschen troesten en te berade die crone te ontfaen Die van elk inuolghinghe antwoert Diemen voer den name des heren ihu xpi lidet En daer om wden wi sonder linghe tot hden inmaent want al so dat gheloue alre doechden fonda ment is also worden alle doechde gheuoet inden hden En wallen daer in op in hoechst volcomē hēt die gheleert sullen dit boeke lesen en vstaen Die ongheleerde sullenent horen en alle menschen sul lent doen Die sake waer om dat tet sinte Jan sreef was dese Doe hi vanden keyser domitiano in de elende ghesent wort Dtonter vele ongheloue en inuolghinghe op in die kerken daer hi in ghepredict hadde Om dat weder te staen en te hoeden Doe wart hi vanden enghel gods daer toe inmaent en ghetroest want hi sond alle me schen troest in elende was hi sca uet der heiligher kerken Somtijt na dien dat hi nu is En somtijt na dien dat hi noch wesen sal hier beghint dat boec dat s Jan in path mos sreef en is gheheten apocaly lis Dat eerste capittel

Dit is die openba ringhe ihu xpi die hem god ge genen heeft openbaer te maken sinen

knachten **glā** Met den loden den noch den phylsophen Die dinghen die corstet ghe schien sullen vanden heilighe En hi heeft mit **capittel** enen teyken bewyft En iohs sijn knecht bi enen enghel ge sent die den woerde gods tghē tūghe gaf En tghetūghe ihu xpi in allen dinghen die hi ghe sien heeft **halich** is hi die deser pphetien woerden keest en hot En die dinghen hout die daer in ghescreuen sijn want die tūg **glā** der doot of des oerdelo **glā** hier na bi iohs ontbriet de seue kerken die in asien sijn v si ge nade en vrede vanden ghenen die is en was En die toecome de is En vanden seuen gheeste die inder teghen woerdicheit sijn thronos sijn En van ihu xpo die een trouwe ghetuuch is die eerste gheboren der doden ende een prieste der coninghe der aen den die ons ghemint heeft En ons van onsen sonden gheual schen heeft in sinen bloede **wigā** En hi heeft ons gode en sinen vader ghemaect een ryc te wesen en priester **glā** want die to mit der coninghen en die hemel siche priest xpi heeft ons in sijn selfs offerhande sijn litaem ge emicht also sijn wi priester ghe worden en een ryc dat wi

regneren moghen ou al onse
 ghezelte. En also cricht elke
 salich mensche een priesters
 ambocht. **W**ant hi ceulyt is
 des ewighen priesters hem sy
 glorie en ghewout van ewen
 tot ewen amen. **D**iet hi comet
 mitten wolken en alle oghen
 sullen zien. **gla** Goet en quaet.
Ende die ghene dien smade
 hie ghepint hebben. En alle ghe
 slachten der aerden sullen op
 hem hem seluen bewenen oer
 weert. **gla** Want hie sekerlic
 vanden inspreken gods wille
 seide hie. **S**onder twyuel. **I**t
 alpha en o. dat beghin en dat
 eynde spreect die heer. die is
 en die was. en die almachtige
 toetomende is. **gla** Oerdelen
 de te recht ou leuende en ou
 doode. die te voren te omrecht u
 oerdelt was. **I**t Iohs uwe broe
 der en deelachtich inden druc
 te. En in d'insamheit en in
 den rict in ihu was in een ey
 laut dat pathmos was ghehe
 ten dat was om dat woert go
 ds. en om dat ghetughe ihu e
gla daer om was hi ghesent
 in elende vanden keyser domn
 tiano. **I**t was op enen sonē
 dach inden gheest. **gla** Dat was
 inden outzet des ghemoets.
En ic hoerde een grote ste
 me after my recht als een ba

luinen stemme. **gla** Die den
 mensche u wecket totten geeste
 liken stude. **E**leggheende scryf
 in enen boec dattu sieste en sente
 det den leuen kerken die in alie
 sijn. **gla** Dat is in alle die werlt
 want alien beduut also veel als
 een iustinghe en beteykent die
 werlt. **E**phesij en Smyrme en
 pragmo en chirachue en sardes
 en philadelphie en kodoce. En
 ic keerde mi om dat ic die stemme
 soude zien die mit mi sprac. **E**nde
 doe ic omghekeert was sach ic
 leuen gulden candelaren. En
 inden middel s'leuen gulden
 candelaren. **gla** sach ic enen engel
 inder personen xpi. **E**shelme
 des menschen zoen gheleet mit
 enen priest' hie cledē. En totten
 borsten ghegort mit enen gulde
 gordel. **gla** Inm borsten sijn die twee
 testamente dat gordel is dat hei
 lighe thoer die den heer mit een
 drachtigher minnen omgherū
 ghet aenhanghen. En die eenh
 des gheests dienden testament
 vborghen is houden banden des
 des vreden. **W**aar sijn hoeft en
 sijn haer waren blyckende als
 witte wolle en als die znee. **E**nde
 sijn oghen als een vlamme d'vuers
 En sijn voeten ghelijc den latoe
 inden barnenden ouen. **gla** Dat
 is waneer dattie spile alsoe wort
 inden vuere. En ghepintert dat

si roet wort als gont **E**n hi
 steme recht als een stemme van
 veel wateren **E**n hi hadde in
 sijn recht hant seuen sterre **glā**
Dijn recht hant is die gheestelike
kerke. die sterren sijn bischoppen
en d' werlt der sonnen licht toe
schijnen **E**n wt sijn mont ghe
 een ruwert an beiden siden ghe
 scherpet **glā** Daer hi mede oerde
len sal en snyden beiden datt' oye
bner is. en datt' nu heymelijc is
uiburghen **E**n sijn aensichte
 was lichte als die sonne in ha
 re crachten **glā** Dat is des ind
dags' als daer gheen wollc vo
er en is **D**oe icken ghesien had
 de viel ic te sinen voeten als een
 dode **glā** Daer werlt doot en he al
leen leuende dien ic daer sach **E**
 en hi leide sijn recht hant op my
 en seide en wilt niet ontfien **glā**
Dint voer my te hden **I**c bin
 die eerste en die leste en leuende
 en ic was doot **glā** om v **E**n licht
 ic bin leuende in ewen tot ewen
 en ic heb die sloten der doot en
 der hellen Daer om seue dattu
ghelien hebste. en dat is dat ghe
scien moet na desen dinghen **glā**
Al hebstu alleen ghesien kinde
ghet hem allen. dat die kerke me
ingherhande arbeit sal liden **E**n
 dat die quade onder die goede tot
 ten eynde vands' werlt ghemenghet
 moeten bliuen **E**n die uiburghen

der seuen sterren die du ghe
 sien hebste in mijn rechter hat
 en die seuen gulden candel
 ren **glā** Dal ic di leeren **D**ie
 seuen sterren sijn bischoppen der
 seuen kerken. **E**n die seuen ca
 deleren dat sijn seuen kerken
Ade seint **Dat ande**
capitel
den enghel **glā** Dat is den bischop **E**n der ker
 ken van ephesi. die seit hi die
 seuen sterren in sijn recht hant
 hout **glā** Dat is hi die in sijnre
moghentheit regiert **E**n die da
 wandelt inden middel der seue
 gulden candelaren **glā** Dijn gn
uen derlende in allen werken
Ic weet **glā** dat is ic valse
 om werken en dijn arbeit en
 dijn hysamheit en dattu den
 quaden niet liden en moghelle
 en du hebste die ghene ghepro
 ekt die segghen dat si selue apol
 telen sijn en niet en sijn **E**n du
 hebste laghenachticheit gheuo
 den **E**n du hebste uuldicheit en
 om mynen naem hebstu ghelede
 en du en ontbleefste niet **marc**
 heb ene luttel teghen dattu dā
 eerste mynne ghelaten hebste
glā Dat is die eerste vuerthet
 der mynnen is in di ucont **E**n
 ghedent daer om **awaer** wt du
 gheuallen biste en doch peinte
 tie en doch die eerste werken
 en en doestuit niet **I**c come

haestelijc En sal dinen candela
 van sinne stede of doen. het en si
 dattu penitentie doeste war die
 doechde hebstu dattu haestet
 in colanten werken die ic oec ge
 haet heb **gla** Di aten dattu afgode
 gheoffert wart En ghebzuucten
 die wue mt ghemeen sond on
 verscher dat waren haer wer
 ken **C** Die oren heft te horen die
 hoer wat die gheest der kerke
 spreket Den vrommende sal ic
 gheuen eten vande houte des
 leuens dat inden paradise nms
 gods is **gla** Dat hout des leuens
 is xps daer die ghelounghe zie
 len inden hemelsthen paradise
 mede uslaet worden **C** Scryf de
 enghel **gla** Dat is den biscop **C**
 der kerken van sijnne Dit seit
 die eerste en die leste die doot ws
 enleest Ic weet dyn duchte en
 dyn armoede mar du biste rijc
 en wortste gheblalphemeert va
 dend ghenen die segghen dat sy
 joden sijn en en sijn niet war sy
 sijn een sinagoghe des viants **gla**
 gode is een gheestelike naem **al**
 segghen si dat si gode kennen
 si usaken mitten werken **C** En
 onselich di niet van dien dinghe
 die du liden sulste **Sich** die viat
 salre sulke van v moen kather
 kenden op dat ghi gheproeft wt
gla Dat is der gheheche kerken
 dat is alle ghelounghe toe ghespro

ken Daer die diuel sijn viantscap
 teghens oefent **C** En ghi sulc
 tien daghe tribulatie hebbe **gla**
 Dat is alle tyt want also lange
 alstu dat licht des godlike woerds
 volghes so moetstu der weder sa
 ken kerken liden **C** Wes ghetrou
 we v tott doot En ic sal di ghe
 uen die crone des leuens Die oze
 heeft te horen die hoer wat den
 gheest den kerken seit Die v
 wint en sal vands and doot niet
 ghequest worden **gla** Die tott doot
 des vleysches ghetrouwe blyft
 die en sal den doot der zielen ni
 ewichheit niet vresen **C** En scryf
 den enghel **gla** dat is den biscop
 der kerken pargami dit seit hy
 die dat zwaert van beiden liden
 ghescarpet heeft **C** Ic weet waer
 du woenske daer des viants setel
 is **gla** Dat is inden middel des
 bolen gheslaches daer die viat
 op sit als openen stoel **C** En du
 houtste mynen name en en heb
 ste mynen gheloue niet uslaet
 En in mynen daghen was myn
 trouwe ghetughe anthipas die
 bi v uslaghen was daer die vi
 ant woent dien bistu ghelijc
 war ic heb een luttel teghens di
 want du hebstele daer du die
 balams leringhe houden die ba
 lach leerde scandeluseringhe voer
 die kinde van isrl te legghen
 also te eten vande afgode offer

En ontuulcheit te doen Also heb
ste oet die der in toleyten leern
ghehouden die ic ghehaet heb
ben doet des ghehlyt penitencie
gla van desen als vanden ande
ren **C** Doelhuut met ic sal di
haestelic comen gla Jeghens
di want du met en berepdele
C En ic sal mi^{re}rechte inder
zwaerde myns mondes gla dat
is inden oerdel **C** Die oren heeft
te horen die hoer want die geest
der kerken leit Den uwinnen
de sal ic uburghen hemels bro
et gheuen gla Dat is myn selue
C En ic sal hem gheuen een blit
kende steenkijn En inden steen
kijnghelcreuen enen myn name
die nyemant en kent dan dien
ontfanghet gla Dit steenkijn is
een ghewassen lichaem inden do
eplē xpi En blenckende vander
glorien der omigandrelcheit die
nuwe name is dat wy kinnder
gods hieten en sijn dien name
kent nyemant dan dien ontfa
ghet want wie leit dat in gode
kent en sijn ghebode met en hon
det die is lo ghen achtich **C** En
scryb den enghel gla dat is den
bisop **C** Der kerken thyathne
Dit leit die zone gods die de oge
heeft een vlame des vuers gla
Di ulichten en li ontfoncken En
die voet ghehlyt der heet gloeyen
der spilen It heb dinen werken

^{en tgheloue}
ghekent en die mynne en dinen
dienst en dyn lyd lamhat en dyn
werken die leste meer dan die
eerste war ic heb een luttel tēge
di wanttu dat wyf yselabel die
leit dat li een propheticke is ghe
henghet hebste mynne^{re} te lezen
en te uorden en ontuulcheit te
doen En te eten van dien dattu
afgoden gheoffert is Ende ic gaf
haer dietyt dat li penitencie die
souden en li en wil van hare on
tuulcheit met bezouwen gla
duddanghen wyf was inder
voerscrenere kerken die allulde
danghe dinghen leerde en dese
En li en wart vanden bisop so
naerstich met weder staen als li
loude **C** Diet ic senle te bedde
en alle die ontuulcheit mit haer
dryuen sullen in groter tribulac
welen het en li dat li penitencie
doen van haeren werken en haer
kind gla Dat sijn alle die gheue
die haer voghelen **C** sal ic u slaen
in der doot En alle kerken sullen
weten dat ic bin onder sochende die
lenden en die heeten gla Dat is in
relende die vleischelike begheerte
en die quadeghedachten **C** En ic
sal een ygheliken gheuen na sine
werken It sal v anderen die te
thyathne sijnne so wie dese leer
inghe met en heeft gla van ysel
bel den voers wue **C** En des in
anus houdie met en pisen gla

die sonnghe die wt judea gheco-
men sijn **C** Hegghe u en sal an
ders gheen last op v sende nochtar
houder dat gij hebt thent ic come
glā Euen ygheliken dat sijn te ge-
uen **C** En die iuwint en die sijn
werken behoet heeft tot mden
synde dien sal ic moghentheit
gheuen ou die heide **glā** Die heide
liken leuen **C** En hi lalle regie-
ren in een yseren roede en sullen
te broken warden als een aerden
war **Allo** ic oer van minen vad-
ontfanghen heb **glā** Nad mensch
C En ic sal hem gheuen een m-
orghen sterre **glā** Cristal is is die
moghghen sterre die den heilighe
dat licht des leuens beloest **En**
nader nacht der werlt gheest
C Die oren heeft te hore die hoer
wat den gheest den kerken leit
A De **Dat dde capittel**
scryft den enghel **glā** dat
is den biscop **C** Der kerken van
sardis Dit leit hi die leuen gheeste
gods en die leuen sterren in hemme
dijn werke dattu die naem hebste
dattu leefste en du biste doot wes
wakende en sterke **Die** and die
steruende waren want ic en vinn
de dijn werke met vol voer myne
god **glā** Des leerzaers werke en
sijn met vol als hi die and met en
vinnent schijnt gheen scout voer
die menschen te hebben **C** Daer
om hebbet mder ghedachten hoe

hoe du dat ontfanghen hebste en
doch penitencie **En** ilt dattu met
en sulste waken **ic** sal totti come als
een dief **En** en selste met weten
in wat vze dat ic come sal **en** du
hebste een luttel namen in sardis **glā**
C Dat sijn een luttel gherechtich die nye
mants wadich sijn **C** Die haer cles
met beulect en hebben **En** daerom
sullen hi mit in wanderen in witten
clederen want sijn waerdich sijn **Die**
iuwinnen die sullen in witten cledere-
ren ghecleet warden **En** ic en sel
minen naem met of doen wt den
boect des leuens **En** ic sal sijn
naem voer mynen vader en voer
sijn enghelen behen **Die** horen
heest te horen die hoer **Wat** die
gheest den heiligen kerken leit
C scryft den enghel **glā** Dat is den
biscop **C** van philadelphie **Dit** leit
die heilighe en die waerachtighe die
dauids sloetel heest **glā** Die men
schelike natuer die de sone godova
dauids gheslachte ontfinc dats die
slotel van hemelrjcs **C** hi doet op
en nyemant en sluit hi sluit en
nyemant en doect op ic kenne di-
ne werken **Dich** ic heb een op ghe-
loten dore voer di ghegheuen die
die nyemant sluten en mach **glā** Die
doer der hemelscher wijsheit die
xps sijnre kerken op gheloken heest
Die en mach niemant te voren slute
en ander **C** En wanttu een luttel
doechden hebste **glā** hi dattu noch

hebben selste. **E**n myn woert hebste
 ghehouden. **E**n mynen naem niet
 en hebste verlaet. **D**ich so sal ick di
 gheuen vander synagoghen des viants
 die segghen dat hi joden sijn. mar hi
 lieghen en en sijn niet. **D**ich ic sal
 doen dat hi comen en an beden voer
 dinen voeten. **gla** Dat is hi sullen
comen totten gheloue en en en vol
ghen dine wercken. **E**n hi sullen
 weten dat ic di ghenynt heb. want
 tu dat woert. wynre vuduldicheit
ghehouden hebste. **D**oe sal ic oec di
 behoeden vants temptacien die toe
 comen sal die toecomen sal in alle
 die werlt te tempteren die woentes
 inder aerden. **D**ich ic come haeste
 lic. hout dattu hebste op dat memant
 dyn crone en neme. **gla** Dat is en
uitraghe mycraue. **I**c come haestelic
 di te hulpe. **E**n ick dat dynre ontbreit
 ontfanghet een and. dies waerdich
is dyn belouede crone. want dat
ghetal der heilighen en wart van
gode niet vinniet. al ick datt som
myghe of vallen daer comen ander
in haer stat. **W**ie vinnit die sal ic
 inden tempel myns gods een calum
 me maken. **gla** Den anderen onder
stant te welen mit woerde en mit
exempelen. **E**n voert en sal hi
 niet wt gaen. **E**n ic sal die name myns
 gods op hem scriuen. **gla** Dat is dat
wi voren kynd gods gheheten war
den. **E**n den name myns gods.
 stat der muwer iherusalem die wie

hemel neder comen is van mynen
 god. **gla** Dat is hi sal der eenh der
kerken toe gheuoecht warden die
vander hemellicher ghenaden ghe
bozen is in eenen mynen leuen. **E**n
 ic salre op scriuen mynen my
 wen name. **gla** Dat is kerken. **A**et
 dat dese name den soen gods myne
 is want hi hadde dese hoghe claer
 heit eer die werlt wart. mar den
soen des menschen den soen des
menschen is hi myne die starf en
inrees en een mit sijn vader is. **W**ie
 heeft te horen die hoer. wat den
gheest der kerken seit. **E**n scrijft de
 enghel. **gla** Dato den biscop. **D**er
 kerken van laodiceen. **D**ic seit wa
 lken die ghetrouwen ghetighe en
 die waerachtighe diet beghin is alle
 creatueren gods. **I**c kenne dine viltie
 want du biste noch rouf noch heet
 viltane god dattu rouf of waer wa
 ste. **mar** wanttu laeu biste en noch
 heet noch rouf. so sal ic di beghin
nen te spuwen wt mynen. **gla** Dat
is du en biste inden gheloue niet
vuerich noch te mael onghelouich
waerste noch tott gheloue niet ghe
comen so waren wel hope tott dyn
re bekeeringhe. **mar** wanttu den wil
 le god wel bekenneste. en niet en
 doeste. soe salstu wten in ghedoenre
myne kerken gheworpen worde.
Du legste dat ic ryc bin en ouer
 vloedich en memants en behoene
 en du en weetste niet dattu on

salich biste en ontfermeht en blyt
 en naect Ic rade di ghegloeyt en
 ghepoeft gout te ropen van my
 op dattu ryt waerste. en dattu wit
 te cleder an doeste. op dat die scne
 te dymre naectheit met en blyt
 En salue dym oghen mit aerladiē
 die den oghen toe hoert op dattu
 sieste **gla** Die besmeert sijn oghen
 en wart zende die oūmits naerli
 ghen toe keze die meeninghe der
 heiligher scriftueren ^{temme de} **Die**
 ic mynne die castie ic en berespe
 ic Daer om heb naerstighe myn
 ne en doch penitencie **Dich** ic stae
 ter doren en cloppe **gla** lunctuse
 op so salstu mi ontfanghen tot eie
 muoene en tot euen mede erf
 ghename **Die** wie myn stem
 me horen sal en die doren sullen
 op liden daer sal ic toe ingaen
 en mit hem eten myn auontmael
 en hi mit mi **Dien** u wint dien
 sal ic mit mi te gheuen te sitten in
 mynen thronen also als ic ghewon
 nen heb **En** mit mynen vader in
 sinen thronen gheseten hebbe **Dien**
 oren heeft te horen die hoer wat
 den gheest der kerken seit **Dat**
Nale dese om. **iii** capittel
 ghen sach ic **gla** In den
 vshoen **En** sich een op ghelo
 ken dore inden hemel **gla** Die do
 re is xps die dien heeft die is in
 der doren **En** die eerste stemme
 die ic hoerde was ghelyc eenre

balunten steme die mit mi sprac en
 seide **En** hie op en ic sal di tone
 wat wort hier na gheschynen moet **En**
 rechte voert was ic inden gheeste
 En sich een setele was inden hemel
 gheset **En** een sat daer opten stoel
 En die daer sat was ghelyc een ghe
 licht eens steens die salpus hiet en
 laadius **En** een reghenboghe was
 inden omegant des stoels ghelyc
 den ghelicht des steens die smarag
 dus heet **En** inden omegant des
 stoels xiiii setelen **En** sittende op
 die setelen xiiii oude **En** ombe
 hanghen mit witten clederen en gul
 den ~~tes~~ coronen op haer hoest **En**
 wt den throne quamen blyem voert
 en stemen en domeslaghen **gla**
 Die throne is die kerke daer die le
 eringhe en uanninghe wt comen
 en die myraculen **En** seuen bar
 nende lampen voer die thronen die
 die seuen gheesten gods sijn en inde
 aensichte des setels als een glazen
 zee ghelyc den cristalle **gla** Dat ge
 loue wart ghelyc den cristalle wat
 ten sal anders met buten schijnē dat
 bynnen is **En** inden middel des
 setels en inden omring des setels
 vier dieren vol oghen voer en acht
gla Dele vier dieren sijn die vier ewā
 gelisten **En** die xiiii oude sijn die
 xii apostelen en xii ppheten **En**
 dat eerste dier was ghelyc den leeu
 we **En** dat ander dier ghelyc de
 calue **En** dat dde dier hadde eens

menschen aensichte En dat vierde
dier was ghelinc enen vlieghende
aerne Ende die vier dieren een yge
lyc van hem hadde ses vloghede En
ly sin bynnen vol oghen en mde
ommerinc mede En hi en hadden
gheen rust dach noch nacht legge
de heilich heilich heilich heer god
almachtich die is en die was en die
toetomen sal En doe die vier die
ren die glorie en die eer en die be
nedynghen souden gheuen den sitte
den opten throen den leuenden in
ewen te ewen Doe knielden die
yrin oude neder voerden sittende
opten throen en aenbeden den leue
den in ewen te ewen En leiden hi
czonen voerden throen En leiden
heer onse god du biste waerdich glo
rie en eer en moghentheit te ont
fanghen wanttu hebste alle dinc
ghescreuen en na dinen wil ware
li en sin ghescreuen **Een epistel va**

Aden heilighen dat v. capittel
Ade ic sach een boec binne
en buten ghescreuen In die rechte
hant des sitters opten throne ghe
teykent mit seuen segghelen **gla**
Dit visioen beteykent die uborger
heit s heiligher scriftueren die ou
mits der menscheit ons heren
Ihu xpi gheopenbaert is En ic
sach enen staercken enghel roepende
mit luser stemmen wie is des waer
dich den boec op te lukken en sin
beteykeninghe te ontbinden Ende

nyemant noch inden hemel noch
inder aerden noch onder der aer
den en mochte den boec ansou
wen noch op lukken **gla** Dat inder
godliker ewen uborghen is en can
memant gronden noch wt spreke
en dat schynsel der gracen xpi en
macty gheen oghe te uollen besou
wen inden nyuen testament
Also en mochten oec die kinde
van isrl in moyses aensicht mer
zien doe hi mit gode ghesproken
hadde **Ende hi weende zeer**
want daer nyemant gheuonde
en was weerdich dien boec op te
doen noch te zeen **gla** Dats te u
staen datt in was **En een va**
den ouden seide mi **En ween met**
Dich die leeuwe vanden gheslachte
te juda Dauids wortel heeft ver
wommen dat boec op te lukken en
sin leuen segghelen te ontbinden
Dese leeuwe is xpi van dauids
gheslachte die den viant inwonne
heeft oumits sinre menscheit
En dat ons die seue segghelen ubor
ghen was heeft hi gheopenbaert
Ende vanden heilighen epistel
ic sach **gla** Als hi mi seide **En siet**
inden middel des throens en der
vier dieren En inden middel der
ouden een lain staende recht oft u
slegghen waer seuen hoernen heb
bende en seuen oghen dat sin die
seuen gheesten gods ghesent mit al
tiant **gla** Cristus was een onnosel

lam inden steuen war een leeuwe
 inden opstaen en inde doot te ver
 winnen den gheest gods is den boec
 nen ghelyc om die wtclinnende staa
 heit En den oghen om die wylchtu
 ghe der gracen **En** dat lam quam
 en nam dat boec wter recht hant des
 theens die opten throen sat En wat
 hi den boech op loec **Hoe** vielen die
 vier dieren en die xym ouden neder
 voer dat lam **gla** Dat is si beuoelde
 rene neder neder dinghen van he
 seluen en settenden hem neder voer
 dat lam **En** si hadden al haepen
 en vedelen vol goeder rolie dat sijn
 der heiligher ghebede **gla** liden he
 pen da die snazen an gherecket staen
 vstaetmen dodinghe der ghebreke
 liden vedelen die binnen open sijn
 vstaetmen die open harten die daer
 mynnen tot vrienden en tot viande
 ontfaetlyc sijn **En** si songhen
 enen nywen sant En seiden heergod
 der heeren du biste waerdich dat boec
 op te nemen En sijn seuen seghete
 op te doen want du biste hebste uer
 segghen En du hebste ons in dinen
 bloede gode vlost van allen ghelach
 ten en tonghen en gheboorte en volke
 du hebste ons onsen gode een ruyt ge
 maect en presteren **gla** Gheestelyc reg
 neren opten aerden praesterlyc **Os**
 seluen gode te offeren En wy sellen
 regneren opter aerden **gla** Dat is ou
 alle aetliche dinghen **En** ic satch en
 hoerde ene stemme van vele enghete

inden ome ganc des throens en der
 dieren en der ouden **En** hoer ghetal
 was dulentich dulent en riepen mit
 groter stemmen **gla** Dat is een grote
 stemme daer xps in ghelouet ende be
 liet wart **En** dat lam datt vsllegghen
 is is waerdich te ontfanghen moget
 heit en godlicheit en wysheit en sterc
 heit en eer en glorie en benedynghen
 en alle creatueren die inden hemel en
 en opter aerden en onder der aerden
 of die inder zee sijn al hoerde ic se de
 ghenen toe segghen die inden throen
 sat en den lam benedynghen en eer en
 glorie en moghentheit in ewen te ewe
En die vier dieren seiden amen

En die xym ouden die vielen op haer
 aenlicht neder en aenbeden den leue
 den in ewen te ewen ame **vi capite**
Ande doe satch ic dattet lam ee
 vanden leuen seghelen opge
 daen hadde **Hoe** hoerde ic een van
 den vierdieren spreken recht als ee
 stemme des donres slaghes com ende
 lich **gla** Com mitten gheloue en lich do
 die figure die volmaecte waerheit
En ic satch en lich een wit paert
En die daer op sat had ee boghe **gla**
Dat witte paert is die kerck inde doep
 sel wit dan die znee ghemaect daer
 sit xps op en heest den boghe d' scrijftue
 ren in die hant **Daer** die guede mede
 ghelcoten worden totten leuen en die
 quade tott doot **En** hem is ee crone
 ghegeuen en hi ghint wt inwinnende
 op dat hi inwonne **gla** xps is alleen

die inwime En daer om ontfanghet
 hi een muwe zone In alle menschen
 die inwinnen **E**n doe hi den anden
 segghel op ghedaen hadde. hoerde ic
 dat ander dier segghen **C**om en lich
 En een ander roet paert ghinc wt
 en hem is ghegeuen die daer sat op
 sat dat hi den vrede vander aerde
 soude nemen En dat si malcander
 onderlinghe souden slaen En hem is
 ghegeuen een groet swaert **glā** Dat
 paert beteykent een ūkeert volc dat
 ter voerseder kerken contraere is
 En die viat die daer op sit regierde
 en is die macht heuoelen den vrede
 vander aerden te nemen want alle
 aerliche menschen strepen hā vrede
 wt tnt. en met wt ewichet **E**nde
 doe hi den derden zegghel op ghedaen
 had. hoerde ic dat derde dier segghen
Com en lich. en swaert paert en dier
 op sat had een waghel scael in sijn hat
 en ic hoerde recht als een stemme inden
 middel der vier dierē sprekende
En dubbelde mate taruen om enen
 pennint en drie dubbelde mate gaust
 om enen pennint. en wijn en olye
 en salstu niet quetsen **glā** In desen
 swaerden paerde sijn beteykent die
 onghelouighe die oūmits ghebrek des
 lichts dat inden gheloue is die aen
 lichte der zielen swaeter hebben dan
 die colen die daer op sit heuet die
 waghē in sijn hant dat is die heili
 ghe scrift. daert goede en squade i
 gheueghen wort heeft hi inder

monde buten. en met inder heizen
 En hi hoerde een stemme des troest
 vanden leeraers der heiligher ker
 ken Dat een dubbelde mate tar
 wen dat is die ghelouen en gheueghen
 worden mit enen pennint Dats mit
 ten ūdienten xpi En drie dubbelde
 mate gauste Dat sijn dier gheloue
 der heiligher drieuoudicheit hebbe
 worden oet mitten seluen pennint
 gheueghet En wijn en ohe dat sijn
 die gherechtighe en goedertieren en
 salstu niet quetsen **E**nde in den
 vierden zegghel op ghedaen had hoer
 de ic die stemme des vierden dierē seg
 ghende **C**om en lich. en lich een
 vale paert en die doot was sijn na
 me die daer op sat die helle volste
 hem na **glā** Dit vale paert bedunt
 mporuten En die doot dat is dien
 viant sit daer op en die helle volste
 hem altoes **E**n hem is macht ge
 gheuen om die vier delen s aerden
glā Dat is om die gheue die ghesel
 felt sijn xpi en heeft gheen delen.
 mar al dat hem toe behoert is ghe
 heel **E**n ūllaen mitten swaerde
 mitten hongher **glā** Des woerden
 gods **E**n mit beesten der aerden
glā Dat is mit beeste liken mensche
En doe hi den vinsten segghel op
 ghedaen had Dath ic onder den
 outaer die zielen s gheue die ū
 slegghen waren om dat woert gods
 en om t hetughe dat si hadde En si
 riepen mit luder stemmen en seide

heer heilich en almachtich hoe lange
 salt dueren dattu niet en oerdelste
 en wreeste onse bloet vanden ge-
 nen die inder aerden wonen **glā**
 Dese zielen hi onder den outner dat
 is mit hemelht des ewighen leues
 haer begheerte is daer hoer roepē
 en si en begheeren anders niet dan
 dat god doch doen wil **want** al
 haer begheeren hanghet an haeren
 wille **hi** en begheeren gheen vra-
 ke wt hate der vanden daer hi
 voer plaghen te bidden **mar** wt
 mynnen der ghelicheit daer si
 in ondraghen mitten recht **En**
 op dattet ryc der sonden ghedel-
 tneert worde **En** hem sijn een
 uoudighe wite stolon gheghene
glā Nu ontfanghen die salighe
 die eenuoudighe wite stolon dat
 is onsterflicheit inder zielen **mar**
 nader insem alle sullen hie mede
 ontfanghen in den lichaem **En**
 hem is toe ghesproken dat hirul-
 ten sonden **glā** Dit is duldeht ū
 beiden **En** noch een cleynē tijt thēt
 thgetal haerte mede kinchten en
 haere broeden inuult worde die
 noch ūslegghen sullen worden al-
 so als si **glā** haer begheert en wort
 hem niet gherweighert **is** verueelt
 want ūberden en is gheen ofla-
 ten **En** ic sath doe in den sel-
 ten seghel op ghedaen hadde **En**
 sich een groet aertveninghe is ghe-
 schiet **glā** Hi desen lesten seghel

is antrekest inuolginghe beteyket
also als die welk mitter duister-
misse en mit aert veninghe beuā
gheuanghen was doe xps ghetu-
ret was opten goeden vridach dat
is opten lesten dach in die weke also
salt in desen lesten seghel ghesien
En die sonne is swart ghewor-
 den als een haren sachte **glō** Dat is
 die rechte kerners sullen ūsmaet
 worden en voer met gheacht **En**
 si sullen inwoopen worden als ee-
 onwaert sachte **En** die maen is
 gheworden recht als bloet **Die** ma-
 ne ontfanghet haer licht vander
 sonnen also sijn alle die ghelouige
 inder manen te ūstaen die al ha-
 licht van xps ontfanen Dese sullen
 in dier tyt meer bloets storten da-
 si ye te voren deden **En** die ster-
 ren vielen vanden hemel neder
 opter aerden also die vigeboem
 sijn eerste vrucht of werpet als si
 van enen groten windde bewege
 worden **glā** Die mo' kerten alleen
 van buten hemels scinen die sullen
 in den windde der lester inuolginghe
 ghe aertliche gheproeft worden
 want haer werken gheliken haer
 eerste vruchten **Die** die vigeboem
 draghet die heuet enen stonen sey
 mar van binnen sijn si onnutte
 en onnuttelic **En** die hemel ginc
 werch als een toe gheuonden boec
glā En als een boec toe gheuonde
 is so en machment niet zien want

binnen 16 Nochtant sset daer dat
ter 16 Also sullen dan alle hemelle
menschen wesen en met schinen
mit enyghen wtbaren s heilicheit

En alle bergghen en eylande **glā**
Dat sijn machtighen en elendigen

Ehm van haer steden bewegghen

glā want nyemant sonder vrese
en sal wesen **E**n die coninghen

en die princen der aerden en die vor
sten en die ryc en die starcke ende

alle knechte en va übergghen hem
in speelluncken en in scozen der ber
ghen **E**n den bergghen en stenen

legghen si **glā** want begheerten **E**val
le op ons en bergghen ons vanden

aensichte des gheens die opte troe
lit **E**n vanden gramscap des lams

want die grote dach des toerns d'
ongherrechtigher is gheromen en

wie sal moghen staen **glā** het en si
dat hi van uwen ghebede ghehul
pen worde **E**n nu manlike begim
nen te staen en te waken inde ghe

D loue **vn capittel** ~ ~
Aer na sach ic vier engale

staende op die vier hoeken s werlt
en hilden die wynden der aerden

dat si daer op met waeyen en sou
den noch op die zee noch op gheue

bomen **glā** die vier wynden is die
leeringhe der vier ewangelisten

die en sal met waeyen op die aert
sche noch op die onghelstendighe noch

op die gheue die wter eenre boel
heit in die and vallen **vanden**

vanden

heilighen een epistel

En ic sach enen anderen engel
op dymmen vander sonnen op ghe

die dat teyken des leuenden gods
had **E**n hi riep mit liden stemme

vier enghelen dient ghegeuen is te
scade der aerden en der zee en leide

En wil der aerden noch der zee
noch den bomen met deren theit

wn wn die knechten gods in haer
voerhoel den gheteykent hebben

glā Dese enghel was xps die dat
teyken des ruten bracht en ghe

boet sijn knechten hier mede tey
kenen segghende doepentente en

dat ryc der hemelen sal vghenn
ken **E**n ic hoerde tghetal der gee

re die gheteykent sijn hondert diu
sent en xlm dulent van allen ge

slachten der kynd van isrl **glā** inde
sen ghetale is tghetal van alle heil

ghen beteykent want si gherome
sijn wt heiden of wt joden want

soe wie xps toe hoert die is moen
gheloue van abrahams gheslachte

E Van judas gheslachte isser ry
gheteykent van rubens ghesla

chte isser ry gheteykent van gads
gheslachte isser ry gheteykent

van neptalims gheslachte isser
ry gheteykent van asero gheslachte

te isser ry gheteykent van manas
sen gheslachte isser ry gheteykent

van symeons gheslachte isser ry
gheteykent vanden gheslachte

leuy isser ry gheteykent vande

slachats yller xij^m gheteykent. va
 labuluns gheslachte yller xij^m ghe
 teykent. van iosepho gheslachte
 yller xij^m gheteykent. van benya
 myns gheslachte yller xij^m ghetey
 kent. Daer na sach ic een grote sa
 re die nyemant tellen en mochte
 wt allen heydenen en gheslachten
 en volke en toughen staende voer
 den throen in die yeghenwoerdich
 des lamms mitten witten stolen om
 behaughen gla Dat is mede doepsel
 ghewassen. En palmen in horen
 handen gla Dat is dat si oimits de
 cruce der werlt in xpo inwommen
 hebben. En si riepen mit groter
 stemmen gla Dat is mit grof deuotie
 en onuerdeliken loue belien si dat
 die vader en die zoen mitten heilige
 gheest regneren inden throne w
 ant dat is ewich leuen hem een en
 onueroudich te kennen. En si seide
 hem si onsen gode die opten throen
 sit en dat lam en alle die enghelen
 stonden mede omermt des throens
 en s'ouderen en s' vier dieren. En
 si vielen op haer aensicht neder voer
 den throen en aenbeden gode. ende
 leden benedynghen en claerheit en
 wysheit en danc s' ghenaden en
 eer en doecht en stacht si onsen
 god in ewen tot ewen vande heit
 En een vanden ghe epistel
 oude antwoerde mi. en seide wie
 sijn dese die mitten witten stolen
 sijn behaughen sijn wie sijn si en

van waen sien si ghetomen Doe sei
 de ic hem myn heer du weetstet.
 En hi seide mi dit sijn si die wtgro
 ter droefheit ghetomen sijn gla wat
 doer veel dants moet men gaen in
 dat rike gods. En heb haer stole
 gheuasschen en wit ghemaect mede
 bloede des lamms gla Dit en seit hi
 niet alleen vanden bloede der mar
 te laten want alle die kerke die wt
 inden bloede xpi wit ghemaect.
 Daer om sijn si voerden throen
 gods en dienen hem nacht en dach
 in sinen tempel gla Die sijn des wa
 dich in sinen dienst te staen die hier
 inden dinc belien sijn namen heb
 ben gheueest. En die inden throen
 sit woent op hem gla Die heilighen
 sijn die throne gods. Daer hi op sit
 en in woent inder ewicheit. He
 en sal hongheren noch dorsten voert
 an gla want si totten brode des le
 uens ghetomen sijn. Dat alle hong
 en dorst vdrift. Noch op hem en
 sal son noch enighe hetten vallen
 want dat lam sille regieren dat in
 den middel des throens sit en sille
 wt leiden totten fonteyne s' wate
 ren des leuens gla Dat is totten
 scouwen gods daer die sent der wys
 heit en die leuende hemelsche leer
 inghe in vborghen sijn en wt vloeyen
 inden ghenen die ontfantkeht
 sijn. En god sal alle tranen of wal
 schen van hazen oghen vm capittel
A Ade doe hi den leuenden segel

op ghedaen hadde so inden hemel ee
 ghestil gheworden ontrent een
 half vie **glā** Nae antekerst doot
sal die kerke een corte vrede heb
ben en dan sal god ten oerdel co
men **En** ic sach seuen enghelen
 staende voer dat aenschte gods
glā Dat sijn alle preditaren van
den seuen gauen des heilighen
gheests gheleert **En** hem sijn
 ghegeuen seuen balsmen **glā** Dat
is dat ambocht des preditars
En een ander enghel **glā** Dat is
xps **Quam** en stont voerden
 outaer en had een gulden wieroets
 vat in sijn hant **glā** Cristus is sel
ue dat wieroets vat daer die va
der die roet der soeticheit ontfan
ghen heeft daer hi die werlt mede
ufoent is **En** hem sijn veel offer
 hande ghegeuen op dat hi opten
 gulden outaer dat is voerden th
 oen gods offeren soude vander
 bedinghe alre heilighen **glā** want
gheen ghebet en wort vande vas
ghehoert dan dat onmits xpm
gheoffert wart **En** die roke s
 offerhande die ontsleken was va
 des enghels handen **glā** Dats xps
clann op voer gode vanden bedin
ghe der heilighen **En** die engel
 ontfinc dat wieroets vat en vuldet
 vanden vuer des outaers en len
 det inder aerden **glā** Dat is inden
menschen diet begunem te ontfā
ghen waren **En** daer sijn ghele

iet donresslaghen **glā** Dat sijn diet
ghinghe der wraken gods **En**
stemmen **glā** Dat sijn sinelinge
en blyeme **glā** Dat sijn minna
len en aertbeinghe **En** dat sijn
 beweghinghe der menschen som
 mich tot doechden en sommich
 tot quaetheit **En** die seuen hadde
 len die die seuen balsmen hadde
glā Dat sijn alle preditars die
xpm volghen **En** veyden hem
 dat si mit balsmen souden bli
 sen **En** die eerste enghel blees
 mitter balsmen **glā** Dit is predic
ken **En** daer is haghel ghewor
 den en vuer in bloede ghenenghet
 en het is inder aerden ghesent
glā Die xpm der hellen comt van
den bloedighen werken en is ghe
lyt der couden en der hetten **En**
dat derde deel der aerden is ubant
en dat derde deel der bomen **glā**
Die der kerken toe behoren sijn
een derdendeel **En** so wat daer
 luten is dat wart ubant **En** die
 dat een derdendeel stant reghens
 die ander twee **En** alle groen
 hoey is ubant **glā** Alle vleische
dat in weelden den hoey ghelyt
sal u dorren vander somen der
gherechticheit des oerdels **En**
 die ander enghel blees mitter ba
 lmen en in zee is ghesent **glā**
 die vyant **En** recht als een groet
 berch barnede vanden uuer **glā**
 der nydicheit **En** dat doen

deel vander zee is bloet gheworde
glā Juden sonden **En** dat derde
 deel der creatueren die zielen heb
 ben **glā** Des ondersceits **En** ghesch
 uen inder zee. en dat derden deel der
 strepen **glā** Die ander luden onthou
den sonden **En** bedruuen **En** die d
 de enghel blies mit balsimen ende
 een barnende sterre recht als een
 factele **glā** Dat is dat onghelouge
ghelickscap **En** gheuallen wren he
 mele **glā** Dat is wter bezien **En**
 is gheuallen in dat derden deel d
 ruieren **En** in die fonteyne der
 waten en dier sterren name is ghe
 heten bitterheit **glā** Die onghelou
ghe sijn dwalende sterren ghehate
 en makent al bitter daer si mede me
 ghen **En** dat dde deel der waten
 is ghe wandelt in bidrcheden **En**
 veel menschen sijn van dien wat
 ghestoruen want si bitter sijn ghe
 worden **En** die vierde enghel blies
 mit balsimen en dat dden deel der
 leeraers **glā** Dat is die eerste meeste
manen **glā** Dat is dat mynre loeca
ro **En** dat dde deel der sterre
glā Dat is dat ghemeeen uolt **En**
 ghellegheit mit blintheide **Want**
 der kerken soenheit die ghelike
 den sterren den sterren schijnt wt
 dircwyl oimms den ualschen broe
 ders iduulsters. en dat derden deel
 en licht den dach met. en des nachts
 des ghehets **En** ic hoerde en ic sach

een steme van enen aerne die midde
 doer den hemel vloech **glā** Dat is die
kerke daer die godlike heymelicheden
in iurghen sijn **En** Degghende mit
 grof stemen **glā** wannec die sonders
doer des leeraers monde berespet
warden en ghedreycht **Wec wec wec**
 den woerdes inder aerden vanden
 anderen die enghelen die mit balu
 nen noch sullen blasen **glā** Niet dat
die enghel die werelt die plaghe in
sullen brenghen **mar** die toetomende
 plaghen condighen si **Dat is capitel**
En die vyfte enghel blies mit
 ter balsimen en ic sach een stre
 vallen vanden hemel op aerden **glā**
Dat was die viant **Die xpm wren**
hemel sach uallen ned als blyem
En hem is ghegheuen die slotel **glā**
Dat is die macht vande putte des
afgronts **En** hi dede die put des
 afgronts op **glā** Dat is die ongheloue
die inder herten der sijnne was. dede
hi hem wt spreken **En** die roet des
 puts rees op recht als die roet van
 enen grote nouen **En** die sonne en
 die lucht sijn iduulst vanden roets
 des puts **glā** Niet alleen worden
die ceyne iduulst **mar** oec die gro
 te die der sonne warden ghelict da
 die and of vlicht warden **mar** alle
 worden si iduulst **Di** en worden
 met alternael wtghedaen **want**
 xps leit waert moghelic die uore
 sonden oec uleit warden **En** van
 den roets des puts ghinghen wt

mder aerden coern biters dat hi wor
 men die dat coern plegghen te uder
 uen en hem is die macht ghegeue
 Alsoe als die scarpnoen der aerden
 macht hebben en hem is ghebode
gla Dat is haer macht is weder hou
 den **¶** Dat hi dat hoey dat hoey der
 aerden **gla** Dat sijn die simpele die
 goet te bedrieghen sijn **¶** Noch ghee
 dmt dat groen is **gla** Dat sijn die m
 doethoen op wallen **¶** noch gheen
 boem **gla** Dat sijn die vruchtbaer/ hi
¶ Quetlen en sonden dan alleen
 die menschen die gods teyken in
 haer voerhoest met en hebben **¶** En
 hem is gheghenen met dat sile uillae
 souden war dat sijn cruilt souden
 warden vnf maenden **gla** Dat is al
 haer leuen die nader lust hare vnf
 sinnen leuen war al cruten hi den
 lichaem sien moghen den ziel met
 doden **¶** En haer cruiltinghe is als
 die cruiltinghe des scarpnoens als li
 den menschen slaet **gla** van alster
 uallen sijn slaghe en sijn veyne
 wtstortinghe. also warden die me
 schen bedrogghen mit eynde **¶** Ende
 mdien daghen sullen die menschen
 den doot luelien **gla** Om dat hi voer
 dat uallen vresen **¶** En en sullen
 niet vinden **¶** En hi sullen begheren
 te steruen en die doot sal van he
 vlien **¶** En die ghelickemisse dier wor
 men die coern biters hieten war
 ghelyc den paerden die bereet sijn
 inden strade **gla** want also die paer

de met na haers selfs reden war na
 sijnen wille dier op rnt moe stuyt ge
 leyt warden also warden hi van
 des viants gheesto regiert en ghere
 den **¶** Die waerachtich kersten leuen
 an wechten en met liden en moghe
¶ En op haer hoeft recht als crone
 ghelyc den goude **gla** Niet gont mar
 ghelyc den goude **¶** En haer aensicht
 te als aensichten der menschen **gla**
¶ Van buten goedertieren sijnende
 war van binnen wreet **¶** En hi had
 den haer als haer der wyuen **gla** Dat
 is bughelyc voer allen wynden va
 ghebreke te ghebreke **¶** En haer
 tanden waren als leuen tanden
gla Droende des menschen ghemo
 de en sijnende **¶** En hi hadden hall
 bergghen als yseren hallbergghen **gla**
 Dat sijn uharde harten ygheno die
 waerheit **¶** Ende stemme hare vlo
 ghelen **gla** Dat sijn haer menschen
 dieghhe woerden als hi mit reden met
 uwyunen en moghen **¶** Rechte als die
 stemmen der waeghenen van veel pa
 erden die inden strade lopen **¶** En
 hi hadden steritten ghelyc den scarpnoe
¶ En in haren steritten waren anghe
 len haer macht was den menschen
 te deren vnf maenden laic **gla** Dat
 is alle tyt dat die mensche in die vnf
 sinnen leuen **¶** En hi hadden een en
 ghel des afgrours bouen hem tot
 enen comit dien sijn name in he
 breuler talen is abaddon **¶** En in grie
 er talen apollohoen **¶** En in latynseer

talen heeft hi enen naem een uer
 der uer of een eynde maken dat
 een wee is wech ghegaen **glā** Dat
 is een perfectie **En** sich noch
 comt twee na desen **glā** Dat is
 antikerst in volghinghe en den da
 ghe des oerdelo **En** die selte en
 ghel blees mit balunen **En** ic ho
 de een steme vanden vier hoelē
 des gulden ontuers datt' voerde
 oghen gods is segghende den sel
 ten enghel die de balunen hadde
 ontbint die vier enghel die in
 die effraim der groter reuieren
 ghebonden sijn **glā** Dat is maket
 condich dat si ontbonden sijn **Op**
 dat die uoren moghen hem te
 bet hoeden **En** die vier enge
 len sijn ontbonden sijn die bereet
 waren onder der vzen en dach
 en maent en jaer op dat hi uillae
 louden dat derdendeel s' menke
glā Dat sijn die enghelen dient te
 voren uorden was niemant te
 deren thent die knechten gods
 gheteykent waren nu worden si
 ontbonden en gheoerlost die her
 te gods te oefenen **En** dat ge
 tal des heers dat te paerden wet
 was twintich was dusentich w
 rre en tien dusent en ic hoerde
 haer ghetal **En** also sach ic die pae
 den inden visioen **En** die daer op
 saten hadde vuerighe en rokerige
 sulphurighe halberighe **En** die hoe
 scoen hare paerden waren alhoef

den der leuiven **glā** Die storen en
 styncken **En** wt haren mondeglynt
 vier en roke en sulphar **glā** Dat is ewe
 ghe houdie en pyn en stant der qua
 der werken **En** Dat sde deel der men
 schen is vanden desen driē plaghen u
 slegghen vanden vuer en vanden roet
 en vanden sulphur dat wt haren mon
 de ghinc want der paerden macht is
 in haren monde en in haren sterren
glā Dat is inden woerden en in werke
 die daer na volghen **Want** haer
 starten sijn oet ghehinc den serpente
 en hebben hoefden en daer in deren
 li **glā** want inden aensichte smeken
 si en heymelijc sentien si veyn **En**
 die and' menschen die in desen pla
 ghen niet u slegghen en sijn noch peny
 tentie ghedaen hebben vanden werke
 haere handen also dat si niet en sou
 den acubeden die vanden en die gul
 den en die silueren en die matalen en
 die stenen en die houten afgoden die
 noch en sien noch en horen noch wa
 deren en moghen **En** en hebben gree
 penitentie ghedaen van haren man
 slachten noch van haren ughewinghe
 noch van haer oncuusheit noch va
 haer dieften **glā** Alle dese worde mit
 voerscreuene onghheestelicheit ghe
erkent **Dat x capittel**
De ic sach enen anderen star
 ken enghel **glā** Dat was xps **En** s
 comen vanden hemel behanghen mit
 enen wolkie **glā** hinc menscheit
 ren daer in ons u tolt worde **En**

een reghenboge **glā** Die beteykent ee
 vsonninghe **C** Op sijn hoeft en sijn ho
 nenslicht was als een sonne **glā** Alsoe
 sijn hoet daer sijn beelt wt scijnt
C En sijn voet als een colupne des
 uero **glā** Dat is sijn dragghers moe
 ten starke welen en vuerich mit ghe
 loue **C** En hi hadde in sijn hant ee
 openboghe Ende hi settede sijn rechte
 voet op die zee en sijn lichte op die
 aerde **glā** Dat is hi comet den weer
 sten meest te hulpe en den stercken
 mynste **C** Mar niemant en laet hi
 betoren bouen dat hi imacht Ende
 hi riep mit grot stemmen recht als
 een leuwe vleschet **En** doe hi gheroe
 pen hadde worden die leuen domes
 slagghen sprekende haer stem **glā**
 Dat sijn die predicners lezende wte
 leuen gauen des heylighen gheests
 etc na sijnre tyt alst behoerlic is
C En doe die leuen douersla
 ghen haer stemmen ghesproken had
 den soude icht scriuen **En** ic hoer
 de een steme vanden hemel spreke
En wil die teyken vanden leuen do
 verslagghen met scriuen **glā** Dat is
 openbaren onder die ghene daer
 die heymelike dinghen gods gheen
 stat en hebben op dat sy niet vsmact
 en worden **C** En die enghel die ic
 sach staende op die zee en op die aer
 de die hief sijn hant op totte hemel
glā Dat is sijn menscheit **C** En hi
 zwoer biden hemel ghenen die in
 ewen te riven leuende is die den he

mele en die dinghen die daer in
 sijn en die aerde en die dinghen
 die daer in sijn ghescreuen heeft
 dat meer gheen tyt **glā** Dato
 wandelbaerheit welen sal **C**
 inden daghe d stemmen des leuende
 enghels als hi mitter balunen sal
 beghinnen te blauen Dan sal die u
 burghentheit gods inult worden
glā Als die bose in die ewighe tijt
 en die gherechtighe in dat ewighe
 leuen sullen waren **C** En alsoe
 hi ghecondicht heeft oim den
 ppheten sine knechten **En** ander
 waer hoerde ic enen steme van
 den hemel spreken mit mi ende
 segghende Gaet en nem dat op
 gheloken boec **glā** dat is heeren
 totte gracen en des u stande na
 der scriftueren saltu ontfanghe
C vander haet des enghels die
 zee en opt aerden staer **glā** heret
 te helpen alle die ghene die tot he
 ghekeert sijn **C** En ic ghinc he
glā van ghehoersamer **C** Totte
 enghel en seide hem dat hi mi de
 boec gaue **glā** Die kennisse d gods
 her scriftueren ontfanghen wil die
 moet totte heer gaen **C** En hi se
 de mi nym den den boec en uil
glā Dat is hantier den boec ende
 ondersoeken en scriften mi wils
 dwe herten **C** En hi sal dmen in
 uc doen ubitteren **mar** hi sal dmen
 mont also soet ^{welen} als homch **glā** Dat is
 ustandenisse der dinghen te ontfan

wden iibiden die gherechtighe **C**
want dese twee ppheten hebben si
ghetruult die opt aerden wonen
En na twee daghen en enen halue
sal die gheest des leuens van gode
ghesent worden in hem comen En
si stonden op haer voeten en grote
vrese viel op derghene diese saghen
En hoerde een grote steine vanden
hemel legghē tot hem **C**hm haer
op En si clommen inden hemel in
den wolken En haer vianden sage
se en in dier vrien ghescrede een gro
te eertbeuvinghe En dat tiendedeel
vans stat uyl neder En in dier eert
beuvinghe sijn viij⁹ menschen name
uileghen En die ander sijn in vre
sen en gauen gode des hemels die
eere **glā** En hem seluen met dat
si staende waren ghebleuen **C**it
eerste wee is hene wech ghegaen en
dat ander sal haestelic comen ende
die leuende enghel blies mit valu
nen En grote stemmen sijnre ghe
worden legghende in de hemel
glā Dat is inder kerken **C**Deser
werlt ryc is gheworden ons heren
in sijn xpi En hi sal waerlyc in
werlt der werelden regneren En
die vierentwintich oude die in den
aensichte gods in hazen setelen sit
ten die vielen op haer aensicht en
aenbeden gode en seiden **O** heeral
machtich god die daer biste ende
waerste en welen sulste wy danc
ken **En glā** daerom dattu ons behou

den hebste en onse vianden uoerde
CWant du ontfanghen hebste di
ne grote moghentheit en hebste
gheregneert en dat uolt is iubil
ghen en dyn toerne is toe ghecome
En die tyt der doden gheoerde
te worden **glā** Dat is die goede we
quade te seeyden **C**En loen te ghe
dinen kenechten den ppheten ende
den heilighen en den cleynen en
den groten die dinen naem ontle
En die ghene die udeluuen diese
eerde uderst hebben **glā** Dat sijn
die menschen die hem seluen mit
quaden werken ende die ander mit
quaden exempelen tot quaetheit
Ctrecken **Dat xij capitel**
Ade die tempel gods in
hemel **glā** Dat is inder kerken **C**
is op gheloken en die actie des
tamentos **glā** Dat is xps daer alle
leat der wetenheit en d' wysheit
in iurighen is **C**is ghesien in sijn
tempel en het ghescrede blyen **glā**
Dat sijn myraculen **C**En stemme dat
sijn inmanighe en aertbeuvinghe
glā Somnich totten gheloue beue
ghet en somnich totte gheloues erne
CEn groet haghel **glā** want de
sommighen docht den prediking
onhedeiken te draghen te wesen
CEn een groet teyken openbaer
inden hemel **glā** Dat is die ker
CEn een wyf was mit somen
ghedruet en die maen ons haer
voeten **glā** Dat sijn alle aertseken

ghen die niet in enen stat en bliue
 onder die voeten s' begheerten **C**
 En op haer houet een croen van
 xij sterren **glā** Dat sijn xij aposte
 len **En** inden ^{luchac} hebbende **glā** xpm
 inder moeder **C** En roepet al bare
 de **glā** Dat is begheerende and' lude
 te inwinnen **En** woat gheraust
 op dat si bare **En** een ander tey
 ken is ghehen inden hemel **glā**
 Dat is inder kerken den voer
 leiden teyken **En** ^{roet} **glā** Om
 sich een draet groet **En** ^{roet} **glā** Om
 sijnre manslachten wille **En**
 hadde seuen hoefden en x hoerne
glā Dit sijn die seuen hoeft sonde
En die aemertinghe s' x ge
 boden **En** in sijn hoeft seuen cro
 nen **glā** Daer die victorie mede be
 teykent is die in had inden seuen
 hoeft sonden **En** sijn stert **glā**
 der sleydinghe inden onghelo
 ue **C** Terkende na hem dat der
 dendeel s' sterren des hemels **glā**
 Dat sijn die de kerken sanen te u
 lichten **En** sende s' neiden
glā Dats in aertlicher begheerten
En die drake stont voer dat
 wyf die bazen soude **Op** dat hi ho
 ren zoen inzwolghen als hi ghe
 baert hadde **En** sijn wan een kint
 een knechtgym die alle die luden
 in een sezen roede regieren sal
En haer zoen is op ghegrepen
 tot gode en tot sinen trone **glā**
 Daer om als xps gheestelc inder

menschen herten gheboren wart soe
 en maethen die ongodlyheit niet
 grijpen want hi een mitten vader
 inden hemel regiert **En** dat wyf
 vloecht inder woestmen **glā** vander
 weelden der werlt in die emicheit
 des ghemoets **C** Daer hi hebben
 soude een stede van gode bereet da
 se god soude voeden dulent dagte
 twee hondert en tsestich **Epistel**
En inder vanden heilighen ^{michael}
 hemel wart een stryct **michael** ende
 sijn enghelen streden mitten drake
glā Dat is mitten viant **En** die
 die drake uacht en sijn engelen **glā**
^{alfeen} **Riet** die van natueren sijn engelen
 mar alle menschen die mit sijn stat
 ken ghestichtet sijn **En** sijn en
 hadden gheen macht en noch hoer
 stede en is voert an inden hemel mit
 gheuonden **glā** Dats inder kerken
 onder die goede **En** dat grote
 oude serpent is inworpen dat die
 duuel hiet **En** zathanas die alle die
 werlt bedreucht is ned' gheworpen
 inder aerden **En** sijn en ghelen sijn
 mit hem ghesent **En** ic hoerde ee
 grote stemme segghende inden he
 mel **glā** Dat is inden hemelschen
 zielen **En** is gheschiet salicheit
 en cracht **En** dat rijt ons heren
 gods en die moghenheit sijn xpi
glā Dat is alle diese heeft hi on
 mit' ghewrocht **C** want die wroe
 ghez onser broeders is wt ghewor
 pen diese nacht en dacht wroeghe

de voer dat aenschijn ons heren
 en si inwommen oinnits de bloe
 de des lams En om dat woert hys
 ghetughes En si en mynden ha
 leuen met al totter doot toe **glā**
Dat is also en voede si dat vlees
met dat si die ziele viderfde
Daer om vlyht v ghy hemelsche
en die daer in woent **wtganc**
wee der aerden en den meer
want die diuel is neder ghedaec
le tot v en heeft den groten toerne
En weer dat hi luttel tyes heuet
En na datten serpent sach dat hi
nder aerden gheworpen was ver
uolchde hi dat wyf die dat knecht
ghu ghebaert hadde En den wue
lyn twee vloeghelen ghegeuen des
groten aeris **glā Dat sijn twee ghe**
hode der mynnen Die aeris
 xps en heeft dese twee gheboede
 dat hi vliegghen soude inder woel
 tinen in haer stat daer si gheuoet
 wt ter tyt der tiden en ter haluer
 tyt **glā** Dats derdehalf jaer **En**
den aenschichte des serpente **gl hi**
dat eenuoudighe minste leuen
En dat serpent sende water
wt sinen mont als een riuerna
den wue **glā Dat sijn temptacie**
en tribulacien Op dat hys sou
 de doen trecken vander riuere
 En dat aentyt **glā** Dats xps **En**
 halp den wue **glā** Dat is die kerck
 en die daer in ghebaert warden
En loet op sinen mont en uer

zwalch die riuere die de draer
 wt sinen mont sende **glā** Dats
 alle die aenuuechtighe en beton
 ghe der goeder invelcht in hem
En die drake wart toernich
 op dat wyf en ghynt hene wert
 om stuyt te maken mitten ande
 ren van haer gheslachte die de
 ghebode gods bewaerden Ende
 dat ghetughe ^{hebt} hi stont op
 dat sant vander zee **rij capittel**
En Ade ic sach wt en zee een
 beest wt risen en hadde
 leuen hoefden en tien hoernen
 En op haer hoernen had si kro
 nen **glā** Daer haer victorie die hi
 ou die ongherechtighe had in
 bedudet was **En** op haer hoef
 die name der blasphemmen en
 die beest die ic sach was gheho
 enen bouen dier **glā** Dat was
 van menigherhande onghelo
 ue en gheueynstheit vol **En**
 sijn voete als een beren voete
 En sijn mont als een leeu
 mont **glā** Die uilinder en stuy
 ket **En** die drake gaf dier beest
 ten sijn macht en grote moghent
 heit **glā** Myrranen te doen en
 veel luden te bedrieghen **En**
 ic sach een van sinen hoefden
 recht als die uilaghen is inder
 doot **glā** Dat was antikesst die
 hem seluen uernisde doot te ue
 len **En** die woude sijnre doot
 is gheganset **glā** Na dattet van

buten scheen **E**nde die aerde
 in wonderde **g**hinc na die beeste
 en aen bede den drake **E**n wat
 hi dier beest die moghentheit ge
 gheuen hadde **H**oe aen beden hi
 oer den gheest en seiden wie is
 der beesten ghelijc en wie mach
 mit haer vechten **g**lā **D**at is ha
 ren wille weder staen **E**nde
 haer is ghegeuen **g**lā **O**uermits de
 in henghemisse gods **D**ie mont
 grote dinghen en blaspheemete
 spreken **g**lā **W**ant die beest is
 entekerst **D**ie sal segghen dat
 hi die zoen gods is **E**n hem is
 is ghegeuen die moghentheit
 twee en viertich maenden te
 werken **E**n hi loec sinen mont
 op in blaspheemzen teghens go
 de te blaspheemzen **H**yne nae
 en sijn tabernakel **g**lā **D**at sijn
 die ghene die mit xpo staden **E**
 en die ghene die inden hemel
 wonen **E**n het is hem uleet
 staet te maken mitten heilige
 en die te inwinnen **g**lā **D**at is
 van buten lichaemlic te doen do
 den **E**n hem is ghegeuen mo
 ghentheit in elken gheslachte en
 volcke en tonghe en tonghe en
 herden en sijn beden alle die in
 der aerden woenden **g**lā **D**at is
 die ten aertlichen dinghen besse
 nen sijn **W**elcker namen inde
 boec des leuens des lams dat
 dat van beghinne d' werlt uillegē

is met ghescreuen en sijn **H**oe inne
 oren heeft te horen die hoer die
 die vanghemisse heen heeft ghe
 gheleyt die sal in dier uanghemis
 se gaen **E**n die inden zweerden
 uillegghen heeft die moet mitte
 zweerden uillegghen warden **H**ier
 is in d' samheit en in gheloue der hei
 lighen **E**n ic sath een ander beel
 te op clymmen vanden aerden **E**n
 hadde twee hoernen ghelijc den
 lam en sprac ghelijc den drake
En dede alle die macht d' eerster
 beesten in sijnre yeghen woerd
 cheit **E**n dede die aerde ende
 die daer in wonen aenbeden
Die eerste beeste welke beeste die
 plaghe des doots ghesont maket
 en dede grote teyken en dede
 grote teyken **A**llo hi oer dat vier
 vanden hemel dede comen in
 aerden in die teghenwoerdicheit
 der mensche **E**n bedreucht die
 woners in der aerden om die tyke
 die hem ghegeuen sijn te doe
Ander beesten aensicht ghebrude
 de den woentes in der aerden
Dat si dat beelde der beeste ma
 ken die de woude des zweerdes
 heeft en te hie gheworden is **g**lā
Dat is in desen **E**n het is hem
 ghegeuen **g**lā **D**at is in binghet
Dat hi gaue enen geest den beel
 de der beesten **g**lā **D**at is die an
 tekerst gheliken **E**n dattet
 beelde der beesten selue spreken

en hi salt doen **glā** mit waerli-
 macht. **D**at hi uillegghen sullen
 warden. **H**oe wie dat beelde der
 beesten met aen en bedet. **E**n hi
 sal alle den groten en den cleyne
 en den riken en den armen en
 den vrien en den knechten een
 annert doen hebben die rechter
 op in haren aensichte. **E**n dat
 nyemant en sal moghen ropen
 of uropen van die dat teyken
 der namen der beesten heeft of
 dat ghetal sijnre namen s' beeste
 heeft. **O**f dat ghetal sijnre name
 hier is die wysheit die uilstant he-
 seft die telle tghetalle s' beesten
 want tghetal der menschen en
 sijn ghetal is ses hondert en sesen
 tsestich. **D**ito die epistel **O**p alre
 kynderen dach en vande heilighe
Ade **D**at xij capitel
 ic sach slich een lam stont
 opten berch van syon. **glā** **D**at
 was xps stont om te helpen die
 scouwende kerke. **E**n mit he
 hondert en xlvij hebbede sijnre
 name en sijnre vaders name in ho-
 ren voer hoefden ghescreuen. **glā**
 Int openbaer te belien. **E**nder
 hoerde een stemme vanden hemel
 recht als een stemme van veel wate-
 ren. **E**n als een stemme des groten
 donnerslachs. **E**n die stemme des ic
 hoerde was een stemme d' harpers
 harpende in haren harpen. **E**n
 hi songhen recht als een nywen

lant voerden stoel en voer die
 vier dieren. **E**n voer die xiiii
 ouders. **E**n nyemant en mocht
 dien lant singhen dan die hondert
 en xlvij die ghetost sijn vander
 aerden. **glā** **E**nen nuwen lant
 te singhen is vander onbeuuechheit
 des vleyschs mit xps inder ewich-
 te uvroechden. **D**ie beuuechheit
 moghenthoru inder mynen
 ayar met mede singhen inder
 ontfanghen der crone. **D**it
 sijnre die mitten wiuen met beuue-
 chheit en sijnre want in sijn maechden
 dese volghen den lam na so wa-
 dattet hene gaet. **E**n dese sijn in
 den menschen vander aerden ghe-
 rocht. **E**n sijn gode den lam die
 eerste vruchte. **E**n in haren mon-
 den en is gheen lofghen gheuonden.
En hi sijn sonder ulechte voerden
 throene gods. **wtganc**. **E**nde ic
 sach den anderen enghel inder
 erden hemel vliegghen en hadde
 dat ewighe ewangelium op dat hi
 prediken soude den ghene die
 opt aerden sitten. **glā** **N**iet die
 in ^{nerden} **wtganc** die opter aerden sitten
 in uilmaetheit der werlt ontfan-
 ghen dat ewangelium. **E**n op alle
 dat volc en gheslachten en tonghe-
 en luden en seiden mit groter
 stemmen. **O**ntliet den heer en ghe-
 uet hem eer want die vre sijnre
 oerdels comet. **E**n an bedet den
 ghenen die hemel en aerde en

dat meer en alle dinghen die daer
 in sijn En der rivieren s' wateren
 ghemaect heeft En een and' engel
 gla Dat is een prediker C volghe
 de en seide si is ghevallen si is ghe
 vallen die grote babylon gla Dat
 is dat coninc des viants C
 Die vanden wijn sijnre oncuulichz
 alle den volcke te drincken heeft
 ghegheuen En die derde enghel
 volchde hem na en sprac mit luder
 stemmen Doe wie die beesten ende
 haer beelde an ghebedet heeft gla
 Dat is antelicht en sijn leeringhe
 C En dat ingheprinte teyken in
 sijn voerhoest of in sijn hant ontfan
 ghen ^{heeft} Dese sal oec drincken vande
 wijn s' gramscappen gods die ghemē
 ghet is mit heffighen wijn inden
 kelc sijn toerns En hi sal ghecu
 ult warden inden vuer en inden sul
 pher inder teghenwoerdichz der
 heiligher enghelen en voer dat aē
 licht des lams En die wet hoere
 tormenten sal op dynen in ewen
 te ewen En si en hebben noch nacht
 noch dach rust die die beest en hā
 kelde anghelieet hebben En loe
 dat in gheprinte teyken sijn nae
 men ontfanghen heeft Iner is die
 ghesoechtlantheit s' heilighen ende
 die die ghebode gods en dat gheloue
 ihu xpi behoeden In die zelmisse
 C En ic hoerde een steme **epistel**
 vanden hemel mi toe spreken Dact
 dattet salighe doden sijn die inden

heer steruen want nu voert gheer
 hiet hile gheesten Op dat si van ha
 ren arbeide moghen rusten want hā
 werken volghen hem na **wtganc**
 En sich ic sach een blentrende wolke
 En opten wolken enen litten gheli
 ken den zoen des menschen En had
 op sijn hoeft een gulden croen en ee
 scarpe zekel in sijn hant En een and'
 enghel ghinc wt den tempel ende
 riep mit groter stemmen totte ghenen
 die opten wolken sat Dettē dyn se
 kel te werken en maey want die vre
 is ghecomen datmen maeyen sal wat
 die bouwe der aerden is indorret
 En die op die wolke sat De desijn
 zekel te werke en maeyde die aerde
 En een and' enghel ghinc wt tempel
 die inden hemel is en hadde oec sel
 ue een scarpe zekel En een and' enghel
 ghinc wt vanden outaer die moghet
 heit had ou dat vuer en ou dat water
 en riep mit groter stemmen totten gene
 die die scarpe zekel hadde en hadde en
 seide Dent den scarpen sekel inden
 bouwen sijn op die druien des wij
 guez der aerden want sijn druien
 die sijn ryp En die enghel sende sijn
 zekel in s' aerden en sneet die wijngaert
 der aerden En worpet inden grote
 poel s' gramscappen gods En die poel
 is ghetrede buten s' stat En wtē poel
 ghinc bloet al tott paerden breydel
 toe Dulent en leshondē stadien iure
Ade ic sach een an **ro. capittel**
 der groet teyken inden hemel

en wonderlyc seuen enghelen **glā** Daer
 sijn alle predikers by beteykent **Chas**
 den die seuen leste plaghen want dā
 in is die gramscaps gods vol eyndet
glā van desen plaghen waer scruwen
 si alle menschen **En** ic sach recht als
 een glazen zee ghemenghet mit vuer **glā**
Dat was des heilighen gheests doerlicht **En**
 dat doep **des** die ghene die die beeste en die beelde
 en tghetal haer namen uwonnen
 hebben staen op die glazen zee en had
 den gods harpen **glā** Daer bi is te u
 staen die dodinghe des vleische **En**
 ghende den sant moesy des knechts
 gods en den sant des lams **En** leide
 heer almachtich god dinn werken sijn
 groet en wonderlyc **En** dinn wegen
 here der heiligen comt sijn waerach
 tich heer wie en sel di mer ontfien
 en groet maken dinen name want
 du biste alleen guesdieren **En** alle lu
 den sullen comen en aenbeden in dī
 aenlicht want dinn oerdelen sijn opē
 baert **En** na desen dinghen sach ic
 en sich die tempel des tabernakels
 des ghetughes **glā** Daer dat oude
 testament en dat nywe in onthoude
 was **Is** op ghedaen inden hemel
En seuen enghelen ghinghen daer wt
 die de seuen plaghen hadden vande
 tempel ghecleet mit ene reynen
 blenckende **stedelsteen glā** Dat is
 mit xpo als die apostel seit hoe veel
 datt ghedoopt sijn die hebben xpm
 aen ghedaen die die hoechste wtū
 rozen hoermit steen is **En** om

tynt die borsten ghegoit mit gulde
 ryemen **glā** Die die onnutte ghe
 dachten op bryedelen **En** Op dat sijn
 der mynnen met en hynderen en
 een vanden vier dieren gaf den
 seuen enghelen seue gulden hyle
 vol des gramscappen gods die vā
 ewen te ewen leuende is **En** die
 tempel is uuilt mit roet vander
 groetheit gods en van sijnre moge
 heit **En** meinant en mocht inden
 tempel gnen thent die seuen pla
 ghen s seuen enghelen uuilt vā
En ic hoerde **xv capitel**
 ene grote steine vanden he
 mel legghede den seuen enghelen
 gaet en stort wt die seuen hyles s
 gramscappen gods mē eerde **En** die
 eerste ghinc heen en storte sijn hyl
 le wt inder aerden en in alle denge
 nen die s karat s beesten hadden
 en in alle den ghenen die sijn heelt
 aenbeden is ghe worden een harde
 wrede bose wonde **glā** Dat is die u
 doememisse op alle die ghene die go
 de laten en die want eren **En** die
 die ander enghel stortede sijn hyle wt
 inder zee en het is bloet ghe worden
 als eens doden **En** alle leuende zee
 len is inder zee ghestoruen **En** die
 derde enghel stortede sijn hyle wt
 op die rymen en op die fonteynen
 s waten **En** het is bloet ghe worden
En ic hoerde den enghel s waten
 segghen heer du biste gherechtich
 die daer heilich biste en waerste

wanttu dese dinghen gheoerdelt heb-
 ste om dat d' heilighen apostelen blo-
 et wt ghestort hebben. **Hi** hebben he-
 oer ghegheuen dat bloet te drincke
 also als sijn waerdich. **Gla** want die
 mitten zwaerden uecht die sel mit
 ten zwaerde uleslyghen warden. **En**
 it hoerde enen anden enghel seggē
 het is also heer almachtich god dinc
 oerdele sijn gherechtich en waerach-
 tich. **En** die vierde enghel storte sijn
 syole wt in sommen. **En** hem is ghe-
 geuen die menscheit te gheselen
 mit hetten en mit uuer. **En** die me-
 schen branden in groot hetten ende
 blaspheemerden den naem gods
 die macht hadden om die plaghen
En si en deden ghene penitentie
 op dat si den gode die glorie loude
 gheuen. **En** die vyfte enghel stor-
 te sijn syole wt op die stoel der beel-
 ten. **Gla** Dats opten lichaem alle der
 ongherechtigher menschen die des
 vyants setelen sijn. **En** sijn ryc
 is duuyl gheworden en si aten ha-
 tonghen te gader van rouwen.
Gla Also die gherechtighen eten
 sal die cabeyde sijnre handen also
 sal die blaspheemye der ongheloue-
 rechtigher tonghen haer voetsel ne-
 men. **En** si blaspheemerden go-
 de des hemels van haren wee en
 van haren wonden. **En** si en dede ge-
 ne penitentie van hare werken.
En die sesste enghel storte sijn syole
 wt inder affrata d' groot riuieren

en vdroethde haer wateren op dat
 den coninghen vanden op gant d'
 sonnen die werch bereet worde. **En**
 it sach wt es drakes monde ende
 wter beelken monde en des ual-
 schen ppheten monde drie onrey-
 ne gheesten wt gheganghen wese-
 de inden manner van vorschen. **Gla**
 Die vorschen wonen inden selne-
 en sijn roepachtich also sellen alle
 antheult leden welen inder ypo-
 cricien. **Want** si sijn gheest en
 doen myraculen. **Gla** want si geeste-
 lye onreyn sijn of van vianden ge-
 leert. **Of** god sal u henghen dat
 om die goede te proeuen. **Of** het
 sal ualliche teykenen welen. **Om**
 die ongherechtighen mede te dreege
Dinc augustijn u maent ons dat
 sommighe waerlike lude teyken
 sullen doen dat die heilighen met
 en sullen u moghen. **Nochtant** en
 ilt daer om met te u moeden dat si
 sonder sijn voer gode want die
 gokelaers die comt pharao hadde
 die deden teyken in egypten die die
 ghemeen kynd van isrl met doe-
 en mochten. **It** seit sinte agustinus
 inden derder boec der heilighen die
 nouduchheit dat die bose gheesten
 die heymelike laden der dinghen
 kennen. **En** die saeyen in bequaem
 teperancien al heymelic en gheue
 oersaken daer toe dat luden groet
 groet ghemact worde. **En** si gaen
 voert tot allen de coninghe van

allen der aerden die te iugderē in
den stryct totten groten daghe des
almachtighen gods. En sich ic roem
als een dief saluch is hi die daer wa
en die sijn cleder. **glā** Dat is die on
selheit des doepsels. **U** behoeder dat
hi met en wandert en sijn lechheit
besie. En hi salte iugderen in eenste
de die in hebreuschē gheheten is her
magedon. **glā** Dat is een iurusalem
totten eersten. **E**n die senende en
ghel storte sijn hyle wt in die lucht
en da ghinc wt een grote stemē wie
tempel vanden throne en seyde het is
ghedaen. En het ghescrede blyemen
en stemen en donreslaghen en die eer
beuynghe is also groet gheworde. hoe
sulc me en was van dien dat die me
schen opt aerde waren allulctien aert
beuynghen also groet. En die grote
stat is ghebroken in drie sticken en
die steden d' heydenen. **glā** Dat sijn
si die heydenscheit seuen. **V**inghe
uallen. En die grote babilon is gheco
men in d' hoerchemisse bi gode haerte
gheuen een kelt des wyne d' onwa
dicheden sijnre gramscap en elc eplāt
vloech. En die bezghen en sijn met
gheuonden en groet haghel als een
gheuicht is vanden hemel gheuallē
op die menschen. En si blaspheemē
den gode om die plaghe des haghels
want hi haestelt mit ghewelt groet
gheworden is. **Dat xviij capittel**

En de een vande seuen engelen
die de seuen hylen hadden

quam en sprac mit mi en seide. Com
en ic sal di tonen die iudocemisse
des groten ghemeeen wyfs die die
veel wateren sijn mit wien die die
cominghen d' aerden oncuulheit heb
ben en die in d' aerden woenen sijn
droncken gheworden vande wijn
hare openbaer oncuulheit. En hi
voerde my in den gheest bene moer
woestinen en ic sach dat wyf sitten
op een roet beest. **glā** van bloede
heilighe roet. **E** vol namen d' blaf
phenyen. En hadde seuen hoefden
en x hoernen. En dit wyf had pur
per anghedaen en gheel roet iughe
mit goude en duerbaer ghescreue
en mit margarieten. En had in ha
hant een gulden kelt iuuult mit d' d' d'
d' onmenschelicheden en onmensche
den hare oncuulheit. En in horen
voerhoefde een iurighen name ge
screeuen. **glā** Den vosen iurighen mar
den goeden beken. En dit is die na
me babilon die grote moeder d' on
cuulheit en der onmenschelicheit
der aerden. En ic sach dat wyf dron
cken vanden bloede d' heilighe en
vanden bloede d' martelaren. **hu** En
doe ic se ghesien hadde iuronde ic
my mit groten wonderē. Doe seide
mi die enghel waer om iuronderē.
Ic sal di legghen die iurighen heme
licheit des wyfs en der beesten en
se draecht. Die die seuen hoefden en
x hoernen heeft. Die beeste die die
saghelste die was als en en is nu met

glā want na dat xps mensche wt heeft
 sy haer recht uiloren in die mensche
 En it sal op chymen wten afgröt en
 in die udoememisse gaen En die op
 t aerden wonen sullen u wonderen
 welker name in den boecke des leues
 vanden beghinne d' werlt met ghe
 seuen en sijn ^{en die is} als si die beest zien
 die was en met en is die sinne die
 wysheit heeft Die seuen hoefde dat
 sijn seuen beghen **glā** Der seue heeft
 sonden Daer dat wyf op sit ende
 der coninghen sijn seuen die wue
 sijn gheuallen En die een en die an
 der sijn gheuallen quam noch met
 En als hi ghetomen is behoert he
 een corte tyt te bliuen En die beeste
 die was en met en is En hi is oer sel
 ue die achtende En hi is vanden seue
 En hi sullen in die udoememisse gaen
 En die tien hoernen die du saghes
 dat sijn y coninghen die dat ryc d'
 werlt ontfanghen hebben **war** die
 macht sullen si recht als coninghe
 in eenre vren nad' beesten ontfange
 dese hebben enen met en sullen ha
 moghentheit d' beesten ghenen De
 se sullen mitte lam uechten en dat
 lam sal in winnen want het is ee
 heer der heren en d' coninghen conit
 En die mit hem gheropen en udoen
 en ghetrouwe sijn En hi seide my
 die wateren die saghes Daer dat wyf
 op ghemeeen sit dat sijn die lude en
 dat volc en die tonghen En die tien
 hoernen die du saghest in die beeste

Die sullen dat ontulche wyf haten
 en onghetroest en naect maken En
 haer vleysche sullen sy naect maect
 eten En haer sullen si in dat vier
 ubarnen want god heeft hare harte
glā Dat is in haren vren wille Ghe
 ghenen dat si moghen doen datter
 beesten behaghelic is Op dat si haer
 ryc den beesten ghenen thent die wo
 de gods inult worden **glā** Dat is
 thent die goede en die quade haer
 loen ontfanghen En dat wyf dat
 tu saghes is die grote stat **glā** Dat
 is die veelheit der quader Die
 dat ryc on die coninghen d' aerden
 heeft **Dat xviii Capittel**
E Ade hier nae sath ic enen an
 deren enghel ned' dalen van
 den hemel **glā** dat was xps Grote
 moghentz hebbende en die aerde is
 ulicht van sijne glorie **glā** Dat is
 van sijne glouose leeringhe die alle
 duult in die udoen **En** hi riep in
 eenre stacht stemmen en seide Die
 gheuallen die grote babilon en sijn
 ghe worden een grote woninghe d'
 vyanden En een wachinghe elkes
 onreynen gheestes en een hoedinge
 elkes onreynen en hateliken vogels
 want alle die luden hebben vande
 wyn des toerns hare ontulcher ghe
 droncken En die coninghen d' aerde
 hebben mit haer ontulcher bedrene
 En die roep luden d' aerden sijn mit
 haere cracht der weelden ryc ghe
 worden En it hoerde een and' steme

vanden hemel segghen Gaet wt
 haer mijn wolt en en weest met
 deelachtich hare weelden En ont
 fanghet haer plaghen met want ha
 sonden sijn al totten hemel toegheco
 mengla Dat is tott' uilmaetheit go
 ds oümits haer onberouwelicheit.
 ¶ En god heeft haer boesheit beda
 cht ugheldet haer Also v der ugon
 den heeft En dubbele tnuoudich na
 hare werken gla Dat is m's ziele en
 inden lichaem dubbelt die pyne ¶
 Inden dranc die si v ghemenghet
 heuet die menghet haer dubbelt
 Also veel als si in haer weelde mit
 uicriemghe haer uheuen heeft Al
 so veel tormento en wenynghe he
 uet haer want si leit in haer ~~schitte~~
 harte ic litte gla in alle rusten ¶ Als
 een coninghijne gla In exen en in
 waerdicheden ¶ En ic bin gheen
 weduwe en ic en sal geen weemin
 ghe zien gla want ic heb troest
 in tythiken dinghen ¶ En daer o
 sullen in enen daghe haer plaghe
 comen Die doot en wenynghe en
 hongher mit uuer u'bant worde
 want god is starke diese oerdelen
 sal En die coninghen der aerden
 sullen scryuen en op haer hem sul
 len bewenen die mit haer gheon
 tuulchet hebben en gheleest i weel
 den En als si van uren staonde de
 roet des brants sullen moghen
 zien: soe sulle si om die vrese hare
 tormenten segghe wee wee gla in

luce en in ziele ¶ Die grote stat
 babilon die starke stat want haer
 oerdel is in eenre vien ghetomen
 En die roeplude sullen op ha we
 nen en scryuen gla Die ha zielen
 gheuen om aerliche dinghen ¶ Als
 si die te mete gaen en memant
 dies en acht daer si alle haer hope
 in hadden gheset ¶ Want haer co
 menscap en sal memant voert an
 meer copen Die comenscap des
 gouts en des siluers en die duer
 baer stenen en die nigreete ende
 dat subtyl wassen en dat papere
 en dat siden en dat gheel roet en
 dat hout dat met urotte en mach
 uoch iuulen gla Daer salomon
 den tempel of trimmerde ¶ Ende
 die yuonen vaten en alle die vare
 van duerbare ghesceute en van
 matale en van yseren en van mar
 muen ghemact gla Alle dese en
 sal memant copen ¶ En cauel
 en welrukende cruden en saluen
 en wiewet en wimen olve en die
 bloemen vanden mele en trauen
 en beest en raep en paerde en wige
 en dienes en zielen s menschen
 gla Die mit luce en mit ziele die
 hantieringhe plaghen te houden
 ¶ En die appelen dyn begheerte
 dymre zielen sijn van dyn ghesceute
 alle die nette en die stone dinghen
 sijn van di u'dozuen En nu en sulle
 voert meer die roepluden s' aerde
 met meer vanden die nu geworden

sijn lullen vire van haer staen o
 die vrisse haerre tormenten scry
 ende en weneude en segghende
 wee wee Die grote stat die om
 behanghen was mit purper en
 subtylen vlas En mit gheelwoet
 rugult mit goude en mit duer
 baren ghesceenten en mit mar
 grieten **W**ar in eenre vrie sijn
 alle die ritheden uderst Ende
 die stuerman en die mden wa
 ter vaert mit scyep En die scy
 luden die in die zee arbeiden
 die stonden van viren en riepen
 en saghen die stede des brants
En hi seiden wie is deser groter
 steden ghehjt en hi deden puluer
 op haer hoeft en hi riepen scry
 ende en weneude en seggende
 wee wee die grote stat daer li
 alle ryt in gheworden sijn **D**e
 se scyep inder zee hadden va
 haer roep scatten want hi mee
 re vren uderst sijn vblnt op ha
 ghi hemelen en ghi heilighhe apo
 stelen en ppheten want god he
 est v oerdel ghewroken van ha
gla Dat is also v die stat te orecht
 oerdelde also is hi nu selue terecht
 gheoerdelt **E**n een sterck engel
 luerde enen steen op recht als ee
 molensteen en worpen in die zee
 En seide mit sulker druult sal
 babylon die grote stat gheworpe
 worden en voert meer en sal hi
 niet gheuonden warden En

die steme des harpers en die my
 nstreeks en dat instrument des
 speelres En die balimen en sal vo
 eert meer niet ghehoert worden
 in haer En die constenaer en alle
 consten en sal voert meer in ha
 niet gheuonden worden En die
 steme der violen en sal niet ghe
 hoert worden in di En dat licht
 der lanttaernen en sal di voert
 an niet lichten En die stemme
 des brudegoms en die bruut en
 sal voert meer in di niet ghehoert
 worden En dinn roep luden wa
 ren pincen der aerden want in
 dinn vtuemynde toe indinghe he
 uet al dat volc ghedwaelt Ende
 in haer is gheuonden d' heiliger
 ppheten bloet en alle d' gheerne
 die ulesghen sijn in d' aerden **D**ac
Hier na hoerde ic **vij Caput**
 recht als een steme van ve
 le balimen in den hemel segghen
 de alleluja **gla** Dat beduut een
 lof dachmen mit menscheit wo
 den niet wt spreken en mach **E**
Onse gode hi lof en glorie en mo
 ghentheit want sijn oerdelé sijn
 waerachtich die vanden ghemee
 nen wiuen gheoerdelt heeft die die
 aerde uderst heeft mit haer open
 baer ontuinscheit En hi heeft ghe
 wroken sijnre knechten bloet va
 hazen handen En anderwaruen
 seyden hi alleluja En haer roet
 clam op in ewen te ewen amen

glā Dit is des wyues wennighe
 en minrede met **war** hi wert dic
 ker want hi ewich ghepint sulle
 warden **En** die rym oude en
 die vier dieren vielen neder ende
 aenbeden gode die opten throen
 sat en seiden amen allā **En** ee
 steme ghinc wt vande hemel segg
 ghende **glā** Dat is een inmaninge
 ghelcende vanden ghenen daer
 god in sit **Be**ggheet onsen go
 de lof sijn knechten **En** clymen
 groet die gode outlien **En** ic hoer
 de recht als een steme eenre gro
 tt balunen **glā** Die gods balunen
walt geweest **in**der hebben **Die** ubliden nu i
 den hemel **En** als een steme van ve
 len wateren en als een steme van
 groten domellaghen segghende
 alleluya want god onse heer alm
 nchtich heest gheregneert laet
 ons ubliden en inroechde **En** laet
 ons hemeer doen want die bru
 loften des lams sijn gheromen en
 sijn wyf heest haer bereyt **glā** Die
 heilighe kerke die in xpo gheloest
 is een brunt en een wyf die den
 lam dats xps toe gheuoecht is **En**
 haer is ghegeuen dat si haer
 decken soude mit enen linnen sub
 tilen cleder Dat sijn die rechtueer
 dinghe der heilighen **En** hi seide
 mi scrif In sijn heilich die totte
 auontmael der bruloften des lams
 gheropen sijn **En** hi seide my de
 se woerden gods sijn waachtich

En ic viel neder tot sinen voere
 dat ic hem souden aenbeden **Ende**
 hi seide my sich dattu dit niet en
 doeste want ic bin dyn mede linc
 cht een dynre broedere diet ghe
 tughe ihu hebben anghelieet gode
 want die gheest der yherien sit
 ghetughe ihu **En** ic sach den he
 mel open **En** sich een wit paert
 en die daer op sat was gheheten
 trouwe en waerachtich en mit
 gherechtichheit oerdelt hi en vecht
En sijn oghen **glā** dat sijn die ganc
 des heilighen gheest of die myn
 ne **Als** die vlame des viers **glā**
 Dattie sonne ubarnt en ontfont
 die menschen ms mynnen en u
 licht ms hennemse **En** veele
 conincen tronen op sijn hoest **En**
 heest een name ghescreuen die
 nyemant en kent dan hi selue **glā**
 wylt sijn leden **En** hi was ghe
 cleet mit enen cleder ghespient
 kelt mit bloede **En** hi hieten sijn
 name dat woert gods die here **glā**
 Dat sijn die trouweliken teghens
 die vianden striden **Die** in den
 hemel sijn uolghen hem inde witte
 paerden **glā** Dat is in reynheden
En ghecleet mit enen blencheden
 linnen cleder wit en reyne **Ende** ic
 sach zweet op dat hi da mede
 sloech alle die lude **glā** Die een tot
 ter doot en die ander totte leuen
En hi salte in een ylere roede re

gieren **glā** Dat is in die onbeweghelic
 he gherechtich **En** hi tredet selue
 die perle des wyne d' uwoetheden
 des gramscappen des almachtige
 gods **En** hi hadde des almachtige
 gods **En** hadde in sijn dede en in
 sijn ghere die ghescreuen comit d'
 rominghen en heer der heren **En** ic
 sach enen engel staende inder son
 nen **glā** Dat was in xpo **En** hi
 riep mit grof stemmen hi seide
 alle die voghelen die midden doer
 den hemel vloeghen **glā** Dat is d'
 gheerne die haer wandringhe in
 den hemel is **Coem** en ugnadert
 v totten groten auontmael gods op
 dat ghi moghet eten d' rominghen
 vleische **En** dat vleisch der rechte
 is **En** dat vleisch der paerden en
 dat vleisch der starker **En** d' ghee
 re die daer op sitten **En** dat vleis
 ch alle der gheerne die van sijn **En**
 der knechten en der deyne **En**
 der groter **En** ic sach die beesten
 en die rominghen d' aerden en ha
 heer ugnadert **glā** Dat is anteke
 est en sijn nae uolghers **Om**
 stryct te maken mit den gheuen
 die op dat paert sat en mit sine
 heer **glā** Dat was xpo mit sinen
 ghelouighen luden **En** die be
 cest is en mit haer die ualliche
 ppheten **En** die teykenen deden
 voor hem Die die ghene bedroe
 ghen heeft die dat in ghepinte
 teyken d' beesten ontfanghen hebbe

En die haer beelden aenbeden **De** se
 twe sijn leuende worden in die zee
 des barnende vuers van sulphar
En die ander sijn ulesghen mitten
 zwaerde des gheens die daer opsat
 dat wt sinen monde gaet **En** alle
 die voghelen sijn uisaet van hazen
Vleisch **doer** **capittel**
Ade ic sach enen enghel **glā**
 Dats xpm **neder** dalende vanden
 hemel hebbenden die sloetel des
 afzonts **En** een groet teken in
 sijn hant **En** hi grep den draet dat
 oude serpent dat die viant is en
 sathanas en banten dusent jaer
 en waxpen in afzont der sloete
 toe **glā** Dusent jaer dat is van xps
 tiden tot antekerst toe **Daer** en
 binnen moghen die menschen tot
 uolmaecten leuen comen en uer
 uullent tghetal d' ucorende **En**
 besegghelde ouer hem **glā** **ginten**
 teyken des heilighen crutes daer
 hi in uivommen is **Op** dat hi
 voert an die luden met en bedrie
 ghe thent die dusent jaer uuilt
 worde **hier** na moet hi ontboude
 worden een corte tyt **En** ic sach
 die setel en si laten daer op **Ende**
 hem is dat oerdel ghegeuen **Ende**
 ic sach die zielen d' gheerne die ont
 hoeft waren om tghetughe **hi** **En**
 om dat woert gods **En** die die bees
 ten noch haer beelde met aen en ba
 den noch die haer teyken in haer
 voerhoefden met ontfanghen en

hebben of in hare hande En hi
 leetden en regneerden mit xpo
 dulent jaer **glā** Dats met alleē
 nader tyt **mar** in deser tyt be
 ghynt haer leuen en regnacie En
 die ander doden en leueden met
glā want si waren in ziele do
 ot **Dit** is die eerste iurifemisse **glo**
 gheemre die wten sonden risen **E**
 En in ghenaden lenende warde
 thent die duusen jaer inuollet wor
 den **Dalich** en heilich is hi die in
 die eerste iurifemisse een deel heeft
 In dien en heeft die ander dootige
 ne macht **mar** si sullen wesen pri
 esteren gods en xpi **glā** Als sijn me
 de leden die die ouste priest is en
 offeren die ewighe loue in ewich
E En si sullen mit hem regneren
 dulent jaer **glā** Dat en is ^{mer} alleen
 inder toetomende **mar** inder te
 ghewoerdigher tyt **mar** als die
 duusen jaer voleynt hi soe sal die
 viant wt karker ontbonden wde
 En sal wt gaen en uleyden dat volt
 Gog en magog op die vier hoe
 ken vande aerden **glā** Die ukeerde
 herten dat is die karker daer die vi
 ant in ghebonden is want hi en
 mach ou die goede met also veel ghe
 wouts hebben als hi ghaerne hadde
 Gog en magog dat sijn inuolgers
 mit antekerst **E** En hi salte uer
 gaderen in een stznt welker ge
 tal is als dat sant des meers En
 hi sijn op ghedomen op die bre

etheit der aerden En si ghyngē
 om die usameninghe s heilige
 En die heilige stat en een
 vuer daelde neder van gode
 wten hemele en uillanse En
 die dunel die uleyde is ghewor
 pen in die des vuers en des sul
 phers Daer die beeste en die
 uallsche wheten nacht en dach
 ghetures sullen warden in e
 wen te ewen En ic sacht enen
 vloten thron **glā** Dato die u
 gaderinghe s heilighen **E** Ende
 den ghenen die daer op sat **glā**
 Dat was xpo die daer op rustede
 van wies **E** teghenwoerdichet
 hemel en aerde vhet en van he
 en is gheen stede gheuonde **glā**
 Nader eerst ghedaenten **E** En
 ic sacht die doden groet en riep
 ne staende voer die teghenwoe
 dichheit des throns Ende die
 boeken sijn op ghedaen En een
 ander boec is op gheloken Dat
 een boec des leuens is En die
 doden sijn gheoerdelt van dien
 dinghen die in dien boec ghe
 screuen stonden na hare wken
 En dat meer gaf hem sijn do
 den die daer in waren Ende
 die doot en die helle gauen die
 doden in hem waren En van
 enen yghelken is gheoerdelt
 van haren werken En die hel
 le en die doot sijn gheworpen
 in die zee des vuers Dit is die

and' doot en elc die mden boec des
leuens met ghescreuen en is gheuo
den die is gheworpen in die stede
des vuers **Dat xxi Capittel.**

Ade ic sach enen myen ende
een nye aerde want die ee
rste hemel en die eerste aerde is he
ne ghegaen en die zee en is nu met
glā **A**den eerste stat **Epistel opten**
kerstins dach En ic johs sach die
heilighe stat dat nuwe jhrim ned
dalende vanden hemele bereit vā
gode als een uierde bruut haren
man En ic hoerde een grote stemme
vanden hemel segghende **Hich die**
tabnakel gods is mitten menschen
En die heilighe geest sel mit hem wo
nen En hi lullen sin volc wesen En
god selue sal mit hem haer god we
sen En god sal alle tranen vanden
oghen d' heilighen of dwaen ende
gheen doot en salre voert meer we
sen noch weeninghe noch roepinghe
noch rou en selre voert meer wese
die eerst heen ghegaen sijn en die in
den thronen sat seyde **Hiet alle dinc**
make ic nywe **wiganc** En hi leide
my scrif avant dit sijn die alre tron
ste woerden en waachtich en hi seyde
my het is gedaen **glā** **al datt te uer**
willen is En ic bin alpha en o dat
is beghin en dat eynde **ic sal den dorst**
ghe te uigheefo gheuen vande fon
teyne des waters dat leuende is **glā**
Dat is m seluen diet beghin alre sa
ltheden bin **Die u wint die salde**

se salicheit belitten En ic sal hem een
god wesen en hi sal my een zoen we
sen Den vreseghen en den onghe
loughen en den blinden en de man
slachters en den oncuilchers en de
uigheuers mit veyn en aenbeders
der afgoden en alle den logghenaers
hoer deel sal wesen in die barmen zee
van vuer en van sulphar dat die and
doot is en een vanden seuen engelen
quam tot m die die seuen hrolen
hadde vanden lesten plaghen vol En
hi sprac myt my en seide **Com glā**
bereyt dyn ustant **ic sal di wile**
die bruut des lams wyl En hi voerde
my op mden gheest in enen groten
hoghen berch En hi toende my die
heilighe stat jhrim neder dalende
vanden hemel van gode hebbende die
claerheit gods En haer licht ghelicht
den duerbaer steen recht als die ste
jaspus **glā** **Die is hart en groen en**
beteuyent die heilighe kerke die groe
is m vauhtbaerheit hart mde ghe
loue En als een cristalle **glā** **Dat**
is ubergheit met also staet die ker
ke in enen claren belien En hi had
enen groten muere en hoghe **glā**
Dato xpin haren beschermer die
groet en hoeth mitten vader is m
ic m poerten hebbende glā **Daer**
alle die ghelounghe in gheleit waerde
En in die xii poerten xii engelen
en xii namen die daer in ghescreue
sijn Die xii namen vanden ghelach
ten vande kynden van isrl Die

poerten vanden oesten drie poerten
vanden noerden Drie poerten van
den luden Drie poerten vande swel
ten En die mueren vander stat had
den xij. fundamenten en daer in die
xij. namen d'apostelen en des lams
En die mit my sprac had in mate
een gulden riet **glā** Dat is die heili
ghe scriftuere vander wijsheit gods
ghedicht die des ghelouigher har
ten roert en ūlicht **C** Dat hi metē
foude die stat en haer poerten ende
haer mueren En die stat is mit vier
hoerte gheset haer lancheit is also
groet als die mynne breetheit **glā**
Dit ilt egheloue is also groot als die
mynne want alle dat hi ghelouet dat
mynt hi **C** En hi mat die stat mit gul
den rieden by xij. stadien haer lan
cheit haer breetheit haer hoetheit hi
ghelijc En hi mat haer mueren ho
dert vier en viertich cubitū hoetheit
mit mate des menschen die des en
ghelo is **glā** Die mensche die mit he
sprac ūscheen hem als een enghel
C En die maetlinghe van hare mu
ren was van jaspis **glā** Dat is ee
steen mit groente ūwen en betey
ken gheloue **C** Mar die stat selue be
teyktent reine gout **glā** Dats wyll
C Ghelijc den reynen glase die fon
damenten vander stat die mueren
sijn ūciert mit allen ouerbarengē
steenē Dat eerste fundament is
jaspis Dat ander is laphirus Dat
derde catedonius Dat vierde sma

ragdus Dat vyfte sardonius Dat vi
sardinius Dat seuende crisopagus Dat
achte berillus Dat ix chesophalius
Dat x crisopagus Dat xi iacutus
Dat xii amestus En die twalef
poerten sijn al doer gaens in mar
gariete En elke poerte waren va
allen margrietē En die straten
vander stat al sijn gout doer schij
nende als glas En ghenen tempel
en sach ic inder stat. want god die al
machtighe heer en dat lam is haer
tempel En dier stat en behoert der
sonnen niet. noch d'manen dat hi
daer in lichten. want die daerheit
gods salte ūlichten En dat lam sal
haer lantēne wesen En die lūde
sullen in haren licht wandere En
die coninghen der aerden sullen hi
glorie en eere daer in brenghen
En haer poerten en sullen des nachts
niet ghesloeten warden want da
en sel gheen nacht wesen En hi sal
daer in brenghen en daer en sal mer
beulecto wesen noch in ghen. noch
dat onmenschelicheit doet en logē
dan die ghescrenen sijn in die boec
des leuens des lams **xij. Capittel**
Ade hi wilde my een ruyter
des leuende waters blende
de als castalle wt comende vanden
stoel gods en des lams in die misdel
van hare straten En van beiden sijn
dier seluer reuyeren dat hout des
leuens die in vruchte bracht En

tot elker maent brochtet en galkt
 vruchten En die bladen des houts
 sijn goet tott' ghesontheit der lude
 En met u'maledictio en sel voert
 meer wesen **mar** die setel gods en
 dat lam sullen daer in wesen En
 sijn knechten sullen hem dienen
 en sullen sijn aensicht sien en sine
 naeme in haren voerhoef do **ghe**
ghescreuen En voert an en salie
 gheen nacht wesen En hi en sul
 len der lantaernen licht noch d'
 sonnen met behoenen want god
 die heer salse rlichten en hi sulle
 regneren van ewen te ewen En
 hi seyde my dese woerden sijn ghe
 ghetrouwe en waerachtich Ende
 god die heer der ppheten gheest
 sende sinen engel om sine knechte
 te utonen dat haestelijc gheschien
 moet En sich ic come snelbiken
 Dalich is hi die die woerde d' ppe
 nen van desen boec behoet En ic
 johanes heb dese dinghen ghehoert
 en ghelien En na dat icse ghelien en
 ghehoert had viel ic neder dat ic aē
 beden soude voer die voeten ^{des} engels
 die my dit u'toende en hi seyde my
 sich dattu dat niet en doeste Ic
 bin dijn mede knecht En dymme broe
 deren der ppheten En der gheenre
 die die woerde der ppheten van
 desen boec houden aenbedet gode
 En hi seyde my en sluit die woerde
 deser ppheten niet toe van dese
 boec **glā** **mar** maecte den ghelou

ghen condich **C** want die tyt is nae
 by **glā** Daer die broeders in te u'ten
 ghen sijn **C** die daer scadet sal noch
 moeten scaden En die noch mder
 vulnisse is moet noch v'uulen en
 die gherechtighe moet noch gherecht
 uaerdicht warden En die heilighe
 moet noch gheheylcht warden En
 sich ic come haestelijc en myn loen
 is mit my een yghelijc te gheuen na
 sijnen werken Ic bin alpha en o Die
 eerste en die leste dat beghyn en dat
 eynde Dalich sijn hi die haer stoele
 wallchen inden bloede des lams op
 dat haer machte hi inden honte des
 leuens **glā** Dat is in xpo die alle sal
 ghe macht gheest en leuen **C** Ende
 doer die poerten **glā** Dat is doer
 die gheboden en der leeringhe der
 heilighen **C** In die heilighe stat gaeu
glā Die sijn oec salich **C** **mar** die hou
 den **glā** Die teghen die waerheit
 ballen **C** bluen buten en die u'uem
 de en onscamel en manlachteis ende
 die den afgoden dienen En elc die lo
 ghen mynt an doet Ic ihs heb myne
 enghel ghesent om dese dinghen in
 den kerken v te ghetughen Ic bin die
 wortel **glā** Dat is die oersprong alre
 doechden **C** Van dauid's gheslachte
 en een blenckende morgghen sterre
 En die brudegom en die bruu't segge
 com en die hoert die segghen com **glā**
 Tott' hemmille van desen boec Dat
 hi hier te voren niet toe ghesloren en
 woude hebben **C** En die dorst **glā**

Dat is die vuerliken begheert heeft
 te ghelouen en te mynnen **C** Die to
 mende die wil die ontfanghen **glā**
Alleen mitten goeden wille **C** Dat
 water des leuens te ughheefs **glā**
Dat is sonder alle op ghelichte der
uidienten **Ic** betuyghet elken men
 sche die die woerde s' pphetien van
 desen boet hoert soe wie tot desen
 woerden toe sal doen **glā** also dat hi
 daer dwalinghe of sal ontfanghen
C Dat god op hem toe legghen sal
 die plaghen die in desen boet ghesce
 luen sijn **En** soe wie vanden woer
 den s' pphetien van desen boet of
 sal doen **glā** **Dat is u mynderē sal**
En in dien dat hys met en gheloest
C God sal sijn deel op doen vanden
 boet des leuens en vanden heiligher
 stat **En** van desen dinghen die in
 desen boet ghesceuen sijn. hi spre
 eettet diet ghetuyghen van desen din
 ghen dinghen gheest **glā** **Dat xps**
Ic sal waerlic haestelic mede come
 ihu xpi com **glā** **Dat is begheren**
der kerken der heilighen **C** Die gra
 tie ons heren ihu xpi si mit ons also
Amen hier gaet wt apocalypsus
sinthe jans boet. hier beghinnen
die pphetien inden eersten des
woensdaghes naden anderen son
nendach moen aduent malachias



Die pphetien
 preect god die here
 Dicht ic sende my
 nen enghel Ende

hi sal mynen onwech bereyden voer
 dmeniaenslicht **En** alte hant sal tot
 synen tempel comen dien heer die
 gheloest **En** dien enghel des testā
 mento dien gh wilt liet hi sal come
 spreect die heer s' heren **En** we sal
 moghen ghedencken die dach sij
 re toeroemst **En** wie sal staen o
 hem te belien want hi is also een
 samen blalende vuer **En** also dat
 een crant des vulres en sinnen te
 samen blalende en reynighen dat
 suluer **En** hi sal purgieren die
 van leuy **En** hi sal alle liuen gout
 en also suluer **En** hi sullen gode of
 ferhande in die gherechticheit
 offeren **En** die offerhande van
 juda en van iherlm sal die heer
 behaghen also die dach der ewich
 en also die oude jaren **En** ic sal tot
 v comen inden oerdelen ic sal te
 hoelrich ghetuygh wesen inden euel
 dadighen en den onspeelres en
 den meenedighen **En** die des hu
 erlincs loen uualschen **En** die we
 duwen en wesen u mede en die
 vrende pelgryms u duncten en
 si en hebben my niet ontsien leit
 die heer **Diet** ic sende v heliam
 den pphete eer die grote en uuer
 like dach dach des heren comet
En hi sal der vader hart helere
 totten kinnden en s' kinnden ha
 te tot haren vader **Ipreect** die
 almachtighet heer **Des woens**
daghes naden derden sonnendach

inder aduent ysayas

Dit spreeket god die heer nuwe
 woerden sijn stracke gewo
 den op my En ghi hebt gheseyt w
 at hebben wy teghen di ghespro
 ken En seit dat hi ydel is die go
 de dient En wat uualen comt
 daer of dat wy sijn ghebode hoghe
 hoert hebben En dat wy droevich
 wanderen voer gode den heer der
 heren Daer om legghen wy nu
 dat die uimetele salich sijn En dat
 si ghesticht sijn die boelheit doen en
 gode teemtoerden die sijn behou
 den Doe spraken si die gode ont
 sagghen elc mit sinen naesten En
 die heer namet waet waer en
 hoerde En een boet s' uimany
 ghe is ghescreuen voer hem die
 den heer ontfien in sinen naem
 bedencken En inden daghe als
 wt doe Dullen si my een sonder
 langhe volc wesen sprac die heer
 der heren En ic salte sparen als ee
 man synen zoen spaert die hem
 dient en wart bekeert En ghy
 sult zien wat datt is twillichen
 den gherechtighen en den onghe
 rechtighen en den ghenen die go
 de dient *Des woensdaghes in squa
 tertempore inden aduent die oef
 eerste lesse die belcrist ysayas en*
In dien daghe beghint als
 seyde ysayas die pphete In de
 jonsten daghe sal bereet wesen de
 berch des huus des heren mit hoeth

ste der bergghen En sal bouen die
 houelen iuhenen warden en alle
 die luden sullen tot he vloeyende
 en veel volcs sullen gaen en legge
 Coem en laet ons op clymen totte
 berch des heren En totten huse jacobs
 en hi sal ons lezen sine weghe En
 wy sullen wanden in sinene toepa
 den want die ewe sal wryne va
 syon En dat woert des heren wt
 ihrlm En hi sal die heidene oerde
 len en berespen veel volcs En si
 sullen haer zaerden vsmeden in
 ploech yseren en haer speren in
 zekelen En gheen valt en sal te
 ghens dat volc zweert op heffen
 En si en sullen voert meer mer ghe
 oefent warden totten stude O ja
 colis coemt laet ons in dat licht
 des heren wanderen *Op onser
 vrouwen dach iuholen Opten
 selluen dach ysayas die andoe lesse*

In dien daghen sprac die heer
 tot achas den pphete en seide
 Eysche di een teyken van gode di
 nen hoer in diepe der helen of bo
 uen mit hoghe Doe seyde achas ic
 en sal ic niet eyschen En ic en sal
 den heer niet tempteren en hi seide
 O dauidas huus daer om hoert En
 is dat v niet deyne den mensche
 lalheit te wesen want ghi mynen
 gode lalbelyt hi Daer om sal v die
 heer selus een teyken gheuen Dith
 een maghet sal ontfanghen en
 baren een zoen en du salte sine

name heren emanuel En sal butter
en homch eten op dat hi weder proe
uen come dat quaet en uelnele dat
goede *Des vridaghes quat temp*
m die aduent sayas

Dit spreekt god die heer En we
de sal wt gnen vander wor
tel yelle En een bloem sal op gnen
van hazen wortele En om die bloem
sal rusten die gheest d' wijsheit en
der uilstandemille Die gheest der
starcheit en des raets Die gheesto
der wetenheit en d' goedetierenh
Die gheest d' vresen des heren sal
uullten hi en sal naden ghesichte d'
oghen met oerdelen noch hi en sal
met berespen naden horen d' oren
mar hi sal die arme oerdelen inder
gherechtheit En voer die sacht
moedighet der aerden sal hi inder
ghelijchheit argueren En hi sal die aer
de slaen mit roede sijns monts En
mit die gheest sijne lippen sal hi die
onghenadighe doden En die ghere
chtheit sal wesen een ryem sijne
lenden En dat gheloue een gordel
sijne myeren *Des saterdaghes m*
die selue quater temper sayas

In dien daghe sal len si van
den aensicht des bedruckers
roepen totten heer en hi sal hem
senden een behouder en een voer
uecht Diele uilossen sal En die sal
hem senden heer sal van egypten
bekent warden En die van egypte
sullen den heer bekennen in dieu

daghe En si sullen oefenen in offer
hande en ghyften En si sullen den
heer loffen loue en betalen Ende
die heer sal egypten slaen mit plage
En hi sal alle ghesont maken En hi
sullen weder heren totte heer en
hi sal hem sacht warden En god
onse heer sal alle ghesont maken *Die*
ad lulle opte selue saterdach voer
sayas

Dit leit die hee *sezeite sayas*
haer sal ueroechden die woel
time en die onwerth en die enicheit
sal uuliden en bloeyen als een lehe
En al groeyende sal si groeyen En
al vol vroechden sal si louende u
bliden Die glorie des berchs h'bae
is is haer ghegeue en die aertheit
des berchs tarmel en saronsh sal
len die glorie des heren zien En
die scoenheit gods maect den on
ghelonden handen stercken maect
den crancken kinyen sterk en crach
tich *Dege* totten cleymoedighen
wart stark En en wilt niet ont
sien *Diet* god sal die wrake des
weder gheldens brengen *God* sal
selue comen en hi sal u behouden
Dan sal d' blinder oghen op ghydae
warde En die oren d' douer sullen
open ghydaen warden *Dan* sal de
tzopel springhen als een harte En
die tonghe der stomer sulte outbo
den warden want die watere sijn
ghelcoert m' woestmen En die
storme water m' enyheit ende
droghe was is ghe worden als een

staende zee En dat doerlich was
 is ghecomen in die reinere der
 wateren sprac die almachtighe
 heer

O noch opte selue sat'dach
 die derde lesse ysayas

Die derde lesse ysayas
 It leit god die heer elym
 open hoghen beeth du die syon
 die ew' boetscapste u'heffe in ster
 heden dym steine Du die die ew'
 boetscapste te iherlm heffe op en
 en wilt niet ontfien **Heg den ste**
 den van juda leit v god **Niet god**
 die heer sal in starcheden en sin
 name sal u'hezen **Niet sin loen tot**
 mi hem En sin werken voer
 hem in sal sin vie voeden als ee
 grade in sinen armen sel hi sin
 lameren u'gaden En hi salte op
 heffen in synen scoet die heer onse
 god

Noch opten selue sat'dach
 die vierde lesse ysayas

Die vierde lesse ysayas
 It leit die heer mynen
 heer xpo wies reth' hant ic ge
 grepen heb dat ic voer sinen ae
 licht dat uolt soude onderweye
 En ommekeren der coninghen
 rugghe En ic sal die doren voer
 hem op lukken En die poerten
 en sullen niet ghesloten worden
 ic sal gaen voer di En die eerla
 mygha der aerden sal ic u'neden
 die matalen poert sal ic knoese
 en die ysereu gredelen sal ic te
 braken En ic sal di die u'borghe
 leit gheuen en dat u'burgghen
 der heymelicheden **Op dattu**

weetste dat ic die heer bin Die sine
 naem hiets god van isrl **Om jacob**
 mynen knecht En isrl myn wtu
 toren En ic riep di mit dinen nae
ic heb di ghelnt en du en kenste my
met ic bin die heer en voert en
is gheen buten my en is gheengod
ic om gorde di en du en kenste my
met Op dat si weten die vande
op gant der sonnen sin en vande
nederyanghe der sonnen sin dat
sonder my gheen god en is ic bin
die heer en sond' my en is gheen
ander ic forme dat licht en sciep
die duul'nisle ic makede den vae
de en sciep dat quade ic bin die
heer die alle dese dinghen doe ghy
hemelen douwet van bouen en
die wolken moeten reghenen de
gherechtigghen Die aerde sal haer
op doen en sal wtuloeyen den be
houder Die gherechticheit die sal
mit hem ghebaert warden ic die
heer bin hebbe ghescepen **Die vnf**
te lesse noch opte seluen sat'dach

Die t'enghel des **danyel**
 heren daelde mit alaria
 en mit sinen ghesellen neder mde
 ouen En sloech die vlame des vuers
 wt vanden ouen En maecte dat
 middel des ouens recht als een
 roelen douwende wynt En die
 vlame sloech wt rlyr tabutu bo
 uen den ouen en u'barnde alle die
 diese inden ouen vant vanden al
 deellchen des connt dierres die

die ouen gheheer hadden mar
 die daer in waren en roerde dat
 vuer niet noch en bedroef dese
 niet mit allen Noch en dede he
 niets met last Doe loueden dese
 drie wt enen monde en glorificie
 den gode inden ouen en seiden
Der drie kinderen sanghe.
Ghebenedyt bistu heer onser
 vaderen god en louelyc en vol
 glorien in ewicheit ghebene
 dyt is die heilighe naem dyre
 glorien en louelyc en vol glorie
 inder ewicheit Du biste ghebe
 nedyt inden heilighen tempel
 dijne glorien En louelic en vol
 glorien inder ewicheit Ghebe
 nedyt bistu opten heilighe troe
 dine ryc En louelic. 2^o Ghebe
 nedyt bistu opten heilighen setel
 dijne godlicheit En louelic. 3^o
 Ghebenedyt bistu bouen der co
 mmunkier tronon dijne godlich
 En louelic. 2^o Ghebenedyt bistu
 die daer sitte bouen cherubim
 En aenscoutste die afgronden En
 louelyc. 2^o Ghebenedyt bistu die
 daer wanderste op die vloghele
 der wynden En louelyc. 2^o al
 le enghelen en alle dine heilige
 moeten di benedien en moeten
 di louen en glorificieren inder
 ewicheit Di moeten benedien
 hemel en aerde en dat meer
 en alle dinghen die daer in sijn
 En moeten di louen en glori

ficeren in ewicheit glorie sijn
 vader en den zoen En den he
 lighengheest En lof en eer en
 moghentheit en ghebot alst in
 den beginne was en nu en al
 toes en in ewicheit En lof en
 eer en moghentheit en ghebot
Opten hoerlant *ysayas.*
Dit leit die heer om honen
 en sal ic niet zwighen en
 om iherlm en sal ic niet rusten
 thent dyn gherechticheit ic
 gaet als een schynsel En dyn
 behouder ontfouctet wazde
 als een lamp En die heyden
 sullen dine gherechtighen zien
 En alle coninghen sullen dyn
 edelen zien En di sal ghenoe
 warden een nyve naem Die
 den mont des heren ghenoe
 heest En du sulste wesen ee roe
 der glorien in die hant des he
 Een croen des in die hant d
 gods en du en sulte voert me
 met woelt gheheten worden
 En dyn lant en sal voert en met
 onghetroest hieten te wesen en
 du sulte myn wille ghehete wa
 den in hem En dyn lant sal be
 woent worden want die heer
 heest in di behaghet *Opre hoer*
Dit leit god die heer dat
 ic dat inder duisternisse wand
 de sacht een groet licht des roe
 res inden ryc der scemen d' d' d'

hem is een licht op gheresen wat
 ons is een kindekin ghebozen
 Een zoen is ons ghegeuen En
 op sijn scudezen is die heer scap
 die ghemaket En sijn naem
 die sal gheheten warden die wo
 derlike niet man een starr
 god een vads der toecomender
 werlt Een prince des vreesds hi
 ghebodt sal menicht uoudicht
 warden En sijn vrede en sal gee
 omde wesen hi sal op dauids
 setel en op sijn ryt sitten op dat
 hi dat uaste en starr make in
 den oerdel en inder gherechtic
 heit voert an en inder ewichz
 toe **Opten kerlnacht ind' dager**

Dit spreekt die **net ysayas**
 heer des heren gheest is
 op my want hi mi ghelaluet
 heeft hi sende mi om die sacht
 moedichz te boetscappen Op dat
 ic die bedrukte van harten ge
 lont soude maken En prediken
 den gheuanghen uilatemisse En
 een opluken den besluten op
 dat ic prediken soude dat beha
 echeit jaer den here En der
 dach der wraken onsen goden
 Op dat ic troesten soude alle
 screyende En setten een starrz
 den weuenden van syon En
 gheuen hem voer die allche ee
 troen olpe s' blyscap voer dat
 wenen Een mantel des loues
 voer den gheest des vrouwer

En in haer sellen stercke gherecht
 heden ghenoecht warden Die
 plantinghe des heren om blide
 te wesen Diet die heer heeft
 dat horen ghemaect in dat wt
 terste der Segt de dochten van
 syon Dicht dyn behouder comet
 Dicht syn doen mit hem En sijn
 werken voer hem En hi sullen se
 lueten heilich uolt die van gode
 onse heer uilost sijn **Opten kerl
 daghe in die hoechmisse ysayas**

Dit leit die heer daer sal mi
 vult in dien daghe myne
 naem kennen want sich ic die
 plach te spreken byn selue heer
 by Hoe scoen sijn die voeten op
 die berghe des gheens die dat goe
 de boetscappt en den vrede predic
 boetscappende dat goede predic
 kinghe die salichz segghende tot
 syon dyn god sal regneren Die ste
 me dynre scouwers hi hieuen die
 stemme op hi sullen te gader loue
 want hi sullen van oghe te oghe
 zien wanneer die heer syon be
 keert heeft vblidet en louet te ga
 der uwoest jhrim want die hee
 heest sijn vult ghetroest hi heuet
 jhrim uilost en die heer heeft sine
 heilighen arm bereydet in die o
 ghen alre luden Ende alle die en
 den s' aciden hebben ghesien die
 salicheit ons gods **Op s' hans ewa
 ghelysten dachten wt die wyl
 heat boeck**

Die gode ontfiet sal goede dinghen doen En die ont houdende is die gherechticheit die salte om vanghen En hi sal hem ghemoeten als een gheoede moeder Di sallen spysen mit ten broede des leuens en des vstants En vanden water d' sal gher wysheit sal hi hem te drincken gheuen en hi sal daer in gestart warden en met ghebughet En hi sallen onthouden en niet ghelcent warden En hi sallen iuhten bi sinen naesten in die middel der kerken heeft hi syne mont op gheloken En hi heeft iuht mitten gheest d' wysheit en d' ustandemisse En hi heeft hanghedaden den stoel der glorien en d' vrolicheit En blyscap heeft hi op hem te gader ghegodert En onse heer god sallen euen mitte eweliken name **Opton dertiene**

Stant op **dach ysayas** - **I**hlm wart iulicht want dym licht is ghetomen En die glorie des heren is op di ghebaert want sich die duultmisten sullen die eerde bedecken en diemstermisse dat volt **mar** op di sal op ghen die heer en sijn glorie sal in di ghelie warden En die heilighen sullen in dinen licht wanden En die coninghen in dat schynsel d'ins op ganghes heffe op dym ogheinden ommeentel En sich alle

dese sijn ingadert en si di ghetome Dym zonen sullen di van iuren comen en dym dochteren sullen op staen van d'ynre siden **Dar** sultu zien en toe vloeyen En d' hart sal iuwonden en ghebreect warden als die veelheit der zee totti bekeert sal warden En die stercheit der heyden die sal d' comen **Die ouuloedichz d' ranelen** sal di bedecken **Dromedarsen** **Madian** en epha alle die van saba sullen comen en brenghen goud en wieroet en boetsappen den heer lof **Opter octaue van dertie**

Her mynen dach **ysayas** **H** myn god ic sal di euen En dinen naem lof gheuen du werlde wonderlike dinghen Dym oude niet moet waer wese heer dym arme is hoghe god sal baoth croen d' hopen die mit glorien iuert is **Die woestynsel** iuliden En die emichz d' jordanie sullen iuwoechden En myn volc sal die hoecheit des heren sien en die moghentheit gods En her sal ingadert wesen en iulost goede En hi sullen mit blyscap in syon comen En ewighe vroechde op sijn hoeft lof en vrolicheit en ic sal ryuieren op doen mde bergken In midden den camp sal ic die fonteynen wt scozen En die dorstighen aerde sonder water sal ic senden **Diet myn**

knut sel uhoecht warden en u
 heuen en het sal zeer hoech wese
 Ghi sult in vroechden die wate
 ren strepen wt fonteynen delo
 behouders En in dien daghe sal ic
 di seggen beliet den heer en roept
 nen sinen naem make inde vol
 ke sijn mywe doechden bekennt Ghe
 denet dat sinen naem hoech is
 Dinghet den heer want hi heeft
 grotelyc ghedaen boetscap dat
 in alle tlant **O pten allchel woel**

Dit sejt god die **dach johel**
 heer werct tot mi in alle
 uwer harten bekeert In valten
 in scryen en in wenen En sijn det
 uwe herte en niet uwe deden en
 wart bekeert tot uwen heer god
 want hi is goedertieren en ont
 fermich hydram en zeer ontferlyc
 tich louende on die quaetheit wie
 weet of hi bekeer en het god u
 gheue en hiacht hem laet die be
 nedictie offer en offerhande do
 et onsen heer gode blasen mitten
 in syon heilighet die valten roe
 pt die scaren uigadet die volche
 heilich die kerke salamaant die ou
 der uigadet die cleyne die die vol
 ren sulen die brudegom gae van
 sinen bedde En die braut wt ha
 slaepramer twischen die gheet
 we comer en den outaer sulle
 die priesten wenen des here die
 res en sullen segghen Ghelspaer
 heer gheelspaer dyn volt ende

ghet hem dyn ewe dyn ewe met
 indon lalt da li die heyden uhere
 waer om segghen hi sinden volc
 waer is haer god Die heer heeft
 sijn lant ghemynt en sijn volc ge
 spaert Diet ic sal utarwe sende
 en wim en olhe En ghi sult daer
 in uult warden En ic en sal v
 voert an den heyden met tot ene
 lacht gheuen Dyreket die almach
 tichghe heer **Des donresdaghes**
na alle woensdach ysayas

In dien daghe was esech
 as ter doot liet En ysayas amos
 zoen die pphet ghinc in en seide
 hem dit sejt die heer seckre dyn
 huus ~~yns~~ wanttu sullbe steruen
 en niet leuen En esechas keerde
 sijn aenlichte tott wandt En bat
 den heer seide Ic bid he ic bids
 ghedenc hoe ic voer di ind waer
 heit ghewandert heb en in vol
 maect herter En dat in dinen oge
 guet is dat heb ic ghedaen En
 esechas weneude mit groten we
 nen En dat woert des hen sprac
 tot ysayas en seide gant tot eser
 has en seg hem Dit sejt die heer
 dauides dyns vaders god Ic heb di
 bede ghehoert en dyn tranen ge
 sien sich ic sal tot dine daghen
 toe wepen xv jaar En ic sal di
 vandes comms hant van alluren
 vlossen En dese stat En ic sal
 beschermen spreect die almach
 tiche heer god ~~xxxxxxxx~~

Op den vnsdach na altchel woens

Dit leit die heer *Dach Jhays*
 roept en en laet niet of hef
 te op dyn stemme, als een balune en
 boetslaapt mijn volc haer ondaden
 En den huse Jacops haer sonden
 want van daghe te daghe socke
 si mi En willen myne wegghen
 weten als volc dat gherechtichat
 ghedaen heeft En dattet oerdel
 sijn gods met ghelaten en heeft
 By vraghen my die oerdelen der
 gherechticheit en willen gode ge
 naken waer om hebben wi ghe
 ualt en du niet aenghesien en
 hebste wi hebben onse zielen ghe
 oetmoedicht en du en wistes niet
 Dier inden daghen uwer ualte
 sal uwen wille gheuonden worden
 en alle die vsculdich sijnnaemdi
 Dier tot studen en tot byuninghe
 valt ghi en slaet onghedeliken
 mit vuult En wilt niet valte
 als ghi tot desen daghe toe ghe
 ualt hebt Op dat uwe roepin
 ghe inden hoghe ghehoert wo
 den moet Ist alsult ualten die
 ic u rozen hebbe des daghes de
 mensche sijn ziele te quellen en sijn
 hoeft te samen te persen als een
 cyrkel En inden sachte en inder
 alle sijn bedde te maken heb ic
 dit ualten ghelieten En enen
 dach die de heer behaechhten is
 En is dit niet billiken die valte
 die ic rozen hebbe ontbint die

samen knopinghe s onghenadich
 ontlosse die neder druckinghes
 borden laetse van die ghene die te
 broken sijn en ontsoert alle last
 bren den hongheringhen din broet
 En leide die arme en die dwalen
 de in din alstu die naecte liefte
 deese En en vsmade din vleesch
 niet dan sal din licht wt barste
 dan sal sal als een morggen ston
 de En din ghesontich sal haestelc
 op staen En din gherechtich sal
 voer din aensicht gaen En die
 glorie des heren sal di ugaereen
 Dan salstu bidden En die heer sal
 u horen du salste roepen en hi sal
 legghen licht ic bin hier want
 bin ontfermhartich din heer din
 god *des sardages na altchel woensdach*

Dit leit god die heer *Jhays*
 ist dattu of doeste die te
 ten in die middel van dy En of
 laetste din vingher wt te steken
 En te spreken dat niet en vordet
 alstu den hongherighe dinen
 ziel wt salste storten en uullen
 selste die uimnde ziele dan sal in
 der duultermille din licht op risen
 En din duultermille sullen welen
 als die middach En god die heer
 sal di altoes rust gheuen En hi
 sal mit schijnende licht din ziel
 uullen En sal din ziel ulossen
 En du salste welen als een v
 water hof en als een fonteyne
 der wateren wies wateren niet

ontbreken en sal en in di sullen ghe-
 tynmet warden die woestine
 d'werlden En die fondamenten
 d'ghellachten en die ghellachten
 salte inwecken en du salste ghesche-
 wden der tinnensliche of heren-
 de die paden der gherechticheit
 Ist dat dattu dinen voet of heer-
 ste vanden laboth dinen wille te
 doen in mynen heilighen daghe
 En ist dattu den wellustighen
 en den gloriosen laboth sulste he-
 ten des heren en hem sulste glo-
 rificieren Alstu dine wegghen
 metten doeste noch dine wille
 niet gheuonden en worde dattu
 din leeringhe spreeste Dan sal
 stu innoecht warden vande heer
 En ic sal di op boeren ou die hoe-
 chert vande aerden En ic sal di
 spysen mit Jacobs dyns vader er-
 ue Want die mont des heren
 heeft ghesproken **D' mandacche**
O ic spreect na muocuntze
 god die heer. siet ic snel
 sal seluer mynen scapen wed soe-
 ken En ic salte wanden als die
 harden sijn vint Inden dage
 also hi wesen sal inden middel sij-
 re uiltoeyder scapen Also sal ic
 myne scapen viltieren En salte in-
 lossen wt allen steden Daer hi mede
 daghe des volkens En der duul-
 termille in uiltoeyet waren En
 ic salte wt leyden vanden volke
 en ic salte uigaderen wten lande

en ic salte in leyden in haer land
 En ic salte weyden mede bergghen
 van isrl in reinieren en in allen
 gheletten d'aerden Ja salte weyde
 in die alre vetste weyde En haer
 weyde sal wesen mede hoechsten
 berghe van isrl Daer sulte hi in groey-
 ende cruden rusten en in vetter
 weyden op die bergghen van isrl
 gheuoet wden Ic sal myn scapen
 hoeden en ic salte te samen doe en
Spreket god die heer datt' inuare
 is dat sal ic weder soeken Ende dat
 ter inworpen was sal ic weder brin-
 ghen En datt' ghebrosken was sal ic
 te gader bidden En datt' crant
 was sal ic walt maken En datt'
 vet en start is sal ic behoede en ic
 salte weyden inden oerdel en in
 gherechticheit **Spreket die almach-
 tiche heer D' dnydaghe na muoca**
In dien dagghen sprac int' y
 sayas die apheet ende sayas
 seyde Doet den heer die wille hi
 d'ghenonden mach wden. wepten
 an die wille hi na hi is. die onghe-
 nadighe laet sijn wech En die
 bose man laet sijn ghedachten En
 heer En heer weder totte heer
 En hi sal sijnve ontzarmen Ende
 heer weder tot onsen gode Want
 hi is harde groet te uighenen wat
 myne ghedachten en sijn uwe ge-
 dachten met noch myn wege en hi
 uwe wegghen niet spreect die heer
 Want also die hemele vande aerden

vheuen sijn. Also sijn mijn wegen
 vheuen van uwen wegghen. En
 mijn ghedachten van uwen ghe
 dachten. En hoe dat die douwe en
 juoe vanden hemel comt of valt
 en voert meer derwaerts met we
 der en lieert mar dat lant nat
 en drontken maect en doetter
 groeyen en gheeft den saeyede
 saet en den etende broet. Alsoe
 sal mijn woert welen dat wt my
 nen monde gaet en sal niet ydel
 tot my weder keren. Mar het sal
 al doen dat ic woude. en het sal ge
 luctich warden in dien dinghen
 daer ic tref toe ghesent hebbe. sprac
 die almachtighe heer. **D' woelstaet**
In dien **inuocant/erod/ q'tep**
 daghe sprac die heer tot moy
 ses. thyn opten berch tot my ende
 wes daer. En ic sal di twee stenen
 tafelen gheuen. En die ewe ende
 die ghebode die ic ghescreuen heb
 be. Op dattu die kind' van isrl'
 mochtste leren. Doe stonde op mo
 eyses en iolue sijn dienre. Ende
 moeyses seide den ouderen. Doehi
 opten berch clam. ontbeit hier. thiet
 wy weder comen tot. Bly hebt
 aaron en vr hi v. Ist dat yet vra
 ghens op staet. brint voer hem.
 Doe moeyses op gheclomen was
 bedecte een wolke den berch. En
 die glorie gods woende op sijn.
 En bedecten ses daghe mitten w
 olken. Des leuenden daghes riep

hi en wite. middel der deemster
 millen. En die ghedaente d'glorie
 des heren was aen barnende tuer.
 Op hoetske der berghen m' te
 gheuwoerdichheit der kind' van
 isrl' en moeyses ghinc inder de
 den neuellen clam opten berch
 en daer was hi xl daghen en xl
 nachten. **Opten woelstaet voer**
In die m' **cominghe boer**
 daghe quam helias in barla
 bee mit lant van yuda en liet da
 sijn kint en toech een dach reys
 men was en sat ons een goet
 sen boem. En had sijnre zielen dat
 hi sturk. en seide heer in ghenochte
 mijn ziel want ic en bin niet bet
 dan mijn vaders en hi leide hem
 seluen alsoe nes en wort ontflac
 onder den sceme des goetboems.
 En sich die engel des heren voer
 de en seide hem. stant op en eet.
 En hi sach op en sich tot sijnre hoet
 de was een broet in alle ghebachte
 en een vat waters. doe at hi en dranc
 en wort anderswars ontflac en die
 enghel des heren qua anderswars
 weder en werden en seide hem. stant
 op en eet want du hebste enen
 groten wech voer hande. Doe hi
 op ghestaen was at hi en dranc
 en wandel. ~~xl daghe~~ en dier staet
 heit van dier spylen. xl daghe en
 xl nachte al totte ~~spylen~~ berghen go
 de oreb.

In dien **D** dorelonachs na in
 daghe ghe **uornuit** **ghechiel**
 schede dat woert des heeren tot my
 En seide wat ist dat ghi onder
 v die parabelen keert in deser by
 spele In den lande van isrl Ende
 segt onse vaderen aten die suere
 druuen en s'lynd' tanden worde
 egghy leue ic spreect god die heer
 Dese ghehikemisse en sal v voert
 meer tot ghenen byspeele wese
 in isrl Diet alle die zielen sijn my
 Also die ziele des vaders myn is al
 so is oec die ziele des zoens myn
 Die ziele die daer sondicht die sal
 steruen En is dat die man ghe
 rechtich wort En oerdel en ghe
 rechtichheit doet En inden berge
 met en et en sijn oghen met open
 helte torten afgoden des huus va
 isrl En sijn naesten wyf niet en
 iracht En met en gaet torten
 wue die daer onghelcidet is
 En die mensche niet en bedruet
 En den sculdenaer sijn pande we
 der gheue En mit ghewoude niet
 met en wene En sijn broet den
 hongheringhe gheue en de naecte
 oerke mit cledinghe En torten
 woelzer niet en leue en niet meer
 en ontfanen En sijn hant vander
 boelheit keere en tynschen den ma
 en den man waachtich oerdel doe
 En wandert in myn gheboden
 En myn oerdel behoede op dat
 hy waerheit wike **D**

Dese is gherechtich en sal inde leue
 leuen sprac die al machtighe heer
Dit seit god die **Opse** **vudach** **nam**
 heer die **uornuit** **ghechiel** **gheper**
 ziele die daer sondicht sel steruen die
 zoen en sal die boelheit des vaders
 niet draghen En die vader en sal
 die boelheit des zoens niet draghe
 die gherechtichheit des gherechtighe
 sal op hem seluen wesen En die boel
 heit der bosen sal op hem selue wese
 n' ist dat die bose penitencie doet al
 le die sonden die hi ghewacht heeft
 En alle myne ghebode behoede en
 oerdel en gherechtichheit doe die sal
 leuen en niet steruen Alle die boel
 heit die hi ghedaen heeft en sal hi
 niet ghedencken En ind' gherech
 tichheit die hi ghewacht heeft sal hi
 leuen des en is myn wille niet die
 doot des ongherechtighe spreect
 god die heer mar hem bekere ende
 leue n' ist dattie gherechtiche he
 ofkeert vands' gherechtichheit ende
 boelheit doet nak alle die onniediche
 licheit die die ongherechtighe me
 schen plegghet te werken sal hi ghe
 oerdelt worden alle die gherechtic
 heit die hi ghewrocht heeft en sul
 len niet ghedacht warden inder
 oitredinghe daer hi in oughetred
 den is En in sijnre sonden die hi
 ghelondicht heeft daer sal hi in ster
 uen En ghi hebt ghesent des here
 wech en is niet ghelint Daer om
 ghi huse van isrl hoert myn wech

is ghelyc En en sijn wue wegen
 niet meer quaet want wanneer
 hem die gherechtiche afkeert vā
 sinne gherechticheit en boelsh doet
 so sal hi steruen inder ongherech
 tichz die hi ghewracht heeft sal hi
 steruen En soe wanneer die bose
 ofkeert vander boelheit die hi
 ghedaen heeft en oerdel en ghe
 rechticheit doet Doe heeft hi hi
 leuende ghemēet want al mer
 kende en oftterende van sinne
 boelheit die hi ghedaen heuet
 sal inden leuen leuen en niet ster
 uen seit hi die almachtiche heer

In die *Des sardaccho qitem*
 daghe *per in die ualle deutrono*
 sprac moyses totten heer en seide
 heer sich of van dinen heilighen
 hule en vā d' hogher wonghed
 hemelen En benedie d' volc vā
 isrl En dat lat dattu ons ghegeue
 hebste Also du onsen vaderen zu
 oerste dat vloeyende lant van
 melt en van homich hoer isrl
 luden heeft d' heer d' god ghe
 boden dattu doen soudste sijn ge
 boden en sijn oordele en behoeden
 se en uuuollente van alle d' nye
 harten en van alle d' nye zielen
 luden hebste uicoren den heer op
 dat hi d' god si en du wanderste
 in synen weghe En du behoetste
 sijn settunghe en sijn ghebode en
 die oerdelen en ghehoersam sieste
 sijn gebode En die heer heeft di i

huden uicoren dattu hem ene son
 derlinghe volke luste als hi di ghe
 seit heeft En du alle sijn ghebode
 behoetste en op dat hi di hogher
 maken dan alle volcke dat hi ge
 scapen heeft tot sinen loue Op
 dattu een heilich volcke d' mo
 heren gods luste also hi di gheleit
 heeft *Die and' lesse des selues daghe*

In dien *Deutronomenum*
 daghe seide moyses den
 kindeu van isrl Ist dat ghi die
 ghebode behoet die ic v ghebe
 de en ghele doet dat ghi god uue
 heer mynt en hem anhanghende
 in allen sinen weghe wandere
 Doe sal die heer alle dese heyden
 voer v aenlicht vstroeyen En ghi
 sullste belitten die meere ende
 starcker sijn dan ghi Elke stede
 die v voet betreden sal die selu
 wesen vā d' woeltinen en vā d'
 lano en vā d' ezata d' grot rye
 ren al tott wester zee sulle uue
 termyn wesen Nyemant en sal
 teghens v staen god v heer sal v
 vrese en ontsich gheuen ou alle
 lant dat ghi betreden sult Also
 v gheleit heeft god die heer *Op*

In die *ten sardach voers' de*
 daghe *derde lesse machabees*
 dede die prieltete bedinghe doe
 si offeren souden die offeringhe doe
 voer dat volc vā isrl Jonathan
 was beghinnende En die ander
 antwoerden en seiden die heer

moet v weloeden en moet ghedē
ken sijn testament dat hi tot
abrahams en tot ysaac en tot jacob
sijne ghetrouwer knechte ghe
sproken heeft en moet vallen dat
harte gheuen **O**p dat ghi hem oc
fent en sijn wille doet uwe h
te moet hi op doen in sijne ewe
en in sijne gheboden **E**n moet
vrede maken. horen moet hi v
ghebede. en moet mit v uloet
warden **E**n met en moet hi vla
ten misquad tyt die heer v god

Hie **Opre selue sat dach die**
dinghen in les mis wylh
god god ontfermet onser en belich
ons en v toen ons dat licht uw
ontfermhertigheden en sende d
vrese op die heiden die di met
ghelocht en hebben **O**p dat si
moeten kernen datter gheen
god en is dan du op dat si d
wondheden utellen moeten
heffe op d
de luden **O**p dat si d
zien **W**anttu also in horen aen
sicht in ons gheheilicht biste **A**
so moeste in onsen aenlicht gro
et ghemaect warden in hem.
Op dat si di moeten kernen also
in di bekent hebben want daer
gheen god en is heer sonder du i
nye die teyken en in vande die
wondere glonhiet die hant en
den rechteren arme iuwet die u
woetheit **E**n stort wt den toer

ne en werpe wt den wederlake
en pynghie den viant haest de
tyt **E**n ghedent des eynde **O**p
dat si d
trecken moeten heer onse god
Die vyfte les daniel die pphet
In dien daghen ghint die en
ghel des heren neder soect voer
mt hondert en lyste blat **Des**
manendaccho na reuulstere
In dien in die uaste daniel
daghe bede daniel en seyde
heer onse god die daer wt ghe
leyt hebste d
de van egypten in starker hant
En du hebste di na desen daghe
enen name ghemaect. heer in
hebben ghesondicht. in hebben
boesheit ghedaen in alle d
gherechtigheit. **I**c bidde di dat
d
warden en d
d
dinen heilighen berghen berge
want om onse sonden en om on
se vaders boesheit. **S**o is iherlm en
d
schen die omtant ons sijn daer o
onse god uhoer nu tyghet d
knechts en sijn ghebede **E**n toen
no d
huus dat uwoest is om d
so neyghie d
hoer. **D**och op d
onse mistroesticheit en die stat
daer d

is want wy en storten onse gebede niet voer dinen aensicht in onsen rechtvaerdicheit war in dinre groot ontfermherticheden heer uhoer heer wes inoeghet

Dich aen en doettet en niet en mazre om dyn seluen O myn god want dyn name is an geroepen ou die stat en ou dyn volc hee onse god **Opte dmydach na remyniscere wtt comighen boec**

In dien daghe ghesiede des heren woert tot helya telutem zoen en seide Dantrop en gram in serepta des lants va lydonen En daer salstu bliuen want ic heb daer een wuwe die een weduwe is gheboden dat si di voede hi stont op en ghinc in serepta En doe hi quam t poerten vands stat doe gemoete de hem een wyf die weduwe was hout lesende En hi rieple en seide haer Ghinc in een luttel waters in een vat dat ic danc ke En doe si hene wech ghinc dat syt halen soude riep hi haer na en seide Ic bid di brenic my een mont volbroets in dyn hat In antwoerde leeft god dyn he ic en heb gheen broet dan also veel meels als een vmgher begripen mach in een cruke ende een luttel olye in een kanne Dich ic lese twee houtgens dat ic mach in gaen en my en myn

zoen dat make Op dat wyf eten en steruen Doe sprac helya tot haer en ontsich di niet war gram en doch also du ghesent hebste war maer in ceest vanden meel een cleyn allschen brodekyn en bringhet tot in en di en omen zoen salstuut na maken want die spreker god die heer van sirt Die canke des meels en sal niet in myn deren noch die canne der olye en sal niet in myndert warden thent dien daghe dat die herre veyghen gheuen sal op dat aensicht der aerden En hi ghinc hene wech en dede nade woerden helyas En hi at en si en al haer huus van dien daghe en ghebrat die cruke mitten mele niet En die canne mitten olye en is niet in myndert na den woerden des heren dat hi sprac in helyas hant **Opte woert**

In dien daghe bede hest totte heer en seide heer god almachtich comic in dinre ghewont sin alle dmyghen ghesaet ende nyemant en is die dyn wille mach weder staen Ist dattuut te rade wartste ons te behoude wy warden te hant uolloent wanttu heer hebste hemel en aerde ghescepen en alle dat inden omeryne des hemelo

onthouden want Du biste alre
 dinghen heer En nyemat en is
 die dyn groethz weder staet En
 nu heer comt s' coninghe abra
 hams god ontferme dyn volc
 want onse vianden willen os
 iderven En dyn ezue udeluwe
 en vsnac dyn dele met dattu
 vlossent hebste mar vhoere on
 se ghebede en wes ghenadich
 ten lote en deel dyn erfenssen
 En keer onse wenninghe om
 m vroechden Op dat wy leue
 de dinen name moeten louen
 en en ilies die monde met der
 gheeme die di louen heer onse
 god **Des donnesdaghes mder**
It vasten ihemyas
 spreect god onse heer u
 maledyt is die mensche die
 mden menschen betrouwet
 En dat vleisch set voer sinen
 arme En sijn harte vanden
 heer seidet want hi sal we
 sen als die heide mder woesty
 nen en hi en sal met zien als
 dat goet comt mar hi sal m
 droethz wonen m woestme
 en m onwoensamighen lan
 de der souterheit Ghebene
 dyt is die man die mden he
 betrouwet En die he sal sijn
 trouwheit wesen En hi sal
 wesen als dat hout dat eerst
 op die wteren gheplant wt
 dat sime wordelen tott vuch

ticheit sent En en sal met onthe
 als die hetten comet En sijn
 blat sal groen wesen en m's tyt
 s' droetheit en salt met soethou
 dich wesen Noch het sal gheen
 tyt of laten vrucht te bringhen
 en des menschen harte is quact
 en met onderwindelic wie salt
 kennen Ic die heb m onder soe
 kende die harten en proeuende
 die lendenen Die enen yghelike
 ghyft na sinen weghe En nader
 vruchten sime bedinghe spreket
 die almachtighe heer **O pten der**
den vradach m's vaste gensly
In dien daghe seide joseph
 sijnen broederen hoert m
 droem die ic sacht my dichte dat
 wy scouen bonden mden acker
 En m'n scoef rees op en stont
 mve scouen daer om staende en
 li aenbaden m'n scoef sijn broeds
 antwoerden salstu onse comt
 wesen Of sullen wy d' ghe
 wout onderdancch wesen Dele
 des droems en s' woerden ma
 kede daer om een voetsel des my
 dicheit en des toems **Oec** sacht
 hi enen anden drome die hi sine
 broederen utelde en seyde Ic
 oumits den drome recht als
 een sonne en een mane en elf
 sterren aenbaden **Doe** hi dit si
 nen vad utelt hadde en sime
 broederen berespten die vader
 en seyde **wat** wil die droeme

beduden dien du ghesien hebste.
 sal ic oec en dyn moeder ende
 dyn broeders di aenbeden op't
 aerden. **H**ier om benyden hem hi
 broden **M**ar die vader merckede
 die dinghen al stille zwijghende
Doe sijn broeders om sijns vaders
 wee te voeden hoeden in siche **S**p
 rac **I**tel dat was iacob tot hem
 dyn broeders hoeden die scapē in
 slichem **T**om ic sal di tot hem sende
Hi antwoerde en seide ic bin be
 reet **D**oe seide hi tot hem ganc en
 siche of alle dinghen ghelouckich hi
 bi dinen broeders en bide wie en
 boetsap mi wes wat men doet.
Hi is ghesent vanden dael vanebro
 en quam in achem **E**n een man
 van tten dwalende inden achter.
 en vrac hoe hem wat hi sochte.
En hi antwoerde ic soeke myn
 broeders wylt mi waer hi dat vie
 hoeden **D**oe seide hem die man.
Hy sijn ghescheiden van deser stede
 want ic hoerde se segghen gne my
 in dothaym **D**oe toech joseph na
 sinen broeders en vantse in dotha
 ym **D**oe sy van uren saghen eer
 hi tot hem quam dochten sijn
 doot tellaen en seiden onderlin
 ghe **H**iet die dromer comt coet
 laetten ons doot slaen **E**n late
 ons werpen in die onde tisteer
 ne **E**n wy sullen segghen dattet
 dat alre boeste dier uilonden he
 ceft **E**n dan salt schynen wat

hem sijn dromen gheuoert
 heeft **D**oe dat ruben hoerde y
 de hi hem wtharen handen te
 uilossen en seide **M**iet en laet
 ons sijn ziel doot slaen noch
 sijn bloet storten **M**ar werpen
 mi tistarnen die inder woesti
 nen is **E**n hout u handen on
 beuleet **M**ar dat seide hi en wou
 den wt haren handen uilossen
En leuere sinen vader **D**es la
 terdaghes na **Z**imite genests
In dien daghe seide te hem
 jacob hoer zoen **I**c hoerde
 dinen vader spreke mit elau di
 nen broeder en seide hem bren
 in vandinre jagherie en be
 reyde die spise op dat ic ete en
 di voerden heer benedie eer ic
 sterue **M**ijn kint daer om hoer
 nu mijn riet **E**n ganc nu tot
 ten vie **E**n bren in twee die bel
 te hoeken **O**p dat ic daer of
 dinen vad' spise make **D**aer hi
 gaerne of gheuoet wort alstu
 se in ghebracht sulste hebben
 en hi ghegheten heeft dan sal
 hi di benedien eer hi sterft **H**y
 antwoerde haer du weetste
 wel dat elau mijn broeder een
 ruuch mensche is en ic bloet bin
Ist dat mijn vad' my handelt en
 voeltet so ducht ic dat hi wa
 nen sal dat icken bedrieghe wil
En dat hi dan die maledyie op
 my bringhen mochte voer die

benedyrie **Doe** sprac die moed
 tot hem myn kinnt op mi si die
 maledictie hoer alleen mynen
 stemme **Sanc** en brant dat ic ghe
 leit hebbe hi ghinc en wech en
 brochtet en gact s' moed. hi be
 reyde die spise also si wilt dattet
 sijn vas beghere **En** si dede he
 an elaus harde guede cleder die
 si te huus hi haer hadde **En** si de
 de vellekens om sijn hande van
 hoeken **En** bederte dat bloet va
 den halle en si gaf hem dat pul
 ment en brode die si ghebarke
 hadde **Doe** hi dat in ghebracht
 hadde seide hi vader myn **Ende**
 hi antwoerde ic hoert wie bil
 tu myn kinnt **En** jacob seide ic
 bin elau dym eerste ghebozen **Ic**
 heb ghedaen dattu my gheboetste
 stant op sit en et van myne ya
 ghinghe **Op** dat dym ziel mi ghe
 benedie **Ans** warme seide plaac
 tot synen zoen myn kinnt hoe
 mochtstu soe haestelken vyn
 den **hi** antwoerde het was die
 dwille gods dattet my so haestel
 ken befeghende dat ic woude
En plaac seide tom haer dat ic
 di mach tasten en proeuen oft u
 elau myn zoen biste of niet **hi**
 ghinc tot sijnen vas en doe hien
 ghetalk hadde seide plaac **Die**
 stemme is jacobse stemme **mar** die ha
 de sijn elaus handen **En** hi en ken
 des niet want die ruwe handen

beduden die ghehliems der meeres
Al benediende seide hi hem **bistu**
 elau myn zoen **hi** antwoerde ic byt
Doe seide hi brent mi van dymre ja
 ghinghe dat myn ziel di ghebenedie
Doe hi die spise ghegeten hadde doe
 brachtte hi hem oec wim **Doe** hi die
 rot hadde seide hi hem **Com** tot my
 en ghif mi een cullen myn kinnt
hi ghinc tot hem en gaf hem een
 cullen alte hants doe hi die goede
 roet s' cleden voelde sprac hi al be
 nediende **Hiet** die roete myns zoens
 is als die roete des vollen ackers die
 god ghebenedyt heeft **God** moet
 di gheuen vanden douwe des hemels
 en vands wetticheit s' aerden ouer
 vloedich van tarwe en van wim en
 van olve **Dienen** moeten di die lude
En dym ghellachte moeten di aen
 beden wes dymre broeden heer
En dym moed kinnt moeten voer
 di bughen **Die** di inmaledyt moet
 inmaledyt warden en die di ghebe
 nedyt moet mit benedynen ver
 mult warden **Doe** plaac nauwe die
 woerden gheeyndt hadde **Ende**
Jacob wt ghegaen was quam elau
 en brochte sijn vader die gheoerte
 spise vander jaghinghe en seide **En**
 seide vader myn stant op en eet
 van dym zoens jacht **Op** dat dym
 ziel myn ghebenedie **Doe** seide pla
 ac tot hem wie bistu **hi** antwoerde
 ic bin elau dym eerste ghebozen **so**
plaac inwonderde mit groet inwonden

en meer wonderdet hem dange
 louen mach seide hi wie is dan
 die ghene die in die gheuangen
 yacht hier te voren brachte ende
 aer du quaemste heb ic van allen
 ghegeten En ic heb hem ghebene
 dyt en hi sal ghebenedyt wesen
 Doe elau des vaders woert ghe
 hoert hadde brieschede hi mit gro
 ten roepen En was al ondaen en
 seide oet vas' myn ghebenedie
 my oet hi sprac dnn broeder is
 bedriethliken ghetomen en heeft
 dnn benedyrie ontfacen En elau
 seide daer toe mit recht is sijn na
 me Jacob gheheten Want liet hi
 heeft my nu anderwaruen u'alkiet
 hi heeft myn eerst gheborenheit
 En nu anderwarue heeft hi in die
 benedyrie ghenomen En noch sei
 de hi totte vader en hebste my ghe
 benedyrie ghehouden Isaac ant
 woerde Ic heb hem dinen heer
 heer ghemact en alle sijn broe
 ders heb ic sijn diest onderghe
 worpen Ic hebben van tarwe en
 van othe wijn valt ghesticht En
 wat sal ic di myn kinne nae hier
 nae doen Elau antwoerde tot he
 En ky' vas' hadstu mar een bene
 durtie Ic bidde di dattu in bene
 durtie Doe hi mit groten mysbal
 aldu' zeer scryende wart Isaac
 beweghet en seide tot hem Ic
 die vetticheit der aerden en van
 bouen inden douwe des hemels

sal dnn benedurtie wesen **Opreu**
mauendach naden derden son
nendach in die vasten is' cominge
F A dien daghe was boer
 naaman die priete des r
 derstap des conincs van sijn een
 groet man in sijn heer En ghe
 eert want o' mits dien hadde die
 heer sijnen salicheit ghedaen
 het was een stark man en mit m
 malaetsche En van sijnen was
 vrad' linc wtgegaen die mit ghe
 slachten van isrl' een cleyn deern
 linc gheuanghen brachten dat
 in naamans wyfs dienst was
 Dese seide tot hare vrouwen Och
 of myn heer totte pheet gheueest
 hadde die in samarien is hi soude
 alte hant ghenelen hebben vands
 malaetschap die hi heeft En na
 man is m'gegaen tot sijnen heer
 en boetscapret hem en seide aldus
 en aldus heeft dat deertuyn ghe
 sproken Doe seide hem die co
 ninc van sijnen Ganc en ic sal bre
 uen sende totten coninc van isrl'
 Doe hi gheuaren was en mit he
 ghebracht hadde ydaleten sulus
 en ses dusent guldene En tien
 maner van cedinghe brocht hi
 totten coninc van isrl' Doe hi ghe
 uaren was En mit hem ghebracht
 ven hadde breuen in dese woer
 de Alstu dese epistel ontfanghen
 hebste so weet dat ic naaman my
 nen knecht ghesent heb tot di

Dattu hem van synre malaetschz
ghelont souste maken Doe ant
woerde die comt van isrl' dien
brief ghelesen hadde sneed hrl'n
clieder en seide vm it god dat it do
den mach en leuendich maken
Dat dese enen mensche tot nyge
sent heeft die it soude ghelont
maken van synre malaetscheit
weret en siet hoe veel oersaken
soect hi teghens my Doe elyseus
dieman gods ghehoert had dattie
comt van isrl' syn cles ghesnede
had Bende hi tot he en seide wa
om hebstu dyn cleder ghesnede
laten tot mi comen Op dat hi
weet datter een pphet is in isrl'
Doe quam naaman mit peerde
en mit waghnen en stont voer
die doer van elyseus huus Ende
elyseus seyde een bode tot he en
seide Ganc en waerde leuenwaer
gheualschen in jordanen Ende
dijn vleische sal ghesoutheit ont
fanghen En du sulste gheremicht
warden Naaman ghinc altoer
nich weder en seide Ic hadde ghe
waent dat hi tot mi wt gegaeu
soude hebben en staen en aeuwe
pen den name ons heren gods En
mit synre hant die stede der ma
laetscheit roeren soude en mighe
sont maken En syn met beter
reueren albana dan alle die
phar van damaschen dan alle die
wateren van isrl' Dat ic daer

in gheremicht mochte wden en
ghewallchen Daer om doe hi he
ofkeerde en omwaerdeliken soude
hane gaen quamen sine knechte
tot hem en seyden Vad' al hadde
die pphet di een groet dinc ghe
seit seker du haddeste suldich ghe
weest te doen veel billik want
hi di nu ghesent warde gheualsche
en du sulste ghelont warde ende
gheremicht hi daelde hem ned'
en wiesche hem seluen senen waer
wen in jordanen naden woerde
des man gods En syn vleische is
weder ghedaen als tot vleisch es
deynen kindelins En hi is van
der malaetschap gheremicht ende
hi keerde wed' totte huse des man
gods mit alle sine gheselschap ende
quam en stont voer hem en seyde
waerht ic weet datt anders ghee
god en is in alle den lande dan
alleen die heer god van isrl' **Des**
dinsdaghes nae onch Inden boec
In dien daghe riep coninghen
een wyf vanden ppheten
innen tot helyseus den pphet En
seide Dijn knecht mijn man is ghe
storuen en du weetste wel dat hi
dijn knecht was en gods ontsach
En sich nu isler een man ghero
men die ons ghebrocht hadde dat
hi mijn twee zonen neme om te
dien hem Doe seide elyseus tot ha
wat willst du dat ic di doe Sech mi
wat hebstu in din huus En si ant

woerde **I**t dyn deerne en hebbe
 en hebbe niet in mijn huus da
 een luttel olyes Daer ic mede ge
 saluet mach warden hi seide ha
Gant en bidt vanl alle dine vuc
 ren te lene ydel vaten en met
 luttel **E**n gant in en luut dyn doer
 allin en dyn kind daer binnen
 biste **D**oe doe in alle die vaten
 van dier ohen **E**n als hi vol hi
Doe doetse wech **E**n dat wyf gic
 en sloet die doer op haer en op
 haer kinden **D**ie kind brochte
 haer vaten en hi storten daer olye
 in en doe die vaten vol waren lei
 de hi tot hazen kinde bringhet
 my noch een vat **E**n het antwo
 de is en hebbe niet **E**n die ohe
 stont **D**oe quam hi en dede die me
 sche gods te weten **E**n hi seide gic
 uidey die olye en betael die di
 gheborget hebben **M**ar du ende
 dyn zonen leuen **M**ar van die
 anden **D**es woensdaghes nae
Dit spreect **o**uly **e**xydy
Die heer **E**er dyn vad
 en dyn moeder op dattu lanc
 luyt moechste sijn opt aerden
 dattu gheuen sal god die heer
Du en salste niet doden **D**u en
 salste niet ontamlichen **D**u en sal
 ste gheen diefte doen **D**u en sal
 ste ghens yegheus dinen naeste
 ghenen ualsche tuurh spreken
Du en sulste dinen naesten hule
 niet begheren noch du en sulste

niet begheren sijn wyf noch kin
 echt noch deerne noch osse noch
 esel noch gheen dinc die sijn sijn
En alle dat volt hoerde die ste
 me en sach die lampeden en ghye
 luut vander balunen en den
 berch rokede **E**n stonden van in
 ren uwaert en van vresen te god
 ghellaghen en senden tot moey
 ses **S**preet du ons toe en wy sul
 lent horen **D**ie heer en spreke on
 niet toe op dat wy niet en ster
 uen **E**n moeyles sprac totte uolt
 ke en wilt nu niet ontsien wat
 god is ghecomen op dat hi u proe
 uen soude **E**n dat sijn vrese in u
 wesen soude **O**p dat ghy mer en
 sondighet **E**n dat volt stont va
 uren **M**ar moeyles ghinc totter
 duultnisse daer god in was **E**n
 voert meer seide die heer tot mo
 eyles **D**it suldi den kind va stel
 legghen ghy hebt ghehen dat ic
 v vanden hehemel ghesproken
 heb **G**hy en sult v gheen suluer
 noch u gulden gode maken **G**hy
 sult mi vanden aerden dat out
 maken **E**n daer op uwe offeren
 de offeren **E**n uwe vredelike
 dinghen en uwe scape en uwe
 ollen **E**n in elker stede daer mi
 name ghedenckemisse sal wesen
Des dingshe donersdaghes nae
In dien da **o**uly **s**hemias
Ighe ghescrede dat woert
 des heren tot my en seide stant

in die poerte vanden hule des heren
 en predike daer dat woert en leg
 ghe **Dit** spreect die heer der heren
 god van isrl' maect uwe weghe
 ghoet en uwe vliticheden Ende
 ic sal mit u wonen in deser stede
 En wilt niet betrouwen inden w
 oerden d' loghenen En legghen
 die tempel des heren het is die tem
 pel des heren want ilt dat ghy
 uwe weghe benediet en uwe
 eerusticheden En ist dat ghy oer
 del doet twillichen den man den
 sinen naesten En den in comelic
 en den welen en weduwen ghee
 onrecht ghewelt en doet noch in
 deser steden dat onnosel bloet wt
 met wt en stort En naden vree
 den goden v seluen mit quade mit
 en wandert. **Doe** sal ic mit v wo
 nen in deser steden in de lande
 dat ic uwen vaderen ghegeuen
 heb van ewen tot ewen spreect
 die almachtighe heer **Des vrede**
I uae oculy numery
A dien daghe quamen
 die kinden van isrl' tot moyses
 en tot aaron en waren ghekeert
 in ptymghe en seiden ghyf ons wa
 ter dat wi drincken **Doe** lieten
 moyses en aaron die menichte
 des volkes En ghynghen inden
 tabarnakel d' sonen En vielen
 al bereet neder inder aerden en
 riepen totte heer en seiden heer
 god i hoer die roepinghe des volcs

en luut hem op dme scat die fontey
 ne des leuenden waters op dat si
 ulaet warden En hoer murmieren
 ghe op houden En die glorie des
 heren seuen ou hem En die heer
 sprac tot moyses en seide **Aym**
 dyn roede en uigader dat volc du
 en aaron dyn broeder En spreect tot
 ten steen voer hem luden En die
 steen sal wat gheuen En also ghy
 dat wat wten steen ghebracht hebt
 dan sal drincken alle die menichte
 des volcs en haer beesten **Daer** om
 bracht moyses die roede die inden
 aensichte des heren was also hi hem
 gheboden hadde En uigaderde al
 dat volc voer den steen en seide **he**
 hoert ghy wederspannghe en ghy
 onghelouigheyn moghen wi v wt
 desen steen gheen wat bringhen
Doe moyses die hant op hief ende
 die steen twee water mit roeden
 sloech ghynghen die wateren milde
 liden wt alsoe dattet volc drant
 en die beesten mede **Doe** seide die
 heer tot moyses en tot aaron
 want ghy my niet ghelouet en heb
 bet **Dat** ghy mi voer die kinden va
 isrl' gheheilicht soude hebben **Soe** en
 suldi dat volc met mi leyden in dat
 land dat ic hem gheuen sal dit is
 dat water d' weder legghens **Da**
Die kind van isrl' stonden yeghens
 den heer En hi is gheheilicht in
I he lude **Des** sal dages na oculy daniel
A dien daghe was een man

m babilonen en sijn naem was
 ioachim en hi nam een wijf die
 susanna heet helchen docht seer
 scoen en den heer onthende En
 want haer ouders gherechtich
 waren Doe si haer docht na moey
 les ewe gheleert En ioachim was
 harde rijt en hem was een boer
 gaert nae ghebuer sinen huse En
 joden rugaderden tot he want hi
 die eerbaerste was van hem alle
 En in dien jaer waren daer twe
 oude rechters ghemaect daer
 die heer of ghesproken hadde
 Dat die boelheit wt ghegaen is
 van babilonen wten ouden rech
 teren die dat volt scene te regie
 ren Dese oefenden stadelyc joa
 chims huus en alle die oerdelen
 hadden te doen die quamen tot
 hem En wanneer dat volt wed
 ghetomen is naden middaghe
 Doe ghinc susanna in haers mas
 boergaert en in vande haer En
 die ouden saghen se daghelyc in
 gaen wanderen en worde barnē
 de in hazen begheerten En ukeer
 den hazen sin En neyden haer
 ogghen neder dat si den hemel in
 en saghen noch d'gherechtigher
 oerdel met en ghedachten Si waerē
 beide ghewont in hore mynne noch
 tan die een en daer den anden in
 te weten wat wuwe hi hadde
 want si saramden hem dat sijn mal
 cand' ghecondicht hadde mar si

begheerden beide mit hare oncu
 schheit te uolbrenghen en namele
 waer alle daghe hoer te zien Doe
 seyde die een totten anden laet os
 thuis gnen want het is tijt te ete
 en ghincghe weth die een vande
 anderen Doe si weth ghegaen wa
 ren quamen si wed' telamē en
 daer onder loet die een den anden
 d' en dā leiden si beyde hoer beghe
 ten En het ghesaede doe si ene
 bequamen dach waer ghenome
 hadden dat hie alleen mochten
 vinden dat si in ghinc also sigste
 ren en daer te voren mit twee
 deernen alleen plach te doen en
 woude walchen welen inden
 boergaert wanttet heet was En
 daer en was nyemant sond' si
 twee oude uburgghen diese sagen
 Doe seidesij die deernen haelt
 my die olye en die salue en sluit
 die doore vande boergaert Op
 dat it ghewasschen worde doe
 die ionc vrouwen wt ghegaen
 waren stonden die twee ouden
 op en liepen tot hā en seide d'ich
 die doore vanden boergaert is ge
 sloten en nyemant en niet ons
 en wy begheeren d'ins daer om
 consenteer ons en doch onse wille
 En ist dattu dat met doen en
 wilste hoe sullen wy ghetuuch
 teghens di segghen datt' een ionc
 ghelinc mit di was En dattu o
 die salte wyl die deernen vandi

wt sendste **Doe** insuchte susanna
 en seyde banghicheit is my an al
 len liden want doe icket so is my
 die doot En en doe ick niet soe
 en sal ic in ve handen niet ontvil
 ren moghen **Mar** het my beter
 sonder wert in menschen han
 den te vallen dan in dat aensch
 te des heren te sondighen **Ende**
 susanna riep mit lud stemmen **Doe**
 riep die oude teghens haer en
 een hep daer en dede die doer
 op des boergeret En doe die knecht
 ten vanden huuse inden boergeret
 die roepinghe hoerden braken si
 braken si in doer een acht poert
 him om te zien watt waer En
 na dattie oude spraken so schae
 de hem die knechten zeer want
 van susanna en was ny allulke
 woert gheboert **Ende** het gheliet
 de des anderen daghes doe dat
 volc quam tot ioachym hare man
Doe quam oet die twee oude vol
 loser ghedachte teghens susanna
 dat si souden doen **dode** En seide
 voer den volc **Dendet** tot susanne
 helthen docht ioachyms wnt en
 te want senden si om ha En si
 quam mit haer ouders en kind
 en mit al haer maghen En doe
 weenden die haer en alle diese
 ghekenen hadden **Doe** stonde die
 twee ouden te gader teghen ha
 op mit midden s' volcken **Ende**
 leyden haer handen op susanne

hoeft **Hi** weende en sach op te
 hemele En haer harte was be
 trouwen hebbende inden heer
En die ouden leyden **Doe** wy
 alleen inden boergeret wander
 den is dese daer myhegaen mit
 twee deernen alleen en sloet
 die doren vanden boergeret toe
 en liet die deernen wt **Doe** qua
 daer een ionghelint tot haer
 die die daer uborghen was en
 mylde mit haer En doe wy inde
 hormnt vanden boergeret wa
 ren en die boelheit saghen he
 pen wy tot hem en saghen se te
 gader misdoen **Die** ionghelint
 en mochten wy niet vanghen
want hi was starker dan wy en
 dede die doer op en sprant daer
 wt **Doe** wy dese gherepen had
 den en gheurrecht wie die ion
 ghelint was en woude sijn ons
 legghen **Van** desen dinghen
 sijn wy ghetughe En die menich
 te des volcs ghelofden he alsoe
 die oude ghesent hadde en oerdelde
 se tott doot **Doe** riep susanna
 mit luder stemmen en seide **O** ewighe
 god die der uborghen dinghen een
 kenre biste En alle dinghen eer
 sijn ghelien ghekent hebste **Du**
 weetste dat si een valsche getuich
 teghens my nu ghedraghen heb
 ben En sich **st** ic steue want
 ic dese dinghen niet ghedaen en
 heb **Die** dese boelheit teghens my

in ghedicht hebben En die hē
 uhoerde haer steme doe si wt
 gheleit wart tott doot uwece
 god die gheest van enen jonghe
 kinde dat damel hiet En het
 riept mit luder stemmen ende
 seide ic bin reyne vandes wyso
 bloede. Doe keerde al dat volt
 om tot hem en seiden wat is
 dese reden die du spreecte Doe
 hi inden midden der luden stot
 seide hi aldus dwaes si di kinde
 van isrl' met oerdelende noch
 kermende datt wāachtich is
 En hebt die docht van isrl' ver
 oerdel keert wed' totten oerdel
 want si een vallsch ghetuch ge
 draghen hebben yeghens haer
 Doe keerde dat volt mit haeste
 weder En damel seide hem lu
 den scheitse ure van malcand
 en ic salte ondersoeken Doe si
 gheleiden waren die een van
 den anden riep hi den enen va
 de twen en seide hem du die
 uout biste in bosen daghen nu
 sijn dinn sonden die du te voren
 hebste ghedaen oerdelende on
 recht oerdel den onnoselen bedr
 nckende En die sculdiche quyt
 latende En die heer docht spre
 kende is den onnoselen en de
 ghererlyghen et d' en salstu mi
 doden Nu dan in oftule ghe
 sien hebste soe segt ons wat boe
 saethstule te god spreken. In

seide onder een mispelen boe
 Doe seide damel du hebste
 recht gheloghen in dinn hoest
 want sich die enghel des heren
 heeft dat wonnisse van dien
 ontfanghen En sal du midde
 ontween scoeren Doe dede hi
 dien wech en hiet den andere
 comen en seide hem du laet
 van chana en met van juda
 Die ghedaente heeft di ghedoo
 ghen En dinn begheerlicheit he
 uet dinn harte bekeert Aldus
 dede ghi den dochteren van isrl'.
 En al ontfiende spraken si van
 die docht van juda en hiet u
 boelch met Daer om segt in nu
 ons wellien boem vonsluse te
 gader spreken. In seide onder
 die prumen boem Doe seide di
 mel du hebste onrecht gheloghe
 in dinn hoest want die enghel
 des heren blijft en heeft dat zu
 next dat hi te midwaert ontwe
 houwe en di uillaen En die u
 god inghe des volcs riep mit lu
 der steinen en benediende gode
 den ghenen behout die in hem
 hopen En si relen te god op te
 ghens die twee oude want da
 mel hadse wt haren monde u
 worden dat si vallsch ghespro
 ken hadden En si deden hem
 also si boelch yeghens haren
 naesten ghedaen hadde en sloe
 ghenle doot En dat onnosel

bloet is behouden in die daghe

Des maendaghes na letare

In die **ms' coninghe boeke**

daghe quamen twee ghe-
meen wiuen totten coninc sa-
lomon en stonden voer hem
daer die een of seide heer ic
min ic bidde. ic en dit wyf
woenen in een huus En ic ba-
de bi haer in die camer Ende
des derden daghes na dat ic
ghebner hadde. soe baerde de
se oet en wy waren te gind
en nyemant anders mit ons
inden huse wighenomen onse
twee kinden En des wyfes
kindis te nacht ghestoruen was
want al slapende heeft syt vle
ghelen En ms' heymeliker stil-
heit des nachts is si op gheslae
En heeft min kind van min
re hden gheuomen dinnre doer
nen daer ic sliep en leydet in
haer scoet Mar haer kind dat
ter doot was heuet si in minne
haren scoet En doe ic vroe op
was ghestaen en loude min
zoen melc gheuen schein hi
doot En doe icken inde clare
licht naerstelken belach ond
vant icken dat hi mi met en
was die ic ghewonnen hadde
Doe antwoerde dat ander
wyf het en is also met Mar
dijn zoen is doot en die min
leest daer yeghens seide die

eerste du lieftste mijn zoen leeft
en dyn is doot en in deser ma-
nyer lieuen si voerden totmit
Doe seyde die coninc Dese seit
mijn kindt leeft en dyn kindt is
doot En doe antwoerde neen
dijn kindt is doot en mijn kindt
leeft Doe seide die coninc brenct
my een swaert Doe hi dat swaert
voerden totmit ghebrocht. loe
seyde hi Deylet dat leuende kindt
in twee delen en gheest dat
een deel der eene en dat ander
deel d'and' Doe sprac dat wyf des
des dat leuende kindt was totte
coninc. want haer inghedoemte
worden beweghen op haer kindt
heer ic bidde gheest hoer dat le-
uende kindt en met en wils doot
Daer yeghens seide die and' noch
di noch mi en sint Mar laettet
ghedoot warden die coninc ant-
woerde en seide Ghif deser dat
leuende kindt en met en latet
ghedoot worden. want dese is
sijn moed' Al isrl' hoerde aldus
dint oerdel dat die coninc aldus
gheoordelt hadde En outslaghe
den coninc siende dat die wyshe
gods in hem was oerdel te doen

Des duyrdages na letare erodi

In dien daghe sprac die he
tot moyses dael nes vande beath
want dyn volg dattu wt egypte
leydte heeft ghesondicht Hi seide
haelstelt vanden weghe die du

hem wylte en hebben hem ghe
maect een te samen ghegoten
calf en hebben inghebedet. En
offerden hem offerhande en seide
Jhr' dit sijn din goden die di ge
leit hebben wten lade van egip
ten. En anderswaerwe sprac die
heer tot moyses. Ic zie dat dit
volc harduectich is laet in dat
mijn toerne vgram yeghend he
en ic se vdeluwe. En ic sal di ma
ken te enen groten volc. Doe bat
moyses god sijn heer en seide he
re waer om gramt/ dijn toernich/
yeghend dit volc dattu gheleit
heblte wten lande van egypte mit
groter crachten en in stercker
sterker hant. Ic bidde op dattie
van egypten niet en moghen seg
ghen hi heeftse scalciken wt egi
pten gheleit. Op dat hi se inden
bezghe vllaen souden en vdelu
wen vanden aerden. Heer laet dijn
toerne rusten en weest vsoenlic
ou die boelheit dms volcs. Ghe
denct dijne knechten Abrahams
slaat en jacob. Die di zwoerste
bi di seluen en seilte. Ic sal v ge
ghellacht vmenichuoudighen
als die sterren des hemels. En
alle dit lant daer ic of ghelpro
ken ^{hele} sal ic vwen ghellachten ghe
uen. En ghi sultet altoes besitte
En die heer is vnoeghet dat hi
dat quade niet en dede dat hi
gheleit hadde en hi ontfrande

sijns volcs onse he god **Des woel**

Dit spre ghes nae letme **ghe**
ket god die heer. Ic sal my
nen groten naem heilighen op
dat die heiden weten dat ic die
byu als ic voer heluden in v ghe
heilicht warde. Ic sal v nemen
wt en heide. En ic sal v vngden
wt allen landen. En leyden v
in v lant. En ic sal op v wt stot
ten reyn water. En ghi sult ghe
reynicht worden van alle uwe
beulekten ghe en van allen uwe
afgoden sal ic v suieren. Ende
ic sal v een nuwe harte en sette
enen mynen gheest in midden
van v. En ic sal of doen dat sene
harte van uwen vleysche. Ende
sal v een vleischich harte gheuen
en mit midden van v sal ic myne
gheest setten. En ic sal doen dat
ghi in mynen gheboden wande
ren sult. En mijn oerdel behoedet
op dat ghi se doet. En ghi sult wo
nen in dat lant dat ic uwen va
deren gaf. En ghi sult my welen
tot enen volke. En ic sal v we
sen te enen god seit die almach
tighe heer. **Des seluen woensda**

Dit spreect god **ghes** **stans**
die heer wart gheualse
en weest reyne doet en werch dat
quaet uwer ghedachten wt myne
oghen. rustet vkeerdelic te wke
leert wel doen. Doet dat oerdel
Coemt den bedruten te hulpe

recht den wesen besceemt den
weduwen en coemt en proest
m. spreect die heer Al ist dat v
sonden gheweest hebben als ghe
lue uwe Di sullen u wittet war
den als die znee En ist dat sy
voet gheweest hebben als bespreet
zelve uwe si sullen wit worden als
wolffe Ist dat ghi willen sulst en
my horen Doe suldi die guede din
ghen saerden eten Diet die al
machtighe heer **Des douersdages**

In die uae letare mē coninge
daghe quam een wyf **voet**
sumanytu tot helesē den pheet
inden berghe carmel Doese den
man gods weder ghesien had he
yegheno comende seide seide hi
tot iheli linen jongher **P**ich die
sumanytu comt loept in haer ge
moet en segt haer en wort mit
di en mit dinen man en mit dine
kinde met recht ghedaen **D**ij
seide rechteliken En doe si gheco
men was totten man gods inden
berch begreep hi sijn voet En ye
si quam daer toe dat huse of doe
loude En die man gods seidelact
se want hoer ziel is in lutt hede
en die heer heeftet u hollen en
en heeftet my met u toent **D**ij
seide hem heb ic van mynen hēc
een kinnt gheysicht En en seide
it di met dattu my met bespot
ste Doe seide hi tot iheli **G**orde
dijn lenden en myn myn stot in

dijn hant en gant Ist dattu een mē
sche ghemoet en groetmet Ende
ist dattu yemant gruēt en antwoer
de hem niet en lech myn stot op
des kinnds aensicht Doe seide des
kinnts moes leest die heer ende
leest myn ziel dat ic di niet late
en sal Doe stont hi op en volchde
haer en yeli ghinc voer hem beide
en leyde den stot op des kinnts aē
sicht En hem was noch steme
sinne en yeli keerde hē weder om
hem te ghemoet en boetsapte
hem en seide dat kinnt en is niet
uelsen Doe ghinc hē hē in den
huse En sich dat kinndekinn lach
in sinen bedde doot Doe hi inge
gaen was sloet hi die doer toe ou
hem en ou dat kinnt En badt tot
ten heer en clam op en lach op
dat kinnt en leyde sijn mont op des
kinnts monde En syoghen op des
kinnts oghen En sijn handen op
des kinnts hande En hi bughede hē
Op dat kinnts vleisch warm ghe
worden was En hi keerde weder
en hi wandde een warme inden
huse hier en daer En hi ghinc echt
en crōmede hem seluen op dat
kinnt En dat kinnt hoelbede seue
wart en loec sijn oghen op Doe
riep hi yely en leyde hem roepe de
se sumanyte Doe si ghe roepen was
ghinc si tot hem in En hi seide my
dijn kinnt En si viel tot sinen voe
ten en aenbede opt aerden doe nā

li haer luyt en ghinc wt En heli
 leus keerde wed' in galgala **Opte**
vridach nae letare vnd' coninge boec

In dien daghe was een wyfso
 zoen liet die een moeder was
 vanden ghesinne En die liecte
 was zeer stark. also dat gheen adē
 tocht in hem en bleef daer om sei
 de hi tot helyam. myn gods wat
 is di en my. Du biste tot my inghe
 comen dat myn ongherechtig
 ghedacht soude worden en dode
 soudeste myn luyt doe seyde hely
 as tot haer ghif my haer dū luyt
 En hi namt wt haren scoet ende
 droecht in die camer. Daer hi in
 woende en leydet op sijn bedde.
 En riep totten heer en seide heer
 myn god en hebste dese weduwe
 oec met bedroeft. daer ic bi ont
 houden bin. dattu horen zoen sount
 ste doden En hi street hem selue
 wt en mat hem seluen ou dat luyt
 En riep totten heer en seide heer
 myn god ic bid dat des heren me
 et in sijn mghedoemte. die heer u
 hoerde my helias stemme en des luyts
 ziel keerde weder in hem En her
 wart weder ghesont En helyas
 nam dat luyt en dedet wt den
 camer in dat melleste huus En gaff
 sijnre moeder en leiden haer. Diet
 dijn zoen Doe seide dat wyf tot
 helyam Nu heb ic in dese beken
 dattu een man gods biste Ende
 dattu tvoert des heren waer

is in dinen monde **Des sat' dagg**
O It spreekt nae letare **slayas**
 god die heer inden beliaech
 bliet tyt uhoerde ic di En inden
 daghen s' salichz so help ic di En
 gaf di meen voerwaerde des volcs
 dattu uweken southe die aerde
 te belitten die uiscelde erfent
 se en legghen den ghenen die ge
 ranghen sijn gant wt En den
 ghenen die in die dult' mille sijn
 wart ontdeckt op die weggen
 sullen si gheweyt warden En ha
 weyde in allen slechten steden.
 hem en sal voert meer met hon
 gheren noch dorsten. noch hem
 en sal de herten noch die soume met
 quetsen want haer ontfarmen
 salle regieren en salle doe dancē
 totten fonteynen s' waten En ic
 sal alle myne berghe setten in
 weghe en myn voetspade sullen
 vhoecht worden. Diet dese sulte
 van vren comen En liet die van
 noerden en vaud' zee En dese va
 suutlande louet gi hemelen oec
 vblit v aerde en jubeleert de lof
 ghi berghe want die heer heeft
 sijn volc ghetrost En sijnre arme
 sal hi ontfarmen En syon seide
 die heer heeft my ghelaten Ende
 die heer heeft mynre ugheten.
 wach een wyf haer luyt ughete
 ten dat si met en ontfarme den
 zoen haers lichaems En al wart
 dat sijn sijn vgate nochtan en

salic dymo met ugheten **Deit die**
al machtighe heer **Des manen**
daghes na judica jonas

In dien daghe ghe sciede dat
woert des heren anderwar
uen tot jonam den ppheet en seide
Draut op en gant in mynen der
groter stat en predike daer in
die predikinghe die ic tot di spre
ke En jonas stont op en ghinc
in mynuen naden woerden des
heren En mynuen was een grote
stat van dien dach reysen En
jonas began in die die stat te gae
den wech van enen daghe ende
reep en seide het sijn noch xl da
ghe en mynuen sal uderst war
den En die manen van mynuē
gheloefden inden heer en pre
diken die nasten en cleden hem
mit sacken vanden meeste tot
totten mynsten En dat woert
quam totten comit van mynuē
En hi stont op van sijn stoel en
warp sijn cleet van hem Ende
een sat an en sat neder ms als
en reep en seide wt des comits
monde en sijnne princen in myn
uen segghende en laet de mensche
noch die beesten en de ossen en
dat vye met eten noch gheweyt
warden noch dat wat drincken
En laet den mensche sachte an
doen En laet dat vye in sachte
den roepen totten heer god En
die man bekeren hem van sine

quaden weghe en van die boesheit
die in hazen hande is wie weet
of hi bekeert werde en het god u
gaue en hi wed' keerde van uwoet
heit sijn toerns En wi met en sul
len bederven En god sach haer u
ken dat si van hazen quaden wegē
bekeert sijn En hi ontzande sijn
volcgod onse heer **Des dinstages**

In dien **na judica damel**
daghe sijn die van babilonē
vgader totten comit En seiden
hem leuert ons damel ou die bel
destruert heeft en den draet u
slegghen of wi sullen di en dym huus
doot slaen Doe sach die comit dat
si crachte hi te gader yegghens hem
en van node ghedwonghen lieuede
hi hem damel ou En si worpen in
een hol s' leuen En daer was hi
ses daghen En inden hol waren
seuen leuen En men plach hem
daghelic twee lichamen en twee
scapen te gheuen En doe waren
hi hem met gheuen Op dat si damel
souden uillinden Doe was abbatut
die ppheet inden lande van juda
en hadde selue puchment gheroet
en broet in een cortgym ghedaen
en ghinc ten velde dat hiet den
maeyers brenghen soude Doe sprac
die enghel des heren tot abbatut
brent damel dat eten dattu hebste
in babilonien die in die speluude
der leuen is En abbatut seide heer
ic en hebbe babilonien niet ghesie

En ic en kenne die speclunche
 met En die enghel des heren gre
 pen by den haer En droechen bi
 den haer sijnns hoefdes en setten
 in babylonien op die speclunche
 in die crachtighe snelheit sijnns
 gheests Doe riep abbatut en seide
 damel knecht gods myn durtete
 dat di god ghesent heeft En da
 mel seide myn heer myn god du
 ghedeneste mynne en du en hebste
 niet ghelaten die di mynnen
 Doe stont damel op en at Ende
 die enghel des heren settede abbi
 tur alte hant weder in sijn stede
 Doe quam die coninc des seuende
 daghes dat hi damel bewenen
 soude En quam totten helen en
 sach daer in En sach damel lute
 inden midden vanden leuen En
 die coninc wart roepende melu
 der stemmen en seide heer damels
 god du biste groet en hi toechen wt
 den specluncken En hi warpse
 daer in die de sake sijnns ulies hadde
 gheveest En in corten stonden
 worden hi voer hem uilonden Doe
 seide die coninc die woenachtich
 sijn in alle den lande moeten dam
 els god ontsien want hi is een uilol
 ser en een behouder teyken ende
 wondlike dinghen doende in die he
 mel en in aerden die damel wt
 leuen hol uilost heeft **Des woens**
ghes na iudica in leuitico
A dien daghe sprac die heer

tot moyses en seide Ic bin v heere
 god Ghi en sult gheue dieft doen
 Ghi en sult niet lieghen noch nye
 mant en sal sijn naeste bedriegen
 Du en sult in minen naem niet
 zweren Noch du en sult die name
 d'ns gods niet besmetten Ic bin
 d'yn heer Du en sult dinen nael
 ten gheen onrecht doen noch niet
 ghevelde udrucken Dat loen d'ns
 huerlincs en sal totten morggen toe
 niet bi di bliuen Du en sult de
 douen niet qualyt toe spreken
 Noch du en sult voeden blinde
 gheen stoetsel setten mar d'neu
 god ontsien want ic bin die heer
 Du en sult niet doen dat boesic
 noch ongherechtelc oerdelen Du
 en sult s' armer # personen niet
 mercken noch dat aensicht des
 machtighen niet eeren oerdel di
 nen naesten gherechtelc du en
 sult gheen scande maken noch
 achter spreken wesen in den volke
 Du en sult niet staen yeghens
 dat bloet d'ns naesten Ic bin d'yn
 heer Du en sult d'yn broed in d'
 herten niet haten mar verespen
 openbaerlyc op dattu van hem gese
 sondend en hebste Du en sult
 gheen wrake begheeren noch d'yn
 re burgher onrecht ghedencke
 Du sult dinen naesten mynne
 als di seluen Ic bin die heer ve
 waer myn ewe want ic bin die
 heer v god

Des donersdagas na iudica da

In dien daghen badt mel
 damel en seide Ic bid ogod
 groet en iuaerlike heer Du ho
 uste voerwaerde en ontfarm
 hartich die ghene die di mynne
 en dinen gheboden bewaren
 wy hebben ghelondicht wy heb
 ben boellyc ghedaen wy hebbe
 onghenadelic ghewrocht En wy
 sijn ofghelcheyden en ofgheny
 cht van dinen gheboden en oer
 delen wy en waren dinen der
 ppheten met ghehoersam die in
 dinen naem ghelproken hebbe
 Onse coninghen en onse princen
 en onse vaderen En alle volke
 des lants here di is gherechtich
 mar ons is scaemte des aensichts
 also luden den manne van juda
 is en den woemes van iherlm en
 al iherl Den ghenen die na bish
 En den ghenen die iurelm mal
 len lauden Daer dule toe ghewor
 pen hebbe om haer boelheit wil
 le daer si in ghelondicht hebbe
 heer yeghens Dneemte des aen
 sichts is ons onse coninghen on
 se princen En onse vaderen die
 ghelondicht hebben mar di heer
 onse god is ontfermherticheit
 en ghenade want wi van di ghe
 scheyden sijn en en hebben die
 steine des heren niet ghehoert
 Op dat wy wandere londen in
 sijn ewe die hi ons settede Oii

lants die ppheten sijn knechten
 Op dat wy van onse boelheden
 weder londen keren En dencke
 dinne waerheit En die heer wa
 kede en brochte op ons Onse heer
 god is gherechtich in alle sijn wer
 ken dien hi ons ghedaen heeft on
 se heer god *Des vndaghes na iu*

In dien daghe dicit ieremyas
 seide ieremyas heer si sullen
 alle conuult warden die di laten
 Die van di scheiden sullen inder
 aerden ghelcreuen warden want
 si hebben die aderen des leuenden
 wat ghelaten heer maect my behou
 den ghelont en ic sal gheneset
 worden maect my behouden en
 en ic sal behouden warden want
 du biste myn lof *Dich si legghet*
 tot mi waer is des heren woert
 laet ic comen En ic en bin niet
 ulaecht di den harde volghende
 En des menschen dach en heb ic
 niet begheert Du weetste dat
 wt mynen lippen ghegaen is
 dattet in dinen aensicht ghere
 cht was En wees du mi ghene
 angst myn hope inden daghe
 der gheselunghe Ghelcent moet
 si warden die mi iuolghen ende
 ic niet beuen moeten si van vrese
 en ic niet hrent op hem dandach
 der wrake en d'castinghe ende
 mit tweenudigher bedroefte
 mille te wryffe onse heer god
Des sat daghes na iudica ieremy

In dien daghe spraken die o
ghenadighe Joden tot mal
ander Coemt en laet ons teghes
den gherechtighen bedencken
want die ewe en sal vande priest
met vignet noch met vanden wise
noch lazmoen vanden pphheet
Coemt en laet ons hem in d' tonge
llaen en en laet ons niet achte van
alle sinen woerden. Heer sich tot
my en sich die steine mynre wes
saken Gheeft men voer dat gue
de dat quade weder dat li mynre
zielen een graue ghegrauen hebbe
ghedenct dat ic ghestaen hebbe in
dijn aenlichte Dat ic dat goede sou
de spreken voer hem en dijn onwa
dichz of leeren van hem Daer om
ghif haer kind' inden hongher En
leytse in die hande des zwaerts we
duwen moeten haer wuen warde
en sond' kinder En haer mannen
moeten uillegghen warde inderdoot
En haer jonghelinghe moet men
inden striden mitten zwaerden
doergrauen warden En in hare
hulen moeten roepinghe ghehoert
warden want du salste haestelyc
den mordenaer op hem bringhen
om dat li mynre zielen een graue
ghegrauen warden hebben opdat
li my londen vanghen En myn woe
ten hebben li stucken uborghen
en du heer woetste al haren niet
teghens my inder doot En wes
haerre boelheit niet ghenadich

En haer sonden en moeten niet
of gheplaemt worden van dine
aenlichte Aad' vallende moeten
moeten li warden in dine tegen
woerdichz en in d' tyt d' dine gra
strop heer onse god **Des maer
daghes na palmen Ilayas**
In dien daghe seyde Ilayas
god die heer heeft my dat
oer op gheloken En ic en weder
legghes niet ic en bin niet achte
waerts ghegaen Ic heb mynen
lichaem den slagghers ghegeuen
en den ploeters myn wanghen
Ic en heb myn aenlicht niet of ghe
keert vanden berespers en vande
belpuwers op my God die heer
is myn hulper en daer om en
byn ic niet ghescent Daer om
heb ic myn aenlicht ghesetter
als die alre hartste lelye En ic
weettet dat ic niet confuult en
sal warden. Hi iller na by die in
recht uerdicht wie sal my wes
spreken laet ons te gader staen
wie is myn weder laten tot my
comen Diet god is myn hulper
wie ilt die my udoemen sal Diet
li sullen alle te wreuen warden
als een cleet die matten sullen se
eten wie iller van v den here ont
siende en horende die steine sinre
knechts wie heeft inder duistink
se ghewanderz en hem gheen licht
en is Die hope inden name ons
heren en lene op gode onsen heer

Des omghesdaghes na palmen

In dien daghe **Jeremias** seide **Jeremias** here du wyl te my en ic bekende. Du toenste my haer vlichthz en ic was als ee sachtmoedich lam dat totte offer ghedraghen wort. En ic en bekende des met dat li rade sochten teges my. En li seiden laet ons hout i sijn broet **backen** doen en laten ons vander aerden d'leuender wt roden. En sijn naem en sal voert meer met ghedacht warden. **gar** du heer **sabaoth** die te recht oerdelste en proefste die lende en die harten laet my wrake zien van hem. **want** ic heb mijn sake stelt. **myn** heer **mijn** god. **Des woensdaghes na palme** **Isayas**

Dit seyt die heer. **Erigt** der docht van syon sith dnu behouder sal comen. en sijn loe mit hem. **wie** is dese die va edo comt mit gheiweden cleder va bolra. **Dese** is in sijnre stoelc loe ne voert gaende in veelh' stacht. **ic** bin die gherechticheit spreke. **ic** bin een voer uecht om te behouden. **waer** om ist dan roet dattu an hebste. **En** dnn cleder als der gheemre die in die perle treden. **ic** heb die perle allee ghetreden. **En** van alle de volke en was gheen man mit my. **ic** hebbe ghetreden in mynen toer en ic hebbe utreden in mynre

gramscap. en haer bloet is besprent op myne cledere en ic heb beuletet. al dat ic an had die dach d' wraken is in mijn harte. **Tyaer** mijnis wes loen tomt. **ic** sacht al om en in en was gheen hulper. **ic** socht en daer en was nyemant die my help. **En** mijn arme behilt my en mijn omwaer dichz heeft my ghetwoest. **Des** here houfermherticheit sal ic ghedectien. **ic** sal boetscappen des here lof van allen goeden die hi ons ghedaeh heeft. **onse** heer **god**. **not opten woensdach voerleue** **Isayas**

In dien daghe seide **Isayas** here wie heeft onse horen gheloeft. **En** wie is des here arme gheopenbaert. en hi chymt voer he op als een somer spruite. **En** als ee wortel wt dorstigher aerden. **En** in hem en is gheen ghedaente noch scoenheit. en wi saghen. en hem en was gheen aenlicht en wi begeerden hem usmaet. **En** den lesten van allen mannen. en die mane der sencheden en wetende cranthz. **En** sijn aenlicht was recht als u burghen en usmaet. **Daer** om en reikenden wys met waerlyc hi buerde selue onse qualen op ende droech selue onse cranchede. **En** in reikenden recht als een malaetsche en van gode uslaghen. ende in edert. **gar** hi is ghevout om onse boesheit. hi is utrede om

onle misdaden Die castinghe ons
vreden is op hem en in synre ze
richeit syn wy ghenesen. Wy heb
ben alle ghedwaelt als scapen die
is in sinen wech of ghenecht. En
heer heeft in hem gheset onser
alre boesht. hi is gheoffert want
hi woude selue en hi en loect syn
mont niet op vander langicheit.
En vanden oerdel is hi hene ghe
nomen wie salte sine gheboerte
utellen want hi is af ghesneden
vande lande d'leuens om die mis
daet myns volcs heb icken ghe
sleggen. En die onghenadighe
sal hi voer die begravinghe ghe
uen. En den riken voer syn doot
om dat hi gheen boesheit ghedaen
en heeft. En om datt' gheen loel
heit gheuonden en is in sine mon
de. En die heer wude in d'crancht
sitzeden. I dat syn ziel voer die
souden setten sal. soe sal hi land
inghet syn en die wille des here
sal in synre hant gheleit warde.
Om dat hi sielijn liel in d' doot ge
gheuen heeft. En mitte midsdaghe
is hi gherekent. En hi heeft veelte
luden op ghebuerat. en hi badt voer
die outreders dat si niet uideruen
en souden. *Spreeket die almachtige
heer. Opte goede vridath osee*

In hare bedroefnisse lulle
si vroe op staen tot my. Coet
laet ons wes heren totten heer
want hi heeft begonnen. En

hi sal ons ghelont maken. En
hi sal slaen en ghenesen ons. hi
sal ons vanden nat twee daghe
en des derden daghes sal hi ons
uwecken. En wy sullen leuen in
sinen aenlicht. wy sullen weten
en volghen op dat wy de heer
kennen. Syn wegant was boect
recht als die morggen stonde en
hi sal ons comen als een tijtlic
rijs en lacht als een auont reger
der. *Daerden wat sal ic di doen
effraym wat sal ic di doen. iuda
uwe ontfarmicheden is als een
morggen wolcken en als een don
we die vroe siguet. Daer om
hebt inden phete ghescauet.
Ic hebbe u sleggen inden woerde
myns mondes. En myn oerdele
sullen ontgaen als een licht wat
ic woude ontfarmich en niet
dat offer. En die wetenheit gods
meer dan die offerhande. *Noch
opten goede vridath exod.**

Die heer sprac tot moyses
en tot aaron in d' lande
van egipten. Dese maent is v
dat beghintie der maenten. In sal
die eerste wesen inden maende
vanden jaer. *Spreeket tot alle
den here d' kind van isrl' en legt
hem opten tienden dach vande
ser maent neemt een yghelinc
een lam in sinen ghelinc in sine
hule. *war ist dattet yghelinc te
reyn is dat si dat lam niet en**

moghen eten **D**oe neme hi van
 sine ghebuere die sijn naest is na
 den ghetal der menschen diet
 moghen dat lam te eten **E**nde
 dat sal welen sond' vledie vand'
 mans kinne van enen jaer na
 dier maner suldi nemen een
 hoestken en sultet houden totte
 viertienden daghe tot van deser
 maent **E**n alle die veelheit der
 kinder van sijn sullen offeren
 des auonts en sullen nemen
 vanden bloede en straken ouer
 beyde die posten en ou den sule
 vanden huse daer sijt in sullen
 eten en in acht sullen si vleisch
 eten ant vuer ghebraden ende
 ongheluffet broet mit velt latu
 we eten **S**ijn en sulter met of
 eten dat rauwe is noch mit wa
 ter gheloten **W**ar alleen ghebra
 den ant vuer **D**at hoeft mit sine
 voeten en mitten inghedoente
 sulont eten en een been en suldi
 niet breken noch daer en sal niet
 of bliuen tot des morggens toe
Ist dat yet of bliuet dat suldi
 mit vuer ubarnen **E**n aldus sul
 dyt eten **S**ijn sult v lenden gor
 den en tgheloeft hebben andie
 voete en in die handen stocken
 houden **E**n ghi sultet haestede
 eten want het is paelsche dat is
 een ouliden des heren **O**pten
Iden paelschs auot i geneli
 beginne schiep god hemel

en aerde **W**ar die aerde was ydel
 en wan **E**n op dat aensicht s'aer
 den waren duustinslen **E**n die
 gheest gods wart ghedraghen op
 die wateren en god sprac het wart
 een licht en dat licht is ghemaect
En god sach dat licht dattet goet
 was en hi seidet licht vand' duust
 termisse **E**n hiet dat licht de dach
En die duustinsle hiet hi die nacht
En het wart ghemaect auont en
 morggen een dach **E**n god sprac
 het wart een firmament in midde
 den wateren en seiden die wateren
 vanden wateren **E**n god maecte dat
 firmament en seide die wateren
 die ond' den firmament ware va
 die wateren die bouen den firma
 ment wateren **E**n het is also ghesiet
 en hiet dat firmament de hemel
En het is ghemaect auont en mor
 ghen die ander dach **E**n god seide
 die wateren die ond' den hemel sij
 moetetogaderen tot een stede **E**n
 die droetheit moet openbaren **E**n
 het is also gheschiet en god hiet die
 droetheit die aerde **E**n die ugnidinge
 s'wateren die zee **E**n god sach dattet
 goet was **E**n seide die aerde spruit
 wt groen cruut en saet makende
En dat vruchtbarighe hout vrucht
 makende na sijn gheslachte wies
 saet in hem seluen si opt' aerden en
 tis also ghemaect **E**n dier aerden
 brocht voert groeyende cruut ende
 saet bringhende na sine gheslachte

en hout vuyt machende en elc saet
 hebbende na sinen kunne En god
 sach dattet goet was En het wart
 ghemaect auont en morghe die
 der dach Doe seide god het moete
 licht warden inde firmament des
 hemels en seide den dach en den
 nacht en sijn in teykenen en in tide
 in daghen en in jaren En lichten
 inden firmant des hemels en in
 lichten die aerde en het ghesiede
 also En god makede twee grote
 lichten Een groet licht dattet den
 daghe voer wesen soude En een
 kleyn licht dat den nacht voer we
 sen soude en die sterren sette hi in
 den firmament des hemels dat
 si lichten souden opter aerden En
 voer wesen den daghe en der nacht
 En seide dat licht en die duyster
 missen En god sach dattet guet
 was En het is ghemaect auont
 en morghe die vierde dach God
 sprac oec die wateren bringhet hi
 voort dat crupende der leuender
 sielen en dat vlieghende opter aerde
 ond dat firmament des hemels
 En god schiep grote waluischen
 Ende alle leuende zielen en beroer
 lic die de wateren voert brochten
 in hore kinnen en alle ghenogelt
 na sinen gheslachten En god sach
 dattet goet was en ghebenedyde
 en seide wasset en wart inmench
 uoudigher en inuult die wateren
 des meers en die voghelen moete

inmenchoudicht warden opt aerde
 En het is ghemaect auont en mor
 ghen die vyfte dach En god seidet
 die aerde bringhet voort die leuen
 de ziele in haren gheslachten in een
 crupende dieren en die beesten der
 aerden na haren kunne En het is
 also ghedaen En god makede die
 beesten der aerden en na hare kunne
 en die en alle datt roerlic is inder
 aerden in sijn gheslachten En god
 sach dattet goet was En seide laet
 ons den mensche maken totten be
 beelde en tot onser ghelekenisse dat
 ghi voer hi den vischen des meers
 en den ghenogelt des hemels en
 den beesten der aerden En alledat
 ter beroerlic is en beweghet wort
 inder aerden En god sciep den
 menschen totte beelden en tot sijn
 re ghelekenisse totte beelde gods
 sciep hien En hi sciep man ende
 wyf en god benedyde en seide val
 set en wt menchoudicht ende
 inuult die aerde en werpse onder
 die voet en vheert die vische des
 meers en den ghenogelte des he
 mels Ende alle die sienlic leuer
 hebben die beweghet warden opt
 aerden En god seide hier Ic heb v
 ghegeuen alle crant dat saet brant
 opt aerden En alle hout dat in he
 schuen saet heeft van haren ghe
 slachte dat si v sijn een spise en alle
 datt leuende is opter aerden en
 da een leuende ziel mis dat si tete

hebben En het is also ghedaen En
 lach alle dinghen die hi ghemaect
 hadde en si waren zeer goet Ende
 het is ghemaect auont en morgē
 die selte dath Daerom sijn hemel
 en aerde volmaect en alle haer ſi
 rieringhe En god volbrocht des se
 uenden daghes dat wert dat hi vol
 maect had En hi rustede des seue
 den daghes van alle sine werken
 dat hi ghemaect hadde **Opten**
paelsch auont die andde lesse

HEt ghescrede in eenre mor
 ghen wakre en sich god was
 siende op die ghestelde van egypte
 ou nims een columpne vuers en ds
 wolkes en ſiloch haer heer En
 haerde die mde s waghene om En
 si worden ghedraghes in dat diepe
 Doelenden die van egypten laet ad
 vhen van sirl want die heer vecht
 mit hem teghens ons En die sprac
 tot moyses steect wt din hant
 ouer die zee op dat die wateren
 wed heren tot die van egypten
 op alle die waghene en ridders
 Doe moyses die hant wt gerect
 hadde teghens die zee so die zee
 weder ghekeert Des morgghens
 vroe tott eerster steden doe die van
 egypten vloeghen ghemooten hem
 wateren En die heer bewantle
 moden mde vloeden En die wa
 teren keerden weder en bedecten
 die waghene en haer ridders van
 alle pharaoens hee die na volghede

in dat meer waren gheuaghjen En
 een en bleef daer met ou van hem
 die kind van sirl togghen doer
 dat middel s droggher zee En dien
 wateren waren hem als mueren t
 rechte side en t lichte siden En in dien
 daghe ſiloste die heer sirl wt diervā
 egypten handen En si saghe die van
 egypten doot op dat ou des meers
 En die grote moghentheit die oefē
 de teghens En dat volc ontslachte
 heer en gheloefden den heer Ende
 moyses sinen knecht Doe sanc moy
 ses en die kind van sirl desen sanc
 en seiden

Opten paelsch auont die sde lesse

Suen wue sullen ene ysayas
 man grupen in dien daghe
 en legghen avn sullen onse broet
 eten En van onse clederē ghedect
 warden alleen dat din name ou
 ons aengtheroepen wde Doch onse
 lachte of In dien daghe sal die wt
 sprutinghe des herē in groetheit en
 in glorien welen en die vruchte d
 aerden hoghe en een vroethe van
 den ghenen die behoude sal warden
 van sirl En het sal welen dat een
 yghelict die ghelaten sal welen in
 syon en acht ghebleuen in sirlm
 heilich gheheten sal warden Etc
 die gestoruen is mde leuen in sirlm
 Ist dat die heer of sal doen die on
 reynheit s dochtere van syon En
 dat bloet van sirlm wasche inden
 middel van sinen gheest ds oerdels

En inden gheest d'brandinghe Ende
god sciep op elke stede des berghe
van syon En daer hi auseroepen is
dat die wolken des daghes en roech
en scrmsel des vuers barnende m's
nacht want ou al sal glorie welen
een bescrmsel en een tabarnakel
mder bescrmsinghe des daghes
vans hetten En in scherth en m
beringhe vande storme en vande
regen *O pten paelche auont die m*

Dit is dat ene lesse moyses
der knechten gods en haer
gherechtigheit voer my spreect die he
Alle dorstighe heyden coemt totte
wateren En die gheen sulū en heeft
comet hi coept en eet Coemt en
coept sond' ghelt en sond' emyge
wyssekinghe melt en wim waer
om en legdi v ghelt met an brode
en uwen arbeit in die satheden ho
ert die my horen en eet dat goede
En uwe ziele sal in die verticheit
insoecht worden *Reyghet v ozen*
en coemt tot my hoert en uwe
siele sal leuen En ic sal mit v een
ewighe voerwaerde maken Die
onfermherticheit des ghetrouwe
dands *Dich ic heb hem den vollie*
ghegheuen tenen ghetughe tenen
leyder En die heidene tenen ghebie
der *Dich dat volt dattu met en*
krenste salstu roepen En die luden
die di met en hemmen sullen totti
lopen om dinen he god en om die
heilighen van syrlm want hi heeft

di gheglorificat In dien daghe sy
zat ysayas den pphet en seide
Doect den heer die wille dat hi
gheuonden mach warden Doect
dit voert opten dmydach na gro
te uastelauont *O pten pmytmaer*
God die eerste lesse in genesh
veroerde abraham en seide
tot hem Abraham abraham ende
hi antwoerde ic bin hier hi seide
hem nym din zoen ysaac die di
mynster en ganc mit lanc d' scou
winghe En offer hem daer tot ene
offerhande op een d' berghe die
ic di segghen sal hier om stont abra
ham op des nachts en sadelde he
sijn esel en leide mit hem twee
jonghelinghe en ysaac sinen zoen
Doe hi hout ter offer ghehouden
hadden ghinc hi te dier stede die
hem god gheboden hadde En des
derden daghes boerde hi sijn oge
op en sach die stede van iuren en
sprac sinen kinde onbeit heer
mitten elc Ic en thynit sille daer
darwaerts gaen En als wi auge
bedet hebben sullen wy weder co
men tot v En hi nam dat hout
des offeris op en leidet op ysaac
sijn kinnt en hi droech dat vuer
in sijn handen en een zwaert Doe
si die twee te gader togghen seide
ysaac sinen vader vader myn En
hi antwoerde thynit wat willst
Dich sprac hi hier is uwer en hout
waer is die offer d' offerhande

dat men barnen sal abrahā seide
 myn licht god sal hem die offer
 hande des offeris voelien Docto
 ghen si te ginder en quamen tott
 steden die hem god gheuyt hadde
 Doe stichte hi een outaer en leide
 dat hout te gas daer op En doe
 hi slact synen zoen ghebonden had
 leide hi en op die hope hout opt
 outaer en stichtede die hant wt
 En greep dat swaert dat hi dat
 kint soude offeren En sich die en
 ghel des heren riep vanden hemel
 en seide abrahā abrahā Ende
 hi antwoerde ic bin hier En hi sei
 de hem en stec dijn hant niet opt
 kint noch en doch hem niet Nu
 heb ic bekent dattu gode ontsiet
 ste En dattu dijn een gheborzen z
 met en spaerste om my abrahā
 boerde syn oghen op en sach acht
 rugge enen weder hanghen
 mitte hoernen ons den bramen
 die nam hi en offerden tot enen
 offer voer die zoen En die name
 van dier stede liet hi die heer sie
 tet Daer om seutmen noch tot hu
 den toe inden berch die heer salt
 voelien Doe riep die enghel des
 heren abrahā and warue vande
 hemel en seide bi my seluen heb
 ic ghesworen spreket die heer
 wanttu dit dinc ghedaen hebste
 en dinen enighen zoen niet ghe
 spaert en hebste om my Doe sal ic
 di benedien en dijn zaet vmemich

woudighen als die sterren des he
 melo En als dat laut opt aerden
 en nou des meers is Dijn laet sal
 haer viande poete belitten Ende
 alle volc der aerden sullen in dine
 laden ghebenedyt warden wantstu
 nimmre stemen ghehoersam waer
 ste abrahā hoerde hem weder tot
 sinen kintden en ghinghen te samen
 in barfabee en woenden daer die

Het ghe *anderde lesse erodi*
 sciede in een moeghen wake
 en sich god siende Doet voer opte
 paelsche auout voerscreuen Opte
 pynster auout die *3de lesse deuto*

Moyses screef enen lat *nomemy*
 En leerdele den kintder va
 srl En gheboet iosue noms zoe
 en seide wes staet en vrome war
 du salte die kintd van srl leide
 mit lant dat ic hem gheloeft heb
 En ic sal miti wesen Daer om
 naedat moyses ghescreuen had
 de die woerden der ewen in enen
 boet en uult gheboet hi die leuy
 ten die de arke s voerwaerden des
 heren droeghen en seide neemt de
 sen boet en legtentē an die een side
 vander arken ons heren gods
 Op dat hi daer si teghens di tot
 enen ghetughe want ic kenne
 dijn stridinghe en dijn hardenec
 kinghe want die wile ic leuende
 en mit v m ghinc altoes wroch
 ti rughelic teghens den heer we
 lete meer als ic doot sal wesen

vigadert te my alle die meest ghe
 bozenen inden gheslachte en die
 leeraers. en ic sal spreken daerlijc
 horen dese reden. En ic sal hemel
 en aerde aenroepen yeghens he
want ic heb ghekent dat ghi na
 minnedoot boeslic warden sult
En sult haestelic of neyghen va
 den weghe die ic v ghebode heb
En v sullen bose dinghen ghemoe
 ten inder wistter tyt als ghi qu
 aet ghedaen hebt inden aensich
 te des heren. Dat ghi hem uroet
 oimits die werken inder hande
 hner om sprac moerslen die woer
 den des langhes. Daert alle die
 scraen die kind van isrl hoerde
En volbrochtet al totten eynde
 toe. **Noch opten pinxst auont**
die vierde lesse baruch

Isril hoer die gheboden des
 leuens en in ym mitten
 oren op dattu vroetheit weetste
 isrl wat ist dattu in viande lan
 de biste. Du biste uout in dat vree
 de lant. du biste beulect mitten
 doden. du biste gherekent mitte
 ghenen die in hellen sijn. du heb
 ste die fonteyne d' wysheit ghe
 laten. want hadstu inden weghe
 gods ghewandert. du hadste seki
 m vreden opt aerden ghewoent.
 leer waer wysheit is. waer vroet
 heit is. waer doechden is. op dat
 tu te samen weetste waer lanch
 des leuens is. en der voedinghe

waer dat licht der oghen is en
 vrede. **Wie** heuet haer stede ghe
 wonden en wie is in ghegnen i
 haer scatte. waer sijn die pincken
 der lude die on die beesten uhere
 en die opter aerden sijn die moe
 voeghelen des hemels des he
 melo speelden en dat suluer u
 gaden an scatte. en dat gout. da
 die menschen in betrouwen. En
 haer besittinghe en is gheen eyde
 die dat lulu smeden en sochtuou
 dich sijn. noch haers wike en is
 ghene vindinghe. En nochtant
 sijn li gheproeft en neder gheda
 elt in hellen. En and lude sijn
 in haer stede op ghestaen die jon
 ghelmghe saghent tlicht en w
 oenden opter aerden. **war** die wech
 der leeringhe en wisten li niet
 noch en uistonden haer toepaden
 niet. **Noch** haer haer kinder en
 ontsagheuse niet. **In** is ure ghe
 worden van hazen. **En** en is met
 ghehoert in chanaan. noch niet
 ghelien in theman. **En** die kind
 van agar die die vroech ons soch
 ten die vand aerden is. die toep
 luden vanden lande theman. **En**
 die clappers en die onder soekers
 die vroetheit en der ustandelheit
war die wech der wysheit en w
 ten li niet. **Noch** en ghedachten
 haer toe paden niet. **O** isrl hoe
 groet en gheweldich is dym huus
 Die stede dymre besittinghe is groet

noch en heeft gheen eynde ho
 ghe en onghemeren Daer wa
 ren innaerde ghy ganten die
 van beghinne goet ware va
 lue En consten den stuyt De
 se en heuet die heet met uer
 rozen noch die wech d'leerm
 ghe en vonden si niet Daer o
 bederuen si En want si gheen
 wysheit en hadden oerfdoen
 si om haer onwysheit wie is
 op gheclommen inden hemel
 en heeftse ontfanghen Ende
 heeftse woltre ghebracht wie
 is ou dat meer gheuzen en
 heeftse gheuonden en brochse
 ou dat urozen gout hi en is met
 die haer wegghen weet noch
 die ghedenken mach haer
 toepaden war hi kentse die
 alle omgghen weet en sin vroet
 heit heeftse gheuonden die die
 acade volmaect md ewigher
 tyt en mit vie uult die heest
 se gheropen En si hoerden
 hem mit anyte En die sture
 gauen tichte in haren waken
 en sy sijn ublyt En sijn gheroe
 pen si leyden wy sijn hier en
 sy lichten mit vrolich den ge
 nen diese makede Dit onse
 god en tot hem en sal gheen
 ander inmoet warden Dele
 heeft de wech der leeringhe
 gheuonden En gafse jacop li
 ne kinde en sijn sijn wtuore

Daer na is hi opt' aciden ghe
 sien en heeft mit menschen
 ghewandert **woensdages na
 pinxster md' quatetseper**
In dien daghe se **wysheit**
 de salomon den kinde
 van isrl' nunt die gherechtich
 ghy diet lant oerdelt beuoelt
 vanden heer in groetheit en
 soecten in eenuonditheden des
 herten want vanden ghenen
 dies met en betoren wart hi
 gheuonden En hi wart den
 ghenen openbaer die gheloeft
 in hem hebben want ukeer
 de ghedachten maken een ghe
 seut van gode war die ghepro
 efde doecht berispet die onwile
 want in een quet willighe zie
 le en sal die wysheit met magie
 Noch en sal inden lichaem dat
 onder gherorpen is de sonden
 niet wonen want die heilige
 gheest d'leeringhe sal die ghe
 neynsde vhen En sal hem of
 trecken vanden ghedachtendie
 sonder ustandens sijn en sal
 berispet warden vand' toecome
 der boelheit want die gheest
 der wysheit is goedtreen ende
 en sal den imalediden van sine
 lippen niet ulossen want god ist
 tghetughe sijnre mezen En een
 waernachtich onder soeker sijn
 herten en een hoere sijn tonge
 want die gheest de here heeft

die rondicheit d'aerden inuile

En dat alle dinghen mit ho
ut heeft weetenheit d'stemen

Des saterdag nae pinxst' de

Dit spreekt eerste les **iohel**
die heer god ic sal van
mynen gheest wtstorten op alle
vleysche en uwe sonen en doch
teren sullen propheteren uwe
oude sullen droem droeme En
uwe jonghelinghen sullen visioe
zien mar oec sal ic mijn gheest
wtstorten in dien daghen op mi
nen knechten en op mynendeer
nen En ic sal wonder doen in de
hemel bouen en in d'aerden bene
den bloet en vuer en swauel des
roets Die sonne sal in wandelt w
den in duist' missen en die maen
in bloet eer die grote vnaerlike
dacht' comen sal des heren En elc
soe wie die name ons heren aen
roeft die sal behouden warden

In dien **Opre selue dacht' le**
daghe iudica die ande les
sprac die heer tot moyses en seide
spreekt den kinden van isrl' ende
seg hem toe als ghi mit lant ghe
gaen sijt dat ic v gheuen sal En
dat sact ghemacyt hebt soe suldi
scouen die aderen Die eerste vrucht
uwes bouwes brenghet totte pries
tere Die sal een bondelijn op bue
ren woerden heer op dattet oncfat
kelic sij voer v des anderen des sa
baottis En hi sal theilighen daer

om suldi van dien daghe daer
ghi die scouen der eerster vrucht
ten mofferde tellen seuen volle
weken al totten anderen dage
der inuullinghe der seuen weke
En also suldi den heer wt alle u
we woensleden een nywe offer
hande offeren Die broede van de
eerster vrucht twee vandenwe
tiende des cleynsten meels Die
de priest' op boeren sal woerden
heer En desen dacht' suldi hiet
den alre kestelichten dacht' ende
den alre heilichsten en gheen
knechtelic werck en suldi doen
in dien daghe hi sal v witrach
tich en ewich wesen in alle uwe
woensleden En uwe gheslachte
seit die almachtighe heer **Des**

seluen daghes in les den d'romen
In dien dage **den d'romen**
seide moyses hoer isrl'
dat ic di huden ghebiede alstu mit
lant sulde gaen dat di dyn heer
dijn god gheuen sal te besitte En
du dat behouden hebste en daer
in wonen selste Soe sulste ne
men van allen dinen vruchten
die eerste en leggense in een vaat
ken en trecken totte stede die
dijn heer god inuelsen sal Op dat
sijn name daer ane gheroepen
wde En du sulste gaen totten
priest' die in dien daghe wesen
sal En segghen tot hem ic helpe
huden voer dy onse heer god die

ons heuet ghehoert en ons oet
 moedicht en arbeit en banghich
 aen heeft ghesien En ons wt
 egypten leyde mit sterker hant
 en mit wtgherecten armen in
 grote onthien in teykenen en
 en in wonderen En leyde ons
 in tot deser stat en gaf ons dat
 lant van melt en van homich vloec
 ende En daerom offer ic nu die
 eerste vrucht der aerden die mi
 die heer ghegeue heeft en dien
 salstu laten mit aensichte des heren
 dyns gods En alstu dinen heer
 aenghebeen hebste salstu wa
 scappen in allen goeden Die di di
 heer god ghegeuen heeft **Die**
in les opte seluen satdach leuiticij
In dien daghe sprac die he
 tot moyses Ist dattu wa
 deren sulste in mijn ghebode en
 mijn gheboden behoeden en doe
 se soe sal ic v gheuen in sine ti
 den En dat lant sal sijn vrucht
 baer En die bomen sullen mit
 ropelen inuult wden En die dor
 stanghe des roems sal begrype
 die snydinghe der druuen En
 die snydinghe sal onledich make
 die saey tyt En gi sult in sathe
 den v broet eten en sond vrese
 suldi wonen in u lant Ic sal vre
 de gheuen in nuen eynde gi sult
 slapen en nyemant en sal wese
 die v inuaert Ic sal die quade be
 elten van v doen En dat zwaert

en sal doer v lant met liden Ghi
 en sult uwe viande inuolghen
 en si sullen voer v vallen En vnf
 van v sullen hondert vreemd uer
 uolghen En hondert van v tien
 dusent uwe viande sullen in uwe
 aensicht uallen vande zwaerden
 ic sal v aensien en doen wallen
 Ghi sult ghememichtuoudicht w
 den en ic sal mijn voerwaerde
 ualt mit v maken En ghi sult
 die ald ouster der oud dinghe eten
 En als die myne dinghen comen
 so suldi die oude weth werpen Ic
 sal inmen tabernakel setten in de
 midden van v en mijn ziel en sel
 v met inwerpen En ic sal wanden
 onder v en sal v god wesen En ghi
 sult mijn volc wesen spreect die
 almachtighe heer **Noch opten**
seluen satdach die vyfte les daniel
Die enghel des heren daeldered
Doect voert wt opte satdach inder
nduent Des woensdages quater
temper inde somer die eerste lesse
Dit leit god die heer **amos**
 Diet die daghe sullen come
 dat den ploechman den maeyer
 an gtipen sal En die treden der
 druuen den ghenen die dat saet
 werpt En die berghe sullen soe
 tich drupen En alle die hulen
 sullen ghebonden warden Ende
 ic sal die vanghemisse ons volcs va
 jrl om keren en die woesteden
 sullen si tymeren en daer in woene

En hi sullen wijngaert planten en
drincken sinen wijn En sullen ho-
ue malen en sullen haer vrucht-
ten eten En ic salte planten op
haer lant en ic en salte voert
meer niet wt roden wt haere
aerden die ic hem ghegeue heb
Dpreect die almachtighe heer

Des seluen daghes die andde les

In dien daghe is alle **Esdras**
dat volc ingadert recht als
een man tott straten die voer
die water poerten is En sprac tot
esdras den scriven dat hi bringhe
soude den boeck van moyses e-
we Die god dien van sijn ghebode
Doe brochte esdras die priest die
ewe voer die veelt der mannen
en der wiue en voer hem alle diet
uilstaen mochten Opten eersten da-
ch vand' seuens maent En lasser
in openbaerlyc mē straten die vo-
erden water poerten was vande
morgghen totten middaghje Ende
die teyghenwoerdicheit der manne
en der wiser wiue En alle des vo-
lcs oren waren gheopent totten
boec Doe stont esdras die scraver
op enen houten graet die hi ghe-
maect op te spreken En hi ston-
de neuens hem en esdras dede dat
boeck op voer al dat volc en me-
mochte ou al dat volc zien en es-
dras benedieden den groten heer
god En alt volc antwoerde anie
Doe boerde al dat volc hoer hande

op en boggheden hem neder en
aenbeden mē aerden al bereet
Doe maecten die leyten een stil-
heit mē volcke die ewe te horen
mar dat volc stont in sinen graet
en hi lasen in boec gods bescredele
en openbaerlyc te uilstaen Doe
seide neeuus die priest die scraver
uer die scraver en die leyten het
is onse heer god een dach s' heyligh
En wilt niet wenen en wile niet
scrypen En hi seide hem gaet en
eet vette dinghen en drinct den
wijn die soet ghemaect is En siet
den ghene dele die hem niet be-
reet en hebben want het is des
heren heyligh dach En en wilt niet
droevich wesen want v' starcher
is des heren vroechde **Des vran-**
ghes **de quat temper mē somer**
Dit spreect die heer sijn osee
bekeerdi tot mynen god wa-
nttu biste ghevallen in dinnre boel-
heit Neemtet woert mit vande
want bekeert totten heer en segt
hem neemt alle boesheit of en ot
fruct dat goede En wi sullen we-
der gheuen die caluer onser lippe
allur en sal ons niet behouden
wi en sullen opt praet met dinn
men noch voert meer segghen die
werken onser hande sijn onse gode
want dies volc salstu ontfrarne
dat in di is Ic sal haer bedroeflic-
heden ghesont maken Ic sal wil-
lichlic mynnen want mijn uwoech

is van hem gheheert. Ic sal wesen
recht als een douwe slak sal bloey
en recht als een lehe sijn worde
len sal wt spruten als libam. En
telgheren sullen recht gaen. En
sijn glorie sal wesen recht als ee
olruen boem. En die roech als die
berch libam. En die in sijnre sceme
sitten sullen brkeert warden w
den. En si sullen bloeyen als die
wynnaert. Dm ghedencken
se sal wesen als die wijn van liba
no. Ic sal horen en ic sal len leide
als een groen vueren boem. Dm
vrucht is van my gheuonde wat
wgs man sal dit istaen. Die u
standel sal dit weten wat die we
ghen des heren die sijn recht. En
die gherechtighen wandere daer

**Des saterdaghes quattemper
moesomer die eerste les leuitic**

In dien daghe sprac die he
tot moyses en seide des
tenden daghes van deser seue
der maent sal die alre feestelic
sten dach s' suinghe wesen. En
hi sal heilich gheheten warden
en in hem suldi pnyghen uwe
zielen. En offeren den heer offer
hande in dier tyt van die dage
en suldi gheen wken doen. Wat
het is een dach s' ghenadicheit
op dattu god ghenadich warde
Elcke ziele die in daghe met
ghepnycht en sal warden die
sal ueruen van haren volke.

En die yets werckes sal doen die
sal ic udeluuen van sinen volke
Daer om en suldi niet wkes doen
in hem hi sal v ene wittich ewich
dach wesen. In alle uwen gheslach
ten en woninghe hi is een sabaoth
der rusten. Ghi sult uwe zielen
pnyghen. Opten neghende dach
vander maent suldi uwe zielen
sabaoth vieren vander ma vespert
tyt totter vespertyt toe spreert
die almachtighe heer. **Des selue
daghes die ander les leuitic**

In dien daghen sprac die he
tot moyses en seide des xv
den daghes van deser seuender
maent. Als ghi alle uwe vruchte
van uwen lande vgnadert hebt
Doo suldi vieren des heren seuen
den daghe. Des heren eersten dage
en des achtende daghes sal een
sabaoth wesen dat is rusten. Ende
ghi sult menen des eersten dages
vruchten des alre scoensten boems
en die bladen des palm boems en
telgheren des boems die van dicke
bladeren is. En wilghen vanden
lopenden wateren en gth sult u
bliden voer god onsen heer. Ende
gth sult sijn feestelicheit vieren se
uen daghen des jaers hi sal wittich
tich en ewich wesen in uwen ghe
slachten. In die seuende maent
suldi die hoectyt vieren en ghi
sult seuen daghen inden ghetelde
wonen. Doe wie vanden gheslachte

van isrl' sijn Die sullen inden tabernakel bliuen op dat v natomekinghe weten en lezen dat ic die kinder van isrl' in die tabernakel dede wonen doe ic se wte lan de van egypten leyde **Die derde**

Here ons les mattheas 2
 Dijn volc in dynre rode dat vne dms cruces die woentes opt aerden nader ouder dagen in salicheden Die heyden sullet zien en sullen ghescrent waerde on al haer staetheit want god wat is dms ghelinc die de boelheit of neemste en onsettede sonden vanden on bliuen dms cruces hi en sal voert meer sijn uwoetheit met in sieden want hi is ontfermhertich willende Ende hi sal weder heren en onser ontfarmen hi sal onse boelhe of doe en werpen onse sonden in die diepte vander zee Du salste Jacobs waerheit gheuen en abrahams ontfermherticheit die du onse oude vaderen van oude daghen ghezwoeren hebste heer onse god **Die m**

In dien dagen les satharie ghelichde dat woert gods tot my en seide also als ic dochte dat ic v pnyghen soude Doem uwe vaderen tot toerincheden uweker hadden en ic met en ontfarmde also bin ic beheert en heb ghedacht in desen dage Dat ic wel sal doen sijn ende

den huse van juda En wilt my vlesen dat sijn die woerden die ghi doen sult Een yghelinc spieke die waerheit mit sinen naeste En oeddel des vreden suldi oedden in uwen poerten En een yghelinc en denckte gheen quaet in sijn harte yghens sinen naesten En loghen achtighe zweermighe en minne met want dit sijn alle dinghen die ic ghelhaet heb spreect die heer En dat woert des

heren derheren ghelichde tot my en seide Die valten s' eerster maent en die valten s' vierder maent en die valten s' seunders maent en die valten s' triender maent sal den huse van juda in vroechden en in blyscapen en in ouerclaren feestelicheden welen ghy alleen waerheit en vrede seint die almachtighe heer **Die wistelske**

In dien daghe dael daniel op die sat dathys quatēper voerker misse hier gaen wt die spiltelen vander tyt en die pphie Hier beghinnen van somyghen heilighen op s' andries auont

Des heren benedictie is opt hoeft des gherichtighen daer om gaf hem die heer dat

eue En heeft hem een deel in die
 yn gheslachten ghedeelt Ende
 heeft gracie gheuonden in alle
 des vleyschs aensichte hebben
 inden vrese der vanden groet
 ghemaect En wonderlike din
 ghen in sijn woerden te saet ghe
 bracht In hebben mit gloren
 gheert ind' coninghen aensicht
 te en' uoent hem sijn glorie hi
 hebben in sijn gheloue en in goe
 dertierenheit heilich ghemaect
 en' uoren van allen vleyschs hi
 gaf hem ghebode en die ewe des
 leuens en dier leernighe en heef
 ten hoeth ghemaect In heeft
 hem gheset een ewich testamēt
 hi gorde om mitte gordel der
 gherechticheit en die heer dede
 hem an die crone der glonen

Op s' barbaren dach inden boec

Mijn heer myn s' wysheit
 god du hebste myn wo
 ringhe opt' aerden uheuen en
 voer die weth vloeyende doot
 heb ic ghebeden Ic heb an ghe
 roepen die heer mynns heren
 vas Dat hi my inden daghe s'
 tribulacien met en laet ind' tyt
 der houdigher sond' hulpe Ic sal
 stadelic sijn naem louen en ic
 sal hem mede louen inden belie
 en myn bede is uhoert Du heb
 ste my vanden uhele uollostent
 En du hebste my wt ghenome
 vands' boeser tyt Daer om sal ic

behen en segghen din lof en benedic
 dinen naem heer onse god *Op sinte*

Diet enen *mycolaco dach*
 grote priest' die in sijnen dage
 gode behagheede en hi is gherech
 tich gheuonden En inder tyt s' gra
 scappen is hi een uoemnghe gheu
 den Dijn ghelyc en is met gheuon
 den die die ewe des onsten helt al
 zwerende hebben die heer daer s'
 doen wallen in sijn volke hi gaf he
 die benedictie alre luden En sijn tel
 tament heeft hi op sijn hoest' ghe
 uelstichs hi kende in sijn benedictie
 hi behilt hem in sijn ontfermhaz
 ticheit en hi want ghenade voer die
 oghen des heren hi makede groet
 ind' coninghen aensicht En gaf he
 die crone s' glonen en settede hem
 een ewich testament En gaf he
 een groet' priest' scap en heilichede
 in de glonen s' priester scap te ghebru
 ken En hem een waerdich offerha
 de te offeren ind' volke s' soetichheit

Op onser vrouwen dach ontfangenis

Als die wijnstoc heb ic vrucht
 ghemaect soetichheit der
 krotten En myn bloem sijn vruchte
 der eren en s' eerlamichheit Ic bin
 moes' s' scoenre mynnen en s' vie
 sen en s' groetheit en s' heilig' hope
 In mi is alle ghenade des weghes
 en s' waerheit in my is alle hope
 des leuens en der doecht liden tot
 my ghi alle dies myns begheert en
 van mynen gheboerten suldi iuuert

widen want mijn gheest is boue
den homich soet en mijn erue bo
uen den homich meten mijnre ghe
denckemille is inde gheslachte der
werelden dien my erten dien sal no
ch hongheren En dien in dinc
ken dien sal noch dorsten Dien mi
hoert die en sal niet ghescent war
den En die in my werken die en
sal niet sondighen En die in wt
lichten sullen ewich leuen hebbe

Op sinte lraen dach s' wyslyz

Doect op s' barbraen dach boec

Op s' thomas dach apostel

Salich is die man die sonder
vlecke gheuonden wart
En die naden goude niet henen
ghinc noch in scatten des gheltes
niet en hoeyten wie is dese ende
wie sallen louen want hi heeft
wonslike dinghen ghedaen in si
nen leuen ghedaen wie is daer
in gheproeft en volmaect Ende
hem sal die ewighe glorie wesen
hi mocht outreden hebben en en
is niet outreden en quaet doen
en dedes niet Daer om sijn hi go
de ghestadicht inden heer Ende
sijn aelmissen sal alle die kerke
der heilighen utellen **Op sinte**
1 Doect op sinte siluesters dach
nicolaes dach

Op sinte pilchen dach int boec

Wylheit inwint s' wyslyz
quaetheit en ract vande
eynde toe starkeliken en latet alle

omc soetelic Dese heb ic ghe
mynt en van minre joghete
wtghelsocht En begheerde se
my tot enen braut te ontfan
ghen En ic bin een minre ho
re formen gheworden die gods
ghelelscap heeft die prust mit
eren haer edelheit En die alre
dinghen heer heeftle oer genyt
want hi is een leest der castyn
ghe gods en ene uuelster sijnre
werken **Op sinte agnetē dach**
inder wysheit boec

Here comt ic sal di belien
en louen di god mijn be
houder Ic sal dinen naem belien
want du biste mijn een hulper
en een beschermer gheworden
En du hebste mynen lichaem
vlost vander uhelmighe vande
stricken vander bose tonghen
en vanden lippen die loghen
werken en inden aenlichte s'
uulghere biste my een hulper
gheworden en du hebste my u
lost nad' veelheit s' ontfermy
tichz omns namen vande beel
thenden lewe bereet totter spi
sen mijn ziel wten handen der
uulghers En van veel tribula
tien die my om beuighet hadde
vans persen der vlamen die mi
om ghenanghen hadden Ende
inden middel des vuers en bin
niet ubrant vander diepheit
des brant der hellen En van

leulecter tonghen en vanden wo
den der woerden s'loghen van
den bosen comt En vander
ongherechtigher tonghen heb
stu my u lossent myn ziel sal
tott' doot toe den heer louen
en myn leuen was nakende
neder waerts tott' hellen En
hadden myn ou al om ringhet
En het en was memant die
m help It was zende totten
menschen hulpe en het en wa
memant heer ic ghedachte
dijne ontfarmharticheit en
dijne mede werkinghe die
van ewen sijn wanttu naem
ste wt die di beheden en du
u lossese vander hant der ban
gheden heer onse god **Op on**

ser vrouwen dach purifica
Dit sprekent god onse he
liet ic sende mynen en
ghel en hi sal dinen wech voer
dijn aensicht bereyden Ende
al thant sal tot sinen tempel
comen dien heer dien ghy soect
En die enghel des testaments
dien ghy wilt **Diet hi sal come**
leit die heer der heren En wie
sal moghen ghedencken die
dach sijns toetomst En wie
sal staen om hem te zien want
hi is als een samen blade vuer
en als dat cruut des wulues
En sal lieten te samen blasen
de en reynighen dat suluer

en hi sal purgieren die kinder
van leuy En hi sal se lueren
als gout en suluer En si sulle
den heer offerende wesen offer
hande inder gherechticheit En
die offerhande van juda en van
ihrlm die sal den heer behaghe
als die dach d' ewich en als die
oude jaeren **Dreert die alma**
chtighe heer Op s'achten dach
Doect op sinte pilschen dach
Op s' valentijns dach wyslij
Salich is die mensche **boec**
die die wysheit vant en
die in vroechden toe vloeyde is
En haer uctinghe is beter
dan die uinghe des suluers en
des gouts des eersten en des alre
puersten haer vruchten is duer
bare dan alle rycheden en alle diu
ghen die begheert worden en
moghen deser niet ghelyc wor
den lanchheit der daghen sijn in
haer recht hant En in haer
licht hant rycheit en glorie ha
weghe sijn scone weghe En alle
haer toepaden sijn vreedsam ee
hout des leuens is si den gheue
diele om ghegrepen heeft En
salich is hi diele houden sal **Die**
heer fondeerde die aerde mit
wysheit en makede die hemel
valt mit vroetheit die afgro
den bersteden wt van sijne wys
heit En die wolken wallen
te gader van douwe

Op s' Gregorius dach

Doet op s' nicolaes dach

Op sinte benedictus dach

His is van gode en vande menschen ghemint wies ghedenckenis ons benedynge wesen sal hi makeden gheint mider glorien der heilighen hi makenden groet mider vresen der vianden En in synen woerden heeft hi wonder te late gebracht hi hebben gheest mit glorien in dat aensicht s' coninghen en boghede hem toe die trouwe syns volcs En hi uitoendelic die glorie hi makede heilich mede gheloue en synre sachtichs en hi uodes hem wt van allen vlesche want hi hoerde syn stemme Ende hi leiden inden wolke en hi gaf dat harte totten ghebode En die ewe des leuens toe ende die leeringhe **Op onser vrouwe dach annuntiatio** Doet opte woelddach in die quattemper in den aduent hier voer en is die and' lelle **Op sinte ambrosius dach**

Op sinte cyburtis en valeis dach

Dele zielen d'gherechtigere sijn in die hant gods en die pyne der doot en salte met zieren inden oghen der onwylser hi si zien steruen En haer wtganc is een pynighe vmoet te wesen

En dat van ons is een wech s' wt erndinghen war hi sijn in vreden En al ist dat hi voer den menschen torment leden haer hoep is vol ontsteyfheit In luttel dinghen sijn hi ghemoeft In velen dinghen sullen hi wel ghesaet warden want god heeftle temper En hi wantse sijn waerdich recht als gout inden ouen heeft hile gheproeft en als die offerhande des offerers heeft hile ontfanghen en mider tyt sal wesen hi op ghelichte Die gherechtigen sullen bliuen en als vonden sullen hi in die rietboerde lopen Si sullen die gheslachten oerden en sullen dat volke verheren En haer here sal mider ewicheit regneren **Op sinte jorns dach mede boet d'wilt**

Die heer leide die gherechtigen doer die gherechtighe weghe en toende hem dat rike gods En hi gaf hem die wetenheit s' heilighen Inden arbeide makede hi en eerlam En inuulde synen arbeit hi was hem bi mider boesheit der ghere dien bedroeghen En hi makeden eerlam hi behoeden vander vianden en vander uiledo makede hi hem seker en hi gaf hem enen starcken stant Op dat hi inwinnen soude en weten dat

die wysheit alre d'inghen start
ker is **D**ese wysheit en heeft
den uoosten gherechtighē met
ghelaten **W**ar hi uolledē van
den sonderz hi daelde ned' mde
graue. mit hem neder en mde
lauden en heeft si hem met ge
laten thent si hem toe bracht
die trone des rycs en moghet
heit yeghens die ghene die be
dructen **E**n hi bewysde loghen
achtich dien beuletten en hignē
hem die ewighe claerheit onse
heer god **O**p sinte **vitalys dach**

Hult dat die gherechtige
vander doot bygrepen
wart hi sal m' lauemissen we
sen want die ontheit is eer sa
melyt met daghelijcs noch mit
ten tale der jaren gherekent
Die linc der menschen sij ginc
En die ontheit sijne onder
doem onbeulet leue **G**ode
behagghende is hi ghemint ge
worden en al leuende onder
die sonderz is hi ou'ghenoert
hi is ontrukt op dattie boelz
sijne ustandemisse met wande
len en souden en op dattie ghe
uensheit sijn ziele niet bedrie
ghen en soude **G**hevolbrocht
in totten tiden heeft hi veel
tysen vol'ndet want sijn zie
le was gode behaethlic **D**aer
om so haeste hien wite leyden
vanden middel der boelz wat

die ghenade gods en die ontfam
hartichz is in sijnen heilighen **E**n
sijn opghelichte is in sijn uoore

Op s' phillips en jacob's dach

Die gherechtighe sullen in
groter stantachticheit staen
yeghens die ghene diese bedron
ghen hebben en haeren arbeit of
ghenomen **I**n sullen zien ende
u'stoert warden van anreliken
vresen en sullen inwonden in die
omuziente haesticheit **S**onghe
hopender salicheit luchtende va
banghicheit sijn's gheests **E**nde
sullen in hem seluen segghen
penitentie doende dit sijn si die
wijn voertijcs te spot hadde **E**n
in die ghelijchz des lachts wijn on
ghelinde luden waenden dat ha
leuen uwoetheit waer en haer
eynde sonder eere hoe sijn si da
om aldus gherekent onder die
lijns gods en haer loth is onder
die heilighen **O**p s' **J**ans dach
under latijns poerte **W**oect op
s' jans dach nae kerstdach

Op s' gordinen en eppimathu

Dach **W**oect op s' ambrosius dach

Op sinte pantraes en sijn ghesel

len dach

Die gherechtighe sullen m'
ewichheit leuen en haer loz
is biden heer **E**n haer ghedachte
is biden alre ousten **D**aer om sul
len si dat ryc der tierheit en die
trone der scoenheit vande hant

des heren ontfanghen Want mit
 sijne rechte hant sal hile bedekte
 En mit sinen heilighen arme sal
 hile beschermen Di sullen die wa-
 peninghe sijne mynen ontfan-
 ghen En tot wrake sijne vyande
 sal hi die creatueren wapenen
 Di sullen die gherechticheit aen-
 trecken voer die borst plate en
 voerden helm sullen hi dat seker
 vonnisse ontfanghen Di sullen
 ghelijcheit onwinkker schilde
 nemen die rechte beloften sullen
 gaen en hi salse leyden tott seker
 stede onsen heer god **Op s' seue-
 rus dach Doect op s' nicolaes
 dach Op s' marcelijns dachs en
 petrus wten boec s' wysheit**

God sal dat loen vanden
 arbeide sijne heilighen
 weder gheuen en leydense in
 wonderliken weghen En hi was
 hem in een deusel des daghes en
 in een licht d' sterren des nachts
 en brochte vudat roede meer
 En voerde ou dat grote water
 mar hoer vianden vorenchte hi
 in dat wat En wten diepheit
 der hellen heeft inle gheleit da
 om namen die gherechtighen
 die roue der volen en besonghen
 dinen heilighen name heere En
 louede te gader dnu inwinnen
 de hant heer onse god **Op s'**

Salich is die **odulphus dach**
 man die inder wysheit

wonen sal en die inder gherech-
 ticheit gods pensen sal En die
 die voerlichtichs dencken sal
 inden sinen god sullen spilen
 mitten brode des leuens en der
 vstandemisse en sal hem te dem
 ken gheuen vanden wat der
 saligher wysheit En hi in he
 gheuesticht warden en met
 gheleucht warden en hi salse
 onthouden en hi en sal met ghe-
 schent warden En hi sal hem
 vheffen in sinen naesten Ende
 hi sal hem cruen in ewighen
 name onsen heer god **Op sinte
 alerius dach Doect op sinte be-
 nedictus dach Op s' Jan bay**

In die tisten auont heere
 daghe ghescrede **myad**
 dat woert des heren tot my en
 seide Aler ic di inden lichte
 sciep kende ic di En ic gaf di
 te enen pphete onder den volc
 ke En ic seide halaha heer
 god lich ic en can niet ghespre-
 ken want ic bin een knyt En
 die heer seide mi en wilt niet
 legghen Ic bin een knyt wat
 tot allen dinghen daer ic di
 toe senden sal daer salstu
 gaen En du sulste spreke dat
 ic dighelieden sal En en vte
 se niet van haren aensicht
 want ic bin mit di spreect
 die heer En die heer sende
 sin hant en roerde mijn mot

en seide tot mi **D**ich ic heb my
woerde also in dinen monde ge
gheuen **D**it ic heb di gheset ou
dat volc en ou die rike op dattu
wepeluckeste en vderfste en ver
heste en vscerfelste en stichste
en plantste seut die almachtighe
heer **Op sinte Jan baptisten**

Dit dach te vroemullen **S**
preekt die heer **D**iet ic
bin die eerste en die leste tot ho
en iherlm eer gheuen **D**iet myn
knecht ic sal en ontfacen ayn
wticoren myn ziel heeft in hem
behaecht ic heb in mynen gheest
op hem ghegeuen ic sal den vol
ke dat vomulle toe gheuen bin
ghen **E**n ic sal dat oerdel mo
waerheit wtleiden hi en sal met
droeulich wesen noch vstoert thet
hi dat oerdel mder aerden sette
sal **E**n die eylanden sullen sin e
we uwachten ic scappe die heme
len en trecke wt ic bin die aerde
valt makende en die dinghen die
daer van groeyen ic gheue ade
tocht allen volke dat opter aer
den sijn **E**n gheest den ghenen die
die opt aerden sijn betredē ic die
heer hebbe in die gherechticheit
gheroepen **E**n dyn recht hant
begrepen hebbe in ic hebbe di be
houden en ghegeuen in die voer
waerden des volkes en in dat
licht der heiden sijn uuilt en
te gader ghewreuen **I**n en mocht

ten den dragher met behouden hot
Jacobs huus en alle die acht ghe
laten des huus van isrl **D**ie
van mynen lichaen ghedraghe
wort en van mynen lichaen ghe
draghen sijn **I**c sal se selue al totter
outheit en totten graue haer toe
draghen **I**c heb se ghemaect en ic
sal se draghen en behouden **w**ie heb
di my ghelyct en ghelyc ghemaect
oulen uolcker die heer der heren
Spreekt die almachtighe **O**pten
seluen dach tot die hoedymille

Dit spreekt die heer hoert ghi
eylanden en meect ghi lude
van ieren die heer heeft mi wten
bult gheroepen **E**n van myne
moeder lichaem heeft hi myn na
men ghedacht **E**n hi heeft myn
mont ghelet als een scarp zwaert
ouder die scheme sijne hant heeft
hi my beschermt en hi heeft my ge
set als een voren scut in sine colt
heeft hi mi uborghen **E**n hi seide
my isrl du biste myn knecht in di
sal ic my ublyden **E**n nu spreekt
dit die heer en formeert mi wte
buit hem te enen knecht **I**c sal di
ghegheuen inden lichten der heide
op dattu myn salichz zeste al totte
wtstersten der aerden **D**ie comu
ghen sullen sien **E**n die princen sul
len te gader op staen en sullen aē
bedē om dinen heer god **E**n de hei
lyghen isrl die di wticoren **O**p s
leuning dach **D**oect op s poncaes dach

*Op s' martijns dach Doect op
sinte nicolaes dach Op sinte ma
magdalenen dach sapie*

Quillu? heest haer sonden
ghelueert en in ewich
haeren hoern uheuen Die wylh
sal haer ziel louen en in gode sal
si gheceert warden En in midde
hoers volcs sal si gloriere En in de
kerken des ousten sal si horen
mont op lukken En in dat aen
lichte sinre doechden sal si vblide
En in den middel des volcs sal si
gheloeft warden En in heilig
volheit sal si uwenden en in veel
heit s' heilighen sal si lof hebben
En onder die ghebenedide sal si
ghebenedyt warden *Op s' Jacobs dach*
Doect op s' andries auont Op s'
laurentiu auont Doect op s'
agmeten dach Op sinte tiburti
us dach Doect op s' agmeten dach
Op sinte steuens dach als hi ge
wonden wart Doect op sijn da
ch dat hi ghestrent wart Op
onler vrouwen hemeluaerts auont

Die wylheit sal sijn ziel loue
en sal in den heer gheceert
en sal in den middel sijn volcs v
bliden en in die kerke des ouste
sal si haeren mont op lukken Ende
in dat aenlichte sinre doechden
sal si gheceert warden In de middel
sijn volcs sal si uheuen warden
En in die heilighe volheit sal si
uorderen En in die volheit der

uorenre sal si lof hebben en ons
die ghebenedide sal si ghebene
dnt warden Degghende ic bin
wten monde des alre ousten wo
des voert ghedaen eerst ghebo
ren voer alle creatueren Ic heb
mijn womughe doen was sine
recht als een onghelmeden lybaen
En mijn woect recht als een on
ghemenghede ballam En recht
die cherubim boem heb ic mijn
telgheren wt gherecht En in
tacten horen der eren en der
ghenaden *Op sinte marie dach*

In allen dinghen *allaprio*
heb ic rust ghesocht en in
die erf mille fat des heren sal ic
wonen Doe gheboert en seide mi
die scpper alre dinghen En die
my schep ruste in mijn taberna
kel En hi seide mi woene in
jacob en waerde gheceert in sijn
En seide die wortel in mijn wt
uoren En also bin ic in syon ge
uelsticht en in die gheheuliche
stat heb ic des ghelyc gherust
en in syon is mijn moghent
en ic bin ghewortelt in gheceer
de volc In mijns gods delen is
sijn eue En in die volheit s' her
lighen is mijn onthoudinghe Ic
bin uheuen recht als die reder
boem in den libaen en recht als
die cypressen boem in de bezghe
van syon Ic bin uheuen recht als
een palm boem in cades en als

een plantinghe s' rosen in yherico
 En als die scouedruen boom inde
 conpen en als die planten boem
 bin it iheruen neuens dat wat
 inder straten als cannel en wel
 rukende ballam heb ic roeke ge
 geuen als wtrozen myre heb ic
 volke s' beticheit ghegeuen **Op s'
 barnaerdus dach** Doect op sinte
 benedictus dach **Op s' bartolome
 us dach** Doect op s' thomas da
 Op s' augustinus dach Doect op
 s' nicolaes dach **Op sinte jans**

Die vbeidin dach **decollatio**
 ghe der gherechtigher ^{ultra}
 hope der boles sal te met gaen
 die wech des heren is den eenuou
 dighen oen startheit En vriele de
 ghenen die quaet werken Die
 gherechtighe en sal ind ewicheit
 met beweghet wardē w' die bo
 le en sullen inder aerden met er
 uen Die mont s' gherechtigher
 baert wysly Die tonghe s' boles
 sal ugaen die lippen des gherechti
 ghen marthen behagheleke dm
 ghen Die eenuoudicheit s' ghe
 rechtigher sal leiden En die
 uicallinghe s' ukerder sal ver
 woelken der recht gherechticheit
 als ulossen En die onghetighe
 sullen in hazen laghen gheuanghe
 warden Die gherechticheit is wter
 bangheit ulossen En die bole
 sal voer hem ougheleuert wardē
 Die veynser bedrieghet sinen

vrient mitte monde war die ghe
 rechtighe sullen ulossen wardē
 inden wetenheit In die guede
 s' gherechtigher sullen die steden
 iheruen warden En ind ueruin
 ghe s' boles sal louinghe wesen Die
 die stat sal iheruen warden in die
 benedictie s' gherechtigher **Op
 sinte felice en audarten dach**

Die tonghe s' wiser uerit
 die wetenheit Die dwale
 mont bordelt die gecheit wt Die
 oghen des heren besouwen die gue
 de en die quade in elke stede Die
 ghelate tonghe is een hout des leues
 w' die onghemate is die sal den
 gheest udrucken Dat huus der ge
 rechtiger is een grote startheit
 En inden uerichten s' boles sal uer
 storringhe wesen Die lippen der wi
 ser sullen wysly laeyen Der dwaler
 ser herten sullen onghelyc wesen
 Die offerhande s' boles sijn de heer
 onmenschelyc Die beloeste s' ghe
 rechtigher sijn behaethlyc Die de
 gherechticheit volghet die sal van
 gode ghemynnt warden **Op s' gelus
 Doect op s' benedictus dach dachs
 Op onser vrouwen gheboorte
 Doect op onser vrouwe ontfangenis
 Op sinte maurice dach Doect
 op s' bantzans dach Op s' bauen
 dach en sijn ghesellen sijnē**


Die sijn mannen der ontfem
 herticheit welker gherech
 ticheit ghene ughetelheit ont

fanghen en hebben Die goede
dinghen dueren mit haer sate
heilighe erfensse sijn haer ne
uen En haer saet stont inden tel
tament En haer kindere bliue
om haer wille in ewichheit ha
ghelachten En haer glorie en sal
met ghelaten warden haer lich
aem sijn in vreden bezrauen Ende
haer naem leeft in ewichheit alle
luden sullen wysheit utellen Ende
alle die kerke d' heilighe sullen
haer lof wtboetscappen **Op sinte**

willeboerts dach in d' wyshe boec

Die gherechtighe sal sijn haer
te gheuen vroe te waken
totten heze dien makede En in
dat aensichte des alre ouste sal hi
beden hi sal sinen mont op hulie
inder bedinghe en hi sal voer die
sonden bidden Want ist dat die
grote heer wille hi sullen mitten
gheest d' ustandelheit nuolle En
hi sal die wt sprekinghe sinre wys
heit lenden recht als een douwe
en inder bedinghe sal ic den heer
belien en hi sal sinen niet storen
en sijn talsinghe En in sijn hey
melike dinghen sal hi raden ve
le lude sullen te gader die wyshe
des gherechtighen prisen en hi en
sal niet vdeluuet vde inder ewic
heit **Om ghedenckenisse en sal**
met hene gaen En sijn naem sal
uulocht warden van ghelachte in
ghelachten Op s' martyno nuot

Doet van s' willboerts dach Op
s' martyno dach Doet op sinte
nycolaes dach Op s' lebums dach
Doet op s' joris dach Op s' colme
en dampaens dach Doet op s'
johan ewangelisten dach Op sinte
herominus dach Doet op sinte
odulphus dach Op sinte elysabere

Wie sal ee dach d' wyshe boec
star^{wyf} vinden van uren
en vanden wtersten d' eynde in ha
ren scat haer mans harte bezou
wet in haer En hi en sal den
rouer niet behoenen Di sal he
goet ughelden en gheen quet
alle die daghe haer leuens **Dy**
sochte wolle en vlaye en wroch
te mitte rade hare hande Dy
is gheworden als een scyp des ro
opmans die van uren sijn boec
En des nachts stont hi op en gaf
roef haer huulghenoten en hare
deernen spileden si mercte si den
achter en costen hi plante den
wyngract vanden vruchten ha
re handen Dy gorde haer lenden
mit starheden En makeden tra
chtich haren armen Di smakede
en sach dat haer niemnghe goet is
haer lantacme en sal in d' nachte
met wt ghedaen warden Dy sen
de haer hant tot starcken dinghen
En haer vingheren om grepe den
halspel Di loet haer handen op de
behoefinghen En haer palmen
reckeden si tott armen wt 

sal haer hulen met vresen vander
 couden des snees want al haer
 huulgenoten sijn mit dubbelden
 gheeteect In malieden hazen
 rocken van menigher hande ver
 wen cleyn subtyl linen en pur
 per is haer cledinghe hazen man
 man is edel inden poerten als si
 si sitten sal mitten smatoero des
 lants In maliede een hoeft deet
 en scoftot En si gaf den cinnancē
 schen een gordel-starchheit en scoen
 heit is haer deet en mde daghesel
 si lachen der wyshe loet si haer
 mont op en die ewe der gueder
 tierenheit is in hazentonghe In
 merctede die toe paden haers huus
 en si en at dat broet met ledich
 haer dochten stonden op en pre
 dictenle alre salichste en haer mā
 ne salse louen veel dochtere heb
 ben rydoem vgnadert du biste hē
 allen bouen ghegaen **Droenhent**
 is een bedriechlike gracie en ydel
 Een wyf die gode onthiet si salge
 loeft viden **Gheeft** haer van die
 vrucht hare handen En haer w
 ken sullense inden poerte louen
Op sinte katharmen dach
Doert op s' agmeren dach
Oyten kerstdach in die hoethmisse
Siet hi coemt springhende
 inden berghe ou springen
 de die houelen **Dm** ghemynde
 is ghelie den ree en der herten hi
 delijn **Diet** hi staet acht onse

want ziende acht onse veynsteren
 ouliende doer die tralien En myn
 ghemynde spreect tot my **Stant**
 op coemt voert myn vriendinne
 myn duue myn scone en vant te
 hant is die winter ougheleden Die
 reghen is wech ghegaen en heen
 ghetidet Die bloemen sijn gheope
 baert in onsen lande Die vigheloe
 heeft sine groene vighen voert gheuo
 che Die tyt vanden wingnet te sy
 den is toe te comen Die tyt vande
 tortelduuen stemen is ghehoert
 in onsen lande Die bloeyende win
 gaerden hebben hazen roet ghege
 uen **Stant** op myn vriendinne my
 scone en com myn duue in die ga
 ten des steens in dat hol vander
 mueren toghe my din aenlichte
 Dijn stemme luyt in myn oren wat
 dyn stemme is soete en dyn aen
 lichte is scone **Sinte maria van**
egypten hēmaes
Dit leit **egypten hēmaes**
 god die heer **Ist** dat die man
 sijn wyf slaet en dat hi scheid van
 hem en neemt enen anderen man
 en sel si met meer vresen heren tot
 hem en is hi niet beulect en cōdep
 neert dat wyf Du hebste oncuulhe
 ghedaen mit veel mynmaeren keer
 di noch weder tot my spreect die
 heer slaet op dyn oghe en sich wā
 du niet en vlies **Du** laetste mde we
 ghe hem vbeysende als een rouer
 ind woestinen en du hebste aert
 ken beulect in dyn oncuulshede en

in dinen sculdheden Din voerhoest
is ghe worden als een ghemeen wils
en du en wilt di niet scamen Da
om mi allene hetes du mijn vader
du biste ledere minne amscheit

I A
dien daghe keerde

ic my totten weghe der wterster
poerten vanden heilichdoem die
ghekeert was ten oelken en hi wa
belloten En die heer seide my de
se poere sel belloten wesen en en
sal niet op ghedaen warden ende
ghene manne en sal daer in gaen
want die heer god van isrl is in
ghegaen doer haer si sal bellote
wesen en die prince sel suten in
hare op dat hi ere broet voer den
heer doer den wech der poerten der
gherwe cramer sal hi in gaen Ende
doer horen wech sal hi wgaen **Op
alre zielen dach ezehiel die pphete**

D It spreect god die heer van
den vier wynden Com ghe
est en blase op dese doden En si sul
len leuendich warden En ic pphete
teerde als hi my gheboet en doe
ghinc in hare ghebeenten die geest
En si leueden en stonden op hare
voeten Een zeer groet heer seide
tot my menschen zone alle dese ge
beenten sijn des huus isrls Si seg
ghen onse ghebeente sijn idroget
en onse hope is verloren En wi sijn
of ghesneden Daer om ppheteer
ic en segghe tot hem dit seit die heer

god **D**iet ic sal op doen v grauen
En ic sal wtleyden wten graue
mijn volt En ic sal gheuen minne
gheeste in v en ghi selt leuen ende
ic sal v doen rusten op uwe aerde
En salt weten dat ic heer die heb
be ghesproken en maecte Dit spre
ket die almachtighe heer ame

dit is dat glose van apocalypsis op elc capitel
volghende nade terte En mit eerliche
gonde hi op de eerste capittel

Johas v broed' ende gheselle
By s' johan sijn bediet die goede
prelaten vanden heiligherkerk
die horen dat ghehuut vanden engel
En om te houde die vrese vanden ja
denit en tgheluu't vanden businen dat
mensle vmaent te goede wite alloe
syt sien ind' scrijsten en exempel te
gheuen van goede leuen of werke
alle menschen. **D**ie seue gonde
trandelare die s' jan sach sijn bediet
die heilighe kerke. ulicht mitten v
graten des heilichs gheest En die
hi sach gheleer den sonne ds mensle
mach wel bediede die uirlemilles
des heren daer bi die lichaen va jhe
kerst is van alre manyeze claer en
glorioes. En bid' witt' alre da me
de dat hi was ghedeet tott aerde
so bediet luich van harte en van
hehaem En dat gouden gordel dat
s' was ons sijn borst is beduyt luich
vangt yepemle. en in sine hoefde
sijn bediet die goede prelaten vanden
heiligherkerke En in sine hare tze
griuse vult die sijn wit van goede
leue ghelyc wittewolle want hi
ontsaken and' lude wel te doene
in goeden exempel als hi bedum
ghen dat barnende vleysche va he
gheerte s' sonde bid' cracht va pen
tentien En in sijn oge sijn bediet
die goede clerike in die heiligherker
ke die and' luden v' lichten mit hare
goede werken en mit hare leeringe
te gheuen. en hare goede exempel

van hare leue En in sijn voete sijn be
duut die cleynelude in die heiligherker
ke die mde oue van pynne sijn. en daer
bi sijn hi ghehuut van hare sonde En bid'
seue sterren die in sijn hant waren. sijn
beduut die prelaten die sculdich sijn te
lichte die kede die s' sijn in deemst hede
s' sonde die sterren die in die rechte hant
sijn bediet he lude te doe gheestelike
werke En die mond bediet die predicator
En t'waer dat van sine monde ghinc
an beyde side sijn dende was beduut die
sprake gods en die vrese vanden vomille
an deen side te voraghen gheesteliche va
quade begheerten. andander side va
vleischeliken ghenoechten En bi sijn
aenlicht sijn beduut die grote penitencie
doen want hi ulichte ghelyc s' sonen En
hi sijn sculdich te ulichte in goede exepel
beyde die goe en die quade Dat s' jan
wel voer die voeten ons hein beduut dat
die prelaten mit rechte gheloue inghe
den volche te lichte en te berade En
dat hi was als doot beduut dat hi ma
die glorie vanden werlt En dat hi dede
sijn hat op s' jan beduut dat onse heer
gheest cracht allidche prelate perreulie
te ghedoghe En dat hi legghet he heb
be den slotel s' doot en hellen. bediet
dat hi sijn lo wen dat si niet en onthien
want noch tyran yeghen den wille gods
En te enghel s' werken van effelie scrift
Dat onse heer dat anderde cap'
gheboet te scrive tott kerke
van effelien doer den sonde wille.
Dat beduut dat onse heer sal eyllche
die zielen die ons he waren die hi bo
den on ontbode van labuere daer

m te hebben een vuldich; Daer of
vmaent hi ons te nemen exempel.
da of dat hile vmaent dat si hebben
vlozen haer caritate die si te vorē
hadden **Dā's** pouwels of seir waer
dat sake dat ic hadde also veelt zou
wen of machten dat ic mochte uer
porren den enen berch de anderen
En gaue ic my e martelen dat en
waer mi mets waerts ic en hadde
mynne en caritate tot mynen euen
kersten om tme te behouden **Dā**
hi drecht te vsoeren hare candela's
sine doen penytentie. dat beduut en
beteren wi ons met hi sal ons neme
die gracie en dat goet dat wy hebbe
Dā hi seir die oren heeft te hore die
hoer. dat beduut dat hi seir totten
enen. dat meent hi tot hem allen.
Dā hi belouet te gheuen tete vande
lome des leuens. beduut dat hi sal
gheuen vande vrucht dy cruces dat is
mō kerst is in die glorie dy vaders
Inden op lopen vanden iode is be
duut die begheerte van gheriche
den **En** vnd temptacien vande vi
ant is beduut die houdighe hte **En**
vnd tribulacie ghenoechte van lich
ame **Die** dā ghedoghet armoede v
duldichliken en si wint ghericheit
Onse heer belouet rike crone van
leuen. entie met valkinghe en met
pynen vwmnen tribulacien **Onse**
hēe belouet hem dat ewighe leuen
En dā of gheuet hi hem **Ter**empel
dā hi seir ic leue en ic was doot hier
sijn beduut in manieren van son
den die sijn ons die ghene die hebbe

ontfangen waerachtich gheloue **En**
die met of en houden dieen besmit
den anden mit quade rade te geue
Die and' in exempel te onsuuheden
Die dde in exempel te gullicheden
Die ghene die bi soberheden vwmne
gullichede. god belouet hem die besit
van hemelrike dat beduut die besit
te besit die mit suuheden bedwinget
hore vleischs die behoet god valst
en claer vleischs dat is die harde
steen die bi onshoertheden bedwin
ghen hoer tonghen van quact te
spreken belouet onse heer god hē
te leuene mit tonghe. en dat is
die nywe name ghescreuen vnde
hardenste **Dā** is gode te dancken
in glorie **Dā** hi legghet ic come
varinghe verhte mitten zwaerde
myns monts **Dā** beduut dat hi
wort tnt sal vlscheden die ziel vande
lichame. vnd aertlicher doot is betey
kent dat sinden an die hde vande
zwaerde. en ten nighementē sal hi
vlschede die ziele vande lichne vande
goeden gheselschap van hemelric. en
dat is dat sinden vande zwaerde. an
dand' lide. **Bi** herabel sijn beduut
die meest bugghers die leuen naden
wille des vleischs dese en sinnen in
suldich te ghedoghen na dien dat si
vhart sijn in haren malerie dat is
in hare quaeth; **Dā** onse hē seir dat
hile sal legghen mit bedde. dat beduut
als die sondighe mensche leit solan
ghe in sonden en hi hē met betere
en wil. god laten also en doet hem
yet aertlichen goet sond' meer

en weten En biden goude bediet
penitentie en bide witten cleder
suulz van vleische. en bide oghe
ghelmaert is suulz en ontfermt
Dat hi d' dooren staet en clopt. bediet
dat die gracie gods is bereet die sul
dich sijn me vmaentle mit p'dicatie
en t'bulacien en bid' dore diemenon
doet is beduut bierche en dan et on
se heer mit zielen als hi neemt inge
noechte sine wiken en tie ziele et w
onse heer als hi heeft begheert wel
te doen En hier in eyndet hi leuen
en hi hem beloest dat hi sal sijn mit
hem in sijn troen. dat beduut dat
hi sal sijn in vleysche gloriose als dat
vleysche van jhs kerst en sal sijn te
inghemente mit he om te vormille
die and' die ~~and'~~ oren heeft te horen
die hoer. beduut mijn segghinge
tot ene sprecht tot hem allen. en daer
na sacht ic een ghesicht en sacht die do
re is op ghedaen **dat vierde cap'**
Dat s' jan sacht die dore ondaen in
den hemel beduut die goede pre
laren sien die v'standemille d' s'ernstue
ren en te v'stane dat oude testamet
En vmaent ons te verchte yegheudic
quade wille en dat is die eerste stem
vander bulmen Dat dymen beduut
hoechz van goeden leuen Bid' leern
ghe vands' hailing' kerken dat toghe
vanden dinghen bediet. dat hi heeft
emghe soechz vande ewighe leuen
Dat s' jan was inden gheeste. beduut
die ghene die da' hebben die gracie
gods. en doen he wter glorien der

aertlicher dinghen. en dat s' jan sacht
die sancte inde hemel sijn beduut die
santen daer god in rust. en biden i
wen vande .ij. steen sijn beduut in
sijn kerst die godhz en die menschz
by d' hartz vanden stene is beduut
die hartz van sinen viande. en bid'
uven die ghenoechlichz is beduut
dat hi sal wesen mynht sinen v
den. biden twee uven die sijn in d'
boghe groen en roet sijn beduut
twee inghemente In welke dat god
behout die sine **dat eerste is biden**
wat vands' diluie **dat and' is bide**
vize mit eynde d' werelt bid' iude
groen als die merande is v'staen
wij dat doepel dat alle die gheue
die doepel hebben ontfacn. sullen
tomen te iugementen en gheuen
antwoerde vanden bloede dat hi
storte ou' die ghenen die ghe doopt
sijn in sinen naem **Bide xijm ouden**
sijn die xij. patirten en die xij. pro
pheten. sijn beduut die santen van
den ouden testamete en vands' ewe
gheul **Die sullen sijn te iugemente**
om die and' te torgiere en sijn bid'
wite cledere beduut die lichaem
gheglorificiert. en bid' goude crone
is beduut victorie die si hebben ghe
hadd. bid' gheverke van caritaten
en biden lichte ghespaert is beduut
die myraculen die god dede. om die
harte vanden hede te v'lichte welte
ghelouen. bid' stemen is beduut p'e
dicacien. bid' dome dat daeyghen
van onsen heer die hi doet mit telu

laten die hi sent voer dat rugemēt
En biden. vii. lampen sijn beduut
 die. vii. ghyften vande heilighē gheest
 die vlicht en bezoert die herten inwelt
 ken hi rust **En** bid' zee die dā was ge
 lyt den cristal. sijn beduut die kerste
 heden die nadē doepsel sijn i tabu
 lacen en bliuen inde rechte gheloue
 en in goeden leuen totte eynde. **Bi**
 den vier beesten. sijn beduut die
 in ewangeliste die spreke van oō
 hēn gheboert. en vande godh. en
 vande syre doot en ierusalem. **Biden**
 libaert is beduut s' marcus om dat
 hi spreect vande ierusalem ihu xpi
Wat die liebaert wart doot ghewor
 pen vande leuēmen. en te dēnda
 the wort hi in lue bidē roep van
 den liebaert sijnen vād **En** onselhē
 staet anden cruce. en hi iurees ten
 dēn daghe bid' cracht s' godh. en ihs
 vaders **En** biden vorme des calues
 is beduut s' lutas want hi meer
 spreket vande sacrificie ihu xpi an
 dē cruce oū die sonden is beduut in
 den calue daer men mede was sa
 crificē doende in die oude wet oū
 die sonde des volcs. **En** bid' vorme
 des menschen is bediet s' math
 om dat hi meer spreect vande men
 schheit ihu xpi sijnre gheboerte. **En**
 biden aerne is bediet s' jan omdat
 hi meest spreect vande godh. wat
 die aern is een voghel die alre ho
 estste vlieghet en alre claerstelijet
Biden v vloghelen nedwaert

sijn beduut biechte mitte monde en
 sijn herten en ghestadich vā
 lichaem **Bide** twee vlogele opwaert
 is beduut mynne tot gode en mynne
 tot sijnen euen kersten **En** dat si vol
 oghe sijn voer en arhē. beduut telatē
 die sonden **En** dat si vol oghe sijn binne
 en buten. dat beduut dat me wel sou
 de doen. met alleen voer gode. mar
 also wel voer die sūden. **Niet** om loō
 of lof s' mensche n' om goet eyepel te
 gheuen **Dat** si leide heilich heilich he
 lich beduut dat die ghene die houden
 en ghelouen die ewangelie en al haer
 wte sijn sculdich te louē die in uoudich
 en gheuen gracie te gode om dat hōs
 brochte en vlostē mit sijnen bloede en
 om dat goet dat hi ons doe sal mit and
 leuen. **In** een and' maner mocht me
 dit beduden vande ghehkenisse wat
 bidē liebaert sijn beduut die ghene
 die staet en roen sijn om die wet tellet
 ken en om yme te doghen **Bide** calue
 dā men sacrificie mede es doende. sijn
 beduut die ghene die sijn in scapthede
 van penitēcie **Bide** vorme vande me
 schen sijn beduut die ghene die sijn in
 goeden leuen ghebrocht en raet gelo
 uen **Biden** aerne sijn beduut die goe
 de mēsche die sijn vā goede leuen. en
 in uoudichede **In** een and' maner
 mach met nothoet delen **Bi** dese in
 figuren. bidē liebaert is beduut cracht
 biden calue ghetemperthede bidē figure
 re ds mēsche gherechtichede. **En** bidē
 aerne vroetschap **Dat** die xpm ouden

vielen voerden tzone. beduut dat die heilighe lude deuotelijc pensen en naestelijc om onsen heer. den dat hi hoer tzone of dade voerden tzone. beduut dat hi bekede te gode. dat die victorie die si hebben oude viant comt van gode en met van hem selue want god uvan den viant mit sijre passien. En dat hi leiden hi is waerachtich te ontfac glorie en eer en cracht. dat beduut dat si bekenden die glorie vande iurisme. en die cracht da hi in sal comen te iugementē. En ic sach die rechte

Biden vande v. cap. **S**hant heer is beduut die gods zoen. Biden tzone da hi op sit en is beduut dat sijn vleisch dat hi ontfent van reyne maghet maria da die godh in rustede biden boeke is beduut die weten hede dat die mensche weten soude dat d hi ghecoft waer mit ten bloede ihu xpo. bide ghelcriste bidden is beduut dat oude testemet dat ons wilc t deemst hede. bider scrystuerze bide is beduut dat nywe testament dat ew^m dat ons wilc naestelijc te comen te riken gods. Die vii. seghelen. bedude die vii. sacramenten d heilighe kerken. of die vii. giften ds heilighen gheest. Inde starcken enghel is beduut die oude vade vande oud' wet. bide prediken vande hog' stemē is beduut die grote beger te die de patriarchie en pphete hadde vande toetoesmste xpi. Dat niemant

en mochte op doen den boer. beduut dat niemant en mochte doen die doot om ons te iulossen van alde enghelen in hemelrike noch die mensche in aertrike. noch onder die aerde dat is te segghe die siele die ghelcheide waze van aertrike en mochtet oet met doen. bide roepe vande kercke engel is beduut die begheerte vande ouden vaders mit eynde van sinen leue. Dat s' weende is beduut die ghemene kytintich vande volcke bi elken oude is beduut die pphete die vzoeste elkeoude in sinen tade en seide dat die godh soude comen in aertrike en decken die godh mit ten cride ds menschehken vleische. wa' bi dattē die houde met en mochten bekennen also dat die hou dighe of doet sine voetspore mit sinen sterte als hi vhet ou die mohe ge dat hi met wonden en wart. en ghelyc die hebaert slaep mit ope oghe also stazt hiansē cruce nade vleische. en leuede mde gheeste. en leuet tallen tiden nad' godheit. Dat lam nam de boer van sijn rechte hede os hen. dat beduut dat die gods zone hie rechte hede is beduut. hem menghende mitte vleische d' menschehli' natueren. Quilheit is beduut mitten lame en heeft ghenomen den wyck te doene ou ons verghen den viant. bide vleische oet moedicheden en bi vzoetsepe in ghedoge d' passien ind' menscheh

en was altoes gheheel in godheit
 da hi is gheheel in syne lede ghe
 doot. hi is droefth om ons exempel
 te gheuen. en in glorie gheheel
 bluende als in syne godh. Dat hi
 hadde y hoerne die staer opvaert
 en vi. oghen dat sijn seue gheeste
 gods ghesent in al aertrike die
 vii ghyften van ds heilige gheest
 die ihu m hadde al die gaf hi den
 santen yeghens ds viants oploep
 Dat hi doen boet ondede bediut
 die toecomste va ihu xpo en sijn
 ken maertlike die vier beeste be
 duden die predikers s ewaghen
 in vier eynde d' werlt. Die xpm
 ouden bediut die ghene die sulte
 sijn te rechte mit xpo om te rechte
 die and. Dat die ouden viele voert
 clam. bediut dat die heilige hede
 hem oetmoediche als he dat ghe
 denckenis. Dat ihu xpo ghedoge
 de die doot sond' sonde. En dat li
 hadden harpen bediut dat dode
 vroechdelike ha vleesch in d' cruce
 van penytentien ghehke dat die
 woerde sijn ghedruuet opt hout der
 harpen om welte doe lude. En dat
 li hadde violen mit loet' wke. be
 diut dat li hebben tharte vuult mit
 grote vroechde en en mit ghenen
 quade wille of mynne en caritate te
 gh' vrende en te l'n viande en bidde
 voer hem. En dat li songhe nywen
 sanc bediut die waerdich die hi
 doen tot sijn xpm en den lof. Dat
 hie waerdich te ondoen de boet

want hi is sond' eynde en hi heuet ons
 ghetofft mit sijnre penytentien bloede
 en wan ons sijn vaders rike. Daer wi
 in sullen sijn sond' eynde mit gode. Die
 stemme van veel dulent enghelen bediet
 die vroechde en die blyscap die de enge
 len hebben inden homel. En van ald'
 graciën die god doet d' heiligher kerke
 daer of is men sculdich danclyc. Ihu xpo
 diet al heuet vdiert ou' ons. En dat be
 diut die storch en die uallich van de
 vier beesten die seide ame. En dat aenbe
 den vanden xpm o' re. En clam
 onde die eerste zegel doe ghinc wt
 een wnt paert. **dat selte capitel**

Dat wntte paert bediut die heilige
 kerke die da is sui van sonden
 biden doep sel en luder doot van ihu
 xpo. die ghene diere op sat bediut die
 gods zone. En bide boghe is bediut die
 scriftuere die haet dat quade te gherech
 te bid' crone die he is gheuen. So bediut
 dat gheniene volt van goeder ghelo
 ue en dat hi wt ghinc v'wonne om te u
 winnen. bediut dat hi betieren sal die so
 den biden ghenen die hi sende sal ten eynde
 vande werlt. Biden roden paerde sijn be
 diut die tyrannie die da storten d' marte
 laren bloeten die ghene diere op sat
 bediut die diuel die macht was ghe
 gheuen der heilig' kerken te uderue
 Dat grote zwart bediut die ghene
 die na come sullen. Biden zwarten paer
 de sijn bediut die ghene in wien die
 viant regneert. And' scale is bediut die
 uholenthy. Dat li segghen dat li hebbe
 die scriftuere. **har dat prediken s' ewa^{he}**

vbriet hem dat si met bescaden diegene
die onse heer ghecocht heuet mit sine
prietosen bloede Dat hi segghet n pot
tazue om een penninc bid tazue
sijn beduut die heilighe luden d' heilig
kerken Dat sijn van twee ponden
dat is van twee volcken van joden
en van saracinen en da om sijnlighe
heten van twee ponden dat si heb
ben crachtich gheloue en goede wer
ken En bid' gherste sijn beduut die
sijnpele lieden die si beyoude mit ge
loue d' dienuoudich; en die penninc da
si mede gherofft sijn dat is dat heilige
bloet ihu xps Bid' wijn en olie is be
duut dat nywe testament en dat
oude Biden gheluen paerde sijn be
duut die ypcrite en die diuel diem
hem is die is gheheten die doot wat
dat die diuel lichteliken mach beuan
ghen hi hare octuloene die and' hede
want die viant in alsoe vele als hi be
docht is so deerd hi meest En dat he
die hem die helle volghet is beduut
dat die ypcrite sijn n'keert en en mo
ghe met sijn v'laet no gheproeft hi
haer gherechtich; Dat hem macht
was ghegheuen ou die m' dele des
aert'rycs is beduut dat die viant
macht heeft ou die jode en ou die sa
ralinen ou die heeriten en ou die qua
de kerstenen Dat zwaert da hi me
de dode dat is die aert'sche macht da
hi mede weest in elate Die hongher
beduut ghebriet van keermighe en va
wilene die doot beduut die ualliche

exempelen die de leerners gheue
den volke Die beeste vand' aerden
beduden n. sonden dat gullich;
en onculich; want het sijn twee
sonden vand' vleische en vand' aerden
bid' outaer is beduut dat
vleysche van ihu xps En dat hi lach
die zielen on' den outaer. beduut
dat die zielen vanden santen also
langhe als die lichamen sijn aert
ryc sien hi ihu xps in vleische glo
riosehken en dat is die witte ster
re die he heden ghegeue is En
dat hi riepen mit lud' stemmen om
dat hise wreken soude beduut
die grote begheerte die si hebben
om dat nuyghement en om die u
riemisse van hare lichaem in die
welcke si hebben sullen die andere
sterre en dan sulte si sijn op de outa
daco dat si sullen hebben volle ker
nisse vand' dienuoudich; en da sulte
si hebben dubbeld' glorie want hi
warden dan glorioes in sicle en in
lichame En dat hi segghet. ghedogt
sen corte tyt tott' tyt dat dat ghebet
wart in wlt' van hare broeders dat he
die grote blyscap vand' goede ghe
selscape dat si v'berden in die glorie
gods. Die grote aert'beuinghe dat
be. die grote persecucie van aert
kerst' Dat die sone zwart wart
beduut dat die z' gods dan sal sijn
sond' myrabilen te doene en dan
sal hi sine heden lesen bid' groot' tri
bulacien En beduut dat hare hare

en scap en hi sal die sine behoude En
 be. die sac. En die mane bequa ghe
 lken bloede. dat bedt dat die heilige
 kerke sal sijn ghelaelgert vanden
 tyrannie die da storte d'goed luder
 luden bloet Dat die sterre viele va
 den hemel. be. dat die ghene die te
 voren ghehke goet of goot duchten
 den heden sullen laten dat gheloue
 van ihu xpo om te behouden de lich
 aem Dat hi secht ghehke den sy
 ghen beduut dat die ualliche kerste
 sullen late joden in die tyt d'heilig
 kerken Dat die berghen worden
 upozret van hazen stede beduut
 dat die goede warde uscherde van
 den quade gheselschap dat dan sal sijn
 dat hi slope in die hote. 10. be. die gro
 te oetmoedicheden vande heilighe
 heden die dan sullen sijn o te belcou
 wen die gramscap van haden vo
 mille En ic sach in enghelen staede
 op die vier hoeken d'aerde houde
 de die vier winden dat seuende
Dat die enghelen hilde **cap**
 die vier winden. be. dat die
 duuel vstirbeert die predicaen
 der ewangelien Die berghet dien
 reghen van gracie om te beherde
 die harten d'londe. Dat die engel
 comende mit sonne hem uvoet
 die dinghen te deze. be. dat die gods
 soe daelde vanden hemel om ond
 te doen den viant dat hi met en
 mochte deze tot tyt dat hile had
 de ghetykent mit voerhoeft nad

begheerten gods Dat beduut die kerste
 ne die maect dat teeken vande cruce
 voer dat voerhoeft om te toghe als
 hi heuet mit tharte Die vrac gheloue
 also is hi sculdich te bekennen van bu
 ten biden mont in biechten sond scan
 de dat hi sach die ghetales gheteykes
 beduut dat alle die ghene soude sijn be
 houden die soude sijn behoude hebben
 ghedaen volmaecte werken Die sijn
 beduut in dulentich En die soude hebbe
 temptacie sijn beduut in hondsen En
 die uinnen sullen sijn bediet in xl
 En tie ghelouighe sullen sullen in die
 ewangeli sijn bediet by. iii Dese sulle
 alle behouden sijn Dits dat ghetal dat
 hi sach die grote ingadighe die nyemat
 en mochte tellen die waren voerden
 trone beduut nad des trueninghe van
 ante kerst sullen die liede ghelouenan
 die heilighe kerke in grote hopen en
 naden iugemente wone in de hemel
 Die goede kerste die in suilhed vande
 leuen hebben v'wommen haer vleisch
 En die is beduut biden witte stelen
 die in paeyen hebben u'wommen haer
 vleisch. die tribulacien vands werlt is
 bediet in palmen d'meye dat gracie
 en lofgauen te gode dat hi behouden sul
 sen sijn bide zonedat die enghelen
 vielen voerde trone en aen bedengode
 beduut die grote blyscap die de enge
 len hebben sullen vande gheselschap
 d'heiligh heden van dier glorien sul
 len hi segghen gode lof en eer. bid spra
 ke vanden ouden is bediet die wisinge

gheaghet doer haer qunde leuen
 En inden oelste 16 be. die grote pre
 laten deser werlt die sijn sculdich die
 and te lenden te weghe s' behouden
 die welcke oer een groet deel ghean
 ghet sijn **B**iden wateren is bediet
 die scrifture s' oud wet en s' nywer
 wet **B**id fonteyne sijn be. die ewige
 ewighe **D**at die sterre viel en ma
 kede die wateren in woumelt en die
 fonteyne bezoert be. als die wet
 van ihu xpo was gheleert rechte bid
 scriftueren doe dede die diuel voert
 tomen buggheers en and gheinghe
 onghelouighe kerstenen die copere
 die scriftuere in uallich vstandem
 se en in loeringhe die quaet was
Dat een derdendeel s' sommen s' ma
 nen s' sterren beuaen wart mit
 deemsterhede beuaen wart. dat
 be. dat die viant met en mach ghe
 uuen in onghelouichede. In en nee
 met be die gracie van gode in qua
 den werken dedene en de grote
 En dat hi gheinghet sijn. Deledm
 ghen sijn ^{bediut} **g**heinghet in den daghe
 en bidē nachtē **B**ide aene sijn be
 die predicatie die ure sien **E**n befor
 ghen die heilighe kerke van groot
 tribulacien die si sal hebben t' toe
 ste van antekerst **E**n namelike
 die ghene die be gheue totte omge
 van aertalke die cort ghebrekende
 16. En is sath ee stie vande hemel

neder uallen **D**at negende m^p
Bider sterre die viel vanden he
 mel op die aerde is bediet die
 viant die ontdoet die putte vande
 afgronde dat die helle dat is die gro
 te totte onghelouichede die da in dat
 harte van antekerst en sijnne discipu
 len. die roet die da wt gaet in donckide
 die sonne dat be die uallicheit onge
 louich die da sal in donckere die harte
 vanden princen en prelate **D**ie hoey
 scarken diere wtromen bediet die
 gherichede vanden prelaken die war
 den sullen antekerst discypulen en
 met sullen moghen vliegghen hoge
 bid goeder vstandemisse no gaen valle
 in goede wlien inden groenen crude
 en biden bomen sijn bediut. die gra
 den s' heilig kerken die nywe bekeer
 de die voertgaende en die va hoghen
 leuen **D**aer om dat sien ghene macht
 hebben te doden die leuende. harte
 tormentē vif maende. dat bediut
 dat si gheen macht en hebbe te doden
 die ziele a' te tormentē die vif sinne
Dat si begheere die doot. bediet die
 vaer die de goede kerste hebben teghe
 breken mit gheloue en te ualle in tribu
 lacien die zeer groet sullen sijn ond
 tuolt. **B**ide paerde beret te wighe is
 bediut die houdighe prelate en s' pa
 tente die s' sullen ghelouen antekerst
Bid goudē crone die si haddē op haer
 hoeft is bediut twee maniere van

van ypocriten En is menschen
aenlichte een in haer leeringhe en een
and' in ha' leuen En dat si hadde haer
ghehiken den wiuen. dat beduut dat
si sijn te yporren in ukeerden we
ghe **Bide** tande die si hadde als leu
wen is beduut haer selz. In haer
yflere hallberghen die si hadde is
be. haer hartz yeghen die waerhz
gods **Bide** vloghe die si hadde die
daer op saten dat be. die omge da
si mede beuangen die tyrannen En
tie enghel dy afzont die be. die v
ant die macht ou' die aertliche harte
Die goude outaer die da is voer gods
oghen. be. dat vleisch van gods lichaem
van ihu xpo **Die** in hoeken beduden
die vier ewangeliste **da** v' trecte in
omghe van onse behoudemisse **Die**
gheboorte ons heren en die vrischille
die passie en die opuaert **Die** in
enghelen sijn ghebode in die grote
vloet van effrata dat die stemme
die ontboet te onthonde bediet die
grote prince vande in hoek d' welt
Dat ontbide. be. dat si sulle plage
soetelyc dat volc ons heren te voren
predicte si soetelycke **nu** sulle si ro
ghen openbaerhiken yeghe die re
gulen d' ewangeliē en yeghen alle
recht. en dat ne sal heren liede in d' tyt
dencken no sonde no scande. **die**
ridders bediede die tyrane d' welt
die pden d' ypocte die and' lieden

doen mildoe in haren quade leeringhe
ghe **Bide** viere dat da comt wien
paerden mont. is. be. gherichz die
welcke die predicatie d' ypocriten
hebben daer toe dat si sijn bekeert
Biden volke is. be. die houdighe. in
de sulfer is. be. die luxurie mit de
se drie sonde sijn ghewapent die
ridders en mit desen drie sonden
sijn beuaen een groet hede d' welt
Dat die macht d' paerden is in hoer
mont en in hoer stert. be. valliche
leeringhe en in quade exempelen
van leue die de anden d' onnossele
bedrieghe sullen **En** it sacht en en
den starcken enghel dalende **dit**
Die enghel stac **v' d' capitel**
daelde vande hemel beduut
die gods zone. die heren uoet moech
de in menschelik natuer **Dat**
woltte bediet dat vleisch dat hont
fenc and' suure maghz maria die re
ghen boghe. be. die uoemughe en
die vrede die ihu xpo maecte twilche
gode entie mensche **bide** aenlichte
ne is beduut die hope vande goede
kerstene en tie goede gheloue en
ha' goede werken **De** sijn also
die sonne want si ulichte die anden
mit haren goede werken **Si** sijn we
ten sijn bediet die predicaters die in
stede te stede gien om te predie
die wit en goede exempelen **De**
sijn als grote vlamen vuers sijn sijn

sculdich op te houden die cranche
 en die roude te inwarmen mitte
 vier d' godliker mynnen dat hi had
 de enen bout in die haut. dat be-
 als hi seit in die ewangeliē **M**en
 bin met ghetomen om die wet te
 breken in om die wet te inuollen
Dat die bout was hope. dat be dat
 hi ondede die heilighe scriftuere
 en gaf ustandemisse den heilyghen
Bis zee sijn. be. die sarrasmen. bis
 aerden die joden. om die sarrasme
 te bekeren so sende hi die starcke
 prediciers. en sijn. be. bidē redtere
 voet. den joden te bekerē so sende
 hi die cranchstelen die sijn bediut
 biden luchteren voet **D**at hi nep
 als een leeuwe. dat be. dat hi bilij
 re predicacie behilt die heilyghen
 in die wet d' waerhz. dat hi met
 wt en ghynghen als die leeuwe in
 sinen roepe hout in sinen rymt dat
 hi hem niet en inporren **B**iden vij-
 domre die haer stemme sprake te sine
 roepe. hi bediet die prediciers d'
 heilygher kerken nad' apostelen
 die stemme seide dat hi segghen soude
 dat dome sprake en dat niet ne-
 sczeue bediut die toedemist van
 antekerst **H**oe sulte hi laten die
 predicacie d' heilig' ewangeliē **H**i
 d' op heffen d' hant d' enghel dat
 bediut die opuaert ons hein dat hi

zwoer dat die werlt synden soude
 dat belof bediut dat ualte belof d'
 bliscap ons heren dat onse heer god
 beloest den synen da of dat he die hei-
 lighen sullen ghetzoeste die sullen
 sijn in die zwaerhz va antekerst **D**e
 boet ondaen die de enghel hilt in hi
 haut. **D**at be. dat die ghene die hilt
 die heilyghen scriftuere **D**at s' van na-
 den boet van sijne hant. be. die u-
 standemisse d' heilygh' scriftuere en
 n'jemant i haere harte god heet
 he dat hi sette te werke **D**at die boet
 was soet in synen mout en bitt' in
 sinen buuc. **D**at bediut die sprake
 gods bequameliken is te hore en te lese
 en te prediken as hi is zwaer te doen
 en te werken mit veel hede **E**n in
 is ghegheuen een vte vedre **capit^{te} xi**
Die vedre da of datme **capit^{te}**
 scrift. be. ons die heilyghen scrift-
 tuere **B**is' roede dwinghenghe van
 vleische dat die ghene sijn sculdich te heb-
 ben die weten die scriftuere en predike
Datmen he seide dat hi op stoede o-
 te mete de tepel **D**at be. dat die predi-
 ren en prelaten. sijn sculdich te rechte
 om te doe goede werke en te predike-
 den volcke **D**at sijn moghen vslaen
 en voeghen tot penytencie na dat sijn
 moghen draghen in die die hute den
 tepel sijn. hi bediet die ualliche kerste
 ne. welke men is sculdich met te pre-

diken s' toewemst vā antekerst a
men waerke sculdich te doe wt heil
g' kerken mitte banne **D**at die onge
lounghe sullen hebbe macht te betze
den die heilighe stede. xij magende
lant. dat. be. dat die vōde antekerst
ond' zede sullen bi hare macht in jaer
en een half **E**n dat is die tyt die te vo
ren ghenoeemt is bi eenre vilen en .j.
daghe en eenre maent en .j. jaer en
dat sal sijn bi eenre tyd en eenre hal
ut tyt **E**n dese twee tughē sijn enoch
en helias. bid' welck' sijn. be. die an
d' goede predicaers die welcke onse hē
beloest sine gracie en vmaentle dat
si met faelgieren in denen dolinghe
want die ghene sullen sijn **ghedect**
noch in so grot' zwaerhedē dat si sulte
sijn ghedect mit facten. **D**at bediut
dat die predicaers en tie prelate sijn
sculdich exempel te gheuen de andere
van penitencien **D**at si ghenoeemt
sijn oliuen. be. dat si sculdich sijn vol
ontfermhartichede en te radē ghenadich
te sijn **D**at si sijn ghenoeemt ghe tande
laren lichtende. be. dat si sijn sculdich
and' mensche and' mensche te u'lichte
o'mnis goede exempelē **D**at si sijn
staende. be. dat si sijn sculdich te neme
die dinghe vā l' aerticht te hare noot
ruste en met meer **D**at vier sal schre
ten wt hare mont en v'duen hare vi
anden. be. die spirale gods die vele doer

gaender is dan emich zwaert' oft vier
bid' cracht' gods **B**ide sluten d' hemels
is. be. die dreyghinghe vā d' grot' hoise
welt die goede predicaers hebbe macht
te sluten dat si met en sijn conthe te
ghen die wet' s' waerth' **B**ide zielen
sijn bediet' die luyne oese dat goede
predicaers hezen in bloede als si hem
gheuen te kenne haer wulth' **B**ider
aerde sijn bediut die vrecke **D**at die
predicaers die woude die si willen
als si hem doen late en ghedoghenal
onghemat om gode **D**ie beeste d'ym
mende wt afgront is be. entekerst
die hē sal sette yeghen enoch en helia
en hi salte doden. en hi be. die vrant
die d'ym' inden lichaem van deemst'
heden yeghen die ghene die gods vrie
den sijn **D**ie grote stede is. be. die ny
we werlt die is ghenoeemt' ghelike
sodoma **E**n dats den name gods te
eren **E**n egypte is ghehete deemst'
heden dats sond' die kennisse gods **D**at
die lichame enoch en helias sullen sijn
sijn ghelien legghe op die strate aldoor
bediut die hede vā d' werlt die vrese
hebben en hē onthien vā d' zwaerhet
Dat die heilighe gods ghedoghet hebbe
en ghedoghe sullen. a' dat is te recht
Datt' die heer was ghecruint. be. dat
die heden vā d' werlt ne hebben wat
doen vā d' werlt' ghedenckemste der
gheenre die gheweest' hebbe dat sijn

lide van hare doot en lende ghyfte
~~ghyftend~~ vanden enen totte anderen
 be. die werlt En die lieden hebbe blif
 top als lide en doghen den goeden lie
 den toetoe mit diese waze ghewoen te
 castien En daer of make si bliscop on
 s hem en segghen nu sijn wy ghevro
 ren van desen bedrieghers Dat die
 gheest van leuen ghynt in hem. Dat be
 dyt sterue in gode sulle uirsen in blif
 toppen Dat si stonde op hare voeten
 be. die grote uilekerth datle nyemat
 En datle nyemant en sal moghe sca
 den Dat si sulle clymen in die wol
 ken dat. be. in hare doghen sulle si
 clymen in die ewighe vroechde Dat
 die helst vands cytfeyt viel. be. die o
 doemenisse vande ghene die da sulle
 sijn here prelate clerke Bide vⁿ ge
 doot van tormenten. be. die clene lu
 de die argly teen den anden Dat die
 and die gauen glorie gode. be. dat
 hem ennghe castinghe. en doe haren
 penitencie in oetmoedichede Die
 grote steme vanden hemel. be. die gro
 te bliscap die die heilighe kerke heb
 ben sal van bedruchinghe van antekraft
 en vande vrede die haer da wort ghe
 gheuen en nym meer en wort beno
 men Bide vⁿ ouden beduut die
 grote pilate vands heilighe kerke Dat
 si vielen voor gode en anbede hem
 be. dat si he selue in oetmoedichden
 en doen penitencie in dit leue. en ere
 gode vande goede dat hi he heeft uileet

En dat hile heeft behouden van ha
 ren vianden En het warrt opghedaen
 die tempel gods in die hemel **xij cap**
Die hemel ondaen. be. die heilige
 kerck die tempel gods. be. die
 heilighe gheest die vbaerde in den ha
 liche bi wie die vholenths gods gheope
 baert is Die arke sijn ghetughemisse
 be. die vleischelike natuer sijn xps bi
 wien si volmaect sijn belouinghe vands
 wet Dat licht. be. sijn mynacke. die
 steme sijnre predicacien Die roeringe
 saerde sijn heilige hde. die gheschijne
 sijn temptatie die come dicke Dat wyf die da sat in die sone
 beduyt die heilighe kerke die uult is
 mit sijn xps die is een waerachtich
 solnes en ulicht mit zic gracie. bi die
^{die li had} manne ond ha voeten sijn be. die tythke
 dinghen daer die kerke mede moet v
 sie welen in dit sterflike leue en me
 is niet sculdich te ghierich te sijn daer in
 Die crone die si hadde op haer hoeft va
 yn sterre. si beduyt die heilighe ziele
 die getoghe sijn te gode bid heilig peny
 tencie en bid leeringhe s. yn apostele
 Die hemel is die heilighe kerck. dat
 zaet da si mede groet is is die sprake
 gods Die anste die si hadde voerden
 kynde is dat begrip van leuen van
 de heilige predicacien dat si an genome
 hebben om te bekere den anderen
 Die roepe vande wnie beduyt die gro
 te predicatie Die rode draet. be. die
 viant die da is van grot macht en
 si roeth beduyt mans lachte Si sijn vⁿ

hoefde sijn bedruet die vn hoeft sonde
Bide hoerne die hadde op sijn hoeft
sijn. be. die y ghebode die de rike d'we
velt uilmade om ha' hoedie die si plege
Bide sterfte die da' trectede dat derde
deel d' sterren na he. be. die luyrie da
mede dat hi doet veel lude arghē dat
hile sende t' aerden. bed. dat hile doet
sijn m' ghericht om te houdē in hem
die oncuilich. **D**at die drake stont
voer dat wyf om te uilmde hare zoe
ke. dat die viant alto' is bereit om te
uilmiden die heilighen d' heilig' kerke.
bi enighen sonde als si sijn sijn gewor
den inden doepsel dat een zone is iho
~~van~~ xps die opghedomen is bi
gode den vader als het wel scheen in
ascensioens daghe. **D**at dat wyf in
die woestine vloech. dat be. dat die
heilighē kerke uilceyde vande waer
hike dinghen en vande weermaghe en
gaet mit kleuen van penitencien.
en daer voete god mit gheestelike
brode also veel daghe als antekerst
sal regnyzen. **D**ats alle die daghen
van desen leuen want also langhe
gheduert die heer inert vande viant
Dat gheuecht inde hemel yese de
drake. be. dat die viant anuecht die
heilighē kerke. dat dan die enghelen
gode ons te hulpe comen en udrue
den duuel en maken ghuust. **D**at die
drake in sijn enghelen waren ghe
worpen ned' tot d' aerden. be. also die
viant myst an die heilighē liede der

heilig' kerke dat hi scheen gheronst
daer bi dat hi sijn ghebetert bi d' tribu
lacen dan gaet hi an mit gruwelike
teptaten sinen name name die hem
hebben ghegheue te eerdschen dinghen
Die grote steme die hi hoerde mede he
mel. be. die grote bliscap d' heilig' kerke
entrie gracie die si vint an gode. also ghe
doocht die tribulacie bi ghe doochlam
heden. en also moet sijn bi d' passie iho
xps. en bide stracken gheloue dat si ghe
gheloeft. en bi waerachtighe penyten
cien. **E**n die steme seide dat hi hadde
een luttel tms bi dat die viant mire is
amtelike den liede te trecte te sonden
da' bi so heeft hi so veel te myn tms.
Dattie drake anuecht dat wyf achē die
dat hi was gheworpen t' aerde. be. al
is die viant inwonē een waer hime
laet da' omē met of hi en keert weder
menich waer. **B**ide twee vloghelen
vanden aerne die ghegheue sijn den
wiue. sijn. be. die twee testamenten. bi
wies wise die heilighē kerke hoghe
vliet. **D**at wat dat die slanghe sende
wt haren monde mede wiue. be. die
tribulacie die die viant doet d' heilig'
kerken. dat die aerde ondede haer en
uivalch dat wat. dat be. dat die heil
ghelude die op t' aerden sijn. bi ghesla
digher oetmoedich en bi hare bedin
ghen myndien die tribulacie die die
sent of in ene andē maniere. **B**iden
waten sijn bediet die ruyheit die die vi
ant sent d' heilig' kerke te enyghert

als hie met en mach inwynnen by
 tribulacien Dat die aerde op dede
 hazen mont en inwalch dat sijn
 die inkeerde harte. die inwelge die
 mychede deser werlt. soe dat die goe
 de kynd d'heiligher kerken moete
 bliuen in armoede en hebbe groet
 noot Dat die drake keerde nade wy
 ne en ghinc slaen op die anden va
 haren ghelachte. be. also voerleit is
 als hi ghemyst van lieden van goe
 den leuen. soe gaet hi bet voert op de
 ghene die hebbe die trouwe ho pps.
 en die he wachte va hoeft sonden en
 van die pynt hi te inwynne **ij** die
 ghene die vruchte breghe va goede
 werken en die lij. be. bide sandekijn
 d'zee daer hi op stot **En ic lach**
vand' zee op thymen een dier xij. cap

Die beeste die hi lach thymen wt
 d'zee. be. die viant die neemt
 pinen en ghelellap op aertlike by
 haerre cracht so sterck hi de stry tege
 die heilighe kerke Dat die beeste ge
 leet enen lupaert die is va wons
 liker inwen. da wel bi. be. sijn die ipo
 craten en die onghelouighe die won
 dlike van instant sijn. en sijn goet
 van bute en sijn quaet van binne Dat
 hi heeft voete als die bere. da bi hi
 beduyt die hoemoedich en hoorheit
 ghe **ij** instant. bide mont d' lupaerts
 sijn. be. die mydighe en houdighe ende
 die machtighe Dat die drake gaf de
 beeste sijn macht en sijn cracht. be. dat
 die viant antekerst en den sijn sal doe

doen alsoe vele quaets als hi mach. en
 sal hebben macht die goede te pynen
 en doghe an doe Dat hoeft dat bleec
 incheen en doot beteket entekerst
 die hem sal maken doot en bleec. en hi
 sal wed' opstae te liue te dde daghe
En da bi sullen die liede ghelouen dat
 hi god is en sullen he doen ere entie
 want is hem. dat hem is ghegeuen te
 sprekken hoghelike. be. dat hi sal seggen
 dat hi is god en bi behendichede sulle
 die viant draghen in die luyt ghelike
 of hi voere te hemel Dat hem is gheor
 louet te stude te hen die heilighe ~~kerke~~
 en te inwynnen. be. dat onse heer dat laet
 ghesien om te pynen de lichaem d'heili
 ghen. om te behouden die ziel alsoe
 het is ghescreuen inde boec va ioye Die
 aerde is ghegheuen de quade en den sellen
 Dat die waren in aertlike louede den
 beeste. be. die ghene die he onddanich wde
 Dat si te veel mynden die aertlike dinghe.
 dat haer name met is ghescreuen inde
 boec. be. dat si he met uast en sulle ma
 ken an dat leuen vand' cruce. dat dat
 lam was ghedoot vand' begynsele d'
 werlt. bediede die heilige gods. die da
 doghede martelien warde ghedoot
 als abel die eerst inleghe wart. dat hi
 hi ons inmaent te hoorne dat inmaent
 hi ons dat wy soude sijn bewaert **En**
 dat wy met en sonden onthien ghene
 lichamelike pyne. noch ande quade ge
 pele want die quaet doen sullen drage
 haren pyne **En** die daer doghe die tribu
 lacie d'werlt sullen hebben die hore crone

Bid' beeste dymmede vanden aerden. hi
beduyt die jonghere van antekerst die
daer op dymen om te predike om aert
sche goede. die in hoernen als die si
hebbe als de lame. bedude die twee
testamenten in welke hi sullen wete
vallschelken en belouen sijn leuen en
goede leeringhe die si sullen doen waer
staen dat si se hebbe. en si en sullen se
met hebben. Dat den beeste sprac ge
like den lame. be. dat haer predicatie
sal sijn om ande te begripen. so dat se
penen neemt dat wat. Dat hi dede
twee dalen vande hemel op die aer
de voer die luden. be. dat si sullen doe
wanen den lieden bi hare sprake dat
die heilighe gheest ned' daelde in he
lieden in ghelikenisse van vier also
het ghesiede den apostelen ons heren
Jhu xpxi as si sullen doen ziende von
die luden. En die apostele ontvinghe
een ghedaete van gode. En dese sullet
doen bider zwart wullen want dien
apostelen ontfenghent waerachtelike
Want die duuel sal dalen in hem in ee
ghedaente van vier openbaerliken
als die heilighe gheest daelde de aposto
len. **B**iden spranken die da' ualle op
die aerde. sijn beduyt die vrachte me
schen die haer harte hebben gheghe
uen ten aertschen dinghen. **B**iden be
elde dy beesten. is beduyt die vallsche
prelatten die sijn ghemact bide rade
en bide toedoen van valschen perloe
nen en ghierich. Die gheeste d' sprake
die waren ghegeuen den beelde. be.

die macht van quinet te doen en dat
men moet doen bi haren toeden. **D**at
hi worden u'leghen die met en wilde
eren de beelde. be. dat si haesteliken
worden u'bannen en quaet ghedaen
die ghene die met en willen doen de
met d'quad' prelatten. **D**at die beeste
Dat die beeste hem een teyken dede in
voerhoeft of in haren handen. dat be.
dat die elene en grote hem sullen ster
ken in die zeden van antekerst en in
sijn werken. en nu staetken si hem te
quaden prelatten. **D**at nyemant en
moet roepen noch utopen hi en heb
be dat teyke of die name d' beesten
dat. be. dat nyemant en heuet macht
in die heilighe kerke. hime en gheue
sijn renten. doch en mach pronē ghe
tuyken hi en si gheteykent vanden
gheslachte antekerst dan gae die wer
ken bi ghewerken. **D**at hi seir dat hi
ghetal is. **L.** en lxxvi. dat. be. dat die
gode zoen in sine toeroemst om ons
te behouden was en is een waerach
tich licht. Die da' u'licht alle die ghe
ne mit sijnre gracen die wel ghelo
uen in hem. **E**n dy ghelike die zone
der quacetz en d' u'leinghe als hi
sal comen om dat uolt te bedriente
en te trecken tot sonden. sal lichtghe
hete waerde vallschelken bideracht
die hi sal doen en bi exempel dat ghe
daen sal worden voer dat uolt bi he
Dat beduyt die crachte en dat ghetal
sijnre namen want die. d. be. v. en
die. **L.** hondert. **L.** vichtrich. **x.** tiene ee

v. vme. een. j. ene Nu voeghen wij
 te gas die lettre ds ghetals. en doet
 een. j. tusfchen die. d. en die. r. soe
 suldi hebben. dit. en doet die v. tusf
 schen die. l. en. y. **Dan** so suldi hebben
 luy. Dan comt datmen seyt dat ghetal
 van here namen. en is gheseyt. ee. l.
 en. lym. dat. be. also veel als luy. dat
 is te segghen. j. licht. want antikerst
 sal sijn ghenoeemt een valch licht.
 also onse heer is ghenoeemt een wa
 achnich licht. **En** ic sacht dat. j. lam

stont opte berch van syon **Glose op** ^{alrchtij} **Capittel** ^{der dactij}
Biden lame is be. **rim.** ^{der dactij}
 onse heer ihu xps die om ons
 en on ons is ghecofent inden cruce by
 den berghe van syon is. be. die heili
 ghe kerke in welke dat hi neemt sij
 ruste biden. **E**n xlm^m is beduyt de
 heilighe liede die in dit leuen hebbe
 dat gheloue vander mensche onshen
 ihu xpi. en tgheloue d'heilig' dienuou
 dicheit. en bekennen openbaer voer die
 tyranne deser werlt. **Die** stemme van
 veel wateren bediede ons die ghene
 die haer sonden hebben beweent in
 dit leuen oimms waachtighe penite
 tien. **Dat** gheluyt des grote domes. be.
 duyt die stemme vanden ghenen die
 gode ontsien en vrese hebben vande
 toetomenden oerdel in dit leuen. **Die**
 stemme vande ghene dierre harpe. sijn
 be. die ghene die gode mynen soetelike
 en om te begheuen in sijnre mynnen
 de nywe sanc die hi songe. be. die bliscap
 van hemelrnt die hi begheuen. en alle

daghe is nywe en onsdactelr. si en
 hebben ghene vlecte van aertliche blif
 cap. dat nyemant en mocht smighen
 dan die gherocht. ware vande aciden.
 dat. be. dat nyemant en heeft die blif
 cap sond' die hebben die betrouwinge
 in die passie ons here ihu xpi. **Dat** hi
 leit si en sijn my beuleet mitte wiuen
 dat. be. dat si gheen ghenoechten hebbe
 ghehadt inde vleische noch ind' werlt
 en dat si volghen den lammne. be. dat
 hi haer leuen nast maect mitte leue
 ons heren ihu xpi in aertlike. **Dat**
 gheen lofhen en is gheuonden in hare
 monde. dat. be. dat si mit rechte beschei
 de mit hare tonghe spraken en hare
 euen kersten leerde si mit waernich
 tigher leeringhe. **Dat** hi sijn sonder vlecte
 voerden troen gods. dat beduyt dat
 si sijn van suire ghentien en van suire
 re begheerten. **Biden** anden engel
 die vloech doer den hemel. sijn be.
 die predicaers ons heren die oimms
 twee vloeghelen wel vliegghen. **De**
 sijn hoghe in die heilighe kerke en
 gaen vande eenre stede tott' and' om
 te prediken dat heilighe ewangelium
 tot allen lyeden. en te late tquade en te
 doen dat goede. en om te gheloue an go
 de onse heer. en te volhardē inpenytenē
Die and' engel seyde babiloe is gevallen
 dat. be. dat die predicaers segghende
 den velt onrusteliken volke dat si
 sullen uallen i die iudememiste hare
 zielen en lichame om die sonden die si
 doen. en o die quade exempelen daerhi

Wegat A

mede droncken maken and mensche
Want alle die sijn ghehouden inder
uallcher loeringhe van antekerst
of vast sijn mit sinen jongheren. dese
sullen drincken de hellschen bitteren
drant om haer gherich en sullen
hebben den hellschen stant om haere
ghenoedte. En dit sal dueren sond eyn
de. En die steruen in onsen heer salich
sijn sijn. dat be. dat die zielen vanden
kersten menschen die sterft in waer
achtig plichte bid doot comt in dien
ruste van hemelrike. En also in die he
lighen kerke die daer ghedoghen tribu
lacie om die mynne ons heren. En also
die tribulacie gheleden is. soe hebbe
sijn grote bliscap in haer herten. Dat
hem haer werken volghen na. dat
beduyt dat onse heer meer loensghe
uet dan men in dienen mach. Dat
witte zweert dat be. dat suure vleesch
ons heren ihu xpi. of het beduyt die
heilighen die soedelen sullen mit hem
in welcke hi rust. Bide gouden crone
is beduyt dat loen van hemelric. bide
anderen engel sijn beduyt die heilige
Dat hi quam wt de tempel. dat be. dat
si hem sullen instoghen nad in rusten
in glorie. Die ghene die dit leue hilde
in penytencie om gods willen. Dat
hi inmaent die zecte te sende mit roe
dat be. dat si beghere tghelickcap van
den heilighen die sijn in aertlike en
den ghene die hem gheuoeghen s ghe
rechtich gods. en dat die oest ruy is.
dat be. dat die bedriechich en die quact

heit hoghe ghenoech is gheresen. Dat
hi stert sijn zekere mit roem en sent
op die aerde dat be. dat onse heer
inden daghe des oerdele sal uistenden
die goede vanden quaden. en die sullen
hebben goet. hi salse doen in sine zne
re. en die quade sullen hebbe stoppele
en ghehouden aertlike omghe sal hi
doen te viere om te ubarnen. Dat die
and enghel hadde sine zekere. dat be.
dat onse heer sal wt lesen die sine. En
den enghel die daer quam vanden
outare is be. die heilighen die gode offer
hande dade van haeren lieuen. en
die macht hebben te lunde en tonbin
den. Bide wynguerde sijn be. die
ghene die hoer hebben van uistande
nisse in die heilighen kerke. Dat hi
benal te lesen die trappen vanden aerde
dat beduyt. dat meest sal lesen te oerde
die quade van die goede. en men sal
die quade doe in die grote puit helle
daer is hi be. die granscap gods. Dat
si ware ghequest. dat be. die grote
pne entie grote scande die die gene
sullen hebben het die in deser werlt
hadden hoer en inweentich van heer
scappen en al keerde te aertlike omghe
en tot quade ghenoechte. Dat hi seide
but stede dat be. dat haer pne wart
eweliken gheduerende. Dat dat bloet
ghint wt totte tome s paerde. dat
be. dat die pne en die droechtich salich
men totte ghenen die sculdich ware
die anden te beleedene. Dit sijn die
pinten en die prelats s heilig kerke

Deuen enghelen hadden die vii lessen
plaghen Dat vijftende capitel

Die leuen enghelen bediede die predicaers d' heilig' kerke die leuen en prediken naden gheloue De se sullen v'naledien die ghene die m' en willen beteren haer leue **D**at die tsee daer was ghehke den cullalle **D**at beduyt dat doepsel daer die sonde m of ghedwoghen sijn datt vier m was ghemenghet. be. die gracie va den heilighen dat he is ghegheuen **D**at hi sach die ghene die hadde ver wonnen die beeste. be. dat die ghene die hadde u'wommen antekerst' entie boeste en dese werlt si sullen ontfan ghen die onnosselheit vande doepsel. bi waerachtig' penytencien die is be bid' haere gods en die houde die x' ghe boden d' oud' wet **D**us die sant van moyses. entie myne wet is dats die sant d' lamo en si bilien dat die w'ke ons heren sijn groet en wond'lyc sijn oet. be. dat si sullen u'ltae die werke die x'p'us h'os dede inde vleysche die gro et en wonderlyc sijn. en die werke va den u'rissemille ihu x'pi die wond'lyc sijn **D**at si segghen dat sine sijn ghe rechtich en waerachtich. dat be. dat si sullen u'ltae dat si sijn behouden bi waerachtigh' gheloue en bi tehoude ne die gheboden gods in rechtie wege. **D**at si segghen heer wie is die di met en ontsiet' is. be. dat die vrese onghen die d' toe soe vele waerdicheden d'recht

sal mit onsen heer bliuen en mitten santen mit eere ewelike mynnen die si hebben tot hem **D**at si segghen dubiste allene ontfemhertich wart. be. dat si sullen gheuoelen dat onse heer god bi sijne ghenaden sal gheuen meer loos m glorien en myn torments m pine dan men heuet u'dient **E**n daer ome sullen hem aenbede alle lieden **D**at ondoen vanden tempel. be. dat die u' holent' d' heiligh' kerke sal sijn ghe toent viden predicaers die sijn sprekede l m al aertlike **D**ie clesinghe van pur pere zuu en wit. be. dat zuu vleysch dat die ghene sullen hebbe die cracht en pine liden om die mynne gods. **D**at gordel omtrent die best mit goude snoeren. be. die weten' gods die si hebben waer bi dat si hem houde van quaden wille dats suub' d' gheeste // **D**at h'rm j vande m' beeste gaf die viole. be. dat alle m' die ewangeliste wilen eenre hande dinghen. en daer ome die ghene die hem met en sulle willen keeren t' leeringhe die is van gode openbaertike nae nyemants exempel te leuen vande sante **D**e se sijn waerdich te sine u'doemt // **D**at die tempel is u'uolt mit d' roke der moghent' gods en sijne cracht. dat be. dat onse heer en tie sine he allen sullen u'toghen ten vonnessle m claer heden en m bliscappe **E**n die quade sullen sijn donck' en leht: dat nyemat en mochte comē mde tōpel tot' tijt

dat die wrake gheden is. be. dat
die lichame d' saligh' die in d' aerden
ruste totte vormesse waerde si ons
ghegheue tott' bliscap op te stane van
d' doot te hinc mitte ghenen die in go-
de behoren In een and' manere
machmen dit ustaen die roeke die
met en heuet macht te come in dē
tempel. be. dat tott' tijt nyemant en
mach wete die uholenthy' gods. wa-
bi dat in diene leet mit hem in blif-
tappen en die and' leet mit hem in
udoememisse d' hellen ¶ En ic hoer
de ene grote steme vande hemel

D segghende dat seftende cap
Je grote steme vande glose
hemel segghede die seide dē seuen
enghelen gaet heen en ghet wt. die in
holen d' gralcapē gods in aertlike. be-
wt dat ghebor gods ten enghelen te
nemen wrake van quaetdoenres in
aertlike **Dis** vleischelike plaghe die
is ghemaect ten mensche **Dis** hadde
die tekenē vande beeste. 16. be. die
udoememisse vande ghenen die om
myne van aertlike dinghen sijn ho-
uaerdich. en houbozath sijn dē gebo-
den gods. en li neme tot hem die aert-
like dinghen dat is die tekenē d' beeste
die li hebbe **Exempel** den houdighe
van deser werlt en dat is te aenbode
den beeste en sine ymage **Dat** die
viele vande anden enghel is ghe-
stort in die zee en si waerde bloet. 16.
be. dat die ghene van deser werlt

in den udoemt die ustoerbeede die
sante en diele tormenten en haer pnc
sal welen soud' eynde **Dat** die vloede
en fonteynen beqmen in bloet **Die**
d' de enghel storte sijn hōle wt op dē
mensche. dat be. die ghene warden
udoemt die d' hebben ghecorrupeert
die scriftuere. en hebben ukeert die
soetich' vande heilighe gheest In u
standemisse d' wulheden van vleische
like sinnen. also doen die here. en
die prelaten die dā predike om aert-
like dinghen die tytelic sijn **Die** in
enghel storte sijn viole wt op die soue-
re beduyt die udoememisse vanden
pncen d' werlt en die ghene die om
aertlike dinghen die wet gods ghela-
ten hebben **Dattie** vnfte enghel stor-
te sine viole op tēte d' beesten. be.
die udoememisse van antekeste en
sine jonghers die vallch sijn en sal blie-
ken in sijnre predicacie en haer macht
sal gaen te mete. **Dat** si eten haer
tonghe van droefheden 16. be. diemt
die li sullen hebben op dē sante. ende
daer om uonwaerden li gode als hi
se calst en ten achtsten warden si u
doemt en lighen berouwenisse **Dat**
die sefte enghel storte sijn hōle wt op
die reuere effrata 16. be. die udoe-
memisse d' tyrānen en den rike deser
werlt. dat om die gracie d' tytelic goe-
den te ghemake tye sine in haren leue
¶ haer ghemat sal ukeren d' doot in
droefhede en in zenthede want dan

sullen si ontfanghe armoede en die
 ruyt en mach he met helpe en duslo
 heuette die doot uillegghen. dese is dan
 se wech ghegeuen ten kerstene die
 sijn bediet comende vande comit va
 orient En die drake. be. die hantier
 myghe vande viant. die mont van
 deser beeste. be. die sprake van ante
 kerst Die mont vande ualliche pro
 pheten. be. die ualliche leeringhe sijre
 predimers en tie here sie. van dese m
 come die onreine gheesten. en ho
 scruste van hare ualliche leeringhe
 nemen die and ruste. Dat si doen my
 nten en sullen iugaderende. comighe
 m wighe. be. dat die viant bi ante
 kerst en sine jonghers en sine jon
 gher sal doen bi minnente ghe
 like myraculen en sal porren die pri
 te ghelike die kerstene En alsoe
 tet wy in die heilighe kerke dat die
 viant doet bi uallichen plate en
 bi uallichen clercken myracule en
 wond. dat in segghet walzer. be.
 rustandemille in goede leuene dat
 wy met en sijn in slape bi quad ghe
 noechte in tithiken omgghen Die
 crachte dienen ontfact mit doepsel
 en bi waerachtig gheloue is. be. bide
 wachte d' cleeders. Dat in leit ic to
 me als een dief. be. dat in sal come
 stilliken ten vonnisse die stede die
 is gheheten in hebzeusche haanage
 don. be. dese werlt d' in die viant
 bi entkerste en sine jonghers sulle

doen iugaden die cominghen en die pri
 ten. en salle tempteren en doen uhef
 fen yegghen gode en yegghen sijn ghelo
 ue. en yegghen die heilighe kerke En
 dits beduyt bi desen woerde harnagedo
 dat luit also veel staet op temptatie
 Die seuende enghel storte sijn frole wt
 in die lucht. be. die udoememille des
 viants want daer isser veel in van sub
 tilen bedrieghemille Die grote stemme
 die da quam wt de trone. be. die sprake
 gods vol grof moghentst die in sal tone
 ten vonnisse Dat in seide het is gheda
 be. dat die sprake gods dan wort volco
 men die lichten die stemme die dome
 en die aertbeuringhe. be. die grote te
 peest vande vonnisse Dat die stede is
 gheuallen in drie deelen. be. dat die
 maniere van volke sal gaen En udoeme
 mille die jode die saracynen en die qua
 de kersten Die kelt vande onwaerhschap
 d' gramscap gods. be. die mate de pyne
 die god sal gheuen den sondaren elke
 na sijn udierten Dat alle die eylan
 den vloegghen. be. dat die goede kerste
 die leuen mit loue van udierten bi tri
 bulacien vande werlt ontuloegghen dat
 gheselschap d' sondaren also worden in
 ontuloegghen in vhschappen vander
 pyne vande hellen Dat die bezghen
 met en sijn vonden. be. dat die heilige
 lieden met en sijn vonden in ho die
 noch mit gheselschap d' udoes Dat se loch
 terde de name gods. be. dat die udoemde
 he sullen zeer uwondere dat god soe

grote macht heeft te tormenten **E**n ic sal v tonen die üdoememisse d' groot ontsuulcherke die op veel wateren lye **dat seuentiende capitel**
Dat die enghel toghe s' Jan die üdoememisse d' groot ontsuulcherke dat onse heer sal doen de goeden prelatten dat die üdoememisse ante kerst en sijnre jonghere wart bi afgoden en bi ghericheden **B**id ontsuulchimme die sat op veel wateren **J**e be. houdicheden die sal regneren on veel heden **E**n die uallsche prelatten die begheuen d' heden rijkheit sijn be. by veel wateren want si willen sijn gheert en ontsien op d' aerden meer dan hem betrent **D**at die printen der aerden hebben ghedaene kerstdoem. be. dat die leke hede nemen eympel an die werken d' printen en d' gheleeder heden die leuen in ghenoechten van lichame **D**ie wim d' ontsuulchimme **J**e be. die vleelchelike vroetschap d' gheeme die op aertrike sijn als die vreckzen en die ghene die daer loeke haer gheuochte in trichien dinghen **D**at wnt die daer sat op dat pelledede beest. be. entekerst entie sime die daer hantieren alle maniere van mit leuen aene deser werlt **D**ien beeste diese draecht. be. die viant en diene hantiert **D**at si was ghecleet mit purpue en gheroent mit goude. be. dat schimen vroet

mitten lotten volke deser werlt **D**ie stenen entie marguerien be. carthit van goede werken die si roghen van buten den volc deser werlt **D**ie kelt van goude die in dan ghet in hant. be. die heilighe sciftuere die si erponere en kieren te reden van hazen leuen **D**at si hilt in serrete ene name ghescreuen in haer voerhoest. be. dat onse he seghet inde ewangelie vande yppocriten. bi haer werken suldis leuen. na dat si den andere. pnt doe in goede dat in seit babilone. be. die viant en bi ydelis der werlt en bi quaden volcke vast van lone en alle maniere van sonden diese leeden t' üdoememisse **D**at dat wnt droncken was van bloede d' lante. be. die grote wrake die onse heer namen sal vanden tyrannen die d' gheslott hebben dat bloet d' kerstenen. **O**f het beduyt die quetselthe wrake die onse heer nemen sal v d' groot quaethz en onsuulch die die clergie druen opt kerkelike goet **D**at he s' Jan uonderde. be. die ontfermheitich gods op die wel gheloesden heden **B**iden enghel **10**. be. die heilighe sciftuere die wylheit biden rechte gods en haer sonden so hebben si udiem te sijn ublime **D**at in seit die beeste was en nu met en **10**. en sal dymen wte afzont. be. dat bid doemisse

van ihu xpi was die macht des viants
 ghewelt mer hi sal weder comen in
 die tijt van antekerste mar onsehe
 re sal hem wech doen **bid' cracht**
 vanden gheeste sijn mont als ysaye
 seide dat die ghene sende maerta
 ke in wonderde van hem. **be. dattē**
 ghenen sullen ontfaen die sine dw
 ghen hebben ghehantert **Die vij**
 berghen sijn die vij hoeft sonden
 daer die viant die mensche mede
 doet hem inheffen yeghen gode **Die**
 vij rommighen waer bi die viant
 bewaert die sine. en leede in die
 helle. sijn die vijf sinnen dies me
 schen waer bi die seste is die quade
 wille **Die vij. te** is met want het
 wort entekerst **Ente achte** is hsel
 ue want hi on leit alle die and' in
 sonden en in pynen. en hi is een
 vanden seuen. om dat dat ghesel
 scap diese draghet in sonden en in
 pynen te ghedoghen **bidē x romm**
 ghen die warden ghebozen mit
 entekerste. sijn. **be. die hoghe hede**
 deser werlt **Die wighe. be. die tie**
 gheboden gods daer si yeghen stude
 dat si hem alle honden an enen
 met om te gherayghen te ghereth
 te en tomrechte op haer onslaten
 en hazen maesten dese gheuen alle
 hazen macht en al hazen cracht
 beesten. want al hazen tyt in tezen
 si inden dienste des diuels. en also
 die rommiche on antekerst sulle

vechten yeghen clam en tie sine om
 te uillaen die wet ihu xpi **En** also
 die nu sijn wigghen d' heiligherker
 ken met alleen in tuchliche dinghen
 mar in gheesteliken in settinghe
 en in scalkermien en mitten gheloe
 te ubieden so brenghen si trleene
 volt in tuchken sonden en inwin
 nent **war clam** salse in winnen te
 vormelle want al tvonnelle is ghe
 ghenen den gods zone en die ghe
 tughe is gherechtich **Dat hi** seide
 dat wat daer dat sijn veel heden
be. dat meeste deel des volcs wart
 mit antekerst als hi comen sal
 die x hoernen sal hebben. die on
 tuchtherme. **be. dat die iudoē**
 de sullen haten die ghene bi wie
 si daer sijn comen **Dat hi** segghet
 si sullen eten haer vleesch. **be. dat**
 si sullen ubhden in dien tormentē
 d'gheeme die daer sijn comen **Dat**
 hi segghet dat si sullen maken die
 ontuulcherme droeue en naect. **be.**
 dat si uillaen dat ha pyme wart so
 der eynde is **Dat hi** segghet god heuet
 ghedaen in haerre herten dat si
 doen dat hem betnemt. **be. dat se god**
 ghedoocht leuende. en yghe tyt na
 hazen wille en dat si worden on
 derlaten des viants en d' sonde en
 te sijn dienste hier maertrike
 tot dat suolt wart die scryftuerē
Die grote scrijft. be. die grote me
 nichte quad heden deser werlt

die hebben macht op natlike com-
ghen en niet op geesteliken **En** irsach
een and' enghel ned' dalende **xviii**
Die enghel die was dalende **cap**
vanden hemel en roepende
Dine stede is babilone die grote .be.
die gods zone die sinen lieden macht
sent dat si ubhden die heilighe kerke
mit predicacien en ulichte die herte
vanden menschen nad' tyt d' groter
tribulacien **bid'** woensde des viants
is beduyt ghereyheit en luyrie is
be .bid' wachtinghe vanden vilen
gheesten **bid'** vilen waghelen .is
beduyt houde .en om dat die quade
prijsten en prelaten doen dese sonde .
soe corrumperen si die and' mit hare
quaden exempelen **bid'** wue va
keefdoem is .be .vleyschelijke vroet
scap en dat is om winne .en dat be
duyt ghereyheit **bid'** keuefdoem d'
coninghine is .be .onzuuheit **bid'**
cracht van ghenoechte is .be .die al
begheeren en dat comt doer houdicht
Dat die steme iumaende den volcke
gods te gaen wt .be .dat ons die scrif
tuere iumaent dat wy onse leuen en
onse werken meren voeghen ten
tylken goede **Dat** hi seghet dat
men haer gheue tvehoude pyne
na haren werken dat be .die ghene
die waren of sijn ghetorment sulle
vonnellen die ghene diese tormente
en wilen ten ewelike tormente zie
le en lichaem **Dat** die steme seide

also wed als si haer vblide in ghe
noechten also veel gheeft haer to
menten en weed dat beduyt dat na
groethz vanden sonden en vander
ghenoechte soe wart die groetheit
vanden tormenten **Dat** hi seide ic
sulle alle coninghine dat beduyt
dat die sonde ubhden in houde
Dat hi seide ic bin niet als weduwe
dat .be .dat hi he ublide in vleyscheli
ken sonden **Dat** hi seide gheen dinc
en mach my maken conghemake .
dat .be .dat si haer my hebben voer
oghen dat hem yet mach deren of
dat si ingandyt hi en hem sal come
anrte .die is .be .bi wene en ghebrake
van allen goeden dat .be .hongherge
Dese in segghen sullen hebben die
vdoemde ewelike on die sonden .
dat houde vleyschelijke ghenoechte
en iuolte van allen goeden .en dat
vier der hellen selse ubarnen om den
bernenden wille die si hadden reulo
den en haer pyne sal ghe dueren ewe
lyt sond' eynde **Dat** die rike clagen
die destantie van babilon dat .be .
die claghe van hem lieden als si moe
ten seiden van deser werelt van
die hoethz en die ghenoechte die hi
uhsen dien roet van dien viere
be .die grote sietheden die sijn die
boden vands doot en vande viere da
si toe gaen sullen **Om** dat loftracke
dat si hem vren om den vaer van
den tormenten .be .die duchtunge

die si hebbe vād' doot doer die pyne
 die na hē ontbeit. en claghe en segge
 wee wee die stede die was so groet
 en so strat dat be die grote claghe die
 si maken va hare gōten gheslachte
 die si moete laten en haer aertlichen
 macht en haer sonden en verlaghen
 si niet. Die roepude en die roepere
 van aertlike dat be die heren hendie
 om den edelen lof vād' doen enich
 goet van buten schmede. **O**f si mogen
 be die mit symonye omgaen. **D**ese
 hebben romve en grote vaer als si ker
 uen moaten dan claghen si oetmoe
 deliken ham tof doot om tguet dat
 si uhielen. **D**ie burghere en die stuer
 manen. be die prelaten vād' heilig
 kerken die da mynen aertlike hoerch
 dat si daden stof op hoelden. be dat
 si daden gherich in haer herten en
 in haer ghepensen om aertlicheriche
 den. **O**f het be. berouwenille te spa
 de. **D**at die steme ds hemelo hiet den
 enghel bliscap maken vād' uhielen
 vād' stede 10 be. dat die sante von
 nelle sullen beuoelen die cracht van
 gode te udoemen die quade. **E**ntie
 heilighe heden sullen ghenen gracie
 te gode als hi sent pyne maertlike o
 den sōus te castien. **D**at die starcke
 enghel warp den molen steen in
 zee. be. dat onse heer die zielen sel
 werpen in hellen put die ghene die
 in dit leuen hadden therte hart bighic
 richeden die al om draeyen als die

d'molen om die aertliche dinghen. **B**i
 den ghelude d'harpen 10. be. die grote
 ghenoechte die de werlt heeft in stru
 menten. **B**is aert en mynstaude
 10. be. lotte sinnen van wimmighe
 Bide ghelude d'vedelen 10. be. lette spise
 teten en te drinken. **B**ide lichte d'
 lantaernen 10. be. houde en scone
 dienst in die herberghe. **B**ide ghelude
 ds brudegomme en d'bruidt 10. be. die
 ghenoechte ds vleysche. **D**at roopma
 ware printen be. die hoghe hede vād'
 werlt nemen mit cracht dat si niet
 sculdich en sijn te nemen of het wa
 teghen haren dienst allene. **A**llo die
 ridders om den pacyt te wachten en
 te beschermen in die prelaten en die
 predicatoers om dat volc gods te lere
 en te wilen. en dat beduut die die
 and' souden belorighen en bewachten
 en dat doonle om huere of om heer
 scapne en bi rechte niet. **B**ide veyne
 be. dat die ene sijn ghecorrupt bi
 quaden eyempelen vanden anderen.
Dat bloet vanden phete en vād'
 santen is vonden in hem. be. die oet
 moedich vanden hoghen hede deser
 werlt die hebben so ghequere te u
 deren die hoghe liden bi haeren on
 gherechte. **E**n ic hode als een steme
Die steme die hi hoerde **xix cap**
 inden hemelt. be. die grote
 bliscap die die heilighe kerke heeft
 maertlike en gheuet lof en danc
 de onsen heer o die uwmighe

Die steine die quam vanden hemel
en vmaende te louen gode dat he die
steine vand ewangelie die ons vmaet
dat wi in waerachtighen gheloue
en in gherechtighen weghen gheue
lof en glorie om dat hi ons doet alle
dat he die grote volmaecth die de sal
ghen hebben mit gode Die feele van
allelua be also die feele te vore was
ghenheuen den duuel die feele is die
salichs d hede in die heilighe kerke en
die glorie **D**ese ward behoude die gro
te prelats sijn be bide dome entiede
ne hi veel wat **D**ie brunt of lams
is be in die heilighe kerke dat si ghe
troent was be dat doepsel berouwen
en bieche dat sinte of dat sammet blic
kede en claer is be crachte van goe
den werken daer mede dat die ziele
worden vriet **D**ie feele des lams
be die feele van hemel rye **D**at hi
lecht hi sijn salich die sijn gheroupen
wart be dat die ghene die come heb
ben haer volle begheerte dat hi hadde
in dit leue dat sijn die ghene die he
vasteliken gheloueden en en wel leue
den **D**at s jan viel tso enghels voete
is be die onthoerich en die oetmoe
dich d heilig kerken **D**at he die engel
vboet dat hijs met doe en sonde is be
dat die mensche worden geuoecht mit
ten enghelen inden hemel **D**at witte
paert beduyt dat sijnre vleysche van
sijn xpo daer die godh in rust **D**yne
orghen be die gracie vande heilighe

gheest **D**at hi sijn als vlamen van vie
re be die ghene die in hem gheloue
die vwarnt hi mit goede ghedoeche
en vlicht **D**at hi heeft in sijn hoest
vele dyademen is be bid cracht van
sijnre godh so heeft hi macht te crone
die sine elc na dat hi vdiene heuet
Dat die cleedmiche waren bedouwen
mitten bloede is be die heilighe
melaeto die haer bloet stortede her
m acitlike dat here vande hemele
dat hem voldde op die witte paerde
en mitten witten clederen is be die
heilighe kerke die weluecht yeghe
den viant bi oetmoedich en bi ghe
rechtich en v en die werlt en yeghe
ghedoechsamhede en yeghen tulof
the hi mate en bi penitentie **D**at s en
zwaert ghinc wt sinen monde mo
de sijnende an beyden side beduyt
bi die ghene die niet en ontfanghe
sijn predicatie noch sijn gheloue wa
den vdoemt **D**at hi heuet ghequere
die perlers mitten wime vande gram
scappen gods be dat hi selue ontfinc
die doot inden houte des caues om
den mensche te ropen vande ewige
doot om te brenge te ewighen leuen
Dat in sijn cleedere waren ghesce
uen comt d coninghen en heer der
hoere be dat hi toghe in sijn men
sheit dat hi w en was al machtich
Of het bediet dat die kint d heilig
kerken sijn altoes als coninghe in dat
rike gods en vastelike gheloue dat hi is

god en mensche **B**iden enghel staende
 in sonen sijn beduyt die predicacie
 die wilke mit ghelone van ihu xpo
 Bide voghele sijn beduyt die heilige
 die glorie vanden hemel **D**at eten
 vanden vleisch be die grote ghenoe
 echte die de santen hebben sullē van
 den tormentē d' udoemē **D**ie beeste
 be. antikerst **D**ie conghen van aer
 tike. bediede sijn apostelen. **D**ien
 stant. bediet die pforie die hi saldoe
 den kersten ay ihu xpo salde stauē
 ren mit sijnre sprake **D**ie stant is
 is. be. vanden sultere. entie and die
 kudoet wardē die ghelonen sullē an
 hem. mar si ne sullē met hebben
 van al van deser destructie. so sal
 groet hebben die heilighe kerke blif
 cap inden hemel en in aertrike en
 dit is dat bediede dat die voghelen
 vanden hemel wardē uiaet van ha
 ren vleysche **E**n is sach een and
 enghel dalende vande hemel **xx**

Die enghel vande cap **glose**.
 hemel dalende. be. ihu xpo die
 wt den scoot sijn vaders daelde in
 die maghet maria **D**at hi heuet
 den slotel vanden afgront d' puts
 dat be. dat hi ondede den kerker van
 der hellen daer hi wt haelde sijn hei
 lighen **E**n dat hi noch sal ondoen
 sijn lichten die uduckerit sijn in son
 den d' hem te bekere **D**ie grote kerke
 ne in sijn hant beduyt die cracht vā
 d' passien en vā d' iurlemisse dat hi
 bant den diuel. dulent. jaerbe. van

sijnre passien tott' toemste van ente
 kerste dan sal hi wesen ontboudē ene
 torte tyt **D**en zeghel die hi op hem ley
 de. be. dat teyken vande cruce daer
 hem die goede kersten mede belcheime
 vanden vān **E**n vā sine temptatie.
 dat hi sach die ghene die saren op dat
 litten. be. dat als die viant is ontboudē
 so en heeft die heilighe kerke ghee ruste
 ay als hi is ghebonden. so regneert hem
 priē en is vry gode te dienen **D**ie eerste
 iurlemisse vā d' zielen die bid gracie.
 van gode op staet van sonden **E**n hebbe
 deel in die eerste iurlemisse. **D**ie bid gra
 tien van gode op staet vā hoeftsonden
 bi brachten en bi penytentiē **D**ese sullē
 op staen in die and' iurlemisse datoten
 vommisse en louē gode sond' eynde. **E**n
 dit is dat hi segghet dat si wardē priesten
 gods ihu xpi en louen gode. dulent jaer
 en regneren mit hem sond' eynde.
Die hark. be. die sondighe mensche
 dā die quade begheerten in legghet.
 en daer na tonen mē wiken. en dat hi
 met en moghen also langhet lenen als
 si willen. en dit. be. twee namen volke.
 gog. & magog also veel sst te segghē
 alle bedect bi desen volke dat hi droech
 eerst wnen. sijn. be. alle die jongheren
 van antikerst. bi gog. sijn. be. die gene
 die soekten dolinghe stillekime alle here
 sien **E**n bi magog sijn beduyt die ghe
 ne diet quade prediken openbare en
 die tyrannen vslaen mit harte tonghe
 die ghene die met en willen locheie
 die hoech gods **D**at si sullen dymme

op aertrike . be . dat hi sal senden sijn
jonghers om te prediken Dat si sullen
uitreden en onsuieren die heilighe stede
die god mynt . be . dat si sullen doen ha
macht yeghen gheloue gods hi predi
ken hi hat inghen hi myzarulen en hi
tormenten Dat vier sal dalen vande
hemel . be . die wadighe wrake die
god sal nemen Die grote toern wit
be . die heilighe kerke da' ihs i ruste
Dat die boeken sijn ondaen . be . dat
alle die confrentien sullen wete hoe
si hebben ghehouden die gheboden
gods Dat die boer van leue is ondaen
be . dat hem ihs sal utoghen in sijn
godlike macht Dat die dode sijn ge
uonnest . be . dat si in wardē udoemt
na dat ihs ghedoghe in sime mensche
en nad' ewangelien en nad' uistan
demille van haren werken Dat die
zee gaf haer doden . be . dat die hede
vans' werlt wt sullen gaen gheuo
nest . Die ghene die lidenlike dingē
waren soekende Dattie doden entie
helle gaen haer doden . dat be . twee
maneyen van hede sijn die udoemt
worden in lichaem en in ziele dat sijn
die steruen mongheloue en in hoeft lo
den Dat die ghene sijn ghesent in den
stant die niet waze gheuonde in de
boer des leues . dat bedint dat si alle hi
udoemt ten vonnessē die niet en wa
ren wonden berwert mit passie vā
ihs xpo entie steruen sond' berouwen
En ic sath de hemel nywe **xxi^{te} cap^{te}**
O Je uinynghe des hemels en der

aerden . be . die grote bliscap die den
ghelen entie heilighe zielen hebbe
sullen in die uinstemisse d' lichamen
Dattie zee is dan te mete . dat be . dat
die lichamen niet en sullen benoelen
meer d' werelts tribulatie Die stede
ihs . be . die heilighe kerke Dat dāle
dat god op haer quam . be . dat si uilne
al dat goet ghemaect is van gode
en dat van hē tot dat uigden d' beuue
be . die uigdinghe die die heilighe ker
ke sal hebben mit haren brudegom
ihs xpo in hemelrike Die stēme
vanden troene is die ustandemille
vande heilighen prelāten vā sime
godh Die wounghe mitte mensche
be . dat vleisch van ihs xpo ghemēt
mitte godheit in die welcke hi sal sijn
en mitten sime . en niet allene nad
mensche' as god en mensche en dāto
dat hi segghet hi wart mit hem heer
god . en hi sal droghen al haer tranē
van haren oghen . dat be . dat si sullen
in sijn glorie ughete al haer doghe
dat si leden Dat hi segghet dat hem
gheen doot en wart . dat be . die se
kerheit die si sullen hebbe om dat si
alle daghe vlogē die sonden Dat hi
segghet nymermeer wart wene noch
crillinghe noch droefheit . dat be . dat
si nymermeer en sullen sorgghen voer
droefh' of voer pyne Dat hi segghet
scant . dat be . dat onse heer iuuent
bis' sculstuerē gheuoeth te doene
en te soeken sijn rye Dat hi seit ic
ben beghin en eynde dat be . dat voer

hem en was met en nahem en sal my
 sijn want hi is ewich **Dat** hi segghet
 toemt t' leuend' fonteyne. **io** be. dat
 hi ons uinaent te soeken sijn bliscap
Dat hi segghet ic wde heer god. en sijn
 warden mijn zonen dat be. dat die
 ghelouen uolmaecteliken die yn arti
 tullen vande gheloue **Dese** warden
 gods kind. en hi wart heergod uwa
 ten sijn **io** be. die ghene die de wet
 hebben ontfanghe en in die sonde u
 vreemden van gode en met wed' en
 kerien **Bide** manslachte. sijn be die
 ghene die om haer behaertelicheden
 uillaen ziel en lijf in houdie i myde of
 in quaden saken te doene **Biden**
 venijn. sijn be. die ghene die die and'
 belmetten bi quaden exempel
 yeghen gode **Biden** afgoden. sijn be.
 die aenbeden vallche gode of creatue
 ren of emyge aertliche dinghen han
 tieren bouen gode. **Bide** loghenaer
 sijn beduyt die ghene die mitte mot
 of mitte herten u lochonen sijn xps of
 bi tormente. of loghene spreken doer
 winghe of ules **Biden** slanche be
 nende van uere en van sulker daer
 haer deel in wart. **io** be. by die helle
 daer alle creaturen in warden ghetor
 ment en udoemt sond' eynde en dit
 is die and' doot. **Want** deser en heeft
 die gherechte vonnessere noch ghe
 ne ontfermhertich' want dit en mach
 met sijn ghelastert noch ukeert bige
 nen saken **Dat** die eughel d' san
 leede in enen grote berch en hoghe

om te zien die bruut de lams dat be.
 die ghene die bid' gracie gods sijn
 ghecleet in die hoect' van leuen en heb
 ben kennesse va bliscap gods **Dat**
 lichte dat gheleer den pretiosen steene
 dat be. dat die cracht vande gheloue d'
 heiligher kerken is waft in gode ende
 zuner **Die** grote muer en hoghe be sijn
 xps niet al bewaert. **Die** yn poerten
 bediede die yn artitullen vanden gheloue
 die ghemaect sijn vande yn apostele
Die yn namen ghescreuen. bedieden
 die yn aplyete d'oud' weet die d'aphe
 teerden die toetoeinst sijn xps bi die
 drie poerte van oest' **io** be. die d'ieuou
 dich' die wellie was gheboetsapt de
 joden van wellien hi gheborē is mde
 vleysche **Bide** drie poerten van side
io be. die wet gods die was ghepredic
 de sarahnen **Biden** drie poerten va
 noerden **io** be. die predicatie de sonde
 ghen mensche te trecken wten deem
 sterliten sonde ten lichten **Biden** drie
 poerten van westen **io** be. dat u leide
 van antekerst wed' sullenkerē te ghe
 loue **Bide** predike van enoch en elya
 van nyeu die muer vande stede. be
 tigheloue sijn xps **Die** yn fondamete
 be. der yn apostelen leeringhe ende
 haer namen **Dat** roedelijn uigout
 be. die wetenht gods. die bidē gode
 be. **io** **Dat** s' yan die stede mat mitte
 roede be. dat onse heer de ghene sijn
 gracie gheeft in die heiligher kerke
 na dien dat elc mach ghezaghen
 en hem stellen in state van oerde

om te dymen in die kerke in welke
men mach worden behouden als in
marchedoe en in suulh en in hurelyt
Dat die stede was vierante .be. waer
achtich gheloue en valte hope en he
te caritate in goede werken Die laut
te entie hoechte .be. dat men hoert
en doet mit ghewerken Dat die en
ghel mar den muer. **E**n ylmj au
bitus. dat be. volmaecth van goede
leuen entie y ghelouden gods en die
in ewangelisten na die volmaecth
des leuens s' enghelen. **E**n dat is dat
hi segghet die mate des mensche en
s' enghelen Dat die muer was jas
per en gonde dat be. die ghene die
de anden sijn sculdich te besorghen die
in die heilighe kerke sijn sculdich te
sine van veel stark gheloue en van
veel beteren leuen. om die and te bre
ghen ten hogheren leue. also gelijc pri
cule stenen sijn bet' dan also groetgout
Dattie mueren entie fundamenten
s' steden waren bereet va allen pre
ciuse stenen 36 .be. dat die patriarche
en pphete waren vol van allen goe
den crachten Die jasper was of is groe
ne. en be. dat uaste gheloue va abra
ham Die saphier heeft die uwe van
der lucht en be. die ghene die sijn in
grot' u'lamenisse **B**id' callidome die
heeft die uwe van bleecth. en be. die
ghene die in penytentien sijn **B**ider
sardome is be. in uwe zwart neder
waerts in die middel claer en die ghe
like roet en be. in oetmoedich' van

suure g'science en van grot' carita
ten **B**id' crisonten die de uwe heeft
van gonde en is ghelouet en be. die
vriedelike wise die wet gode die
in hetten van caritaten spreken en
predichien den anden welte leuen
Bid' betille die da' licht als wat' daer
die sonne op schijnt en be. die ghene
die werken en die den anden inmanie
ten goeden leuen **B**id' theopasyle die
heeft die lucht claer en donck' wart
in wruue. be. die vroede leuede en leg
ghen al haer hie in gode onsen heer
en mit goet van hier bouen. **W** in hat
tieren s' weilt so azghen in Die ca
lopalle die is roet van uwen en va
gonde en valt in groene en so be. in
die ghene die valt in caritaten en in
gheloue **B**id' jarmitten die he' willelyc
in sable en in die lucht want mit claer
is hi claer en mit doncker is hi donck'
En be. die meester s' heilig' kercken
die s' wete die volmaecte of laten va
sonden **B**id' amatiste die is beuange
mit uarwen ghemenghet van spo
letten en van rosen en werpt wt
ene vlame s' sonen ghelyc en be. die
ghene die da' hebben ghedenckenisse
vanden ewighen leuen en begheere
dat gheselschap s' enghelen en s' sante
dats die uwe van purper **D**at die
in poerten sijn in margante en
be. die ghene in wien men gaet in
die heilighe kerke ware sculdich te
sijn zeer claer van goeden leuen.
Dat die stete in die stat' ware ghe

dat mit gonde be. die ned' heden
 in die heilighe kerke die hebbende
 ghenoechte ds vleischs i havelyt
 die sijn sculdich te wesen zui als go
 ut hi werke van caritaten en zui
 van vstandemisse **D**at hime sach
 met tempels in haer. be. dat die
 heilighe kerke niet en sal hebben
 ghene noot van bedinghen noch
 van offerhande also sal warden
 gheglorificiert mit gode. noch
 en sal hebben ghene noot vanden
 sonnen noch vanden manen **D**at
 dat en sal hebbe ghene noot van
 s' predicatien noch van prelaken
 dat die hede sullen gaen in sijn
 licht en brenghen te he hoer glo
 rie en be. dat ten eynde vanden we
 relt sal wassen religien en si on
 waerden van aerfche dinghen o
 den loen gods **D**at die poerten
 in sijn gheslote hi daghe noch
 hi nacht. en be. dat daer gheen
 tribulacien en sal sijn **D**at daer
 gheen vile dinghen en moghen
 dat. be. dat daer nyemant en
 mach comen hi en si ghesluit bij
 den bloede van jhs kerst en vnde
 sacramente s' heilighe kerke **A**
En hi toghede my die vloet des
 des leuenden waters **xxij cap**
Biden vloet des leuenden
 waters is. be. die bliscap
 die nymermeer en sal faelgieren
 biden suten gods **I**s be. die hoecht
 s' santen hi wien die and' sijn come

t'gracien en s' glorien **D**ats die vloet
 die comt van gode **B**iden wat daer
 als cristalle **I**s be. dat doep sel daer
 die mensche mede comt t' claerheit
Die hede vanden vloet. be. twerhande
 heden. deen voerden doepfel en die
 and' naden doepfel en come beide ter
 glorien. **A**n beide siden walt hout van
 leuen. be. dat deende en and' warden
 behouden bide gheloue s' cruce **D**at
 si gauen elck maent haer uzuchte. **I**s
 be. bide patriarchen pphete en aposte
 len ware vele ghekeert t' wet **D**ie
 bladen vanden bome. be. die ghebede
 jhu xpi **D**at nyemant en sal sijn liec
 be. dat nyemant en sal doen sonde
Dat suten gods en ds lams wart inde
 boem. be. dat alle die behoude warden
 warden behoude bid' passien die jhs
 doghede anden cruce **D**at si sullen lie
 sijn aenlicht en sijn name wart ghe
 seuen in haer voerhoeft. en be. dat
 hi is cleuen van ewichede en dat hi en
 kennen ou' god en haer behoud **E**nde
 dit is dat hi seit dat haer name **I**s ghe
 seuen in haer voerhoeft. **D**at hi secht
 si en hebben te doen noch licht noch
 lantane noch sonne noch mane aller
 voerleit is **D**at hi secht dese sprake
 is harde waerachtich en ons i maect
 in waerhede te staen **H**i seit tot sine
 knapen dat be. dat hi ons allen heeft
 ghetoecht sine ghenade en sine ont
 ontfermicheit want onse leue is hael
 teliken leden **D**at s' Jan seide dat
 hi hoerde en sach en weet dat be. dat

wij sculdich sijn te weten onse salichs
Dat s' Jan aenbede den enghel ende
die enghel hem vboet dat be. dat
men nyemant aenbede en sal dan
god en sijn santen Dat die enghel seide
dat hi was een kercht gods dat be.
dat die heilighe kerke is gods bruut
also wij daer doen onse bedinghe loe
aenbeden wi gode entie engele dra
ghen voer gode onse goede begheer
ten. dat hem den enghel vbiert te hele
den boet dat be. dat men niet en soude
laten te prediken die waerheit om d'
quaeth' der quade want. want sijn aenge
die goede bi hazen quade exempelen
en vkeertse vande gheestelike de
se dwaen haer ded' inden bloede des
lams die doen penytentie mit ghelo
ue ihu xpo haer macht is mit frenet
van leuen des boems die hoer seker
heit niet en legghen in werke mar
in die pallie ihu xpi Desegnen in die
stede vande poerten en vande leeringhe d'
apostelen die sijn in hoeft sonde of
in quade werken die en sulre niet
in comen En dat segghet hi da' bute
worden die bedrieghers en elkerlike
die mynt en doet die loghen. en geer
ne hoert en doet bedriech wort daer
ghewroken Dat ihs heeft ghesent
sijn enghel dat be. dat hi d' heilig'
kerken heeft ghesent om te onthou
den sijn vholent Dat hi seit hi is
die wortel van Jesse. dat be. dat hi
op hout alle dinc na sijn godh' dat
hi is vande gheslachte dauid. dat be.

dat hi een vleischelijc mensche
gheboeren is van sijnre moeder
Dat hi is een morgen sterre dat
is dat hi vlichtende is alle die we
relt mit sijnre gheboertemisse en met
sijnre leeringhe En dat hi was da
gheraet en onse vlichte te vnsen
worden sonden Dat die gheest en
die bruut segghen com. be. dat die
heilighe gheest ons gheuet te vnsen
die scriftuere en in die scriftuere
en in die vstandemisse wel te doe
ne en hier in so soude die mensche
he mede vcreren Dat is dat hi segget
te begheeren dat leuende wat van
puere gracen En dat hi segghet
wie hier toe sal hebbe ghesent
god sal op hem legghen alle die pla
ghen des boets Daer hi vwater die
felle joden die stincken in wanghe
loue entie wed' segghen die waer
achtighe lett' d' heilig' scriftuere
Entie here sien ken die kerke die
spreken die vstandemisse qualike
qualiken om tuchtig' goet En die
valsehe predicaers predike om
die ydel glorie om aertliche rijchede
Dat hi segghet in d' ewangelien van
den daghe noch van die vrie en weer
gheen mensche noch die enghel in
den hemel soud' ewelinc god den
vader En daer om v maent hi ons
en seit. com bi waerachtighe ghe
loue en wact bi goeden werke en
aenbett' gode van mynne want
men weettet niet welc tijt hi co

men sal En daer om sst noot alle
 daghe sijn ghereet als nu te sreedē
 van hier en te wonnesse te gaen
 Dat h segghet come heer ihu xps is
 be dat die heilighe kerke heeft gro
 te beghete te sijn in glorien mit ha
 ren brudegom gode Dat hi segghet
 die gracie gods si in ons allen be dat
 onse heer gheuet gracie s' heyligh
 kerken bid doot van ihu xps en bi
 sijn irillensse tott tyt dat so comt
 ewelik glorien ihu xps die sone s'
 maria die is een god almachtich
 mitten vader en mitte heilighen
 gheest moet ulichten onse herte
 mit waerachtig glorien en in hog
 vast hovinghe en ontfelen mit
 waerachtigh caritaten en ons
 gheue also te leuen en te steruen
 in hem dat wy moghen sijn mit
 in sijn glorie in lichame en in siele
 te regneren ewelike sond eynde
 Amen Gloria tibi domine
per etne glorie



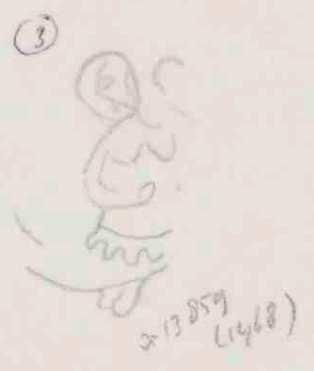


Dit is tepistel buer

DIT EPIS
DIX



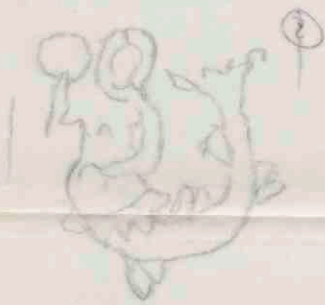
[Faint handwritten text at the bottom of the page]



→ 2^{de} Brigade 13858 (1458-67) o
 → 3^{de} Brigade 13859 (1468) o.n. Utrecht 1471

} + variatie i.o.n. Utrecht 1471
 Keulen 1474
 Holland 1476

→ ± 1460-1475



→ 22 picture 13828 (1948) o
 → 32 picture 13828 (1948) o
 } + 'antite' 100. Umet 1948
 1948
 1948

→ 1948-1948

HS 1008 (2, B.13)

Collatieformule:

4^{-1} (3 blanco, 4 ontbreekt; 1-3), a^{14-3+2}
(tussen 10/11, 11/12 en 12/13 ontbreken ff.;
ff.11 en 12 zijn toegevoegd; 1-xii), $b-k^{10}$
(xiv-ciii), l^8 (civ-cxi), $m-o^{10}$ (cxii-cxli),
 p^{12-1} (tussen 142/143 ontbreekt een fol.;
geen tekstverlies; cxlii-clii), $q-s^{10}$ (cliii-
clxxxii), t^8 (clxxxiii-cxc), v^{10-1} (cxci-cic),
 w^{8-2} (tussen 204/205 ontbreken 2 ff.; cc-ccv),
 x^{14-2} (tussen 206/207 en 215/216 ontbreken
2 ff.; ccvi-ccxvii).

Datering: op grond van de watermerken:
ca. 1460-1475



Aevum medium.
Scriptores ecclesiae.
No.

